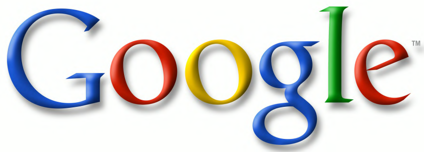
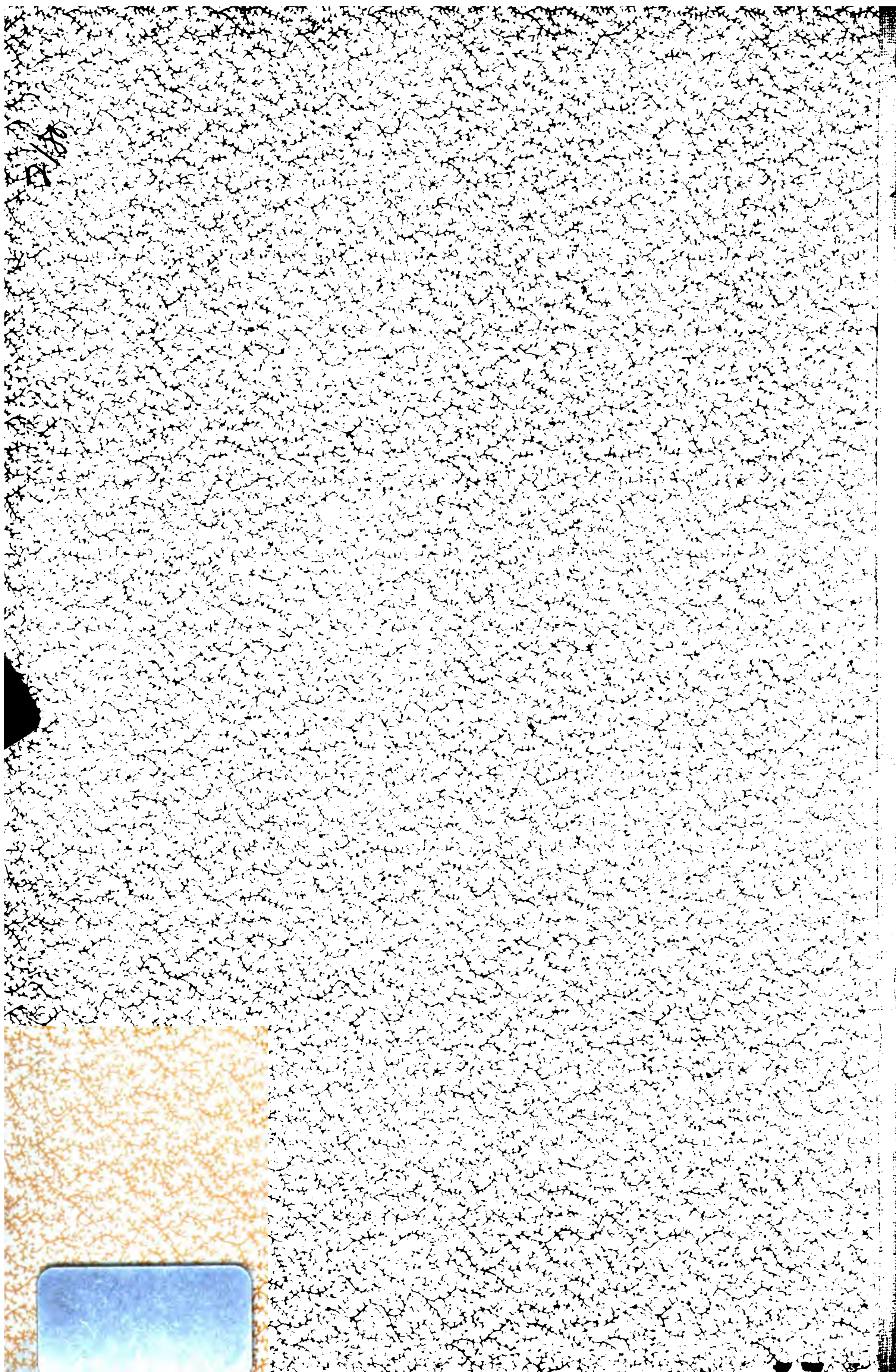

Mylius -)
KBV

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

GRØNLAND

L. MYLIUS-ERICHSEN OG
HARALD MOLTKE

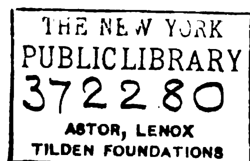
GRØNLAND

ILLUSTRERET SKILDRING AF
DEN DANSKE LITERÆRE GRØNLANDSEKSPEDITIONS REJSER I
MELVILLEBUGTEN OG OPHOLD BLANDT JORDENS NORDLIGST
BOENDE MENNESKER — POLARESKIMOERNE

1903—1904

KØBENHAVN OG KRISTIANIA
GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
FR. BAGGES KGL. HOF-BOGTRYKKERI
1906

Tekst af L. MYLIUS-ERICHSEN og HARALD MOLTKE.
Illustrationerne dels efter Fotografier dels efter Malerier og Tegninger
af HARALD MOLTKE.

Ojûloralak 30te Juli 1902

En Fortæller fra Vestgrønland.

INDHOLDSFORTEGNELSE

FØRSTE BOG

Grønlænderinde fra Kangerk ved Godthaab.

Zakarias, Forstander i Jakobshavn.

FORTEGNELSE OVER BOGENS BILLEDER

Anton fra Godthaabsfjord.

Gammel Fanger fra Vestgrønland.

DE FARVETRYKTE BILLEDER

BILAGENE

RETTELSER OG TRYKFEJL

I en Folkestamme, som ikke kender Skrifttegn, volder Bogstaveringen af Navnene, gengivne alene efter Udtalen, naturligvis Vanskeligheder. Skønt jeg har bestræbt mig for at gennemføre en ensartet Stavemaade, har Forhold, som jeg ikke har været Herre over, bevirket, at der forekommer et Par Afvigelser, som dog er saa ringe, at Læserne ikke vi kunne hensættes i Tvivl. F. Eks.: Alatta, Allatta.

Billedet Side 306 er ved en Fejltagelse angivet at være Pualuna, medens det er et Portræt af hans yngre Broder Iggienguark. Ligheden mellem disse to Brødre er saa stor, at Fejltagelsen er forstaaelig og tilgivelig. I Gruppebilledet Side 603 findes et Portræt af Pualuna.

H. M.

Side 191: (Fra 20. April 1903 til 8. Februar 1904) læs (Fra 20. April 1903 til 10. Februar 1904).
„ 480 Linie 18 fra neden: Grætørv læs Græstørv.
„ 505 Under Billedet: Kriolugtôk læs Kridlugtôk.
„ 563 Linie 2 fra oven: o læs jo.
„ 574 „ 3 — med Senetraad læs (med Senetraad).
„ 576 „ 10 fra neden: nu nu læs du nu.

Grønlandsk Hytte.

FØRSTE KAPITEL

Afsked med Civilisationen. — Breve til Hjemmet. — Besøg i Grønlænderhytter. — En Fortælling om Sult. Slæderne pakkes. — Mod det høje Nord. — Fra Upernivik til Tassiusark. — Et dansk-grønlandsk Hjem. Ledsagere erhverves. — Sidste Udrustning. — Sidste Dans.

DET var den sidste Aften i Upernivik, før vi gik mod det ukendte Nord. Vi sad hos Kolonibestyreren og skrev de sidste Breve færdige til Hjemmet. Der vilde hengaa Maaneder, inden disse Hilsener naaede frem; der kunde gaa over et Aar, inden vi selv kom tilbage til Danmark. Og meget uforudset kunde hænde.

Udenfor var der klinger Frost, Vejret klarede op, og alle Stjerner lyste. Det vilde blive dejligt Rejsevejr.

En kort Meddelelse hjem, bestemt til Offentliggørelse, sammenfattede vor Rejses ydre Forløb indtil nu og vore Planer for nærmeste Tid i følgende Ord:

„23. Marts 1903 i Upernivik, Nordgrønland.

Den danske literære Grønlands-Ekspedition bestaaende af Forfatteren, cand. phil. L. Mylius-Erichsen, Maleren Løjtnant Grev Harald Moltke, Lægen og Ornitologen Dr. Alf. Bertelsen og stud. mag. Knud Rasmussen, der efter sidste Sommers Baad- og Kajakrejse langs Grønlands Vestkyst fra Kolonien Godthaab til Kolonien Jakobshavn overvintrede sidstnævnte Sted og derpaa i Februar og Marts drog med Hundeslæder fra den ca. 69de nordlige Breddegrad til Upernivik paa den 73de nordlige Breddegrad, den nordligste danske Koloni i Vestgrønland, befandt sig dèr klar til Opbrud den 24. Marts.

Mylius-Erichsen, Grev Moltke og Knud Rasmussen agtede da sammen med tre Grønlændere, Kateketen Jørgen Brønlund, der hele

Tiden fra Godthaab har fulgt Ekspeditionen som Tolk, og Fangerne og Bjørnejægerne Adam og Markus fra Uperniviks nordligste Bopladser, at drage videre nordpaa langs Kysten for over den ubeboede og i sin Helhed uberejste Melville-Bugt at trænge de ca. 80 danske Mil frem til Kap York og studere de faa Hundrede, spredt nomadiserende hedenske Eskimoer ved Smiths Sund paa Kysten mellem den 76de og 78de nordlige Breddegrad, Jordklodens nordligst beboede Egn.

„Juno", grønlandsk Slædehund af blandet Race (født i Holstensborg). Fot.

Ekspeditionens lægevidenskabelige Medlem, Dr. Bertelsen, som allerede har berejst de nordligst i Uperniviks Distrikt liggende Bopladser, de nordligste paa dansk Territorium, og tilset Befolkningen, deltager ikke i Kap York-Turen, men rejser sydpaa, ligeledes den 24. Marts. Af Hensyn til supplerende Materiale til sit paatænkte Arbejde over Grønlands Nosografi (Sygdomsbeskrivelse) lægger han sin Rute over Kolonidistrikterne Umanark-Godhavn-Egedesminde for igen til Sommer i Sydgrønland at samles med den dertil fra Kap York tilbagevendende Del af Ekspeditionen, der forventer atter at være med Hundeslæder i Uperniviks nordligste Distrikt en Gang i Juni eller Juli Maaned og derfra i Juli vil rejse til Sydgrønland i Baad eller blive ført sydpaa med en af den grønlandske Handels Skibe.

Skulde Kap York-Ekspeditionen ikke til nævnte Tid indfinde sig i Uperniviks Distrikt, vil der dog ingen Grund være til at ængstes for dens Skæbne; den er da enten ved Kap York i Juni gaaet ombord i et skotsk Hvalfangerskib og venter sig eventuelt først hen paa Eftersommeren landsat ved en af Kolonierne i dansk Vestgrønland, eller den er af Hensigtsmæssighedshensyn forbleven i længere Tid end forud beregnet ved Kap York blandt de hedenske Studieobjekter og kan hen paa Sommeren ventes i Baad eller under ugunstige Omstændigheder senest den paafølgende Vinter (1903—1904) paa Slæde til Uperniviks Distrikt.

Et to Maaneders Proviantdepot for 6 Mand og Proviant i én Maaned for 6 Spand Hunde er allerede i Sommeren 1902 ved velvillig Bistand af Kolonibestyrer Kraul i Upernivik og Udligger Nielsen i Tassiusark ført nordpaa i 3 Konebaade af Distriktets Grønlændere og blevet udlagt paa en Ø tæt ved den danske Kystopmaalings nordligste Punkt paa omtrent 74,25 Graders nordlig Bredde.

Kolonibestyrer Kraul, Upernivik. Fot.

Alle Ekspeditionens Medlemmer befinder sig i udmærket Sundhedstilstand og er vel trænede. Hundespandene, fra 10—12 Hunde i hvert Spand, er blandt Kystens bedst opfodrede og mest udholdende, og der findes ingen Hundesyge i Distriktet. Islæget, der i Vinterens Begyndelse var temmelig daarligt, er nu blevet fortrinligt. Laveste Temperatur, Ekspeditionen har færdedes i, var i Jakobshavns Distrikt ca. ÷ 40 Graders Celsius i de første Dage af Februar. Samtidigt skal der i Uperniviks Distrikt have været ca. ÷ 47 Graders Celsius. Vinteren har altsaa været streng, Grønlændernes Sælfangst overalt usædvanlig daarlig. Men netop ved Postens Afgang ventedes der Bedring i Forholdene. Og Ekspeditionen for sit Vedkommende regner med Jagt-

udbytte af Isbjørn og Sæl i Melvillebugten til supplerende Ernæring for dens 6 Medlemmer og ca. 70 Hunde" . . .

En sidste Gang traf vi med Bestyreren Aftale om, paa hvilken Maade han kunde søge at undsætte os ved Udsendelse af Slæder denne Vinter eller næste eller ved Kajakposter i den mellemliggende Sommer, saafremt intet hørtes fra os, og Vejret eller Isforholdene forekom truende.

Tilstødte der os paa Rejsen i Melville-Bugten saadanne alvorligere Uheld, at vi ikke formaaede at trænge op til beboede Pladser i Kap York-Egnene, men maatte retournere, vende os mod Syd, vilde vi søge ned til Øen, paa hvilken vort store Proviantdepot, 22 Kasser à 100—125 ℔, den foregaaende Eftersommer var lagt ud, og hvor vi under Oprejsen vilde efterlade nogle faa Kasser. Denne Ø laa ca. 32 Mil (danske) norden for Upernivik, ca. 20 Mil norden for Tassiusark og ca. 15 Mil norden for Kûk og Mernork, de nordligste Bopladser i dansk Vestgrønland. Ved Hjælp af Restprovianten, ved Jagt og ved Fangst, vilde vi derfra med Slæder eller i vore to Amdrup-Kajakker søge Mennesker paa nærmeste Sted. Under en Skistok, rejst paa en Stenvarde, skulde vi lægge en Blikdaase med Meddelelse om vor hidtidige Skæbne og om den Vej, ad hvilken vi havde forladt Depot-Øen. Til denne Ø skulde al Undsætning dirigeres. Snarest tænkte vi os den Vanskelighed møde os, naar vi var paa Nedrejse, at et usædvanligt tidligt Opbrud af Havisen gjorde Slædefart umulig allerede i Midten eller Slutningen af Maj, og at da de 4 af os foreløbig maatte blive tilbage paa det gunstigst mulige Sted, medens to Mand i passabelt Farvand, maaske ikke før sent i Juli, roede sydpaa efter Hjælp. Som en sidste Færdselsvej mod Syd havde vi udset os Indlandsisen og vilde til saadan Rejse det længst mulige bevare to Nansen-Slæder og passende Proviant for os og Hundene . . .

En sidste Gang endnu paa denne Jordklodens yderste Civilisationsforpost mod det dragende Nord gik vi ud under aaben Himmel og var glade ved at mærke den friske Luft krydret med Lyngrøg fra Menneskehytter. Endnu kunde vi faa Tag over Hovedet og lægge os til Hvile i et varmt Rum. Men snart vilde der bare være Is og Kulde omkring os. Vi tog meteorologiske Observationer — der var blot 30 Graders Kulde (Celsius) nu — og Barometret stod smukt. Fra alle Hytterne og Hulerne, fra tilfrosne smaabitte Glasruder og fra islagte

Tarmskindsruder lyste Grønlændernes Spæklamper ud over de hvide Fjælde. Ind i en og anden Hytte kiggede vi og sagde Farvel til indfødte Venner, og allevegne skulde vi nyde den uundgaaelige Kop Kaffe til Afsked. I de lave, snevre Husgange, hvor man krøb paa alle fire eller mavelangs maatte bugte sig frem, laa de sultne Hunde og gav ondt af sig. Man jog dem skaansomt bort, nænnede ikke denne Aften, som ellers, at slaa dem. I Morgen skulde de springe mange Mil over haardfrossen Is og faa deres rigelige Foder, naar Dagturen var til Ende. Der vilde nok blive stort og muntert Følge af Upernivikere de første Dages Tur nordpaa.

Grønlandske Slæder under Fart. Fot.

Et Sted i en Hytte bliver vi længe og falder i Snak. Vi taler om vor forestaaende Slædefærd langt mod Nord. Mange er ængstelige for os. Manden i Hytten giver den Trøst, at der omkommer flere Grønlændere om Sommeren end om Vinteren. Det aabne Hav er en farligere Fjende end det isdækkede, mener han. „Kommer I blot tilbage paa Islæget, klarer I jer nok. Men bryder Isen for tidligt op, er I ilde stedte.“ Han ryster paa Hovedet og kan ikke forstaa, at vi frivilligt udsætter os for Strabadser og Fare.

Medens Morlillen faar Kaffekedelen anbragt over den livligt hoppende Spækflamme og siden sidder og lader sin Tunge glide rensende hen over de to Par skaarede Fajancekopper, af hvilke de fine fremmede skal nyde alle Nomaders Gudedrik, har Manden tændt sin Pibe, der er uden Rør, og som brænder med den gurglende Lyd, alle

Grønlændere elsker. Elias Wille hedder han, en anset Mand paa Pladsen, blandt andet fordi han som lejet Matros ombord paa Storbaaden „Karen“ har været med ved dens Forlis sidste Efteraar, og altsaa Vinteren igennem har kunnet forkorte Pladsfællerne de lange mørke Aftener med sine Beretninger fra Forliset, dem alle kender udenad nu men dog aldrig bliver træt af at høre om igen, heroppe, hvor ingen Aviser og ingen betalbare Aftenunderholdninger kan slaa Tiden ihjel eller give den Indhold.

Langsomt og vederhæftigt og, efterhaanden som de lyttendes Interesse stiger, mere og mere selvbevidst fortæller Elias om Forliset — fortæller om Sommertidens farefulde Sejladser i disse stormende Tragter. Han vil fremhæve sin egen og sine Landsmænds Udholdenhed under Anstrængelser og Savn og vil vel derigennem udtrykke en Tvivl om Evropæeres fysiske Evne til at klare sig paa en Ekspedition som vor.

„Ser I, det var den 10. September 1902, at vi gik fra Upernivik. Dagen før havde vi taget Hundrede Tønder Spæk i Baaden henne i Bryghus-Bugten, saa vi havde fuld Last. Johan Wille førte Fartøjet, ellers var der som Besætning Abraham, Martin, Govsark, Ikertulik og mig, vi plejede jo altid at sejle sammen.

Vejret var skidt. Det regnede stærkt, og jeg kan huske, vi maatte vente paa Ikertulik, fordi han sagde, at han ikke havde nogen Pels at tage paa for Regnen, og han havde da forresten heller ikke faaet sin Kaffe. Men da det ikke holdt op med at regne, maatte han jo med tilsidst alligevel, og vi hev Ankeret ved Sekstiden. Vinden var saamænd god nok, den var frisk Østen, og vi kom hurtig udenom Kraersorsuark, det vældige Fjæld her søndenfor, som det ellers tit kan falde haardt nok at klare, saa vi hen ved Middagstid var naaet Halvvejen til Kolonien Prøven, omtrent ved Kangerk. Ikertulik havde netop faaet Alkene i Kog og gav sig til at knuse Kaffebønner i et Støvleskaft, da han siger: „Det er dejligt, nu faar vi straks stille Vejr, saa kan vi ro derned inden Aften.“ Vi andre kigger mod Sydost, og Johan siger: „Det er vist ikke saa stille dernede, jeg synes, det kommer saa hurtigt nærmere, det er nok snarere Søen, der ryger. I skal se, vi har straks en Sydost-Storm.“

„Klar til at vende!“

Vi vendte. „Ned med Fokken og gør den fast!“ Den blev firet af.

Men saa raabte han: „Skynd jer at komme hen til Storsejlet og tag tre Reb i det!“ Og inden vi fik det rigtig taget til os, havde vi Vejret . . . Assasakark (naada), hvor det blæste! Det kneb for os at faa Linerne bundne, men det gik dog. Staa paa Dækket kunde vi ikke for Blæsten, og Regnen var gaaet over til Sne, saa der var meget glat, derfor krøb vi ligesom Hunde hen til Fokken og gjorde den

Grønlandsk Hytteinteriør.

fast. Nede under Lælønningen laa Gryden væltet, men vi reddede da Gud ske Lov et Par af Alkene, inden de blev skyllede overbord. Støvleskaftet med Kaffebønnerne i saa vi ikke mere noget til; der var forresten til to Kogninger, men væk gik det hele. Abraham hjalp Johan med Roret, vi andre laa paa Maven paa Dækket og passede Skøderne, der er jo saa lidt Lønning paa den Baad, saa det er farligt at staa op, naar det stormer.

Vi raabte til hinanden om, hvor vi skulde søge hen for at finde Beskyttelse. Der var ikke andre Steder end Kraersork Havn, hvor vi

maaske nok kunde slippe ind med den Vind. Der blev ogsaa talt om at prøve paa at gaa udenom Kangerk, men det opgav vi, da vi var bange for, at Masterne skulde blæse af Baaden, naar vi var ud for Fjældet, og saa vilde vi naturligvis være druknede allesammen; men til Kraersork Havn, det var netop bide-Vind op, saa det var ikke godt.

„Blot Vinden vil trække lidt Sydvest over, ellers kan vi vente Kast ned ad Fjældet mod Nord, og saa kan det knibe for os at komme ind paa Ankerpladsen,“ mente Johan; men der var ikke andet at gøre, vi maatte forsøge, hvordan det kunde falde. Johan havde været der én Gang tidligere, da han sejlede med Josef, men — ja det var mange Aar siden, i den gamle Doktors Tid, og Johan var nok lige blevet færdig hos Præsten den Gang.

Da vi naaede op under Kraersork Alkefjeld, kom der nogle svære Kast, saa vi troede Baaden skulde kæntre med ét.

„Klar Rebene og Klyveret! Hal Skøderne og de andre Sejl!“ Vi kom alligevel godt nok ind i Bugten og var ikke længere end et Riffelskud fra Ankerpladsen, men her fik vi Kastene lige mod os.

Bommen blev slaaet over. Og vi drev mod Land. Det var ganske umuligt at forhindre det. Ankeret maatte vi lade falde og faa Sejlene bjergede. Havbunden dèr er temmelig stejl opgaaende, saa vi sejlede ind ganske nær ved Fjæren, som vi kunde naa med en Baadshage. Søerne gik højt op ad Fjæren, men en Trosse maatte vi jo have i Land, og to af os gik ind med Trossen i den lille Jolle. Det lykkedes os at komme uskadte ind, men saa kom der et stærkt Kast, som sprængte begge Ankerkættinger, og Fartøjet drev mod Land og stødte.

Ikertulik og jeg sprang op i Fjæren, da Fartøjet gav over, men Johan og Abraham blev ombord, de kastede Baadshager i Land til os, selv tog de Aarerne, og vi arbejdede nu i mange Timer paa at holde Fartøjet klar af Stenene, men det kunde vi naturligvis ikke; hun blev løftet højt op af Søen og slynget ned, saa hele Skroget rystede. Hverken Abraham eller Johan vilde i Land, skønt vi raabte til dem, at nu skulde de springe ud. Johan lignede slet ikke sig selv, han blev ved at raabe: „Aa, stakkels Karen, aa, stakkels Karen, nu gaar hun i Stykker, hvad mon Købmanden vil sige, naar han hører det.“ Roret blev slaaet af, og hun huggede i Vandet; det saa farligt ud. Hen imod Aften begyndte hun at synke; da endelig sprang Johan og Abraham i Land, og Baaden sank i det samme, om paa Siden

med kun Agterenden oven Vande. Det var Kl. 12, da vi strandede. Nu var det mørkt. Allesammen var vi meget trætte og gennemvaade.

Det stormede og sneede stadig lige voldsomt, isnende koldt var det ogsaa, skønt vi bare havde 4 Graders Frost. Der var ikke mere at gøre for den strandede Baad. Vi gav os derfor til at søge et Ly, hvor vi kunde ligge om Natten. Lidt oppe paa Fjældet fandt vi en stor Hule under en Sten, dèr krøb vi ind tæt bunkede sammen for Varmens Skyld. Martin havde reddet sit Tørklæde med Proviant, men der var kun nogle Beskøjter i det. Ikertulik havde bare én Beskøjt i Lommen, vi andre havde ikke noget; men Martin delte med os, og for at faa Natten til at gaa, spiste vi det hele. Abraham havde hele Tiden ligget og rystet af Kulde, vaad som han var, og hen mod Morgenstunden troede vi, han skulde dø, hvorfor vi blev enige om at tage en Aare og en Luge fra Karens Vrag til Brændsel, da vi ikke mente, Købmanden vilde blive vred over det. Vi tog ogsaa noget af vort eget Tøj og gav Abraham det paa. Martin og jeg fik ham hver under sin Arm og løb rundt om Stenen med ham, og da vi saa langt om længe fik Ild i Brændet, som var vaadt, og fik ham varmet lidt, blev han helt god igen.

Hen ad Sekstiden om Morgenen lysnede det saa meget, at vi kunde se Kraersork, og vi skyndte os ned til Fjæren for at forsøge at faa fat i et Spækfad, af hvilket vi kunde slikke lidt nærende i os. Vinden var nu drejet om i Sydvest, det stormede og sneede lige galt. Vi sad der nede i det onde Vejr og passede paa hele Dagen, uden Føde; tilsidst saa vi et Par Fade Spæk drive ud fra Baaden, men Søen førte dem hen under det stejle Fjæld og masede dem der, saa vi fik intet Spæk den Dag. Om Natten laa vi igen under Stenen; vi frøs mere end den foregaaende Nat og sultede, men vi trøstede hinanden med, at Vejret vilde blive bedre næste Dag.

Men det blev ikke bedre. Abraham fik fisket to bitte Stykker Spæk, der flød ved Fjæren; dem spiste vi, og de bekom os vel. Karen var næsten helt borte nu. Det var sørgeligt at tænke paa.

Saa længe Sydvest-Stormen blæste, maatte vi blive, hvor vi var, og den tredje Nat talte vi om, at vi vel kom til at sulte ihjel, dersom Vejret ikke snart bedredes. Men det var der jo ikke noget at gøre ved. Den fjerde Dag var dog Stormen i Aftagende. Søen løb alligevel saa højt, at vi ikke kunde bruge vor lille Jolle; vi maatte

Hjemvendt Kajakmand. Fot.

da atter om Aftenen krybe ind under Stenen. Endelig Morgenen derefter slap vi over Bugten i Jollen og var ikke just kede af at sige Farvel til Stenen, som havde dækket os fire Nætter.

Kraersork-Husene var jo ikke langt borte, og selv om der paa den Tid af Aaret ikke boede Mennesker der, kunde vi maaske nok finde et eller andet spiseligt: et Spækstykke, en Skindvante eller en Støvlesaal, som vi kunde bløde op. Tag fik vi i hvert Fald over Hovedet, og det var da altid bedre end rent og bart at ligge ude. Da vi kom over til Husene, ledte vi alle Vegne efter Fødevarer men fandt kun et gammelt Stykke tørt Sælskind af et Kajakbetræk; det laa paa Peter Løvstrøms Mødding. Skindet blødte vi ud og spiste det, men I kan jo nok tænke, det hjalp ikke særlig meget paa Sulten.

Det blev mørkt, uden at vi havde opdaget Kajakmænd paa Havet, for det saa vi jo efter; det kunde dog hændt, at en eller anden fra Prøven skulde til Upernivik, eller maaske Købmanden havde hørt, at Karen ikke var naaet til Prøven, saa vilde han nok søge efter os.

Den Nat sov vi i Peter Løvstrøms Hus, og der laa vi godt, men Sulten pinte os, og vi blev sløve og matte.

Om Morgenen gik Martin og Abraham over Fjældet for at kigge ud mod Uperniviks Land, om ikke en eller anden Kajakmand var i Sigte. Johan og jeg passede paa, om nogen skulde komme fra Prøven, men Ikertulik laa inde paa Briksen, fordi han vilde ligge og dø der. Endelig hen paa Eftermiddagen saá vi langt ude et Par Kajakker fra

Prøven, og vi kunde nok tænke, at det var Forstanderen, som skulde til Møde ved Kolonien.

Saa hurtigt vi kunde, og det var nu ikke meget hurtigt, løb vi ned til Fjæren og hykkede. Vi hykker eller kalder, véd du nok, ved at bøje vort Ansigt, vor Mund, helt ned til Havfladen og gennem den hulede Haand raabe et langtrukkent „Hy—y—k“ ud efter Hjælp. Langt bort kan dette Fareraab høres. Kajakkerne var blot en Mil borte, og en Tid saá det ud, som om de roede ind mod os; det kan nok være, vi blev glade. Men saa vendte de igen. De havde vel blot set en Sæl og fulgt efter den lidt, og skønt vi nu hykkede af alle Kræfter, hørte de os ikke, men roede længere og længere bort, og snart var de omme bag Pynten.

I kan nok tænke jer, vi blev kede over det, og da vi vilde tale sammen, kunde vi næsten ikke, for vi var blevet saa hæse af at hykke.“

„Johan har fortalt, at I græd,“ er der en af Tilhørerne, som indskyder.

„Ja, det kan saamænd godt være, at vi græd. Men det vilde I andre maaske ogsaa have gjort; for vi troede nu, at vi skulde sulte ihjel.

Vi gik nu op i Huset og lagde os paa Briksen hos Ikertulik, og der blev vi, til Martin og Abraham kom tilbage fra Udkigsfjældet imod Aften. De havde ligget deroppe længe og forgæves stirret efter Kajakker. Næste Dag — det var altsaa om Tirsdagen, og om Onsdagen den foregaaende Uge var vi forliste — blev Martin og jeg enige om, at vi vilde tage den lille Jolle og prøve paa at naa Upernivik uden om Kraersork. Baaden er, som I véd, kun grumme lille, knapt ti Fod lang, og udmattede var vi, og endnu gik der nogen Sø, og dersom vi fik stærk Norden eller Østen, vilde vi jo drive til Havs med den, og saa var det ude med os. Men prøves skulde Baaden alligevel, og vi to var de yngste og de stærkeste. Det sagde vi til de andre og bad dem, hvis de blev frelste, fortælle ved Upernivik, at saadan havde vi to baaret os ad, dersom vi ingen Sinde skulde naa op til Kolonien. Og saa roede vi bort.

Heldigvis var Vinden ikke meget stærk, Søen heller ikke saa slem, og vi naaede da Upernivik ud paa Aftenen. Det var vel bestemt, at vi ikke skulde dø den Gang.

Købmanden, *Kraul*, der er baade god mod os og har megen Omtanke, sendte straks en Slup med Proviant ned til de andre, og saadan blev alle frelste.

Men det var egentlig mærkeligt, at de Kajakker, som Købmanden havde sendt ud for at lede efter os, da Forstanderen fra Prøven naaede ind til Kolonien og fortalte, at Karen var udeblevet, at de ikke gik over til Kraersorkhusene for at kigge efter os der, da de jo dog fandt Karen forlist og ituslaaet inde i Bugten. Men de er vel

Fot.

Knud Rasmussens Slæde med en Amdrup-Kajak.

blevet bange. Mørkt var det, og vi kunde jo godt have ligget døde et Sted inde i Baaden, og man ved ikke, hvad der saa kunde være sket med de levende. Det er uhyggeligt og foruroligende uforvarende at træffe Lig. Men nu bagefter synes vi jo, det lige godt var mærkeligt, at de blev saa bange for Vraget og straks roede tilbage til Upernivik.

Nej, det kan godt være, at I Danske har Ret, naar I siger, at vi Grønlændere ikke er saa dygtige i en Baad med Sejl som I Danske er det — for vi er jo ikke vante til saadan Sejlads, vi har jo bare vores Kajak — men kommer det an paa at sulte, saa tror jeg nok, at det er noget vi gør bedre“ . . .

Saadan endte Elias sin Beretning og saa' sig selvbevidst omkring. Varme og døsige af at sidde længe stille i et lummert lille Rum, hvor efterhaanden flere og flere Mennesker stuvede sig sammen, bekom Kulden os som en vederkvægende Drik, da vi endelig var i fri Luft igen.

Historien om Karens Forlis havde ogsaa Bestyreren, Hr. Kraul, fortalt os. Den optog os stærkt. Den var jo en Stump grønlandsk Hændelse af ikke usædvanlig Art. „Men kommer det an paa at sulte" — ja, hvem ved, maaske skal ogsaa vi Danske, som nu rejser mod Nord, blive nødte til at lære Elias Wille og hans Kammerater Sultekunsten af!

Vi blev gaaende ude længe, frem og tilbage ad den haardfrosne Kolonisti. Sneen sang med lys Diskant.

Vi kunde ikke bekvemme os til at gaa til Ro. Man kan længe nok have forudset Adskillelsen fra Civilisationens sidste faste Station som en festlig Stund, en velsignet Frigørelse — der melder sig dog altid i enkelte Øjeblikke, især den sidste Aften, en bevæget Stemning, for nu klipper man Traaden over, nu endelig gaar det ud mod det uvisse, hvor der ingen Sinde kan rækkes den rejsende en hjælpende Haand.

Her i denne fjerne lille arktiske Koloni, hvor et Par danske Mænd lader Aarenes Ensomhed slide paa sig, var der blevet ydet os al den Hjælp, som gode Hjerter og Hoveder kan udpønske.

Det blev henad Morgen, inden vi fik lagt os. Dr. Bertelsen og Grev Moltke boede hos Bestyreren, Knud Rasmussen og Jørgen Brønlund hos den grønlandsk fødte Præst Tobias Mørck og jeg hos Volontæren, den unge Hr. Hans Petersen. Vi var oppe igen, før Dagslyset kunde trænge ind og gøre skelneligt i de smaa, lave Stuer. Der skulde endnu en Gang føjes en Efterskrift til de sidste Breve, vi kunde sende hjem. Det var ikke nemt at sætte afgørende Punktum.

Klokken halvti om Formiddagen skulde Slæderne være pakkede og alt i Orden til øjeblikkeligt Opbrud. Slædepakning til Hverdags er som oftest en Times Arbejde, men naar man, udrustet med de Snese Smaating, der er nødvendig paa Langfart i ubeboet Egn, lægger sidste Koloni-Handelsplads bag sig, gaar der baade to og tre Timer med, inden man kan lade Pisken suse hen over sit rejseivrige Hundespand.

Ung Grønlænderinde fra Uperniviks Nord-Distrikt.

Alle Flag var hejste i Kolonien, og Bestyrer og Volontær, Præst og Kateket, Kivfakker og Fangere, festklædte Kvinder og Børn stod i en lang Bue om Nedkørselen til Fjæren paa optaarnede Isblokke og vinkede os Farvel. Yderst ude i en sammenblæst Drive Sne havde vor Doktor plantet sit lille Slædeflag. Her skiltes vore Veje. Han rejste sydpaa nu, og i gunstigste Fald skulde vi møde ham i Ivigtut allersydligst i Grønland, i Efteraaret 1903, til fælles Hjemfart.

Det er rart i Upernivik, at man straks efter Afskeden slipper om bag et Næs og er borte med det samme fra hele Farvelklyngen. En Flok unge Piger løb dog et Stykke med i vore Slædeopstandere, men Isen var for god og Farten for hurtig, til at de længe kunde følge. Da vi sidste Gang vendte os, stod de som et Geled Soldater paa Isen. De viftede til os med Lommetørklæder, som de paa grønlandske Skønheders Vis et Par Aftener forud havde listet fra os under Dansen. Naa; herefter fik vi heller ingen Brug for Lommetørklæder; vi rensede vore forfrosne Næser paa naturlig Maade.

Vi var en halv Snes Slæder i Følge og Hundene ved fuld Kraft. Et Par af Kuskene, deriblandt Præstens dansktalende Søn Johan, var lejede ved Upernivik til foreløbig at køre Hundefoder for os.

Upernivik er en af de daarligste Pladser i Nordgrønland at faa samlet Hundefoder paa, og to Læs smaa Hellefisk var alt, hvad vi havde kunnet opdrive.

Isen rakte langt til Søs, aabent Vand var ikke at se, men fjernest ude laa Frostrøgen som en lav Banke og viste, hvor der var Vand. Østerude rakte de høje Fjælde, randede af Indlandsis, sig højt op i den klare Luft. Bræerne var synlige allevegne, de dybe Spalter og Sprækker, Revnerne og Furerne i dem, flød ned ad Fjældsiderne blaa og forgrenede som Aarerne paa et Legeme. Vi rundede nogle Næs og havde hele Tiden saa let kørt Føre og god Fart, at vi kunde smide os foran paa Slæderne, der med vor egen Vægt var en Byrde paa indtil otte Hundrede Pund. I hvert Spand var der fra otte til tolv Hunde, selv havde jeg ti. I sidste Øjeblik, ligesom vi skulde køre fra Kolonien, fik jeg købt mig to udmærkede Dyr til Erstatning for den, der under de erotiske Kampe paa Vejen til Søndre Upernivik var bleven bidt ihjel af Rivalerne, og den, der Dagen forud var død i Upernivik. De to nye Trækdyr var begge singarnarkfarvede, den ene, „Aja'ja", var gammel, klog og pligtopfyldende, den flygtede straks ud paa højre Fløj for ikke uforberedt at blive overfaldet af Spandets Slagsbrødre. Den anden, „Hedning" hed den, var ung og naiv, den forstod endnu ikke, at Livet kræver rene Standpunkter; uden at vælge sin faste Plads og tage Konsekvenserne af Valget fo'r den hjemløs fra højre til venste og tilbage igen i Spandet og bragte den ynkeligste Forvirring i mine Skagler. Allevegne fik den Nakkedrag, tit trimlede den om og blev næsten slæbt halve Kvartmile af Sted, uhjælpeligt indfiltret i Skaglernes Virvar. Piskesnærten mindede den stadig om, at den ikke var sin Opgave voksen og snarest burde komme til Fornuft. Hver Gang de gamle Hunde i Spandet hørte „Hedning" hyle efter et straffende Smæld fra Kusken, deres Herre, søgte de at indsleske sig over for Kusken, at hjælpe ham med Tugtens Udøvelse, ved at springe i Hovedet paa den ulykkelige „Hedning" og i et Par Sekunder bide den, saa Blodet flød.

Det er pudsigt at se, med hvilken indbildsk Vigtighed saadan en gammel Hund kan udrette sit Bøddelarbejde over for en ny tilkommen, og hastigt, under Løbet, kan vende Hovedet om mod Kusken for at se, om han nu ogsaa rigtig er glad over den udøvede Tugt, over den Bistand, de gamle Hunde yder ham i at opdrage de nye.

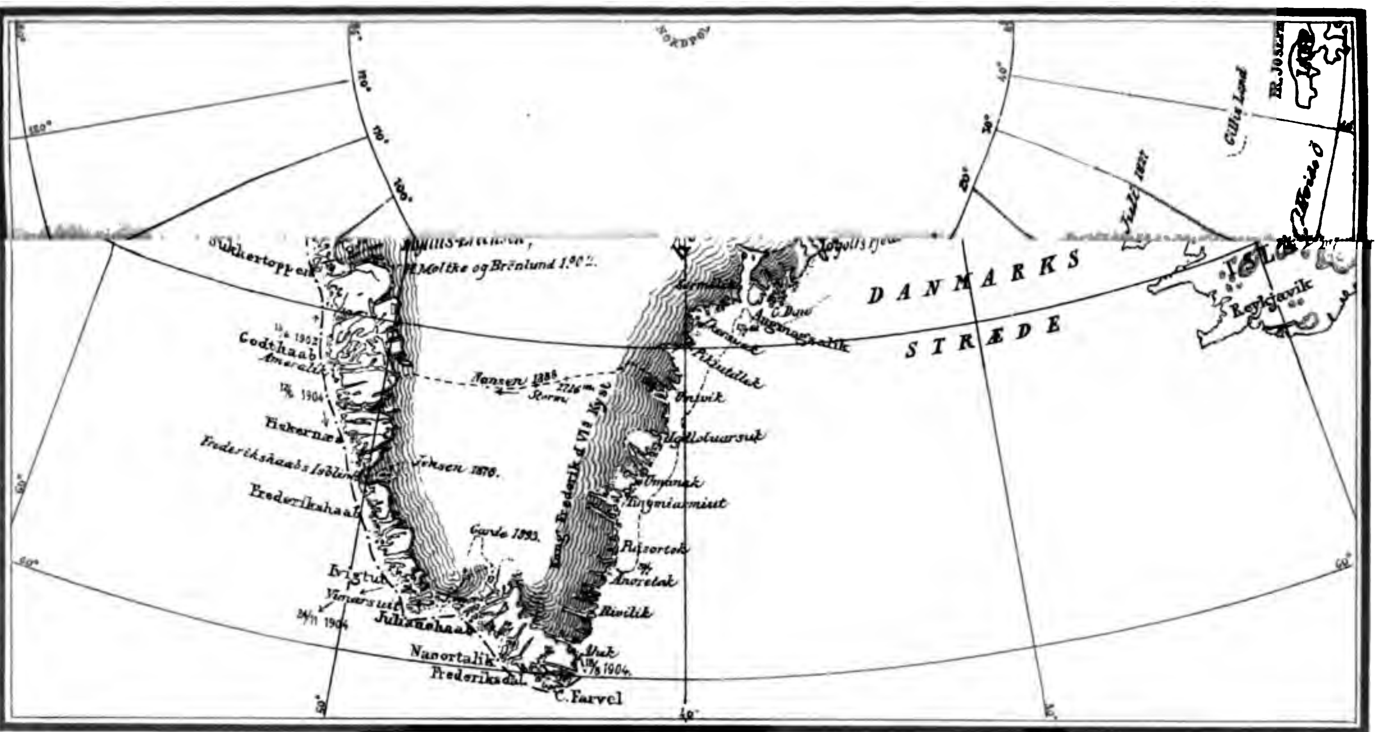
Hunde er Snobber ligesaa vel som Mennesker, de vil gerne se sig anerkendte af deres overordnede. Men inden Dagen var omme, havde ogsaa „Hedning“ lært at finde sig tilrette i sin nye Kres, han vedblev dog længe som yngste Medlem af Flokken at være kujoneret, og jeg maatte altid gemme en ekstra Bid til ham, da de andre var enige om ikke at unde ham nogen Mundfuld. Hver Gang under Fodringen, naar „Hedning“ havde bjerget sig en Klump frossen Fisk eller Kød, og de andre opdagede, at han var ved Fadet, fór de, som efter fælles Aftale, i Pelsen paa ham og ruskede ham, saa Haarene røg. Triumferende vendte de tilbage til det rigelige Rov, de havde forsynet sig med af det udkastede Foder, og „Hedning“ sad ynkeligt hylende og slikkede sine Saar.

Tre Mil nordvest for Upernivik ligger Boplads Kingitsork, en større, høj Ø, udenom hvilken Isen var ujævn af Sammenskruninger. Vi valgte da at køre tværs over en lav, snefyldt Sænkning midt i Øen og passerede paa denne Rute de faa og ynkeligt smaa Grønlænderhytter, som her er stablede op. I tidligere Tider var her Handelsplads, et forfaldent dansk Hus minder endnu om de fordums gode Kaar, hvorunder Bopladsfolkene levede. Men Fangsten er gaaet tilbage, Trækket af Sødyr maa være gaaet andre Veje. Nu lever Befolkningen lange Tider væsenligst som Fiskere og drager Fordel paa forskellig Maade af det nære Naboskab med Kolonien Upernivik. Om Efteraaret kan der dog være god Hvalrosfangst.

Blandt Pladsfolkene, der stimler om vore Slæder, efterhaanden som vi under hæftige Tilraab til Hundene arbejdede os op gennem Sænkningens løse Sne, var ogsaa gamle Ole. Han er Stedets ældste Mand, en udpræget Blandingstype. Med Kabudsen ned over Ørerne ligner han mest af alt en vestjydsk Lodsoldermand. Hans Øjne er blaa og hans Næse saa stor og krum, at de mere ægte Grønlændere finder ham uskøn. Ole kan lidt dansk og lige saa meget engelsk. Det hænder, at skotske Hvalfangere for nordgaaende i Maj eller Juni Maaned holder tæt ind om Kingitsork og modtager Besøg ombord. Ole, der skønt sine tresindstyve Aar endnu er rørig Fanger og tager Kampen op fra Kajak med baade Isbjørn og Hvalros, har i Aarenes Løb lært sig saa mange engelske Gloser, at han kan være Tolk for sine Landsmænd under Forhandlingerne med Skotterne om Kiks og Knive og Klædningsstykker i Bytte for syede Skindsager, navnlig

Kone fra Tassiusak.

—·—·— Den danske literære Grønlands-Ekspeditions Hovedrute 1902-04.
↑ Rute mod Nord ↓ Rute mod Syd.
↙← Rute til Danmark.

H. Moltke pinx.

Udliggerens Datter i Tassiusark.

Kamikker og Kajakmodeller. Naar Ole træffer Danske, der ikke har fast Ophold i Grønland, men er Rejsende ligesom vi, holder han af at markere sin Dannelse ved at tale engelsk til dem. Oles Ry som dannet Mand havde naaet vore Øren, før vi saa ham selv, og det forundrede os derfor ikke, at han modtog os med et højt Brøl, idet han til Velkomst slog Armene indbydende ud: „How to yov to, Sir?“ Men naar han derefter paa dansk tilføjede: „Te' skidt med Tosken go'e Herre, gi' mig lille Skilling til Kaffe,“ havde man alligevel Følelsen af, at han var mere hjemme her end i det engelske. Sæler var der ingen af nu, sagde Ole, og Ulken, som han daglig pilkede efter, ved et Hul i Isen, vi lige var kørt forbi, bed jammerligt. Naturligvis endte derfor denne Samtale med, at vi blev en Krone fattigere. Ole lovede os til Gengæld, at naar vi samme Vinter eller næste kom tilbage fra det høje Nord, skulde der i Kingitsork staa et Kaffegilde, saa alle Grønlændere sydpaa, helt ned til Kap Farvel, der hørte om det, vilde blive misundelige.

Gamle Ole Lynge fra Kingitsork.

Og med den Myndighed over Befolkningen, som Patriarken Ole i Tidens Løb har tiltaget sig, befalede han et Par yngre Mænd at ledsage os over Landet, hvor der ikke alle Vegne laa kendelige Slædespor. Sammen med disse to sled vi os da fremad i det bløde Føre, skiftedes til at trække i de samlede Forremme og skubbe i Opstanderne, eller, naar det gik nedad, bremse Farten ved at lade os slæbe bagefter. Og snart var vi ude paa letkørt Is igen. Kingitsork-

mændene vendte tilbage til Ole med Referat af Turen. Og Kingitsork havde nu nyt Samtalestof for Resten af Vinteren.

Ved endnu en Boplads gjorde vi Ophold den Dag. Det var Tussark, en mindre Ø, hvor vi var inde for at købe nogle Kobberemme og slukke vor Tørst i Vand. Turen over Kingitsorklandet havde været varm og Transpirationen generende.

Der var seks Huse i Tussark, alle nette og velbyggede.

Ungdommen i Tussark styrtede ned til vore Slæder, da vi et Øjeblik holdt i Fjæren. Man besaa og befølte alt og undrede sig over, at vor Rejse havde saa fjernt et Maal, og at vi i det hele taget gad søge noget som helst andet Steds hen i Verden end netop til Tussark. De unge Piger bebrejdede os, at vi ikke kunde blive hos dem bare Aftenen over til en Dans; de forsikrede os, at der var et Hus med fire Kvadrat-Alen Gulvplads; et bedre Dansested fandtes ikke i hele Uperniviks Distrikt, paastod de. Men blive kunde vi ikke, og da deres Misfornøjelse øgedes, gjorde vi et dybt Hug i vor Kasse med Figner, og al deres Sorg var borte med det samme. Men tit siden hen, i Melville-Bugten, hvor vi holdt Paaske paa Pemmikan og Bjørnekød, fortrød vi, at vi ikke havde givet de Tussark Piger en Dans og selv beholdt Fignerne. Vi savnede da begge Dele.

Udstedet Tassiusark. Marts 1903. Fot.

Bedre Is end den, paa hvilken vi, med over en dansk Mils Fart i Timen, kørte mod Tassiusark, havde vi ingensinde truffet. Den haardfrosne Sne ydede ringe Gnidningsmodstand for Slædemedernes Jern- eller Nysølvsskoning.

Alle Forhold syntes i det hele taget at begunstige vor Rejse. Himlen til alle Sider skyfri. Næsten ikke en Vind at mærke. Hundene syntes utrættelige. Nu kom hertil ogsaa, at vi var saa mange Slæder i Følge. Ligesom Mennesker kan sløves under stadig den samme

menneskelige Omgang, er ogsaa Hundene i Længden kede af aldrig at se fremmede. Saasnart nye Spand kom paa Siden af Ekspeditionens, vaagnede der i vore Dyr en vild Kampiver. De vilde ikke køres agter ud, navnlig tillod de ikke de fremmede Spands Hanhunde at være ene om kavallermæssig Opvartning af det smukke Køn sammesteds. Ogsaa for Kusken er et saadant Sammentræf med fremmede Slæder af oplivende Virkning; der løber et Par Timer, inden man véd af det; i Skulderled og Fingre mærker man først Natten derefter, at Dressuren har været vanskeligere, end naar man kørte alene. Idelig maa Pisken svinges med fuld Kraft og Behændighed for at hindre Hundeflokken, man skal styre, i at kaste sig rasende over et fremmed Spand, med hvilket man under Kørselen kappes.

Udligger Nielsen, Tassiusark.

Langt fremme, forude, begynder ved Femtiden om Eftermiddagen Tassiusarklandet at løfte sig af den ensformige Isflade. Det sidste Par Timer ind mod et Land, der trægt vokser sig højere og højere, spænder baade Hundenes og Kuskenes Taalmodighed. Man irriteres over Uheld, der tidligere paa Dagen, medens Kræfterne var mere vaagne, intet Indtryk vilde gøre. Naar Slæderne vælter og Godset forskydes eller Surringerne springer, saa at besværlig og tidsspildende Ophold forvoldes eller Omlæsning i Huj og Hast maa foretages, eller naar Hundene, trætte af at slide i samme Skure, altfor hyppigt bytter Plads, og Skaglerne filtres sammen til tykke Trosser, der hvert Øjeblik skal klares ud ved Hjælp af Tænderne og de udækkede, stivfrosne Fingre, da véd Hundene meget godt, at der kan falde slemme Klø af — baade retfærdigt og vilkaarligt tildelte. Glade bliver de derfor, naar deres skarpe Lugtesans allerede en Milsvei borte fra Landet, man søger ind imod, fortæller dem om Affaldsmøddinger og Kødgrave. Saa

strænger de sig an til det yderste af Længsel efter Mad og Trang til Hvile i en lun Krog bag en tilsneet Husvæg.

Tassiusark betyder Bugt. I Nærheden af en Bugt paa en mindre, lav Ø har Handelen bygget en lille Butik, der sorterer under Upernivik. En halv Snes gode grønlandske Huse ligger paa Fjældknoldene omkring Butikken. Som Baggrund for Boplads-Øen har man østligere liggende større Øers stejle Granitvægge. Dem styrer man efter.

Henad Syvtiden, mod Aften, begynder Mørket at gro op fra de hvide Isflader, ud fra Fjæren strækker Skyggerne sig, og nu kan kendte Stjernebilleder skimtes. Inde fra Landet forude, der længe synes som uddødt fra Tidernes Begyndelse, øjner man pludselig et blegt lille Lys, et Bud om den kærkomne Hvile, man er nær. Flere og flere Lys blinker frem, en hel Snes Stykker, der bliver større og varmere, og saa er man med ét oppe i den forvirrede Bunke Ishumpler i Fjæren og har de skrigende, henrykte Grønlændere om sig og bliver hjulpet paa enhver Maade, faar Hundene spændte fra, Godset læsset af, Slæderne sat paa Stillads og bliver selv ført op i Byen. Forrest i denne ligger det danske Hus, højt bedaget og yderst beskedent, men i disse Omgivelser af samlende Virkning. Flaget er hejst, det nordligste Sted i Grønland, hvor Dannebrog vajer, den nordligste Plet paa Kloden, hvor en civiliseret Nation har sat sig fast og blandt Naturfolk anbragt en af sine Herskere.

Blandt Grønlænderne ser vi en rødskægget pelsklædt Mand træde frem mod os. Han hilser os hjerteligt paa vort eget Sprog. Det er Udliggeren her. Han forvalter den Smule Butik, Handelen har anbragt her, og i hvilken aarligt talrige daarligt betalte Bjørneskind omsættes i tarvelig, men højt betalt Kaffe og Tobak. Hvilket ensformigt Liv at repræsentere dansk Statsmagt og Kultur heroppe. Men er man først anbragt i den grønlandske Handels Tjeneste, maa man tjene det enevældige Styre uden at kny . . . Udliggeren her er grønlandsk gift, hverken hans Kone eller hans Børn taler dansk. Heroppe gaar han alene Aaret rundt og har maaske bare et Par Gange i hvert rindende Aar Lejlighed til at tale sit Modersmaal. Der er i de Velkomstord, han byder os, ikke blot en ærlig Glæde over, at vi uden Uheld er naaede saa langt frem paa vor Ekspedition, og at Forholdene videre frem synes gunstige, men ogsaa en stille Lykke ved igen en Gang at kunne bruge sit Barndoms Sprog og udtrykke

Tanker, der drejer sig om andet end Sælfangst og Hajfiskeri og Vejr og Vind.

Han er meddelsom uden at være paagaaende, en praktisk anlagt Mand uden den forfjamskede Nervøsitet, der undertiden bliver Danskens Lod i Grønland.

Da vi ud paa Aftenen sidder i hans Stue, og han fortæller, at nu er der gledet over tyve Aar af hans bedste Tid hen i dette Øde, synes vi, at Livet tit maa falde ham tungt, men vi tør ikke spørge ham, for vi véd andetsteds fra, at Længslen hjem til Danmark hos de Danske paa afsides grønlandske Pladser bringer daarligt Humør, naar den faar Luft i Ord. Han er fra Kastrup paa Amager og véd ikke meget om det København, der har rejst sig siden hans Barndomsdage, da han lærte Bødkerprofessionen ude paa Amager. Men naar Ensomheden i den lange mørke Vinter falder ham trykkende, paa det øde Tassiusarks Land, kan han vandre, meddeler hans Kone os paa grønlandsk, ude om Natten, helst naar der er Maaneskin eller stærkt Nordlys, frem og tilbage paa Fjældskraaningen bag ved Spækhuset og Bugten, og man kan da høre ham gaa og tale dansk med sig selv. Han gaar da og siger Ord hen i Vejret, gentager dem helt meningsløst, men har sin egen Glæde derved. Da tror han sig hjemme i Danmark . . .

Dorthe, Udligger Nielsens Kone.

Forresten talte Nielsen — Manden hedder Søren Nielsen — fortræffeligt grønlandsk. Vi har i Grønland truffet danske Mænd, der gennem en Menneskealder har været grønlandsk gifte og har opdraget store Børneflokke, men som aldrig har kunnet lære andet end de mest elemen-

tære Ord af det grønlandske Sprog. De har i al den Tid, de har været gifte, ikke kunnet veksle andre Ord med deres Kone og Børn end de rent dagligdags om Mad og Klæder. Det maa være en underlig Tilværelse. Pudsigt er det at høre en saadan Mand tiltale sin Familje i et jargonpræget københavnsk isprængt med enkelte fejlagtigt udtalte grønlandske Ord. Og Familjen paa sin Side, fra Konen til den mindste Pode, svarer Far i et grønlandsk, der er tillæmpet baade i Betoning og Sætningsbygning efter hans Opfattelsesevne, saa at Sproget for kyndige lyder som et Spædbarns første Taleforsøg. Nogen Tankeudveksling kan naturligvis ikke finde Sted. Manden gaar næsten hjemløs rundt i sin egen Stue, Konens allerbedste Sladreveninder sidder timevis paa Visit og fylder Rummet med Passiar om de samme Ting omtrent, der bevæger danske Medsøstres Sind og Tunge. Nu er Prisen steget paa Sukker, nu er Skraatobakken raadden i Butikken, nu vil Købmanden ikke mere indhandle Hellefisk, eller nu har Assistenten faaet sig en ny Kæreste eller skal „udlægges“ til et nyt Barn, og det er da ogsaa rent forskrækkeligt, at ikke Mødrene kan holde deres Pigebørn i Ave.

For alle i Huset, undtagen Manden, er denne Passiar i Øjeblikket hele Verden. Intet eksisterer uden Bopladsstedets Nyheder og Skandaler fortalt af en rapmundet Kone fra Nabohytten. Men Manden er omtrent uden for det hele eller forstaar kun halvt. Og han vilde dog saa gerne være helt med i det altsammen. For hans Verden er jo heller ikke synderlig større end netop den Stump Grønland, han er stavnsbundet til.

Han gaar rundt i Stuen og piller ved et og andet, som han synes kan bortlede Opmærksomheden fra ham, eller han sætter sig stille hen i et Briksehjørne med lidt Butiksregnskab eller en fjorgammel Avis eller med Føljetonromanen om „Guldgraveren og den sorte Prinsesse“, den han har læst saa altfor tit.

Den fremmede Tilskuer, der straks ser det pudsige i Situationen, kommer dog snart til at føle med Manden den uendeligt trykkende Aflukkethed i hele hans Tilværelse, som naar han f. Eks. under det Maaltid, Konen har beredt for Gæsten, kan henfalde i Fortællinger om sit Ungdomsliv i København og kan spørge, om „Hovedvagten“ da virkelig ikke staar endnu, eller om man kan huske Pjaltenborgs Brand, og saa midt i sin Skildring siger, henvendt til Konen: „Ja,

Kretora, det kender du jo'nte noget til", og til den fremmede: „Ja, se hinner kan man jo'nte tale med om den Slags Ting, man har jo egentlig kun sig selv at snakke med."

Nielsen i Tassiusark har haft Energi og Evne nok til i Tide, i sine første Aar i Grønland, at lære det vanskelige grønlandske Sprog saa godt, at han kan udtrykke sig uden Besvær og kan deltage i enhver grønlandsk Samtale med omtrent fuld Forstaaelse.

Hans Kone, Fru Dorthe, der er grønlandsk klædt, endogsaa yderst elegant, er Datter af en Islænder og en Grønlænderinde. Hendes Fader, Pjettursson, var i mange Aar Udligger i Diskobugten. Hun besidder Grønlændernes sædvanlige Generthed eller trodsige Selvfølelse og har aldrig villet tale dansk, skønt hun godt nok forstaar Sproget og sikkert ogsaa kunde betjene sig deraf. Under disse Forhold er det ikke lykkedes Nielsen at faa sine fire Børn opdragne til at kunne dansk foruden grønlandsk. Han beklager det, men Opgaven har været ham for vanskelig, da han ikke har haft sin Kone med i Bestræbelserne. Det kan endogsaa falde vanskeligt for danske Ægtepar i Grønland blandt Handelens Funktionærer eller overordnede Embedsmænd, ja selv for danske Præstefamiljer at faa deres Børn oplærte til at tale dansk lige saa godt som grønlandsk. Det er Reglen, at alle danske Børn i Grønland lærer at tale grønlandsk før dansk, deres Ammer og Barnepiger er jo Grønlænderinder, deres Legekammerater er mest fra grønlandske Hjem. Det er da ikke usædvanligt, at danske Børn i Grønland endnu ikke ved Konfirmationsalderen kan tale ordentlig dansk, endsige læse det og skrive det. Man kan høre danske Børn i 14 Aars Alderen sige „han" til baade Kvinder og Mænd, stadig forveksle Artiklen „en" med „et" og konstruere den danske Sætningsbygning fuldstændig grønlandsk. Deres Tale minder tit om Neger-Engelsk i dansk Oversættelse.

Naar Nielsen i Tassiusark en sjælden Gang faar danske Gæster, og naar disse en endnu sjældnere Gang ikke hører til de fast bosatte danskes Kres, tales der naturligvis dansk ved hans Bord, og Konen indskyder sine grønlandske Bemærkninger i tillempet Form, og Børnene sidder med lyttende Ansigter for at begribe det mest mulige af alt det sære nye, der er at høre.

Vi kommer jo langvejs fra og ved Besked om meget Nyt. Og som alle rejsende Folk, der er længe om at naa fra Station til Station

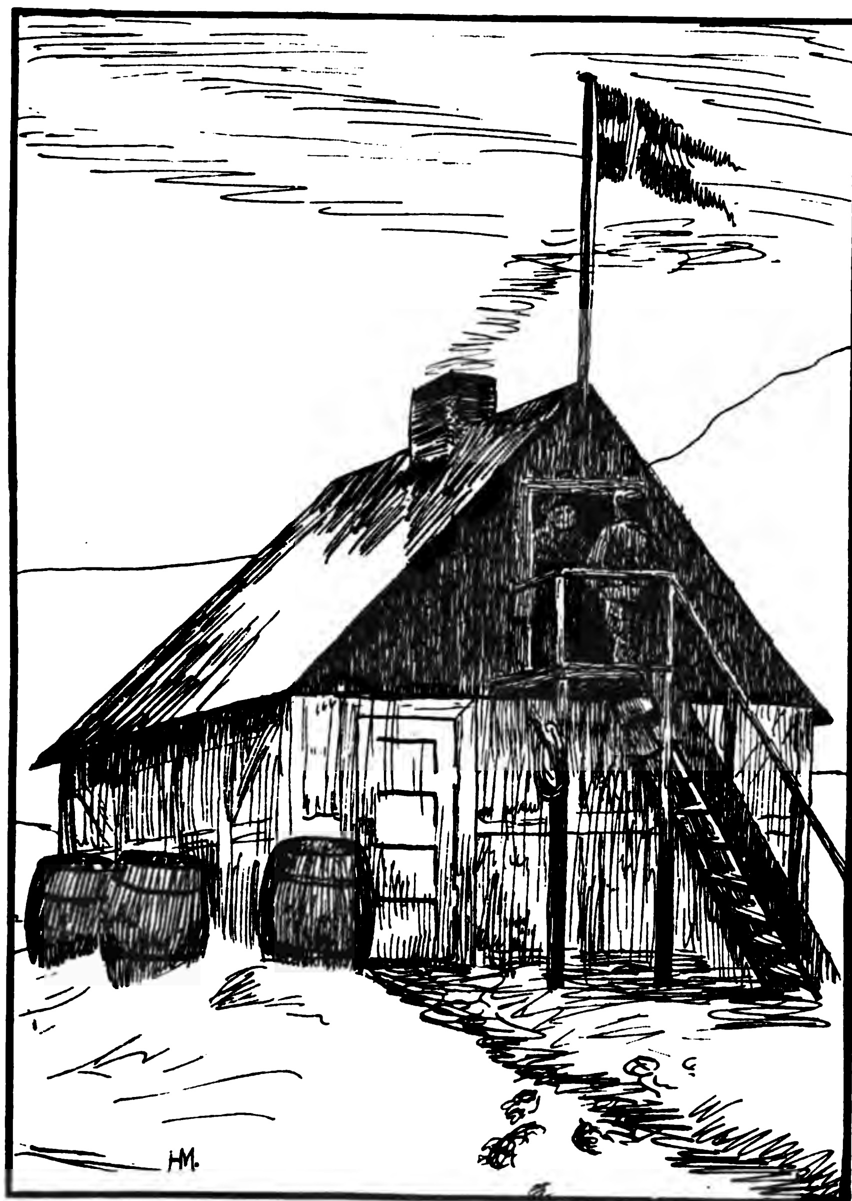
og har været ordknappe den meste Tid undervejs, er vi glade over at tale rigtigt løs.

Efterhaanden er det dog blevet mindre Forholdene i Danmark og den øvrige civiliserede Verden, det interesserer os at berette om, end det Grønland, vi er dragne op igennem under saa mangehaande forskelligartede Forhold. Og fra det Grønland, der ligger sønden for Uperniviks Distrikt, er Folk i Upernivik mere afskaarne end Danmark er det fra Ny Zeeland. Ja, om Forholdene i Grønland sønden for de Strøg, hvor man kører med Hundeslæde, altsaa Distrikterne fra Sukkertoppen og sydefter ned mod Kap Farvel, er den indfødte Befolkning i Uperniviks nordligste Egne, to til tre Hundrede Mile norden for Kap Farvel, lige saa uvidende som Danske er det om de vilde Stammer i Borneos Indre. Og vi, som netop kom sydfra, blev derfor til Gavns spurgte ud.

Under al Udspørgen glemmer Fru Dorthe dog ikke sine Pligter som Værtinde. Dampende varmt er Sælhundekødet, hun har sat frem, og som smager os særlig dejligt, nu vi faar Sennop og Eddike til. Og Bjørnebøffen ovenpaa er vel stegt og nydeligt serveret. Saa staar der Pølse og Ost paa et Par smaa Tallerkener. I Hjørnet af Stuen har Fru Dorthe et Skab med dansk Paalæg i smaa Daaser. Hun kommer pludseligt i Tanker om, at der ogsaa skulde dansk Leverpostej paa Bordet og siger: „Saadan noget har vi rigtignok ogsaa, naar der kommer danske fremmede — selv synes vi rigtignok bedre om den Postej, vi her oppe laver af Sællever — men vi er jo ogsaa kun Grønlændere.“

Ja, hun er flink og omhyggelig. En dansk Mand, der lever her højere mod Nord end nogen anden hvid Mand i Verden og har det ensommere og ensformigere end nogen hvid Mand andetsteds i Verden, der ikke kender til sligt, kan gøre sig Begreb om, han maa være glad for en Kone som Dorthe. Daarligt vilde han være tjent med en forfrossen Europæerinde, her oppe, hvor han nu en Gang er sat og maa tjene sit Brød under mange Slags vanskelige Forhold. Thi — som grønlandsk gift kan han aldrig avancere!

End ikke det danske Hus, som Handelen yder ham til gratis Hjem, kan han bebo om Vinteren. Dets altfor tynde og skrøbelige Mure holder ingen Kulde ude. Intet Brændsel vilde forslaa. Han og Fru Dorthe har derfor ladet bygge et grønlandsk Jordhus til Vinter-

Handelens Hus i Tassiusark.

brug; her sover de selv og deres Børn, deres Tjenerinde og grønlandske Gæster paa fælles Briks.

Den lange Vinter igennem er de smaa Ruder tykt frosne til, Mørket ruger i det lave Rum, og Kulden isner, naar ikke de osende, stinkende Spæklamper holdes dygtigt i Brand.

Hver Morgen, naar den danske Mands grønlandske Hustru staar op fra den haarde Briks, er det hendes første Gerning med en Økse at hugge den Is bort, der om Natten, mens Lamperne brændte ud, har samlet sig i Sprækken mellem Dørtrinnet og Døren, ja, langt op ad Dørkarmen. Længe kan hun staa og hugge og hamre for at faa Døren op og komme ud og hente fra Isfjældet ved Fjæren de store Klumper Is, hun maa bære ind, ofte med bare Fingre, og hvoraf Vand skal smeltes til Morgenkaffen. Alt maa hun — hjulpet af Døtrene og Tjenerinden — udrette i Huset, flænse den garnfangede Sæl, skære Foder til Hundene og Spæk til Lampen, tørre de vaade Pelse og gnide det stive Fodtøj, koge Mad, ælte Dejg og bage Brød, berede Skind og sy Tøj til hele Flokken og saa endda give fattige Folk paa Pladsen en Haandsrækning under Sygdomstilfælde, lægge Salver paa Bylder og bortskære dødt Kød af Frostsaar, være alles Raadgiver og Hjælper og tilmed i Butikken gaa sin Mand til Haande, naar Simon fra Kûk eller andre Stor-Jægere kommer ind og hurtigst muligt skal have et Par første Klasses Bjørneskind omsatte i alskens Smaatteri fra Skuffer og Hylder og Lagerloft . . .

Det er ikke lutter glædelige Meddelelser, Nielsen har til os: Markus fra Mernork, der længe forinden havde givet Tilsagn om at være vor ene Ledsager til Kap York, har faaet Betænkeligheder og mælder sig fra. Grønlænderne begrunder ofte lige saa lidt for sig selv deres givne Ord til en Dansk, som de over for den Danske begrunder et senere Afslag. Markus vil ikke med, det er et Faktum, og intet kunde Nielsen sige os om Grunden. Og Adam fra Sarfark, som efter vort Ønske havde gjort en hastig Tur til Upernivik og dèr i Vidners Nærværelse havde givet mundtligt Tilsagn om at følge os til Kap York, havde i de faa Dage, der var forløbet siden vort Møde, faaet ondartede Bylder flere Steder paa Kroppen. Det havde han da ladet Nielsen mælde, men denne mente rigtignok, at Bylderne var opdigtede. Det er grønlandsk Skik nu og da at dække sig bag høflige, men intetsigende Paaskud. Danskerne plejer at angribe Grønlænderne for

denne nationale Skavank — og glemmer rent, at de selv saa ofte uden ringeste Begrundelse har unddraget sig Opfyldelsen af givne Løfter og været vredladne over for den Grønlænder, der beklagede sig. Løftebrud er jo ikke bare en grønlandsk, snarere en almenmenneskelig Tildragelse. Men taktfuld Høflighed er en grønlandsk Egenskab mere end en dansk.

Det gik os her, som saa tit i Grønland, naar vi skulde have Folk med os ud til Strøg, der ikke var dem nøje kendt: De turde ikke tage med!

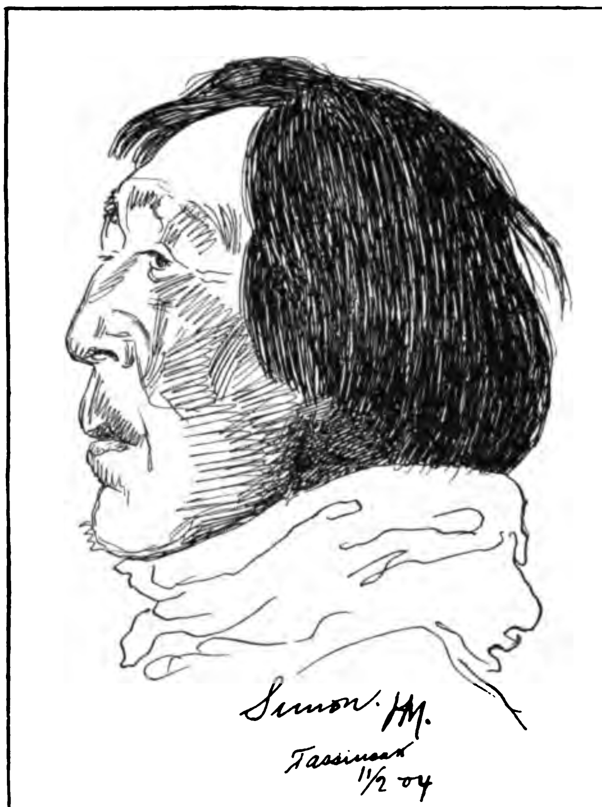
Alle rejsende i Grønland, der har erfaret, hvor værdifuld en Hjælp Grønlænderne kan yde i Egne, de er fuldt fortrolige med, ved ogsaa, med hvor store Betænkeligheder Grønlænderne begiver sig ud langs nye Kyster. De mister deres Selvtillid og Selvsikkerhed, de ængstes for alt muligt ondt baade fra Elementerne og fra Aandeverdenen. Enhver Hindring synes dem uoverstigelig, og Hjemlængslen gør dem klynkende, modløse og til en Klods om Benet paa deres danske Rejsefæller. Men vi bør forstaa en væsentlig Del af Grønlændernes Forsagthed under saadanne Forhold som et Udslag af deres dybt rodfæstede Familjekærlighed, deres smukke Følelse af Ansvar over for tilbageværende Husfæller, hvilke vanskeligt længe ad Gangen taaler at undvære Forsørgeren. Dør han, er Hjemmet prisgivet Elendigheden.

Allevegne længere sydpaa, hvor vor Rejseplan var bleven drøftet, og hvor vi lejlighedsvis havde set os om efter en mulig grønlandsk Ledsager ved Siden af Kateket Brønlund, der jo frygtløst fulgte os overalt — blandt andet fordi han var forældreløs, ugift, uforlovet og uden eget Hjem — havde vi mødt denne Ængstelse for at gaa til nye Egne, næsten en Rædsel. „Vi faar dem aldrig mere at se,“ saadan lød mange Grønlænderes Omtale af os og af dem, der fulgte os. Det er ofte Slægtningenes, af Selvopholdelsestrangens naturlige Egennytte prægede Angst, der lænker Forsørgeren til Hjemmet.

Men i Uperniviks Distrikt var man, under Samtaler, ligesom noget mere fortrolig med Tanken om at udstrække en Slæderejse helt op til Kap York, endskønt ingen Grønlænder for egen Risiko havde villet vove Turen. Derfor kom det os overraskende og ubelejligt, at Markus og Adam sagde sig fra.

Vore Depoter var jo det forrige Efteraar lagte saa langt op mod

Holms Ø, og Tiden til Bjørnejagt og Sælfangst var nu saa gunstig, at enhver Frygt for at følge os syntes selv de forsigtige grønlandske Kateketer højst utidig. Alligevel: Markus og Adam, de bedste og modigste Folk i Hundrede Miles Omkreds, vilde ikke med — turde ikke være med! Med den Besked gik vi i Soveposerne og laa Side om Side tæt pressede sammen paa Gulvet i Handelens danske Hus, der var saa brøstfældigt og utæt, at Temperaturen om Natten, da baade Kakkelovnsilden ogSpæklampen gik ud, snart naaede under 10 Graders Kulde.

Bjørnejægeren Simon fra Kûk.

Trætheden og Søvnen tog dog Magten trods Kulden og de ængstelige Betragtninger over hvordan vi dog skulde faa et Par Fangere med os. Vor Plan var grundet paa seks Mand, og nu var vi bare fire. Depoterne, Materiellet, Hundeantallet, alt beregnet til seks Mænds Behov og Slid, og nu vilde der stille sig adskillige Vanskeligheder i Vejen for vor Færd — den vi naturligvis ikke tænkte paa at opgive alligevel — hvis Uperniviks Grønlændere aldeles svigtede os.

Foreløbig sov vi paa Skuffelsen.

Næste Morgen talte vi om nye Muligheder, mens vi laa i Soveposerne, og Nielsens Datter, den 18aarige Karen, en rødblond Skøn-

hed i fiks Grønlænderindedragt, havde været inde med Teen til os. Lampen havde hun tændt, og fra den tykke Is paa Vinduerne reflekteredes det varme, gule Skin. Dejligt at ligge og se paa det! Der var lagt Kul i Kakkelovnen, Varmen begyndte at brede sig i Rummet, Isen smeltede i Hjørnerne af Vinduesruderne, en hel Vandflod randt snart i Karmen; udenfor kunde vi se Dagen gry; hørte Hundene tude i det stille Vejr. En livsalig Hygge herinde.

Medens Moltke, Jørgen Brønlund og jeg brugte Dagen til de sidste Forberedelser til endelig Afrejse fra beboede Pladser, kørte Rasmussen de syv Mil til Kûk og Mernork for at tale med Markus og hans ældre Broder Simon, og ud paa Aftenen havde vi da alle tre i Tassiusark til afsluttende Samtale om Følgeskabet.

Kateket Heilmann, Tassiusark.

Samme Dag var der afgaaet en lejet Slæde, kørt af Tassiusarks Kateket Heilmann, til et Par nærliggende Bopladser for at hente Fangerne Elias og Johannes, der muligvis var villige.

Markus havde ikke mange Ord. Han fastholdt bare, at han ikke vilde med. Han kunde ikke forsvare at forlade Kone og Børn, især hvis Rejsen til Kap York ikke skulde kunne endes paa to Maaneder men trække ud det hele Aar. Og den Mulighed var jo ikke udelukket.

Vi var kede af det.

„Ja," siger saa gamle Simon, „saa tager jeg med! Gammel er jeg

men ikke helt aflægs endda, og kan I ikke faa andre med, og vil I bruge mig, godt, saa er jeg rede!"

Markus sad forlegen og ligesom lidt beskæmmet.

„Ja," siger Simon, „skulde jeg blive for længe borte, Markus, saa tager du dig jo nok af min Kone og Drengene."

Vi spøgte lidt med den gamles Betænkeligheder, og Nielsen satte Vin frem for at faa Simon over i en gladere Sindstilstand.

„Vi har," sagde Simon, „i Tidens Løb haft megen Gavn af I Danske; det er jer, der har gjort os til det, vi er — om I end ikke i alle Forhold behandler os som I bør. Var I ikke kommet til Landet, hvordan havde det saa staaet til med os nu baade timeligt og aandeligt. Jeg er en af dem, som ser dette og siger det. Jeg vil da ikke have, at I, som rejser i vort Land for at lære os at kende, og som nu søger op til Hedninger, der maaske siden skal høste samme Gavn af Danske, som vore Forfædre og vi selv i mangt og meget har høstet, skal søge Ledsagere forgæves. Jeg er jeres ene Mand paa Rejsen. Lad Elias blive den anden!"

Morgenen derefter indtraf Johannes, en Broder til Fru Dorthe. Heller ikke han turde forlade sit Hjem for saa lang Tid og paa saa uvis en Vej, men kunde vi bruge en Ledsager bare til Depot-Øen, var han villig. Vi skulde jo have mere Hundefoder kørt derop.

Han blev da engageret til at følge os til Depot-Øen. Betalingen var her som ellers altid for en Slædeledsager i Nordgrønland 1 Krone pr. dansk Mil for en Mand med Slæde og stort Hundespand samt 50 Øre om Dagen i Kostpenge. Slæderuten fra Tassiusark til Depot-Øen blev paa Kortet opmaalt til en Snes Mil, og til Rejsen frem og tilbage vilde sagtens medgaa 8 Dage.

Elias derimod, der raskt og frejdigt kom springende fra sin Slæde hen mod Huset, hvor vi stod, sagde straks, da han hørte, at Simon havde mældt sig: „Jeg vil med".

Han var kraftig bygget, bredskuldret og spændstig. Han havde Ørnenæse, som man undertiden kan træffe det blandt de ellers braknæsede Grønlændere, maaske en indiansk Mindelse blandt Asiater. Hans Blik var fast og stærkt. Vi syntes svært godt om ham. Han var 31 Aar og havde Kone og to Børn.

Ganske vist nærede vi jo nogen Betænkelighed for Simons Vedkommende; han var nu godt oppe i Halvtredserne. Klog og beher-

sket, prøvet og erfaren i mange Forhold, som han var, kunde han blive os en udmærket Raadgiver — men vilde hans Kræfter strække til? Han var Grønlands første Bjørnejæger og havde de fleste Hunde i hele Uperniviks Distrikt, var en vel stillet Mand og nød stor Anseelse, men han lagde ikke Skjul paa, at vi mange Gange maatte komme til at tage det haarde Stød af for ham, han besad ikke længer den legemlige Udholdenhed, som maa til, hvor man Dag efter Dag skal arbejde sig frem over ubeboede og ubeboelige Isstrøg. Nu fik vi imidlertid tage ham med og saa se at hjælpes ad. Der var intet andet Valg.

Efter skriftlig Ordre fra Inspektøren i Nordgrønland til Bestyreren af Upernivik skulde vi oprette skriftlig Kontrakt med Fangerne, som fulgte os mod Kap York. Deres eventuelle Efterladte maatte sikres ved Livspolicer, og en Del af Daglønnen skulde under Fangernes Fraværelse udbetales til deres hjemmeværende Hustruer.

Grønlænderne er jo stavnsbundne og sat under Formynderskab i næsten alle deres Forhold.

Man stillede os her samme Betingelser, paa hvilke i sin Tid Amerikas og Englands rige Skibs-Ekspeditioner, der havde selve Nordpolen til Maal og skulde være borte i flere Aar, havde maattet indgaa for at faa Ledsagere med. Vor Rejse drejede sig dog kun om en kortere varende Slædefart op langs Kyster i direkte Fortsættelse af de af Danmark koloniserede Strøg.

Fra Administrationen i Danmark var saadanne Tvangsforskrifter om Lønnens Størrelse og Livsforsikring ikke medgivne os eller blot omtalte for os. Men her i dette afskaarne Fjerne, hvorfra der var uoverkommelig langt til Czaren, maatte vi finde os i ethvert embedsmyndigt Forlangende.

Danske Embedsmænd i Grønland havde ikke selv prøvet Slæderejser af længere Varighed og nærede derfor ingen Tro til, at vi kunde magte saadanne. De havde aldrig selv indladt sig paa noget lignende, havde jo heller ingen Grund dertil; de betragtede derfor vor Rejse som dumdristig og livsfarlig, og denne Betragtning fra de højeste stedlige Autoriteter skulde ikke særligt animere Grønlænderne til at følge os.

I Tassiusark var det daarligt med Hundefoder. Hajkød, som man altid kan faa, fordi der lige uden for Pladsen er en Banke i Havet, hvorfra der daglig trækkes mange Hajer op paa Snørekroge gennem

Fot.

Elias og Simon.

store Huller i Isen, er daarlig Ernæring for Hunde, som skal udrette et stort Arbejde Dag efter Dag. Safterne i Hajkødet er giftige, kun efter en eller flere Kogninger kan Kødet uden Fare bruges til Foder for Mennesker og Dyr. Ogsaa i vindtørret Tilstand er Hajkødet brugbart

H. Moltke pinx

Hundekørsel.
Motiv fra Kingitsork ved Jakobshavn.

Foder. Men for Tiden var tørret Hajkød ikke til at opdrive — og hvorledes faa kogt de umaadelige Portioner, der skulde til for at mætte vor Hundeflok.

Fra Overvintringen i Jakobshavn og andetsteds fra mindedes vi, hvilke ubehagelige Følger det kan have at fodre Hundene udelukkende med ukogt Hajkød. Safterne forgifter Dyret, berøver det Besindelsen og Kræfterne; som en beruset tumler Hunden en Tid lang rundt i Spandet med Fraade i Mundvigene, den ænser ikke Kammeraternes Bid eller Kuskens Tugt, den snubler hyppigt, tilsidst lammes den i Bagkroppen, falder ganske sammen og lader sig slæbe, og der kan hengaa et Døgn eller to, inden den atter kommer til fuld Bevidsthed og friske Kræfter. „Hajfuld" er Betegnelsen for denne sygelige Tilstand, og med et hajfuldt Hundespand er ingen Kørsel mulig.

Vi maatte imidlertid skaffe saa meget friskt Hundefoder med saa langt nordpaa, som det var muligt, og fra en Fangstplads Kragsersuark, 5—6 Mil Øst for Tassiusark, lod vi da hente ca. 300 Pund Hellefisk, og i Tassiusark købte vi en Del gammelt bedærvet Hvalrosspæk, som Hundene ganske vist i Begyndelsen havde ondt af og kastede op men snart lærte at beholde i sig.

Da Kontrakterne var underskrevne af Simon og Elias, fik de Forskud paa deres Løn — hver Mands Løn var fastsat til halvtredje Krone pr. Dag og Livsforsikring tegnet paa 1200 Kr. til hver. Det kan nok være, de købte ind i Butikken nu, først og fremmest til eget Rejseudstyr, men dernæst allehaande Ting som Lærred, Bomuldstøjer, Vanter, Muffediser, Silkebaand, Knive, Naale, Kaffe, Skonrogger og anden Proviant til Kone og Børn, at disse dog kunde have noget at glæde sig ved og staa imod med i den Tid, Forsørgeren var borte.

Under megen Travlhed blev de sidste Forberedelser trufne til vor Afrejse. Fru Dorthe satte Bopladsens flittigste Hænder i Arbejde. I Dagens Løb fik vi baade syet „Snebriller" — røgfarvet Glas indsat i Sælskind —, Reservebeholdning af Seler, Skagler og Kamikker af Sælskind til Hundene, Vanter af Hundeskind og Piskesnerte af spækket Kobberem. Endelig fik vi ogsaa fra Nielsens Butik vor endelige Forsyning af Tobak, Krudt, Bly og Hagl samt 15 Pund brændt og malet Kaffe og 20 Pund sorte Beskøjter. Vi købte desuden forskellige spraglede Lommetørklæder og Baand, hvormed vi troede at kunne glæde de hedenske Kvinder ved Kap York.

Krudt og Bly var beregnet dels til Tuskemiddel over for Kap Yorkerne, dels som Ammunition for vore medfølgende Grønlænderes Forladevaaben: Rifler og en Haglbøsse. Til vore egne Vaaben: en Büchsflint med Skifteløb (dobbelt Hagløb), to Winchesterkarabiner med 12 Patroner i Magasinet samt 3 Officersrevolvere, hvoraf den ene med Dum-Dum-Kugler, medførte vi ladede Patroner i Metalhylstre samt fornødne Laderekvisitter. Forsyningen skulde kunne række til mere end et Aar.

Kateket Heilmanns Kone. Tassiusark.

Vi ventede snart at skulle faa Brug for vore gode Vaaben mod Bjørne i Melvillebugten. Endnu havde ingen af vi danske Ekspeditions-Deltagere set levende vild Bjørn, vi betragtede derfor med respektfuld Ærbødighed en saadan erfaren gammel Bjørnejæger som Simon fra Kûk. Der fortaltes mellem baade Danske og Grønlændere mange Historier om hans spændende Jagter og om hans ypperligt dresserede Hunde. Naar han kørte fra Upernivik Koloni efter en glad Dag derinde, oplivet af det Par Snapse, de danske Familjer havde trakteret ham med til Tak for Bjørneskinkerne og de frosne Alkeæg, han havde bragt, gav han undertiden i overmodig Stemning Hundespandet et Signal — Bjørnesignal —, og saa sprang de ustyrligt fremad, gennem dyb Sne, saa Knoget skjulte Slæden, eller mellem Skrueis,

til de fleste af Slædens Tværtræer knækkede. Ogsaa Elias indgød os Respekt, fordi han havde mangen Bjørns Død paa Samvittigheden. Han stammede fra Itivdliarsuk, hvor Faderen havde været Udligger og en fremragende Bjørnejæger, hvis Æventyr vi hjemme havde hørt Kaptajn Ryder berømme. Ryder havde i 1886 og 1887 paa sin Ekspedition her i Uperniviks nordligste Distrikt gæstet Elias'

Bjørneskind hængte til Tørring i Tassiusark. Marts 1903. Fot. Simon. Udligger Nielsen.

Barndomshjem ved den nu nedlagte Itivdliarsuk Butiksplads fire Mil nordvest for Tassiusark.

Ogsaa Bjørneskindene i Galgen uden for Handelens Hus i Tassiusark betragtede vi med Ærefrygt. Deroppe paa et Bjælkestillads, saa højt til Vejrs, at Hundene ikke kunde naa derop, blev Skindene af nyskudte Bjørne hængte til Tørring. Straks naar Jægeren leverer et Skind i Butikken, faar han det takseret. Skindet skal være fejlfrit, uden Flænger og med Snude og Kløer siddende paa, ellers gives der kun halv Pris. For største fuldvoksne Eksemplar, i Reglen af de gamle Hanbjørne, det saakaldte Skind Nr. 1, betales 40 Kroner. For

et Skind af Nr. 2 Klassen betales 32 Kroner, næste Nummer efter Skalaen 1—5 betales med 24 Kroner, Skind af to-treaarige Bjørne vurderes til 16 Kroner og Skindet af faa Maaneders Bjørneunger betales med 8 Kroner. I Danmark sælger den grønlandske Handel et stort, smukt, fejlfrit Bjørneskind for indtil 400 Kroner — en rentabel Forretning!

Udliggeren lader straks det tilbagesiddende Spæk skrabe af Skindets Kødside, bløder Skindet ud og vasker det i en Revne mellem Fjærens Is og hænger det saa paa Galgen, hvor det stivner og tørres hvidt i Kulden. Der hang allerede tre Bjørneskind, hvoriblandt et vældigt Nr. 1. Men Jagten skulde først rigtig til at begynde nu. De fleste Bjørne skydes i April og Maj. I Uperniviks Distrikt indhandles der aarligt ca. 30 Bjørneskind.

Det kan hænde om Vinteren, at Bjørnene kommer helt ind til Husene. Her i Tassiusark har en Gang den gamle dansktalende Kateket Olsvig, der i 1883 som Tolk var med Professor A. G. Nathorst ombord i Nordenskjølds „Sophia“ til Kap York, skudt en Bjørn lige ved Handelens Hus. Han fortæller med Stolthed om Bedriften.

Og i Aar blev der for ganske nylig set Bjørn nær ved Tussark. En Jæger kørte efter den, og Bjørnen flygtede over den værste Skrueis ud mod Havkanten for at bjærge sig bort ved Svømning. Mand og Hunde blev ved at forfølge, og tilsidst, da Isen var altfor ufremkommelig, blev alle otte Hunde spændte fra. De jog nu frem i Bjørnens Spor, Manden fulgte med ladet Bøsse, men Isen blev daarligere, underskaaren af Strøm og skør. Det begyndte at blæse Fralandsvind, saa Manden skyndsomst maatte trække sig tilbage til fast Is for ikke at komme i Drift. Men alle Hundene drev til Søs paa de opskaarne Flager og kom ikke mere tilbage. Manden maatte hele næste Døgn slæbe sig hjem tilfods.

En anden Jæger herfra Egnen mistede nyligt sine Hunde i Kamp med Bjørn. Han havde været ude for at se til Sælgarn og mødte tilfældig Bjørn, en Nr. 1, en af de store Hanner, der strejfer slunkne og graadige omkring i den første Lystid. Forladeriflen, der laa paa Slæden, var ladet, og Manden skød, men fejlede. Ingen Ammunitionstaske havde han faaet med og kunde ikke lade paany. Uheldigvis — og mærkeligt nok — har Handelen ikke Bagladevaaben til Salg i Butikkerne. Han slap saa alle Hundene løs paa Bjørnen, men den greb

dem, en efter en, slog dem ned eller bed dem ihjel og saa' sig truende om efter Manden. Han tog nu forskrækket Flugten, løb alt hvad hans skræmte Aandedræt kunde taale. Bjørnen forfulgte en Tid, men stansede og undersøgte de Klædningsstykker af Skind, som Manden nu og da smed fra sig for at lette sig under Løbet. En Gang imellem maatte han puste ud nogle Sekunder — men i stadig Angst for at blive indhentet løb han snarest muligt videre. Efter 5 Timers Løb i Sne og mellem Skrueis var han hjemme ved Bopladsens Huse og sank udmattet sammen. Saa snart han kom til Vejr og Kræfter igen, kørte han med sine Kammerater ud til Kamppladsen, hvor de traf

Afrejse fra Tassiusaak. Fot.

Bjørnen og fik den skudt. Flere af de dræbte Hunde havde den fortæret med Hud og Haar og laa nu og sov . . . Stakkels gamle Bjørnefar, hvor maa du have været sulten efter Mørketidens lange Hi!

Saadanne Fortællinger hører vi alle Vegne paa denne Egn — nu da vi skal drage mod Nord. Og man siger os, at det vil blive et godt Bjørneaar, Isen er fast og god oppe mod Melville-Bugten. Ja — en spændende Tid gaar vi i Møde!

Men først skal vi samles til en Afskedsfest med Stedets Grønlændere. Vore udmærkede Værtsfolk vil baade glæde deres Gæster og sammen med Befolkningen nyde Glæden ved saa sjældent Besøg.

Sidste Aften i Tassiusark dansede vi da i Nielsens danske Hus. Trængslen var stor i det lille Rum, fire Par kunde med Anstrængelse rotere paa Stedet. Varmen blev tropisk, Væggene bortgræd deres kvartaarsgamle Isbelægning. Tidt maatte Parrene udendørs til fornøden

Afsvaling. Foruden den rødblonde Frk. Karen, Nielsens ældste og meget velopdragne Datter, som afgjort blev Ballets Dronning og utrættet steppede i sine fint broderede Kamikker, var især et Par unge Fruer stærkt begærede. Den ene, Kateket Heilmanns Kone, var, ligesom sin Mand, født i Kolonien Godthaab i Sydgrønland og følte sig til daglig helt udenlands heroppe i det yderste Nord. Men i Aften var hun glad — i Selskab med Folk nede fra hendes Barndomsegn. Hun dansede med Brønlund, saa Emmen stod som en Glorie om deres Hoveder, og deres lyse Anorakker blev mørke af Transpiration. Selv lagde jeg mine sidste Kræfter i den yndede springske Kædedans arfinerk-pingasut. Moltke og Rasmussen holdt ud en Stund endnu.

I et Hjørne af den tilstødende Stue, hvor der stod fuldt af gamle, lattermilde Tilskuere til Ungdommens Dans, sad jeg i et Hjørne paa Gulvet og faldt i Søvn. Langt ud paa Natten vaagnede jeg, Festen var forbi, Stuen luftet ud og kølig og Soveposens lune Rede velkommen.

Næste Dag rejste vi. Flaget var hejst og Grønlænderne samlede om vore Slæder. Mangen rynket og kroget Gamling rakte sin Haand frem til et beængstet Farvel. Fra Næsset blev der vinket og viftet. Alle gode Ønsker fulgte os.

Slædekørsel.

ANDET KAPITEL

Fra Tassiusark til Sarfark, Kûk og Mernork. — I Simons Hjem. — Elias og Gabriel bliver vore Ledsagere. — Simon fortæller om Bjørnejagter. — Depotet hos Markus. — Første Dagsrejse i ubeboet Egn. — Bjørnespor. — Nattelejr. — Mod Depot-Øen. — Ryders og Björlings Ekspeditioner. — Depotet i Behold. — Kysttegningsarbejdet begynder. — Simon og Johannes forlader os. — De første Bjørne skydes. — „Djævelens Tommelfinger". — Klar til at krydse Melvillebugten.

SAA havde vi da passeret den nordligste Plads paa Kloden, hvor en civiliceret Nation har sit Æresmærke hejst og virker „i Kulturens Tjeneste" blandt et nyligt kristnet Nomadefolk. Alt hvad der hedder Butik og Pengeraslen var lagt bag os.

Foran os laa en næsten ukendt Vej af Is mod et længe elsket Maal.

I 33 Graders Kulde og klart Vejr, med en svag Norden, der bed ganske kraftigt i Næse og Kinder, kørte vi fra Tassiusark den 27. Marts og naaede Kûk samme Aften. Afstanden er 6 Mil; vi var tungt læssede men Føret fortræffeligt, saa vi kunde ofte sætte os paa Slæden.

Vi havde undervejs gjort en halv Times Ophold ved Sarfark for at se til Adam og erfare, hvordan det stod til med hans Bylder. Han holdt sig inden Døre og gjorde just ikke synderligt værtsmæssige Anstrengelser for at faa os paa Visit. Vi rejste derfor fra Pladsen styrket i vor Mistanke om, at Adam havde lagt sig disse Bylder til i et belejligt Øjeblik.

Kûk er en langstrakt Ø af knapt halvanden Mils Længde med Bopladserne Kûk og Mernork en lille Mil fra hinanden.

Her var altsaa Nordgrænsen for de kristne Grønlænderes Bebyggelse. Helt heroppe havde Dr. Bertelsen nylig været paa sin Tilsyns- og Studierejse blandt det nordre Distrikts Grønlændere, der aarevis ikke ser Læge.

Herfra foretager Markus og Simon deres dristige Udflugter op om Holms Ø og til Djævelens Tommelfinger efter Bjørn. Her i Nærheden ligger det stejle, pragtfulde Fjæld Agparsuit (Englændernes Kap Shackleton), det største Alkefjæld i dansk Vestgrønland, hvor Mil-

Agparsuit (Kap Shackleton), set fra Kûk.

liarder af Alke hækker i den korte Sommer, og hvor Folkene fra Kûk og Mernork henter store Forsyninger af Æg.

Det er en Leg med Døden at lade sig hejse ned i Sælskindsremme ad de stejle Fjældsider og svinge sig ind paa Afsatserne til Rugepladserne, men ingen menneskelig Magt kan afholde selv den gamle Simon fra at øve Grønlændernes Erhverv ogsaa dèr.

Det hænder, at Folk styrter ned, og ingen mere ser noget til dem, men Aaret efter er der jo Æg igen, og Lysten til at smage dem mælder sig paany hos Folk her omkring, og Trangen til at sælge af dem til de danske, som betaler dem med blot 3—5 Øre pr. Stk.

gør sig atter gældende. Og saa lader Simon og de andre sig hejse ned ad Fjældvæggen som før.

Vi holder nu, alle Slæderne, — Nielsen er med fra Tassiusark, ligesaa hans Svoger Johannes fra Ikerasarsuk og Udligger Bistrup fra Kragsersuark — paa Isen neden for Bopladsen Kûk.

Der ligger bare tre smaa Hytter oppe paa den lave Sænkning, hvor Elven løber ned, den, der har givet Stedet Navn (Elv = Kûk). Simons er den største af dem; den ser helt fornem ud ved Siden af de andre. Røgen staar op fra Hullet i Hyttetaget, de har nok Kaffe

Ankomst til Kûk. Fot.

i Kog derinde allerede. Simon selv kommer løbende os i Møde, og med al den Myndighed, den ældste paa Pladsen raader over, sætter han unge Mænd i Gang med at yde os Haandsrækning ved Godsets Aflæsning og Ordning.

Rejse Telt kan der ikke være Tale om, Simon og de andre Pladsfæller tillader det ikke. Vi skal bo i Husene hos dem, den sidste Nat i Hus for lang Tid.

Inden vi sørger for os selv, skal vi naturligvis sørge for Hundene, og først naar Fodringen er overstaaet — og det er svært at holde de mange forskellige Spand fri af hverandre — kommer vi op i Huset til Simon, faar Yderklæderne af os, trænger os sammen paa Briksen lavt over Gulvet og faar Primus tændt.

Snart damper en stor Gryde Pemmikan, og da den er fortæret, kan vi nok se, at Simons Humør begynder at dale.

Der er noget, han vil fortælle os, men han trykker sig ved at komme ud med det. Vi aner allerede, at nu vil ogsaa han trække sig tilbage. Ganske rigtigt. Simon kan heller ikke være med. Han beder forknyt om at maatte tage sit Ord og sin Underskrift tilbage. Han angiver Gigt som Grunden, men hans unge Kones og Børnenes alvorlige Ansigter og deres Øjne, naar de forskrækkede flytter sig fra Faderen og hen paa os, fortæller den rigtige Grund til hans Tilbagetræden. Familjen vil ikke slippe ham, og han tør ikke forlade den. Børnene er jo ikke erhvervsdygtige endnu.

Ja-ja, der er jo ikke noget at gøre ved den Ting. Afsted maa vi, og da Elias, den prægtige Gut, staar ved sit Ord, endskønt han havde givet Tilsagn paa Betingelse af, at Simon tog med, maa vi se at faa Simon erstattet.

Op ad Døren i det tæt pakkede Hus, hvor alle taler om Mulighederne for at faa en ny Mand med, staar der en ung Fyr, høj, noget duknakket, med aaben Mund og et Par lystigt sammenknebne Øjne. „Det er Gaba," forklarer Simon, „mit Søsterbarn." Gabas Øjne aabner sig pludseligt, ængsteligt spørgende. „Ham kan I faa i Stedet for mig," foreslaar Simon. Alle tier. Gabas Mund bliver endnu større, hans Blik er ganske forskræmt. Han svarer hverken ja eller nej, men da den gamle bliver ved sit, og vi indtrængende spørger Gaba om hans egen Mening, svarer han endelig, og dette Svar er meget karakteristisk for Grønlænderne: „Simon er min Morbror og mig i Fars Sted. Han har talt for mig."

Og saadan kom da Gabriel, paa grønlandsk kaldet Gaba, og ikke Simon med os til Kap York.

Inden vi gaar til Ro, drikker vi Kaffe. Simons unge Kone — han er anden Gang gift — maa koge den ene Kedelfuld efter den anden, for alle Pladsens voksne Beboere skal trakteres. Ekspeditionen er Vært. Gaba drukner sin Befippelse i skoldhed Kaffe.

Simon især elsker Kaffe, mange Kopper Kaffe, stærk Kaffe. Naar han efter heldig Bjørnejagt har solgt Skind i Tassiusark, kan han undertiden komme hjem med 20 Pund Kaffebønner. Og saa drikker han Kaffe 5—6 Gange i Døgnet, til Posen er tømt.

Da han i Tassiusark havde lovet med sit Ord og sin Underskrift

at rejse med os til Kap York, sagde han med skæmtende Tone, men for ramme Alvor: „Men det siger jeg jer, at den Dag jeres Kaffe slipper op, bliver Simon jer en daarlig Følgesvend. Uden Kaffe mindst én Gang daglig er jeg ingen Ting værd. Mit Humør er borte, mine Kræfter svage. Tag megen Kaffe med jer. Saa længe I har Kaffe, kan I stole paa mig."

Og vi købte virkelig saa megen mere Kaffe, som de nøje beregnede Slædelæs kunde taale i Vægtforøgelse . . .

Nu, denne Aften, følte Simon sig lettet og glad — der var Kaffe nok i hans Hus, og han var løst fra sit Ord om Rejseledsagelse til Kap York. Bare til Depot-Øen skulde han følge os, op til sit gamle Bjørne-Revier. Han blev overgiven munter, kaad som en attenaarig og begyndte at fortælle Historier om sine Bjørnejagter, mens vi andre trængte os sammen om ham paa Gulv og Briks.

Gaba.

Her er et Par af Historierne, gengivne med hans egne Ord:

„Den første Gang jeg fik Bjørn, ja, jeg kan knapt nok huske, hvor gammel jeg da var. Min Fader kom i Kajak bugserende en Hunbjørn, han havde skudt, og jagende en af dens Unger foran sig, idet han raabte, at Folk skulde komme med Bøsse.

Min lille Fætter tog da en Bøsse og løb ned mod Fjæren, men jeg, der i Begyndelsen havde været bange for Dyret, blev nu saa misundelig, at jeg fik en gammel Kvinde til at hjælpe mig med at bære en Bøsse helt ned til Stranden, og der stod jeg saa og skød Bjørnen, der var jaget ind i en Kløft, hvorfra den ikke kunde slippe ud. Jeg var maaske bare otte Aar den Gang.

Siden var jeg hyppigt med paa Bjørnejagter og fik Part i flere Bjørne. Og det var altsammen, inden jeg blev rigtig voksen.

En Gang hændte følgende:

Jeg var ungt Menneske og boede ved Kragsersuark, hvor Knud Rasmussens Onkel, Jens Fleischer, den Gang var Udligger. Egentlig var jeg i Huset hos ham som Kivfak og Plejesøn.

Jens havde paa en Køretur set Spor af Bjørn og kom hjem og fortalte det. Næste Dag tog vi begge med Jenses Spand efter Sporene og kørte længe over Isen og ind mod Land. Sporene førte indefter i Landet. Der var megen Sne, og vi blev nødte til at spænde Hundene fra Slæden. Saa tog Jens og bandt Forremmen om mit Liv og holdt fast paa mig, og saadan blev vi, uden nogen Slæde, trukket frem af Hundene. Disse blev ivrigere og ivrigere, og tilsidst kunde vi ikke følge hurtigt nok med, flere Gange faldt vi og blev slæbte videre, og da vi nok kunde mærke paa Hundene, at Bjørnen ikke var langt væk, slap vi dem tilsidst løs, og af Sted fór de, medens vi stavrede bagefter.

Vi stansede ved et Hul ned i Sneen, hvor Bjørnen havde Hi, men hverken vi eller Hundene kunde slippe derind, og der stod vi da længe og ventede forgæves.

Saa siger jeg, endskønt jeg var den yngste: „Ja, paa den Maade faar vi ingen Bjørn, jeg maa nok til at tænke mig om efter en Udvej.“

Naa, det var jo paa den Tid, da jeg havde gode Kræfter og var vant til at bruge dem. Jeg hentede nogle tunge Sten, og da jeg havde hevet tre af dem med al Kraft ned oven i Snehiet, blev der et Hul saa stort, at vi saa' Bjørnens Hoved indenfor, men af Iver efter at komme først til Skud skød vi begge to forkert første Gang. Hurtigt fik vi ladet om og skød igen og blev saa enige om, hvis den gamle nu var død, og det var vi sikre paa, at faa fat paa hver sin Unge, for vi kunde se, at der var to. Jeg skød min, men Jens tog sin med et rask Greb ved Bagbenene og hev den ud af Hiet til Hundene, der kastede sig hidsigt over den og smed den højt op i Luften, indtil Jens endelig med Besvær fik den fra de vilde Bæster — og da var naturligvis Skindet spoleret — men Skindet paa min Bjørn var helt.

Men nu, da vi skulde have den gamle Bjørn slæbt ud af Hiet, blev Jens og jeg uenige om, hvem af os den egentlig tilhørte. Snart skændtes vi voldsomt. Jens var gal i Hovedet, og jeg blev hidsig,

for da jeg endnu var ung og uklog, kunde jeg blive forfærdelig hidsig. Jens paastod, at Bjørnen var hans — han havde jo først set Sporene, og Hundene, der trak os frem til Hiet, var hans — men jeg hævdede, at det var mig, som havde fundet paa at kaste Sten derned, ellers havde vi aldrig faaet fat paa Bjørnen.

Saa siger Jens følgende: „Vi har tidligere talt om, at bliver vi uenige en Gang om en Bjørn, lad os saa slaas om den!" „Ja," svarer jeg, lad os saa bare slaas!"

Johannes fra Ikerasarsuk og Adam fra Sarfark.

Men medens Jens nu ordnede Hundene, tog jeg og lagde en Kobberem om den store gamle Bjørn og kom saa ganske rolig trækkende ned gennem Sneen med det meget tunge Dyr efter mig.

„Det var dog Pokkers, saa du er stærk," siger Jens og bliver pludselig saa lille.

Og siden, ja saa talte han slet ikke mere om, at vi skulde slaas.

Sent om Natten naaede vi hjem med Bjørnen, hver af os fik et Skind af de smaa Unger. Men det store Skind, se det beholdt nu Jens selv, og det var jo egentlig ogsaa rigtigt, for Hundene de var jo hans. Men jeg blev vred igen, for jeg var saa ung den Gang og uklog og hidsig af mig . . .

Den første Gang, jeg var oppe i Egnen ved Djævelens Tommelfinger, Markus var med, da var det rigtigt uroligt Vejr, Sydost og mange tunge Skyer. Det kunde se ud til noget slemt. Men nu havde vi jo bestemt os til at rejse og drog saa af Sted alligevel. Det var i Maj og rigtig den bedste Jagttid. Inde ved Djævelens Tommelfinger — som vi forresten aldrig har været bag om — ser vi først én, saa én til og saa nok en Bjørn, for de travede lige bag hinanden. Og vi fik dem da ogsaa alle tre.

Da vi nu vel havde faaet dem flænsede, kommer der min Sandten én til. Ogsaa den fik vi.

Elias fra Nudarmiut.

Men saa kom der i det samme et Knog af Sydvest saa tykt, at man omtrent intet kunde skimte. Jeg vidste, der var en Kløft i det Land, der hedder Djævelens Tommelfinger, den fandt vi ligesom i Blinde og søgte ind i den, men ogsaa der føg det, og da vi kristnede Grønlændere jo ikke forstaar at lave Snehuse, saadan som I siger, de Hedninger gør, som I skal op til, saa maatte vi i Ly af de væltede Slæder se at holde Tørnen ud derinde.

Derefter fik vi Østen og kørte hjem. Endnu sneede det tykt, og da vi kom forbi Landet, som I kalder Holms Ø, var jeg bange for, at vi ikke skulde kunne holde Kursen mod Nugsuaks Næs, men at vi enten vilde komme for meget til Søs og risikere at drive ud eller ogsaa komme helt ind til Indlandsisens Kant og køre vild mellem Isfjældene, og saa rev jeg en lang Strimmel af min Skjorte og fæstnede den til min Is-Tuk, som jeg satte paa den ene Slædeopstander, og saa kørte jeg i en bestemt Vinkel med Østenvinden. Naar Vinden blæser ensartet, kan man jo paa den Maade altid holde Kurs.

Men saa faar Hundene Færten af Bjørn, og snart er vi inde paa Livet af en gammel Han. Ogsaa den fik vi skudt og siden to til og havde da syv Skind. Hundene blev ordentligt fodrede, men vi maatte

efterlade meget Kød. Aa, hvor vi aad paa Vejen hjem, og vi var jo flere Dage borte — og sikken Masse Penge til Kaffe og alle andre rare Ting fra Butikken. Ja, det kan gaa godt paa Bjørnejagter — men gaar det mig galt en Gang som det er gaaet andre, ja, saa bliver jeg nok ude af Stand til at fortælle . . .

En Gang var Markus og jeg paa Bjørnejagt oppe ved Djævelens Tommelfinger. Vi havde først været inde mod Bræen og sovet der en Nat uden at faa Bjørn. Næste Dag kørte vi udefter og traf Spor, som vi fulgte, til vi naaede Bjørnen, en vældig Nummer 1 af den Slags, hvis Skind Handelen betaler med 40 Kr. og tjener mange Hundrede Kroner paa. Hundene sprang paa den, men da den havde kæmpet lidt med dem og saa' os, brød den sig slet ikke om Hundene men fo'r lige hen imod os. Jeg skød og ramte den i Maven, og Blodet stod ligesom en Røg ud af Hullet. Den faldt men rejste sig igen og løb videre mod os. Markus havde ikke faaet sat Knaldhætte paa sin Bøsse og kunde ikke faa Tid dertil nu. Der var ikke andet at gøre end at flygte og komme i Ly et Sted bag en Isskodse.

Markus fra Mernork.

„Den vil efter os," raabte jeg, og saa løb vi af Sted, til vi bag et Isfjæld fik ladet om igen. Der stod vi saa parate nogle Sekunder, til Bjørnen var om Hjørnet og lige ind paa os. Jeg skød. Den faldt, rejste sig, faldt paa ny, sprang op igen og gik imod os. Saa endelig i sidste Øjeblik fik Markus gunstig Lejlighed og gav den dens sidste Behov. Og heldige var vi, for det var en vældig Bjørn, og sulten var den — og det havde vist nær været ude med os . . .

Og saa var jeg da en anden Gang ude paa Bjørnejagt og det var med jeres Gaba der, ja, jeg vil ikke gøre jer kede af ham, nu han skal med jer paa den lange Rejse op til Hedningelandet, for han er god nok, men den Gang, jeg nu skal fortælle om, var han kun et

Barn og havde ikke før været mod Bjørn og var jo noget befippet. Vi ser da ogsaa en Bjørn med to Unger, som den fik jaget fra sig for at faa dem bort fra Forfølgerne. Saa klog og omsorgsfuld er en Bjørnemor.

Jeg slog Hundene ind i Sporet og forfulgte den gamle og havde naturligvis ikke Tanke for andet end for Bjørnen. Men jeg kunde ikke forstaa, at Slæden ikke gled videre hurtigt af Sted, skønt Hundene trak, alt hvad de orkede.

En Tid lang piskede jeg kraftigt videre, uden Resultat, og saa falder det mig pludseligt ind at kigge bag om, og, sandelig, ser jeg saa ikke Gaba hænge i Opstanderne og bremse af al Kraft med Benene i Sneen, og med et ulykkeligt Ansigt udbryder han: „Jamen, vi kører jo lige ind mod Bjørnen.“ „Det er ogsaa det, vi skal, vil Du bare se at komme paa Slæden og det straks!“ raabte jeg. Nogen Tid vægrede han sig, men endelig smed han sig da ind paa Slæden til mig, og hen til Bjørnen naaede vi og fik den“ . . .

Simon tier og modtager med overlegen Ro vor Beundring.

„Ja, her har I nu nogle Prøver paa, hvordan det kan gaa den heldige Bjørnejæger,“ siger Simon. „Gid I ingensinde maa erfare den uheldige Bjørnejægers Skæbne. Jeg skal intet foruroligende fortælle jer. I maa bare erindre, at naar en udsultet Bjørn bliver saaret og føler hæftig Smærte uden at være dødelig ramt, da bryder den sig ikke om Hundene men stævner lige løs paa Manden. Og har han da ikke et nyt og veltræffende Skud parat, et fast Øje og et roligt Aftræk, saa kan hans Tid snart være omme . . . Men, det glemte jeg, I har jo Bagladevaaben med mange Skud i. Saadanne gode Vaaben sælger Handelen os ikke. Hvorfor gør den forresten ikke det? Vi Bjørnejægere kan godt betale en god Bøsse, som vi har Brug for. Er det ogsaa saadan i Danmark, at man ikke kan købe for sine Penge, hvad man ønsker og trænger til?“ . . .

Længe bliver vi siddende og taler med den kloge Simon om Grønlændernes Liv og Kamp, om deres Forhold til den monopoliserede grønlandske Handel og om deres Fremtidsskæbne under det danske Flag. Simon hører til de faa Grønlændere, hvis Ord den danske Administration maa tage noget Hensyn til. Han er Storjæger, Leverandør af mange værdifulde Bjørneskind, betydelig Forbruger af Butiksvarer og blandt sine Landsmænd respekteret og anset. Naar

H. Moltke pinx.

Moder med Barn i Amaut.

Simon har sagt sin Mening, er dermed Egnens Syn paa Sagen udtrykt. Han er stejl og ikke til at komme udenom. Hans Blik ser skarpt, hans hvasse Tunge er frygtet. Danskerne tør ikke have ham til Uven. Grønlænderne gaar ham nødigt imod. Han ejer den fødte Høvdings stærke Personlighed . . .

Saa mange liggende Gæster som denne Nat havde der aldrig været i Simons Hjem. Hver Plads paa Briks og Gulv var udnyttet, Luften blev kvælende hed og tung. Simons to Smaasønner laa i deres Stumpskjorter og lyttede med store, brune Øjne til de mange Fremmedes Tale om Verden langt uden for Kûk, om Begreber fjernt i Periferien af grønlandsk Tankegang. De havde allerede glemt, at deres Fader nær var bleven draget med ud i Hvirvlen; men deres Moder huskede det; der laa endnu i hendes febrilske Husmoderlighed over for os den Bekymring, at vi maaske fik lokket Simon med alligevel. Hun mærkede nok, at ogsaa vi kunde se paa Simon, hvor skamfuld han i Grunden var over at have brudt sit Ord og fornægtet sin højtidelige Underskrift . . . Det var svært at falde i Søvn i den lumre Luft, man krøb kun halvt i Posen, men tidligt paa Morgenstunden, da Lamperne var gaaede ud, skjalv man af Kulde og vaagnede. En for én maatte vi staa op og klæde os paa og skynde os ud, for at Husmoderen kunde faa Plads til at rydde i Orden og koge Morgenmad. Drengene hjalp hende ivrigt, de længtes efter den lovede Festret: Havregrød med Rosiner og tørrede Æbler i. De havde aldrig i deres Dage smagt eller blot set et Æble.

Vi blev Dagen over ved Kûk. Gaba skulde køre de faa Mil hjem til Sarfark for at meddele Moder og Hustru, at han drog med os mod Kap York. Et lille Spædbarn havde han ogsaa at sige Farvel til. Simon havde udleveret ham alle de Varer, han til egen Udrustning og Familjens Forsyning indkøbte i Tassiusark for Forskuddet paa Løn. Naar Gaba mødte i sit fattige Hjem med saadan Velstand, vilde Afskeden sandsynligvis falde lettere. Inden han rejste hjem, skrev han under paa Kontrakten i Simons Sted. Stakkels Gaba — et saa pinlig-højtideligt Øjeblik havde han næppe nogensinde oplevet. Han saa' ud, som beseglede han sin egen Dødsdom.

Nu var Forretningerne afsluttede, og Udligger Nielsen kunde med Dokumenterne i Orden vende tilbage til Tassiusark. Udligger Bistrup fulgte ham.

Lidt Reparationer paa Teltet, Ompakning af Slæderne, Indkøb af Sælkød til Hundefoder, Tegning og Fotografering, Prøve med forskellige Observations-Instrumenter samt Tilbagehentning af et Par bortløbne Hunde optog Dagen for os. Det var fremdeles et dejligt Vejr, Barometret roligt, hele Dagen fuldstændigt Vindstille, af Skyer bare nogle spinkle Stratus i Nord, Aftentemperaturen ÷ $31,_5$. Kûk ligger omgiven af mægtige Fjælde med stejle Vægge i mørkerød Farve. Agparsuit-Fjældet staar som en truende Gigant og spærrer for Udsigten ind i det ubeboede Grønlands æventyrlige Isørken. Her er en Stemning som af Verdens Ende.

Søndag den 29de Marts, stadig i fineste Vejr, brød vi op fra Kûk

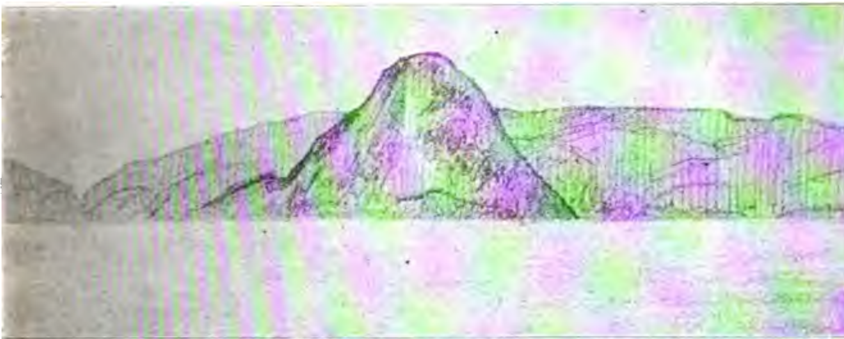
Afrejse fra Kûk. Fot.

og var allerede en Time senere i Mernork, hvor Markus med Familje er eneste Pladsfolk. Han og Simon er jævnligt flyttede længere mod Nord, har rykket den yderste Forpost længere ud mod Melvillebugtens fortrinlige Bjørnerevier. Overalt, hvor de er komne frem, er der truffet Spor af tidligere eskimoisk Bebyggelse . . . Hvor langt mod Nord i Melvillebugten har mon Eskimoerne i fjerne Dage, før den historiske Tid, haft Hjem og fundet, Livsbetingelser? Kaptajn Ryder har fundet Husruiner paa Næsset af Nugsuark tugdlerk, „det nærmere store Næs“, samt paa Øer ud for Kangerdluarsuk og paa et Næs derved — de nordligst kendte Eskimo-Ruiner, før man naar Kap York.

Nu var det en af vore Opgaver at finde flere Hustomter paa Vejen mod Kap York eller konstatere, at ingen flere kan efterspores. Havde Melvillebugten ogsaa paa Eskimoernes Indvandringstid, som nu, været

ubeboet? Havde den kun tjent som Farvej for Slæder, eller havde den tillige om Sommeren, altsaa i Konebaade, været passabel for en fremtrængende Nomadeslægt? Var den i det hele taget nogensinde bleven krydset af Eskimoer paa Vandring mod Syd, eller var Indvandringen fra Amerika foregaaet udelukkende norden om Grønland, ned langs Østkysten og op ad Vestkysten for her at stanses af Melvillebugtens uoverstigelige Is-Barrikader? Ingen vidste det. Mange grundede paa Gaadens Løsning. Vilde vor Rejse maaske løfte en Flig af Sløret?

Hos Markus laa fra foregaaende Sommer fire af vore ca. 100 Punds Proviantkasser. De tre tog vi med os; den fjerde efterlod vi, den

Kyst-Profil af Umanark (Sugar Loaf), set fra Nugsuark.

skulde støtte vor Tilbagerejse til Tassiusark, saafremt Beboerne af Mernork og Kûk laa borte paa Fangstrejser, naar vi passerede for Sydgaaende. En lignende Proviantkasse havde vi efterladt i Tassiusark.

Naturligvis maatte vi ikke forlade Markus's Boplads uden at smage Husets Kaffe. Vi trakterede med Sukker og Kiks til den sorte Drik. Og saa havde vi da endelig passeret det sidste Menneskehjem i dansk Vestgrønland. Hvor var det ynkeligt lille og hvor laa det ensomt, og hvor skulde vi dog siden hen komme til at længes efter det — men ingen af os anede den Gang, i hvor mange Maaneder vi skulde komme til at savne dets fattige Hygge.

Naar man har passeret Næsset af en fremspringende Fjældtinde skraas over for Agparsuit, aabner der sig en vid, dybt indskaaren Bugt, over hvis rolige Islæg Slæderne sætter Kurs lige mod det nærmere Nugsuarks forholdsvis lave Yderpynt. Rejsen kan anslaas til

6—7 danske Mil, og vi tilendebragte den paa en Dag. Tungt var alle de grønlandske Slæder læssede, og enkelte af os havde en Nansenslæde med Amdrupkajak paa Slæb. Hundene var livfulde og lystne efter Slagsmaal. Man maatte holde sig paa Afstand af hinanden, ellers foer Spandene sammen i forvirret Kamp, og det blev en Times Arbejde at rede Skagler. Undervejs stansede vi til et hastigt Hvil, et lille Stykke Kødpulver-Chocolade uddeltes til hver Mand som en Art Frokost, og Moltke tegnede hastigt den høje Ø Umanark, Englændernes „Sugar Loaf", der ligger ensom i Bugten og midtsamler alle de om-

Nattelejr ved Nugsuark. Fot.

givende Fjældes og de stærkt udtrædende Bræers fantastiske Skønhed i sin statelige Kegletop.

Mellem Umanark og Nugsuark kom vi ind i Bjørnespor tværs paa vor Rute, flere Side om Side, men alle gamle. Hundene vilde forfølge og maatte under haardhændet Tugt holdes i Kurs. Det er jo nytteløst at køre paa ufriske Spor.

Alligevel hidsede disse stadigt talrigere Spor ogsaa os. De gav gode Løfter for kommende Dages Jagt.

Først en Time efter Solnedgang kunde vi gøre Holdt under Nugsuarks Pynt. Det blæste svagt men bidende koldt af Nord. Hundene var sultne men vragede længe den Pemmikan, med hvilken de just denne Aften for første Gang skulde stifte Bekendtskab. Vi maatte da hugge frossen Hellefisk op og blande i den uvante Føde; alligevel

lod Flertallet af Hundene Pemmikanskagerne ligge. Elias og Gaba var ikke glade over at skulle drage gennem ukendte, ubeboede Strøg udrustede væsenligst med den Slags Hundemad, men vi trøstede dem med, at Sult jo gør al Føde velsmagende.

Vi slog Telt paa Isen under Næsset, netop nær det Sted, hvor én af de af Ryder omtalte nordligst liggende eskimoiske Husruiner findes, fik kogt Mad og nød den lune Hygge indenvægs. Jørgen opdagede Rypespor, fulgte dem og skød to Ryper — to ensomme Ryper i denne

Gaba under et Hvil paa Isen. Fot.

om Vinteren fuglefattige Egn. Henimod Midnat satte vi Vagt ved Hundene, der efter en første Søvn allerede begyndte at røre paa sig. Hver anden Time var der Vagtafløsning; det var koldt at tørne ud af Posen til en to Timers Runde, men saalænge vi havde Hellefisk paa Slæderne, maatte der passes nøje paa Hundene. Desuden kunde der jo vise sig Bjørn i Nærheden, og vi vilde nødigt miste en Lejlighed til Jagtglæde og frisk Kødforsyning.

Allerede den Aften lagde vi Mærke til, at Gaba snorkede generende højt. Hvor mangen Nat siden har han ikke gjort mig vaagen med denne underholdende Musik. Til ingen Nytte puffede man ham i Ryggen eller vendte ham om paa den anden Side: straks efter boblede det igen i hans Næsesvælgrum. Tilsidst vænnede jeg mig til

Lyden, sov ind ved den og kunde pludselig vaagne ubehagelig berørt, naar Gaba af ubegribelige Aarsager trak Vejret stilfærdigt.

„Ja," sagde Simon, „Gaba snorker, men han er ellers flink. Han er af et godt Gemyt; det er kun glade Folk, som snorker."

Lad ham blot „fange Torsk" om Natten, sagde vi, naar han vil fange Sæler om Dagen. Er han en dygtig Fanger?

„Han er ikke udygtig," svarede Simon diplomatisk. Men Elias forklarede siden, at Gaba ikke var nogen „heldig" Fanger. To Grønlændere kan være lige vel udrustede med Redskaber, i Besiddelse af samme Udholdenhed og tilsyneladende være hinanden lig i Færdighed; men medens den ene bare fanger taaleligt, faar den anden altid glimrende Udbytte. Den ene er „ikke udygtig", den anden er „heldig". Saadan skelner Grønlænderne . . .

En straalende Vinterdag i Slutningen af Marts 1903 kom der 9 Hundeslæder kørende over den jævne Havis mellem Nugsuark og Holms Ø, flere Dagsrejser norden for Kolonien Upernivik, helt udenfor det Territorium, der er beboet af kristnede Vestgrønlændere.

Luften var ren og klar, og Frosten var paa ingen Maade generende, bare omkring 30 Gr. Celsius. Isen strakte sig tryg og passabel saa langt vesterud, at man intet Hav kunde se, ja, næppe nok paa Himmelens Chattering finde Antydning af, hvor der maatte være aabent Vand. Indlandsisen bølgede blaa og sondersplittet mellem smaa fremspringende Næs og rundt omkring fjerne høje Nunatakker.

Paa denne Aarstid kan det i Maanedvis falde ind med Klarvejr, høj Luft og stille Frost, man kan se Fjældrygge i en Afstand af indtil 60—70 Kvartmil, og blot undertiden ved Solens Opgang og Solnedgang sløres Horisonten af lavt liggende, tæt Frostrøg.

De 9 Slæder var den danske literære Grønlandsekspedition med dens grønlandske Ledsagere paa Vej mod den lille Depot-Ø en Mils Vej sønden for den store Holms Ø og tæt ved Siden af Øen Inugsulik, paa hvilken Kaptajn Ryder i 1887 havde sin nordligste Teltplads, byggede en Varde og tog Landet sønden for i Besiddelse for den danske Stat.

Allerede Eftersommeren 1902 havde tre af de 9 Slædekuske, vi var i Følge, været oppe ved den lille Ø paa Siden af Inugsulik. Disse tre — Simon, Markus og Johannes — fulgte os foreløbigt

paa Vej. I tre Konebaade havde de fra Tassiusark fragtet vore 22 tunge Kasser Proviant. Hver Kasse var efter Kaptajn Amdrups Metode tæt tilloddet og gjort synkefri, Indholdet var dels Kiks og Talg og Pemmikan til Hundefoder, dels Slædeproviant for seks Mand, ca. en Uges Proviant pr. Kasse. Usædvanligt gunstige Isforhold den foregaaende Eftersommer, havde, som tidligere nævnt, gjort Fremtrængen i Konebaade til dette nordlige Punkt muligt. Fra August 1902 til Udgangen af Marts 1903 havde altsaa disse 22 Kasser med deres Indhold været stillede i Depot paa Toppen af den lille Ø godt tildækkede af Sten og formodentlig nu aldeles tilsneede og forhaabentligvel skjulte for Efterstræbelser fra Melvillebugtens talrige Isbjørne.

En af de tre Konebaadsførere, hele Baadekspeditionens Leder den foregaaende Eftersommer, var Simon. Hun skulde nu vise os, hvor Depotet laa.

I den historiske Tid har ingen af Grønlænderne været længere oppe mod Nord end Simon og Markus. Fra Isen ud for Kap Holm har disse frejdige Jægere set ind om Egnene bag Djævelens Tommelfinger (Devils Thumb), det mærkelige Fjæld norden for Holms Ø, og de har stirret ud over de umaadelige Bræer, der rækker nordefter, over de vidtstrakte Isflader og Virvarret af Isfjælde, som er Vejen til Kap York. Men det er aldrig faldet dem ind at udruste sig til et Forsøg paa at naa over Melvillebugtens Isterritorium op til deres hedenske Stammefrænder, der nomadiserer paa Kysten fra Kap York og videre nordpaa til Humboldtsbræen.

Disse Jægere fra Kûk og Mernork, der med deres daarlige Forladerifler og med deres ofte udmagrede Hundespand tager det op med de største og farligste Isbjørne, har endogsaa med Angst i Sindet tænkt paa den Mulighed, at de her i Territoriet omkring Holms Ø skulde kunne møde Hedninger fra Kap York. De eskimoiske Traditioner og Sagn beretter om blodige Sammenstød mellem Nabostammerne, og den Overtro, der endnu mægtigt sidder selv i den kristne Grønlænder, befolker Kap York Gebetet med hedenske Individer af en dyrisk Grusomhed. Gamle Rygter om, at Upernivikerne paa Bjørnejagter oppe ved Holms Ø skal have set Kap Yorkske Slædespor kan ikke Simon og Markus, iøvrigt ingen af de nulevende kristne Grønlændere bekræfte. Og efter vor Erfaring tror jeg at kunne sige, at hvis de kristne Grønlændere virkelig en skønne Dag havde

Alison Bugt
Devils Thumb
Holms Ö
Wilcox Head
Kraul's Ø.
Teltplads 2
Nugsuak
Teltplads 1.
30

Uperniviks Norddistrikt, efter Ryder, 1888.
—·—·—Slæderute mod Nord, Marts-April 1903.

* 30/3 og 1/4. ** 29/3.

truffet Hedningers Slædespor omkring Kap Holm, vilde de kristne sikkert ufortøvet og skrækslagne være flygtede bort og ikke i Hast søgt Hedningernes Enemærker.

Det var nu vor Ekspeditions Opgave at søge Forbindelse tilvejebragt mellem de kristne og de hedenske Stammefrænder, der maaske et Aartusind havde været adskilte af den isfyldte Melvillebugt, men det var virkeligt noget af et Hundespørgsmaal at gøre en saadan Rejse. Og da der i Uperniviks nordligste Distrikt næsten aldrig paa den Aarstid kan skaffes tilstrækkeligt Hundefoder, frossent Sælkød og frossen Hellefisk, til en saa lang Rejse i ubeboede og ubeboelige Strøg, og da vi trods alle Anstrængelser ikke havde kunnet opdrive mere fersk Hundemad end netop, hvad de tre Følgeslæder kunde transportere, og det var bare til Fodring undervejs op til vort Depot, saa vilde vor Kap York Tur uhjælpeligt være bleven til intet det Aar eller i hvert Fald saa tidligt paa Aaret, saafremt Isbjørnene havde fortæret Indholdet af vore 22 Kasser.

Naturligvis vilde man altid, naar man er i Følge med Grønlændere og selv saa taalelig har lært sig at være Jæger og Fanger, kunne trænge nogle Dagsrejser frem uden medført Proviant stolende paa Jagten. I Marts og April er der Isbjørne nok. Simon siger: „Nu er det den Tid, da alle Rovdyr vandrer.“ Bjørnene har ligget stille hele Vinteren lang i det lune Hi dybt inde mellem Isfjældene under Brækysten, nu er de slunkne og forslugne; med Bjørnefar i Spidsen traver hele Familjen, de maanedsgamle Unger tæt efter Moderen, ud til Iskanten, ofte en Snes Kvartmil til Søs for at lure paa Sælerne. Vilde Ekspeditionen have ventet med Oprejsen blot fjorten Dage endnu, altsaa til midt i April Maaned, kunde vi maaske nok have klaret os fremad og skaffet Føde til os og vore Hunde ved at skyde Sæler, der paa den Tid, naar Solen begynder at varme, lægger sig døsigt paa Isen ved Siden af deres Aandehuller.

Men vor Ekspedition havde jo sat sig den Opgave, om muligt, endnu paa samme Vinters Islæg at naa Kap York og vende tilbage derfra til Upernivik, og hvis dette skulde lykkes, og et passende Ophold, paa mindst seks Uger, blive tilovers blandt de hedenske Kap Yorkere, maatte vi nordpaa allersenest sidst i Marts. Det var derfor paa høje Tid, at vi slap den sidste Traad, der førte tilbage til Civilisationen, kastede Broen af.

Skulde vi imidlertid ikke kunne naa tilbage paa samme Aars Islæg og ej heller slippe bort med de skotske Hvalfangere, vi i Juni ventede at træffe omkring Kap York, og heller ikke ved Baade, udlaante af disse Skotter, kunne bjærge os ved Sensommertid mellem Drivisen ned til Upernivik, ja, da var vi fuldt ud rede til at gaa en Overvintring ved Kap York i Møde og paa næste Vinters tidligste Islæg se at klare os til Upernivik.

I vort stille Sind imødesaa hver enkelt af os vel endogsaa en saadan Overvintring med forventningsfuld Glæde. Hvilken Fylde af Iagttagelser kunde der da ikke gøres. Hvilket Forskningsarbejde paa udyrket Strøg — og hvilket Liv!

Havde nu Bjørnene bare skaanet vort Depot! Havde nu Blikkasserne holdt tæt i det stormfulde Efteraar og den strænge Vinter, saa at ingen Duft af Flæskeskinke, Spegepølse, Pemmikan og anden Dejlighed fra Beauvais var trængt ud og havde hidkaldt de fint sansende Bjørne.

Ingen var mere ængstelig end Simon, han, som havde lagt Depotet ud for os; det var ham en Æressag at aflevere det til os i velbeholden Stand. Saa dukkede da endelig frem, under Holm-Øens pragtfulde Alpekæde, lavt nede ved dens Fod, blot som en lille mørk Stribe inde i Fjæren, Øen, paa hvilken Depotet var udlagt.

Under alskens ophidsende Raab og med den lange Piskesnært i ustanseligt Sus over Hundespandet rykkede vi ind mod Øen, gjorde et fortumlet Holdt ved dens Næs og styrtede op ad de dybt tilføgne Fjældvægge. Ak, mange Spor af Bjørne, Aftryk af store Labber og Kløer saas op ad Fjældet og hen imod Depotet. Ivrigt arbejdede vi os i Bjørnenes Spor op mod vore Kostbarheder, og ud over de øde Ismarker genlød vort Begejstringsudbrud, da det viste sig, at alt var uskadt. Bjørnene havde snuset og sporet og rodet ved Kasserne, men ingen Duft havde, Beauvais være lovet, forraadt det spiselige Indhold.

Rasmussen havde fra Kolonibestyrer Kraul modtaget en Flaske Brændevin til Traktement, naar Depotet blev naaet. De, der ønskede det, fik sig nu en Snaps, en eneste én, som en eneste Undtagelse!

Saa var vore tre midlertidige Ledsageres Hverv endt, og de kunde vende tilbage til deres Hjem, medens alene Grev Moltke, Knud Rasmussen, Kateket Jørgen Brønlund, Fangerne Elias Eliassen og Gabriel Olesen samt jeg, 6 ialt, drog videre mod Kap York.

Gamle Simon, Gabas Onkel, tog en rørende Afsked med sin Nevø; under den sidste Omfavnelse udgød de begge Taarer, og medens vi stod hos, udtalte Simon sig saaledes til Gaba: „Naar du nu skal ud paa denne lange Rejse med de danske, saa vil jeg give dig to gode Raad; følger du dem, vil du altid faa det godt. Mit første Raad er dette: „Adlyd altid de danskes Befalinger". Mit andet Raad er dette: „Adlyd altid de danskes Befalinger hurtigt." Gør du disse to Ting, vil de danske være gode mod dig, men gør du ikke disse

Paa Depot-Øen (Krauls Ø). Fot.

1. Rasmussen, 2. Brønlund, 3. Mylius-Erichsen, 4. Gaba, 5. Moltke, 6. Elias, 7. Simon, 8. Markus.

to Ting, eller bare den ene af dem, vil Dagene måaske blive ufredsomme for dig." Med dette ikke ringe Krav til sin Søstersøn, den unge Gaba, der aldrig havde rejst med danske før, vendte Simon Ryggen til os, sprang paa sin Slæde, lod Pisken suse og gav Hundene Fartsignal. Saa fór han af Sted sydefter og var hurtigt skjult bag Isskodserne . . .

I det Døgn, vi opholdt os ved Depot-Øen, fik jeg ført min Dagbog à jour. Her er nogle Sider af den:

„Det er den 31. Marts. Vi holder Rastdag paa Isen uden for den Ø, vort Depot blev anbragt paa forrige Efteraar ved Konebaads-

ekspeditionen. I vort lille tynde Telt har jeg gjort mig det bekvemt oven paa et Par Soveposer. Til Hovedpude har jeg min Yndlingshund „Damen“, en lille hvid energisk og elskelig en, der trofast har slidt for mig fra første Dag, jeg kørte Hundeslæde, lige siden hin 18. Oktober i Fjor, da vi begyndte vor 15 Dages Tur over Disko-Øens ukendte Indre.

Jeg er ene hjemme. Moltke er oppe paa Toppen af Depot Øen, den vi har bestemt os til at kalde „Krauls Ø“ efter vor gode Vært og Ven, Kolonibestyreren i Upernivik. Øen ligger en god Kvartmil vest for Inugsulik, Ryders nordligste Punkt i 1887. Oppe paa Depotkasserne, der rummer vor kostelige Beauvais-Proviant, sidder Maleren og tegner hele Holm-Øens Sydside, alle de prægtige Alpetoppe og Kløfterne med den dybe Sne og tusindaarsgamle Bræer.

Rasmussen er med Elias kørt langt ud til Søs for at se efter Bjørn. Alle Spor inde fra Brækysten, hvor Bjørnene har Hi mellem de vanskeligt tilgængelige Isfjælde, fører ud mod Iskanten ved det aabne Hav. Derude er det, Bjørnen gaar paa Sælfangst i denne Maaned, hvor den er slunken efter den lange mørke Tid. Den ligger da længe paa Lur derude. Naar en Sæl kommer op for at aande, er Bjørnen over den og gør den til sit Bytte. Man finder tidt, ved Isens Kant eller ved Sælens Aandehuller, Mærker af Bjørnens overdaadige Maaltider. Og i Bjørnens Spor følger altid Polarræven. Mange Mil hen over de øde Isflader, rundt omkring Isfjældsbankerne, langs med Revner og Vaager lister Blaaræven sig i Hvidbjørnens Spor, den véd ingen anden Udvej til at bjærge Føden i denne strænge Aarstid paa disse Egne, hvor næsten intet Bytte er at faa; beskeden sanker den de Smuler, der levnes ved det store Rovdyrs ødsle Maaltid.

Markus fra Mernok er kørt hen til Kap Holm — det sydvestlige Næs af Holm-Øen, bare 5—6 Kvartmil mod Nord, — for der at aflægge tre Kasser Proviant til en samlet Vægt af over fire Hundrede Pund. Og saa skulde han samtidig se efter Bjørn og maaske en Tid lang følge et af de mange Spor, der altid krydser et større Lands fremspringende Næs. Jørgen er ude for at rekognoscere Vejen videre frem.

Ogsaa Simon, Johannes og Gaba er hver for sig kørte paa Bjørnejagt; de skulde gennemsøge Egnene inderst ved Brækysten mellem Holm-Øen og Nugsuarkslandet. Maaske kan de ogsaa slumpe over

en Sæl, som nu i dette klare Solskinsvejr kan ligge og dase halve Dage paa Isen. Endnu er Sælerne rigtignok lidt sky, Solen varmer ikke nok til helt at lulle dem i Søvn.

Vi trænger til Kød, hver Bid er velkommen. Men hvis ikke der er Bjørn eller Sæl inde ved Brækysten, vender alene Gaba tilbage til vort Telt, medens Simon og Johannes søger hjem til Kûk og Ikerasarsuk. Saa er deres Hverv som vore foreløbige Ledsagere endt. I Morgen rejser ogsaa Markus hjem; vi andre 6 maa da hjælpe os selv.

Jeg sidder stadig ene i Teltet og har maattet trække min Hundeskindstimiak af og har taget en Nansensk Vadmelsanorak paa i Stedet, saa varm og besværet følte jeg mig, da jeg for nylig havde slæbt en tung Kasse Hundepemmikan ned fra Depotet. Temperaturen er ÷ 27 Grader Celcius, Barometeret fint og Himlen klar som i Syden, skyfri og høj. Der ligger bare vesterude nogle smaa Cirrusskyer, Vind er der ingenting af.

Paa Pladsen omkring Teltet har jeg kun Selskab af tre Spand Hunde, Grev Moltkes, Eliases og mit eget. Disse tredive stærke Dyr ligger blødt i Sneen og slikker Foraarssol. Ja, vi har arktisk Foraar, mildt og lunt og stille.

Ind gennem Teltdugen tindrer Solblinkene, og Spæklampen paa Lærredsgulvet foran mig brænder med en savtakket Flammeryg saa gul og levende og med samme hyggelige Iver som hjemme, i Grønlænderhytten i Tassiusark, hvor jeg forleden tuskede mig den til. Mit Hverv her i Teltet er i Dag at passe denne Flamme, pudse dens Væge og nære den med Sælhundespæk. Det er første Gang, jeg er ene om et saadant husligt Arbejde, en Times Tid gaar hen med at sætte mig ind i Kunsten. Lampen bestaar af en Blikflade med opbøjede Kanter loddede sammen til en flad Beholder omtrent af Størrelse som Laaget paa en engelsk Kiksdaase.

Jeg skærer et Par halvfrosne Lunser af Spækstykket, der er saa tykt som en god Side Soflæsk, banker dem flade med en Økse paa en Sten og breder dem ud i Blikbeholderen, efter at jeg først har taget den værste Kulde af dem ved at holde dem over vor uundværlige Primus, der staar og snurrer med lavt Blus, vi maa jo spare paa vort Petroleum her under disse Breddegrader, hvor hver Draabe er kostbar. Af et Stykke ubleget Stovt river jeg en lang

Strimmel og danner den til Væge, dypper den i det smeltende Spæk og holder en Tændstik til, men længe maa jeg rode, inden det lykkes mig at faa ordentlig Flamme paa Strimlens hele Længde, en lille halv Alen. Jævnt Blus maa stadigt holdes vedlige, thi paa en Sælskindsrem over Lampen hænger nogle Sæt af Ekspeditionens Vanter og Strømper og Uldhuer til Tørre. I Løbet af Formiddagen, og nu er Klokken allerede elleve, skal jeg have Fugtigheden ud af adskillige Uldhuer, et Par Hundeskinds Timiakker og nogle lange Hundeskinds Strømper. Vi kan paa en Slæderejse saa længevarende som vor, hvor vi maa føre alt med til os og Hundene, kun have et Mindstemaal af Skiftetøj i vor Pose. Det gælder derfor om at passe det lidt, vi ejer, saa omhyggeligt som muligt.

Rigtignok er ogsaa Soveposen og den bare Mave et brugbart Tørringssted. Men Spæklampen er bedre. Det siger ogsaa Grønlænderne, og det maa jeg efter Dagens Erfaring bevidne.

Putter man om Aftenen, naar man træt og forfrossen endelig er sluppet i Posen og har ligget der og skælvet et Kvarterstid, sine pjaskvaade Vanter og Strømper, dem man ved allehaande gymnastiske Bevægelser har faaet af sig nede i den snævre Pose, ind paa Maven eller Brystet, lige ind til den kuldskære Hud, da har man en Følelse af at ligge med vaade, kolde Omslag som en Feberpatient. Næsten fuldt paaklædt og endda indsvøbt i et uldent Tæppe ligger man i Soveposen af Rensskind eller Hundeskind og damper Fugtigheden ud af Uldtøjet og Varmen ud af sig selv, indtil man træt og ligeglad slipper i Søvn.

Man opnaar da om Morgenen at kunne trække noget varmt paa de ømfindtlige Fødder og de kuldesprukne Hænder. Men adskillig Fugtighed er alligevel blevet tilbage i Uldgarnet, der snart vil stivne og yde Tæerne og Fingrene mangelfuld Beskyttelse.

Men nu, da endelig Vægen i vor Spæklampe brænder fornuftigt, gaar det godt med Tørringen. Af og til maa jeg blot pirre lidt op i Spækket og rense Vægen med Fingrene, og saa maa jeg iøvrigt, medens jeg fører forskellige Dagbøger à jour — og egentlig er det dette Arbejde, der holder mig ene hjemme idag — lade min Lugtesans sige mig, naar Uldtøjet har faaet nok. I den Grad øvet i Professionen, at jeg kan undgaa at svide Tøjet, er jeg jo ikke endnu.

Ved at erindres om Lugtesansen stiger der en Glæde op i mig

over at være den danske Foraarsforkølelse kvit. Nu trasker de hjemme i Ruskvejr og Gadesøle og pudser Næse hvert andet Minut. Ikke en eneste Gang i de ti Maaneder, vi nu har rejst i Grønland, i aabne Baade og paa Slæde, under aaben Himmel og i Telt, i Solskin, i Regn og i indtil fyrretyve Graders Kulde, aldrig hverken inde eller ude har vi haft blot Tilløb til Forkølelse, i det hele taget aldrig fejlet noget, naar Tandpine og et og andet forbigaaende Mavetilfælde undtages. Man kunde vist faa sit Liv forlænget, om man alle Dage blev heroppe. Men vi maa jo atter en Gang hjem til Danmark og de dødeliges evige Kaar: Snuen og den absolutte Tilintetgørelse.

Bare nu Markus eller en af de andre snart kom med noget Ferskmad, det skulde smage at faa sig en Kop frisk Suppe paa Sæl eller Bjørn! Man bliver altfor hurtig ked af den vel konserverede Daasemad. Enten der staar Lammesteg eller Oksekød eller Fiskeboller eller Hachis paa Daasen, Smagen er dog den samme ensformige og usmagelige. Rasmussen kalder Daasemaden for „Tungen ud af Vinduet“, og en Matros ombord, da vi rejste til Grønland, kaldte Daasemad for „Biksesul“ eller „tjæret Kabelgarn“. Nej, Daasemad, selv Beauvais' den fineste, der dog overgaar al anden Konserves jeg kender, er og bliver en tarvelig Erstatning for fersk Føde. Og dog — umuligt var det jo helt at undvære vel konserveret Kød paa en arktisk Slæderejse af længere Varighed.

Jeg, der er Kok, har forlængst ophørt at servere Retterne hver for sig, jeg blander gladelig 6 Daaser Forskelligt i vor Gryde, den vi aldrig renser. Ingen af Kammeraterne protesterer, men der er rigtignok heller ingen, som kan sige, hvad det egentlig er for Mad, vi faar. Den er varm, brændende varm, den maa spises hurtigt, for den stivner ellers i Kulden, og den mætter. Saa er vi tilfredsstillede. Forresten er vi ogsaa holdt op med at bruge Tallerkener, det er jo en Overflødighed, og hvem skulde vaske dem. Vi har ikke en Gang Raad til at vaske os selv. Vi maa smælte hver Draabe Vand af Sne eller Is. Nej, vi sidder alle og søber om Kap, med Hovederne bøjede ind over Gryden, at ingenting i Farten skal gaa til Spilde. Nu og da lider en af os af et Øjebliks Retfærdighedsfølelse over for den af Kammeraterne, der som Følge af en uheldig Plads ikke kan køre saa hurtigt i Munden som de andre, men saadan noget gaar snart over. Enhver er jo sig selv nærmest.

Nu kom Moltke ned, han har virkelig været flittig og faaet den store Holms Ø i Mappen. Det er et mægtigt Land. Han vil gøre et Forsøg paa at farvelægge hele Tegningen for bedre at faa Fjældarten frem og adskille Bræer fra Snedrag, men det er mig umuligt, skønt Spæklampen sprager og Primus futter for fuldt Pres, at faa Temperaturen i vort lille Telt bragt højere op end til ÷ 10 Grader, saa Moltkes Vandfarver fryser baade i Koppen og paa Tegnepapiret, der

H. Moltke. Markus. Fot.

Vor første Isbjørn. Melvillebugt, Marts 1903.

ser ud, som det er helt overiset. Det vil næppe kunne gaa med denne Farvepaalægning i Kulden, vi faar se at nøjes med Blyantstegning alene og være glade endda — for der skal megen Udholdenhed og Modstandskraft til at sidde halve Dage paa Fjældet eller Isen med Tegnemappen paa sine Knæ og Blyanten mellem de bare Fingre. Foruden Bælgvanter har vi ganske vist Fingervanter, men disse er ikke hensigtsmæssige, Fingrene bliver kolde og stive i dem, og man maa hyppigt trække Vanterne af og suge Liv i Fingrene igen. Nej, med de bare Fingre maa Moltke tegne Landtoninger og jeg tage Observationer.

Et Gode naaede vi da ved at presse Temperaturen op: Uldtøjet er tørt nu, og jeg kan atter slippe udenfor. Det lufter svagt vesterfra, en let Dis trækker over Himlen. Barometeret falder desværre. Skulde der være Udsigt til Mildning og Sne — saa vil der blive drøje Dage paa vor Nordrejse. Men det hjælper ikke, fremad skal vi! Bare de dog vil komme med Bjørn, saa vi kan spare vor Hundepemmikan det længst mulige og faa Hundene og os selv godt styrkede ved ferskt Foder til den haarde Tørn, vi har i Vente.« . . .

Der fulgte nu en Scene med et kraftigt og ejendommeligt Liv. Jeg havde arbejdet mig op ad Krauls Ø, hvor alle Sænkninger laa med dyb, løs Sne, og de fremspringende Knolde var glatte af Islag, da jeg saà en Slæde komme fra Kap Holm. Jeg iagttog den længe, den havde ringe Fart; jeg forstod da, at der var Læs. Markus havde altsaa skudt Bjørn. Jeg gik ned og varskoede Moltke, og fulgt af en løs Hund løb jeg foran ud over Isen, Markus i Møde. Langt borte saà jeg gennem Kikkert noget hvidt fylde Slæden bag Markus, der piskede kraftigt paa Hundene.

I stor Glæde raabte jeg et Velkomsthurra hen imod Markus, og da vi kom paa Siden af hinanden, han var endnu i fuld Fart, naaede jeg bare lige at faa slængt mig mavelangs over Bjørnen bagerst paa Slæden.

„Bjørn! Nummer ét!“ raabte Markus, og Øjnene blev borte i et henrykt Grin. „Nummer ét! . . . Jeg har maattet lade Halvparten af Kødet blive tilbage. Du skulde have taget med mig i Morges i Stedet for at tørre dine Vanter og tegne al den Skrift ind i Dagbogen. Der var prægtigt Skud til Dyret.“

Ja — hvem der var Jæger alene og ikke tillige Skribent!

Snart holdt vi uden for Teltet, og alle hjemmeværende Hunde rasede af Madlyst og Misundelse — den lille, løstløbende Hund havde nemlig set sit Snit og nappet en Mundfuld Kød fra Slæden — de andre sled nu i Selerne, og enkelte mere ustyrlige forsøgte at bide Skaglerne over, gamle „Fram“ havde naturligvis som sædvanlig smøget sin Sele af sig og luskede rundt bag Teltet parat til at være første Mand ved Kødbjerget. Han er min trofasteste Slider men æder mig i Armod.

Naturligvis er der ingen Tid til at høre Markus fortælle om sin heldige Jagt. Han, Moltke og jeg gaar straks i Arbejde med at skaffe det kostbare Skind godt af Vejen, at ikke Hundene skal fortære det.

Og saa skærer vi Kødet op. Vi maa jævnlig gribe til Pisken og søge at ramme Hundene paa de mest saarbare Steder for at holde dem i Ave, Vilddyret er oppe i dem, nu de ser blodrigt Bjørnekød. Vi deler Kødet i tre Parter, og med vore store Knive skærer vi lystigt løs. Det er en dejlig Følelse at snitte i de bløde Muskler, noget primitivt sanseligt vaagner i en, alle Nerver glæder sig, man véd pludseligt, at ens Slægt fjernt tilbage i Tiden, i Urperioden, har været Jægerfolk, hvis evige Lyst det var at nedlægge Vildtet og flænse det op.

Da jeg paa Diskoøen for første Gang dræbte mine Slædehunde og skar dem ud med Hud og Haar til Foder for de Efterlevende, befandt jeg mig ilde ved Haandteringen. Hunden er jo for et Husdyr at regne. Og selv da jeg paa Nugsuark mellem Ritenbenk og Umanark flænsede nyskudte Rensdyr, der dog er regulært Jagtbytte, sad der tilbage i mig lidt af Væmmelsen ved blodbestænkt at rode rundt i Dyrets dampende Indvolde. Men nu var jeg mod min Vilje behersket af en sand Slagterglæde. Jeg forstod ikke, at jeg nogen Tid havde kunnet betragte Slagterprofessionen hjemme med en Slags Afsky. Der sidder noget af Urtilværelsens Drabslyst og Blodsglæde i os alle. Men endnu faldt det mig dog ikke ind at kaste mig over det raa Dyr og drikke dets varme Blod og æde dets bævrende Kød, og at dette skulde blive mig ikke blot en Nødvendighed men en Nydelse, havde jeg næppe nogen Anelse om. Jeg kunde endnu faa Brækfornemmelse, naar jeg mindedes den nyskudte Rype, jeg spiste raa og varm, og som i to Døgn var min eneste Føde paa vor Diskotur.

Og saa blev da Hundene fodrede. Hele Bunken af opskaarne Kødklumper paa Knytnævers Størrelse laa samlet i et Sælskind, som jeg holdt højt over Hovedet, mine ti slugvorne Hunde sprang om mig og op ad mig, saa jeg havde Møje nok med at holde mig paa Benene. Hvis Hundespandet i et saadant Øjeblik tager Magten fra en, og man falder midt i Foderbunken, undgaar man ikke at blive bidt. Med et kraftigt Sæt slynger man Foderet fra sig, helst i en spredt Bue, og et Minut eller to derefter er alt forsvundet.

Medens Hundene lod Raseriet over, at der ikke var mere Mad, gaa ud over de svage i Spandet, navnlig den stakkels „Hedning“, førte Moltke og jeg den glade Markus ind i Teltet og bredte ham et Høvdingeleje af Soveposer og Skinddragter aller inderst inde.

Han var Dagens Helt, og vi viste ham al den Hæder, som tilkommer Husherren i det eskimoiske Samfund. Vi var som de subalterne Medlemmer i Nomadefamiljen, der ser Kresens Ældste vende hjem med rigt Bytte og byder ham Teltets bedste Leje. Her skal han ligge mageligt og strække sine trætte Lemmer, og medens vi andre dækker op for ham af alt, hvad Forsyningen ejer, først de solidere Ting, saa Lækkerierne, skal han paa Husherrens overlegne næsten beskyttende Vis fortælle om den Kamp, han nylig har udstaaet for at skaffe Mad og Klæder til Familjeflokken.

Af en Flaske Rom, som nu var vor eneste Spiritusforsyning, skænkede vi ham en alvorlig Snaps. Primus prustede allerede, og snart var der en stor og stærk Kop Kaffe til ham, megen Kaffe, tre Kopper Kaffe, og saa en Nævefuld Figner og en halv Snes smaa Stykker Lime-Juice. Da vi ogsaa byder ham en Spiseskefuld syltede Tyttebær af den Smule, vi har med, begynder han med ét at føle sig altfor beæret, og vi maa paany forsikre ham om, hvor glade vi er for Bjørn til Hundefoder allerede idag, inden han atter føler sig hjemme. Og saa fortæller han da, at det gik lige ud ad Landevejen med at faa denne Bjørn.

Da Markus var naaet hen under Kap Holm, hvor han skulde aflægge de tre Kasser Proviant, saa han et Bjørnespor føre op over Land, og straks gjorde han sin Slæde fri for Godset og kørte rundt om Næsset følgende Sporet med Øjnene. Blot en Hundrede Fod oppe i en Kløft ser han Bamsen, den er stanset tvivlraadig, skal den flygte eller gaa videre frem eller fare midt ned i det Smaakravl paa Isen. Nu slipper Markus de ivrigste fire Hunde af sit prægtige og veldresserede Spand løs. Med Tungerne rovbegærligt ud af de opspilede Munde springer Hundene op ad Fjældet efter Bamsen, der retirerer en Stund, inden den optager Kampen. Med højre Pote presset skærmende ind mod Hjærtestedet sidder den paa Bagparten, dybt i Sneen, og langer nogle vellykkede Lussinger ud til de mest nærgaaende Køtere. Nede paa Isen har Markus blot med et Par begavede Piskesvirp kunnet tvinge Resten af Spandet i Knæ og holde dem bortvendte fra Kampscenen. Med Anlæg paa Slædeopstandernes Tværtræ tager han sikkert Sigte og trykker af. Bjørnen synker selvopgivende sammen og styrter forover og ruller nok saa bekvemt ned paa Foden af Fjældet. Markus nytter Tiden til at give sin

gamle Forlader en ny Forsyning og gør det i andet Skud af med Bjørnen.

„Ja, det er det hele," siger Markus. „Og saa det, at et Par af mine Hunde er opsvulmede i Hovedet af Bjørnelabbens Slag."

„Men hvis nu ikke første Skud havde ramt saa godt, tror du saa, du havde faaet Tid til at lade om, for Bjørnen er jo slunken og havde vel nok haft Lyst til en Styrkeprøve med dig?"

„Tja-a," siger Markus selvbevidst, „det Spørgsmaal foreligger ikke. Vi Grønlændere tænker ikke saa meget paa, hvad der kunde være sket. Vi nøjes med at vide, at sket er sket."

Medens Markus fik sig en velfortjent Middagslur, vendte Gaba ene tilbage til vor Teltplads. Han og Johannes havde truffet mange Bjørnespor inde mod Bræen men ingen Bjørn. Aandehuller for Sæl havde de ogsaa set, og et enkelt Sted laa en Netside-Sæl paa Isen og solede sig lidt, men den var sky og forsvandt, længe før de kom den paa Skudhold. Luften var endnu for kølig til Solbad; det skulde maaske ikke lykkes os at faa friskt Sælkød paa Vejen til Kap York — des flere Bjørne maatte vi altsaa have. Men Bjørnejagter kan tage lang Tid og føre et Slædespand vidt uden for Kurs. Hundekiks med Talg og Hundepemmikan vilde da blive den væsentligste Føde til vore Trækdyr. Og saa Hundekød. Vi havde allerede hver især udvalgt den Hund, der, naar det kneb, først af alle skulde slagtes til Foder for Kammeraterne i Spandet.

Gaba, der meddelte os, at Johannes for faa Timer siden, efter Aftale, var kørt tilbage mod Hjemmet, lagde ikke Skjul paa sin egen Betænkelighed ved at følge os videre. Men da han havde spist et Stykke kogt Bjørnehjærte, steg hans Mod. Hjærtet af Bjørn saavelsom af Sæl, Hvalros, Narhval og Hvidhval var ogsaa for vore Ganer en Lækkerbid. Kogt Bjørnekød fandt jeg derimod først Behag i, da jeg efter nogen Tid fik vænnet mig til den ramme Smag som af trannet Fisk. Kødet er lyst og mørt, og Suppen bliver ikke for fed nu paa denne Aarstid, hvor Bjørnen efter Vinterens Sulteperiode kun har et tyndt Lag Spæk under Pelsen.

Da ogsaa Gaba havde faaet sine Hunde fodrede med Bjørnekød, gik han og Markus og jeg op paa det nordvestre Næs af Krauls Ø og begyndte at slæbe Proviantkasserne de ca. 70 Fod ned ad den tilsneede Fjældside. Enkelte af Kasserne vejede ca. 150 Pund, saa

Slæbet med dem gav Varme. Pakningen var yderst omhyggelig; hver Slags Proviant laa for sig i tilloddet Blikkasse; alle Daaserne, der stod urokkeligt stuvede i fin Træuld, var omsluttede af en tilloddet stærk Blikkasse, der atter havde en beskyttende Yderramme af Træ. Hver Kasse havde Hanke og var nemt haandterlig. Efter Amdrups Metode var alle Kasserne gjorte synkefri, saa at de kunde flyde, hvis en Slæde skar gennem Isen.

Af de 22 Kasser Proviant paa Krauls Ø rummede de 7 Hundefoder. Af de øvrige 15 Kasser indeholdt blot de tre Middagsretter, beregnede væsentligst til supplerende Stationsproviant ved Kap York; yderligere var der „Frokostretter“ i 4 Kasser beregnede til Brug ved Siden af den saakaldte Rejseproviant, vor Hovedernæring, der var fordelt i 8 Kasser. Hver af disse sidste Kasser rummede omtrent tilstrækkelig Ernæring for 6 Mand i en Uge.

En Kasse Rejseproviant indeholdt:

$20^{1}/_{4}$ Pund Mandspemmikan med $50\,^{0}/_{0}$ Fedt.
2 Daaser Leverpostej à $2^{1}/_{2}$ Pund.
5 — Mørbradpostej à $^{1}/_{2}$ Pund.
2 — Sylte à 2 Pund.
25 Pund Kødbiscuits.
42 Kvint The.
$1^{1}/_{2}$ Pund Cacao Pulver.
5 Pund Kødchokolade.
5 Daaser Smør à 800 Gram.
1 Daase Smør à 400 Gram.
$^{3}/_{8}$ — Jockey Club Sardiner.
5 Daaser Ærtepølse à 6 Portioner.
18 Pakker Mélange d'équipage.
7 — comprimerede Løg.
41 Kvint Taffelsalt.
60 — Lime Juice Pastiller.
$4^{1}/_{4}$ Pund carreret Sukker.
$1_{,80}$ — tørrede Æbler.
10 Kvint stødt sort Peber.
2 — Allehaande.
1 — Muskat.
6 Pund knuste Havregryn.

En Frokost-Kasse indeholdt:

21 Pund Hvedekiks.
6 — knuste Havregryn.
$6^{1}/_{4}$ — stødt Melis.
$1^{1}/_{4}$ — Kaffe.
1 — Vanilje Chokolade Nr. 2.
5 — Kødchokolade.
5 Daaser Smør à 800 Gram.
1 Daase Smør à 400 Gram.
1 — Sylte, 1 Pund.
1 — Sylte, 2 —.
1 Daase røget Sild i Olje.
4 Daaser Viking Mælk.
$^{2}/_{8}$ — Jockey Club Sardiner.
2 Glas Ost.
$^{1}/_{2}$ — syltede Tyttebær.
$^{1}/_{2}$ — — Solbær.
1 Stykke Spegeskinke.
42 Kvint Taffelsalt.
60 — Lime Juice Pastiller.
36 — The.

„Tag endelig Syltetøj med,“ havde Fridtjof Nansen tilraadet os. „De aner ikke, hvilken oplivende Virkning en Teskefuld syltede Bær

har paa baade Konstitution og Humør under en Slæderejses ensartede Ernæring og Arbejde," forklarede han.

Meget Syltetøj kunde vi ikke faa Plads til; i hver Frokostkasse anbragtes dog to smaa Glas, og megen Glæde havde vi af denne lille Søndags-Mundfuld.

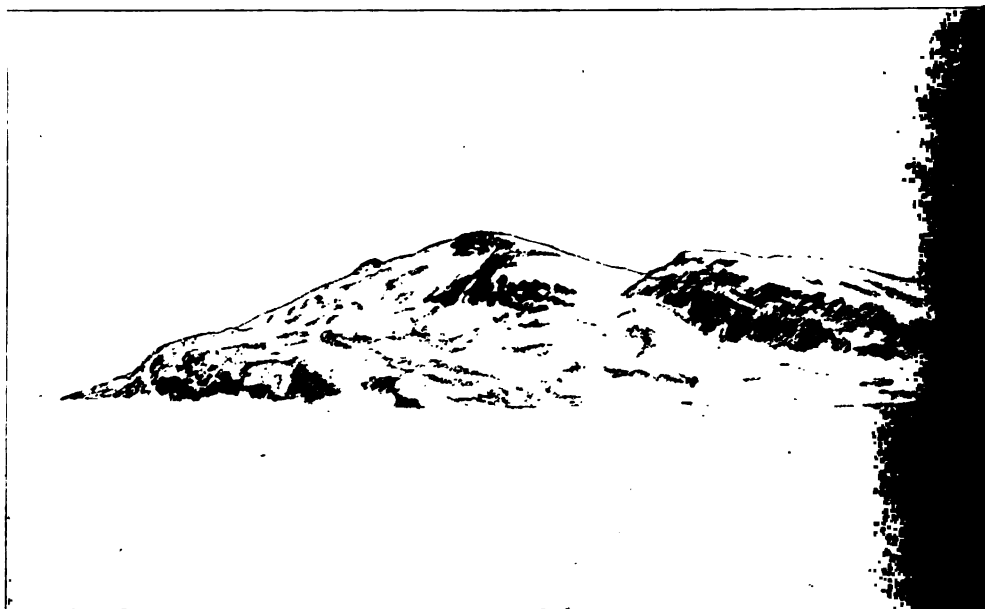
Middagsretterne i de tre Kasser bestod især af forskellig Slags kraftig Suppe, af Blodbudding, Kødbudding, Oksekød, Ærtepølse samt rundelige Portioner Grøntsager som Kaal, Bønner og Carotter. Af Middagsretterne brugte vi en Tredjedel paa Oprejsen; Kødet smagte os ikke, men Blodbudding, Ærter og al Slags Suppe var Festretter for os alle, Blodbudding med Melis og stødt Kanel især — den Ret er baade velsmagende og nærende.

Et Par Timer tumlede vi med at slæbe Proviantkasserne ned.

Pludselig raabte Markus oppe fra Depotet, at han saa' en Bjørn paa Isen vesterude. Gaba og jeg slap vore tunge Byrder og kravlede op, Moltke forlod sit Tegnearbejde og kom springende. I Kikkert kunde en vældig Bjørn følges, den kom fra Holms Ø i Trav, som om den var bleven opskræmt, og var snart borte mellem Isfjældene. Markus blev hjemme ved Teltet, mens vi andre tre hurtigt fik spændt for og kørte efter Flygtningen. Men tungt fodrede som vore Hunde alle var, løb de uvilligt og lod sig tilsidst næsten ikke drive frem. De ænsede ikke det friske Bjørnespor, og inde mellem en Del opskruet Is gik Slæderne helt i Staa, trods al vor Ivrighed.

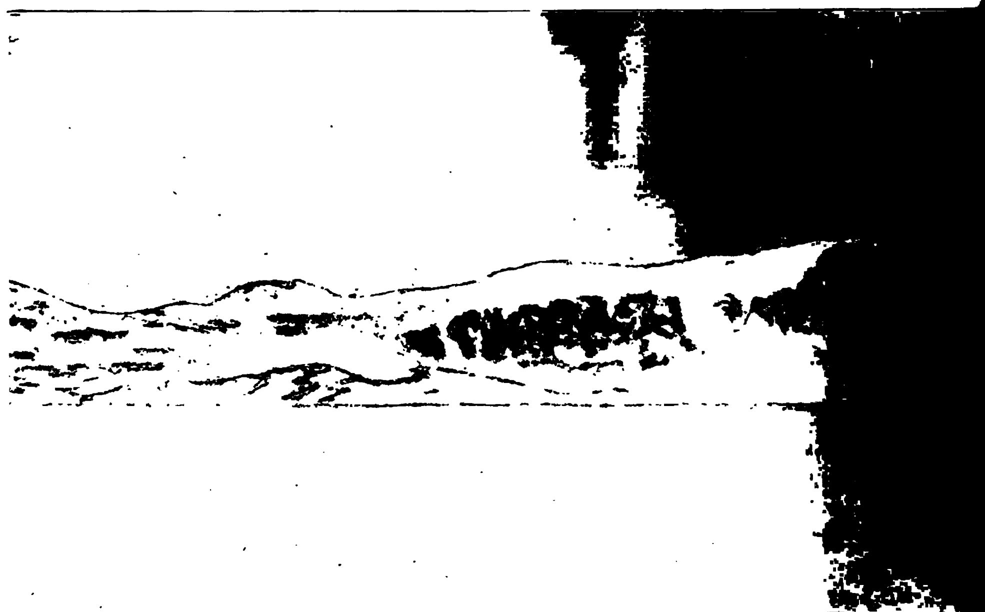
Man skal jage Bjørn med sultne Hunde — den Lære drog vi af Turen.

Vi var nu vesterude i Linje med Næsset af Holms Ø og længtes efter at komme længere ud for at kaste et første Blik bag om Øens høje Alpetoppe. Ryder var i 1887 stanset et Par Mil sønden for Øen, Svenskeren Bjørling naaede i 1891 netop til Øens Næs og besteg det. Begge disse Forskere havde gjort Rejsen i Baad og var blevne standsede i videre Fremtrængen af drivende Is. Skulde vi nu med Slæde naa videre? . . . Herude, hvor vi nu færdedes, havde ingen hvide Mænd før os kørt paa Hundeslæde. Vejen var ny og ubetraadt. Vi fyldtes af den Spænding, enhver Opdagelsesrejsende kender, naar han efter Aars Kampe endelig kan aabne Porten til det forjættede Land. Naar dette Næs, som spærrer forude, er passeret, hvad saa, hvad kommer saa? Et stadigt nyt „Hvad saa?" giver Døgn efter Døgn de

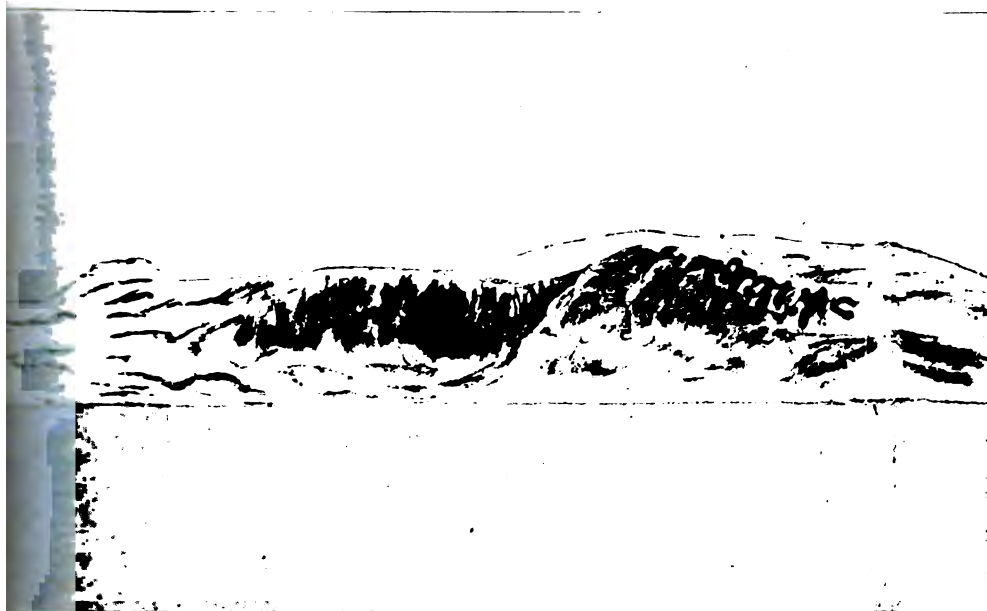

Kap Holm.

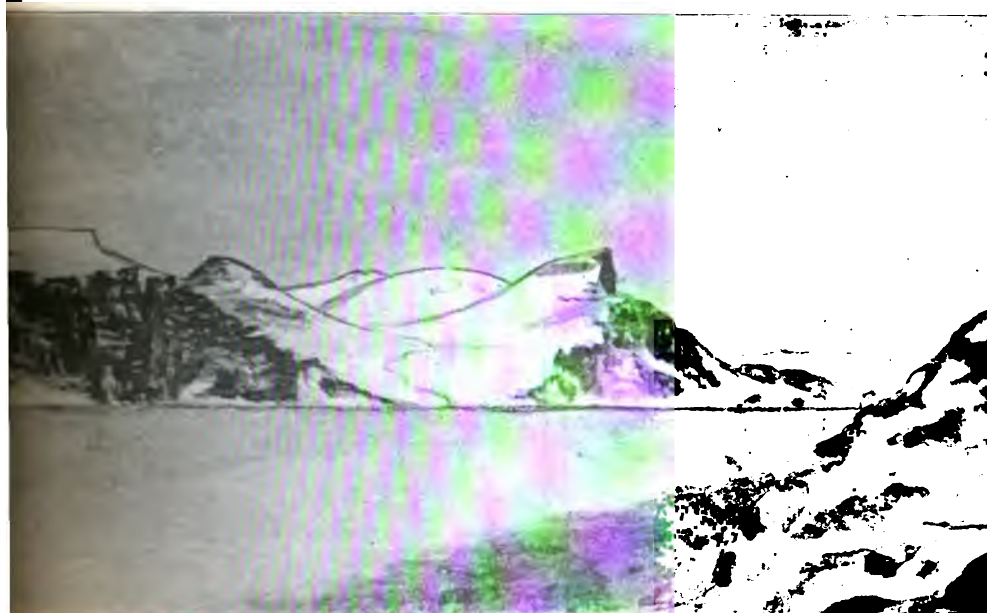
Holms Ø.

Holms Ø

Krauls Ø.

Krauls Ø.

Indlandsisen.

Krauls Ø.

mange slidfulde Timer et pirrende Indhold. Man kan finde sig i Sult og Lidelse, kan haste frem i opstemt Sindstilstand, hvor træt baade Sjæl og Legeme saa er, bare for endnu den samme Dag eller næste Dag eller om Uger eller Maaneder at faa Forklaring paa den civiliserede Hjærnes ubønhørlige „Hvad saa?“

Men Solen var ved at gaa ned, de luende Farver paa Vesterhimlen svandt hurtigt hen, og vi maatte vende tilbage. Bjørnen var

ELIAS og KNUD RASMUSSEN med to maanedsgamle Isbjørneunger. Fot.

naturligvis allerede langt borte. Øjensynligt var den flygtet for Jørgen Brønlund, der netop nu, Klokken 7 om Aftenen, indhentede os. Han havde haft den Opgave at køre nordpaa og udefter for at skaffe Besked om Isens Tilstand videre frem. Han bragte det glædelige Bud: at Isen stadig var jævn og passabel og Isfjældenes Mængde norden for Holms Ø ikke saa overvældende som af Ryder angivet, da han i 1887 naaede i Baad til Øen Inugsulik bag Krauls Ø. Nordvest for Holms Ø havde Jørgen i nogen Afstand opdaget en lille Ø og inde i Bugten norden for Holms Ø set et Fjæld, der efter hans Mening maatte være „Djævelens Tommelfinger“.

En halv Time efter vor Hjemkomst hørte vi Slæde komme fra Vest. Det var Elias og Rasmussen med fælles Spand. Deres glade Raab forkyndte os langt borte fra, at de havde faaet Bjørn. De blev modtaget med vort jublende Hurra, der dog overdøvedes af alle Hundenes uharmoniske Velkomst-Hylen. En Bjørnemor med to maanedsgamle Unger var de to Jægeres fortræffelige Udbytte af hele Dagens Køren-omkring. En af Rasmussens Hunde havde faaet et Par Ørefigen af en Bjørnelab, ellers var alt gaaet godt. De havde været 3—4 danske Mil vesterude paa Isen under Forfølgelsen af Bjørnefamiljen, hvis Spor de længe havde kørt i. Rasmussens Yndlingshund, Tævehunden Dodo'sark, fra Carl Fleischers værdifulde Race i Krekertark, havde paa denne første Bjørnejagt vist sig som en hurtig, dristig og snu Forfølger. Den havde omløbet Bjørnene og tvunget dem til at ændre Kurs, Bjørnemor var imidlertid for sén med at faa Ungerne skærmede, og snart blev den tvungen i ulige Kamp, under hvilken den hvæsende forsvarede sig bravt, indtil Elias naaede hen og skød den. Elias og Rasmussen dræbte saa hver en af Ungerne med Revolverkugle — den ene Unge dog først noget senere, thi den gjorde sig usynlig mellem Isfjældene og listede først, da den troede Faren overstaaet, hen til det Sted, hvor Moderen var segnet.

Ungerne var ikke saa store som de mindste af vore Hunde. Deres Pels var fin og ren, næsten hvid mod Moderens gule, lidt pjuskede Haarlag.

Straks, man har skudt en Bjørn, er man nødt til at skære den op og flaa og flænse den, at ikke alt skal fryse sammen til en ubehandlelig Klump. Jeg havde derfor ikke selv Lejlighed til at undersøge Maveindholdet af Dagens to gamle Bjørne, men Markus og Elias forklarede, at intet dyrisk Næringsstof fandtes i dem, kun Vand og Plantedele. Hvor er det underligt, at saa stort et Rovdyr som Isbjørnen længe ad Gangen kan nære sig i Vintertidens strænge Kulde uden anden Føde end den Smule tørre Græs og Mos, der kan findes paa Øerne i Melvillebugten under det bortskrabede Snelag. Men hen i April Maaned, naar Solen rigtig varmer, og der til alle Sider paa den vidtstrakte Ismark ligger Sæler ved Siden af deres udvidede Aandehuller, gennem hvilke de er krøbne op for at dase i den forholdsvis lune Luft (ca. 20 Graders Kulde, uden Blæst), kan Bjørnen skaffe sig dyrisk Føde nok og er da næppe længer Vegetarianer.

Nu havde vi da kraftigt Hundefoder til et Par Dage, kunde spare vor Pemmikan og kunde selv mætte os rigeligt med nærende Ferskmad. Skindene af alle fire Bjørne fra Dagens Jagt blev læssede paa Markus' Slæde, selv lagde han sig i sin Sovepose ovenpaa, at ikke Hundene skulde sætte Tænder i de kostbare Skind, og sov saa under aaben Himmel den sidste Nat, vi var sammen. Næste Dag skulde han jo forlade os. I Tassiusark skulde han aflevere Skindene til Udliggeren og for vor Regning faa dem rensede og behandlede til Hjemsending. Bjørnene var skudte uden for dansk Handelsterritorium og tilhørte derfor os selv; vi havde affundet os med Markus og Elias ved at betale dem Handelens normale Priser for de af dem skudte Bjørne.

Om Aftenen var Temperaturen steget til ÷ $25,_5$, Luften var diset, og det blæste svagt af Nord. Forestod der mon Vejrforandring? Vi vilde ikke haabe det. Maaske var Disen ogsaa blot den saa almindelige Frosttaage efter Solnedgang.

Vi maatte stadig skiftes til at gaa Vagt om Natten. Skønt Hundene var stærkt fodrede, kunde man ikke være sikker paa, at de tilbragte Natten i Skikkelighed og lod den tildækkede Bjørnekødsbunke i Fred. Selv havde jeg Vagt fra Klokken 2—5 og gik og overtænkte Vægtfordelingen paa de forskellige Slæder, naar vi nu skulde videre mod Nord. Revolver havde jeg hos mig, for det Tilfælde en Bjørn skulde luske omkring inden for Synsvidde. Allerede Klokken halvfire om Morgenen var det fuldstændigt lyst, man kunde over den lavtliggende Frostdis se Fjældryggene mange Mil borte. Jeg maatte tænke paa Jotunheimens Toppe i Norge, naar man stod paa den højeste af dem, Gallhøpiggen, og saa' Glitretind og alle de andre Giganter stige op gennem Skylagene, der sænkede sig for den gryende Dag, som Klippeøer dukker frem midt ude i et mægtigt Ocean. Her var stille som paa Højfjældstinderne, tystere end hjemme paa den jydske Hede, en kold og fornem Marmorstilhed. Hunde og Mennesker sov lydløst, puttede ned i Snedriver og Skindposer. Alene jeg var vaagen og vagtsom og gik min Runde i lykkelig Nyden af Aldejligheden rundt omkring blandet med sød Bevidsthed om, at naar Vagten var ude, tilkom der mig en kneben Plads til to Timers dyb Søvn nede i den Tremands-Sovepose, som laa i Sneen uden for Teltet, reserveret Nattens Vagthold, og i hvilken et Hjørne var holdt lummer-lunt af den

begunstigede, der skulde afløse mig og ud og skutte sig i Morgenvagten . . .

Klokken 7 om Morgenen er alle oppe og i Virksomhed. Nu har vi sydlig Vind, diset Luft og stadig stigende Temperatur med faldende Barometer. Markus bringer endnu to Proviantkasser til Holms Næs og forlader os derpaa, Moltke gør sin Kysttoning færdig af Holm-Øens dejlige Fjældlinje, til hvis forskellige mest fremtrædende og let genkendelige Punkter jeg tager Kompaspejlinger, og Rasmussen leder Godsets Fordeling paa de forskellige Slæder.

Saa er Ekspeditionens tre danske og tre grønlandske Medlemmer altsaa alene ude paa Rejse.

Men inden vi drager mod Nord over Melvillebugten, skal der meddeles lidt om, hvorledes hver især af os er kørende, og om hvorledes en typisk Arbejdsdag glider hen.

Saalænge Simon, Johannes og Markus var med os, talte vore 9 samlede Spand ialt 101 Hunde. Nu stod vi 6 Mand tilbage med 67 Hunde fordelte i 6 Spand. Hvilken Nattekoncert kunde ikke denne Vrimmel underholde os med! Naar af uransagelige Grunde blot en eneste Hund fandt paa at tude, hylede kollegialt alle Hundene i samme Spand og straks efter alle de øvrige Spand. Man maatte mindes Trompettuderiet paa Dyrehavsbakken Sankt Hans Nat.

HARALD MOLTKE, April 1903.

Moltke havde 9 Hunde, stærke Dyr men noget uregerlige, et solidt Spand, naar ikke Spandets Bas fik Nykker og lokkede de andre paa gale Veje. Navnlig var de slemme til at æde Skagler. De bar Navne fra den nordiske Mytologi, og nu og da under Rejsen hørte vi Odin og Thor, Heimdal og Freja og hele den øvrige Guddommelighed blive ganske hedensk skældte ud. Moltke var forresten til

dagligt Brug den mildeste Herre af os alle at tjene, og længe kunde Hundene ustraffede drille ham, saa vi andre føleligt fik Kløe i Fingrene efter at tugte dem. Men vi havde alle stiltiende indvilget i den grønlandske Skik, at hver Mand er Herre i sit eget Spand. Intet krænker en Hundekusk mere end fremmed Mands Mening om, hvordan Hundene skal behandles. Vi afventede med tilbagetrængt Kritik det Øjeblik, da ogsaa Moltkes Taalmodighed brast. Han mindede om visse Familjefædre, der nødigt skænder og aldrig er „tjathaandede“ (som man udtrykker sig i Jylland), men den enkelte Gang hvert halve Aar, naar de svinger Straffens Svøbe, slaar de ogsaa saa grundigt og ubehersket, at deres eget Hjærte bløder derved. Naar Moltke havde et af disse sjældne men kraftige Anfald, sad vi andre afsides og kælede i uskøn Selvretfærdighed for vore egne Hunde, der hylede om Kap med Moltkes — ikke af Medfølelse, snarere af Iver efter at fare hen og deltage i Prygleriet. Ogsaa blandt Hunde gælder den gamle Sandhed, at naar Vognen hælder, vil alle skyde til.

Med dette Spand kørte Moltke alt, hvad der kunde stables paa en grønlandsk Slæde. Alle fire Fotografiapparater befandt sig her, desuden to store Kasser med Malerrekvisitter saasom Staffeli, Blændrammer, Lærred, Tubefarver, Vandfarver, Palet, Blokbøger, Tegnemapper og Blyanter, endvidere begge Fonografer og alle Voksvalserne dertil, baade de brugte med Ouverturen af Tannhaüser og med Dronning Draga Valsen samt de nye, paa hvilke Kap Yorkernes hedenske Trommesange skulde indsynges. Alle mulige andre Smaating havde Plads paa Moltkes høje Læs, og øverst laa over hans Sovepose en Pude stoppet med Renshaar til at sidde paa, naar han udførte Friluftstegninger. Hertil kom saa Posen med hans private Garderobe samt hans Riffel og Revolver og nogen Ammunition og Proviant.

Knud Rasmussens Hunde var alle Vegne, hvor vi kom frem i Nordgrønland, blevne roste af Kendere som det smukkeste Spand, der nogen Tid var set: 12 udsøgte Dyr uden Lyde, stærke, hurtige og veldresserede. Ja, han forstod at skaffe sig godt Kram! Og de blev ypperligt kørte. Det var Rasmussens Ærgærrighed at kunne fragte det tungeste Læs og endda køre forrest i Rækken. Han brugte en stræng Pisk, med aldrig svigtende Sikkerhed ramte han i Spandets Mylder netop den Skyldige, som ved Dovenskab eller Ulydighed havde gjort sig fortjent til et Svirp. Dér, hvor Snærten traf, bed den.

Men han mishandlede aldrig Dyrene, saadan som vi andre mere ukyndige ofte gjorde det i Utaalmodighed eller af Uforstand. Han ligesom legede med sin flinke Flok af altid oplagte Trækdyr. Fra Barneaarene havde han kørt Hundeslæde, han styrede den behændigt og uden altfor stor Kraftanvendelse selv i det vanskeligste Terræn, hvor Moltke og jeg, der dog efterhaanden fik megen Øvelse, tabte Vejret af An-

Knud Rasmussen.

Jørgen Brønlund.

strængelse. Snart i aabenbar Misundelse, snart med ærlig Beundring kiggede vi langt efter ham, naar han suste os forbi i glat Føre. Det var et stolt Syn: Hundene ligesom fløj, Poterne knapt berørte Isen, Halerne stod strakte som Svanehalse, og om Gabet røg en Em af frossen Aande! Ja-ja, Moltke og jeg lærte ham jo Kunsten af det bedste vi kunde, men vi blev ham aldrig jævnbyrdige. Han var Nordgrønlands ypperste Hundekusk, indrømmede alle — undtagen Jørgen Brønlund.

Maaske var netop Brønlund den, der nærmest kunde kaldes hans Ligemand. Med et Spand af 11 uensartede, til dels smaa Hunde formaaede Jørgen at fragte et Læs Gods paa henved 800 Pund. Her laa en 200 Punds Kasse med Hovedforsyning af Ammunition, her befandt sig den daglige Proviantkasse, der ogsaa vejede godt, samt Teltet og Redskabskassen. Rasmussen kørte paa sin usædvanlig store grønlandske Slæde en Nansen-Slæde med en fuldt lastet Amdrupsk Sejldugskajak ovenpaa, samt 50 Potter Petroleum fordelte i 8 Blikdunke og desforuden, som vi andre, Sovepose og Tøjsæk; saadan belæssede skar hans Slædegænger dybt ned, hvor Sneen var blød. Her kneb det ham vistnok tidt at holde sig foran Jørgen, der ivrigt trængte paa. Det er i Grønland god Sport at kappes i Slædekørsel. Og var baade Rasmussen og Jørgen undervejs med tomme Slæder efter deponeret Gods, blev der vild Kapkørsel, under hvilken Jørgen altid kom til Maalet i hvert Fald som en flot Nummer to. Jørgen paastod gerne, at om ogsaa han, ligesom Knud Rasmussen, havde kunnet skaffe sig lutter udsøgte Dyr til Spandet, vilde Sejren være blevet hans. Dette Spørgsmaal drøftede vi tidt og altid lige ivrigt. Fiks og sikker var Jørgen som Kusk, det maa indrømmes; han kunde faa sine Hunde til at bestille noget, de baade lystrede ham og var ham hengivne. Og han var vel den af os, der forstod at finde det bedste Terræn, den mest fremkommelige Kurs mellem Isens Barrikader. Han besad et usvigeligt Terrænoverblik, et sundt og beslutsomt Omdømme. Men undertiden kunde det stikke ham at beholde en lille Stund sin kloge Indsigt alene til eget Gavn og søge en god Vej ud til sig selv alene, medens vi andre trællede os frem i surt Bløde. Men denne lidt skadefro Glæde ved egen Klogskab veg altid hurtigt for den Hjælpsomhed og Kammeratskabsfølelse, som var ogsaa hans Indsats i Ekspeditionen.

Elias havde 12 Hunde og Gaba 11. Der var ikke mange Pragtdyr iblandt, og nogle af Gabas havde Mærker af Skab. Det havde været Elias vanskeligt at skaffe saa stort et Spand, han havde derfor maattet tage enkelte ret uskikkede Hunde med. Simon havde naturligvis heller ikke overladt Gaba de smukkeste eller yngste Eksemplarer af sin store Hundebestand, de fleste var dog flittige Slidere og enkelte af dem ærværdige Veteraner i Bjørnejagtens Tjeneste med slemme Ar af Dødsfjendens Tænder og Kløer. Begge Spandene blev efter-

Tegning af Grønlænderinden Dalarak fra Umánark.

Chr. J. Cato's lith. Inst.

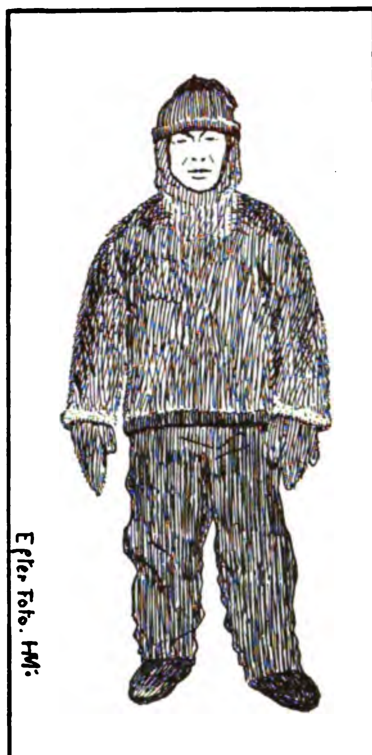

haanden utaalelige Skagleædere, især havde Elias en Hund ved Navn A'verk — d. e. Hvalros — der stadig rev sig løs og aad Selen af sin egen Krop og hele Trækremmen tillige.

Gaba var 27 Aar og blev derfor, efter grønlandsk Sædvane, betragtet som en Dreng af den noget ældre, vistnok 31-aarige Elias. Tidt hørte vi Elias sige: „Lad Gaba tage lidt mere paa Slæden, han

ELIAS ELIASSEN.

GABRIEL OLESEN.

er den yngste.“ Gaba maatte adlyde Befalingen, hans halvt klynkende Indvendinger udrettede intet over for Elias's selvtagne Myndighed. De to skiftedes som Regel til at have en Nansenslæde med Amdrup-kajak paa Slæb efter deres grønlandske Slæde, men naar Elias havde Udsigt til at komme som sidste Mand til Teltpladsen, læssede han lidt Gods af paa Gabas Slæde. I indbildt Krænkelse sled Gaba sig frem; skaanselsløst piskede han Hundene, foer nu og da ind imellem dem og slog løs med Piskeskaftet, saa Veteranerne blev helt ung-

dommelige. Den Dag, Gaba havde været sidste Mand i Slædetoget, skulde han altid reparere Piskeskafter om Aftenen.

Elias var faamælt; hvert Ord, han ytrede, faldt fast og klogt. Han havde et frygtløst Blik og var altid uforfærdet. Han arbejdede hurtigt og med Omtanke. Vi lærte snart at respektere ham og holde af ham. Gaba var barnlig af Sind og forvrøvlede sig ofte; modig var han ikke og vilde gerne skulke sig fra det værste Slid. Skænd taalte han ikke, med det gode skulde han tages. Da de første Rejsedages Ængstelse var ovre, blev han fornøjelig og kaad. Baade med og mod sin Vilje skaffede han os mangen befriende Latter; han var Ekspeditionens Opmuntringsraad. Vi forkælede ham i Begyndelsen, fordi det gjorde os ondt, at han var befalet ud paa denne Tur. Sidenhen holdt vi jævnt af ham for hans lette Gemyt. Hans Appetit var glubende, alt hvad vi andre levnede, kunde hans rummelige Vadsæk af en Mave tage ind. I mæt Tilstand var han elskelig, sat paa halv Ranson forvandledes han til et af de gnavneste og modvilligste Mennesker, jeg har kendt.

MYLIUS-ERICHSEN.

Mit eget Hundespand talte 10 Dyr af meget forskellig Værdi. Yderst paa højre Fløj løb i ensom Vælde gamle, store „Fram“, en af Kaptajn Sverdrups Slædehunde fra sidste Fram-Færd. Han var vor Ekspeditions støtteste Slider, trak for to men aad vistnok for tre. Jeg behøvede aldrig at minde ham om hans Pligt, han kendte Slædeslidet fra sin Ungdom og gav sig taalmodig hen i det, men ofte under Hvil smøgede han Selen af sig og kom hen og slikkede mig paa Haanden for at minde mig om min Pligt: han var sulten! Ellers var han ikke nogen øm og følelsesfuld Karakter og navnlig ikke erotisk, i de andre Hundes Kærlighedsaffærer blandede han sig ikke, var vel nærmest ligeglad

med det Hele. Livet var for ham saa og saa lange Sulteperioder mellem Fodrings-Øjeblikke, hvor det galdt om at overkomme meget i et Nu. De andre Hundes Slagsmaal interesserede ham ikke, godmodig rystede han dem af sig, hvis de kom ham for nær. Hans Aand var tom Ligevægt.

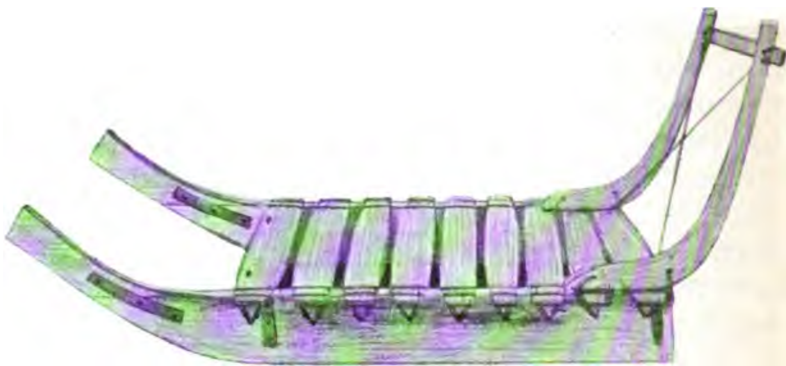
Min venstre Fløjhund var den uskyldigt forfulgte „Hedning", der nok kunde blive god, naar den blev gemt, men som foreløbig mest var til Ulejlighed, og midt i Spandet stræbte i aldrig trættet Ihærdighed Basen Bismarck med hans Adjutant Abel, et Par dejlige Dyr, der altid holdt sammen i Slagsmaal og dominerede tyrannisk. Stakkels Abel, hver Gang han havde hjulpet Høvdingen Bismarck med Afbankning af en respektløs Hund i Spandet og slikkende vilde inkassere lidt Paaskønsomhed, lød der en arrig Knurren eller fik han en kraftig bismarck'sk Hjørnetand hugget i Laaret til Tak. Saadan lønnes jo altid de skikkelige Slavenaturer.

Min Slædehund „Mahogni". Fot.

Af Hunkønnet var „Damen" min kæreste Ven. Alene hun fik Lov til under Hvilene at komme hen til Slæden og blive klappet, men saa fik hun rigtignok siden „Viggo"s bidske Misundelse at føle. Den ene Hund taaler ikke, at den anden begunstiges. „Viggo" var, trods sit Mandsnavn, af Kvindekøn men af et saa mandhaftigt Væsen, at hun stadig tog Regeringen i Spandet, naar Bismarck lejlighedsvis ikke gad være over det eller vilde vise sin Udkaarne et Galanteri. Dette Kvinderegimente førte imidlertid altid almindelig Forvirring med sig. I Hundeverdenen turde

man foreløbig holde paa Hankønnets samfundsmæssige Forrettigheder. Saa var der den anden Tævehund med Mandsnavn, „Pavia“, den kloge hvide fra Rensjagterne i Februar, en elskværdig og flittig Skabning, desuden den sidste af mine Christianshaab-Hunde, den jeg kaldte „Mahogni“ — Spandets uberegnelige Klovn, endnu ikke ude af Lømmelalderen, og endelig Uperniviks-Hunden Aja'ja, der trak bravt for

Den almindelige grønlandske Hundeslæde. (Fra Disko-Bugten).

Føden, og som Nummer 10 en usselig navnløs Overkomplet, erhvervet i Tassiusark i Bytte for en Tævehund, der fik Hvalpe. Den var det, der først skulde slagtes, naar Nødvendighed bragte os saa vidt.

I Selskab og Samarbejde med disse Hunde førte jeg mit høje 7—800 Punds Slædelæs frem Dag efter Dag i vekslende Føre. Alle

En Nansen-Slæde uden Opstandere.

Instrumenter, Kortene, det arktiske Bibliotek, Kogegrejerne, al Reservebeklædning til os alle, Reservevaaben, Soveposer, Skind, tagne Planteprøver, Stenprøver etc. var under min Forsorg. Af den samme Haand modtog mine trofaste Trækdyr Tugt og Føde; de gjorde mig Timerne bitre og søde i Flæng men altid indholdsrige. Jeg skylder disse Dyr en Række stærke og styrkende Oplevelser.

De Slædetyper, vi kørte med, var dels den almindelige grønlandske Hundeslæde med skarpe Meder, mange Tværtræer og høje Opstandere, en bredsporet, bærekraftig og solid Type, der er lige

skikket til Kørsel over Land og paa Havis, i Skrueis og over jævn Is. Kun i dyb Sne, hvor Mederne skærer sig ned til Tværtræerne, er det et tungt og noget utjenligt Redskab. Desuden havde vi jo flere af de saakaldte Nansenslæder og Nansenslæder i den Amdrupske Ombygning og med paasatte Opstandere efter vor egen Konstruktion. Disse bredmedede og smalsporede Slæder er yderst bærekraftige og i dyb Sne særdeles nyttige, men de er i generende Grad væltevorne og umulige over Land.

Højt læssede som en Ekspeditions Slæder maa være det, bruger man sine Kræfter og mange af Dagens kostbare Timer med at holde sin Slæde paa ret Køl eller rejse den op, naar den er væltet over en Drive Skrueis ned mellem Isskodser, og det er ikke blide Knubs Godset faar under saadanne hyppige Væltninger; den ene Kajak blev ganske opflænset af Issplinterne.

Af disse Slæder medtog vi kun to over Melvillebugten, beregnede til at køre to Amdrup-Kajakker paa. Om vi traf altfor dyb og løs Sne, eller om Havisen blev ufarbar, saa et Forsøg paa Kørsel ad Indlandsisen maatte gøres for at naa frem eller hjem, vilde Nansenslæderne blive os til uvurderlig Nytte. De medbragte Skier vilde i saa Fald muligvis kunne anbringes under vore grønlandske Slæders smalle Meder og alene Sneskoene tjene os til Fodtøj . . .

De Dage, der nu kommer, glider med det vante Arbejde.

Naar man efter den kortest mulige Nattehvile tørner ud af Posen, har hver sit at udrette: ædte Hundeskagler skal repareres, og som det bedste Værktøj lærer Grønlænderne os at bruge Tænderne. Slæderne skal losses, Tegninger udføres, Pejlinger foretages, meteorologiske Observationer sikres, og saa skal der jo laves Mad. Ja, det Kokkevæsen var os til megen Besvær. Primus var saamænd flink og villig nok, men det galdt jo om at spare Petroleum, og aldrig nogensinde paa Oprejsen kunde vi flotte os saa vidt, at alle fik Tørsten tilstrækkelig slukket i smeltet Sne.

Jeg foretog selv alle Observationer, bl. a. tre Gange i Døgnet de meteorologiske.

Mest var det mig, som var Kok, men af alt det ekstra Arbejde, jeg paa Turen maatte beskæftige mig med ved Siden af mit egentlige Hverv at studere Folket i Grønland, faar jeg vist vanskeligst Tilgivelse for min Madlavning. Til Renlighed havde vi hverken Tid eller

Trang. Det er jo i det hele forbavsende, saa hurtig man paa en Slæderejse slipper Kulturkravet. Civilisationen er hurtigt strøget af. Sult og Træthed er to Herskere, under hvis Scepter alle Hensyn bøjer sig. Vand blot til Haandtvætning kunde vi selvfølgelig ikke skaffe. Men hvorfor ogsaa vaske sig paa en Slæderejse, hverken Vasselin eller anden Smørelse gør Huden saa modstandsdygtig over for Kuldepaavirkning som Smuds. En renvasket Næse er et slemt Angrebs-

I Skruels.

punkt, naar man kører mod en stiv Norden, og har man blot én Gang faaet Huden svedet af fra Næserod til Næsetip, fordi ens Hud kom i for nær Berøring med Kulden, skal man nok sidenhen lade Smudset sidde.

Er endelig Morgenarbejdet til Ende, begynder Dagsmarschen. Over haardfrossen, jævn Sne kan man mange Gange slænge sig paa Læsset og køre med, men naar Sneen er løs eller er blæst sammen i Kamme, eller Farvejen er et frygteligt Virvar af opskruet Havis eller nedkalvet Fjældis, maa Kusken gøre mange Hundes Arbejde. Snart skubber han bag paa Slæden holdende i dens to Opstandere, og han tør intet Øjeblik

skaane sig, snart gaar han foran og trækker med den ene Haand i de sammenknyttede Skagler, eller han løfter Slædesnuderne op over al Skrueisen og lader samtidig højre Haand svinge Piskesnærten for at bringe Hundene til yderste Anspændelse, og endda maa han ved jævnlige hæftige Tilraab holde Hundene til deres Pladser. Træt og forpustet er han, naar med ét Slæden med Læsset vælter og Surreremmene sprænges, og Hundene fra baade hans og Nabokuskens Spand i et forfærdeligt sammenfiltret Uryd kaster sig over Godset i den Tro, at der er Føde at faa fat paa. Saa følger der en Time, hvor han har Brug for en ubrydelig Taalmodighed. Først maa han have Hundene klarede ud af det almindelige Kaos, saa maa Skaglerne redes fra hverandre, og i stærk Kulde gaar dette Arbejde, der skal udføres med Tænderne og de bare Fingre, slemt ud over begge disse Redskaber. Dernæst maa alt det sammenrodede Gods, alle de forskellige Genstande sankes op af Sneen og anbringes paa Slæden, og hele Læsset maa saa paa det forsvarligste surres fast med nysplejsede Sælremme. Imidlertid har Slæden boret sig dybt ned i Sneen, ind mellem Ishumplerne, og nu maa den vrikkes og skubbes, trækkes og løftes adskillige Gange, inden man endelig kan komme til Kørsel igen. Og hvor tidt maa man ikke i Dagens Løb udrede de atter sammenspundne, filtrede Skagler, der er frosne til en ondsindet Knude. Synderlig Hjælp fra Kammeraternes Side kan man ikke vente, da det er bestemt, at enhver saa vidt muligt skal klare for sig selv, og, om han forsinkes, ved egen Hjælp indvinde det forsømte. Nu og da sprænger en Hund sin Skagle og styrter efter Spandet forude, den maa indfanges, afstraffes og indkobles paa ny. Til andre Tider opstaar der inden for Spandet eller mellem to Spand de frygteligste Slagsmaal, og Fred og Orden maa stiftes af Kusken.

Men naar Hundene ud paa Aftenen er trætte, og al deres Tragten kun gaar ud paa at naa til Lejrplads og blive fodrede og komme til Ro i Sneen, saa har Kusken dobbelt Brug for stræng Tugt, saa maa der skændes og smældes i det uendelige, og selv maa han virke ivrigere end ellers, om ikke alt skal gaa uhjælpeligt i Staa. Ja, man maa være haard mod sine Hunde — som mod sig selv . . .

Vesterude bag Palissaderækken af spidse, takkede Isfjælde gaar Solen ned i Farver stærkere og varmere end andet Steds i Verden. Det vilde være dejligt nu at slaa Hundene til Side og i Hvil og slænge sig tung og foraset paa Slæden og sidde og se ud mod alle disse vidunderlige

Farver eller ind over Bræerne, hvis Blaanen dør bort i Skumringen, men det nytter ikke, fremad endnu en Mils Vej skal man med sit tunge Læs og sine trætte Lemmer og sit højst uvillige Hundespand, inden Skumringen fra Bræerne falder over os, bare fremad, men da kan det hænde, at medens man gaar i sit vante Skub bag Slæden, og Hundene halvt uden Bevidsthed lægger sig frem i Selerne, at man da, uden at vide det selv, glider over i Halvslummer, Øjenlaagene falder til, hver Sans stilles paa Halv, det nære flyder bort, og fjerne Minder regerer Hjernen, indtil man pludselig vaagner op, ved at hele Køretøjet staar stille, og Hundene lægger sig, sammenklumpede. Saa bliver man gnaven paa sig selv, og naturligvis lader man da, med almenmenneskelig Mangel paa Retfærdighed, sit daarlige Humør gaa ud over de i og for sig uskyldige Dyr, bare fremad endnu en Time, men denne sidste Time — ja hvor kan den være *lang!*

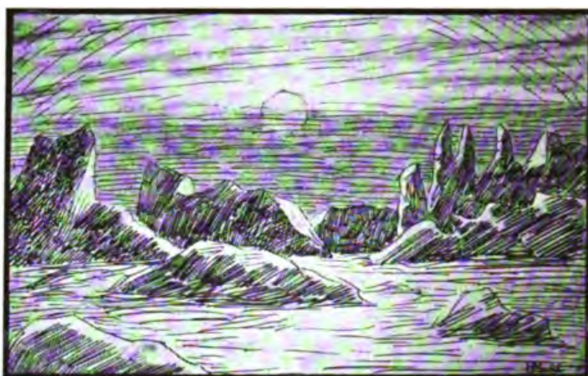
Naar saa endelig Lejrpladsen er valgt, og Teltet rejst, alt Godset ordnet og Hundene fodrede — hertil medgaar ofte et Par Timer —, kommer der Liv i „Primus“, og snart sidder vi alle paa Tøjbylter og sammenrullede Soveposer omkring den lune Flamme, og i tæt Damp fra Kogekarret mætter vi os og er lykkelige. Et besværligt Arbejde forestaar med at knibe sig ned i Posen og faa sig bekvemt anbragt. Vi ligger ofte saa knebent, at enhver fri Bevægelse er udelukket. Bliver man om Natten øm i et Ribben, der har for haardt et Underlag, og man gerne vil vende sig, gør man bedst i læmpeligt at vække sin Sidekammerat, at han ikke skal fare voldsomt op i den Tro, at der er overhængende Fare, og er han først vaagen og lader Vækkelsen gaa videre, saa alle Mand kommer til fuld Besindelse, og kan man saa alle blive enige om en samtidig Vending til samme Side, lader en saadan sig jo foretage. Saa kommer Turen til den anden Ribbenside at ømme sig.

Rasmussen og Jørgen havde hver en Sovepose af Renskind og jeg en Hundeskindspose. Jørgen og jeg, der begge havde Yderpladser ud mod den islagte Teltvæg, frøs meget, jeg især, da Hundeskind ikke varmer nær saa godt som Renskind og er vanskeligere at holde frit for Sne og Fugtighed.

Moltke laa i den norske Tremands-Pose af Renskind klemt ned midt mellem Elias og Gaba. De havde det alle lunt, Moltke blussede tidt som en kogt Hummer, naar han om Morgenen stak Hovedet

frem fra Posehætten. Efter fælles Aftale var i denne Fællespose enhver praktikakel menneskelig Livsytring tilladt. Og Gaba især, der havde overmættet sig om Aftenen, lod sig det altid være magtpaaliggende at fungere menneskeligt normalt dernede, saasnart jeg med forfrosne Fingre og liggende paa Spring til min egen Poses Dyb havde ført Dagbogen færdig, pustet Stearinlyset ud og sat et søvnigt Godnat-Punktum efter Dagens Fortræd og Henrykkelse.

Isfjælde.

TREDJE KAPITEL.

Snetykning og Godskørsel. — Er „Holms Ø" et Fastland? — „Djævelens Tommelfinger". — Vore første geografiske Opdagelser. — Ruinerne paa Ryders Ø. — Bjørlings Ø, Wandels Land og Hovgaards Kystland. — Blocks Ø, Amdrups Ø og Gardes Øer. — Kap Yorkernes Slædespor. — Rasmussen og Jørgen rekognoscerer. — Spændende Bjørnejagt. — Nye Øer opdages. — Bestigning af Red Head. — Planteforstening findes. — Depot aflægges. — Pragtfulde Nunatakker. — Astrups Slæderejse. — Fra Kap Seddon til Kap Walker.

DET smukke Klarvejr, vi nu i lang Tid havde nydt godt af, syntes truet, da vi om Formiddagen den 1. April beredte os til at forlade Krauls Ø for Nordgaaende. Fra foregaaende Aften Kl. 9 til om Morgenen Kl. 8 var Barometret faldet fra 748 til 733 Mm., Temperaturen var blot ÷ $21_{,5}$, og op ad Dagen tiltog Skymængden, Luften blev diset, og med lidt sydlig Vind fik vi begyndende Snefald. Vi maatte imidlertid afsted. Da alle 6 Slæder var pakkede med højeste Læs, viste det sig, hvad vi ogsaa havde forudberegnet, at der endnu var 5 Slædelæs igen. Det ene af disse, en af Nansenslæderne med Amdrupkajak, skiftedes vi til at have paa Slæb. De fire resterende Læs — den væsentligste Del af vor Proviant — vilde vi hente frem i ny Vending fra Teltplads til Teltplads. Vi vilde saaledes i den første Tid komme til at køre Vejen tre Gange, men efterhaanden som der fortæredes af Provianten og aflagdes Kasser i Depot for vor Tilbagerejse, lettedes jo Byrden, og tilsidst skulde vi kunne fragte alt paa enkelt Tur.

I vort Depot paa Krauls Ø lod vi en Frokostkasse og en Kasse Hundepemmikan blive tilbage, dækkede dem dygtigt til med tunge Sten og skovlede Sne ovenpaa. Kunde vi nu bare have dem i Fred for Bjørnene, — talrigt Besøg af nysgerrige kunde sikkert ventes, naar

vi fjernede os . . . Blev Kasserne bevarede, under hvilke Forhold skulde vi da gense dem? Søgte vi mon om et Par Maaneder udslæbte og forsultede dette Tilflugtssted, — eller skulde vi aldrig række herned igen? Ingen vidste det, vi besad alle Muligheders Fribrev.

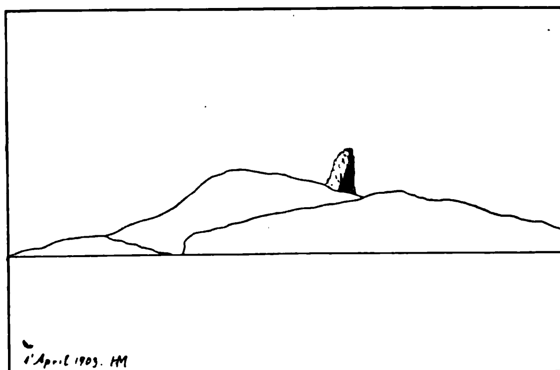
Mere løs Sne, end vi længe havde mødt, gjorde Føret tungt de 5—6 Kvartmil til hen under Holm-Øens Næs. Sydlige Vinde samler altid Sneen paa Sydsiden af et saadant i Øst og Vest løbende større Land, og i Læ for Vinde af Nord, der farer rensende og udglattende frem, bliver Sneen liggende her baade løs og dyb.

Holm-Øens vestre Næs, som vi kaldte Kap Holm, bestod af Grundfjæld navnlig en rødlig Gnejs med graalige Partier. Isen var skruet sammen i Fjæren, ellers jævn, og herude, hvor Vinden har frit Spil, var Sneen blæst haard. En Bestigning af Øen, der vilde have været meget besværlig, da alle Kløfter var dybt tilsneede, overflødiggjordes i det usigtbare Vejr. Det havde ellers været af Interesse at opsøge den af Bjørling fundne Varde, som han mener maa stamme fra en eller anden arktisk Ekspedition. Snarere kan den vel skyldes Hvalfangere. Ogsaa for Udsigtens Skyld vilde i klart Vejr en Bestigning været lønnende. Fra Øens 3000 Fods Toppe maatte man kunde skaffet sig Vished for, om Landet virkelig er en Ø. Grønlænderne fra Kûk og Mernork, der paastaar, at Djævelens Tommelfinger er en Ø, mener derimod, at Holms Ø er en Halvø. De kalder Landet for „det fjernere store Næs“ og tror, at det berører Indlandsisen. De har aldrig kunnet naa helt derind for Skrueis og Kalvis og véd altsaa ikke bestemt Besked men antager, at en Sænkning i Landet nær ved Indlandsisens Rand, gennem hvilken man maa kunne køre med Slæde ligesom over det nærmere Nugsuarks lavtliggende Strøg inde ved Kangerdluarsuk, er Skyld i, at Landet paa nogen Afstand tager sig ud som en Ø.

De følgende Dage anstrængte vi os forgæves for at naa bag om Djævelens Tommelfinger og ind til Bræekanten bag Holms Ø. Frosttaage i Forbindelse med Skrueis tvang os tilsidst til at lade Spørgsmaalet ligge ubesvaret. Men baade Rasmussen, Moltke, Brønlund og jeg tror at maatte støtte Ryder i hans Formodning om, at Landet er en Ø — en Formodning, som Bjørling hverken har bekræftet eller afkræftet.

I en Smule Klarning tog jeg fra Kap Holm Kompaspejling dels til Krauls Ø og dels til den lille Ø lidt til Nordvest, som Jørgen Dagen

forud havde set, samt til en anden Ø i Retning fra Kap Holm hen ad Djævelens Tommelfinger. Desuden skridtede jeg Kap Holm af: det yderste Næs, fra man taber Krauls Ø af Syne og til man faar Øje paa The Thumb, maalte 1500 Skridt. Moltke fik samtidig tegnet

Djævelens Tommelfinger, set fra Kap Holm.

The Thumb, saadan som den viser sig, straks man fra Kap Holm faar Udsigt ind i Bugten.

Det var ganske rigtigt Fjældet Djævelens Tommelfinger, som Jørgen havde set ligge der inde i Bugten. Fjældkeglen, der her viste sig for os, er afgjort den Formation, der allerede fra de hollandske

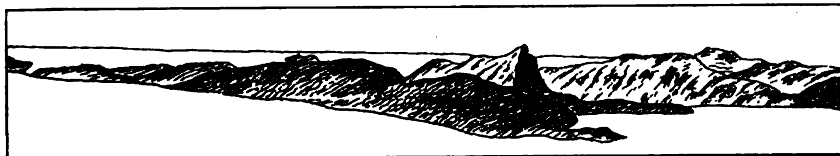

Devil's Thumb (efter Hayes).

Hvalfangeres Tid har baaret det skræmmende Navn Devil's Thumb. Et engelsk Kort fra 1817 har ogsaa Fjældet liggende paa denne Bredde (74 Gr. 31′), og en Toning i det engelske Admiralitetskort viser Fjældet som en fritstaaende Søjle over en lavere kuplet Ø. Dr. Hayes, der har været med Skib inde ved denne Ø og besteget den, siger i „The land of Desolation“, at „The Thumb“ hæver sig brat

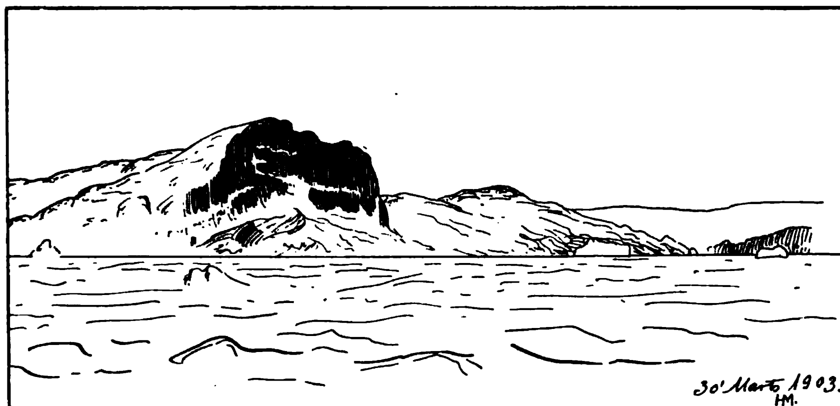
600 Fod fra sin 1300 Fod høje Basis, og han tilføjer den fortræffelige Karakteristik, at Fjældet „rager op som et Kirkespir“.

Kaptajn Ryder, der ikke naaede langt nok mod Nord til at se denne mærkelige Ø, har troet at finde Devil's Thumb i Bugten Syd for Holms Ø og afsætter den paa 74 Gr. 19′. Her ligger et frem-

Djævelens Tommelfinger (efter Ryder).

trædende 2000 Fod højt Fjæld med en brat Væg, hvoraf Ryder tegner to Toninger, set fra forskellige Steder, og under den fejlagtige Forudsætning, at Fjældet her er den rigtige Djævelens Tommelfinger, anstiller han nu den i og for sig ganske sindrige Betragtning, at denne bratte Væg under visse Forhold maa kunne forekomme de fjernt ude forbi-

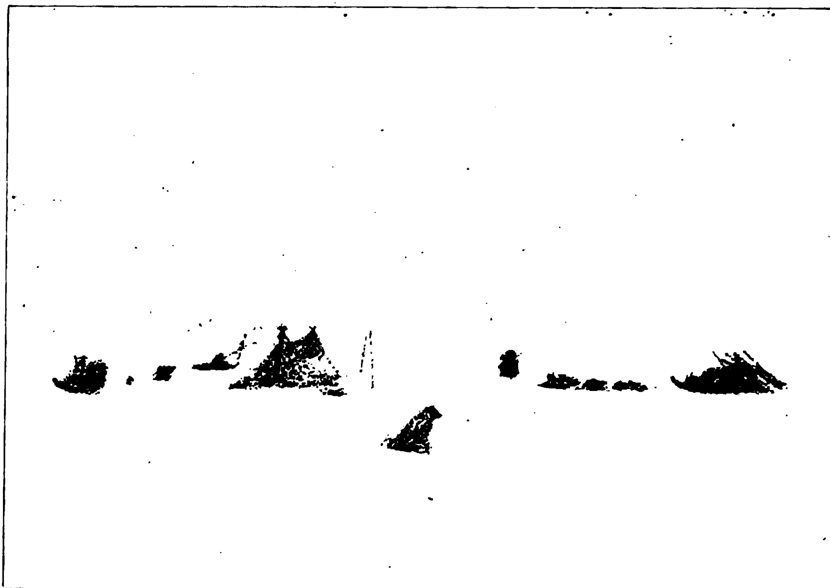

Det formodede Devil's Thumb-Fjæld. Set fra Isen ud for Vinter-Øer.

sejlende som en fritstaaende Søjle. Herom skriver han (i „Geografisk Tidsskrift“, 9de Bind, Side 84—85) følgende: „Som man ser, har Fjældet en næsten lodret brat Væg, der vender mod SSV, medens der fra Nordsiden gaar en jævnt hældende Skraaning lige op til Toppen, og man kan da tænke sig, at den, der har tegnet den engelske Toning, har antaget Bratningen for en fritstaaende Søjle, medens den nordlige Skraaning, som i Reglen er dækket af Sne, er falden sammen med

Luften, hvad der meget let kan ske, navnlig dersom det er Graavejr, og Iagttageren befinder sig i betydelig Afstand derfra.“

Svenskeren Bjørling naaede i Sommeren 1901 med Baad fra Upernivik til Holms Ø og besteg dens vestligste Toppe og saa' Djævelens Tommelfinger ligge lidt nordfor. Han skriver (i „Ymer“ 1891, Side 164), at „det af Ryder nævnte Fjæld dette Aar (1891) allerede den 3. Juli var næsten aldeles frit for Sne,“ saa han forstaar ikke,

Teltplads 3. Ved Ryders Øer. Isfjælde i Baggrunden.

hvorledes en Forveksling med den rigtige The Thumb skulde kunne finde Sted.

Devil's Thumb maa altsaa anbringes Nord for Holms Ø, og det bliver da Næsset af denne Ø og ikke af Nugsuark tugdlerk, som bliver Englændernes Wilcox head, saadan som ogsaa de nyeste danske Søkort angiver.

Eftermiddagen bragte Snetykning og halvklart Vejr afvekslende med generende kolde Vindstød og Vindstille med mild Solvarme gennem let Dis. Fra Kap Holm kørte vi nordlig Kurs 8 Kvartmil og naaede Kl. 9 om Aftenen en lav, lille Ø østen for den af Jørgen sete. Her laa ikke én Ø, men tre Øer, i c. et Par Kvartmils indbyrdes Afstand. Vi kaldte dem Ryders Øer.

Dagens tilbagelagte Vejdistance opgjorde vi til $3^1/_4$ danske Mil. Vi havde haft et betydeligt Slid; midtvejs mellem Kap Holm og Ryders Øer var vi uforvarende komne ind mellem en Mængde højt tilsneet Kalvis af større Udstrækning end formodet. Man bør hellere vælge en lang Omvej fremfor at tvinge sig gennem Uføre. Tid og Kræfter spildes, og Materiellet tager Skade. Allerede her revnede en Gænge paa Gabas Slæde, saa han maatte læsse af, bore Huller i de skilte Stykker og surre dem kraftigt sammen. Hans Onkel Simon havde forresten haft samme Uheld, da vi var ud for Nugsuark. Jeg indhentede den Gang Simon midt i en fortumlet Stabel Isskodser; dér stod han hjælpeløs, da hverken han eller jeg havde Boreapparat hos os. Men straks fandt han paa Raad. Det spaltede Gængetræ stillede han sammen, støttede det op mod en Isvæg, spyttede paa Pegefingeren og satte med den paa hvert Stykke Træ 4 vaade Pletter de Steder, hvor der skulde laves Huller til Surringerne. Men hvorledes faa dem lavet? Jo! Han laante min Winchester-Karabin og skød med 8 Kugler de fornødne 8 Huller. Faa Øjeblikke efter var Gængen surret sammen, og Simon kunde atter køre.

Saadan lærer man at hjælpe sig i Grønland.

Natten til 2. April blev urolig. Erotiske Kampe mellem Hundene bragte vild Forvirring i Lejren, saa Vagtmanden havde god Lejlighed til at holde sig vaagen og varm. Dagen gav Snefygning af Sydvest, og enhver Mulighed for at finde rundt mellem Ismasserne bag Djævelens Tommelfinger var udelukket. Rasmussen, Jørgen og Elias skulde da blot se at naa de $3^1/_4$ danske Mil tilbage til Krauls Ø for at hente Resten af Proviantkasserne op til Ryders Øer — men Arbejdet var saamænd ogsaa betydningsfuldt og besværligt nok — medens Moltke og jeg søgte at skaffe os nøjere Bekendtskab til Ryders Øer.

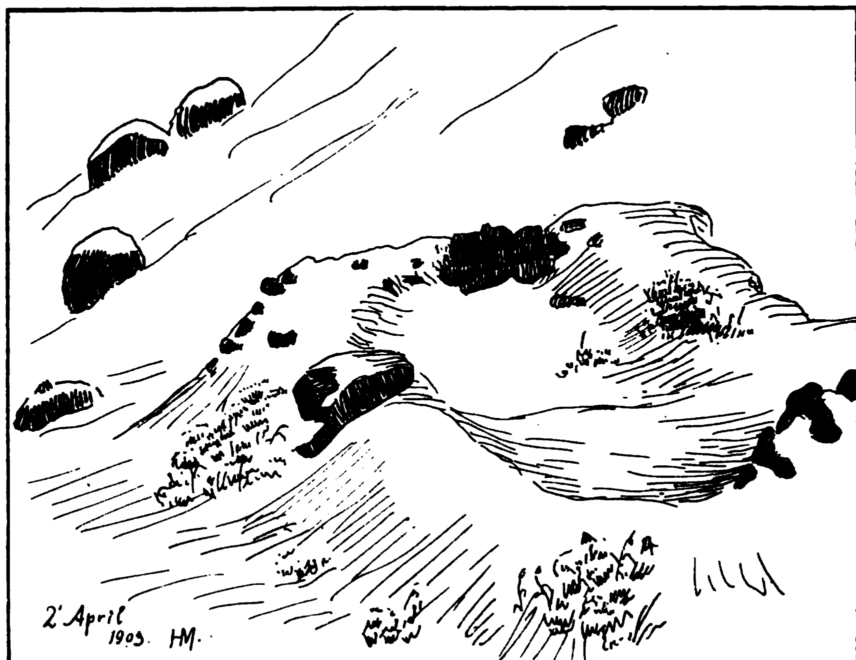
Den østligste af Øerne, ved hvilken vi havde vor Teltplads, er ca. 1500 Skridt lang i Retning omtrent misvisende Nord og Syd, knapt halv saa bred, største Højde 200 Fod og bestaar som Holms Ø af rødlig og mørkegraa Gnejs. Paa den svagt knudrede Overflade er under det tynde Snedække, som Bjørnene hist og her har skrabet til Side, en ret sammenhængende lav Vegetation af Græsser og Lavarter.

Overalt paa Øen havde Bjørnene trasket og ædt Planteføde.

Af de to vestligere Øer laa den nærmeste en Kvartmil og den fjerneste, der var 400 Fod høj, tre Kvartmil til Vest for vor Telt-

plads-Ø. De bestod begge af Grundfjæld; ogsaa herude havde Bjørne været paa Besøg. I Tykningen var jeg nær kørt vild; mine Hunde var vanskelige at styre og holde i Kurs, da alle de mange Bjørnespor hidsede dem.

Paa Teltplads-Øen fandtes en næsten snetilføgen Husruin af afgjort eskimoisk Oprindelse samt i Nærheden en sammenfalden Gruppe

Eskimoisk Husruin paa Ryders Ø.

større Sten, der kan have tjent som Bjørnefælde. Udgravning lod sig ikke i Hast foretage, da Ruinhobene var haardt sammenfrosne. Andre Steder paa Øen fandt vi Ruiner af nogle Rævefælder. Alle Tomterne var af gammel Dato og kan snarest stamme fra den hedenske Periode, da man ikke i historisk Tid har Efterretning om Grønlændere i disse Egne, medmindre den store Koppeepidemi i forrige Aarhundrede, under hvilken hele Uperniviks Distrikt med Undtagelse af Augpalartork var angreben, kan have drevet Grønlænderne saa langt mod Nord blot til et enkelt Sommerophold. Simon mente, at f. Eks. Husruinerne paa det nærmere Nugsuark stammede fra saadanne Ud-

H. Moltke pinx.

Udliggerhjem i Sydgrønland, Kripingasork.

flyttere. Hustomten paa Ryders Ø er uden Mærke af Husgang og er af ringe Omfang men i Anlæg og Form ægte eskimoisk. Selvfølgelig kan den kun være bygget om Sommeren men kan meget vel have tjent ogsaa til Vinterbolig. Stammer den fra Vandringernes eller Koppe-epidemiens Tid, maa Bugten norden for Holms Ø tidligere have været mere tilgængelig for Baad om Sommeren end i de senere Aar.

Ved Middagstid tog Gaba og jeg i tæt Sneknog af Sydvest tilbage

Ruin af en Bjørnefælde paa Ryders Ø.

til Kap Holm for at hente efterladt Gods. Vi kunde ikke mere finde Slædesporene og ikke skimte Land noget Sted; vi maatte køre frem alene paa Vindretning og Kompas. Saa mildt det end var, bed Blæsten alligevel skarpt i Næsen, som blev hvid og stiv hvert Øjeblik og maatte gnides levende igen med den indre Haandflade, der atter maatte op-varmes under Pelsen helt inde paa den nøgne Mave. Kamikkerne blev bløde og fugtige i det klamme Føre, mens man gik, men stiv-nede hurtigt, naar man holdt stille. Tæerne frøs tykke og ufølsomme som saa ofte før. Værst er det dog i saadant Vejr, at Sne stadigt knyger ind i Øjnene og klistrer Laagene til, hvor tidt man end gnider dem fri. Det svider og brænder ligesom langt inde i Hjærnen, og

undertiden ængstes man for, at Synsnerven skal tage Skade. Det er jo ikke ualmindeligt, at Grønlænderne fryser et Øje dødt . . . Kap Holm naaede vi dog velbeholdne, Fjældmassen brød tung og skummel frem i Snehvirvlet, netop som vi kørte Trækremmene fast i Fjærens Skrueis. Godset fandt vi omsider og fik det læsset paa, og rart var det, at vi ogsaa fandt lidt stivfrossent Skrog af Markus' Bjørn og fik Varme i os igen ved at hugge det op til Hundene. Hjem naaede vi Kl. 10 om Aftenen og nød til Gavns den Kop Kaffe, Moltke havde rede til os. Trods det daarlige Vejr havde Moltke faaet tegnet Husruinen og

Vore Slæder under Krauls Ø.

Bjørnefælden paa Ryders Ø. Vi krøb trætte i Poserne, men allerede Klokken 4 om Morgenen maatte vi op og tage imod Rasmussen, Jørgen og Elias, der kom med alt Godset fra Krauls Ø. De havde længe været vildfarende og tumlet omkring i Isen inde ved Djævelens Tommelfinger. Efter 17 Timers Fravær var de noget forkomne og trængte inderligt til det Bjørnekød, vi hurtigt fik kogt.

Nu havde vi altsaa alt Godset ved Ryders Øer og skulde hen paa Dagen videre frem med de første Læs. Hele Formiddagen den 3die April, mens Natteravnene sov ud, var Moltke og jeg tilfjælds og arbejdede under opklarende Vejr og faldende Termometer. Moltke tegnede Kystprofilen fra Kap Holm hele Devil's Thumb Bugt

rundt og fik alt Land og alle Bræer med. Jeg tog samtidig en Snes Kompaspejlinger til fremtrædende Punkter. Saadan arbejdede vi stadigt sammen. Moltke sad, jeg stod; begge havde vi blottede Fingre og forfrøs dem tidt. Jeg undrede mig over, at Moltke kunde holde ud Time efter Time. Selv havde jeg ideligt Besvær med Kikkertglasset, der blev dugget og tilfrosset, og med mine Fingerspidser, hvis Hud hang fast ved Metalskruerne. For Moltke maatte det være besværligere endnu, han som med opsvulmede Fingre skulde holde paa Blyanten. Men han klagede sig aldrig.

Fra Toppen af Ryders Ø ser man ikke synderligt andet end netop Bugten mellem Kap Holm og et tilsyneladende landfast Næs i Nord paa det Sted omtrent, hvor Bjørling afsætter de tre de Geers Øer. Fjernt højner Bræen sig, langt hen er den synlig som Randen af et vældigt skinnende Sølvskjold. Nordsiden af Holms Ø har mellem karakterfulde Toppe flere snefyldte Sænkninger ned til Bugten, og omtrent midt mellem den første af disse og vor Teltplads-Ø ligger en 400 Fod høj Ø af Størrelse som den største af Ryders Øer; den kaldte vi Bjørlings Ø. Af Djævelens Tommelfinger ser man kun en kantet Top som Gavlen af et sjællandsk Landsbykirketaarn; af en fjernere Ø er kun en mindre Del synlig og bag denne hæver sig et højt Land — et stærkt Næs eller en brat Nunatak — med henved 4000 Fods Toppe ragende op ogsaa over Holm-Øens bageste Højder. Dette Næs, der i vid Omkres er Kystlandets mest imponerende Formation, kaldte vi Wandels Land (efter Viceadmiralen, der er Formand for „Kommissionen for Ledelsen af de geologiske og geografiske Undersøgelser i Grønland").

Bræen mellem Wandels Land og nærmeste sammenhængende Kystland mod Nord, hvilket Land vi kaldte Hovgaards Kystland, (efter Polarfareren, Kommandør i Marinen A. Hovgaard), er kun sprængt af en enkelt lille Nunatak bag en Stump Kystfjæld og falder forholdsvis roligt og uproduktivt af mod Havet. De mange Isfjælde her og omkring Djævelens Tommelfinger maa være drevne ned længere nordfra.

Hvor gerne jeg end vilde ind til en Bestigning af The Thumb, turde jeg dog foreløbig ikke ofre Tid til et saadant Forsøg. Frostrøgen begyndte ogsaa allerede at skjule Fjældfoden og stige opefter. Aftenen nærmede sig. Nu skulde vi paa Fragtkørsel mod Nord.

Jeg kørte for. Gaba fulgte, og senere kom Rasmussen, Jørgen og

Elias i vore Spor. Vi fragtede ialt 14 tunge Kasser i langsomt Skridt og passerede, efter 4 Kvartmils Kørsel, midt mellem en langstrakt, lav Ø, som fik Navnet Blochs Ø (efter Premierløjtnant i Marinen, Bloch, der ledsagede Ryder 1886—87), og et isomskruet Skær, Lille-Skæret, hen til Vestpynten af det tilsyneladende landfaste Næs, der havde spærret Udsigten fra Ryders Ø. Allerede nu formodede jeg, at dette Land hverken var et Næs eller tre Øer, som af Bjørling angivet, men snarere en eneste Ø. Vore senere Undersøgelser bekræftede Formodningen. Øen blev da kaldt Amdrups Ø (efter Grønlandsforskeren, Kaptajn i Marinen G. Amdrup). Vestpyntens største Højde var 500 Fod, Fjældarten rødlig Gnejs. Fra dette Næs opdagede jeg en Gruppe mindre Øer nogle Kvartmil til Nordvest og styrede derhen for at lægge Kasserne og returnere til Teltpladsen. Vinden var nordlig nu, Kulden tog til og Kørselen generedes noget af pletvis, løs Nysne. Det trætter svært at være forreste Mand i Slædetoget og sætte Kursen, Pisken maa stadig holde Hundene i rigtig Retning og strænge Raab forfriske de dovne og genstridige. Da Gaba kom frem for at afløse mig som Forkører, og jeg gled hen i rolig Gangart bag Slæden, greb jeg mig nu og da i at sove gaaende. Naar Skumringen lægger sig, bliver man døsig af at færdes over den øde Is. Saadan kan man gaa og væve fantastiske Drømme over ydre Sanseindtryk, der forkert opfattede afføder en Række hastige Ideforbindelser uden for al Kontrol.

Vi havde udkørt 12 Kvartmil, da vi endelig naaede Øgruppen. Jeg besteg den nærmeste og højeste Ø (250 Fod) og talte 5 andre Smaaøer tæt ved. Gardes Øer blev Navnet paa denne Gruppe (opkaldt efter Grønlandsforskeren, Kaptajn i Marinen T. V. Garde).

Mellem Amdrups Ø og Gardes Øer var vi blevne overraskede ved at finde Slædespor. Vi vilde næppe tro vore egne Øjne: andre Mennesker end vi færdedes altsaa i dette Øde! Paa en afblæst Plet i det senest tilføgne Snelag saas tydeligt Mærkerne efter to Sæt smalsporede Slæder. Slædernes Sporvidde var kun lidt over en Alen, Sporene efter 5—6 Hunde for hver Slæde viste vesterud. Vi løb undersøgende til begge Sider, og snart lød der fra os alle høje Raab om, at Slædesporene kunde følges mange Steder, hvor sidste Snelag var blæst bort. Sporene tydede paa, at Slæderne havde været skoede med Hvalrostand, Sporene efter Hundepoterne stod skarpe, det maatte

have været store, kraftige Dyr, og Kørselen var gaaet i Sving tæt ind omkring alle Isfjælde for at se efter Vildt og ofte med betydelig Fart, som om Hundene havde haft Færten af Bjørn eller Sæl.

Disse blot ugegamle Slædespor maatte jo stamme fra Eskimoer, der havde været ude paa Foraarets første Jagtrejse, men var det virkelig muligt for Hedningerne ved Kap York at naa helt herned, eller kunde det tænkes, at der i selve Melvillebugten fandtes Kap York'ske Udflyttere, hvis Bopladser hidtil var undgaaede den civiliserede Verdens Opmærksomhed? Skulde vi maaske allerede i de nærmeste Dage og midt under vor Rejse træffe sammen med hedenske Nomader? Vilde de flygte for os, tage venskabeligt mod os eller forholde sig fjendtlige? Kunde vi mon forstaa deres Sprog og gøre os forstaaede? En lykkelig Stemning af Forventning mod stærke Hændelser, mod broget Liv og afgørende Skæbne greb os alle med Undtagelse af Gaba, der blev kendeligt nervøs.

Vi blev enige om, at de interessante Slædespor allerede Dagen efter skulde forfølges videre af en udsendt Rekognoscerings-Gruppe. Rasmussen, der var bedst kørende og ansaas for bedst skikket til at indlede de første Forhandlinger med fremmede Eskimoer, tilbød sig og blev valgt; til Følgemand fik han Jørgen, der var ivrig efter at komme med. Gaba aandede lettet.

Vejen tilbage til Ryders Øer syntes os kort og nem, nu da vi havde tomme Slæder og nylagte Spor at køre i. Dejligt var Vejret, en altomspændende Stilhed, der gjorde baade os og Hundene tavse, udstraalede fra den uendelige Ismark under bleg, skyløs Himmel. Vinden var atter nordlig, Kulden i Tiltagen, Slædejærnene, som vi havde glattede over med et Lag Vand, der straks frøs til blank Islægning, skurede muntre Melodier af de haardfrosne Snebølger.

Og da saa al Aftengerning var tilendebragt ved Teltet, hvis lave Gavl længe havde kaldt os hjem, da Hundene laa ude omkring ved Slæderne og sov trygt i den første Hviles Livløshed, og to Stearinstumper blev tændt under de tynde Lærredsvægge, fra hvis tætte Lag Iskrystaller der kastedes gnistrende Lys ned over os, hvor blev der da hyggeligt i vor lille Rede! Varme af Mad og lykkeligt trætte efter en god Dags Fremfærd laa vi i Poserne og drøftede de sidste Tiders Oplevelser og forudsagde dem, der skulde komme. Alt tildrog sig oprindeligt og som fra nyt af, vi var fyldte af Begivenhed og følte en

Styrke i os til at gennemgaa alle Slags legemlige Prøvelser for den friske Livserkendelses Skyld, som vort Pioner-Arbejde indebar.

Mine Kammerater fik Piberne tændte og røg sig Helligdagsfornemmelse til, Luften var kvalm af en i Tassiusark erhvervet Fattigmands-Tobak, der forekom dem gentlemanlike. Jeg, som ikke røg, nød til Gengæld min sædvanlige Aftenfryd — Underskorpen af en haardbagt Rugbeskøjt, en saakaldet „Jakob". Saa kom rigtig Passiaren i Gang. Hvordan levede de hjemme nu, vore nære og kære? Længtes de momentvis uoverkommelig hæftigt som vi — men holdt sig ranke endda. Hvad tog Verden sig for? Paa hvilke Kanter slog man hin-

Aften i Teltet.

anden ihjel for Flagets og Ærens Skyld? . . . Hvor blev dog alle personligt værdifulde Minder klare nu, og hvor fjernt sløredes ikke al Livsens udenoms, viderværdige Postyr, Tankekresen blev jo uberørt af Udviklingen i de Kulturcentrer, vi var stængede ude fra. Heroppe havde vi en Verden vid nok for al vor Drøm og Vilje.

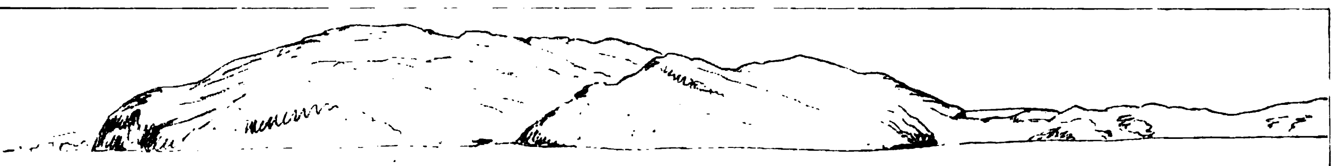
Af vort lille arktiske Bibliotek tog jeg Eivind Astrups prægtige Bog „Blandt Nordpolens Naboer" frem og læste højt for mine Kammerater om hans og hans eskimoiske Ledsager Koolootingwahs raske Slæderejse i Melvillebugt fra Kap York til Tom-Øen. Rasmussen oversatte hver afsluttet Periode for Elias og Gaba, der var lutter aabne Øren. En egen impulsiv Drift laa der i Skildringen af de Egne, til hvilke vi nu nærmede os. Vi studerede Astrups Kortskitse og Kyst-

profiler og var allerede kede af, at den Dag ikke laa fjern, da vore egne geografiske Iagttagelser langs delvis ukendt Kyst skulde række til de af ham berejste Strøg. Og dog længtes vi efter Genkendelsens Øjeblikke, naar vi nærmere kunde fastslaa Øer og Næs, som Astrup havde set og sigtet til eller endog betraadt. Elias og Gaba fulgte levende med og nærede, som vi andre, et varmt Forhaandsvenskab for den kække Koolootingwah, hvis Navn efter sydgrønlandsk Udtale korrektere kan staves Krolutinguark. Levede han mon endnu? Vilde han blive vor gode Kammerat som han havde været Astrups, og havde Astrup i det hele taget givet et psykologisk holdbart Billede af ham og de øvrige Eskimoer dèr højt mod Nord, dem han dog kun flygtigere og uden nøje Kendskab til deres Sprog havde samlevet med?

Efter endt Oplæsning og Oversættelse var det Moltkes Tur til at fortælle. Han gav en livfuld Skildring af sine to Overvintringer paa Nordisland og i Lapmarken med den danske Ekspedition til Undersøgelse af Nordlys-Fænomenet. Selv befandt vi os nu norden for det Bælte, i hvilket Nordlysene flammer stærkest som Udløsninger af en pragtfuld, tøjlesløs Fantasi; det var da dejligt at lytte til begejstrede Ord om Nordlysenes kapriciøse Form og Farvespil. Og Jørgen fortalte om Skiture paa Godthaabs-Fjældene, naar Sneen laa dyb og foraarsblød, og om ensomme Rypejagter, mens han læste ved Seminariet og skulde tjene en Ekstraskilling, naar han drog dybt ind over forblæste Højsletter, hvis Planteverden og Dyreliv han var fortrolig med som kun et Naturbarn kan blive det. „Ja, se jeg er et Naturbarn," ytrede Jørgen stolt og hovmodede sig over for os, der virkelig slet ikke kunde kappes med hans Evne i at drage praktisk-sindrige Slutninger af skarpt sansede Iagttagelser. Elias og Gaba gav ogsaa smaa Jagtoplevelser tilbedste som Underholdning, og tilsidst skildrede Rasmussen Bjørnejagten, han og Elias havde foretaget fra Krauls Ø, og om hvis Forløb vi hidtil kun havde faaet kort Besked.

Saaledes fortalte han:

„Vi var vel 4 danske Mil tilsøs, da mine Hunde pludseligt gav et vældigt Ryk i Skaglerne og styrtede afsted gennem noget Skrueis. Da vi havde kørt i nogle Minutter, saa vi Bjørn forude, den galopperede i Flugt rundt om et Isfjæld. Vi spændte et Par Hunde fra, der hurtigt indhentede Bjørnen, men da den mærkede sig forfulgt, vendte

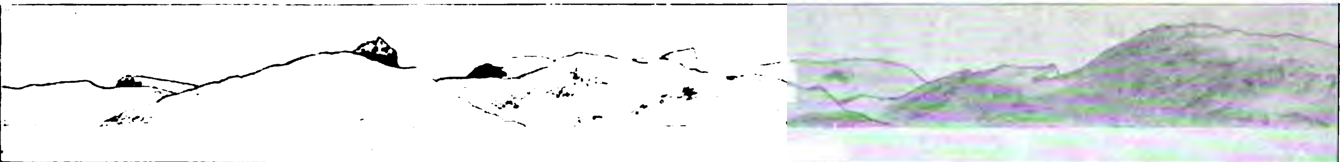
Amdrups Ø, 1.

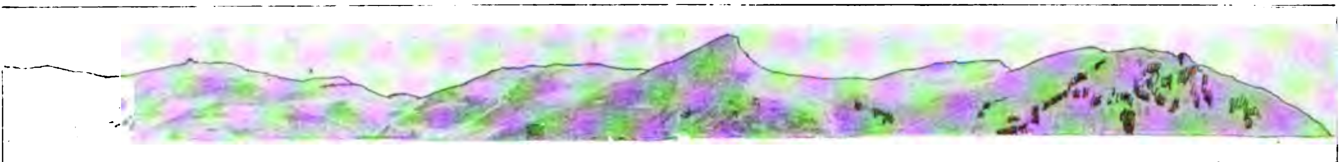
Amdrups Ø, 2. Indlandsisen. Mange Isfjælde. Nunatak. Kystland. Nunatak.

Hovgaards Kystland. Indlandsisen (Hayes Bræ). Store Isfjælde. Kystland. Nunatak.

Wandels Land (i Baggrunden). Devil's Thumb. Holms Ø, 1.

Bjørlings Ø (svagt synlig i Forgrunden). Holms Ø, 2. Kap Holm.

Kystprofil af Devil's Thumb Bugt, set fra Ryders Øer (Teltplads 3).

den sig om og gjorde Front mod Hundene. Straks efter fik den Øje paa vor Slæde og løb os brølende i Møde, rede til Angreb.

„Den maa have Unger med sig," sagde Elias, „ellers angriber den aldrig ligestraks. Kan du se, den agter ikke Hundene men styrer mod os."

Hundene slog imidlertid Kres om den og sprang hylende paa den. Den søgte at slaa sig igennem. Bag Isfjældet, fra hvilket Bjørnen var kommen, saa vi nu to smaa gule Pletter i Sneen; det var Ungerne. Da Moderen havde mærket Faren, havde den altsaa søgt at bringe sine Unger i Sikkerhed og havde derpaa vendt sig mod Fjenden. Hundene halsede rasende, nappede Bjørnen i Bagparten og Siderne og var borte i hurtige Spring, hver Gang den løftede sin vældige Lab til dræbende Slag. Den hoppede rundt og slog tænderskærende og brølende om sig med Forpoterne for at feje Krapylet til Side; af moderlig Omsorg for Ungerne søgte den at forlægge Kamppladsen det længst mulige fra Isfjældet og styrtede sig tilsidst, blind for Faren, hen mod vor Slæde. Da den var blot en Snes Alen fra os, fyrede Elias, — han havde første Skud som den, der først havde set Bjørnen. Den sank øjeblikkeligt sammen men sprang hurtigt op igen under et vældigt Brøl, Blodet stod den ud af Munden, den skar Tænder af Smærte og Raseri, Hadet lyste i dens smaa, sorte Øjne, og med aabent Gab jog den frem, da mit Skud traf den i Tindingen. I samme Nu var Hundene over den, og det kneb os at faa dem slaaede fra. Død og blødende laa den paa Sneen, mens Hundene rystende af Kampiver løb snusende om, indtil én af dem pludselig fik Færten af Ungerne og satte afsted, fulgt af de andre, hen mod Isfjældet, hvor Ungerne endnu laa urokkeligt stille. Vi løb efter og kunde paa Afstand se, hvorledes Bjørneungerne uafladeligt blev slyngede i Vejret af de ivrige Hunde, der sloges om saadan sjælden Lækkerbid. Vi naaede frem og kastede os ind mellem de fraadedryppende Hunde. Under saadanne Forhold gaar det ikke an at piske eller slaa sine Hunde, Blodtørsten har gjort dem ufølsomme. Bid og Slag fra Bjørnen faar blot en Hund til næste Gang hidsigere at deltage i Jagten, men bliver den slaaet af sin Herre, mens den er i Kamp med Byttet, kan den for stedse ødelægges som Bjørnehund. Vi spændte vore Knæ ind mellem Hundene og Ungerne, thi saasnart en Hund lugter sin Herres Ben og hører hans Raab, slipper den Taget.

Det lykkedes os altsaa at vriste Ungerne fra vore Dyr, Elias skød den ene, men den anden slap fortumlet bort mellem Isvrimlen og kom først lidt efter til Syne igen og faldt for min Revolverkugle.

Nu stod Flænsningen tilbage. Solen var allerede langt nede; vi maatte skynde os. Bjørnene blev aabnede i Bugen, og Indvoldene smidte for Hundene. Skindene flaaede vi af og Skrogene parterede vi,

Viggo, en af mine Slædehunde.

som Skik er, i Bagkøller, Forkøller, Ribbensstykker og Rygparti. Af og til kastede vi en Luns Kød til de bedste Kampdyr blandt Hundene, i det varme Blod varmede og vaskede vi vore tilsmurte Hænder, inden vi lod det rinde ud i Sneen, der farvedes rød langt hen. Med denne blodfyldte Sne læskede Hundene deres Tørst, før vi velbelæssede kørte den lange Tur hjem til Teltet.

Undervejs kom vi over friske Bjørnespor igen, saa' ogsaa Bjørnen, der flygtende søgte Frelse paa et højt og for os ubestigeligt Isfjæld. Den huggede sine Kløer i de glatte Isvægge og stred sig opad

med stor Fart. Natten var over os nu og en Belejring af Isfjældet ikke mulig" . . .

Morgenen derefter drog saa Rasmussen og Jørgen med Soveposer og Vaaben, med en Dags Hundefoder og Mandsproviant til 3 Døgn op til Slædesporene for at følge dem en Døgnstid og se, om de førte til Mennesker eller Menneskeboliger i Melvillebugten, eller om de løb i en saadan Retning, at man kunde antage deres videre Fortsættelse mod Kap York for givet.

Moltke anvendte Formiddagen til at tegne, og jeg tog fra Isen ved Ryders østligste Ø med Teodolit en Solhøjde i Meridianen; denne gav ved senere Beregning den omtrentlige nordlige Bredde af 74 Gr., 37'. Paa nærmest samme Bredde havde vi Djævelens Tommelfinger. Ved Hjælp af en med Baandmaal udmaalt Basis paa Isen lige under Ryders Ø og Sigtelinjer først til Kap Holm senere til Djævelens Tommelfinger, Hovgaards Kystland og Amdrups Ø beregnede jeg dels Afstanden til disse dels enkelte Punkters Højde over Havfladen. Indstilling med Finskrue og Aflæsning paa Limpen er en Udholdenhedsprøve, da Fingrenes Hud tidt hænger ved og „brænder" af, og Forstørrelsesglasset let fanger Aande eller Varme ved Bestraaling og derved øjeblikkeligt dugges. For uøvede vil en uomtvistelig Nøjagtighed ikke altid blive Lønnen for den anvendte Omhu selv ved ofte gentagne Maalinger. Men ved et Pioner-Arbejde i Kyst-Skitseringens Tjeneste som vort og paa et vanskeligt tilgængeligt Strøg, hvor det nærmest galdt om at komme levende frem til det egentlige Arbejdsomraade — Studiet af Menneskene ved Kap York — tør en og anden Observation eller Stedsbestemmelse nok bero ved det tilnærmelsesvist paalidelige og endda være af nogen Betydning for den geografiske Forskning. Man bør jo hellere paa Forhaand erkende de mulige Mangler end stejlt erklære sit Arbejde for ufejlbart og saa, som saa mangen anden, sidenhen lide den Tort at faa Efterfølgernes enkeltvise Smaarettelser serverede i skarp Sauce. Et geografisk Pioner-Arbejde i arktiske Egne rummer om Vinteren saa møjsommelige Timer og farefulde Situationer, at enhver, der forstaar, samtidig tilgiver . . .

Alligevel — hverken Moltke eller jeg, der dog saa godt forstod Hundenes Sult, kunde tilgive disse vore Med-Pionerere, at de, under vort Tegne- og Maalearbejde borte fra Teltet, sled sig løse og foer

ind gennem Teltvæggene vejledede af Duften af en Spegeskinke, som vi med utilgivelig Letsindighed havde ladet ligge i aaben Frokostkasse. Ikke blot gik Skinken, flere Plader Kødchokolade, en Pakke Limejuice-Pastiller, Smør, mange Kiks, Halvdelen af Astrups Bog, hele Ryders Kort, et Stykke Dagbog samt en Dokumentmappe, to Par Vanter og et Par Brilleindfatninger af Sælskind bogstaveligt talt i Hundene, men Teltet blev saa skaanselsløst sønderflænget, at Resten af Dagen medgik til at faa det repareret. Flere Timer sad jeg med Sejlhanske og syede den pjaltede Dug, og flere Steder, hvor en Sammenrimpning var ugørlig, maatte jeg anvende vore rødbrogede Lommetørklæder som dekorative Lapper, — imens havde Moltke det brydsomme Hverv at udklare de vanvittigt filtrede Hundeskagler og splejse alt itubidt Linegods sammen.

Elias og Gaba, der havde været paa resultatløs Jagt efter 3 Sæler, hvilke vi fra Ryders Ø i Kikkert saa' ligge paa Isen, kørte nu de 3 danske Mil mod Nord til Gardes Øer med forskelligt Gods, og da endelig ogsaa Moltke og jeg blev rejseklare, maatte vi flytte Restgodset og Teltet sammesteds hen i Stedet for at faa gjort den saa længe ønskede Slædetur omkring Djævelens Tommelfinger. Langt efter Midnat naaede vi Gardes Øer, hvor Elias og Gaba uden Ly og Beskæftigelse og derfor frysende ventede os, og hvor vi fik rejst vort skrøbelige Hjem og dermed oprettet Teltplads Nummer 4.

Den 5. April hvilede vi endelig for første Gang siden vor Afrejse fra Tassiusark ordentligt ud. Vi havde i flere Dage været føleligt slappede og forvaagede. Det blev Middag, inden vi vaagnede og kom styrkede op og i Arbejde — Moltke og jeg med Tegning og Pejling og Elias og Gaba dels med at ordne Gods, sy nye Hundeseler og efterse og pudse vore Vaaben, dels med at køre efter Bjørn hver paa sin Side af Amdrups Ø. De vendte sent og sultne og ganske tomhændede hjem henad Midnat og var netop kravlede i Posen, da samdrægtig Hundehylen forkyndte Slæders Ankomst. Vi foer alle stærkt interesserede op og modtog Rasmussen og Jørgen med talrige krydsende Spørgsmaal om Udbyttet af deres 40 Timers Udflugt.

Af Jørgen Brønlunds senere affattede Dagbog meddeles her efterfølgende, ordret oversatte*) Uddrag om hans og Knud Rasmussens

*) Oversættelsen ved Frøken Vilhelmine Rasmussen.

Rekognosceringstur, og en Fakcimile af Beretningen gengiver hans Haandskrift:

„Om vort første Møde med Slædespor fra Kap York.
En Bjørnejagt.

Den 3die April 1903 — sjette Dagen efter at vi havde forladt Kûk — traf vi ganske uventet paa Slædespor fra Kap York, og man kunde se, at der havde kørt to Slæder; da befandt vi os c. 4 Mil norden for Kruvdlorsuark. Den Gang vidste vi ikke, at Kap Yorkerne naaede her ned paa deres Bjørnejagter, og vi tænkte os nu Muligheden af, at de plejede at have Vinterkvarter paa disse Egne; i saa Fald kunde vi snart vente at sę Mennesker. I Følge Aftale tog saa Knud Rasmussen og jeg næste Dags Aften — den 4de April — mod Nord, idet vi fulgte de Slædespor, vi havde truffet paa, og vi tænkte os, hvis der ikke var langt til det Sted, hvor disse Slæder hørte hjemme, eller om vi blot fandt de Snehytter, som benyttedes i Jagttiden, da at foreslaa Menneskene at følge med os tilbage til vore Kammerater.

Da det ikke var nødvendigt at køre hver med sin Slæde, nøjedes vi med én, til hvilken vi benyttede Knuds Hunde, idet jeg havde efterladt mine blandt vore Kammerater. De Slædespor, vi fulgte, var mange Steder tilføgede og udviskede, og da de tillige bugtede sig meget og derfor var vanskelige at køre i, holdt vi nøje Øje med dem for ikke at tabe dem af Syne, og da vore Hunde mærkede, at vi omhyggeligt fulgte Sporene, blev de selv omhyggeligere for det samme. Vi kørte nu nordpaa mod en stor Ø, som vi skulde uden om, efter hvad Sporene viste. Her delte Sporene sig. Inde paa Land havde der sovet Mennesker, kunde man se. Hundene, som de foregaaende Dage stadig havde haft meget tungt Læs, var henrykte over den lette Slæde, og naar de sporede Sælernes Aandehuller, foer de afsted i strakt Løb. Vi kom uden om Øen og saà nu et Kystland, der omtrent var én eneste Isblink, kun hist og her ragede en Nunatak op, som strakte sig helt ned til Havet. Solen, som kun havde vist sig et Øjeblik og nu var ved at dale, farvede de store Nunatakker pragtfuldt røde — hist og her med et blaaligt Skær fra Isblinken. Betagede over denne Skønhed saa højt mod Nord fik vi Munden paa Gled og gav os i Snak sammen siddende paa vor Slæde; vore Hunde, der syntes at

glæde sig med os, gav deres Jubel Udtryk i kaad Leg. Paa den Tid er Natten mørk saa langt nordpaa, og vi tænkte os at ville køre hele Natten, hvis vi ikke traf paa Mennesker, men nu blev Slædesporene rent borte for os. Vore Hunde, der tidligere var blevne be-

[illegible]

Fakcimile af Jørgen Brønlunds Beretning. Fot.

nyttede til Rens- og Bjørnejagt, var lette at faa frem; ved det mindste, de troede at spore, foer de afsted i jagende Fart. Pludseligt syntes vore Hunde virkelig at have sporet noget, idet de gav sig hen i fuldt Løb, og vi maatte klamre os til Surreremmen for ikke at falde af; men med ét stansede de og gav sig til at snuse ned i Isen. „Friske Bjørnespor“, raabte vi til hinanden, idet vi sprang op fra Slæden for

at undersøge, hvor Sporene førte hen; vi maatte have skræmt Bjørnen, for Sporene førte bort; den var flygtet mod Land — ind mod Isblinken, og vi kunde nu være sikre paa, at den ikke kunde undslippe os. Vi fulgte Sporene i strakt Karrière.

Vi spændte en enkelt af vore Hunde — en Hun — fra, som var vant til at forfølge Bjørn, og den var ude af Syne med det samme. Et Øjeblik efter spændte vi endnu 5 Hunde fra, og det varede heller ikke længe, før disse forsvandt. Inden ret længe efter fik vi da virkelig Øje paa Bjørnen langt forude, Hundene havde omringet den og opholdt den paa den Maade, at de nappede den i Bagbenene, saa ofte den forsøgte at trænge sig frem. Da vi var helt inde paa den, spændte vi Resten af vore Hunde fra, og nu var Bjørnen omgivet af 12 Hunde; vi tog vore Bøsser og nærmede os den, men af Frygt for at dræbe vore Hunde, som stadig væk løb rundt om Bjørnen, kunde vi i lang Tid ikke komme den paa Skud. I vor store Iver trængte vi os ustanseligt ind paa Bjørnen uden at tænke paa den Fare, der var forbundet dermed, men vore Hunde hindrede os i at skyde; undertiden kunde Bjørnen da vende Front imod os, og saa maatte vi flygte; de første Gange, vi skød, kunde vi ikke ramme den, særlig var jeg ivrig til at skyde; under Kampen naaede vi hen til et stort Isfjæld uden endnu at have faaet Ram paa Bjørnen; her kravlede den op og satte sig omsider til Rette paa Toppen. Efter endnu flere Gange at have skudt forbi lykkedes det endelig Knud at ramme den lige i Hjertet. Da den nu laa død deroppe, klatrede vi op og væltede den ned til vore Hunde, som alle skyndte sig med at sønderrive den. Af al Ting var Flænsningen dog det vanskeligste for os, som endnu ingensinde havde flaaet saa meget som en Hare; vore elendige 40 Øres Knive — fra den grønlandske Handels Butikker — fremmede ikke Arbejdet, som vel ialt tog 4 Timer. Vore Hunde kunde nu af Hjertens Lyst æde sig mætte. Da vi var færdige med at flænse, tog vi os en lille Lur, idet vi bredte vore Soveposer ud paa Isen. Næste Morgen ganske tidligt gik vi paa Udkig fra et Fjæld, der laa østenfor os for at undersøge, hvordan Vejen var nordefter. Vejret var smukt og klart, og da vi kom til Tops, kunde vi med Kikkert tydeligt se taalelig god Is langt ud i Horisonten. Men de Slædespor, vi Dagen i Forvejen havde fulgt, stirrede vi nu forgæves efter. Fjældet, vi besteg,*) havde tre

*) Red Head.

Varder, som alle saa ud til at være fra gammel Tid. Da vi nu var vendte tilbage til vore Slæder, gjorde vi os klare til at køre videre, idet vi læssede Bjørnen paa Slæden efter først at have taget en Bid selv; da vi havde kørt lidt, lagde vi Mærke til, at vor højre Fløjhund stadig havde Færten af noget mod Nord, jeg saa' i samme Retning og opdagede en Bjørn, der ganske langsomt nærmede sig os; det var nok første Gang, den havde set Mennesker, for den var nysgerrig. Vi stansede straks vore Hunde, og jeg løb hen og lagde Haanden over Øjnene paa den Hund, som først havde set Bjørnen, medens

Teltplads i Melvillebugten. Fot.

Knud spændte de øvrige fra, idet han drog deres Opmærksomhed bort fra Bjørnen; havde de faaet Øje paa den, vilde det have været umuligt at stanse dem. Da alle Hunde var spændte fra, slap jeg den Hund, jeg holdt for Øjnene, og nu foer de alle løs paa Bjørnen. Naar en Bjørn bliver forfulgt, er den temmelig hurtig til Bens, saa længe den ikke bliver træt. Af den Grund kunde vore Hunde umuligt faa stanset den straks; den flygtede i fuld Galop; vi selv gjorde ikke noget Forsøg paa at forfølge men holdt blot Øje med Hundene, indtil de et Øjeblik efter forsvandt for os bag Skrueisen. Ganske langsomt fulgte vi i deres Spor; men da 7 af vore Hunde vendte om, løb Knud tilbage til Slæden for at naa frem med dem som Forspand. Jeg selv drev ganske langsomt frem, idet jeg fulgte Sporene. Da jeg

naaede ind i Skrueisen, kom alle de øvrige Hunde løbende som i vildt Raseri tilbage til mig; jeg blev noget bange for dem, thi det kan godt hænde, at grønlandske Hunde, som vender om fra forgæves Løb efter en Bjørn, glubske og blodtørstige kaster sig over det første Menneske de træffer. Men da de naaede mig, smed de sig alle omkring mig, og jeg følte, at de havde været i stor Angst. Tungen hang dem langt ud af Halsen efter det stærke Løb, og da jeg paa én Gang rørte lidt paa mig, foer de forskrækkede op og løb hen imod Knud. Da jeg ikke forstod, hvad de flygtede for, fik jeg den Tanke, at de muligvis havde truffet mange Bjørne, derfor stansede jeg og

Over Melvillebugten, 1. Fot.

ventede paa min Kammerat, da min Bøsse kun var en Forlader og jeg ikke med den var sikkert nok væbnet til at gaa imod flere Bjørne. Det varede ikke længe, før min Kammerat naaede mig og vi gav os atter til at forfølge Sporene, da vi nok vilde vide, hvad Hundene var flygtede for. Vi naaede omsider det Sted, hvorfra Hundene var vendte om og stansede for at gaa forsigtigt til Værks. Knud blev siddende paa Slæden, medens jeg steg af for at gaa op paa et lille tilsneet Isfjæld, der stod i vor Nærhed; dette var helt omgivet baade af ældre og nyere Bjørnespor. Idet jeg klatrede opad det, opdagede jeg en Hulning i Sneen, som Bjørnen havde gravet. Jeg ofrede den dog ikke megen Opmærksomhed, da jeg ikke tænkte mig Muligheden af, at den kunde rumme Bjørn. Forbavset hørte jeg derfor en Bjørns forbitrede og vældige Brummen. Jeg havde hele Tiden set op efter, nu vendte jeg pludselig Blikket nedad og opdagede, at der lige foran

min Fod i Hulningen laa en Bjørn, som rasende og hæftigt brummende var ved at fare løs paa mig. Jeg greb min Bøsse, som jeg heldigvis havde ved Haanden, og sigtede efter dens Hoved; uden at hæve min Stemme eller blive synlig forskrækket sagde jeg til min Ledsager, som endnu sad paa Slæden: „Her er Bjørnen.“ Han svarede helt alvorligt: „Du lyver.“ Nu var det umuligt at skyde fejl, og jeg ramte den da ogsaa tæt under Øret, saa den døde paa Stedet. Saa var vi tilfredse, Glæden var stor hos os begge, da vi nu hver især havde skudt Bjørn. Da det var os umuligt at hale Bjørnen op af Hulningen i Isfjældet, — fordi dette kun lod sig gøre ved at grave Aabningen større

Over Melvillebugten, 2. Fot.

med en Spade, og vi ikke havde en saadan med os paa denne Tur, — dækkede vi den til med Sne og forlod den. Vi længtes nu efter at komme tilbage til vore Kammerater. Omtrent ved Midnatstid naaede vi tilbage og fandt vore Rejsefæller liggende i Teltet. Vi fortalte dem nu, at vi havde faaet to Bjørne, men de troede, at vi blot spøgte; først da de saa' vort blodige Tøj, maatte de tro.“ . . .

De følgende Dage forløb under Fremrykning og Godskørsel afvekslende med de sædvanlige Observationer og med Undersøgelser af nye Øgrupper ved vore forskellige Teltpladser. Temperaturen holdt sig omkring ÷ 20, og Barometerstanden var gennemgaaende høj og konstant. Min Dagbog skildrer Tilværelsen saaledes:

„6te April . . . Knud ikke ganske rask i Morges, har antagelig frosset, da han vaad af Transpiration efter Bjørnejagten laa ude om Natten. Blev derfor liggende i Posen hele Dagen hjemme i Teltet,

havde lidt Feber, gav ham et Par Kininpiller. Moltke, Jørgen, Elias, Gaba og jeg bragte 5 tunge Slædelæs Proviant og Gods frem stadig i en nordlig Retning, der hælder mere og mere til Vest, idet vi følger Kystens Bøjning saa nær som muligt for Isfjældsbankerne, først 5 Kvartmil til en enligt liggende, kraftigt formet Ø, som fik Navnet Hammers Ø (efter Grønlandsforskeren, Kommandør i Marinen R. Hammer), og hvis højeste Top ansloges til 500 Fod, og dernæst yderligere 11 Kvartmil til en Gruppe Øer — en større paa 300 Fods Højde og to helt smaa — der blev kaldte I. A. D. Jensens Øer (efter Grønlandsforskeren, Kommandør i Marinen, Navigationsdirektør I. A. D. Jensen). Alt Godset lagt i forsvarligt foreløbigt Depot. Her skal vi senere have Teltplads 5. Spiste tør Pemmikan og Kødchokolade med nogle forfriskende Lime juice Pastiller til og slukkede Tørsten i mange Haandfulde haardfrossen Sne, af hvilke vi som sædvanligt aandede den værste Kulde bort, før Mundhulen maatte afgive Varme til Smæltningen. Efter Hvil kørte vi i god Fart med tomme Slæder og i et Krydsnet af ældre og nyere Bjørnespor et Par Kvartmil ind mod det fremspringende Landnæs, som Rasmussen og Jørgen nylig havde besteget, og som maaske er Englændernes „Red Head". Trods Maaneskin hang vi jævnligt fast i Skrueis. Fandt Sporene efter Rasmussens Hundespand og fulgte dem endnu et Par Kvartmil til Stedet, hvor Jørgen havde skudt Bjørnen. Bandt alle Hundene. Havde vor lille Spade med og gravede Snehøjen ud, fik en Kobberem lagt om Bjørnens Hoved og halede den op. Hvor forunderligt, at den endnu var varm og nem at flaa Huden af og opflænse, Blodets Temperatur endnu omkring et Par og tyve Graders Varme mod Luftens ÷ 21. I næsten 20 Timer havde den ligget død under det tætte Snedække. Snehytten er altsaa en lun Bolig, og Bjørnens Pels og Fedtlag et beskyttende Værn for Livsvarmen. Ja, hvem der saadan kunde bjerge sig i Melvillebugten. Men et Menneskelegem, der kryber under Dyrehud, fryser endda. Vi savner Fedtbelægningen.

Uha dog, hvor Hundene ærgrede os. Gabas Spand var naturligvis ikke forsvarligt bundet og sled sig hen i Bunken af Indvolde, da Bjørnen laa flænset. I forbitret Misundelse sprængte alle øvrige Spand hver Hindring, og straks efter kæmpede et halvthundrede Bestier vildt om Bjørnemaven. Hyl og Raab, Smæld og Slag fyldte Luften, da vi skulde skille Hundene. Og hvilke gordiske Knuder fik vi ikke

at løse eller overhugge. To Timer spildtes. Hundene var siden saa levende, at vi paa 3 Timer kørte hjem til Gardes Øer. Jeg faldt i Søvn paa Slæden, væltede af mellem nogle Isstumper og havde nær ikke indhentet mit flygtende Spand. Klokken er 4 Morgen nu, ligger

En ulydig afstraffes.

soveklar i Posen efter 18 Timers Virksomhed, saa træt, saa træt men endnu indeni saa dejlig varm af en Kop Kakao. Bare denne Kropsvarme kunde holde sig under alle 7 Timers Søvn, men Erfaring har lært mig, at efter 3—4 Timers Søvn begynder jeg at skælve i Ryggen, hakke Tænder og fryse Fødder og Fingre og maa da en halv Times Tid vedholdende energisk skutte og gnide mig og slaa Fødderne

haardt mod hinanden, til Blodet atter pulserer hurtigt nok for fornyet Søvn . . .

7. April . . . Lidt sent op. Ikke et Vindpust. Glimrende klart Morgenvejr. Maa bære Snebriller, da Øjnene ikke taaler al denne hvide Gnistren af Reflekslys fra Is og Sne. Knud tilsyneladende rask igen. Han og de andre lavet Seler og Skagler, Moltke tegnet alt synbart Land mellem Bræerne i dette dødningetyste Rundskue. Jeg selv pejlet og maalt og skrevet samt nærmere undersøgt Gardes Øer, af hvilke den næstøstligste var Observationsstedet. Denne og de to nærmeste Øer var hver især ca. 600 Skridt lange, de to andre Øer var noget mindre og den sjette ganske lille. Stenprøver og lidt Vegetation medtaget. Hen paa Eftermiddagen skyet Luft og derefter stærk Dis. En sær fantastisk Stemning som mellem uddøde Kloders Kratertoppe, da Maaneskinnet siver svagt gennem Taagen og gør Isfjældenes Spir og Gavle grønligt skinnende — jeg maatte mindes Havbunden under Møens Klint en stille Foraarsdag. Knud, Moltke og jeg kørte en 7 Timers Tur. Har ingensinde haft saadan hvirvlende Fart over Is, som da vore 3 Slæder med Knud som Forkører suste til Næsset af Amdrups Ø. Det haardfrosne Snelag paa den jævne Is foer blaaligt flimrende imod os som Himlen jager ind under hvide Sommerskyer i Blæst. Fulgte Sydsiden af Amdrups Ø og fik dens Kystform undersøgt, satte derefter over mod The Thumb i Haab om denne Gang at faa maaneklart Vejr til en Bestigning. Isen var i Begyndelsen god men nærmere inde under The Thumb afbrudt af opskruede Barrer med næsten regelmæssige Mellemrum paa faa Hundrede Alen. Taagen tog til, Maanen formaaede ikke længere at belyse vor Vej. Vi maatte vende om. Mægtige Naturaander beskyttede ogsaa denne Gang de jomfruelige Egne bag The Thumb mod den hvide Mands profane Skridt.

8. April . . . Vore Grønlændere vaagnede i overstadigt godt Humør, det var jo Kongens Fødselsdag, og Gaba især ønskede den fejret, som han var vant til hjemme fra, med Festtraktement. Jeg lavede da en ekstra stærk Kop Kaffe og uddelte Vanilje-Chokolade som Kongekost, medens alle endnu laa i Poserne. Saa sang vi den danske, den norske, svenske og finske, den færøske, islandske og grønlandske Nationalsang og fandt det efter Præstationernes Art meget rimeligt, at Hundene uden for Teltet henreves til langvarigt disharmonisk Bifald. Moltke og

Rasmussen trakterede med hjemmebagte Smaakager, som Fru Pastorinde Baadsgaard fra Umanak havde medgivet dem til Brug „ved en højtidelig Lejlighed“. Vi blev virkelig festligt bevægede ved denne venlige Mindelse sydfra.

Vore Kammerater brugte Dagen til at flytte Telt og Gods de 4 danske Mil op til I. A. D. Jensens Øer. Jeg kørte langs Nordsiden af Amdrups Ø helt ind til Øens Østpynt. Opdagede, omkørte og skitserede undervejs to Grupper Øer i hinandens Nærhed, først en større Ø med stejl Væg ud mod Vest samt to mindre Øer tæt derved, dernæst 5 smaa Øer — hvilke Øer alle tilsammen blev kaldte Bluhmes Øer (efter Grønlandsforskeren, Folketingsmand, Kommandør Bluhme). . . . Dejligt er det i sigtbart Vejr at køre ene ind mod ukendt Land. Paa Slæden ligger kun Sovepose, Bøsse og Instrumenter, saa Hundene løber ubesværede. Man er den første, som lægger Slædespor i den hvide Sne mellem Isfjældene, og disse tiltager i Mængde og Variation, jo længere man naar ind, det er svært at finde Vej, man maa styre Spandet i stadige Slyngninger for at trænge frem mod sit Maal. Fra Land udgaar ofte brede Revner, som maa omkøres, og overalt har Bjørne flakket søgende rundt og lavet ligesom brede Landeveje af Spor; bestandig sidder man klar til at gribe Winchester-Karabinen. Et Sted ved en Revne finder jeg Rester af en Sælhundeskrotte omkreset af Spor efter en vældig Bjørn og mellem disse flere hastige Rævespor.

Da jeg endelig er trængt ind til Amdrup-Øens østre Ende og har besteget Toppen, ca. 800 Fod, kommer, efter Aftale, Moltke ude paa Isen, snoende sig frem i mine Spor, og snart staar vi sammen paa Fjældet og har foran os den mægtigste, mest forvirret optaarnede Isfjældsbanke, vi nogensinde har set. Hvilken Verden af livløs Skønhedsudfoldelse, ikke en Lyd i Isen, ikke disse langthengjaldende Suk som paa Isfjordene i sydligere Strøg, hvor Temperaturen er mildere og det mer end alentykke Isdække brister, og det indestængte Vand aander befriet ud . . . Bag Amdrups Ø er al Passage til Brækanten, en Distance paa mindst 6 Kvartmil, spærret af tæt sammenstuvede Isfjælde i de besynderligste Formationer. Solen beskinner deres bratte, marmoraarede Vægge og spydspidse Tinder, dybe Grotter i blaa Skyggefarve veksler med blanke Flader af grønligt eller sølvmorsagtigt Skær, der som uhyre buede Spejlglasruder reflekterer Lyset med

en Kraft, der blænder vore Øjne, selv om vi har dækket dem under tætsluttende Briller af røgfarvet Glas.

Vi har forsøgt forskellige Slags Briller. Af Carlsbergfondet har vi faaet udlaant Træbriller fra Amdrup-Ekspeditionen; de er lavede omtrent som de oprindeligt eskimoiske, med et smalt Kryds af en vandret og en lodret Spalte i de ovale Forstykker, men dels forekommer de os for tunge at bære, dels er Synsfeltet altfor begrænset. Vore Automobilbriller af Marieglas, der baade er lette og tætsluttende, bliver efterhaanden ødelagte, fordi den røgfarvede Hinde gaar itu, naar vi gnider Bedugningen af, som Transpiration fra Øjenregionen stadig foraarsager. Med Brilleglas indfattede i Staaltraadsnet risikerer man Forfrysning paa Næseryg og omkring Øjnene, hvortil fine Snepartikler altid fyger ind gennem Nettet. Bedst af alle Slags tjener os Brilleglas indsyede i Sælskindskapler med et Par smaa Ventilationshuller. Men i det hele taget er det ikke udholdeligt ret længe at arbejde ved Slæden med Briller paa, og under Jagt og til Observationer er de helt ubrugelige.

Fra Toppen af Amdrups Ø tog jeg en Række Pejlinger Kompasset rundt, navnlig Krydspejlinger for yderligere at fiksere Punkter som Kap Holm, Wandels Land, Djævelens Tommelfinger, Hovgaards Kystland, Ryders Øer, Gardes Øer, I. A. D. Jensens Øer, det faste Landnæs mod Nord (Red Head) og forskellige karakteristiske Nunatakker. Her var en fortrinlig Udsigt ogsaa over Hayes Bræ, som fra Hovgaards Kystland og et Par danske Mil mod Nord er ubrudt af Land og producerer endnu kraftigere, tror jeg, end Jacobshavns Isbræ. Isfjældsamlingen bag Amdrups Ø hører til Grønlands største; vi kaldte den Amdrups Isfjældsbanke. Helt oppe under Red Head bliver Bræen roligere og Havet ikke saa dybt, thi Isfjældene her er faa, af ringe Højde og med jævn Overflade.

Desværre forfrøs jeg min venstre Stortaa, mens jeg i fugtige Kamikker stod tilfjælds og havde siden Besvær med at faa Liv i den; den smærtede mig stadig, da vi efter Solnedgang kørte til Gardes Øer og derfra med tungt Læs i en stille, henrivende farvefin Nat sled os videre frem til I. A. D. Jensens Øer, hvor Kammeraterne nu havde Teltet rejst. Hver halve Time undervejs maatte jeg gnide Liv i Taaen, der ofte ligesom var ved at dø bort. Jeg var tilsidst saa søvnig, at min Hjerne længe ad Gangen stod stille, mens Fødderne mekanisk flyttede sig. Havde ikke en aldrig helt neddysset Angst for

at miste Stortaaen nu og da pirret mig vaagen og manet mig til Virksomhed for Taaens Frelse, var jeg vist faldet i Søvn paa Isen og havde sovet baade Stortaa og meget mere bort for stedse. Først henad Kl. 5 næste Morgen — efter 15 Timers Kørsel og Arbejde og paa ingen anden Ernæring end en Stump Kødchokolade — kunde vi krybe ind i vort Telt, vort flyttelige og ogsaa i Dag af Hundene iturevne men altid lige hjærtenskærkomne Hjem. Kammeraterne fodrer baade vore Hunde og os selv; det er saa lykkeligt at være længe ventet og blive godt modtaget.

Hundene fodres.

9. April . . . Opdager, mens vi ordner Hundene, at det er Skærtorsdag, uddeler derfor atter et Par Plader Vanilje-Chokolade. Man kan glæde sig som et Barn over saadant Slikkeri, kan sætte sig hen for sig selv og i Tavshed rigtig nyde sin Smule Portion og glemme alle Kvaler, de skagleædende Hunde den Morgen har forvoldt . . . Jeg har foretaget sædvanligt Pejlearbejde til gamle og nye Punkter og opdaget en ny lille Øgruppe forude, til hvilken jeg tog Kompaskurs, og med Jørgen, Elias og Gaba bragte jeg Gods derhen — ca. 8 Kvartmil — og vendte tilbage Klokken 2 Nat. Vi maa nok se herefter at komme til at rejse udelukkende om Dagen igen, for Hundene er altid dorske om Natten, de begynder ogsaa at blive trætte nu og

magrer kendeligt af, de trænger til Ferskmad, et Par Bjørne vilde derfor være velkomne, men om Natten, naar Luften er tyndere og lydhørere, hører Bjørnene os langt borte fra og flygter i Tide ud til Søsiden, saa vi aldrig ser nogen. Man vilde heller ikke om Natten, end ikke ved Maaneskin, kunne være sikker paa sit Sigte. Maaneskin er en bedragerisk Belysning, alt forflygtiges og uvirkeliggøres, ingen tilforladelig Afstandsberegning er mulig. Og saa er det saa bitterligt koldt om Natten, og altid tumler man sig op i det værste Uføre, en uafvendelig Tristhed kan ogsaa snige sig ind i En og ligesom klamre sig om Hjærtet, naar man saadan stavrer Mil efter Mil i den ensomme Nat. Ja, vi maa bruge Dagen alene til at rejse i, saa er alting lunere og lettere, det faar saa gaa med Øjnene i det skarpe Solskin, som det bedst kan . . .

Rasmussen atter i Dag i Ildebefindende, har haft en søvnløs Nat, har Feber, fik to Gange to Opiumspiller og blev liggende i Posen. Elias har et stygt Udslet paa begge Underarmene og bliver smurt med Lanolin, selv har jeg faaet Frost i et Par Fingre, der bulnede op efter Rifter og Kuldesprækker, men Taaen reddede jeg dog fra alvorligere Mén; ret alvorligt er jeg derimod generet af Hudløshed bagtil, saa jeg baade gaar og sidder under grimme Smærter. Den Art Hudløshed, der sikkert maa være gammelkendt blandt Slæderejsende i arktiske Egne, ihvorvel jeg ikke mindes at have set den omtale, kan vistnok efterhaanden antage Form som hæmorrhoidalsk Lidelse og er derfor ikke uden Fare; den opstaar som Følge af stadig Defæsering i fri Luft, hvor man under alt Slags Vejr, i bidende Kulde og hvirvlende Sneknog og altid uden virksomt Ly, maa blotte Underkroppen. Saadan nødvendig Funktion indebar Rejsens pinefuldeste Plageri, og ofte maatte jeg angre vor Udrustnings fuldstændige Mangel paa W-C-paper.*)

10. April . . . Ser dagligt Spor af Bjørn og Ræv og omtrent hver Dag Ravnespor. Saa' i Dag to flyvende Ravne. Paa Gardes og Jensens Øer set enkelte friske Rypespor . . . Kursen i Gaar til den nye Øgruppe**) — en større og en mindre Ø samt to Smaaskær — kunde

*) Jeg anfører denne, i Enkeltheder vanskeligt udmalelige Erfaring fra vor Slædefærd, blot for at henlede senere Ekspeditioners Opmærksomhed paa en Artikel, der ikke bør glemmes paa Udrustningslisten.

**) Senere benævnet Depot-Øer.

ikke holdes, thi opskruet Havis og sammenhobet Kalvis fra de stadig talrigere Isfjælde tvang os vestligere. Som Kysten nu gaar, vil Kursen nok herefter blive et Par Streger vesten for misvisende Nord, hvad der er i Modstrid med det engelske Admiralitetskorts punkterede Kystlinje, der baade ligger østligere og paa disse Bredder gaar mere i retvisende Nord . . .

Hvor er det mærkeligt med selve Indlandsisen, at snart tyder dens brutalt forrevne Overflade paa levende Bevægelse og dens utilgængelige bratte Ydervæg paa hyppig Kolossal-Udskydning, snart skrider den som en jævnt skraanende Landevej ned til Havisen, fra hvilken man uden større Besvær maatte kunne foretage Bestigning. For en Krydsning af Indlandsisen vilde der omkring Landnæsset (Red Head) knapt 3 Kvartmil østen for I. A. D. Jensens Øer være en fristende Adgang eller Nedgang . . . Ja, hvem der en Gang kunde drage sit Spor tværs over denne kuplede Kæmpeørken af Is, her hvor Grønland er bredest og højest og Gaaderne sværest at løse, kunde komme østerfra med Hundeslæder eller med Automobil og efter Ugers eller Maaneders Kamp pludselig se Melvillebugten ligge bred og frelsende som Farvej til Kap York eller de danske Kolonier. Fantasien faar travlt og tumler med nye Planer, uhindret af Tid og Sted stryger den ad utraadte Baner, udregner Vejlængde og sætter Kurs tværs gennem Grønlandskortets altid dragende, endnu jomfruelige Felter, saa Hjærtet fyldes med hed Uro. Hvem véd, maaske er i Dag Tilskyndelsens spiresvangre Sædekorn bleven udlagt. Forventningens Salme toner allerede: T i d e r s k a l k o m m e . . .

Jo mere vi nærmer os Indlandsisen, des mere Sne ligger der paa Havisen, des mere opskruet er den ogsaa og tillige fyldt af ny og gammel Kalvis. Ude omkring Øgrupperne er Isen som oftest nogenlunde jævn og med blot et Par Tommer tykt, haardfrossent Snelag, paa hvilket et Automobil maatte kunne køre. Ja, det er jeg ganske sikker paa, at naar Automobilet kommer ud over Barnestadiet og i hensigtsmæssigste Konstruktion afpasses efter Øjemedet, vil det blive baade brugbart og brugt saavel paa Havis som paa Indlandsis heroppe og ellers rundt i Polregionen . . .

Øerne selv er kun tyndt snedækte, alene i Lavningerne kan man træffe foddyb Sne. De høje, smukt formede Nunatakker, der nu i større Mængde begynder at skyde op af Indlandsisen fjernt inde, er

næsten slet ikke tilsneede, de staar mærkeligt rødbrune, dunkeltgraa eller helt sorte og ofte med en eller flere af Væggene brat afslebne; flere af dem synes at bestaa af Eruptiver og maatte være overordentlig interessante at gæste . . . Om man dog blot havde Tid til en Tur derind! Men det faar vente til en anden Gang.

Af disse Nunatakker ligger en kløftet os nærmest, længere inde følger en spids Nunatak og mod Nord en todelt og to sammenliggende, disse sidste, der er de største, kaldte vi Kleinschmidts Nunatakker (efter den afdøde geniale Sprogforsker, tyskfødt Missionær K. fra Ny Hernhut ved Godthaab).

Moltke og Jørgen tog sammen ind til BRækanten for nærmere at undersøge denne og eventuelt ved en Bestigning af Landnæsset søge Planteforsteninger. Jeg drog videre til næste Øgruppe, senere fulgt af Rasmussen, Elias og Gaba. Ved disse Øer, Depotøer, hvor vi fandt en stærkt forstyrret Hustomt af eskimoisk Oprindelse, oprettede vi Teltplads 6 og skal her vente paa Moltke og Jørgen. Det var det herligste Solskinsvejr, og oppe fra den største Øes 600 Fod høje Top havde man Udsigt over vidtstrakte Samlinger af mægtige Isfjælde, omfangsrigere end nogen, vi tidligere havde set, og bag dem skimtedes et nyt og tilsyneladende stort Kystlånd. Bræen op til dette Land er paa flere Mil ubrudt og hele Vejen stærkt producerende, Isfjældene er mest af jævn Overflade, en enkelt havde over $^1/_8$ Mils Udstrækning, nogle var svagt tilsneede, andre nøgne og atter andre fyldte med Grus og store Granitsten. Landnæsset langt forude maa vist være Kap Seddon og Kæmpebræen derop til kaldte jeg Steenstrups Bræ (efter Grønlandsforskeren, Dr. phil. K. I. V. Steenstrup).

Til min Glæde finder jeg under Øen Sporene efter de Kap York'ske Slæder, de samme, som Rasmussen og Jørgen forleden forgæves søgte at følge. De viste nordefter, og i Morgen gaar jeg videre i dem.

Jeg ligger i Posen og skriver, det er sent paa Natten, og kendeligt er det, at vi nu drager Midnatssolens gyldne Tid i Møde. Natten er saa lys, at Maaneskinnet ganske blegner, og over Indlandsisen i Øst har man allerede omkring Midnat den svagt rødlige Morgengryning. Solen gaar ned Klokken henad 8 og staar op Klokken 4. Lavt hen over Isen ligger i Aften Frosttaagen hvid og isnende, men ovenover den er Himlen klar. Der udstraaler som et Dødsens Aandepust fra den vældige Bræ, vi nu er saa nær. Hver Gang, jeg rører mig,

drysser Teltvæggens Iskrystaller ned over mig og ind i Posen til mig og er ikke til at faa ud, de smelter dernede, og jeg ved, at Natten vil blive kold og rig paa den kendte Sitren i Ryggen og over Lænderne — formodentlig en Bebudelse af, at man samler sammen til

En frysende Nattevagt.

Gammelmandsgigt . . . Jeg hører „Fram“ gaa snøftende rundt udenfor, saa har den, ubegribeligt nok, smøget Selen af sig igen. Jeg kan ogsaa høre „Damen“ smaaklynke, den er ulykkelig over at være lukket ude i Nat, den som plejede de sidste Aftener at komme ind i Teltet og danne Isolering imellem min Sovepose og Teltvæggen.

Men jeg tør ikke forvænne den, Staklen, for om 3 Uger skal den føde Hvalpe, og dette Kuld, som jeg lover mig meget af, maa allerede før Fødslen hærdes. Men „Damen"s Haarlag er ynkeligt tyndt og min egen Sovepose isnende klam, saa baade „Damen" og jeg længes efter at yde hinanden lidt Varme.

11. April . . . Vaagnede tidligt efter urolig, drømmefyldt Søvn. Alting hjemmefra har behersket mine Tanker i Nat, alle onde Ulykker har ramt dem derhjemme, jeg holder af. Hvad bedrøveligt er der mon hændt, og hvornaar skal jeg træffes af Besked derom? . . . Aa, det er vel bare Nattekulden, der har født Ængstelsen i mig.

Moltke og Jørgen ikke komne endnu men ventes hvert Øjeblik. Jeg fik hentet Is ind til Smæltning og lavet Kaffe. Ingen Drik er dog som Kaffe til at varme op og drukne Sorger med, Kakao bliver man i Længden ækel ved, og The under disse Forhold er uden synderlig stimulerende Virkning. Hundene havde desværre lavet Ulykker i Nat, for vi er ophørte med at gaa Vagt, da vi ikke længere kan afse den ringeste Tid af vor Nattesøvn. De havde slidt sig løse, oprevet en halvfyldt Proviantkasse og intet spiseligt forsmaaet. Det er vel „Fram", der først har fundet Vejen til Madtruget, han var ganske forrevet i Mundvigene, og vi fandt Blodspor paa en Blikdaase, hvis Indhold af Smør han havde fortæret — ak, to Pund frossent Smør i „Fram"s Mave i Stedet for paa vore Kød-Kiks.

Henad Morgenen havde der været lidt Snefald. Luften blev let diset, ingen Vind, højt Barometer og blot ÷ 16 Graders Celsius. Varmt, foraarsvarmt, saa varmt, at man maa smide Timiak og islandsk Trøje, Vanter og strikket Hue.

Elias og jeg kørte om Formiddagen ved 11 Tiden videre frem mod Nordvest hver paa sin Slæde følgende Kap Yorkernes Spor, mens Rasmussen, der nu er rask, og Gaba returnerede til Teltplads 5 efter Gods og for at se efter Moltke og Jørgen, der burde have været her nu. Maaske er der hændt dem noget uforudset, de kan have faaet Bjørn, eller Hundene kan have lavet Ulykker paa Slædebinding og Seletøj.

Ud og ind fulgte vi Kap Yorkernes Spor, og tæt henne ved et Isfjæld var der Mærker af Bjørneflænsning. Vore Hunde spændte voldsomt frem, Viggo især, der er svanger nu og glubsk efter Føde. Vildt Slagsmaal om lidt blodplettet Sne og et Par Knolde Bjørneekskrementer.

Svagt synlige, som Kap Yorkernes Spor var, fulgte vi dem med Besvær og naaede efter flere Timers Kørsel frem til 3 Øer. Over vanskelig bestigelig Ispresning i Fjæren naaede vi ind paa den største Øes nordvestlige Pynt, hvor Sporene stansede. Her saa' vi ogsaa Menneskespor, Aftryk af meget smaa Kamikfødder og i en Lavning paa Fjældsiden en Del sammenfaldne Sneblokke, der tydeligvis havde været anvendte til Snehyttebygning. Hedningerne havde altsaa overnattet her — maaske blot for en Uge siden.

Ikke langt over Fjæren saas en gammel Hustomt af Sten, ca. 5 Alen i Rektangel-Form, og Mærker af en Husgang, altsammen afgjort eskimoisk. Lidt højere oppe fandtes en lille Stengruppe, som kan have været et Forraadskammer, og paa Toppen af Øen, der rejste sig 300 Fod over en lavere Del, traf jeg to Bunker sammenfaldne Sten, af hvilke den ene lignede en Rævefælde, medens den anden sikkert har været en Varde. I Varden intet uden Sten. Fra Fjældtoppen opdagedes ingen Øer videre frem, men to Sæler saas paa Isen. Elias gjorde, som sædvanligt desværre, forgæves Jagt. Vejret var for diset, paastod han. Øerne, der var omgivne af en vidtstrakt Skærgaard af enorme Isfjælde, kaldte jeg Balles Øer (efter afdøde Pastor N. E. Balle, Godthaab). Luftlinjen mellem Balles Øer og Depotøer var ca. 8 Kvartmil, og fra Balles Øer til Kanten af Steenstrups Bræ antagelig noget lignende. Undervejs tilbage til Teltpladsen ved Depotøer krydsede vi forholdsvis friske Bjørnespor men afstod fra Jagt, idet jeg nu havde bestemt mig til næste Dag at aflægge Depot for Hjemrejsen ved Depotøer og maatte bruge Aftenen til Forberedelse. Mørket var ved at falde paa, da vi naaede Teltet, og næppe var Primus i Kog, før der kom Slæder sydfra. Det var endelig Moltke og Jørgen, og nu var vi alle samlede til Drøftelse af Depotets Art og Omfang. Men forinden maatte vi erfare Resultatet af vore Kammeraters Udflugt, hvorom Moltkes Dagbog siger følgende:

„Den 10. April 1903 foretog Jørgen Brønlund og jeg en Tur ind til Land fra Teltplads 5 paa Isen i Melvillebugten. Jeg havde først foreslaaet, at vi skulde tage mit Spand, men da Jørgen kom med den sørgelige Efterretning, at mine Hunde havde „ædt Slæden", maatte vi læsse Bagagen paa hans Slæde, paa hvilken vi hen imod Middag forlod Teltpladsen.

Jørgens Hunde, der var vante til møjsommeligt at slæbe den tunge

Bagage frem, var ellevilde af Glæde over kun at have os at trække, og i lystige Spring gik det ind mod den store Bræ, som vi vilde undersøge. Om muligt bestige den.

Jo nærmere vi kom Bræen, des ujævnere blev Isen, saa den lette Slæde vuggede sig frem som en Baad i Søgang. Rent galt blev det, da vi traf paa friske Bjørnespor. Da foer Hundene halsende frem uden at ænse Jørgens Kommando eller de hvinende Piskesmæld.

Moltkes og Brønlunds Nattelejr. Fot.

Skrueisen blev mere og mere halsbrækkende. Slæden foretog de vanvittigste Bevægelser. Snart balancerede den højt paa et Isstykke, snart dumpede den ned mellem Isblokkene for i næste Øjeblik atter at svæve i Luften. Tilsidst rendte den da ogsaa Medeenderne mod et Isstykke og stod urokkelig fast i „Fjæren“ ved Foden af Fjældet.

Hundene hylede af Raseri over ikke at kunne fortsætte den vilde Jagt.

Bjørnesporene tabte sig op over Land. Vi opgav derfor Forfølgelsen og begav os tilfods hen for at fotografere Bræen.

Skrueisen dannede snart et ufremkommeligt Kaos, der fuldstændig

skjulte Udsigten til Bræen. Vi maatte derfor bestige et af de smaa Isfjælde for at kunne fotografere.

Efter mange mislykkede Forsøg kom vi endelig op paa et lille fantastisk formet Isfjæld, hvorfra vi tog nogle Plader af den vildt forrevne Bræ, der skinnede i Baggrunden med sine hvide, blaa og blaagrønne Farver, medens Forgrunden dannedes af en forvirret Masse Isfjælde i de besynderligste Former.

Vi vadede nu gennem den dybe Sne mellem de mange smaa Isfjælde hen til vort Køretøj. Hundene var faldne til Ro og laa sammenrullede og sov.

Fjældet var aldeles snefrit og bestod af en rødlig, skiferagtig Fjældart, som var i stærk forvitret Tilstand navnlig paa Toppen, som vi naaede efter en Times ikke videre anstrængende Bestigning.

Vegetation var der ikke meget af, dog plukkede vi Græs og Lyng, som havde ret friske Farver. I det mindste virker de som Liv i den store Isørken.

Et endnu stærkere Indtryk gjorde en Sommerfuglelarve, som Jørgen fandt paa Toppen i en af de tre Varder, hvilke var Bevis paa, at vi ikke, som vi troede, var de første Mennesker, der satte Foden paa dette øde Sted.

Disse Varder undersøgte vi meget nøje for muligvis at finde Mønter eller Beretninger, som kunde fortælle os om, hvem der i længst forsvundne Dage havde bygget dem paa dette afsides Punkt af Jordkloden.

Ja! Det maatte være længe, længe siden, Menneskehænder havde lagt disse Sten saaledes. Den lille Pyramide, de dannede, kunde ikke hidrøre fra tilfældige Omstændigheder.

De to var meget medtagne af Vind, Vejr og Tid. Den tredie var derimod ret godt bevaret.

For at efterlade et synligt Bevis paa vort Besøg her udrev jeg af min Dagbog et Blad, hvorpaa jeg med Blyant skrev følgende:

> „Den 10. April 1903 besteg to Medlemmer af den danske literære Grønlandsekspedition, Maleren Harald Moltke og Kateket Jørgen Brønlund, dette Fjæld. Ekspeditionen er paa Vej til Kap York.“

Dette anbragtes sammenrullet i et tomt Patronhylster i den største af Varderne, der var ca. 1 Alen høj. Patronhylsteret lagde vi saa-

ledes, at Fugtighed ikke kunde trænge ind og ødelægge Skrift og Papir.

Nu gav vi os til at søge efter Forsteninger, da Fjældarten kunde tyde paa, at saadanne fandtes.

Efter et Par Timers Søgen fandt vi da ogsaa nogle Planteforsteninger, som ganske vist var meget forvitrede men dog Beviser for, at dette Sted engang for Aartusinder siden havde været bevokset — maaske med tropiske Planter.

Her fra Toppen, som vi anslog til en Højde af ca. 1500 Fod, var der en vid og storslaaet Udsigt over Melvillebugten og Indlandsisen med dens Nunatakker.

Bræen mod Nord var meget roligere i sin Form, end den vi havde fotograferet fra det lille Isfjæld, og Jørgen og jeg var enige om, at en Opstigning fra denne Side ingenlunde vilde være umulig.

Efter at have samlet Forsteningerne i et Lommetørklæde, som Jørgen endnu paa dette Tidspunkt var i Besiddelse af, og efter at have anbragt Sommerfuglelarven i en tom Tændstikæske, begav vi os paa Tilbagevejen.

Om Aftenen ved 8—9 Tiden naaede vi den forladte Teltplads, der skulde bringe os mindre behagelige Overraskelser.

Kammeraterne var efter Aftale draget videre frem, og det var Meningen, at vi skulde følge deres Spor, til vi naaede Teltet.

Mine Hunde, som det meste af Dagen havde været alene paa Pladsen, havde benyttet Tiden til at anrette frygtelige Ødelæggelser til Trods for, at de ved vor Bortrejse havde været forsvarlig bundet om Snuderne.

Først havde de ædt Skaglerne og Selerne. Dernæst havde de ædt Surreremmene, saa Bagagen var væltet af min Slæde og laa spredt paa Isen. Alt, hvad der kunde komme gennem deres Svælg, var slugt. Hvilke mærkelige Maver skal der ikke til at fordøje et Maaltid bestaaende af: Salt, Smør, Puddersukker, Kiks, Havregryn, Papir, Viskelæder, Blyanter, Skind, Skagler, Seler og Piske.

Mine „revolutionære Hunde“, som Jørgen kaldte dem, havde selv Følelsen af at have gjort sig fortjent til en alvorlig Afstraffelse, thi de laa skjult bag Kasser, under Slæden eller andre Steder, hvor de troede sig i Sikkerhed. Jeg maatte hale dem frem med Magt for at give dem deres velfortjente Prygl.

Af Slæderne og Kasserne byggede vi et „Hus“ uden Tag og kun med to Vægge, hvor vi efter Omstændighederne gjorde os det hyggeligt. Af en tom Kikskasse lavede vi et Komfur, hvori vi kogte en vældig Portion Havregrød, som smagte guddommeligt efter omtrent en hel Dag uden Mad.

Det meste af Natten gik med til at lave nyt Seletøj til Hundene af Reb og hvad vi kunde finde af Kobberemme og Skind.

Vort Depot i en Husruin paa Depot-Øen. Fot.

Da vi endelig langt ud paa Natten krøb i vore Soveposer, varede det ikke længe, før Søvnen fik os til at glemme Indlandsis, Sommerfugl, Hunde og Revolution.“ . . .

12. April . . . Vi observerede i Aftes omkring Kl. 9 en næsten total, meget smuk Maaneformørkelse, der varede ca. 25 Minutter . . .

Nu har vi da efterladt et betydeligt Depot for vor Hjemrejse eller for yderligere Ture i Melvillebugten, om saadanne skulde blive foretagne af nogle af os under vort Ophold ved Kap York. Vi er lettede for et Par topfyldte Slædelæs og kan herefter gøre længere Dags-

rejser og avancere hurtigere. Af Hundepemmikan, Hundekiks og Talg medtager vi ialt 275 Pund, hvilket udgør Foder til samtlige vore 65 Hunde i 4 Dage, til Nød i 5 Dage, regnet fra i Dag. Skulde vi ikke kunne naa Kap York paa 5 Dage, hvad ikke er at vente, om vi skal faa hele Kysten skitseret, maa vi slagte Hunde. Senere end til den 20. April tør vi dog ingenlunde udstrække Slæderejsen mod Kap York. Saa kan vi være deroppe en Maaned, haaber vi, inden vi returnerer i Hast mod Upernivik . . . Har forresten allerede i Dag mistet to

Vore Hunde paa Depot-Øen. Fot.

Hunde. En af Gabas daarligste var kørt kraftesløs; den kunde ikke længer slæbe sig afsted, end ikke naar den blev sat ud af Spandet. Med sædvanlig Ligegyldighed og stik imod vedtagen Bestemmelse havde Gaba uden videre efterladt Hunden døende paa Isen. „Ja, hvad skulde jeg ellers have gjort," mente Gaba. „Skudt den," fik han at vide, „og brugt den til Foder i Aften." En af Moltkes Hunde, der var ubrugbar og blot til Besvær, blev saaledes idag skudt og udskaaret til Foder . . . Metoden er ækel men hensigtsmæssig . . .

Har pejlet baade fra Depot-Øer ved Teltplads 6 og fra de to danske Mil nordligere liggende Balles Øer ved Teltplads 7, der

oprettedes i Dag, til alle tidligere sete Punkter. Fra disse Teltpladser, som fra alle tidligere efter Ryders Øer, har vi stadigt kunnet sigte ogsaa til Kap Holm, hvad der støtter vor Kurslinje.

Har haft et vidunderligt klart Førstepaaskedagsvejr til hen imod Aften. Ingen Skyer, ingen Vind, skinnende Sol og generende Varme, skønt Termometret viste ÷ $20,_5$ om Morgenen Kl. 8 og ÷ $18,_5$ om Middagen Kl. 2. Vi befinder os nu, Kl. 12 Nat, ved Teltplads 8 i tæt, kold Taage (Termometret ÷ $24,_5$) midt i Skrueis, 10 Kvartmil nordvest for Balles Øer i Retning mod et Land, vi fra Balles Øer skimtede langt nordvest for Kap Seddon, ud for hvilket vi antagelig nu ligger.

Et lavere, næbformet Landnæs, knapt halvanden Kvartmil norden for Red Head og adskilt fra dette fremtrædende Punkt ved en aldeles rolig Bræ, kaldte vi Kap Chr. Rasmussen (efter Knud Rasmussens Fader, fhv. Præst i Grønland og Forfatter af den grønlandske Grammatik). Bræen hedder Kjers Bræ (efter fhv. Præst og Sprogforsker i Grønland I. Kjer). Paa vor Rute idag saa' vi, at Steenstrups Bræ helt fra Kap Chr. Rasmussen til Englændernes Kap Seddon kun et eneste lille Sted aabenbarer en mindre Fjældknude af det underliggende Kystland.

Ja, det blev Taage i Aften. Vi havde i god Tro til vedblivende sigtbart Vejr opgivet at overnatte ved Balles Øer, brudt Teltet ned og givet os paa Vej i Kap Yorkernes Spor. Kl. $6^1/_2$ bredte Taagen sig næsten pludselig hen ad Isen, lav, tæt og isnende ud fra en lysegraa Skybanke, som kort forinden havde vist sig i Vesterhorisonten. Vi fulgte en Tid Kap Yorkernes Spor, men de slap fra os, og efter en Kompaskurs, jeg i Forvejen havde taget, skiftedes Rasmussen og jeg som Forkørere, til vi nu for en Timestid siden ikke orkede mere. Vi overnatter nu for første Gang i Melvillebugten paa rum Is, midt i en vældig Isbjergs-Ørken. Jeg koger Mad og skriver. Altid er det et Slid at faa Blikdaaserne aabnede. Daaseknivene knækker i den frosne Masse. Vi maa hugge Laaget og Bunden bort, og Isklumpen af henkogt Kød hakkes da stumpvis ud. Kammeraterne ordner Godset og har stort Besvær med de sultne Hunde, der har ædt Skagler, ja endogsaa et Par Skindbukser, fordi Foderet ikke blev serveret dem straks, da vi slog Telt.

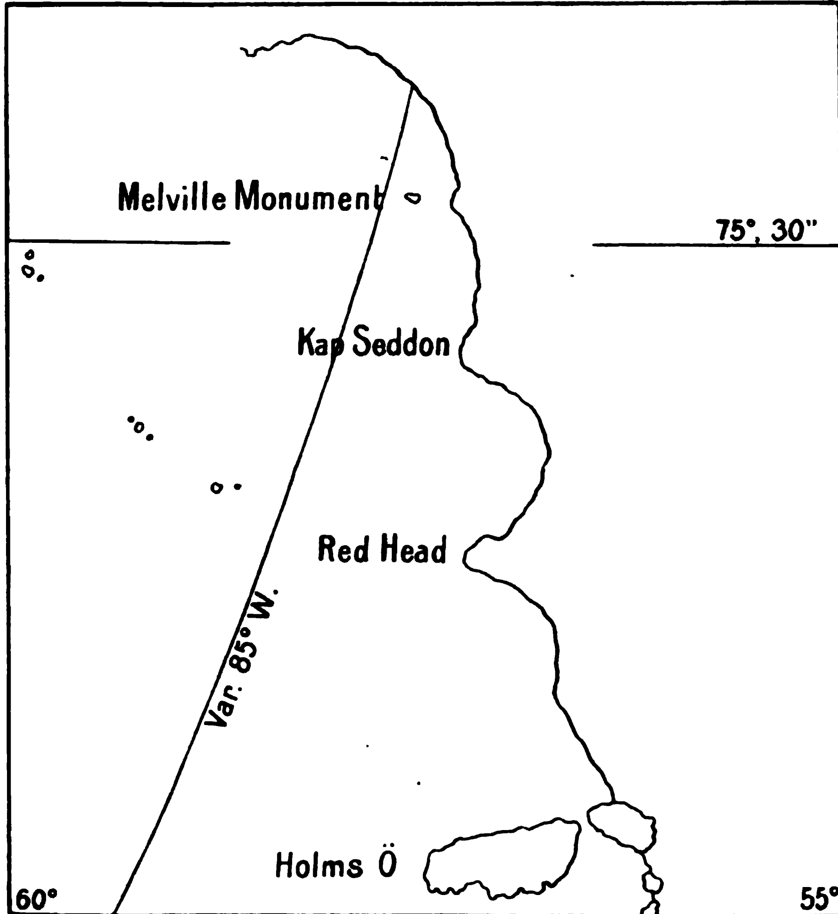
13. April . . . Har forøget min Slædes Vægt med Samlinger af

Sten og Planter fra alle passerede Øgrupper, men er til Gengæld fri for al Ekstrakørsel. Nu bringer vi alt frem i én Vending, det vil fortne svært paa Rejsen.

Vejret klart igen fra i Morges. Ja, vi havde vor sidste Nattelejr lovlig langt ude, ca. et Par danske Mil vest for Kap Seddon, der er det største sammenhængende Kystland, vi hidtil har truffet norden for Holms Ø, men lavt udløbende. Adgang til Kysten her vilde imidlertid kræve Dages Slid gennem Skrueis og ophobede Isfjælde. Vi maatte opgive alle Tanker om Besøg. Bare videre! Og videre kørte vi, Dagen lang. Fjernt ude i vor næsten nordlig-gaaende Kurs vinkede et højt, blaanende Landnæs. Østen for os afskar Indlandsisen Kap Seddon-Landet og flød i stejle, langt hen lysende Strømme uden om og ned omkring først ét Næs, siden tre samlede, derefter fire enkeltliggende Kystnæs eller nunatak-agtige Stumper Land i mørk Farve og ofte af stor, kraftfuld Form, uden Sammenligning det skønneste og vildeste Kyststrøg norden for Kap Holm . . . Kan ikke faa hverken Astrups Kortskitse eller Englændernes Kystpunkter, bestemte ude fra Skib, til at passe. Vi landede nu efter Midnat ved en større Ø ud for Kystens stærkest tegnede og antagelig højeste Næs — men véd ikke, om dette er Kap Walker eller Kap Murdock. Af Kap Walker at være er det altfor vestligt beliggende og af Kap Murdock altfor højt et Land. Astrups Profiler, der er tagne fra Thom-Øen og skulde kunne vejlede os, er altfor smaa og uden genkendelig Lighed med, hvad vi ser. Vi maa vist være paa Thom-Øens Bredde nu. Skulde der mon ikke være Fejl ved Kortene? Vi maa undersøge i Morgen.

Det er sent Nat og sjældent har vi været saa trætte som i Aften. Vi vilde naa Land, for Barometret faldt. Vejret var skønnere end nogensinde. Ægte højarktisk Stemning. Kl. halvelleve laa fine, lyse Lillafarver over Kysten, Bræerne glinsede hvidligtblaa, Isfjældene lyste blegtgrønne og Nordosthimlen løftede sig solrødnet som en Purpurbaldakin over Indlandsisens tavse Majestæt. Dér gik vi ved Slæderne, løb efter dem eller kørte paa dem — alt efter Isens Beskaffenhed — og havde om os al denne rene Skønhed, som det kun bliver saa faa Mennesker forundt at se, vi lykkelige udvalgte! . . . Vor bedste Dagsrejse paa lang Tid! Tilbagelagde i 13 Timer uden egentligt Hvil 28 Kvartmil. Havde hele Tiden jævn god Fart — men hvor blev dog

Landet ved at ligge langt borte, saa forskrækkeligt sejgt at hale ind paa, og hvor frøs jeg Fødderne, for mine Strømper havde ikke været rigtig tørre . . . Over to Timer medgik til at ordne alt for Natten, nu fik vi da endelig spist solidt. Gaba, der er lidt forkølet og mest

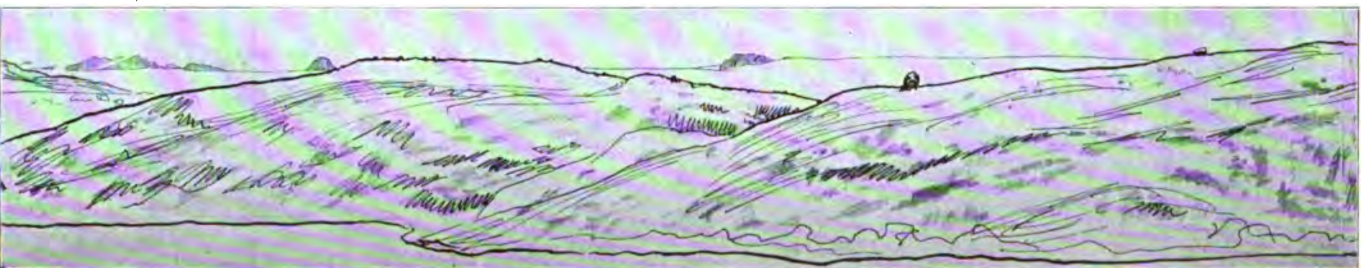

Melvillebugtens sydligste Del. Løst Kortrids af Forf., efter det engelske Admiralitetskort.

malproper af os alle, hostede og nøs ofte lige ned i Gryden, af hvilken vi alle samtidig søbede. Moltke udbrød i den Anledning galgenhumoristisk: „Nej, lad være at fylde mér paa Gryden, Gaba, saa faar vi jo aldrig spist op!“ . . . Forresten er Moltke ikke ganske vel i Aften, mente sig lidt forkølet, klagede over daarlig Plads i Tre-

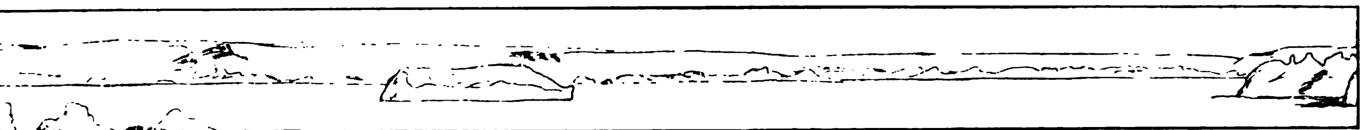

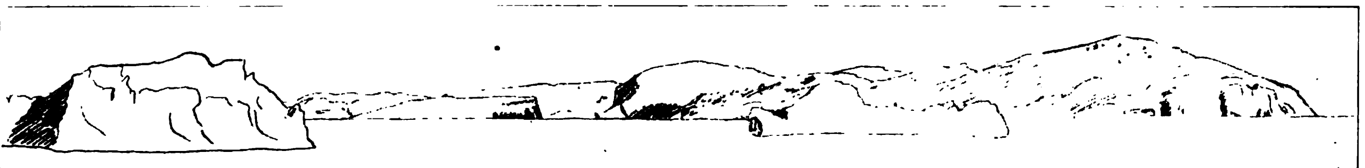
Hammers Ø, 1. Gardes Øer, 1.

Kleinschmidts Nunatakker. Spids Nunatak. Kløftet Nunatak. Hayes Bræ, 1.
Hammers Ø, 2. Gardes Øer, 2.

Kystprofil af Alison Bugt, set fra Gardes Øer (Teltplads 4).

mandsposen inde i Teltet — hvor saa mange uerstattelige Genstande fra Slæderne bringes ind om Aftenen, nu da vi ikke længere gaar fast Vagt ved Hundene — og fik Elias og Gaba med paa at lægge den udenfor i Sneen og prøve en Nat i det fri i 26 Graders Kulde og svag Brise ned fra den stærkt afsvalende Indlandsis . . .

14. April . . . Rasmussen og Jørgen, der allerede sent i Nat efter vor Ankomst havde været et godt Stykke Vej oppe ad Øen, vi laa i Telt ved, og faaet Udsigt vestover til et fremspringende Landnæs,

Mylius-Erichsen og Moltke i Arbejde.

som de mente var Kap Melville, sov endnu i Morges, da jeg besteg Fjældet for at foretage forskellige Observationer. Moltke befandt sig bedre og vilde følge efter. Føret opad Fjældvæggen var ikke det bedste, Sneen laa fastblæst med glatfrossen Overflade, jeg maatte forsigtigt kravle i Trin, som jeg indskar med Kniv. Ingen af mine 3 Par grønlandske Kamikker var for Tiden brugbare, jeg gik derfor i det Par Lapsko, hver af os besidder. Inderst om Foden havde jeg i Stedet for Uldstrømper svøbt et Stykke hvidt Uldflonel af den Slags, Nansen og Johansen brugte paa Nordpolsfærden og kaldte „Fodklud“. Lapskoene, syede af den korthaarede Hud fra Rensdyrløbet, med Haarlaget udad, var fyldte med tørt Hø. Moltke har altid hævdet, at

den Art Fodbeskyttelse var den bedste; han havde lært at skatte den ved Overvintringen i Lapmarken. Ja, varme var Lapskoene men saa glatte under Fodfladen, at jeg slet ikke kunde faa sikkert Fæste op ad Fjældet.

Øen er et Par Tusind Alen lang, ca. 400 Alen bred og paa sit højeste, Østkysten, mellem 700 og 800 Fod høj. Den er af Gnejs som de øvrige Øer, vi har truffet. Jeg tog fra Toppen Pejlinger og Fotografier Kompasset rundt. Jo, Landnæsset straks østenfor — kun 1000 Alen borte — maa være Kap Walker; det er ca. 3000 Fod højt og har lidt Gletscherdannelse i Sænkningen mellem dets 2 inden for hinanden liggende Højder. I Bugten mod Sydøst ligger et smukt Pyramidefjæld som en Ø for sig, upaatvivleligt det saakaldte Melville-Monument, hvilket Astrup saa' fra Thom-Øen. Alle de kraftige Landfjælde og Nunatakker mellem Kap Seddon og Kap Walker kaldte jeg Astrups Kystland, og en enlig Ø nogle faa Kvartmil sydøst for Monumentet skal hedde Astrups Ø. Paa disse mørktonede Fjældpunkter i alt dette blaahvide Øde har Astrup netop i disse Dage for 9 Aar siden begejstret set dérude fra den lille Thom-Ø, som han og Krolutinguark gæstede, og som jeg har liggende lidt over 3 danske Mil vesten for mig. Han naaede ikke selv ind til den Egn, der nu bærer hans Navn, og ikke længere mod Syd over Melvillebugten end til Kap Seddon trængte hans forskende Blik. Men han var den første hvide Mand paa Slæde her, Banebryder paa et Særomraade. Og andre, der muligt efter os kommer slæderejsende mellem Kap Holm og Kap York, vil, som vi, mindes den friske Gut Eivind Astrup med Tak for hans Tur til Thom-Øen. Det var Synd, han skulde dø saa ung . . .

Kysten bøjede i Vest nu, en dobbelt Række skønne Nunatakker brød Indlandsisens Rand, enkelte Øer var synlige mellem Isfjældsvrimlen, inderst i Bugten laa sikkert det Kystland, Astrup havde været inde ved, Kap Murdock, Højtinden derinde i Brædækket bag talrige Nunatakker maatte være Mount Haffner, som Astrup anslaar til 5000 Fods Højde, og dèr alleryderst i Vest flimrede et Næs, som ikke kunde være andet end Kap Melville, bag hvis blaagraa Væg Kap York sagtens vilde ses skyde sig ud, naar vi kom nærmere. Ja, vi var Maalet nær nu.

Øen, paa hvilken jeg stod, gav jeg Navnet Marie-Øen.

Der var noget af Sejrsfølelsen i os over at være naaede saa vidt

ved egne Kræfter, at vide Udsigterne gode til Vidererejse, at have betrygget Retrætelinjen; jeg næsten hovmodede mig over for Tvivlerne hjemme, jeg lille Menneskeprik i denne vældeprægede Natur, og sprang glædefyldt Moltke i Møde, saasnart jeg saa' ham vinde op over Øens Højderyg. Jeg havde længe ventet ham, hans Udeblivelse foruroligede mig noget, han mødte ellers altid saa pligtopfyldende præcis, men i Dag var han forsinket. Havde han mon ogsaa til Morgen befundet sig mindre godt? . . . Ja, hans Udseende var ikke

Hundeslagtning ved Marie-Øen. Fot.

sundt, han var blussende og forpustet og klagede over en besynderlig Træthed i Legemet, nu da vi mødtes. Han tog imidlertid, energisk som altid, fat paa sit Tegnearbejde men maatte tilsidst nøjes med at fæstne blot Konturerne af alt Land, fordi hans Haand rystede . . . Jeg foreslog ham en Pavse. Nej, han vilde blive ved. Og da jeg var færdig med mit eget Arbejde og fik taget Prøver af Stenarter, Græs, Mos, Lav og Rypelyng og vilde vente paa ham, bad han mig ikke blive længere, han havde det bedre. Jeg naaede belæsset ned ad det glatte Fjæld og sendte straks Gaba op til Assistance for Moltke. Da de kom ned, var Moltke afkræftet og havde Feber. Vi fik ham i Soveposen, en Daase varm Suppe svælgede han med Besvær og faldt straks i dyb Søvn.

Vi skulde kørt videre efter Middag men bestemte os til at vente til Aften og se Moltkes Tilstand an. Eftermiddagen anvendtes blandt andet til at flaa og opflænse 5 udkørte Hunde, som jeg skød med Revolverkugler, og med hvis Kød vi om Aftenen fodrede. Det var et stygt Øjeblik at føre saadan et forslæbt Trækdyr til Slagtestedet, kæle det beroliget, saa det lagde sig paa Isen — og saa ende dets Dage, netop som dets Øjne løftede sig i en Slags oplivet Forventning. Dèr havde det slidt sig til Døde i vor Tjeneste; ingen anden Skabning

En skudt Slædehund. Fot.

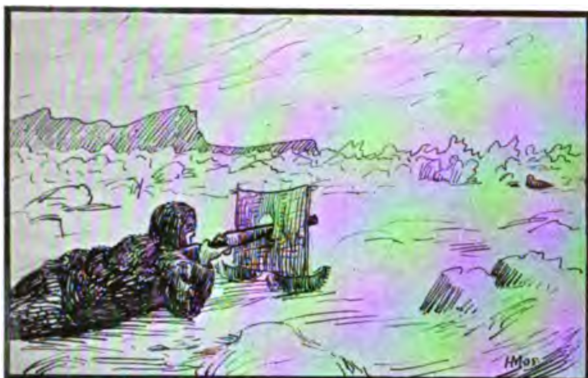
vilde som Slædehunden kunnet hjulpet os frem i disse Egne, ingen trællet saa ihærdigt paa saa knebent Foder . . . Og en grim Bestilling var det at staa og opskære den magre Krop og varme sine frosne Fingre i Dyrets dampende Indvolde! Men Nødvendigheden bød. Og Døden var den bedste Løn, vi kunde give Staklerne . . .

Moltke var heller ikke om Aftenen tjenlig til at rejse, slet ikke . . . Bare der ikke er tilstødt ham noget alvorligt. Naa, det gaar nok, han er jo godt hærdet og af udsøgt kraftig Konstitution. Han giver ikke tabt . . .

Det er over Midnat, de andre sover. Jeg gaar Dagbøger og Beregningsbøger efter, sammenligner Kort og afsætter Kurser. Men Tankerne vil stadig hjemad, det er i Dag en dybt personlig, dyrebar

Mindedag for mig, et af de Øjeblikke overfalder mig, hvor alt betydeligt nærværende af sig selv dør bort i Skæret af en forbigangen Tildragelse, der pludselig minde-genfødt og ligesom forklaret straaler med Glans af de varmeste Lyskilder . . .

Sæljagt.

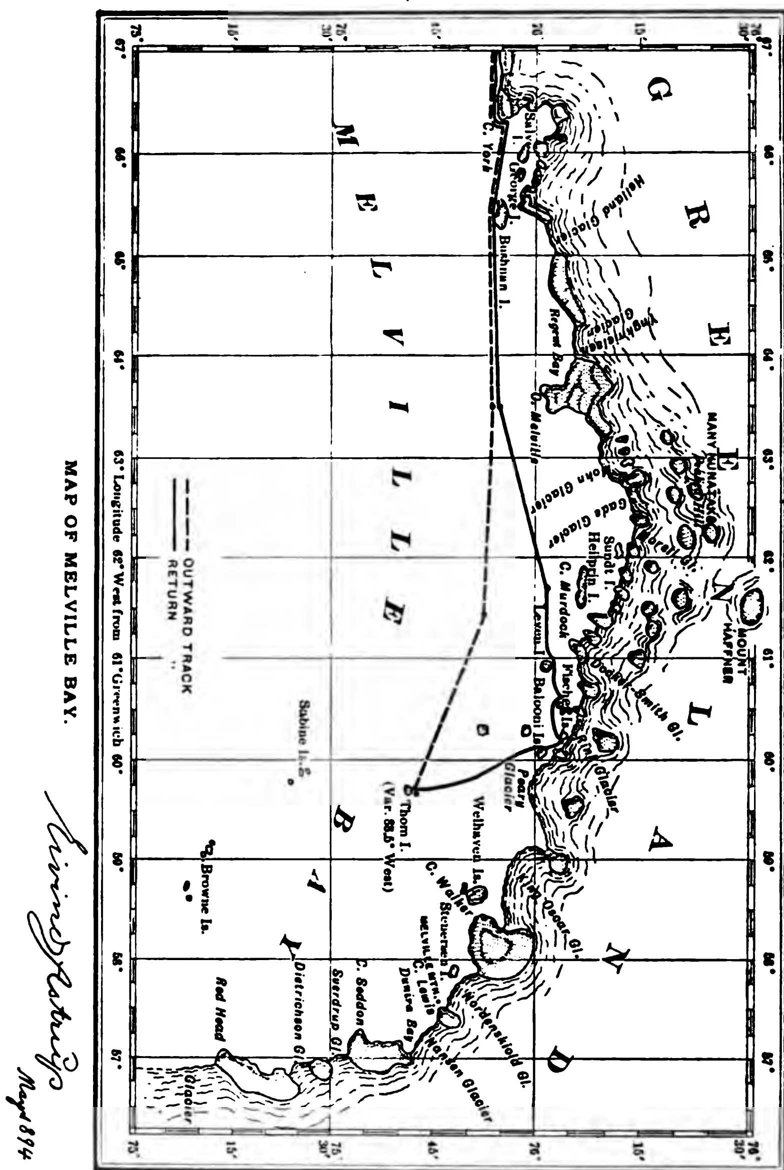
FJERDE KAPITEL

Fra Kap Walker til Kap Melville. — Nattelejr i Snedriven. — Moltke syg. — Sidste Nattelejr før Kap York. — Maalet naaet. — Forladte Hytter. — Flag hejses og Land tages i Besiddelse. — Rasmussen og Jørgen kører forud. — „Kapkørsel med Døden“. — En pragtfuld Kyst. — Mislykket Sælfangst. — Første Møde med Hedninger. — Ankomst til Saunders Ø. — Vor Snehytte.

DER var ved at indtræde en Krise for vor Ekspedition. Moltkes Tilstand syntes ogsaa om Morgenen den 15. April utilfredsstillende. Han havde Lændesmærter og Hovedpine, var træt og svimmel. Vi turde ikke regne med, at han kunde køre sin Slæde til Kap York. Returkørsel den lange, lange Vej til Upernivik kunde der selvfølgelig ikke være Tale om, og Mangelen paa Hundefoder forbød et længere Ophold ved den nuværende Teltplads. Tilmed sank Barometret foruroligende. En flere Dages Snestorm, der stedbandt os i Uvirksomhed og gjorde endogsaa Jagt umulig, kunde blive skæbnesvanger baade for Moltkes Befindende og vor Hundebestand — og derigennem for alles Eksistens.

Her maatte hurtigst træffes en Ordning.

Medens Moltke sov, plejede vi andre Raad. Som altid, naar vigtige Afgørelser skulde træffes, fremsatte hver enkelt sine Betragtninger og begrundede et Forslag. Vi var jo, efter mit eget Ønske, et demokratisk eller snarere et kommunistisk lille Samfund. Jeg er altid gaaet ud fra, at under en given vanskelig Situation paa Slæderejser, bliver den Mands Raad fulgt, der synes alle klogest, fordi det er det klogeste. Var end Rejseplanen i sine Hovedtræk ufravigelig forudlagt, maatte der dog al Tid blive Plads for fornuftbegrundede Afvigelser.

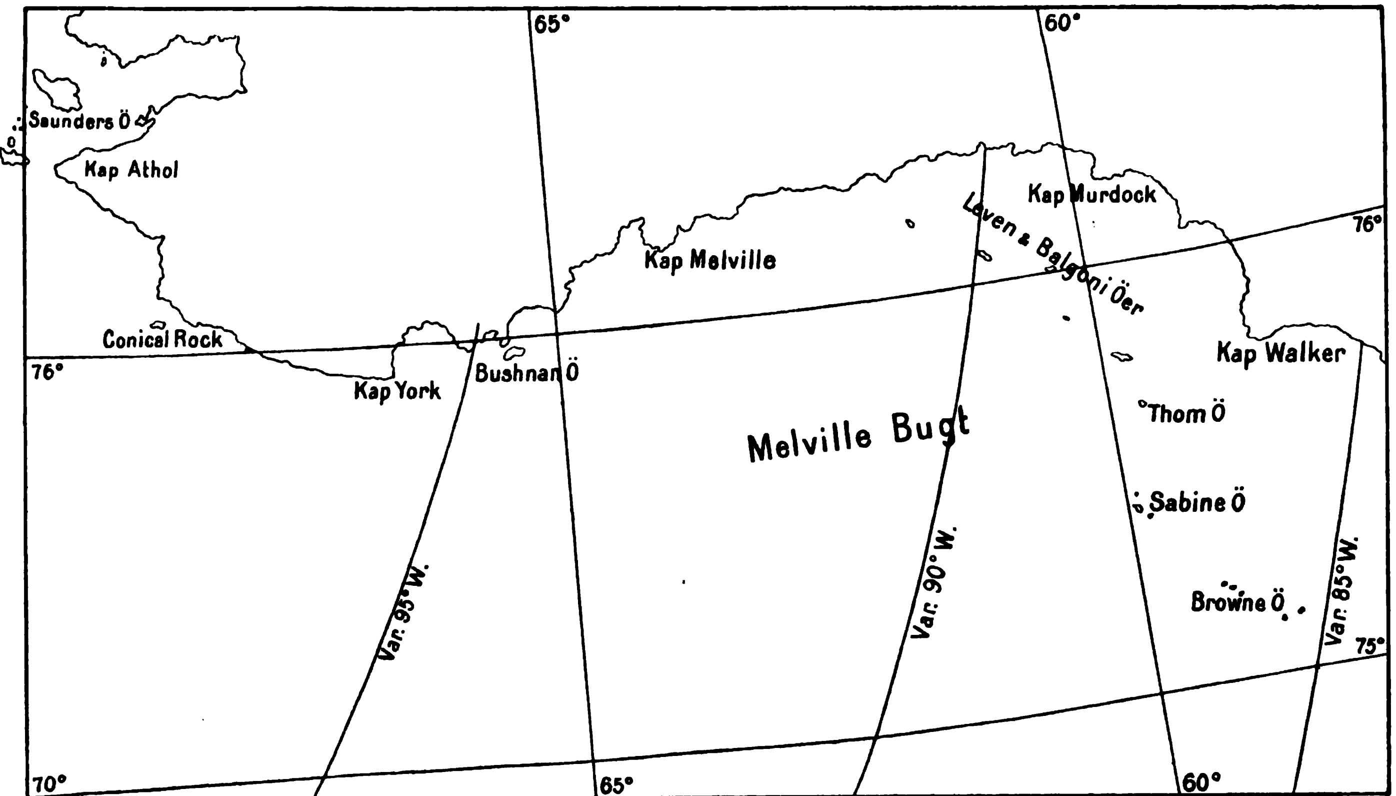
Eivind Astrup: Nordlige Del af Melvillebugten. Efter Pearys „Northward over the great-ice".

Vi blev hurtigt enige om at lette os ved at lægge et Hjemrejse-Depot paa Marie-Øen af Proviant, Redskaber, Materiel, Ammunition og Petroleum, et Flertal knyttede hertil Ønsket om ogsaa at blive Nansen-Slæderne med Amdrup-Kajakkerne kvit. Man gik nemlig ud fra, at

H. Moltke pinx.

Aandemaneren Alatta.

Melvillebugtens nordligste Del. Løst Kortrids af Forf., efter det engelske Admiralitetskort.

da der paa denne Aarstid ikke havde været generende Revner i Isen fra Upernivik til Kap Walker, vilde ogsaa de sidste ca. 100 Kvartmil til Kap York kunne passeres uden Brug af Kajakker. Med stærkt lettede Slæder og forceret Fart vilde vi kunne køre disse 100 Kvartmil paa højest 3 Døgn, saafremt hverken Is eller Snemængde lagde uberegnelige Hindringer i Vejen — og vi ikke fik Snestorm! Vi støttede os til Astrup, der skildrede Isen mellem Kap York og Thom-Øen som forholdsvis jævn, hist og her med Undtagelse af opskruede Barrer paa en Kvartmils Bredde, hvis Overflade var sammensat af afbrækkede regelmæssige Isstykker paa 4—6 Fods Højde. Rigtignok tillægger Astrup den erfarne Krolutinguark Evnen til netop at finde de eneste brugbare Passager mellem Ishumplerne, men han lader Hedningen ytre, at det Aars Islæg (April 1894) ingenlunde var usædvanlig godt. Havde Astrup og Krolutinguark paa 3 Dage kunnet køre deres lidt over 100 Kvartmil (fra Kap York til Thom-Øen), to Mand paa én Slæde, med 8 Hunde for, kunde vi sikkert ogsaa køre fra Kap Walker til Kap York i lignende Tidsmaal. Hvor Krolutinguark fandt passabel Vej, mente vi ogsaa at kunne komme frem.

Hertil kom nu yderligere, at ifølge en Stedsbestemmelse, jeg om Middagen tog, sammenholdt med vore talrige Krydspejlinger og Afstandsberegninger — og endnu fra Marie-Øens Top havde jeg svagt kunnet skimte Kap Holm og faaet Pejling til denne stadige Rettesnor for vor Rute — maatte Kap Walker anbringes ikke som paa Englændernes Kort og Astrups Kortskitse, der syntes mig lovlig meget at følge Englændernes Kystlinje, men adskilligt vestligere og en Smule sydligere. Englænderne og Astrup har Kap Walker paa ca. 75° 50' nordlig Bredde og 58° 30' vestlig Længde, medens vore Iagttagelser og Beregninger lægger Kap Walker paa det nærmeste saaledes: ca. 75° 45' n. Br. og ca. 60° 30' v. L., altsaa ca. 5 Minutter sydligere og ca. halvanden Grad vestligere, hvad der paa disse Breddestrøg vil sige 7—8 Mil nærmere ved Kap York. Melvillebugten skulde altsaa være adskilligt mindre indskaaren, mindre rundbuet end tidligere Kortskitser og Kystpunkteringer angiver, altsaa mere flad i sin Bueform*). Hermed

*) Efter Hjemkomsten er jeg af Direktøren for det danske Søkort-Arkiv, Kommandør G. Holm, bleven gjort opmærksom paa, at denne vor Opfattelse falder rigtig godt sammen med Ross' Skitsekort fra Rejsen 1818, det første, der tilnærmelsesvis angav Kystlinjens Beliggenhed efter Iagttagelse ude fra Skib, hvilken Kystlinje mærkeligt nok i senere engelske Kort er rykket østligere.

Kystprofil af Alison Bugt, set fra J. A. D. Jensens Øer (Teltplads 5).

stemmer det godt overens, at vi under vor Oprejse fra Amdrups Ø, men især fra Red Head, alle — ogsaa Grønlænderne, der har en sikker Orienteringssans og altid kritisk sammenholder et Kort med den Egn, de berejser — havde en umiddelbar Følelse af, at Kysten hurtigere gik mere i Vest, end det var at vente efter Kortet, samtidig med at mine Pejlinger til Land fremefter ogsaa altid viste os vestligere end ventet i vor Kurs, der saa nær som muligt fulgte langs Kystens Bue.

Vi skulde altsaa nu kun have ca. 100 Kvartmil til Kap York, medens foreliggende Kort bebudede os en Vej paa indtil 130 Kvartmil. Denne vor Antagelse holdt, som det af det efterfølgende vil ses, paa det nøjeste Stik.

Om Astrups Kortskitse af Territoriet omkring Kap Walker maa jeg bemærke, at han selvfølgelig ikke ude fra den lave, lille Thom-Ø har kunnet faa alt Land med og faa Øerne anbragte i rigtig Beliggenhed. Set mod Syd fra Kap Walker har Astrup først Stenersens Ø, derefter Melville-Monument, Kap Lewis, Dunica Bay og Kap Seddon. Bræerne paa begge Sider af Kap Lewis kalder han Nordenskiølds og Nansens.

Med mindre Brækanten siden 1899 skulde have trukket sig saa meget tilbage, at adskilligt mere Land er traadt synligt frem — en saadan Mulighed er jo ikke udelukket, om end ikke stærkt sandsynlig — maa det antages, at Astrup ikke fra sit fjerne Stade har kunnet faa Øje paa mere Land, end han har angivet.

Til Vejledning for muligt efterfølgende Ekspeditioner vil jeg derfor nøjagtigt opregne vore Rettelser til dette Stykke af Astrups Kort.

Fra Kap Walker nærmest mod Syd findes ingen Øer før Melville-Monument. Derefter kommer Øen, vi har kaldt Astrups Ø. Helt inde ved Brækanten ligger muligen yderligere et Par Smaaøer, jeg kunde ikke bestemt afgøre, om det var Fjæld eller smudsig Is, jeg dér saa' i Kikkerten. Lidt vesten for vor Slæderute til Kap Walker saa' jeg den 13. April, en halv Snes Kvartmil før vi naaede Marie-Øen, nogle skær-lignende Punkter, som jeg straks kaldte Krolutinguarks Skær, men som, sandsynligt nok, har været grusblandet Is, siden jeg ikke fra Marie-Øen kunde finde dem i vor fortrinlige Goertz-Kikkert fra Berlin.

Nordenskiølds og Nansens Bræer er ikke adskilte ved et enkelt

Stykke Land men glider ud til Havet i 5—6 forskellige, ved store Nunatakker og Landpartier oprevne Strømme.

Nærmest Kap Walker mod Syd er høj Bræk ant, saa følger en kort, mørk Fjældvæg, brat Fjældvæg kaldte jeg den, helt ud til Havet, med Bræ over sig og med en spids Nunatak paa hver Side, lidt tilbage. Atter et stærkt producerende Bræparti, derefter i Bræen et Kystfjæld, hvis Beliggenhed modsvarer Kap Lewis', atter Bræ fulgt af 2—3 fremtrædende, smukke Nunatakker eller Kystlandsfjælde (Bræen syntes at omflyde dem). Herefter følger en stejl og kraftig Bræstrøm, et højt, markeret Stykke Kystfjæld, en Bræstrøm igen, samt endelig hele Kap Seddon-Partiet, der i sit nordligste Strøg paa et enkelt Sted er gennembrudt af Bræ, men som ellers fremtræder sammenhængende, med to højere Drag hævende sig op over det lavt udløbende Næs.

Den Ø, jeg kalder Marie-Øen, kunde enten være Astrups Stenersens Ø eller en af hans to Welhaven Øer, men Beliggenheden vilde da i begge Tilfælde være fejlagtig angivet af Astrup. 6 Kvartmil vesten for Marie-Øen og Kap Walker træffer vi en Ø, en lille og meget mærkelig dannet, der senere skal blive omtalt, og hvis Plads nogenlunde passer med Astrups vestligste Welhaven Ø. Ved denne ene Ø lader vi altsaa Welhavens Navn blive staaende. I Astrups Kong Oskars Bræ (straks norden for Kap Walker) er der foran talrige Nunatakker et Landnæs (Thalbitzers Kystnæs, opkaldt efter Sprogfilosofen cand. mag. W. Thalbitzer), der fra Astrups Stade kan have taget sig ud som en Ø og formentlig er afsat som den største af hans Welhaven Øer . . .

Paa det lave Ydernæs af Marie-Øen, i passende Højde over Fjærens Isfod, anbragte vi nu dels Hjemrejsedepotet, dels de to Nansenslæder og Amdrupkajakker til senere Afhentning, endelig ogsaa vort Telt. Dette lasede Ly, der i 1893 havde været med Kaptajn T. V. Garde og Løjtnant Greve Carl Moltke paa deres interessante Indlandsisrejse i Julianehaabsdistrikt, og i hvilket Telt nævnte Greve Moltkes Fætter, vor Rejsekammerat Maleren, nu laa syg — ja, hvilken mærkelig Forbindelse! — det var nu saa uhjælpeligt begroet med et tykt Lag Rim og Sne og Is, uhandleligt stift og af betydelig Vægt, tilmed saa mishandlet af Hundene, at vi uden Betænkning efterlod det.

Det havde ydet os god Tjeneste, men nu, vi skred en mildere Aarstid i Møde, mente vi nok at kunne undvære det. Vi havde altid tænkt

os at gøre Hjemrejsen til Upernivik uden andet Dække end en Presenning trukken over vore Soveposer. Ikke anede vi da, at dette udtjente, saa jammerlige Telt skulde blive taget i Brug igen — som hele Ekspeditionens eneste Hjem gennem mange Maaneder.

Moltke, hvem vi havde baaret uden for Teltet, mens vi ordnede Depotet, billigede fuldt ud vore Dispositioner. Vi fremtog alle Kort, Redskaber og Instrumenter, alt Materiel, Soveposer, Vaaben, Ammunitionsforsyning til en Maaned, lidt Tuskegenstande samt Hundeproviant for endnu to knebne Fodringer og Mandsproviant for 5 Mand i en Uge og for den sjette, Moltke, i 10 Dage, desuden vore Samlinger, Tegninger, Dagbøger, Kortskitser, Fotografier og Fotografiapparater samt af vort Bibliotek kun Kortene af Astrups og Pearys Bøger. Dette Gods fordeltes paa 5 Slæder. Flere af Hunhundene i vore Spand — i mit Spand saaledes Damen og Viggo — var uden synderlig Trækkeevne paa Grund af Svangerskab. Paa Moltkes Slæde anbragtes det mindst mulige, thi her skulde Moltke kunne sidde og holde sit Spand i Trit, naar han anbragt midt i Slæderækken stadig, om fornødent, kunde modtage Kammeraternes Hjælp.

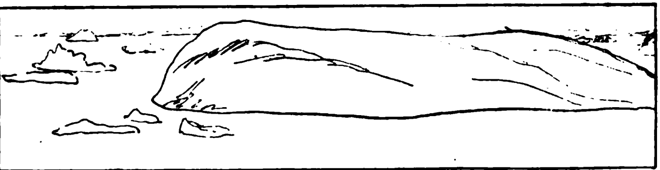
Solen skinnede varmt, men Sydhorisonten var sløret i Dis. Da vi lidt over Middag stod kørefærdige, overraskedes vi ved, at Moltke ved egne Kræfter var kommen paa Benene igen. Han ligesom samlede al Energi i sig og erklærede sig i Stand til at klare sit Spand og køre Læs. I hvert Fald, han vilde forsøge. Rigtignok forekom han mig sløj endnu, men lad gaa da. Og saa travede ogsaa han bag Slæden mod Kap York i et Føre, der til en Begyndelse var lidt tungt.

Skulde han atter falde sammen, hvad vi andre stadigt ventede, kunde han blot smide sig paa Slæden. Nu, da alt var ordnet for hurtig Rejse mod Kap York, vilde vi ikke, i sangvinsk Tillid til Moltkes fuldstændige Helbredelse, læsse alt det aflagte Gods paa. Fremad da. Jo før, vi naaede Mennesker, des bedre. Dagen efter vor Ankomst til Kap York, vilde jeg personlig — med Jørgen og Elias og eventuelt yderligere ledsaget af Hedninger — gøre Turen tilbage til Kap Walker og hente Restgodset, samtidig med, at jeg ønskede supplerende Undersøgelser udførte snært langs Kysten fra Kap Walker til Kap York. Nu tog vi jo nærmeste Kurs, satte tværs til og fjernede os indtil 16 Kvartmil fra Kysten.

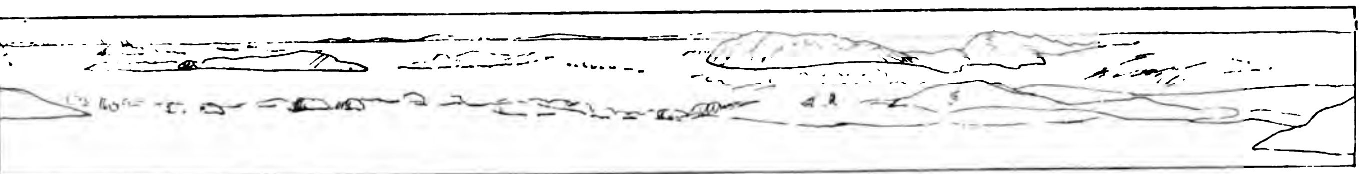
Vi udkørte ikke mindre end 36 Kvartmil den Dag, saavidt muligt

lige Kurs i Retning mod Kap York, hvis Beliggenhed jo nøje kendes. Undervejs havde vi passeret en Del, væsentligst af tidligere Skibsekspeditioner opdagede Øer. Først, som nævnt, 6 Kvartmil fra Marie-Øen, Astrups vestligste Welhaven Ø. Dens vestlige Yderpynt, næppe over 100 Fod høj, men temmelig brat, var mærkeligt delt i omtrent lige store, lodret staaende Partier: først (sydligst) en graalig flammet Granit, derefter tre antagelig eruptive Partier: et sort, et rødligbrunt og atter et sort. Til nærmere Undersøgelser blev der desværre ikke Tid. Fra denne Welhaven Ø til Brækanten var der ca. 4 Kvartmil. Vi saa' nu tydeligt, at den anden formodede Welhaven Ø laa fast til Bræen og antog, at Marie-Øen, set fra Thom-Øen, for Astrup kan være faldet ganske sammen med Kap Walker. Paa vor stadig vestliggaaende Kurs — mellem 10-20 Grader vesten for misvisende Nord — ad hvilken Rasmussen kørte for med betydelig Fart, havde vi 4 Kvartmil fra Welhaven Ø Thom-Øen liggende et lignende Vejstykke til Syd men maatte opgive at gøre Afstikker derhen for at undersøge Astrups Varde, da Isen udad var stærkt skruet i Knolde med mellemliggende dyb Sne og med ofte brede Revner løbende i store Kurver omkring sammenskruede, hæftigt brudte og oppressede Flager. Over en saadan Revnes nylagte Tyndis kørte de første af vore Slæder, til Trods for at Isen brast, uden at blive synderligt dyppede, men baade Gaba og Elias skar saa meget igennem, at alt Godset blev vaadt. Ved den Lejlighed ødelagdes to Pakker Tændstikker, der laa forvarede i en tillukket Blikbeholder, i hvilken Vandet trængte ind. Gummipakningen langs Laagets Kanter var ligesom smuldret under den stærke Kuldepaavirkning og havde ikke holdt tæt. Omtrent 18 Kvartmil vest for Welhaven Ø passerede vi et Par Kvartmil sønden om en høj, stejl, i den kegleformede Top dybt indkløftet Ø af mørk Farve, et Slags Umanarks-Fjæld, sikkert den Ø, der paa nogle engelske Kort hedder Bryant Ø, men som hverken Astrups eller Pearys Kort sætter Navn ved. Længere inde mod Bræen saas bag Bryant Ø to Øer af samme smukke Form og Karakter (Leven og Balgoni Øer?) og helt inde under Bræen en tredje Ø (Fische Ø?). Herinde var det, Astrup gjorde Bjørnejagt paa sin Hjemrejse og besteg en Ø tæt ved Brækanten.

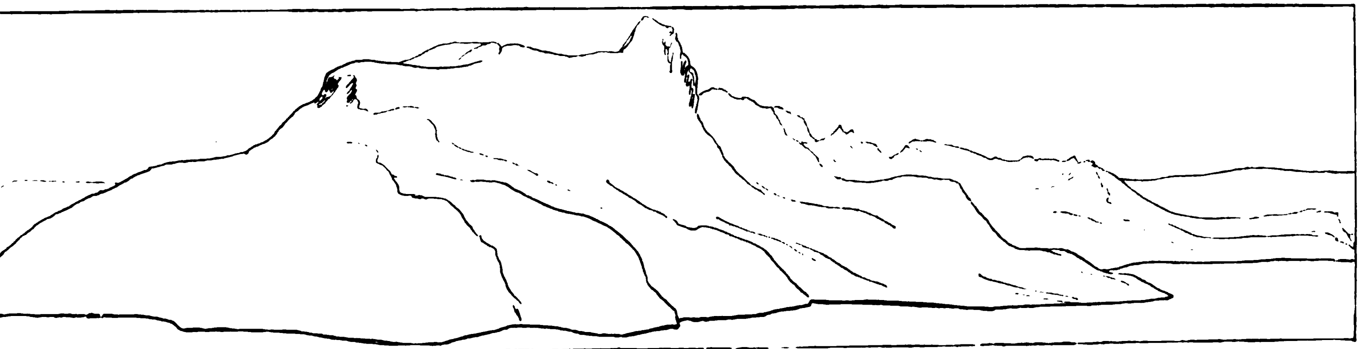
Vor Lejrplads — Nummer 10 i Rækken siden det nærmere Nugsuark — der blev den første uden Telt, naaede vi ud paa Natten i fint Vejr og $25,_5$ Graders Kulde. Solen var gaaet ned Kl. 9 om

Pearys Bræ. Thalbitzers Kystnæs.

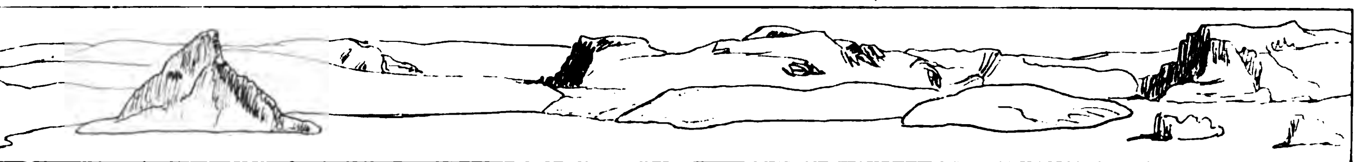
Mange Nunatakker. Kong Oscars Bræ. Nunatakker. Kap Walker 1.

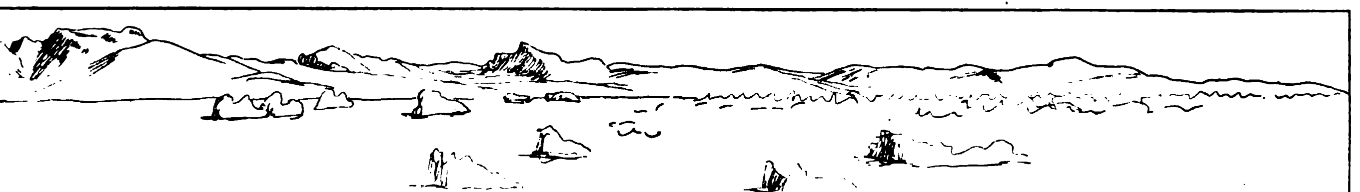
Kap Walker 2.

Nordenskiølds Bræ.
Brat Fjældvæg.

Nansens Bræ. Melville Monument. — Astrups Kystland. — Astrups Ø. — Kap Lewis, 1.

Kap Lewis, 2. — Kap Seddon. — Kap Seddons lave Pynt.

Kystprofil af Kap Walker Partiet, set fra Marie-Øen (Teltplads 9).

Aftenen, men det havde været lyst og sigtbart hele Natten, og nu oprandt Dagen allerede, de spinkle Stratus i Øst over Bræen farvedes røde, den blaakolde Havis fik det svagt lillatonede Skær, der gaar forud for Morgenens direkte Solbestraaling. Klokken 3 i denne dejlige Morgen gravede vi Fordybning i en Snedrive og anbragte vore Soveposer dèr. Moltkes Kræfter var opbrugte, tappert havde han stridt hele Dagen for at holde sig paa Slæden, men nu havde Feberen Tag i ham, og hurtigt faldt han i Søvn.

Fot.

Vor Opvaagnen i Snedriven.
MOLTKE. ELIAS. MYLIUS-ERICHSEN.

Jeg sov den Nat bedre end i lang Tid og næsten uden Kuldefornemmelse; jeg var nemlig krøbet i Posen svøbt ind i det Rensskind, jeg brugte over Slæden, jeg laa urørlig som var jeg boltet fast, med „Damen“ tæt ind til Soveposens Yderside og med Sne væltet over Fodenden. Men Søvnen blev kort, Dagen kom med Dis Horisonten rundt, blot 14 Graders Kulde og en rent ud brændende Sol, saa den sved i Øjnene. Rasmussen, der var første Mand oppe, vækkede os ubarmhjærtigt til ny forceret Fremrykning. Moltke var atter lidt bedre og i Stand til fra Slæden at tegne Kap Murdocks højtoppede Kystfjælde samt en smuk isoleret Fjældformation, med en Top som en brudt Søjle, hvilken blev kaldt Kap Edv. Holm (efter Historikeren Prof.

E. H., Formand for Carlsbergfondets Direktion), og endelig mod Nordvest det udflydende Landnæs, der afgjort var Kap Melville, medens jeg pejlede. I lidt Klarning havde jeg vesten for Kap Melville en svag Landkending, som jeg tænkte mig var Kap York, men som senere viste sig at være Bushnan-Øen.

Saa kørte vi da videre. Mod Bushnan-Øen, der nu traadte tydeligt frem, sigtede vi men maatte gøre utallige smaa Omveje for Isfjælde, der her laa i tætte Række som Hegn langs en Vej. Vi var aabenbart komne ind i en omfattende Isfjældsbanke, der tætnedes, jo nærmere man søgte mod Bræen, men spredtes udad mod Havsiden. Da vi havde kørt ca. 20 Kvartmil, var vi ret Syd for den bratte Østkant af Kap Melville-Landet, som Astrup kalder „mærkelig sort Fjældvæg". Det var hen paa Eftermiddagen og utaalelig hedt, blot $7{,}_5$ Graders Kulde. Moltke var atter kraftesløs og gennemsløj; hans Hunde havde opædt alle Trækremme af Skind, saa de kørtes udelukkende i Skagler af Bindegarn og Sejlgarn, der snoedes til fortvivlede Knuder, hvis Udredning dagligt kostede et Par Timers humør-fortærende Slid. Alle Spandene, ogsaa Rasmussens ellers fint dresserede, aad Skagler, mine egne Hunde var vistnok de forholdsvis skikkeligste men slemme nok. Tilsmudset med Hundeekskrementer som Skagleknuden var og glasseret med frossent Snesjap kunde man alene med blottede Fingre og flittig Brug af Tænderne — og staaende til fri Felt ude paa Ismarken — klare de uensartede, paa mange Steder sammensplejsede Skagler fra hverandre: et i dobbelt Forstand surt Arbejde! Naturligvis blev Huden baade paa Fingre og Læber ilde tilredt og underligt var det, at Tænderne holdt.

Endnu to Hunde maatte vi skyde den Aften og partere dem til Foder; saa havde vi 57 igen.

Efter blot et Par Timers Hvil, jog vi frem paany. Natten var lys og mild. I en overvættes Vrimmel Skrueis stansede Slæden aldeles for Moltke, og Jørgen blev tilbage for at bistaa ham, medens vi andre skiftedes til at lægge Spor de bedste Steder mellem Vederstyggeligheden. Da Jørgen og Moltke sakkede stadigt længere bagud, gjorde Rasmussen og Gaba Holdt for at vente og yde Hjælp, medens Elias og jeg hastede videre. Vi talte ikke sammen, lagde bare al vor Kraft i at bringe Hundene til at yde deres yderste. Vore Piskesmæld peb i Luften, og tilskyndende Raab gjaldede rundt mellem de imponerende Rækker mægtige Isfjælde, der alle Vegne stod opmarscherede som

ubestigelige Fæstningsværn og spærrede Udsigten til Land. Det forekom mig, at Moltke næppe Rejsen til Ende kunde blive ved at holde sig oprejst — det galdt da hurtigst at søge Mennesker, blandt hvilke en lun Hytte kunde findes og give hans forfrosne Legeme fornøden Varme og Hvile. Saa vilde han nok komme sig, troede vi.

Hvor mærkeligt er det dog i den arktiske Ørken, at Spænding og Forventning kan hidse Energien til at byde Legemet en Overanstrængelse, under hvilken man hjemme forlængst vilde være segnet. Luften er ren og frisk, fugtighedsfattig og bakteriefri og derfor nemmere at arbejde i end det danske Klima, men dreves Mennesket ikke af ubetvingelig Tragten mod et Maal, og understøttedes Ærgærrighed og Stolthed, Æventyrlyst og Forskertrang ikke af Selvopholdelsesdriftens evige Spore, af Bevidstheden om, at i ens egne Kræfter ligger Frelsen, og ingen Hjælp udefra er at vente, vilde selv i den styrkende arktiske Luft Musklerne slappes og synke selvopgivende sammen.

Jeg var kommen et godt Stykke foran Elias og naaede Kl. halvto om Morgenen Bushnan-Øen — beliggende 26 Kvartmil fra vor sidste Lejrplads — og slog her mine Hunde til Ro. De begærede intet Foder, jeg havde heller ingenting at byde dem: udslæbte faldt de straks i Søvn i Sneen. Barometret stod vedvarende lavt og Temperaturen var faldet til ÷ 10. Ingen Vind, ingen Skyer, lidt Dis lavt i Horisonten — saa dyb en Stilhed, man hørte sit eget Hjærte slaa. Saa løb jeg da et halvt Hundrede Fod op ad Fjældet og stirrede frem efter. Dèr saa' jeg en Fjældryg, lyserød af Morgenskær, runde sig op over Disen. Jeg pejlede denne Gang ret i Vest, og Disen sank, og Landet laa højt og bræomslynget derude, stærkt udspringende fra Bugten foran og spærrede for videre Fremsyn.

„Endelig, endelig! det er Kap York," raabte jeg og sprang ned til Elias, der nu kom kørende, trak ham med et Stykke ud paa Isen og pegede mod Længslernes Maal.

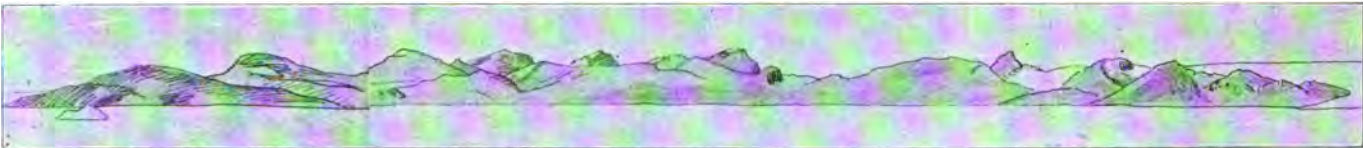
„Mon," sagde han træt og skeptisk. „Mon det virkelig er Kap York? Jeg tvivler."

Men jeg viste ham baade Astrups og Englændernes Kort og holdt Kompasset ved Siden af dem. Med Passer opmaalte jeg Afstanden fra Bushnan Øen til Kap York.

„Hvor langt mener du, vi har til Landet derude?" spurgte jeg.

„Omkring 4 Mil!" svarede han med Grønlændernes aldrig svigtende Evne til Afstandsbedømmelse.

Kystprofil af Kap Murdock-Bugten, set fra Teltplads 10.

„Akkurat!“ Jeg satte Milemaalet i Passeren og lod ham prøve paa Kortet.

„Jo,“ sagde han i pludselig Glæde, „I har ført os til Kap York. Endelig kommer vi da blandt Mennesker. Men hvilke Mennesker?“

Ja, hvilke! Hvorledes vil de tage mod os? Og i hvilken Tilstand bringer vi dem Moltke?

Men der var ingen Tid til Betragtninger. En kvart Kage Pemmikan, lidt Kiks med Smør og en Bid Kødchokolade blev fortæret, og i Posen krøb vi bag en væltet Slæde og faldt øjeblikkeligt hen. Knapt to Timer efter famlede en Haand over mit Ansigt og ruskede mig i Skulderen. Det var Rasmussen.

Gaba træt og mismodig.

„Det er galt med Moltke,“ sagde han. Jeg kom op i en Fart, Elias med. Vi saa' paa Rasmussens Slæde Moltke ligge i en Pose sløv og døsende.

„Henne i Skrueisen faldt han pludseligt sammen,“ forklarede Rasmussen og Jørgen.

„Han har været uklar hele Vejen, fantaserer om Hundene, at de ikke vil lystre ham. Det er vist Alvor nu.“

Ja, det var Alvor. Fire Mil fra Maalet — og dèr laa vor Kammerat syg og bedøvet.

Jeg gav ham Kininpiller og kogte Ærtepølse til ham. Han kom lidt til sig selv og spurgte mig, hvad jeg troede han fejlede. Jeg trøstede ham med, at vi nu var Maalet nær, og at Ærtesuppen nok skulde hjælpe ham til Kræfter. Han sank slapt sammen igen.

„Kap York!“ sagde Rasmussen til Jørgen og Gaba og pegede fremad.

„Ivnaganerk, endelig Ivnaganerk.“, (d. e. det skraa, nemlig det skraa Fjæld, som vi med Ross kalder Kap York). Men der var ingen rigtig Glæde i Udbrudene. Alle var meget trætte, sultne, søvnige. Gaba sad forslidt og mismodig paa sin Slæde. Var det Moltkes Tilstand, der ængstede ham, eller det nær forestaaende Møde med de vilde Hedninger han frygtede? Livet forekom ham vist at hænge i en tynd

Traad — baade hans eget og vi andres . . . Fortvivlet over, at der kun kunde tilstaas ham halvanden Times Søvn, fandt han en Slags Trøst i at maatte krybe i min varme Pose. De nyankomne var nu alle til Ro, mens Elias og jeg kogte Ærtepølse og Kaffe til Morgenmaaltid.

Og saa var vi da allerede Kl. 6 om Morgenen den 17. April i Fart paa vor sidste Dagsrejse mod Kap York. Mellem Hundene var med Skønsomhed bleven uddelt den sidste lille Beholdning Pemmikan. De var ikke villige og maatte køres med skaanselsløs Pisk. For hvert Rap, vi gav dem, for hvert truende Skældsord, der holdt dem til deres Pligt, lovede vi dem med ømt Sind et rundhaandet Foder, naar Kap York var naaet. Og selv løftede vi i Skaglerne og trak i Forremmen og skubbede i Opstanderne, saa godt vi endnu evnede — og tænkte med Længsel paa det kogte Sælkød, vi ventede at finde hos nye Mennesker inde paa Fjældskraaningen mellem de hvide Bræarme.

Kap York, set fra Syd. (Efter Peary) Fot.

Ja, hvordan vilde Mødet blive mellem Kap Yorkerne og os? Saa' de mon allerede vort Slædetog sno sig frem mellem Isfjældene, og beredte de sig til Modtagelsen, tillidsfuldt venlige, frygtagtigt fjendtlige — eller flygtede de til Fjælds og gemte sig i Kløfter og Huler, eller retirerede de i Angst mod Nord til Frænder paa fjernere Bopladser.

Men i vor Forventning om alt det ny og sære, der endelig skulde fuldbyrdes nu, blandede sig stadigt Ængstelsen for Moltkes Skæbne. Han laa hjælpeløs sløv hen i Posen og klagede kun, naar Slæden, hvortil han var surret, og som Rasmussen kørte med yderste Omhu og Duelighed, væltede med tungt Fald i Skrueisen.

„Slædespor," raabte pludselig Jørgen, der var forrest. „Her løber Spor af Kap York-Slæder, flere Spor, mange Spor," gentog han.

Og vi sprængte frem og saa' Mærkerne af samme smalsporede Slæder, vi kendte fra Melvillebugten, krydse hverandre i flere Retninger. Vore Hunde snusede os vejrede, hidsigt oplivede. Ja, nu var vi menneskelige Boliger nær. Det skulde blive dejligt at se fremmede Ansigter, høre nye Stemmer, leve sig ind i andre Skikke — spise og hvile.

Tvunget af mægtige Isfjældssamlinger østen for Kap York maatte vi slaa en Bue sydvestefter for at slippe uden om Hindringerne. Herude var Havisen stærkt opskruet men adskillige Steder dækket af et tykt Lag fastblæst og haardfrossen Sne, saa Føret næsten altid blev glat og godt, naar vi ved stadig Kørsel ud-og-ind og op-og-ned fulgte de bedste Passager. Nærmere mod Land blev Havet aabenbart dybere, thi Isfjældenes Mængde tog af, og kun enkelte majestætiske Giganter med slanke Tinder over massive Vægge laa grundstødte her. Det sidste store Isfjæld, vi kørte hen imod, var gennembrudt og laa med sin hvælvede Portal som en Tunnel-Aabning ind til en mystisk Bjergverden, som en Spejlglashal, en Æventyrgrotte; det stod som en Slotsfacade af sølvskinnende Marmor, et arkitektonisk Mesterværk fra det klassiske Hellas, kapitælprydede Søjler traadte frem fra Murfladerne, ædelt formede Gesimser løftede Tagene. Rejst som en Æresport ved vor Ankomst bød det os et isnende Velkommen til vor Rejses Maal.

Elias, der under den uvilkaarligt afbrudte Kappestrid, der greb baade os og Hundene, havde faaet et Øjebliks Forspring, stansede nu og stod op paa et Isstykke. „Hytter," raabte han tilbage til os. „Hytter paa Næsset derinde."

Vi naaede frem og saa' inde paa det skraa Næs et Par Hytter af Sne, lave kuppelformede Smaahjem for Kap Yorkerne. Og nær Hytterne kunde vi i Sneen se store mørke Pletter, hvilke Kikkerten fortalte os var Hundeekskrementer.

„De holder Hundene bundne, kan jeg forstaa," forklarede Elias, „siden Ekskrementerne ligger samlede."

„Men er der ingen Mennesker, intet levende?" spurgte vi alle i yderste Spænding. Moltke ligesom vaagnede af sin dybe Døs og forstod. Kikkerten gik fra Haand til Haand. To Hytter af Sne paa et øde,

snedækt Fjæld — det var alt, hvad vi kunde opdage. Ikke Hunde og ikke Folk og ingen Lyd derindefra.

„De skjuler sig,“ mente Gaba. „De er bange for os — eller vil overfalde os.“

„Naa-aa,“ beroligede vi. „Lad os komme ind og se efter.“ Vi var ikke en kvart Mil fra Land. Slædesporene tog til i Mængde, men ingen var helt friske. De førte ind mod det yderste, fremspringende Næs. Vi fulgte dem og inde under Land, hvor de dannede ligesom en Landevej paa den jævne Is, tog vore Hunde voldsom Fart, nu de lugtede Boplads. Under det vedvarende livløse og tavse Næs kørte vi langs Fjæren ind i en lille Bugt og gjorde Holdt netop dèr, hvor Fodstier førte op over Landet til Hytterne. Solen bagede, og Refleksen fra Land og Is gnistrede som Ild. Endelig var vi ved Kap York. Men ingen Modtagelse. En dødelig Tysthed gyste os i Møde; der blev saa koldt og mørkt inde i os, og en sær Slaphed greb os, vi blev siddende nogle Minutter overvældede hver paa sin Slæde, mens Hundene faldt i med den langt henlydende Hylen, hvormed de altid forkynder deres Ankomst til et nyt Madsted.

Stadig intet Livstegn paa Land.

„Folk har forladt Stedet paa Foraarsfangst,“ mente Elias og Jørgen. „Mændene i hvert Fald, siden alle Hundene er borte.“

Gaba tænkte sig dog Muligheden af, at de forskrækkede Mennesker skjulte sig i Hytterne — saadan vilde vel han have gjort i Kap Yorkernes Sted — eller at de sad bag Tarmskindsruderne med ladte Vaaben og pønsede paa ondt, hvis vi nærmede os.

Muligvis sad Kvinder og Børn hjemme og turde ikke vise sig. Men ogsaa en Kvinde kan være farlig, mente Gaba.

Vi maatte imidlertid undersøge Hytterne. Men da en Vrimmel af Slædespor førte baade Vest og Øst omkring Næsset, og der jo kunde tænkes Hytter, beboede eller ubeboede, et mindre Stykke Vej til begge Sider — for disse Par usle Menneskehjem, vi her saa', kunde da umuligt være hele Kap York, vore Længslers og Bestræbelsers Maal gennem lange Tider — bestemtes det, at Rasmussen, med Moltke paa Slæden, skulde følge Kystens udskaarne Slyngninger lidt mod Vest og Jørgen og Gaba køre mod Øst. Samtidig klavrede saa jeg med Elias ind over Fjærens Isbrink og gav os i Færd med at undersøge Hytterne. I en lille Vig opdagede vi Resterne af en

Snekuppel, blot den bageste Halvdel. Forhvælving og Husgang laa omstyrtede, Blok ved Blok. Særdeles nydeligt var Blokkene udskaarne af Sne, og i den tilbagestaaende Væg beundrede vi, med hvilken Omhu dette besynderlige Bygningsværk var ført til Vejrs, en Akkuratesse, der sikkert i højere Grad skyldtes Hensyn til det hensigtsmæssige, det spændkraftige og bæreduelige i Konstruktionen end til noget arkitektonisk Skønhedskrav. Ingen Redskaber eller Skind-

Forladt Stenhytte i Kap York Gebetet. Fot.

stumper fandtes i Hytterummet, der kun var $3^1/_2$ Alen i Diameter, men paa et ophøjet Sneleje under Bagvæggen laa Rester af de tørrede Græsstraa, der vel havde dannet Underlag for Brikseskindene. Snehvælvingen var sværtet af Lampesod og Snegrunden uden omkring tilgrisset af Hundes og Menneskers Efterladenskaber.

Elias fulgte mig videre op ad det stærkt skraanende Fjæld, og et halvthundrede Fod oppe laa nær ved hinanden to Hytter, den ene en Kuppel af Sne i Mandshøjde, den anden en lige saa lav, æggeskalsformet Snehytte overdækket med Sneklumper. Ind eller rettere

op til hver af Hytterne førte en ca. 6 Alen lang Husgang, over hvis Yderaabning en lille cirkelrund Snekuppel, to Alen høj, dannede en Slags Portal, et Forrum, i hvilket antagelig Hundene kunde søge Ly, naar Vejret var værst. Forvæggen lige over Husgangene paa begge Hytterne havde en tarmskindsdækket Vinduesaabning men uigennemsigtig paa Grund af et tykt Rimlag paa Indersiden af Skindet.

„Sikke sølle Hjem!“ udbrød Elias medynksfuld.

„Ja — lad os saa kigge ind,“ sagde jeg og lagde mig plat paa Maven foran Indgangen til Stenhytten for at slippe gennem det næppe alenhøje Hul ind under Portalen eller Entréen. I denne Entré laa en uflænset, stivfrossen Sæl. Naa, her er da Føde, tænkte jeg. Saa er her maaske ogsaa Folk. Jeg havde Revolver hos mig for alle Tilfældes Skyld: der kunde jo ligge Hunde i Gangen, eller Hedningerne, om nogen befandt sig i Huset, kunde jo i fremmedes pludselige Tilsynekomst sydfra med Slæder — for første Gang i Kap Yorks Historie var en Slædeekspedition trængt herhen — tro at se en Fare, imod hvilken deres Selvopholdelsesdrift eller deres Gudetro bød dem at værge sig.

Min Dagbog oplyser, at Elias tøvede, inden han fulgte mig. Jeg husker godt, at jeg inde i Gangen, gennem hvilken jeg, iført min Skindtimiak, bugtede mig som en Aal, vilde vende mig for at se efter ham og fik Loftets Sne drysset kølende ned ad Nakken under den tilbageslaaede Hætte. Det var mig umuligt at vende mig saa meget, at jeg kunde se bagud, Gangen gjorde desuden en Drejning, formodentlig for at den bedre kunde holde Blæsten ude.

Da jeg naaede inderst i Gangen, hørte jeg Elias puste bag mig. Jeg havde nu foran mig en oval Aabning mellem flade Sten, der var belagte med blankfrossen, affaldsblandet Vand og Blod, og kunde se Rummet indenfor: Kap York Eskimoernes Hjem! Jeg skubbede mig videre frem men blev siddende fast, allerede da jeg søgte at vrikke Skuldrene op gennem den ovale Aabning. Her sad jeg da, og oven over mig fik mine Øjne hurtigt gennemkigget Dunkelheden under den svavsede Hvælving; her var hverken Mennesker eller Hunde.

„Her er ingen,“ raabte jeg til Elias og bad ham skubbe bag paa mig, mens jeg selv ivrigt arbejdede for at slippe op. Omsider stod vi da begge krumbøjede paa et Stengulv en Alen over Gangens Niveau, under det lavt kuplede, sodsværtede Loft, tavse af Forundring.

Thi hvor ofte jeg end gennem Afbildninger og Beskrivelser havde gjort mig fortrolig med den Art Eskimoboliger, ingensinde havde jeg dog begrebet, hvor snævert Rummet, hvor kummerligt Interiøret, hvor besølet det hele Hjem i Virkeligheden var. En Hule for vilde Dyr! tænkte jeg. Elias udbrød tre-fire Gange: „Nej, hvor er det dog mærkeligt! Nu har jeg dog aldrig kendt Magen!“ Og dog mødte hverken han eller jeg med store Fordringer til Bekvemmelighed. Jeg havde paa min Rejse gennem Grønland tilfulde lært at finde selv den ringeste Menneskebolig hyggelig, naar blot den ydede Ly mod Vejr og Vind og afgav Plads til Hvile. Og sandelig havde den sidste Maaneds Strabadser ikke øget mine Krav; altid under Slæderejsens Teltliv og Frilufts-Lejr havde jeg med stærk Forudglæde nydt det Øjeblik, da jeg kunde træde ind under Taget af en Eskimohytte, føle mig i et Hjem igen.

Og dette var altsaa virkelig et Hjem for Mennesker! Og til Pleje i et saadant Hul var det, at vi forhaabningsfulde havde bragt vor maaske alvorligt syge Kammerat. Under saadanne Rumforhold skulde vi leve, læse, skrive — hvor mange Uger — eller maaske Maaneder? — — jeg fik et Øjebliks Ubehagsfornemmelse! . . . Naar bare Moltke blev rask, saa kunde vi alle vænne os til alt, var jeg sikker paa! Intet menneskeligt skulde blive os fremmed, her var i Sandhed et Studiefelt: vi lykkelige, som var naaede herop! Det galdt om at træffe Mennesker nu og bruge Tiden vel og faa Moltke i Kondition igen. Og saa tilbage den lange Vej til Upernivik!

Vi undersøgte grundigt Hytten, Elias og jeg. Den var 4 Alen dyb, fortil halvfjerde Alen vid, men snævredes ind oven over Briksen, som fyldte omtrent to Tredjedele af Rummet. End ikke Elias, der dog kun rakte mig til Skulderen, kunde staa oprejst herinde. Briksen var bygget op af grove Sten til knapt en Alen over Gulvet, overstrøet med stinkende, raadden Hø og belagt med forslidte Rensskind. Rummet foran Briksen havde paa hver Side en Art Sidebriks, vel en Alen i Kvadrat, hvor der stod et Par itubrudte Lampeskaaler af sort Vægsten og laa Dynger af afgnavede Dyreknogler og Rester af Hvalroshud samt nogle smaa Klumper kogt og raat Sælkød. Paa Rensribbén, stukne ind mellem Væggens Sten, hang et Sted en Smule Kobberem og andre Steder aflagte Klædningsstykker, saaledes et Par korte Ræveskindsbenklæder og en laset, hætteforsynet Sælskinds-Anorak,

altsammen slidt, sodet, fedtet, fælt lugtende og antagelig utøjsfyldt. Under Loftet, hvis flade Sten sindrigt støttede hverandre og uden Hjælp af Træ skabte en lav, svagt buet Hvælving, hang der et Sælskind til Tørre udspilet ved indstukne Sælribbén. Gulvet var ujævnt af spildt Blod frosset til Klumper, gennem Tarmskindsrudens tykke Belægning af stivnet Menneskeaande og Damp fra Kogningen trængte Middagssolens Lys afdæmpet ind. En skiddenfærdig, uhyggelig Hule for vilde Dyr — — lidet anede jeg da, hvor tilvant, ja inderlig kær netop en saadan Hule skulde blive mine Kammerater og mig i de kommende Tider . . .

Tagstenene i en Kap York Eskimo-Hytte. Set indefra.

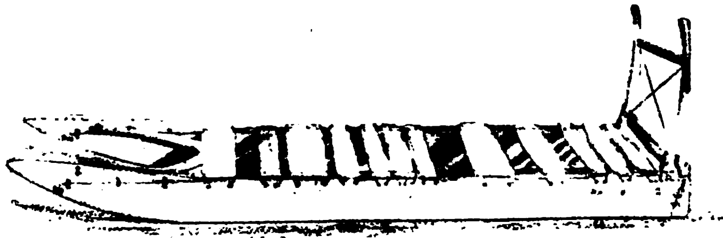
Her i Hytten havde, tydeligt nok, boet Mennesker for blot et Par Uger siden. Vi maatte finde disse Mennesker, hvor langt de end var dragne mod Nord!

Efter en kostelig Manøvre, hvorunder Timiakken krængedes op over Hovedet paa mig, slap jeg baglæns ned gennem Dørhullet og bugtede mig, stadig baglæns, ud. Elias fulgte efter, og vor Undersøgelse af Boligen ved Siden af, Snehytten, til hvilken Adgangen var ligesaa besværlig, gav ogsaa Resultatet: ingen Mennesker; ingen Dyr — ingen synlige da! Fra Snehyttens Indre — et endnu trangere og smudsigere Rum end Stenhyttens — var fjernet al Skindbeklædning, alt Husgeraad, og Totter af muggent Hø, smaa Pjalter af Kamikker og tilsvinede Kødrester, der flød omrodet rundt paa Gulv og Briks og i Karmen under Tarmskindsruden, antydede de tidligere Beboeres hurtige og afgørende Opbrud. Hytten her var næppe, i Modsætning til Stenhytten, beregnet

til atter at modtage sine Ejeres Visit; den syntes overgivet Sommersolen til Nedsmæltning.

Her stod vi altsaa paa en øde Kyst, et forladt Fjæld; intet levende paa Land eller Hav, en endeløs, ubrudt Dødsstilhed og fra Fjældets Sne og Indlandsisens nedflydende Strøm i Bugten østen for os, fra Isfjældsbankernes Mure og Tinder og længst ude fra den vidtstrakte Ødemark af Havis en skinnende Hvidhed, der smærtede Øjnene, en Evighedens storladne Fred, der fyldte Sindet med Højtid. Ingenting andet i Verden var til end denne stille, stivnede Hvidhed . . .

Nu kom de udsendte Slæder kørende tilbage, og af fornyet Hundekoncert mindedes vi om, at der var andre hungrige Maver end vore

Eskimo-Slæde fra Kap York.

egne. Rasmussen og Jørgen havde hver ad deres Kant fulgt Slædesporene, der vedblivende fortsattes, men ikke set flere Hytter og ikke hørt Lyd af Liv nogetsteds. Moltke var faldet i Søvn paa Slæden, Solen stod stegende hed paa skyløs Himmel, ikke en Vind aandede, og Slyngtermometret, der om Morgenen havde vist ÷ 18, var nu Klokken 12 Middag helt oppe ved ÷ 11. Et Par af os gik videre til Fjælds og opdagede paa en Rygning et halvthundrede Fod over Husene en Slæde ligge væltet i en Snedrive. Den var skoet med smaa tilfilede Stykker udsavet Hvalrostand bundne til Gængerne, som var sammemsplejsede af mange Stumper Træ. Sporvidden, ca. 1 Alen, passede med Kap Yorkernes Spor nede fra Melvillebugten. Tværtræerne var uregelmæssige, brede og smalle mellem hverandre, og de benprydede Opstandere saa lave, at de kun naaede os til Skridtet. . . . Hvorfor laa mon denne Slæde slængt ubrugt hen her til Fjælds? Vi forstod ikke straks denne Ødslen med Træ i Jordens træløseste Egn. Da fandt jeg, ved at sparke i Sneen, at Driven dækkede over en lav Stensætning, ordnet med Menneskehaand — en Grav, den

hedenske Jægers Hvilested. Slæden var vel bragt herop, for at han ret kunde færdes og fange i de rige Jagtegne, hvor hans Aand nu havde hjemme . . .

Fra Fjældet kunde ingen Udsigt faas mod Nord, fordi det ene fremspringende Næs efter det andet spærrede. Vi gik alle ned paa Iskanten til vore Slæder. Moltke sov fremdeles i Posen, vi glædede os til, at han vilde sove sig frisk igen, og slængte os hver paa sit Slædelæs, saa inderligt trætte. Et Par Timer laa vi der i Solskinnet og sov saa rart væk fra alle Besværligheder.

Jeg vaagnede halvt og saa', at Hundene var løse. Da deres værste Træthed var udhvilet, havde Sulten vel plaget dem og gjort dem urolige, de fleste af dem havde ædt sig fri og løb oppe over Landet. Nu brød de vel ind i Hytterne og aad Rub og Stub. Nogle Minutter kæmpede jeg med Søvnen, inden jeg fik mig rejst og vækket Kammeraterne. Vi maatte op efter Hundene. Ja, de havde gjort Ulykker. Sælen under Sneportalen og hver Bid Kød, hver Lap Skind i Hytterne, var ædt. Det var ellers en smuk Optræden vor første Dag i fremmed Land. Rigtignok haabede vi senere at træffe Stenhyttens Ejer og vederlægge ham med Knive og andre Redskaber den Skade, Hundene havde forvoldt, men vilde ikke han og de andre hedenske Eskimoer alligevel tage os vore Hundes Tyveri ilde op? Var det endda blot Astrups Ven, „Hurragutten“ Krolutinguark, som ejede Hytten — med ham kom vi vist nemt overens! Men levede han mon endnu? Skulde vi træffe ham — eller a n d r e blot? . . .

Trætheden, Skuffelsen, Reaktionen oven paa vor anspændte Forventning havde en Tid stillet Sultens Krav i Bero. Men nu, da Hundene havde fodret sig selv, var det vel paa Tide, at vi andre ogsaa holdt Maaltid: Festmaaltid! Jeg havde altid læst hos Polarfarere, hvorledes de efter endt Rejse langs nyopdaget Land fejrede Besiddelsestagelsens højtidelige Akt med en Slurk Vin eller Cognac og et overdaadigt Maaltid. Spiritus medførte vi ikke, en lille Krukke sød „Melville-Likør“, brygget i Jakobshavn og medgivet Rasmussen, var efter Bestemmelsen nydt Paaskedagene i Melvillebugten, og en Flaske „Kap York Punch“ fra Kolonibestyrer Myhre i Christianshaab, beregnet til at nydes, naar Maalet naaedes, var bleven glemt allerede i Jakobshavn. Altsaa: vi maatte holde os til Maden alene! Mens Kammeraterne ordnede Slædegodset og Hundene, udsøgte jeg den halvt nedbrudte

Snehytte til Festsal. Her fik jeg Primus tændt og lavede Havregrød med Sukker og lidt tørrede Æbler i og kogte Ærtepølse ekstra til Moltke; paa et Blikdaaselaag satte jeg en Kødkiks med Smør og Leverpostej til hver Mand samt nogle Stumper Kødchokolade. Siden skulde der bydes Te eller Kakao efter Behag. Vore Blikkopper og Bliktallerkener fik jeg i Dagens Anledning gnedet nogenlunde rene med Sne, fik desuden smæltet Sne nok til, at enhver kunde fuldt ud

Jørgen. Rasmussen. Elias. Fot.

I Snehytte-Ruinen ved Kap York, (Lejrplads 13). 17. April 1903.

og for første Gang i flere Uger slukke sin Tørst. Endelig skar jeg en Daase stivfrossen Dijmphna Budding op (medgivet os fra Firmaet Beauvais til at nyde ved Kap York) — den var Dagens Overraskelse!

Saa aabnede jeg en Pakke, der havde fulgt mig paa hele Rejsen lige siden hin mindeværdige 1. Juni 1902, da vi forlod København. Den indeholdt min Hustrus Gave til mine Kammerater og mig, naar vi naaede Kap York — 3 smaa Silkeflag.

Forrest i Hytten, i en Blikdaase med Gryn, plantede jeg Flagene:

et amerikansk for Peary, et norsk for Astrup, et dansk for os selv: de eneste tre civiliserede Nationer, der havde gæstet Kap York ved Vintertid.

Nu var alt rede til Festdeltagernes Modtagelse. Jeg kaldte højtideligt paa dem og begyndte virkelig at føle mig feststemt — da kom de bærende med Moltke, netop som jeg viftede glad til dem med vort store Dannebrogsflag; slap og tung hang han mellem dem, kunde hverken staa eller støtte, næppe tale, omfattede med et forpint, noget uklart Blik mit fattige Arrangement. Ingen af os havde vist troet, at det stod saa galt til med ham. Han var lammet baade paa Legeme og Aand.

Da frøs alle festlige Ord paa vor Mund. Ingen Flag blev svungne, ingen høj Røst klang besiddelsestagende gennem Ødet. Vi stod pludselig Ansigt til Ansigt med Skæbnen og følte os knugede under dens ubønhørlige Tugt. Vor Ven skulde maaske udaande mellem Hænderne paa os, netop her, hvor Maalet var naaet. Det blev en drøj Festdag.

Mad trængte vi til, og Portionerne forsvandt hurtigt, ogsaa Moltke kunde faa sin Part ned. Buddingen vakte et Øjebliks Glæde, vi drak Te til og søgte at holde Humør i hverandre. Paa den stilfærdigst mulige Maade erklærede jeg nu i Kong Christian den Niendes Navn den berejste og kortlagte Melvillebugt — Kyststrækningen fra Krauls Ø (Teltplads 2) til Kap York — tagen i Besiddelse for den danske Stat! Jeg fotograferede Scenen i Snehytte-Ruinen, tog meteorologiske Observationer og faldt derefter, som de andre, en Tid lang hen i indadvendte Betragtninger, mens Moltke atter sov.

Naa! Alle Bekymringer til Side: der maatte handles nu! Rasmussen, Jørgen og jeg gik, forsynede med Bøsser for det Tilfælde, vi skulde se Bjørn eller Sæl, en Tur over Havisen vestpaa, følgende Kysten, der efter nogle Sving ud og ind gik i Nordvest. Vejret var straalende klart, og efter en Times Gang passerede vi det sidste Næs af Kap York Partiets bræomflydte, to-tre Tusind Fod høje Fjældkamme og saa' Kysten løbe videre som en lige Streg af stejle, rødlige Stenvægge overstrømmede af Indlandsis. Det var Crimson cliffs, og nordligst ude i Horisonten saas den smukke isolerede Klippeø, der kaldes Conical Rock. Slædesporene fortsatte mod Nord. Dyr

saa' vi intet til. Efter vor Hjemkomst til Lejrpladsen ved Snehytte-Ruinen blev Elias og Gaba sendte ud over Isen paa Sæljagt. Vi maatte se at faa Kød. Et Par Timer efter vendte de tomhændede tilbage.

Ja-ja — nordpaa da!

Crimson cliffs. Kystprofil fra Kap York til Conical Rock. Af Eivind Astrup.

Vor Plan gik ud paa, at der næste Morgen, naar alle var vel udhvilede, skulde gøres nyt Jagtforsøg. Derefter skulde Rasmussen og Jørgen med lette Slæder køre til Conical Rock og videre langs Kysten til Wolstenholm Ø, Saunders Ø, North Star Bay eller eventuelt helt op til Inglefield Gulf for at træffe indfødte. Jeg vilde saa med Moltke paa Slæden og ledsaget af Elias og Gaba følge hurtigst muligt efter i Kammeraternes brede, let kendelige Spor, til vi naaede dem — og forhaabentlig en eskimoisk Boplads. Saasnart Rasmussen traf Mennesker, skulde han sende Jørgen eller en hedensk Eskimo sydpaa imod os med Besked . . .

Der var ingen anden praktikabel Udvej . . .

Natten, som fulgte, var ikke hyggelig. Stakkels Moltke, han led stærke Smærter i Ryggen og vred og vendte sig i Posen med høj Feber, kunde ikke finde Lindring, ikke Hvile. Kininpiller gav ham ingen Ro, et Par Opiumspiller skaffede ham ikke Søvn. Han vaandede sig og fantaserede vildt . . . Hvad var det dog for en Sygdom? En tyfoid Feber af samme Art som den, der ved Nytaarstid havde grasseret i Christianshaab og ramt baade Præst og Handelsassistent, og som ogsaa Efteraaret forinden havde hjemsøgt Egedesminde Distrikt, muligvis paaført Grønlænderne af et anløbende skotsk Hvalfangerskib, kunde Moltke dog næppe være bleven smittet af, ihvorvel han i Nytaarsdagene havde gæstet Christianshaab. Inkubationstiden maatte dog være betydeligt kortere end de forløbne halvfjerde Maaned. Apopleksi paa Grund af Kuldepaavirkning — var mon saadan en Sygdom tænkelig? Elias fortalte om et Tilfælde af „Kuldeslag" blandt hans Landsmænd i Uperniviks Distrikt. Kulden var „slaaet ind" i

Kroppen paa en Mand, der længe havde ligget paa Isen efter Sæl. Manden blev lam for længere Tid. Eller skulde en akut Lungebetændelse — under usædvanligt hæftige Former paa Grund af Temperaturforholdene og Rejsens Anstrængelse — være kommen til Udbrud, saa var der vist næppe meget Haab . . . Havde vi nu bare haft Dr. Bertelsen med os, eller havde blot mit eget Begreb om Sygdomsforhold været solidere funderet. Af egen Erfaring kendte jeg intet til Sygdom, de andre Rejsefæller ligesaa lidt, og af vor knebne Medicinsforsyning var ikke megen Hjælp at hente. Vi havde ikke fra Upernivik faaet anden Medicin med end den Smule, vi forstod at anvende, og som altid kunde tænkes at komme i Brug: Midler mod Forstoppelse og mod Diarrhoe, Kininpiller, lidt Opium, Kokain til Øjnene mod Sneblindhed, Salve til Saar, Jodtinktur og Karbol. Dr. Bertelsen havde jo, da vi skiltes, meget praktisk ræsonneret som saa: bliver I paa Slæderejsen alvorligt syge, kan selv den rigeligste Medicinsforsyning ikke hjælpe jer, da I ikke kender dens Brug, og for lettere Tilfælde, Fordøjelsesuorden f. Eks., vil de medgivne smaa Kvanta være tilstrækkelige. Hensynet til Slædernes Belæsning ønskeliggjorde ogsaa den mindst vægtige Medicinkasse. Desuden: vi havde jo alle vidst, hvad vi gik ind til! Ingen af os vilde veget tilbage for Turen til Kap York, selv om Indsatsen kunde blive dyr.

Naar man staar over for Udsigten til at miste en dygtig, altid pligtopfyldende trofast Kammerat, hvem man kun formaar at yde ussel Pleje, kan der dog komme Øjeblikke, hvor det vovede vejer altfor tungt mod det vundne. Indsatsen forekom os maaske alligevel for stor.

I Snehytte-Ruinen, hvor Primus holdtes brændende for Varmegivningens Skyld, og hvor Nattetemperaturen derfor ikke gik under ÷ 12 Grader (udenfor ÷ $15_{,5}$), laa alene Moltke og jeg. Hver halve Time maatte han løftes, vendes, anbringes i nyt Leje, da han ikke taalte at ligge længe ad Gangen paa samme Side. Jeg bemærkede nu, at hans Underekstremiteter var ganske lammede, hans Krop, Ryggen og Lændepartiet især, smærtefyldt og Arme og Hænder ligesom uden for Kontrol, han rev sig stadigt saa hensigtsløst i Haaret. Skulde alligevel en Art „Kuldeslag“ have ødelagt ham — jeg huskede nu, hvorledes han Dag efter Dag havde siddet timevis paa Isen, Sneen eller det nøgne Fjæld og tegnet Kystprofilerne, et Arbejde, der jo ikke kunde tilfredsstille hans kunstneriske Stræben, et Pligtarbejde

af næsten haandsværkmæssig Art, men for hvilket han ofrede sig med al hans Energi og minutiøse Akkuratesse. Kunde Kulden da være trængt op i Kroppen paa ham?

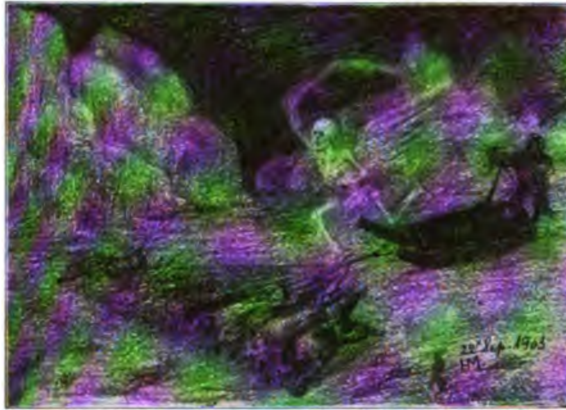
Langsomt slæbte Nattens Timer sig hen. Rigtigt mørkt blev det ikke, vi gik jo Midnatssolens skønne Tid i Møde. Jeg lod Kammeraterne uden for Hytten ligge uforstyrrede i deres Poser til Klokken 10 næste Formiddag. Moltke var da endelig udmattet falden til Ro.

Elias og Gaba, der begge var dybt nedtrykte og vistnok ønskede Rejsen ugjort — Gaba var helt fortvivlet og begyndte pludselig at ynkes over hjemmesiddende Hustru og Barn — blev, efter at have nydt Morgenkaffe med Kødkiks, sendte ud paa Isen efter Sæler. De fik vore bedste Vaaben med og maatte endelig se en Gang at gøre heldig Fangst — de var jo da nærmest med os som Fangere og maatte nu, da vi trængte haardt til Kød, vise deres Færdighed. Efter en kort Konference med Rasmussen og Jørgen — Jørgen var her, som altid, rolig og behersket, maaske endda lidt for nøgtern, for følelsesfattig — fastsloges den Dagen forud trufne Aftale, og et Kort over Kysten fra Kap York til Kap Alexander blev kalkeret over det engelske Admiralitetskort og overgivet Rasmussen. Nu var det min Tur at sove, og vækket blev jeg først hen paa Eftermiddagen, da begge Fangerne, desværre som altid, kom hjem uden Fangst. De havde kørt et Par Mil omkring paa Isen og truffet flere Aandehuller men ingen Sæler set; de mente, at Sælerne i Vinterens Løb var skræmte fra Bopladsens nærmeste Nabolag. . .

Naar Skuffelserne først rigtigt til Gavns vælter ind, lades man tilsidst ofte fuldkommen uberørt og sætter haardt imod haardt. Naar der ingen Sæler var, ja-ja, saa maatte vi hjælpe os foruden. Til Hundene blev der altsaa ingen Foder foreløbig, og vor egen Middagsmad — halv Ranson Ærtesuppe med Kødkiks — fyldte ikke meget i Maven.

Med Forsyning til fire saadanne knebne Maaltider stod Rasmussen og Jørgen nu rejseklædte til Rekognosceringsturen. Baade de og deres Hunde var ivrige efter at komme afsted. Flinkere og dygtigere Slædekammerater end disse to Jakobshavnere, altid parate til at tage Stødet af og vove Pelsen, aldrig mismodige, hvor graa vor Skæbnehorisont end laa os for Øje, kunde ikke findes. De forlod os med et frejdigt Farvel. Under hvilke Forhold skulde vi mødes?

Ud paa Aftenen havde vi andre faaet alt i Orden til Rejse. (Det blev jo et stadigt mere besværligt Kunststykke at holde Hundene med brugbare Seler og Skagler). Vi fordelte Moltkes Hunde imellem os og lod hans Slæde aflæsset blive staaende ved Snehytte-Ruinen. Jeg havde 13 Hunde for, og paa Slæden laa Moltke godt dækket i Tremands-Posen og surret fast. Elias og Gaba skulde skiftevis køre foran i de af Kammeraterne lagte Spor — der iøvrigt knapt var kendelige paa den blanktblæste, haarde Sne, som fløjtede lystigt under Slædejernene — og skulde se efter Sæler og lejlighedsvis prøve Jagtlykken. Den tilbageblivende af dem maatte holde sig snært til min Slæde for at hjælpe mig med at løfte Moltke, der hvert Øjeblik sank helt sammen i Posen og følte Tværtræerne trykke og Surringen snære og maatte anbringes i nyt Leje. Men ingenting hjalp ham fri for Smærter i Ryg og over Lænder. Ofte skreg han højt, tidt klagede han vaandefyldt. Af og til fantaserede han om Pearys Hus (vor Rejseplans nordligste Maal), hvor han glædede sig til at komme under Tag og i en ordentlig Seng. Han maa halvt ubevidst have følt Sygdommens tiltagende Fare, thi han gentog ofte nynnende — men falskt, endskønt han besad sikker musikalsk Sans — de to hinanden uvedkommende Salmelinjer: „Nu titter til hinanden de fagre Fugle smaa, men ingen kender Dagen før Solen gaar ned“.

„Kapkørsel med Døden“.

Enkelte Gange foer han op, ligesom pludselig klar, nævnede mit Navn og bad mig skærende bønligt: „De maa ikke forlade mig. Lov mig, at De ikke vil forlade mig!“ . . .

Vi foer forbi Crimson cliffs' vidunderlige, solbeskinnede Fjældvægge, brudte af stejle Bræstrømme — mellem Kap York Næsset og Fjældnæsset ud for Conical Rock, en Strækning paa ca. 28 Kvart-

mil, talte jeg 18 Bræer ned mellem Kystens 2000 Fod høje, rødlige Fjældknuder — og derover laa Indlandsisens blaa Bræmme, der flød ud i blaa Himmel. Fjernt ude i Havisens Horisont løftedes i Fatamorgana-Solflimmeret Isfjældene til fantastiske Søjler og Borge eller til Toninger som af ukendt Land. Men al denne Dejlighed flygtede vi forbi i spændt Jagen efter Redning for et Liv, der maaske var ved at ebbe ud.

Moltke har selv, et halvt Aar senere, gengivet sit Indtryk af denne Slædetur i et Udkast til en Radering, betitlet „Kapkørsel med Døden“, hvor han ser vor vilde Jagt gennem den livløse Isørk: Hundene som en næsten utydelig Masse springer gispende i Skaglerne, paa Slæden Moltke selv, liggende i Soveposen, bag Slædeopstanderne løber jeg som Kusk og Styrer, men Døden har frataget mig Pisken og haster frem for at slaa Hundene i Hvil og for stedse stanse vor Fart. Hvem vil vinde Løbet?

Ved Midnatstid maatte vi stoppe. Moltke tryglede om Hvile, han kunde ikke mere holde Lejet ud. Nær Kysten, paa jævn Is ret ud for den 12te Bræarm, regnet fra Kap York, slog vi Lejr for Natten; vi havde vel kørt 4 danske Mil i 5 Timer. En stor Portion kraftig Ærtesuppe til Moltke og halv Ranson Pemmikansgrød til os andre, derefter Te og en halv Kiks til hver — og saa gennemvaagede vi en Nat, hvor Moltkes Tilstand blot forværredes. Da Dagsrejsen ved 8 Tiden Søndag Morgen den 19. April kunde fortsættes, var Moltke forvandlet til et hjælpeløst Spædbarn uden Kontrol over egne Funktioner og laa omtrent bevidstløs hen.

Tavse jog vi frem langs det dejlige Land. Flere Sæler, som saas paa Isen, blev jagede, men tre svangre Hunde, der løb løse ved Slæden, forstyrrede Elias og Gaba i Jagten. Hver Gang, vi havde gjort Holdt i god Afstand og uden at være hørte eller lugtede, og vore Grønlændere listede sig frem mod en Sæl, fulgte Hundene med. Indfange dem kunde vi ikke; skyde dem nænnede jeg ikke. Forresten var baade Elias og Gaba kendeligt nervøse, og Sælerne, trods Luftens Mildhed, mærkværdigt sky, skønt Jægerne nærmede sig krybende paa Maven, skjulte bag en lille Skydeslædes udspændte hvide Lærred.

Dagen skred. Vi passerede inden om Conical Rock forbi den store Bugt, hvor i Sommeren 1883 den svenske Professor A. G. Nathorst med Nordenskjølds Damper „Sophia“ havde været ved Land en

Dagstid. Menneskehjem saas her ingen af, alle Slædespor bar videre. Den store, langt udskridende Petowichs Bræ, der afsætter mange Isfjælde men alle af smaa Dimensioner, maatte vi vige et godt Stykke vesten om, og en ny Kyst, tilsyneladende af Grundfjæld, knudret og kuplet og stigende til betydelig Højde langt indefter, vejledede vor Rute fremefter, thi nu blev Rasmussens og Jørgens Spor borte i Mylret af stedlige Slædespor. Det var det meste sammenhængende Land, vi havde set, siden vi forlod Uperniviks Distrikt. Næs sprang frem bag Næs og lokkede os stadigt videre mod Nord med det stadigt genlydende: Hvad saa, naar vi vinder frem om næste Næs, hvad saa? Er der saa Mennesker? Og hvilke Mennesker? . . .

Det er hen mod Aften. Hundene er segnefærdige, og vi andre forfærdelig trætte. Jeg er kommen forrest i den vilde Jagt og tumler rundt mellem en Samling Kalvis fra et nærliggende mægtigt Isfjæld og har ingen Oversigt hverken frem eller tilbage og véd nogen Tid hverken ud eller ind — da ser jeg, og vil næppe tro mine egne Øjne, en mørk Prik forude mellem Ishumplerne, men i den vindstille Luft har mine Hunde ingen Fært af nogenting og trækker i strakt Kadance. Den mørke Prik vokser, bevæger sig. „En Slæde forude," raaber jeg til Moltke, som ikke rigtig forstaar. Jeg hidser Hundene op med Signaler og faar Farten øget. Skulde Slæden være Rasmussens egen eller Jørgens? I Kikkerten ser jeg, at den kommende Slæde er af Kap York-Typen; den nærmer sig i fuldt Spring, og Kusken, som sidder paa Tværtræerne, svinger ustanseligt Pisken. Nu faar mine Hunde Fært og trækker voldsomt frem. Jeg raaber bagud efter Gaba, der er mig nærmest, og som ogsaa maa have set den fremmede Slæde.

Nu stanser den ankommende sit Spand, og mens hans Hunde hyler i Kor, springer han ud paa Isen, svinger behændigt Pisken over Hundene, saa de lydigt falder til Ro, bøjer sig ned over Slæden og tager noget hvidt, som han holder frem i venstre Haand.

Jeg stanser min Slæde. Ogsaa mine Hunde laver vild Koncert. Moltke er vaagnet og stirrer forbavset paa den sære, lille, pelsværksklædte Fremtoning ved Slæden forude. Gaba og Elias, der nærmer sig, stanser helt betænkelige: „Gaba, Gaba, raaber jeg, „skynd dig herhen og hold mine Hunde." Og da Gaba naar mig, løber jeg frem mod Kap York Eskimoen, der skyder Ræveskinds-Hætten tilbage fra

Hovedet, saa hans smilende Ansigt ret kommer til Syne indrammet af alenlangt, sort, fedtglinsende Haar: et livligt, udtryksfuldt, elskværdigt men malpropert Ansigt og under en fyldig, skægget Overlæbe en Række dejlige hvide Tænder.

Endelig et Menneske igen. En hedensk Eskimo, en „Nordpolens Nabo"! Saadan saa' de altsaa ud.

Vort første Møde med Polar-Eskimoer. Marsanguark bringer Brev fra Rasmussen. Fot.

Han bragte vel Bud fra Rasmussen. . . „Hvad er der?" tilraabte jeg ham.

„Til den store fremmede fra Kunotsuark (den store Knud), sagde Hedningen og lo hjærteligt, da han rakte Haanden frem med et Brev.

„Bider Hundene?" spurgte jeg, idet jeg gik frem mod de glubsk udseende, prægtige Dyr, fem ialt, store hvide og sortplettede.

„Bider Hundene," gentog han efterlignende min Dialekt. „Om Hundene bider," tilføjede han saa i sit eget Maal. „Nej" — og nu lo han igen muntert — „Hundene bider ikke!"

Brevet var fra Rasmussen. Det meddelte korteligt, at Jørgen og han samme Dag var naaede til Saunders Ø og dèr havde truffet ind-

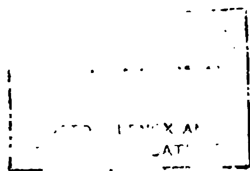
H. Moltke pinx.

Maisanguark.

H. Moltke pinx.

Arnaruniark.

fødte og var samme Dag blevne udmærket modtagne. Kød var der nok af. En Snehytte skulde blive bygget til os. Budet, der bragte os Brevet, hed Marsanguark eller Maisanguark og vilde vise os til Saunders Ø og være os behjælpelig undervejs.

Da Elias og Gaba var komne sig lidt af Forbavselsen over Mødet med en „vild Hedning", rettede de paa deres eget Uperniviks-Maal en Mængde hastige Spørgsmaal til Marsanguark om Bopladsen paa Øen Agpat (Saunders Ø), hvormange Huse og Mennesker der var, og hvilken Fangst Folk deroppe levede af for Øjeblikket. Marsanguark forstod kun halvt, hvad der spurgtes om, søgte at efterligne Uperniviks-Dialekten og lo meget over dens Brug af Vokalen „i" i Stedet for „u" (f. Eks. i mardlik — Talordet to — for mardluk). Han var pragtfuld at se paa, Marsanguark. Lille og tæt og fuld af Liv. Af hans Klædedragt imponerede især Pelsen af Blaaræveskind med Indlæg af hvidt Ræveskind over Hovedhætten, ned ad Skuldrene og om Ærmegabene. Skindene var nye og rene, udsøgte og smukt sammenstillede i Farvespillet. Fortil og bagtil endte Pelsen i en lille Snip eller Hale, der ligesom hele Pelsens Underkant var frynset med en smal Strimmel langhaaret Bjørneskind. Benklæderne var af Bjørneskind og rakte kun fra Laarknoglen til lige neden for Knæet. Hver Gang, han bøjede eller vendte sig, saa' man mellem Pelsens og Benklædernes Linning hele Lændepartiets smudsigt-brune Hud, og vi undrede os alle over, at vor Jords nordligst boende Folkestamme med Dele af Ryg og Mave udækket kunde udholde Vinterens strænge Kulde. Kamikkerne, der naaede til under Knæet, var stærkt udpolstrede, kunde man se. Senere erfarede vi, at de tykke Strømper syes af hvidt Hareskind.

Moltke fulgte Marsanguarks Fortælling om Rasmussen og Jørgens Ankomst til Saunders Ø med gryende Begreb, men straks, da vi satte os i Bevægelse nordpaa, gled han atter over i delvis Bevidstløshed. Marsanguark kørte for, og vore Hunde ivrede bagefter. Det kneb at følge ham. Med Piskens usædvanlig lange og tynde Snært styrede han ypperligt sit lille, dygtige Spand: aldrig behøvede han at tugte Hundene, Snærten susede blot behændigt over deres Hoveder eller skiftevis til højre og venstre for Fløjhundene. Dressuren var fuldkommen men af en nogen anden Art end i dansk Vestgrønland; Tilraabene — Signaler til Fart, til Stansning eller til Drejning — var

helt forskellige fra dem, vi kendte sydfra og omsider havde lært at anvende. Hundene forekom os større, livligere og finere i Pelsen end almindeligt sydfor Melvillebugten. Og aldrig havde vi set en saadan Sprællemand af en Slædekusk som Marsanguark. Hvert Øjeblik sprang han af Slæden og løb hoppende efter i Opstanderne, han lod Hundene faa lidt Forspring og indhentede dem mærkelig hurtigt med smaa, rappe Trin; eller han tog Tilløb frem ved Siden af Slæden, helt hen til Skaglerne, og bøjede sig frem og greb under Farten en Skagle og førte en Hund, der havde „puttet“, ind paa rette Plads. Stadig smældede han med Pisken, raabte tilbage til os og lo overgivent, ret i straalende Humør over de nye Gæster, for hvilke han med adskilligt Koketteri fremviste sine Færdigheder. Ingensinde i dansk Grønland havde vi gjort et saa fornøjeligt Bekendtskab.

Men ofte, naar vi stansede for at hjælpe Moltke til bedre Leje paa Slæden, og baade Elias og Gaba maatte løfte hans tunge, stive Legeme, mens jeg ordnede Skindposen om ham, stillede Marsanguark sig hen og betragtede ham ufravendt og tavs, og naar saa Moltke klagede sig af Smærte og med sit forpinte Blik flakkende rundt mellem os alle saa mindeligt bad om Lindring, blev Marsanguarks lattermilde Ansigt alvorligt, og med dæmpet, kærtegnende Stemme blev han ved at sige: „Den stakkels syge, den beklagelsesværdige!“

„Han bliver nok rask, naar vi kommer i Hus, ikke sandt!“ spurgte jeg.

„Maaske nok“, svarede Marsanguark med eskimoisk Forsigtighed.

„Ja, maaske“, gentog Elias og Gaba.

Og saa maatte vi atter plage Moltke med forceret Fremfart.

Ved Midnatstid passerede vi Strædet mellem den kraftigt kuplede, bræ-kronede Wolstenholm-Ø og Fastlandets lave Næs Kap Atholl og havde nu foran os en besynderlig aflang, foroven aldeles jævnt afskaaren Fjældvæg i vandrette Lagdelinger af afvekslende lyse og mørke Striber.

„Agpat! Se dèr!“ raabte Marsanguark. „Dèr har vi Agpat! Dèr bor Mennesker!“

Skønnere Fjældkyst havde vi aldrig set. Den mindede med sine w-formede Indrids og Kløfter om Godhavns-Landet paa Disko, men syntes stejlere og var mere lige-løbende, som en Borgmur foran Fastlandets fjernereliggende Helligdomme af skinnende Gletscher-Slotte,

en gigantisk Kulisse paa en Verdensscene af storladen, øde Naturpragt.

Vi maatte stanse og se . . . Hvilken ensom Vælde! Alle Erindringer om betagende Fjældskønhed blegnede. Bag den blaanende, aftenskumrende Havis med de indefrosne Hundreder af mystisk-grønne Isfjælde hævede Agpat — Saunders-Øen — sin strænge Linje, kold og ugæstmild som en Skillevæg ind til Evigheden, til Fastlandsbræernes hvide, stivnede Stilhed . . . Og under disse Bratninger boede der

Saunders Ø. Fot.

Mennesker, derinde byggede de til Moltke og os alle en Snehytte, dèr skulde vi leve Naturmenneskets enkle Liv, gennemleve sære og maaske svære Tider . . .

„Hvor langt er der til Mennesker?“ spurgte Elias og Gaba.

„Ja, hvor langt?“ spurgte ogsaa jeg. Alle var vi trætte som aldrig før.

„Hvor langt?“ gentog Marsanguark uforstaaende . . .

„Hvor mange Mil,“ tilføjede Gaba med lærd Mine.

Men vor brave Hedning bare lo; han kendte ikke nogen Enhed for Afstandsangivelse.

„Han véd ikke, hvad Mil er", sagde Gaba med en overbærende Grimasse til Elias og mig.

Men da Elias nærmere havde forklaret vort Spørgsmaal, nikkede Marsanguark i rask Forstaaelse og udskar med sine to Pegefingre et Stykke af Himmelbuen over Agpat-Øen og sagde, at omtrent saa stort et Stykke Vej vilde Solen, om den havde været synlig nu, have vandret paa Himlen i den Tid, vi fra Næsset (Kap Atholl) kunde køre til Agpat . . .

Marsanguarks Udsnit af Himmelbuen svarede til et Tidsmaal af omtrent to Timer. Øen syntes mig ganske nær, men Kortet viste den i en Afstand af ca. 12 Kvartmil.

To Timer senere var vi virkelig inde under Saunders-Øens gothiske Gavle.

En lille Slette af nedrovsede Sten og opskyllet Grus knapt en Kvartmil fra Vesterkanten af den omtrent 8 Kvartmil lange Ø besad Mulighed for Anlæg af Boplads, og her saa' vi nogle lave Stenhytter og Snekupler lavt over Fjæren og imellem dem og oppe paa Tagene tyve-tredive skindklædte Mennesker, der i tilsyneladende hæftig Bevægelse pegede ud mod os og hoppede rundt og raabte, men deres Stemmer overdøvedes snart af samstemmig Hundehylen. Hele Pladsen kom i Oprør.

Næppe var jeg gennem Fjærens sprukne og optaarnede Isskraaning kørt ind paa den snedækkede Fjældfod, før en halv Snes Mænd af Marsanguarks Type og Beklædning — men meget skidenfærdige og med blodbesmurte Hænder og Ansigt, for de havde lige flænset Sæler — sprang mig ilfærdigt i Møde, tog fat i Forrem, Surrerem og Opstandere, støttede Moltke under Kørselen over Ujævnhederne og gennede med høje Raab paa Hundene, der trak som besatte. Med Hætten slaaet fra Hovedet og Haaret langt og frit bølgende om Ansigtet saa' Hedningerne, idet de bøjede sig ned over Moltke i Posen, uforklarligt vilde ud. Mellem Væsner af en saadan Ur-Oprindelighed var vi altsaa endelig naaede op og skulde befinde os som hjemme. Men vore Hjerner var saa forvaagede, at alle Indtryk modtoges uskarpt. Jeg husker blot, at en Række Skikkelser i Skindpelse med hjelmformede Hætter og i langskaftede Støvler, der stod opstillede oven for Hytterne, og som var Kvinder, forekom mig fuldstændig mandskønagtige. Bag dem var rejst en lille Snehytte med et Indgangshul for-

neden. Her stod en Eskimo og indbød os med Høvdingemine og udstrakt Haand til at kravle ind.

Jeg spurgte efter Rasmussen og Jørgen. „Hvor er Knud og Jørgen?“ spurgte jeg de omkringstaaende. Man gentog mit Udraab og belo min Dialekt — jeg hørte mine Ord løbe Flokken rundt — og i det samme kom vore to Kammerater frem fra Nabohyttens Husgang. De havde været paa Æde-Visit og først nu erfaret vort Komme.

En hastig Hilsen, en kort Forklaring — og vi lagde Moltke ned paa Sneen og drog ham i Posen ind i Hytten. En gammel, skrækkelig grisset Kvinde fulgte med, paa Briksen bredte hun vore Rensskind, og en Vægstenslampes Mos-Væge fik hun tændt, dens gule Flammer hoppede uroligt, fra Hvælvingens Vægge gnistrede Snekrystallerne.

Trangt var Rummet, og oprejst kunde jeg ikke staa. Men det var et Hjem — endelig igen et Hjem!

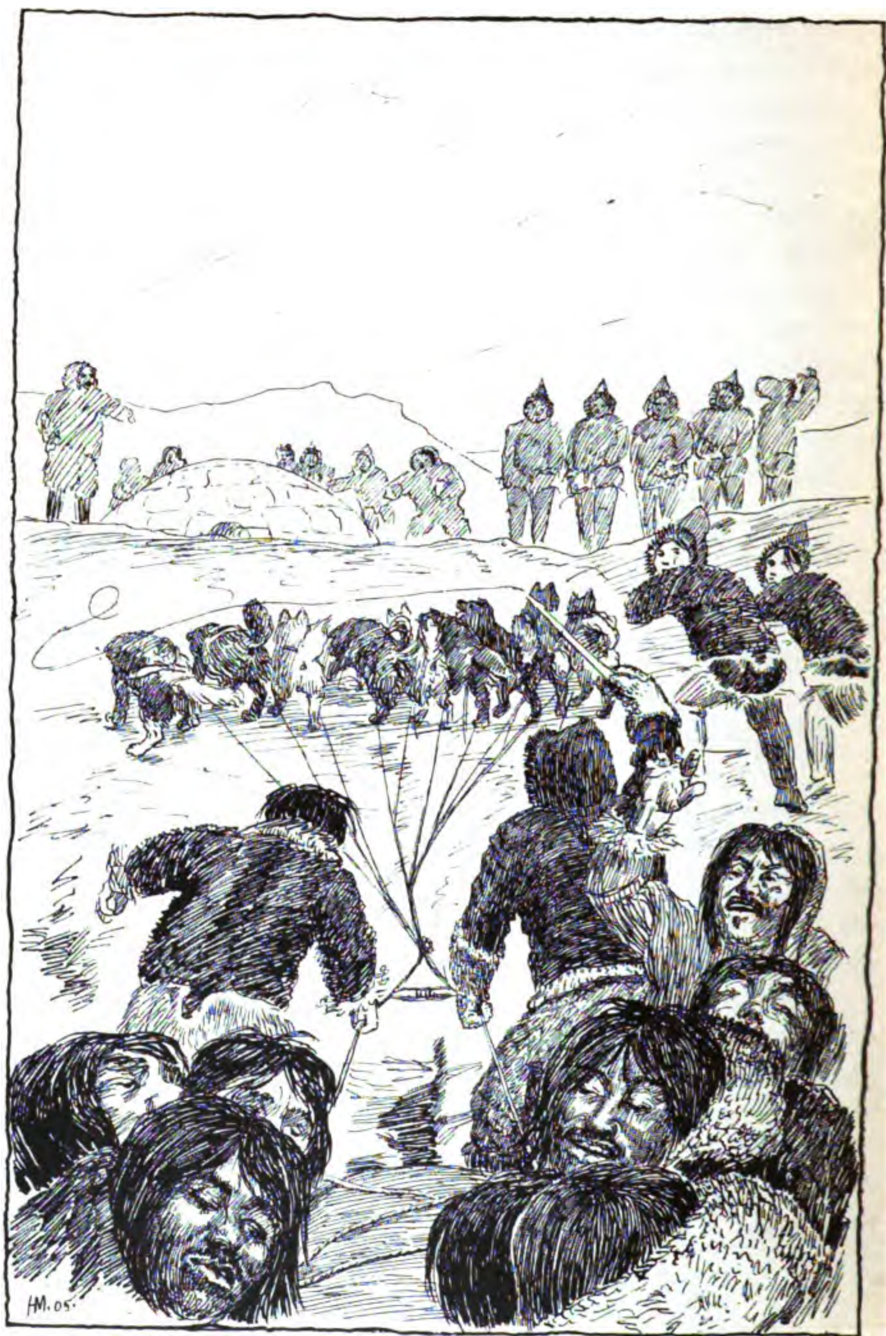
Moltkes Blik foer nogle Minutter undrende rundt. Saa sov han ind. Mens vi beredte os til Natten (vi nyankomne skulde sove ved Siden af Moltke, og Rasmussen og Jørgen vaage), og den gamle Kone — Arnâluk hed hun — hentede Sælkød til Kogning, fortalte Rasmussen om hans og Jørgens Rejse fra Kap York. Jeg gengiver hans egen Skildring, saadan som den foreligger i hans Bog „Nye Mennesker“ *):

„I Nærheden af Kap Atholl finder vi friske Slædespor og følger dem. De fører ind til en Stendysse under en stejl Klippevæg, hvor der er henlagt et stort Depot af en nyfanget Remmesæl. Vi maa altsaa ikke have langt til Mennesker! Hvilken Spænding! Det gjaldt jo næsten en Kammerats Liv.

Vi havde kørt hele Natten, en 12 Timer; et Stykke forbi Kap Atholl maatte vi gøre Holdt for at give Hundene et lille Pust. Vi havde da tilbagelagt en 56 engelske Mil i rask Galopade, og skulde vi blive nødsagede til at køre helt frem til Netsilivik, maatte vi nu tage et billigt Hensyn til Hundenes tomme Maver. Vi slog os ned paa Isen, drøftede Udsigterne, aad lidt Smør — vi turde for alle Tilfældes Skyld ikke spise vore Kiks — lagde os saa ned paa vore Slæder og faldt i Søvn.

Efter 3 Timers Søvn fortsætter vi. Vi har kun kørt et lille Stykke,

*) København 1905. Pag. 4 f. f.

Moltkes Ankomst til Saunders Ø.

da en sort Prik bliver synlig forude. Den vokser og bliver til en Slæde.

Jørgen! Knud! — Jørgen! Knud!

Vi var gale og kunde kun raabe hinandens Navne.

Fartsignal! Hundene lader Halerne falde og spidser Øren. Fartsignalet mumles endnu engang mellem•Tænderne, og Sneen hvirvler fra Hundenes Bagben. En kold Vind svider i Næsen. Endelig! Endelig Mennesker, andre Mennesker, nye Mennesker! — Polareskimoer!

En lang, smal Slæde kommer farende hen imod os, en Pisk svirrer gennem Luften, underlige Hundesignaler lyder os i Møde. En lille, pelsklædt Mand med et Par skinnende hvide Bjørnebukser springer af Slæden og løber gestikulerende hen imod sit Spand for yderligere at ophidse det.

Bagved ham, overskrævs paa Slæden, sidder en anden, klædt i Blaaræv med en stor Spidshætte over Hovedet; det er hans Kone.

Vore Hunde giver sig til at gø, og under stærke Glam farer vore Slæder sammen. Vi springer af, løber hen imod hinanden, standser og stirrer hinanden ind i Ansigtet, ude af Stand til at tale, lige forbavsede.

Jeg forklarer ham, hvem vi er, og hvorfra vi kommer.

„Hvide Mænd! Hvide Mænd!“ raaber han hen til sin Kone. „Vi faar Besøg af hvide Mænd!“

Vi forstaar hinanden uden Vanskelighed. Jeg løber hen til Konen, der er bleven siddende paa Slæden. Underlig bevæget ved jeg i Øjeblikket ikke, hvad jeg skal sige til hende, og rækker hende, uden at tænke over, hvad jeg gør, min Haand. Hun ser paa mig, uden at begribe Meningen, og ler. Og saa ler vi i Kor alle sammen.

Manden hed Maisanguark (den lille Hvidhvalshud), hans Kone Mekro (Fjeren); de boede i Igfigssork, en 12—16 engelske Mil Syd for vort Mødested, og det oplystes, at der sammesteds boede en 3—4 andre Familier.

Vi var saaledes i vor Iver efter at komme hurtigt frem til Agpat (Saunders Island) kørte uden om den Bugt, hvor Igfigssork laa. Sneen paa Isen var haard ud for Mundingen af Bugten, og vi havde derfor været ude af Stand til at se Slædespor, der kunde have ledet os derind. Men da vi samtidig erfarede, at der boede langt flere Mennesker ved Agpat, og at Fangstforholdene der var særlig gunstige, bestemte

jeg mig til at køre helt frem og pr. Slædepost raade mine Kammerater til det samme.

Maisanguark satte sig straks over paa min Slæde, medens hans Kone kørte hans Spand, og saa satte vi alle i Fart ad Agpat til under den livligste Samtale. De skulde egentlig have været hjem, men vendte nu om for at vise os Vej.

Mekro var en dygtig Hundekusk og slog med den lange Pisk saa godt som nogen Mand. Da man i Vestgrønland aldrig ser nogen Kvinde køre, udtalte jeg min Forbavselse; Maisanguark lo stolt og glad og raabte over til hende, at hun skulde slaa dygtigt med Pisken, da det morede den hvide Mand — og Mekro svang sin Pisk, og vi for af Sted med hende som Forkører. „Tugto! Tugto!“ raabte hun for at faa Hundene i Spring; og de lystrede, og vi halede godt ind paa den høje Agpat-Ø.

Han fortalte mig nu, at der boede „mange“ Mennesker ved Agpat, 3 Stenhuse og 5 Snehytter; og han slog over i overgiven Latter, hver Gang han tænkte paa den Overraskelse, han nu skulde blive Vidne til. „Hvide Mænd! Hvide Mænd!“ raabte han, hver Gang der indtraadte en lille Pause, og gned sig i Hænderne.

Med eet tier han og lytter; han springer op paa min Slæde og ser sig tilbage. Et godt Stykke efter os var en Slæde dukket op.

„Aulavte! Aulavte!“ raaber han; det er deres Stoppesignal. Men mine Hunde forstaar ham ikke, og jeg maa hjælpe ham med et Fløjt.

Han springer nu til Siden og giver sig til at hoppe i Vejret, samtidig med at han dasker sig over Laarene. Disse mærkelige Fagter blev han ved med at gentage; han var ganske rød i Hovedet af Ophidselse. Det betød, at der var noget usædvanligt paa Færde. Den fremmede Slæde kom nu farende imod os; da den kom nærmere, sprang to unge Fyre af Slæden og løb hujende ved Siden af. Ogsaa Maisanguark hylede nu og blev ved med at sprælle som en vanvittig.

Endelig standsede Slæden ved Siden af os. De to unge Mænd hed Krulutana og Inukitsork. Først skulde de naturligvis have at vide, hvem vi var, og Maisanguark afleverede Lektien. Derpaa kørte hele Karavanen under Latter og Raab ad Agpat til.

Aldrig har jeg følt mig i saa besynderlige, vilde Omgivelser, aldrig saa langt, langt hjemmefra, som da jeg stod midt i en Sværm larmende Polareskimoer paa Fjæren ved Agpat. Man opdagede os ikke,

Marsanguark. Fot.

før vi var ganske tæt ved Land; derfor blev Forvirringen og Overraskelsen saa meget desto større.

Maisanguark gentog sine Sprællemandsgebærder ved sin Slæde, da vi var i Raabs Afstand fra Pladsen, og skreg derpaa et øredøvende: „Hvide Mænd! Hvide Mænd!“

Folkene inde mellem Husene, som ellers havde været i livlig Bevægelse, stod stille med eet, og Børnene holdt op med at lege.

„Hvide Mænd! Hvide Mænd!“ gentog de unge Fyre, som havde sluttet sig til os.

Vore Hunde lod Halerne falde og skød Ørene lige i Vejret, da et mangetunget Brøl inde fra Land smeldede os i Møde. Og som et Fjældskred styrtede hele Sværmen ned mod Fjæren, hvor vi gjorde Holdt. Et Par gamle, graahaarede Mænd, stivbenede Kællinger, unge Mænd og Kvinder, Børn, der knap kunde gaa, — alle sammen klædte i disse Ræve- og Bjørneskindspelse, der gør et saa mærkeligt barbarisk Førsteindtryk. Nogle kom med lange Knive i Munden og blodige Arme, med opsmøgede Ærmer, de var netop i Færd med at flense, da vi kom; alt dette virkede vildt, og man havde i det Øjeblik svært ved at forstaa, at disse „vilde Mennesker“, „Nordpolens Naboer“, som Astrup kaldte dem, engang skulde blive ens gode, fortrolige Venner.

Vore Hunde blev spændte fra Slæderne, og straks blev der kastet Mængder af Kød til dem. Kød havde man i Overflod, og overalt mellem Husene var der Kogesteder. Disse Mennesker led ingen Nød, saa man straks.

Naar man kommer til en Boplads i dansk Vestgrønland, er det almindeligt, at de unge Kvinder hjælper den ankomne af med Overtøjet. Et Øjeblik glemte jeg nu, hvor jeg var, og strakte paa grønlandsk Vis min Fod ud mod en ung Pige, der stod ved Siden af. Det betød, at hun skulde trække mine Overtræksstøvler af. Pigen blev forlegen og slog Øjnene ned, og Mændene lo. Der var over hendes Undseelse denne indtagende Maalløshed, der kaster Skønhed over alle Naturbørn; hen over hendes Ansigt for en let Rødme, der virkede som en Krusning over en blank Fjældsø, hun vendte Siden til mig og lod sine sorte Øjne flakke ud over Isen.

„Hvad hedder du?“

„Andre vil nævne dig mit Navn!“ stammede hun.

„Aininark hedder hun!“ svarede de omkringstaaende leende.

En gammel Husfader kom nu hen til hende og sagde med Værdighed:

„Gør, hvad fremmed Mand beder dig om!“ Og straks bøjede hun sig ned og trak mine Støvler af.

„Lad mig komme til, flyt jer!“ raabte en gammel Kælling fra

Kogested mellem Hytterne. Fot.

Asivark. Alakrasinark med Barn i Rygpose.

Mængden, og hun skubbede Folk til Side og borede sig frem til min Slæde.

„Det var min Datter, du talte med!“ for det ud af hende. „Synes du ikke, hun er smuk?“ og hendes smaa, selvbevidste Øjne rullede i Hovedet paa hende.

Men den unge Aininark gled stille ud mellem de nysgerrige og gemte sig. Først senere fik jeg at vide, at min Opfordring til hende var bleven optaget som et Frieri.

Vi blev nu, Jørgen og jeg, førte op til Husene. Rundt omkring var der bygget Læmure af Sne som store Kogesteder, der samlede de Indfødte. En ung Fyr kom slæbende med en raa, frossen Hval-

roslever, og det blev vort første Maaltid; alle Pladsens Mænd spiste med for at vise os deres gæstevenlige Sindelag. Smaa nysgerrige Unger begloede os fra alle Sider med Graadighed og løb deres Vej, saa snart vi saa paa dem.

Straks efter første Grydes Kog blev vi kaldte ind til Stammens ældste, Aandemaneren Sagdlork (Løgnen); det kogte Kød blev lagt paa Gulvet, og man stak os en Kniv i Haanden.

En livlig Samtale kom nu i Gang. De var ikke vanskelige at for-

To gamle Kvinder. Fot.
Arnåluk. Asivark.

staa, thi deres Dialekt afveg kun lidt fra det almindelige grønlandske; selv var de forbavsede over, at de havde saa let ved at forstaa os, der dog var saa langvejs fra.

Efter Maaltidet gav de sig straks i Lag med at bygge os en Snehytte.

„Der er en syg iblandt jer, og derfor skal I hjælpes hurtigt!“ sagde de.

Store Blokke skar de nu ud af den haarde Sne; det var Murene til vort nye Hus. Og i en Fordybning i Sneen murede de det op, saa at det stod færdigt i Løbet af en halv Time.

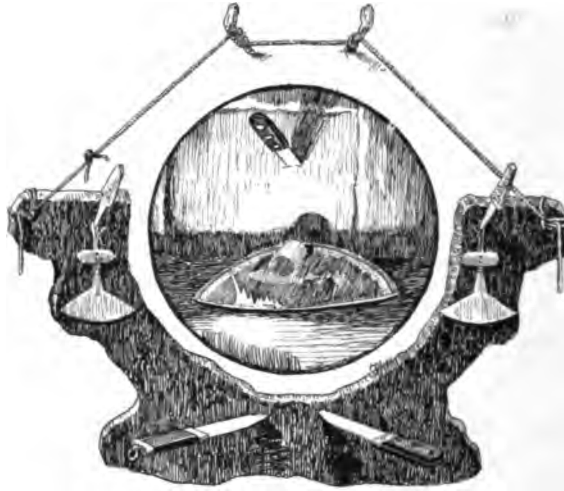
En Slæde blev sendt ud efter vore Kammerater, og ud paa Natten var vi alle samlede . . ."

Ja — atter var Ekspeditionen fuldtallig. Men Tilstanden var alvorlig: Moltke maaske dødssyg, Gaba ved at blive sneblind (han havde i de sidste Dages stærke Solskin tilsidesat rimelig Forsigtighed og forsømt at benytte sine Snebriller), alle vi andre overmaade udslidte, Hundene ømfodede og sultne — og vor Proviant og meste Udrustning laa over 40 danske Mile mod Syd i Melvillebugten.

Hvad skulde vi dog gøre ved Moltke! Jeg gradede ham: han havde høj Feber, men de Kininpiller, han fik, havde ingen Virkning. Vi skar Kamikker og Sælskindsbenklæder af hans ligesom stivnede Lemmer og froterede ham varm, inden vi iførte ham nyt Uldtøj og Skindtøj. Alligevel skjalv han, som om han frøs, og der gik nu og da en krampagtig Sitren igennem ham. Hedningerne, som saa' ham, sagde uforbeholdent, at Kulden havde ramt ham og han ikke kunde leve. Værst af alt var det, at han helt havde mistet Herredømmet over sine Funktioner. Han var forvandlet til et Spædbarn, og vi svøbte ham og skiftede om ham af den Smule tørre Tøj, vi ejede, at alt ikke skulde fryse til Is om hans stakkels lammede Legeme. En Kop kraftig Ærtesuppe, vi straks i Nabohuset havde faaet kogt til ham, nød han med hidsig Sult og forlangte mere. Endnu en stor Kopfuld fik han ned.

Mens Rasmussen hos Agpat-Folkene skaffede et forsvarligt Foder til vore Hunde, søgte Jørgen forgæves at faa Primus til at virke; for første Gang i 11 Maaneder var den i Uorden (det viste sig senere, at Gaba Dagen forud havde fyldt dens Beholder med Kogesprit i Stedet for Petroleum). Kødet maatte altsaa koges over Spæklampen, og Arnâluk stak en af vore store Knive ind i Snevæggen og hængte en Blikdaase over Blusset. Med sin Krumkniv afskar hun store Lunser Kød og puttede i Daasen. Flammerne steg og sank, Spæk blev tygget og spyttet ud i Lampeskaalen, Osen hvirvlede sort og tyk tilvejrs. Luften lunedes og blev tung . . . og Elias og Gaba og jeg faldt i Søvn fra bekymrede Tanker, fra Træthed, Mad — og da Jørgen siden vækkede os med Besked om, at nu var Kødet kogt, husker jeg, at jeg saa' Kniven sidde i Snevæggen, en lille Blikdaase med udspyttet Spæk ligge væltet i den hældende Lampeskaal, hvis Væge var

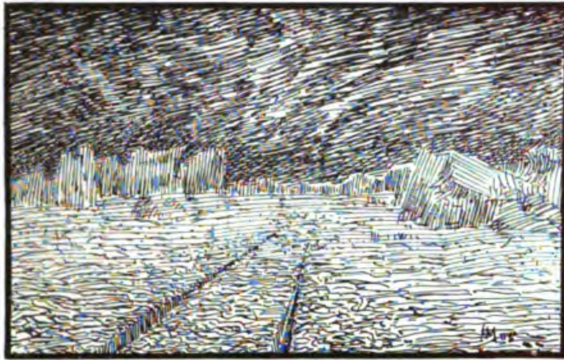
opbrændt, og Flammen ved at dø ud. Kun halvvaagne slugte vi nogle Mundfulde og faldt sammen igen i dyb Søvn paa den snævre Snebriks ved Siden af Moltke, hvem Rasmussen og Jørgen passede og tumlede med, uden at vi andre hørte en Lyd.

ANDEN BOG

BLANDT POLAR-ESKIMOER

(FRA 20 APRIL 1903 TIL 8 FEBRUAR 1904)

Slædespor i dyb Sne.

FØRSTE KAPITEL

Blandt Polar-Eskimoer. — Visitter. — Gastronomiske Delikatesser. — Moltkes Tilstand yderligere forværret. — Gaba sneblind. — Rasmussen rejser til Depotet. — Sygevagt. — Eskimoerne fortæller. — „Stjernen“ og Jørgen paa Rensjagt. — Atter Kød i Gryden. — Snehytteliv. — Som Eskimo blandt Eskimoer. — Primitiv Naturtilstand. — Antropologiske Maalinger. — Snestorm og Sult. — Snespurven og Malemukken. — Foraaret kommer. — Lang Ventetid efter Rasmussen. — Ængstelse og Spænding. — Depotrejsen lykkeligt overstaaet. — Elias'es Flugt. — Rasmussens Depotrejse-Dagbog. — Snehyttens Endeligt. — Vi flytter i Telt.

LANGT hen paa Eftermiddagen den 20 April havde vi endelig udsovet men vaagnede uden Forstaaelse af Tid og Sted. Sneloftet spændte sin hvide Hvælving over os, det spragede fra Spæklampen, ude hørte vi Hundene hyle — saa besindede vi os og krængede hastigt Posen bort for at se os om efter Mennesker og Mad. Dèr sad gamle Arnâluk trofast og kogte ved Lampen.

„Har du Kød?“ spurgte jeg og gned den sidste Søvn af Øjnene.

„Jeg er saa sulten,“ klagede Gaba, der laa mavelangs med Ansigtet ned i Briksen og holdt sig for Øjnene, der sved og smærtede, sagde han.

„Uh ja, saa sulten,“ lød det fra Elias.

Ogsaa Moltke vaagnede. Han kunde ikke bevæge sig, laa blot og stirrede om sig og krævede Mad.

„Her er Masser af Kød. Dejligt nyflænset Sælkød,“ trøstede Arnâluk. „Nu skal I straks faa alt det, I kan proppe i jer.“

Rasmussen, der udenfor havde hørt os tale, dukkede ind gennem Hytteaabningen. Han og Jørgen havde skiftedes til at vaage over Moltke og sove uden for Hytten i en Pose paa en af vore Slæder.

Vi spiste nu sammen og drøftede vor Stilling. Moltkes Tilstand var trist, ja truende. Han kunde ikke fjernes og havde øjensynlig ikke Udsigt til Helbredelse i den nærmeste Fremtid. Vi andre kunde blot yde ham den bedst mulige Pleje — og den var jo desværre ringe nok. Et af Depoterne fra Melvillebugten maatte inddrages, saa at han ihvert Fald af evropæisk Proviant kunde faa en nogenlunde hensigtsmæssig Diæt. Hurtigst muligt maatte derfor en Slædeekspedition sendes til Marie-Øen ved Kap Walker efter det deponerede Gods. Men foreløbig maatte Mennesker og Hunde udhvile sig — i hvert Fald et Døgn endnu.

Hvert Øjeblik, mens vi talte, viste der sig en Eskimo ved Dørhullet, bekiggede os nysgerrigt og stak en Luns Kød ind til os, smilte med dejlige hvide Tænder og henkastede et Par ligegyldige Ord om Vejret eller vore Hunde for derefter, inden han trak sig tilbage, interesseret at spørge til Moltke, som idelig jamrede sig og maatte løftes og flyttes, eller til Gaba, der var sneblind paa begge Øjne, og som klagede sig højt, naar jeg lagde et lille Stykke Kokainhinde i hans Øjenkroge til Opløsning. Eliases ene Øje var ogsaa lidt beskadiget, og Jørgen havde Næseblod og Hovedpine. Alene Rasmussen og jeg fejlede intet.

Da vi havde mættet os og ogsaa skaffet Mad til Hundene, der imod Stedets Skik — til vor Undskyldning tjente, at vi havde ikke Seler og Skagler nok — løb løse rundt paa Pladsen, gik Rasmussen og jeg en Tur over den stenede, svagt snedækkede Slette de ca. 200 Alen op til den mægtige Fjældvæg (af lagdelte Sandsten), ved hvis Fod en nedrovset Skraaning lod sig bestige. Her oppe fra saa' vi ud over den hele lille Slette under Fjældbratningen med de faa Smaahytter af Sten og Sne straks oven for den isskruede Fjær. Det var Aften, dejligt mildt, kun ÷ 12 Grader (inde i Snehytten havde der paa Briksen, hvor Moltke laa, og to Spæklamper holdtes brændende, været + 4 Grader). Ingen Vind og saa godt som skyfrit. Vore Slædespor fra i Gaar løb ud mellem de mange Isfjælde, der alle Vegne fyldte Havisen. Ad disse Spor skulde allerede Dagen efter Rasmussen køre til Depotet. En lang Vej og en besværlig Opgave! Vi var blevne enige om, at han skulde se at faa en Del af Bopladsens bedst kørende Eskimoer med derned, saa at den størst mulige Mængde Gods og Proviant kunde blive hentet herop til Saunders Ø. Helst var jeg rejst

selv, for at jeg samtidig kunde faaet suppleret vor Kortskitse mellem Kap York og Kap Walker, men da hverken Jørgen, Elias eller Gaba i Øjeblikket syntes skikkede til at ledsage mig, og Rasmussen bedre end jeg kunde samtale med vore nye Pladsfæller og faa dem med til Melvillebugten ved at gøre dem Rejsens Maal begribeligt og love dem Vederlag i Knive og Ammunition, paatog han sig med Iver Hvervet. En af os to vilde og maatte jo blive hos de syge, og maaske var jeg den, der bedst kunde varetage Plejegerningen — skønt ogsaa jeg med Bekymring indsaa min Mangel paa Evne og Midler til at kunne være Patienterne til synderlig Nytte.

Majark. Fot.

Det lykkedes virkelig Rasmussen i Løbet af Aftenen at faa bevæget den altid villige Marsanguark samt vor Snehyttes Bygmester, Majark, en klog og myndig Mand tilsyneladende midt i Trediverne, og den halvgamle Elenguark til at køre med til Depotet næste Dag, og da Elias ikke længere generedes af Øjensmærter, var ogsaa han rede til at rejse med. Med Jørgen til Hjælp vilde jeg da blive tilbage hos Moltke og sende Gaba efter Rasmussen, saasnart Sneblindheden var overstaaet.

Blot Vejret vilde holde sig roligt endnu i 14 Dage, saa at ikke Foraarsstormene med voldsomt Snefald skulde gøre Depotrejsen altfor vanskelig eller maaske umulig! Eskimoerne fortalte os, at nu nær-

mede den Aarstid sig, hvor Fangstrejserne ikke burde gøres for lange. En Gang for nogle Aar siden, netop hen mod Foraaret som nu, havde nogle Eskimoer været paa Bjørnejagt langt nede i Melvillebugten, og sydlige Vinde med tæt Snefald og tungt Føre havde gjort Hjemvejen til Kap York ufremkommelig paa Slæder. Hundene sank i Bløde til midt paa Livet, Slæderne stod uhjælpeligt fast. Da maatte Eskimoerne, for at redde Livet, skære Slædebindslerne itu og af Mederne danne sig Skier, paa hvilke de spadserede de mange Mil til Kap York med Hundene stolprende bag efter sig.

Aandemaneren Sorkrark. Fot.

Med Rasmussen fulgte en gammel Eskimo Sorkrark (Hvalbarden) hjem til os i Hytten. Og lidt efter indfandt en anden Gamling, Kale, sig paa Besøg. Disse to var gode Venner og Fangstfæller, begge lige snaksomme og muntre men vanskelige at forstaa — Sorkrark, fordi hans Tale flød usædvanlig hurtigt, og Kale, fordi han læspede. Sorkrark var mager, med skarpt Ansigt og smaa, listige Øjne. Store Kager af Smuds dækkede hans Kinder og de øvre Haandflader, og hans Dragt var slidt og blodbesmurt. Kale havde en tæt og fyldig Skikkelse og skinnede af Spæk, Velholdthed og Veltilfredshed. Han var tydeligt nok Sorkrark underlegen i Forstand, men hans ejegode Øjne kom man straks til at holde af. Som disse to gamle dér sad pludrende i vor Hytte, med besynderlige Gestus, stinkende af Smuds og fyldte med Utøj i det lange, tilfedtede Hovedhaar, kunde man ikke vel tænke sig, at de for lang, lang Tid skulde blive vore nærmeste Omgangsvenner. Ingen anede da, hvor nøje vor

Skæbne vilde blive knyttet netop til disse to Mænd og deres Familje.

Vore to Gæster indledede Samtalen med at rose hinanden. Sorkrark meddelte i en hemmelighedsfuld Tone, at Kale var opkaldt efter en hvid Mand af samme Navn, der i Kales tidligste Barndom havde overvintret længere nordpaa sammen med mange andre hvide Mænd. Og Sorkrark pegede paa Kales Isse, hvor en Dusk hvidt Haar groede midt imellem alt det sorte.

Kale.

„Disse hvide Haar har Kale faaet, fordi han bærer hvid Mands Navn," forklarede Sorkrark, og Kale nikkede med Selvfølelse.

Det viste sig ved senere Undersøgelse, at den hvide Mand, efter hvem Kale var opkaldt, maatte være den danske Polarfarer Carl Petersen, der var Tolk bl. a. ved Kanes og M'Clintocks Polar-Ekspeditioner. Petersens Fornavn Carl udtales netop i Grønland som Kale. (Om Eskimoernes Opfattelse iøvrigt af Tolken Carl Petersen skal senere blive meddelt).

Kale gav sig nu til at fremhæve, hvilken udmærket Aandebesværger Sorkrark var. Ingen vilde som Sorkrark kunne sige, hvad Moltke fejlede og angive Midlerne til hans Helbredelse, hvis det var

bestemt, at han skulde leve. Vi maatte endelig lade Sorkrark holde en Aandebesværgelse over den syge. Kale tilbød at assistere ved Seancen med Ekko og Omkvæd.

Ny paa Pladsen som vi jo var og ukendte med Skikkene, navnlig angst for de Forpligtelser vi muligt paadrog os ved ikke at ville efterkomme den af Aandebesværgerne foreskrevne Kurmetode, frabad vi os høfligt men bestemt Æren af Troldmanden og hans Hjælpers Seance. Rasmussen udtalte vor Tvivl om Trylleformularernes Værdi for hvide Mænd — vi var jo af et andet Stof og andre Skikke end Eskimoerne.

De to „Medicinmænd“ forlod os med en elskværdig Forsikring om at være tilrede, hvis vi sidenhen kom i Tanker om at ville prøve deres Bistand. „For Sorkrark er en stor Aandebesværger,“ forsikrede Kale, og hans Øjne straalede af naiv Beundring.

Natten, som fulgte, blev søvnløs. Fra Midnat til Kl. 8 Morgen var Moltke uafbrudt urolig og trængte bestandig til at hjælpes og flyttes. Hans Aand var sløvere end før, hans Tale vildere. Han klagede sig højt og smærteligt hvert Øjeblik og sov slet ikke. Rasmussen og jeg vaagede hele Tiden. Vore Grønlændere sov i Tremandsposen udenfor. Morgenmaaltidet bestod af kogt Sælkød af en stor Remmesæl, som Rasmussen havde faaet foræret. Vi spiste graadigt og drak os Styrke til i den varme, fedtfyldte Suppe. En Kop Kaffe slugte vi ovenpaa med den beklemte Følelse, det altid giver at vide Bunden nær i Beholdningen af denne den kæreste og bedste Stimulans i arktiske Egne.

Inden vi lagde os til et Par Timers Hvil før Rasmussens Afrejse, foretog jeg en Undersøgelse af Moltkes Legeme, saa daarligt end Forholdene tillod det. Det viste sig, at han var øm op langs hele Rygsøjlen, men at særlig Partiet over Lænderne smærtede stærkt ved Berøring. Hænder og Fødder var opsvulmede, Vristen især, og Tæerne saa godt som uden Bevægelsesevne. Sørgelig tilredt var han allerede af Hudløshed paa de indre Laarflader. Jeg opskar et Sæt Reserve-Undertøj af Uldstof og svøbte ham som et Spædbarn. Intet sansede han uden Mad, han spiste med ubehersket Sult og helst de fedeste Stykker Sælkød. Endogsaa Spækklumperne i Lampeskaalen begærede han, naar hans Øjne faldt paa dem under deres forvildede Søgen rundt i vort lille lave, allerede sodsværtede Snehjem. Jeg betroede Rasmussen mine Bekymringer med Hensyn til Moltke, idet jeg mente, at Lammelsen skyldtes en Ødelæggelse ved Kuldepaavirk-

ning af Rygradens vigtigste Nerver. Skulde Moltke frelses, maatte vi vist have varmt og tørt Tøj nok til at skifte med, og hans Fordøjelse, der var i sørgelig Uorden, reguleres ved delvis Ernæring med Grynspise og Brød. Men ingen af os turde rigtig tro, at han stod til at redde.

Det var et trist Farvel, vi sagde hinanden, da Rasmussen og Elias med de tre Polareskimoer den 21. April om Middagen kørte af Sted i Slædesporet mod Syd. En bidende kold Nordenvind i Tiltagen havde de med sig. Faa Minutter efter forsvandt de imellem Isfjældene. Der forestod dem en maaske fjorten Dages anstrængende Tur, og vi, som blev tilbage, skulde i Ventetiden overgaa til udelukkende Ernæring ved Kød — af Hvalros, Bjørn, Sæl, maaske Rensdyr, Harer eller Ryper eller i værste Fald vore egne Hunde! Til Rest af den i Hast medførte Slædeproviant havde vi kun 3 Daaser Ærtepølse, $^1/_4$ Daase Havregryn, lidt Kakao, The og Kaffe samt 3 Skefulde Melis. En sidste Klat Smør blev brugt til at stege Lever og Hjærte i af Remmesælen. Det var dejligt atter at smage noget stegt ind mellem alt det meget kogte Kød. . . Af Sneblokke havde vi faaet bygget en Læmur paa Nordsiden af vort Hus som et Slags Køkken, hvor vi over Sten tilberedte vor Mad med Spæk som eneste Brændsel. Vor Drikke, Kaffen saavelsom smæltet Sne og Is, smagte af Spæk, men Ganen protesterede ikke mere. Snavset og fedtet blev man under Kogningen, naar man mavelangs maatte ligge og puste Ilden levende under Gryden. . . Vi havde villet lære Eskimoens Liv nøje at kende — — ja, nu var vi da endelig blevne Eskimoer selv. . .

Jeg lader her min Dagbog tale i smaa Uddrag om de første Dages Liv, Arbejde og Indtryk under vor Ensomhed blandt Polareskimoerne:

„21. April, Klokken 3 Eftermiddag. . . Sidder her paa Briksen i Snehytten lige efter Knuds Rejse og fører Dagbog, samtidig med at jeg tilser Moltke. Jørgen, der er besværet af Træthed i Lemmerne og Hovedpine, har strakt sig bagest paa Briksen ved Moltkes højre Side, forrest paa Briksekanten sidder Arnâluks unge Datter Aininark med en Veninde, Ekrariusark, der som Barn har været med Peary et Aar i Amerika. Tværs over mine Fødder har Gaba slængt sig med tilbundne Øjne, paa en Tøjpose, foran Briksen sidder endnu to unge Kvinder samt en ung smuk Mand fra Kap York ved Navn Uvdloriark („Stjernen"), der lige har foræret os en hel Netsidesæl, da han har er-

faret, at vi er i Kødmangel. Endelig har 3 halvvoksne Drenge presset sig ind gennem Døraabningen, de staar med aabne Ansigter og maaber forundret over de hvide Mænd, der forøvrigt snart er lige saa sorte i Ansigtet som Eskimoerne selv. En af Drengene er aldeles sortskjoldet i Ansigtet af Snavs og en anden, Inukitsork, en sværlemmet Kraftkarl i Lømmelalderen, gør mislykkede Forsøg paa at røge af en Shagpibe, som Rasmussen har foræret Drengens Fader Ehré. Vi er altsaa 12

Alekrasinark. Inukitsork. Ehré. Fot.

Moder, Søn og Fader.

Mennesker her inde i vor lille Hule, hvis indvendige Højdemaal lige under Toppen næppe er 3 Alen, og hvis indre Diameter er ca. 4 Alen. Snebriksen er hævet en Alen over Jorden, og et Brædt er lagt hen ad Kanten for at støtte den. Briksen har til Eskimoernes Beklagelse faaet Fald frem mod Briksekanten, saa at vi maa have Hovedgærde bagest, hvilket forresten forekommer os bekvemmest, idet man saa kan slippe nemt ind og ud og anbringe Hovedgærdet op mod Bagvæggen. (Eskimoerne ligger altid med Hovedet ud mod Rummet). Snehytten er bygget i en Hvælving af 8 Rækker aflange Sneblokke, i underste Række 15 Blokke, i øverste 5 og Toppen dannet af én eneste stor Blok presset ned udefra, medens den øvrige Hytte er

bygget op indefra. Vore Gæster fortæller os, at vor Hytte baade er videre og højere end Eskimoernes egne Snehytter. Uvdloriark beretter, at der paa Storøen (Wolstenholm Island) skraas for Saunders Øen skal være 3 Rensdyr tilbage af en større, nu og da beskudt Flok, og han opfordrer Jørgen til næste Dag at gaa med paa Jagt derovre, saa vi kan faa noget Renskød i vort Forraadsrum.

De unge Kvinder smaapassiarer indbyrdes i en egen kælen, klynkende Tone og forjappet Rytme. De driller hinanden med, at deres Mænd, som er borte paa Bjørnejagt, næppe længes efter at komme hjem, siden de bliver ude saa længe. Jørgen anslaar Kvinderne til at være mellem 16 og 20 Aar. „Er her da ingen ugifte Kvinder," spørger han. Kvinderne fniser, og Uvdloriark siger, at da der er Mangel paa Kvinder, tager man dem til Ægte straks de er modne. . .

Kale med den hvide Haardusk var et Løb herinde. Han læspede megen Snak af sig om Moltkes Sygdom; det lød, naar han talte, som om han ingen Tænder havde i Munden. Under megen Alvor fortalte han, at Sagdlork, Stammens største Angakok (Aandebesværger), til hvis Vinterseancer der valfartes fra hele Kysten mellem Kap York og Kap Aleksander, nu havde erklæret sig villig til at gaa „nedenunder", det vil sige: ned gennem Havet til Underverdenen for at spørge Aanderne til Raads om Moltkes Sygdom og Midlerne derimod. Og uden at spørge om Forlov rakte Kale sig ind over Briksen og tog paa en egen mystisk Maade med sin højre Haand om de tre Mellemfingre paa Moltkes højre Haand, medens han pustede Moltke i Ansigtet. Jeg lod Jørgen sige, at vi ikke foreløbig vilde ulejlige hverken Angakokker eller Aander, men hvis jeg maatte faa en Lok af Kales hvide Haardusk og maale hans Hoved med nogle Apparater, der skulde tjene til at vise, om Eskimoernes Hovedform var anderledes end hvide Mænds, vilde jeg give Kale en Lommekniv. Men Kale, der aabenbart betragtede mine antropologiske Maaleinstrumenter med samme Mishag og Ængstelse som vi hans Besværgelsesforsøg, trak sig hurtigt baglæns ud af Hytten. . . .

Forhænget for Aabningen lukker ikke tæt. Nordenvinden vifter herind. Her er koldt trods Spæklampen. Moltke fryser om sine Fødder, som jeg maa frotere varme." . . .

22. April . . . „Ak, hvilken Nat. Grufuld for Moltke, der lider uden at kunne lindres, besværlig for mig, der stadig maa hjælpe ham og

Ekrariusark, (Fru Pearys Plejedatter). Aininark. Fot.

To unge Fruer.

gerne vil skaane Jørgen, som skal paa lang Jagt i Dag, og Gaba, som endnu ligger næsegrus paa Snebriksen plaget af Sneblindhed og utrøstelig.

Hvert Øjeblik i Nat har jeg skullet flytte Moltke, og hver ny Stilling han anbringes i, bliver ham efter bare faa Minutters Forløb besværlig og smærtefuld. Om Morgenen Klokken 8 er jeg rent ødelagt, jeg har Smerter over Ryg og Lænder af daarligt Leje og ideligt Arbejde med den syge, har Hovedpine og iskolde Fødder, er forfrossen paa hele Legemet, for den bidende Nordenvind staar lige igennem Hytten.

Men hvad er dette mod den syges Tilstand.

Et Øjeblik, jeg var udenfor, følte jeg mig ganske svimmel og maatte samle mine sidste Kræfter til at jage „Viggo“ og „Damen“ bort, de sultne Stakler, der i Nat gentagne Gange havde været inde under Dørforhænget og rapset af vor Smule Sælkød, af hvilket Hundene dog Dagen forud havde faaet den Part, der kunde afses til dem.

Hele Formiddagen er Moltkes Tilstand den samme som om Natten. Jeg har maattet purre Jørgen, vi maa stadig være to om at hjælpe den syge til nyt Leje, ingen af os kan magte ham alene.

Ved Middagstid faar jeg en Times Søvn men skal op og tage Vejrobservationer og maa da med det samme staa Jørgen bi, der ikke kan tumle Moltke alene og ikke kan faa nogen væsentlig Hjælp fra Gaba.

Moltke ligger uden Bevidsthed, han har smæltet et dybt Hul ned i Snebriksen, og den Smule Rensskind, vi har under og over ham, gror efterhaanden fast til den smæltende Sne, der senere, naar Lampen gaar ud, fryser til Is og ødelægger os alle de varmegivende Skind.

En Gang imellem vaagner Moltke op og taler forvirret om, at hans Fødder fryser af ham, vi blotter dem og føler, at de er ganske kolde og stive. Længe gnider vi dem, men kan ikke faa dem varme, saa holder vi Spæklampen under, til de bliver sorte af Os, og vi faar saa lidt Liv i dem igen.“ . . .

„Da Jørgen hen paa Formiddagen var taget med Eskimoen fra Kap York „Uvdloriark“ paa Rensdyrjagt, var jeg alene tilbage med Gaba. Der var nu lidt Bedring i hans Øjne, en lille Smule Kokainopløsning havde taget de værste Smærter bort, og han kunde begynde at skimte.

Medens Moltke nu endelig fik sig en lille Søvn, var jeg ude og lave Mad, det tager mig som Regel et Par Timer at faa kogt en Grydefuld Sælkød. Jeg har opgivet at rense Kødet, blodfyldt som det er gaar det i Gryden, saa bliver Suppen des kraftigere. Blusset er udelukkende Spæk og nogle smaa Knolde tørt Mos samt en Pind i Ny og Næ, som jeg stjæler fra en af vore Slæder, paa Steder, hvor jeg tror den kan undværes.

Vort Kogested og vor Snehytte. Saunders Ø.

Sodet og tilgrisset bliver jeg naturligvis under al denne Madlavning i fri Luft, hvor Blæsten fører den smudsige, fedtede Røg lige ind i Ansigtet paa mig, medens jeg ligger med Hovedet ind mod Baalet og puster og puster for at holde Ilden vedlige. Men hvor er det saa ikke dejligt, naar endelig Suppen bobler op over Grydekanten, at kunne kaste Sne paa Baalet og bære den dampende Føde ind i vor lille Snehytte til de sultne Munde.“ . . .

„Stadig kommer Hedninger paa Visit i Snehytten for at se til vor syge Kammerat. Ofte kommer Mand, Kone og Børn sammen, Flokken er saa stor, at vi knapt kan rumme den.

Kvinderne kan sidde halve Dage hos os og underholde hverandre i deres underligt klynkende Tonefald, altid er de hjælpsomme, naar det gælder at flytte Moltke, der syntes os tung og stiv som Metal.

Kvinderne har gerne deres „Haandarbejde“ med sig paa saadanne Visitter. Ustanseligt tygger de paa et Alkeskind, hvis Fjerlag de har krænget indad, Kødsiden skal omhyggeligt gennemtygges, lidt efter lidt forsvinder det hele store Alkeskind i deres rummelige Mund, og saa tygger de løs, man kan se dem vende hele det sammentyggede Skind inde i Munden, som en Vesterhavsfisker vender sin løse Kardusskraa.

Efter et Par Timers Arbejde, hvorunder Ansigtsmusklerne herligt spændes og forvrænges, slipper Skindet ud i opblødt og blødgjort Tilstand og er nu færdigt til Tørring. Naar det bliver rigtig tørt, skal det skæres op, af 20 saadanne Alkeskind syes en varm, blød Inderpels med Fjerlaget ind mod den nøgne Krop.

Blandt de hyppigste Gæster er Kale med hans fedladne og altid elskværdigt grinende Ansigt.

Kale er allerede ved at blive vor meget gode Ven, altid munter og beredt til at hjælpe os, hyggelig og offervillig.

I vor ynkværdige Snehyttetilværelse er han med sit gode Humør til megen Oplivelse for os, og aldrig kommer han tomhændet. Lange Ture kører han til Depoter fjernt borte for at skaffe os særligt lækre Ting som Hjærte af Bjørn eller Sæl- og Hvalroslever.

Men han er utrolig skidenfærdig, og tit syntes vi ogsaa, at hans megen Tale er trættende.

I Solskinnet uden for sin Snehytte, Nabohytten til vor, sad han i Dag paa en Slæde og holdt Siesta smaanynnende Angakokmelodier og med et Redskab, der skulde istandsættes. Han skinnede af Spæk og havde lige faaet stukket et Par vældige kogte Kødklumper ud af sin omhyggelige Kone Asivark, der hele Dagen igennem holdt Ild under Gryden henne bag de Sneblokke, der dannede hendes Køkken.

Mellem sine Knæ havde Kale en seks-syvaars Unge med tilsmudsket Ansigt og sammenfiltret Haar, i hvilket Kale velvillig mod den lille men tillige af tydelig Egennytte jagede den tætte Bestand af Polarparasitter. Med graadig Vellyst opjagede han af Urskovens Dyb en Mængde Vildt, som han med forbavsende Færdighed fortærede levende.

Undertiden jog han i Kampiveren sin Mund helt ned i Barnets skidne Haarpurl og gik løs paa Vildtet med sine stumpslidte Fortænder. Kun en Gang imellem løb hans gode Hjærte af med ham, og mellem to fremstrakte Fingre holdt han hen for det misundelige Barns Øjne et særligt fristende Stykke Vildt, som Barnet lykkelig annammede.“ (Senere saa jeg tit Børn, der var langt utaalmodigere Vildtbaner end Kales Protegé, og som idelig forlangte deres rigelige Anpart af den Fangst, de ældre gjorde.) . . .

„Uden for vor Snehytte ligger der paa en lang, bénskoet Slæde af

Fot.

En Kone, der lysker sin Mand. Saunders Ø, ved Siden af vort Telt.

sammenbundne Træstumper en Krøbling ved Navn Taterark (opkaldt efter Maagearten Tateratten). Om Morgenen køres han herhen af hans Moder Arnâluk, der tungerap fortæller os, at Sønnen ikke har større Glæde end at høre nyt og se hvide Mænd. Hans Underkrop er lam og vissen, saa han hverken gaa eller staa. Nu ligger han her klods op ad vor Bolig og kigger og lytter, og om Aftenen, naar Arnâluk kører ham hjem, véd han alt, hvad vi har foretaget os, af hvem vi har haft Besøg, og hvorledes det stod til med vor syge Kammerat. Han er Pladsens levende Avis. Hans kloge Øjne spiller endnu livfuldt, og med sine gigttrukne Fingre haandterer han en stumpet Kniv og formaar at skære Smaafigurer ud af Hvalrostand — Hunde, Bjørne, Slæder og Kajakker.

Han har ikke altid været Krøbling som nu. Det siges, at han som ganske ung var Stammens flinkeste Rensjæger og Bueskytte — men saa blev han pludselig „forgjort“. Og siden har han været lam.

Selv fortæller han saaledes om sin Sygdom, mens de andre tilstedeværende stadig falder ham i Talen med stærkt rosende Bemærkninger om hans Fangerduelighed, før han blev syg:

Fot.

Taterark paa sin Slæde.

„Jeg var lidt større end ham dér (Inukitsork, 13 Aars Dreng), da jeg fik min Kajak samtidig med min Broder Majark, som var flere Aar ældre. Efter at jeg havde faaet Kajak, var jeg altid ude paa Fangst og fik altid god Fangst.“ De andre siger i Munden paa hverandre: „Ja, Taterark var meget dygtig til at fange, Majark fangede intet, det var kun Taterark, der fangede, og det var ikke blot Hvalrosser og Sæler men ogsaa Harer og Rensdyr, for han var meget dygtig til at løbe, og det var med Bue og Pil. For det var paa den Tid, da vi ingen Bøsser havde.“

Taterark tager Ordet igen:

„Jeg havde et godt Spand Hunde. Ja, havde jeg ikke været syg

nu og lam, saa vilde jeg nok have frakøbt jer en af jeres Bøsser, for jeg er som tosset efter Bøsser. Og rimeligvis havde jeg ogsaa tilbyttet mig største Delen af jeres Hunde," ler han stolt, „for jeg er en Ynder af mange Hunde i Spandet.

Jeg vil være den første i hvad jeg saa foretager mig."

Taterark ligger og smaaler i sine Minder, og Arnâluk tager Ordet for ham, hun siger:

„Men saa kom der en Tid, da Hundene døde næsten ud heroppe, og Fangsten blev ringe. Alene Taterark fangede noget alligevel, thi han var ikke bange for Anstrængelsen ved til Fods at gaa over Isen paa brede Sunde og Fjorde og fik da baade Sæler og Hvalrosser og maatte slæbe Kødet hjem."

Taterark indskyder en selvfølende Bemærkning om, at han ikke var større end Majarks Søn dèr (7 Aar), da han fangede Sæler paa Isen, og omkring fjortenaars Alderen da han fik sin første Hvalros fra Isen.

„Endelig en Gang fik jeg da Bøsse, det var nede ved Kap York, den Gang Piveris (Pearys) første Skib kom herop."

Arnâluk siger: „Og da han først havde faaet Bøsse, var det utroligt, hvor meget han kom hjem med af Fangst."

„Ja," siger Taterark, „det eneste jeg brød mig om var at løbe om paa Fjorden og Fjældet efter Vildt, og intet var vanskeligt for mig nu, da jeg havde faaet en Bøsse. Og det var en af de dejlige Bøsser, som kan skynde sig. (Winchester Karabin med 12 Skud i Magasinet). Jeg havde givet 3 store Narhvalstænder for den.

Saa var jeg en Dag ude at ro i Kajak ovre ved Umanark. (North Star Bay). Vi havde været paa Hvalrosfangst, og Manitsorks Far havde fanget en, som vi bugserede, da vi ser en Sæl, som vi sætter efter. Det galdt om at forfølge den saalænge, at den mistede sine Kræfter og blev langsom i sine Bevægelser og let at harpunere. Jeg var stadig først, og den blev min Fangst. Jeg bugserede den til Land, men da jeg flænsede den dér, opdagede jeg, at det var en Dubilaliark (et Dyr lavet af et Menneske for at bringe et andet Menneske i Ulykke), den havde en almindelig Sæls Udseende men Knogler baade af Remmesæl og Hvalros, og saa havde den Kød, der saa ud som Nyrer. Den blev ikke spist men kastet for Hundene. Og hør nu, Vinteren derefter var det, at jeg blev syg, fik ondt i Benene, de blev lamme, og jeg var

ubevægelig. Aaret derefter var jeg ved at komme mig, jeg var naaet saa vidt, at jeg kunde gaa, men saa ud paa Vinteren blev det værre igen, og min ene Haand blev ogsaa daarlig. Fra den Tid af har jeg været en Dagdriver og maa ligge lam og se paa, hvad de andre foretager sig. Om man endda kunde skære Underkroppen af mig, saa jeg kunde krybe ind i en Kajak, saa vilde jeg blive glad igen. Til Kajakfangst har man jo egentlig ikke Underkroppen behov. Ja gid dog en, der var klog paa de Ting, kunde skære mine Ben af."

„Falder Tiden dig nu ikke lang?" spørger jeg.

„Under den første Del af min Sygdom var den lang, aa saa lang, men nu glider den godt nok hen. Men jeg kunde rigtignok have Lyst til at besidde Færdigheder som I i at gemme mine Tanker i Streger og siden lade Stregerne tale (ɔ: skrive og læse Skrift). Saa vilde vel Tiden gaa endnu bedre, og Livet blive ligesom kortere."

Jeg siger til ham:

„Ja, men du er jo meget fingernem og kan ligge og snitte mange smukke Ting ud i Ben."

„Aa pyt, min ene Haand er saa min Sandten ikke andet end Ben, den er helt forbenet af Sygdom, ligesom en vissen Kvist. Jeg kan kun lave noget elendigt Legetøj."

Men de andre udbryder:

„Jo vist er han dygtig i Hænderne, og altid arbejder han, aldrig kan han være ledig; med Bøsser, Knive, Bensager og Trægenstande arbejder han. Og saa har han saadanne hurtige Tanker og kan udtrykke dem saa morsomt."

Meget forsigtigt spørger jeg:

„Hvem havde mon lavet den Dubilaliark, der gjorde dig Fortræd."

„Kranomé (ja hvem mon?) Det ved vi ikke. Det er noget, man ikke forstaar. Men Arnâluk hvisker:

„Maaske er det gamle Krilernerk, eller gamle Krulés Mand, han er død nu. Krule er en gammel Kvinde med rindende Øjne og sludrende Tale ovre fra Umanark."

„Hvorfor skulde vel vedkommende have lavet Dubilaliarken for at fortrædige Taterark?"

„Ja," siger Arnâluk, „vedkommende vilde vel gerne have Renskød at smage, og Taterark havde meget Renskød liggende." Arnâluk sidder og lysker kærligt sin Mand, der ligger mavelangs henad Briksen.

„For naar man ikke længe har faaet Renskød, saa kan man blive helt tosset efter det," siger Arnâluk og lysker videre og fortærer Fangsten.

„Jeg skød Rensdyr," siger Taterark, „paa samme Maade som med en Bøsse. Det vil sige, jeg opsporede Dyret og nærmede mig det paa Skudhold uden at blive opdaget og sendte det saa en Pil i Kroppen. Holdet var det samme som et jævnt kort Skudhold. Jeg kunde godt faa mange Rensdyr med Bue og Pil."

Krulé.

„Ja, men hvorfor vil du da saa gerne have Bøsse, naar du kunde gøre det lige saa godt med Bue?"

„Fordi jeg holder af mærkeligt forarbejdede Redskaber, og fordi jeg gerne vil efterligne hvide Mænd . . .

Buen var af spaltet, sammensurret Renshorn sammensat af 3 Dele og overspændt med flettet Senetraad af Narhval. Strængene var ogsaa af flettet Narhvalvssener, de var stærkere end alt andet, men Kobberemme blev brugte i Nødsfald. Pilen var af Træ med en Jernspids, som man i Reglen forarbejdede af et Tøndebaand fra de hvide Mænd paa besøgende Skibe."

„Var du ogsaa Bjørnejæger?"

„Nej, paa den Tid, hvor jeg rigtig kunde være begyndt at gaa paa Bjørnejagt, traf det ind med den Hundesygdom, der i lang Tid berøvede os Trækdyr. Jeg var en ubeskægget Mand, da jeg blev syg og var ikke endnu den Gang begyndt at gaa i Lag med Bjørnene, og nu faar Bjørnene Lov at løbe i Fred for mig, endda jeg er en Mand med udgroet Skæg.

Saadan er det at blive syg, nu lever jeg Livet ligesom gennem

andres Oplevelser. Men en Gang har jeg levet og kan fortælle derom, som du nu har hørt."

Taterark lader sig hylle til med et gammelt Rensskind, triller sig til Leje paa den umagelige Slæde og ligger længe stille og filosoferer; siden sover han under aaben Himmel.

Hvilket mærkeligt Folk, disse hærdede Polar-Eskimoer — de ser ud som Vilddyr men har en Digters Replik og en Tænkers kloge og logiske Ræsonnement. Her er sikkert et rigt Forskningsfelt for os alle — naar blot Moltke var rask . . .

Miss Bill. (Efter Peary).

Inde i Hytten udspørger jeg den unge Kone Ekrariusark — om hvem de andre fortæller, at hun i sin Barndom var med Fru Peary et Aar i Amerika — om denne hendes Rejse. Men hun rødmer genert og dukker sig bag Veninden Aininark og er længe ikke til at faa et Ord ud af*). Som altid kommer Taterarks og Aininarks snaksomme Moder Arnâluk os til Hjælp, idet hun siger, at Fru Peary var god nok mod den lille Pige, men at Længsel efter Eskimoernes Mad drev Pigen tilbage til Eskimoernes Land med Pearys Skib, da dette Aaret efter kom for at hente ham og hans to efterladte Mænd (Amerikaneren Hugh Lee og Mulatten Mathew Henson, Sommeren 1895).

---

*) Peary skriver („Northward over the great ice", Vol. I, Pag. 487-88), at Fru Peary i 1894 bragte en lille moderløs Eskimopige, som hun kaldte „Miss Bill", med sig til Amerika. Det første og eneste, der levende overraskede og interesserede Miss Bill i Amerika, var Synet af en Kineser paa Gaden, til hvem hun øjeblikkelig løb hen og forsøgte at indlede en Samtale. Senere blev hun paa Gaderne i Washington set af nogle Medlemmer af det kinesiske Gesandtskab, der straks stansede hende og begyndte at tale kinesisk til hende, idet de aabenbart antog hende for Kineser. Peary tilføjer, at han synes, at dette Træk taler for Eskimoernes asiatiske Oprindelse.

Det er underligt at betragte samme Miss Bill. Intet i hendes Udseende eller Paaklædning nu røber Fru Pearys forhenværende Plejedatter, snarere er hun smudsigere i Ansigt og paa Hænder end alle de andre.

„Nu er hun gift med Sâmik“ („den kejthaandede“), oplyser Arnâluk. „Sâmik var Pearys Rejseledsager og fik som Løn en Baad af Træ. Den ligger længere mod Nord. Sâmik selv er paa Bjørnejagt.“

„Har du kendt Peary og Fru Peary?“ spørger jeg Arnâluk.

Hun ler overbærende: „Om jeg har kendt dem! Ja, det kan du tro. Mange Gange har jeg besøgt dem de forskellige Steder heroppe, hvor de har ligget med Skib og haft Hus. Og megen mærkværdig Mad har jeg spist hos dem.“

Og nu fortæller hun om sit første Møde med Fru Peary:

„Vi var ved Kap York den Gang, da vi hørte om et Skib, som skulde være kommet til Bugten langt oppe ved Krâna (Inglefield Gulf).

Det var nok gaaet bort igen efterladende nogle hvide Mennesker. Ingen af vort Folk vidste nærmere Besked om disse hvide, for ingen havde forstaaet dem eller vidste, hvad de vilde heroppe hos os. Men da der saa kom Is, og det var i et Aar, da der lagde sig Is over Vandene heroppe, endnu medens der var Sol paa Himmelen, saa kørte vi op for at se, hvad de hvide dog var for nogle.

Det tog lang Tid at komme derop, for det var det Aar, vore Hunde døde af Sygdom, vi maatte tilsidst køre med Hvalpe alene, ja til allersidst døde ogsaa de, og saa maatte vi selv skubbe Slæden frem.

Paa den Maade naaede vi langt om længe til Kiatark (Northumberland Øen) og blev deroppe nogen Tid, og derfra spaserede jeg med min lille Søn Ehré over til Piveris (Pearys) Station, saadan hed den Mand, der var kommet, men da vi kom til hans Hus, traf vi ikke ham, for han var ude og rejse med en anden hvid, der hed Aistero (Astrup). Derimod traf vi Pearys Kone og et Par Mænd af Følget. „Sikken dog en Fremtoning af Kvindekønnet,“ tænkte jeg, da jeg først saa hende, jeg havde aldrig før set en hvid Kvinde. Hun var stor, syntes jeg, næsten som en Mand, og dog lød det som af Kvinde, naar hun talte.

Jeg kom til at blive nogle Dage ved Pearys Hus, for min lille Søn var blevet sneblind. Dette Ophold var imidlertid slet ikke saa rart, for paa den Tid havde Pearys endnu ikke lært at forstaa, at

Eskimoer ogsaa er spisende Væsener, og de gav os næsten intet til Fortæring, bare lidt Suppe og andet mærkeligt noget, saa vi led af ligefrem Sult. Først senere, da Peary lærte os bedre at kende og saa', at vi var Grovædere, trakterede han os rigeligt, og det kan nok være, at der da kom mange Eskimoer paa Besøg til Pearys Kvarter.

Det gik jo os Eskimoer over for hvide Folks Mad, som det nu er gaaet jer over for den Føde, vi bruger, at først kan man ikke lide den, men siden finder man den tjenlig nok og velsmagende. Den første Gang jeg som Barn smagte hvide Folks Proviant — da der var Skib herinde ved Kysten — da smagte den mig modbydelig, det samme syntes alle mine jævnaldrende, men saa gav Folkene os lidt igen, og det smagte lidt mindre fælt, endskønt det var samme Slags, dog kunde jeg ikke lade være at tænke: de hvide Mænd maa jo have Saltvand til Drikke, siden alt, hvad de spiser og byder os at spise, er salt. Men de blev ved at smaagive os og smaagive os, og vi blev ved med at smaasmage og smaasmage, ja, og saa tilsidst endte det saamænd med, at vi kom til at synes, at den Slags Mad egentlig var det eneste, som smagte rigtig godt" . . .

— Inden Jørgen med Uvdloriark kørte over til Wolstenholm-Øen paa Rensjagt, nedskrev jeg en Del Oplysninger om skotske Hvalfangeres Besøg ved Kap York.

Omtrent hvert Aar kommer en eller flere Hvalfangerdampere til Iskanten et godt Stykke uden for Kap York og ligger der et Døgn eller to. Det er hen imod Sommertiden (i Juni), og den sidste faste Is er vandtrukken og fuld af Revner. Alligevel kører Eskimoerne ud til Skibet og kommer om Bord og faar Kiks og Kød og sælger Isbjørneskind og Blaaræveskind i Bytte for Knive, Krumknive, Savblade, File, Kogekar af emailleret Jern, Snebriller, Piber, Røgtobak, Tændstikker, Blikdaaser og Picklesflasker samt i de senere Aar navnlig Bagladerifler, Krudt, Bly, Patronhylstre, Fænghætter og Laderekvisitter, endelig ogsaa Træ til Kajakker og Slæder samt gamle Baadshager og Aarer til Teltstænger. Uvdloriark viser os en god Bagladeriffel, som han har givet 10 Blaaræveskind for. Han synes, han har gjort en fordelagtig Handel. Han byder os 25 Blaaræveskind for en Winchester-Karabin; han har Skindene liggende i sit Hus ved Kap York, siger han, det er fine, holdbare Vinterskind . . . Vi kan

dog ingen Bøsse undvære. Og hvorledes ogsaa faa Skindene hjem — kan vi bare bjerge os selv, maa vi vist være glade.

Undertiden lader en skotsk Kaptajn sig køre ind til Land paa Besøg i Hytterne for at handle der. Undertiden køres ogsaa Kvinderne ud om Bord. „Ja," tilføjer Arnâluk med raa Latter, „i mine unge Dage har jeg ofte gæstet Hvalfangerskibene, en Gang sov jeg tre Nætter om Bord, min Mand (Sorkrark) fik saamænd en Bøsse for mig af Matroserne, og selv blev jeg rigelig betænkt med Synaale

Wolstenholm Øen, Eider Duck Øerne og Dalrymple Rock.

og Krumknive. Ja, de Matroser, de er jo tossede!" (Senere fortalte Arnâluk uden Blufærdighed og under andre tilstedeværende Eskimoers Bekræftelse, og derfor antagelig troværdigt nok, om de skotske Skibsbesætningers skamløse Optræden over for Eskimokvinderne. Nærmere Betragtninger herover egner sig dog ikke for boglig Fremstilling.)

Uvdloriark fortæller videre om Skotterne, at man ved Kap York begynder at vente dem, strak efter at Søkongerne har indfundet sig paa Fjældet, nærmere Tidsangivelse kender han ikke. Men undertiden kører Eskimoerne paa Slæder flere Dagsrejser sydpaa over Melvillebugten for at træffe Skotterne under deres Oprejse. Paa en

af sine Bjørnejagter i Melvillebugten traf Uvdloriark en Gang et skotsk Skib i Drivisen langt fra Land og kom om Bord og „sov fem Gange“ undervejs til Kap York, hvor han blev sat i Land.

„Hvor mange Gange skal vi da sove endnu, inden Skotterne kommer i Aar?“ spurgte jeg.

„Ih ja, hvor mange vel!“ og Uvdloriark rystede paa Hovedet, som om han slet ikke begreb et længere Tidsmaal end nogle faa Døgn. „Mange, mange Gange skal vi sove endnu. Har du ikke set Snespurven, den har vist sig for første Gang i Dag. Mellem Snespurven og Søkongerne kommer Foraaret og Isopbruddet. Efter Søkongerne kommer altsaa Skotterne til Kap York, og her ved Agpat (Saunders Ø) ser vi først Skotterne, naar Edderfuglen har ydet os sit første Læg Æg ude paa Smaaøerne. (Eider Duck Øerne og Dalrymple Rock). Det er paa den Tid, da vi netop er begyndt at færdes i Kajak, men somme Tider driver Isen for tæt til, at vi kan ro ud til Skibet. Det er kedeligt, for saa faar vi ikke handlet med Skotterne det Aar.“

Dalrymple Rock.

Disse Tidsangivelser stemmer mærkværdigt godt med vore Oplysninger fra Dundee, efter hvilke Hvalfangerskibene, der har forladt Dundee i Begyndelsen af April, naar Kap York omkring Midten af Juni. Vi havde altsaa endnu 6-7 Uger at vente, inden Traaden til Omverdenen

kunde knyttes igen. Naar Rasmussen kom tilbage med inddragne Depoter, galdt det da om, næst Tilsynet med Moltke, at nyttiggøre Tiden med allehaande Studier blandt Polareskimoerne, saa at vi kunde være rede til eventuelt alle at søge bort med et skotsk Skib for straks eller senere paa Aaret at blive landsatte i dansk Vestgrønland. Denne vor Plan drøftede Jørgen og jeg med Uvdloriark, og han forstod godt, at vi kunde ønske os bort til andre Strøg end dem, der var hans Hjemland. Han sagde: „Min Kone er fra Akillinerk (Nord-Amerikas arktiske Øgrupper vesten for Smith Sund og Baffins Bugt), hendes Forældre er fødte derovre og kom vandrende over Isen hertil for lang, lang Tid siden.“

Hans Kone stammede vel altsaa fra en senere indvandret Gruppe, hendes Ansigts noge lysere Farve havde ogsaa været mig paafaldende. Hun var ogsaa ligesom lidt finere i Trækkene end Agpat-Kvinderne . . . Forresten et nydeligt Par, Uvdloriark og hans Kone! Han var vel omkring 30 Aar, havde glansfulde, elskværdige Øjne, en smukt formet Næse, et mildt og dæmpet Sprog. Hun var klædt i Blaarævepels med Hætte, korte Blaarævebenklæder og langskaftede Støvler af gulligt, frostgarvet Sælskind, der naaede næsten til Skridtet og med en koket Bjørneskindsfrynse foroven. Med sine smaa mørke Øjne kælent hvilende paa Manden, medens han talte, saa' hun virkelig indtagende ud. Af og til listede hun sig forlegen til at trykke hans Haand eller strøg ham kærtegnende over hans Bjørneskindsbukser. Han var hendes anden Mand og hun hans anden Kone, og deres Ægteskab kun faa Aar gammelt: de havde et lille Barn, og for Tiden var hun svanger. De var saa kønt forelskede i hinanden, og en fin Rødme farvede hendes Kinder, da han lovprisende fortalte os, at hun paa deres Rejse fra Igfigssork, en Boplads midt mellem Kap York og Kap Athol, havde fanget en Ræv og selv slaaet den ihjel med en Sten. „Ja, hun er saadan en dygtig Kone“, sagde han glad.

Hun blev henrykt over en Strimmel farvet Baand, jeg gav hende til at binde om Haartoppen. Den Slags Prydelser kender Polareskimokvinderne ikke. Gamle Arnâluk, der sad ved Siden af, og hvem jeg spurgte, om Baandet ikke var kønt, svarede spydigt: „Det gør jo ingen Nytte, hvordan kan det saa være kønt“ . . . Jørgen fortalte nu om Kvindernes stramtsiddende Haartoppe nede i Vestgrønland, og om at man dèrnede vaskede Haaret i Urin. Arnâ-

luk lo meget over den Art Renlighed. Kvinderne heroppe bruger end ikke Urin til at garve Skind i. Det var noget Griseri, mente Arnâluk og lo bestandig, mens hun flittigt lyskede sig i Alkeskindspelsen og spiste Fangsten. Og da hun erfarede, at man i dansk Vestgrønland sædvanligvis ikke fortærer Utøj, undrede hun sig, idet hun syntes, at intet smagte saa dejligt . . .

— Ja, i Sandhed, vi lever Eskimoens primitive Tilværelse uforfalsket. Man maa nu og da tage sig alvorligt sammen for ikke at ækles. Umenneskeligt griset er her allerede i vort kummerlige

Elenguark med en Flok Smaabørn paa Saunders Ø. Fot.

Snely . . . Men sidder man ene og følger den hoppende Spækflamme og ser, hvor dens gule Lys staar i saa varm en Kontrast til vor blaahvide, køligt tindrende Snehvælving, synes man alligevel, at her er hyggeligt. Ogsaa her er Livet værd at leve. . .

Mens Jørgen var med Uvdloriark paa Rensjagt, aflagde jeg kort Visit i en Stenhytte her paa Pladsen. Gennem den lange Snegang krøb jeg ind og blev vel modtaget af Husets to Kvinder, hvoraf den ene var Uvdloriarks Kone. De sad halvnøgne paa den smalle, rensskindsbelagte Briks, hvor jeg ogsaa fik Sæde men maatte bøje Hovedet under et Sælskind, der var udspændt til Tørre ved Loftsstenene. Hytten var meget smudsig, alt oversmurt med Blod, Gulv og Sidebrikse beslængte med Indvolde og med raat eller halvkogt,

skiddenfærdigt Kød af Sæl eller Hvalros. Da jeg har vænnet mig noget til Rummets høje Temperatur, tunge Stank og svage Lys, lader jeg mig ogsaa Traktementet, en Luns kogt Sælkød, smage. Kvinderne sidder med nøgne, korslagte Ben, hvis Form er spinkel men elegant, Foden lille og smal, Vristen høj, Neglene smukt ovale men Huden tilklistret af Smuds, saa den egentlige Farve er uskelnelig. To splitternøgne Smaadrenge kravler frem paa Briksen og begærer Kød, en tredje lille Knøs kommer skindklædt ind udefra og vil have noget at drikke; han slubrer en stor Blikdaase halvskiddent Vand i sig og giver sig til at slide vældige Mundfulde Kød af et Sælskrog, saa han glinser af Sved og Fedt. Derpaa smider han Skindpelsen, hans Mave strutter velfyldt og han kravler op paa Briksen og begærer Mælk hos Moderen, der lader ham die til sidste Draabe. Han er otte Aar og Husets Stolthed, vordende Storfanger og Forældreforsørger og i Forstaaelse af sin egen Betydning allerede en plagsom Hustyran“ ..

„23de April... Det blev ikke nogen rolig Nat, først Klokken 3 faldt Moltke i Søvn efter nogle slemme Timers Kamp med Rygsmærter og Kuldegysninger. Han er begyndt at faa Krampe i Benene, der trækker sig sammen i Ryk og næsten ikke er til at strække ud igen, eller de strækker sig stift ud, mens Lægmusklerne ustanseligt dirrer, saa jeg maa anvende al Kraft for at bøje dem. Og saa Fødderne, altid er de kolde, iskolde; jeg froterer dem, jeg holder Lampen under dem, jeg aander paa dem — intet hjælper for mere end et Kvarterstid, saa stivner de igen. Og helt har han nu mistet Kontrollen over sine naturlige Funktioner. Stakkels Moltke, hvad skal det dog blive til ... Gaba, hvis Sneblindhed er ved at fortage sig, tog Sygevagten fra Klokken 3 til 6, men under min Halvslummer skelnede jeg stadigt den syges forfærdelige Klageskrig. Hundene brød to Gange ind og stjal Kød. Jeg var saa uendelig træt. Om Morgenen Klokken 8 var Barometret faldet til 755 Mm. fra 761 foregaaende Aften, Slyngtermometret viste ÷ 17,5, Vinden friskede op fra Nord, og der samlede sig Stratus-Skyer paa Nordhimlen, medens Sydhorisonten laa i let Dis.

Hen paa Formiddagen lød der Raab paa Pladsen: „Der er Slæder! Der er Slæder! Det er Uvdloriark og Jørgen!“

Jeg løb ud for at se, hvad de bragte med.

„Tugtokrarpork!“ (Der er Rensdyr!). „Tugtokrarpork!“ raabte Arnâluk, der var kravlet op paa et Hyttetag.

Fot.

Arnajark (15—16 Aar), Alattas Hustru.

„Hvormange Rensdyr?“ raabte vi. „To“, svarede Jørgen, der i det samme svingede op gennem Fjærens Ishumpler.

Der blev Glæde i Snehytten, Moltke vaagnede og syntes at forstaa, at vi havde faaet Renskød for mange Dage. Uvdloriark og Jørgen kom slæbende hver med en Bagpart af de skudte Dyr — en Ko og en fjorgammel Kalv, endvidere hjemførtes begge Skindene samt Hjærter, Tunger, Nyrer og Mavesække. Nu Gryden i Kog! Det skal blive dejligt igen at smage friskt Kød af planteædende Dyr.

Et Par Timer senere laa vi alle mættede og hørte Jørgen fortælle om Jagtrejsen... Snehyttens Kuppel vider sig ud, de mægtige Fjældkyster strækker sig fjernt bort under den stadigt stigende Sol, der funkler i Bræerne, Rejselysten tager atter Magten over vore før saa nedtrykte Sind, mens vi længes mod nye Farter, mod ny, kraftig Erkendelse af den Lykke det er at være til!

Naar Jørgen fortæller om Jagt, bliver hans Sprog malende og hans Gestus livlige; ellers er Jørgens Væsen mest kølig, overlegen Ro: Uvdloriark havde allerede paa Vejen til Storøen (Wolstenholm Ø) prøvet den Winchester, han havde laant af mig, men skudt fejl til en Sæl paa Isen. Ved Øens Fod efterlod de Slæde og Spand og gik ad en Sænkning over haard Sne til Vejrs paa et Par Timers Tid. (Øen er c. 1500 Fod høj). Paa Højplateauet gik de hver til sin Side. Ved Midnat saa' Jørgen i nogen Afstand en stor Han-Ren og forfulgte den, men den vandt fra ham og blev borte. Snart efter hørte han to Skud, gik efter Lyden og fandt Uvdloriark i Færd med at flænse to Dyr...

„Ja, saa er der kun ét Rensdyr tilbage paa Storøen,“ sagde Uvdloriark og forlod os, glad over sin Belønning for Renskødet — to Knive, lidt Krudt og Fænghætter og en Æske Tændstikker.

Næppe var han gaaet, før Jørgen med nogen Bestyrtelse meddelte Gaba og mig, at Uvdloriark var Morder. Uvdloriark havde roligt fortalt, at han samme Vinter havde skudt en Troldmand og tidligere dræbt to af sine egne Børn af første Ægteskab. Ikke uden nogen Utryghedsfølelse havde den kristne Kateket Jørgen Brønlund været ene sammen paa den øde Storø med en saa værdig Repræsentant for det vilde Hedenskab blandt Stammefrænderne her mod Nord . . . Uvdloriark, der havde siddet, saa øm for Hustruen og elskværdig mod os en halv Dag i vor Hytte og undersøgt vore Vaaben, var altsaa Mangemorder trods sine gode Øjne, hvad skulde man saa tro om Aandemaneren

Sorkrark med det lumske Blik! Det var vist en rar Røverkule vi var komne i . . .

Blandt de mange mærkelige Ting, Uvdloriark havde fortalt Jørgen, var følgende om Stammens Skikke: Den Grav ved Kap York, hvor jeg havde set en Slæde, og hvor ogsaa Kajak, Bøsse og andre Redskaber laa, var Uvdloriarks Faders; han var død sidste Sommer. Disse Redskaber skal et helt Aar blive liggende paa Graven. Uvdloriark og hans Broder Osarkrark maa i det Aar ikke spise Hovedet af noget som helst Dyr. Hovedet anses for en særlig Lækkerbid. De maa paa Land altid bære Pelshætten over Hovedet og kun paa Isen og inden Døre tage den af. I samme Tidsrum maa Uvdloriarks Kone (Osarkrark er ugift) ikke røre ved Sne — ikke tage Sne ind til Smæltning, ikke deltage i Husbygning og lignende. Men Børnene maa baade spise Dyrehoveder og røre ved Sne.

Om Drabet fortalte han, at Arnâluks Broder, gamle Maisaitsiark, havde skudt det første Skud paa en forhadt Troldmand, hvis Navn ikke turde nævnes, og tvunget Uvdloriark til ogsaa at skyde Troldmanden gennem Hovedet.

Den dræbte har en Broder, Ekrovark, længere mod Nord, hvem Uvdloriark beder os tage Livet af, naar vi kommer derop. Ekrovark vil nemlig ellers dræbe Uvdloriark og Osarkrark, og Uvdloriark kan ikke komme ham i Forkøbet, da han ikke oftere tør begaa Drab, han som nu er forældreløs og uden Støtte i nogen talrig, nær Slægt. „Hjælp mig derfor af med Ekrovark“, bad han.

Da Uvdloriarks Kone for et Par Aar siden var død — af Mavepine, siger han — maatte han dræbe et Spædbarn og et étaars Barn, fordi han ikke kunde opfostre dem. Han lagde dem en Løkke af Kobberem om Halsen og trak til. Han sagde, at det var ham en virkelig stor Sorg at dræbe Børnene, som han holdt meget af, men Nødvendigheden bød, han havde jo ingen kvindelige Slægtninge til at tage sig af dem . . . Jørgen hævdede, at Uvdloriarks Ord havde gjort et ærligt Indtryk . . . Uvdloriark havde tilsidst spurgt Jørgen, om Grønlænderne længere mod Syd var gode Mennesker at leve iblandt, for heroppe var Folk saa spottesyge. „De spotter mig, naar jeg vil tilbytte mig en Kniv eller en Bøsse af Skotterne, idet de siger, at jeg ikke behøver saadanne Genstande, jeg som endnu har Barnesindet i mig“ (ɔ: er saa barnlig).

Ja, barnlig er han vist, elskværdig, troskyldig og mild . . . Stakkels Uvdloriark, at du føler dig ene og spottet i denne øde Egn og mellem blot et Par Hundrede Landsmænd! Kan man ogsaa heroppe drille Humøret af sine Medmennesker! . . For det skulde vel ikke være Mordet og Drabene, du angrer . . .

Arnajark, Alattas Hustru.

Ogsaa om Astrup fortalte Uvdloriark. Men han syntes, at Astrups Ophold her i disse Egne sammen med Peary laa saa langt tilbage i Tiden. Den Gang vakte Astrups Winchester alle Vegne Beundring, thi Bue og Pil var endnu almindeligt Vaaben blandt Eskimoerne. Nu derimod havde de fleste indfødte gode Skydevaaben fra Peary eller Skotterne. Men Ammunitionen var det altid smaat med. Til en Bagladeriffel plejede Skotterne at aflevere to Hundrede ladede Patroner, lidt Bly, en Æske Fænghætter og en Flaske Krudt. Hen paa Foraaret var Ammunitionen som Regel sluppet op og Bøsserne nytteløse . . . Hvor meget man end kan ønske denne lille Hedningeflok en uforstyrret Nomadetilværelse, ser det jo allerede ud, som om især det seneste Tiaars hyppige Besøg af Peary-Ekspeditioner og Hvalfangere har skabt en begyndende teknisk Kulturpaavirkning, der ikke tør afbrydes. Og hvilken anden Nation end Danmark har da Pligten og Retten til vedvarende at holde Polareskimoerne forsynede med de Vaaben og Redskaber, som nu synes at være blevne dem uundværlige. Over Melvillebugten kunde der jo ganske vist gøres Slæderejser til Upernivik efter Fornødenheder — men Vejen er lang og farlig og ukendt for Polareskimoerne. Det bliver vel da med en aarlig Besejling af Kap York, at Danmark maa hjælpe de nordligst boende, isolerede Eskimoer . . .

— Med Uvdloriark besøgte Agpalinguark os i Snehytten. Han er Søn af den store Aandemaner Sagdlork her paa Pladsen og er

lige vendt hjem fra Bjørnejagt i Melvillebugten sammen med 4 andre Eskimoer, der nu har gjort kort Ophold ved Igfigssork. Da jeg spurgte ham, hvor længe han havde været borte, rakte han sin ene Haand med alle 5 Fingre udspilede 3 Gange i Vejret, hvormed han vel mente 15 Døgn. Efter hans Forklaring havde han været helt nede ved Kap Walker og set vore Slædespor og siden truffet vort Depot ved Marie-Øen. Han og hans Kammerater havde undret sig over vore bredsporede Slæder og store Fodspor og de mange Hunde, vi havde i Spandet. De tænkte straks, at det var hvide Mænd sydfra, som vilde besøge Kap York. Hvad havde disse store, hvide Mænd mon i Sinde? Ondt eller godt? Nysgerrige, men ogsaa i nogen Ængstelse, havde de 5 Bjørnejægere da langsomt, for deres Hunde var trætte, fulgt vort Spor til Igfigssork og endelig dér erfaret om vort Komme og vor syge Kammerat.

Agpalinguark medbragte en Hammer, han havde fundet i vort Slædespor, og som han ærligt gav os. Vort Depot havde han og hans Kammerater ladet urørt, Bjørnene havde heller ingen Skade gjort det, saa Rasmussen vilde nok finde alt i den bedste Orden. De 5 Jægere havde ialt faaet 4 fuldvoksne og 6 unge Bjørne samt en Sæl. Rejseprovianten for Hunde og Mennesker havde foruden Jagtudbyttet bestaaet af medbragt Hvalroskød. Ved Spæklamper havde de kogt Kødet, Tændstikker besad de alle fra Skotterne, og Nætterne havde de tilbragt paa Slæderne uden Soveposer — „for nu var det jo saa varmt". Det er nok en haardfør Race, disse Polareskimoer!

— Gaba er nu bleven rask nok til at foretage en Slædetur over til Wolstenholm Ø efter Resten af Renskødet . . .

Om Aftenen lod jeg Jørgen hente gamle Kale og fik Lov at foretage antropologisk Maaling af ham og hans Kone Asivark, der, omhyggelig og god som hun er, fulgte med — for ikke at lade Manden i Stikken. Begge de gamle fandt sig med taalmodig Undren i at blive maalte baade paa Hoved og Krop. End ikke, da jeg bad om Haarprøver, vægrede de sig. Jeg ønskede Haaret udrykket med Rod, og uden at fortrække en Mine rev Ægteparret en Tot Haar af hinandens Hoved. Af den hvide Haardusk i Kales Isse fik jeg ogsaa en Prøve. Men Kale betroede Jørgen, at man ansaa mig for en lille Smule forrykt, siden jeg samlede paa Folks Hovedhaar." (Senere hørte jeg ofte mine bedste Venner blandt Eskimoerne sige, at jeg jo nok var et

ganske flinkt Menneske, men at jeg dog led af den fikse Idé at ville sammenligne andres Hovedform med min egen — men saadan havde jo hvert Menneske sin sære Side) . . .

„24. April . . . Vi er nu i fuldkommen Naturtilstand, skiddenfærdige uden at kunne rense os, Kødspisere, afhængige af Jagtudbytte og Vind og Vejr. Det er mærkeligt, hvad et Menneske kan vænne sig til af Griseri. End ikke rent Drikkevand kan vi skaffe os; thi vi maa smælte Sneen ved Spæk. Alt smager af Spæk. Og vore Maver savner Brød . . . En Renskølle udbydes for en Havrekiks! Et Rensdyr med Hud og Haar for et halvt Rugbrød! Hvem vil bytte? . . . I Dag har jeg som Delikatesse nydt blodbesudlet Renstalg pillet af Dyrets Tarme og Mavesæk. Man maa jo gøre sig fortrolig med de lokale Festretter! . . .

Der er i Dag hændt det mærkelige, at Moltke efter en utrolig drøj Nat og en styrkende Morgensøvn vaagnede og var ganske klar. Jeg kogte Renskød til ham, og derefter drak han megen kraftig Suppe. 3 af de tilbagevendte Bjørnejægere var komne hertil fra Igfigssork for at hente deres unge Koner og aflagde med disse et Besøg hos os. Pludseligt sagde saa Moltke: „Aa, sikke dejlige Modeller jeg dèr faar, naar jeg bliver rask.“ . . Mæt laa han nogen Tid og saa' sig om i Rummet med fuld Forstaaelse af alt — undtagen af sin egen ynkelige Legemstilstand. Han havde saadan kunstnerisk Glæde af Farverne herinde, sagde han, og helt oplivet udbrød han tilsidst: „Se, hvor prægtig en Lakfarve de blodige Rensbove har, som de staar dèr mod Hyttens Snevæg beskinnede af Spæklampens gule Flamme.“

Senere paa Dagen fik han Tilbagefald, blev atter saa godt som bevidstløs og havde høj Feber og stygge Krampetrækninger. Hyppigt maatte han flyttes og renses. Vi har intet mere af tørt Tøj eller Skind at skifte under ham med. Jeg forsøger at give ham Massage paa Rygmusklerne og Laarene; men han ømmer sig altfor stærkt.

Jeg har sendt Gaba af Sted i Dag, ledsaget af 3 Polareskimoer og medgivet ham vor bedste Hunde. Han skal køre til Kap York og videre til Kap Walker for at støtte Rasmussen under Depotets Inddragning. Han er udrustet med Kød til Folk og Hunde for 5—6 Dage og maa skaffe yderligere Føde ved Jagt, da Depotprovianten saavidt muligt skal bevares urørt. Om alt gaar vel, kan Rasmussen og Gaba være her tilbage omkring 1. Maj.

Vejret ser forresten ikke lovende ud. Stadigt synkende Barometer.

H. Moltke pinx.

Majark.

Kokken to i Middags viste det 742 Mm.; stigende Termometer (÷ 9,5), ingen Vind, men tæt Dis Horisonten rundt, kun skyfrit i Zenith. Vi faar vist Sne.

Jeg gik for første Gang en længere Tur i Eftermiddags. Fulgte Havisen under Agpat-Fjældets stejle Væg hen til Nordvest-Næsset. Aldrig har jeg set saa absolut bratte Fjældsider og aldrig pragtfuldere, mere malerisk formede og farvede Sandstens-Aflejringer. Skade, at man ikke er Geolog. Her er aabenbart et vigtigt Forsknings-Omraade. Fra en Nedrovsning forsynede jeg mig med Prøver af de forskellige Lags hvide, graa, gule, brune og næsten sorte Sten, der i vandrette Baand striber Fjældvæggen fra Fod til Top. Paa Toppen er megen Sne men tilsyneladende intet Brælag. Fjældet er antagelig c. 1000 Fod højt.

Aandemaneren Sorkrark. (Efter Peary).

Skønt Føret var det bedste og min Byrde ikke overvældende tung, blev jeg dog paa Hjemvejen fra Næsset saa forpustet og anstrængt, at jeg ofte maatte sætte mig. Jeg følte mig svimmel og kraftesløs. Af Mangel paa tilstrækkelig Søvn og Ro og tynget af min Plejegernings Ansvar samt generet af Fordøjelsesbesværlighed — den udelukkende Kødernæring kan jo ikke andet end virke forstoppende — er ogsaa jeg omsider bleven sløj . . . Men nu gælder det mere end nogensinde at holde ud.“

„25. April . . . Endelig i Aftes maatte jeg give Sorkrark og Kale Lov til at holde en Séance over Moltke. Jeg tror ikke, vi løber nogen

Risiko derved. Og man maa Skik følge eller Land fly. De onde Aander var med Moltkes syge Legeme komne her til Bopladsen og maatte for den almene Sikkerheds Skyld manes bort. Moltke selv laa hen i sløv Døs og generedes ikke af Aandemanernes Trommesang og Trolderier. Jørgen og jeg sad paa hver sin Side af Moltke, Sorkrark stod midt for Briksekanten med en Tarmskindstromme i venstre Haand og Trommestikken i højre. Kale og hans Søn Agpalarsuarsuk (en af de tilbagevendte Bjørnejægere og gift med Sorkrarks og Arnâluks Datter Aininark) sad alvorsfuldt andægtige paa Sidebriksen og afgav Svar og Omkvæd.

Det var dog en besynderlig Medicinmands-Forestilling. Sorkrark stod foran Briksen og slog sin Tarmskindstromme med fanatisk Hæftighed og fremlallede næsten uforstaaelige Formularer. Han hævede og sænkede sig i Knæene og vred Kroppen til højre og venstre i Takt med Trommeslagene. Det lange, tjavsede Haar faldt ned foran Ansigtet og slyngedes frem og tilbage, undertiden saa' man Øjnene, der var halvt lukkede, og Ansigtet, der fortrak sig i uhyggelige Grimacer. Melodien var monoton og syntes for vore Øren uden Skønhed. Témaet gentoges i det uendelige i svagt skelnelige Variationer. En Gang imellem syntes Sangen at indeholde Spørgsmaal til Aandeverdenen efterfulgt af en kort Pavse, under hvilken Sorkrark i spændt ventende Stilling lyttede efter Svar. Tilhørerne paa Sidebriksen, der var stærkt grebne af Séancen, afbrød da altid Pavsen med en troende Bekræftelse, et „Jæh“ eller „Ai“, ligesom et Omkvæd eller et af Aandeverdenen dikteret Svar, hvorefter Sorkrark atter opfanatiserede sig i Trommesang. Næsten aandeløs holdt Sorkrark omsider inde og knælede frem over Moltkes Leje, pustede ham i Ansigtet og lod Hænderne manende glide ned over hans Lemmer. Atter rørte Sorkrark Trommen, afbrudt af Omkvædet, atter begyndte han, udmattet af sin Sang, sine besværgende Manipulationer over den syge. Der gik et Par Timer, og ofte sad Jørgen og jeg parate til at skride ind og stanse Séancen, der nu og da forekom os forargerlig. Men hver Gang jeg med en Haandbevægelse vilde holde Sorkrark tilbage, rystede Kale afværgende paa Hovedet for at overtyde mig om Vigtigheden af at lade Séancen uforstyrret gaa sin Gang. Under højtidelige Miner endte Sorkrark sin Kur med at foregive en Række Raad, der punktligt skulde følges, om vi ønskede Moltke rask. Disse Raad var

10 i Tal, og jeg fik dem skrevet ned, efterhaanden som de blev udtalte. De lød saaledes:

„1. Den syge skal spise meget Kød af Sæl og Hvalros men det maa kun være af Handyr.
2. Han maa ikke skære Kødet med Kniv men maa rive det fra Benene ved Hjælp af Tænderne.
3. Besøgende Kvinder maa ikke sidde paa Hovedbriksen men kun paa Sidebriksen.
4. Renskød maa han spise ind imellem det foran nævnte Kød.
5. Han maa ikke faa Røg, saa I maa lade Lamperne holde godt i Orden.
6. Han maa aldrig selv koge sin Mad.
7. Han maa ikke gifte sig.
8. Han skal sidenhen vise Angakokken Taknemmelighed paa alle Maader,
9. give ham en stor Hund og
10. en god Bøsse,

saa skal han nok blive rask — men langsomt, lidt efter lidt."

Vore Gæster trak sig under Tavshed tilbage og efterlod os i Overvejelser om, hvad vi havde at gøre. Nærmere beset var de givne Raad yderst selvfølgelige. Han-Hvalroskød lod sig nemt skaffe, eftersom der kun fandtes Han-Hvalrosser i Omegnen af vor Ø. Paa Hovedbriksen kunde ingen besøgende finde Plads, altsaa var Sidebriksen det eneste Sted, hvor Gæster kunde bydes Sæde. Kogning var Moltke foreløbig afskaaret fra at foretage selv, og Giftermaal tænkte han nok ikke paa at indgaa. Lamperøg lod det sig vanskeligere gøre at undgaa, men maaske laa der i dette Raad en underfundig Henstilling til os om at benytte Sorkrarks Kone Arnâluk til Lampepasserske — mod klækkeligt Honorar selvfølgelig. Sorkrark var aabenbart en snedig Doktor, han glemte ikke at paaføre Rescepten sit Honorar-Krav. En Hund og en god Bøsse maatte synes anstændigt Vederlag for hans Medhjælp til, at Moltke skulde komme sig — lidt efter lidt.

Vi har i Dag (Kl. 9 Morgen) foraarsagtigt bagende Solskin med kun ÷ $9{,}_5$ Graders Celcius, Barometret er atter langsomt stigende (753 Mm.), aldeles vindstille, høj Luft med begyndende Skydannelse (Cirrus og Stratus), men Natten til i Dag havde vi en kraftig, dog

kortvarig Storm af Vindstyrke 6, og et tykt Lag Sne ligger over Is og Land og store sammenføgne Driver i Læ af alle Snehytterne. Barometret holder sig konstant Dagen igennem, om Aftenen Kl. 9 har vi, som saa ofte før Natten, svag, men kold nordlig Brise (÷ 13 Gr. Celcius).

Jeg havde Nattevagt fra Sorkrark var gaaet til Kl. 6 Morgen. Den var næsten værre end de tidligere. Moltke fantaserede vildt, Krampetrækningerne i Benene tog til. Stillingen er ret fortvivlet, vi venter en Krise.

Jørgen Brønlund.

I Dagens Løb fik Moltkes Hund „Jesper“, der er løbet her tilbage fra en af de udsendte Depotslæder, 7 Hvalpe, hvoraf de to straks døde. Et Par Eskimoer har bygget os et lille Snely til Hunden, og nu gælder det om at holde Livet oppe i Hvalpene . . . Gik atter i Dag Tur paa Isen, det gælder om at skaffe sig daglig Bevægelse. — Jeg saa' fra Saunders-Øens Vestpynt mod Nord Fitz Clarence Rock Bugten og Kap Parry og oven over Ryggen af dette fremspringende, sorte Næs den bræklædte Kuppel af en nordligere liggende Ø, antagelig Northumberland-Øen. Kysten synes de fleste Steder stejl og ubeboelig, alle Vegne vælter Bræernes blaalighvide Isstrømme sig gennemfurede ned i Kløfter og Dale. Intet aabent Vand kan øjnes, Isfjælde ligger spredte i Havisen til alle Sider. Reflekslyset var saa gnistrende stærkt, at jeg stadigt maatte bære Snebriller. Antagelig bliver de fleste af de Fotografier, jeg tager, overeksponerede.

Jeg begyndte i Dag at opskrive Navnene paa alle Øens Beboere og notere Antallet af deres forskellige Redskaber, deres Slæder, Kajakker, Hunde. Her findes ingen Konebaade. Det er svært at faa klar Besked. Jørgen fungerer for det meste for Nøjagtighedens Skyld som Tolk men generer sig ofte ved at spørge saa indtrængende som det er nødvendigt. De indfødte forstaar ikke min Nysgerrighed, ja mistyder den maaske, og de er ikke vante til at holde Tal paa deres Ejendele.

Fot.

Pige. Dreng. Ung Mand.

Polar-eskimoisk Ungdom.

Med Talstørrelser over 5 manøvrerer de ugerne, omend de fleste af dem kan tælle til 20 ved Hjælp af de 10 Fingre og de 10 Tæer. Om afdøde tier de uvægerligt, og det indbyrdes Slægtskab i Stammen er det vanskeligt at holde rede paa, tilmed bærer flere Individer samme Navn, og alle Navnene ere vanskeligt opfattelige, fordi Ordets sidste Stavelser ikke udtales tydeligt. Kales Søn Agpalarsuarsuk udtaler for Eks. sit Navn nærmest saaledes: Abalasuahw; jeg maa lade dem nævne Navnet mange Gange, inden det bliver mig forstaaeligt. Jeg søger at skrive Navnene baade som de lyder og saadan som man i dansk Vestgrønland vilde stave dem. Familjeskabet er meget indviklet, idet

Flerkoneri nu og da finder Sted og Konebytning for Dage eller Maaneder, endogsaa for Aar, ikke er ualmindeligt. Interessante Oplysninger om Stammens Skikke faar man underhaanden frem, naar man udspørger om Slægtskabet, saaledes erfarede jeg, at spæde Børn almindeligvis dræbes, naar Moderen dør, og ingen kan tage sig af den moderløses Ernæring og Pleje, men de gamle, svagelige Individer dræbes ikke her saadan som paa Østkysten. Nogen fyldestgørende Besked om Intimiteter kan dog sikkert ikke erhverves ved direkte Udspørgen, vi maa leve os endnu mere sammen med Polareskimoerne, give dem vor Fortrolighed og vinde deres. Man skal være forsigtig med at drage Slutninger af sine Iagttagelser. De ydre Skikke dækker ofte over et Indhold, der ikke umiddelbart fremlyser af det man ser . . . Hvordan har det sig mon med Blufærdighedsfølelsen, for at tage et Eksempel. Da jeg skulde antropologisk maale gamle Asivarks Legeme herinde i Snehytten, nægtede hun at tage Pelsen af, før de unge Piger og Koner, der samtidigt var vore Gæster, blev jagede ud. Det generede hende derimod ikke, at hendes Mand Kale og et Par andre Eskimo-Mænd var til Stede. Kan denne Art af Blufærdighed skyldes religiøst Paabud? Jeg spurgte paa forskellig Maade men opnaaede hverken hos Asivark eller andre nogen Forklaring . . .

Ja, vi gaar Sommeren i Møde, jeg sov i Middags paa Slæden uden for Snehytten kun halvt krøben ned i min Skindpose og følte dog Varmen trykkende. Hvordan vil Sommeren blive? Paa Isen naar vi ikke i Aar tilbage til Upernivik, det er givet. Vil Skotterne kunne komme herind, eller skal vi vente her til næste Aars Marts eller April? Kan vi mon bjerge Livet saa længe uden evropæisk Proviant? Foreløbigt stilles dog alle saadanne Spørgsmaal i Bero, alene Moltkes Skæbne og vor egen Ernæring fra Dag til anden udgør vore Overvejelser. Ogsaa under min Søvn paa Slæden hører jeg inde fra Hytten hans Klage og vækkes til sidst af Jørgen, der ikke kan magte Patienten, som idelig maa flyttes og renses“ . . .

„26. April . . . Det er Søndag og dejligt Vejr. Jeg havde Nattevagt fra Kl. 2 til 8 men ikke et Kvarters Ro. Jeg synes, hans Tilstand forværres. Nu er han hudløs og kan kun ligge paa Siderne, hyppigt har han voldsomme Rystninger i hele Kroppen, efterfulgte af ubevægelig Stivhed i Leddene. Vor sidste Saarsalve er opbrugt, Eskimoerne raader mig til at bruge Spæk i Stedet.

Jeg kogte Kaffe paa Grums til os alle og bragte Jørgen den ud paa Slæden, hvor han havde sovet, fik ogsaa lavet Renskød og Suppe. Kødet er sejgt, og Mundhulen lider derunder. Hver Gang Moltke har spist — og hans Appetit er overvældende — sanser han skarpere og kan forklare sig. Men snart er han atter uden Begreb. Han er nu saa kraftesløs, at han ikke en Gang kan løfte Hovedet fra Posen, blot Hænderne kan han endnu røre, men Fingrene er opsvulmede. De Huller, han stadigt smælter ned i Snebriksen, maa vi hver Morgen fylde ud med Sne, saadan at Lejet kan blive jævnt. Time gaar efter Time, og jeg kan ikke komme til Ro, Plejegerningen kræver baade Jørgens og mine Kræfter, da Moltke ikke 5 Minutter ad Gangen kan taale at ligge paa samme Side. Jeg undersøger og masserer hans Legeme, frotterer Fødderne varme, skifter Skind om ham, men intet bringer ham Lindring. For første Gang i det Aar, jeg har kendt Jørgen og færdedes med ham under mange vanskelige Forhold, ser jeg hans Mod synke, Humøret forbrugt, Frejdigheden slaaet til Jorden. Han erklærer, at han, om han havde Kræfter dertil og brugbare Hunde, forlod os og kørte ene til Upernivik, for han kan ikke holde dette Liv ud længere. Ja, bare vi havde en tredje Mand til at afløse os, men jeg vil ikke betro nogen af Polareskimoerne at være ene med Moltke . . .

Det er mærkeligt, hvor Maden kan genrejse Modet. Da jeg Kl. 5 i Eftermiddags havde faaet udsøgt nogle lækre Stykker Renskød og kogt dem og faaet megen Talg smæltet ud i Suppen, spiste Jørgen sig stærk og glad og gik sin Aftenvagt frejdig i Møde, medens jeg atter smed mig paa Slæden til nogle faa Timers ikke helt uforstyrret Søvn. Jeg er tung af Mad og øm i Lemmerne, Maven fungerer aldeles ikke, og vor Medicin mod Forstoppelse er opbrugt."

„27. April . . . Vi har i Dag kun ÷ $5{,}_5$ Graders Celcius, Himlen begynder at blive overskyet, men stadigt er Vejret stille. Endnu Kl. 9 om Morgenen ser man som Regel ingen af vore eskimoiske Pladsfæller ude, da sover de endnu. Først ved 10—11 Tiden kommer de paa denne Aarstid krybende ud af deres lave Husgange, strækker sig, stryger Haaret fra Panden og begynder at skære Foder til de sultne, hylende, altid bundne Hunde. Man fodrer ikke her som i dansk Vest-Grønland Hundene i Flok. Eskimoen anbringer sig nogle Alen fra det bundne Spand med en vældig Skive Hvalroshud eller en Klump

Spæk eller Luns Kød i Munden og afskærer deraf lange Striber, som han enkeltvis slynger til Hundene, saa hver Hund faar sin lige store Part. Det falder ikke den ene Hund ind at gribe efter den andens Part, hver Hund staar rolig paa sin Plads og opfanger i Gabet det Stykke, der er den tiltænkt og tilkastet. Hvalroshud med lidt paasiddende Spæk, skaaret i de længst mulige Strimler, er det mest benyttede Hundefoder, thi Eskimoerne siger, at saadanne lange, saalelæderagtigt sejge Strimler er saa dejligt længe, undertiden tre Døgn, om at passere Hundens Fordøjelsessystem, og saa længe Hunden bare har

Polar-Eskimoer paa Slæderejse. Fot.

noget at beskæftige Maven med, selv om den ikke er mæt, behøver den ingen ny Fodring. Naar Hundene ikke arbejder, fodres de derfor kun hver tredje Dag. Skagler æder de ikke. Af Hensyn til de mange Steder ved Bopladsen anbragte, let tilgængelige Kødoplag maa Hundene altid holdes bundne, og for at ingen af dem skal æde sig løs, saadan som Hundene i dansk Vest-Grønland altid har for Skik, faar hver Hund allerede i Hvalpealderen sine Kindtænder knuste. „Man tager Livet en lille Smule af Hunden," siger Eskimoen, „medens Tænderne slaas i Stykker." Det vil sige, man lægger en Kobberem om Hundens Hals, trækker Løkken til, saa Dyret besvimer, spærrer dets Gab op og knuser Kindtændernes Kroner med en stor Sten, en Hammer eller en Økse. Som Regel kommer Hunden til sig selv igen efter Operationen, men det hænder dog en enkelt Gang, at „Livet er

taget en lille Smule for meget af den", saa den ikke bliver til Hund mere. (Metoden er probat men forekom os noget brutal. Det blev os dog senere nødvendigt at anvende den paa enkelte af vore egne Hunde.)

Dagen igennem er Eskimoerne paa Færde uden for Hytterne, livligst er de ved 5—6 Tiden om Eftermiddagen, da sidder de paa Slæderne nær Ildstedet, hvor Kødet koges. Det er Dagens Hovedmaaltid, hvor de gamle Kvinder bringer Kødet frem, og Fangerne hviler udstrakte paa Slæderne, tilfredse, muntert snakkende, nynnende. De unge Piger og Koner staar bly og beskedne ved Siden af og fortærer deres Part, og efter Maaltidet leger de med Børnene. De laver Glidebaner paa Sneen ned af den skraanende Fjær. De knalder med langsnærtede Piske efter Snefigurer, der forestiller Hunde, de spaserer i Rækker med hinanden om Livet frem og tilbage i fortrolig Passiar, stanser nu og da og ler højt og hjærteligt og skotter om efter de unge Mænd, der flittigt filer Benskoning til Slæderne ud af Hvalros-Tand eller laver Hundeseler af Bjørneskind. Is hentes fra Fjæren til Smæltning, fed, mørkebrun Kødsuppe serveres i vore tømte Blikdaaser, Taterark paa sin Slæde danner Midtpunktet i en Klynge gamle og unge, hvem han fortæller Dagens sidste nyt. Saa kommer Aftenbrisen, Solen er forsvunden bag Øens høje Sandstens-Gavle, hvis stærke Farver dæmpes. Havisen og Bræerne gaar fra rødt Aftenskær over i blaalige, nattekølige Toner, og Pladsen falder endelig til Ro. Da kan Klokken vel være 1 eller 2, det er ikke mørkt, man kan læse ude, og blot en Time senere har man en ny Dags Morgengry inde over de uendelige, skylignende Fastlands-Bræer.

Vi fik i Morges kørende Gæst Syd fra, en Mand ved Navn Alatta (eller Alattark), der har været med paa Bjørnejagten i Melville-Bugten, og hvis Hustru, den næppe sejstenaarige og virkelig smukke Arnajark imens har opholdt sig her paa Øen. Alatta selv er ikke smuk, hans Hoved er usædvanligt stort, Næsen krum og Munden skæv og aabenstaaende, altid ler han paa en underlig glubsk Maade. Enten er han ond eller dum, jeg synes ikke om ham. Folk her paa Pladsen fortæller om ham, at han er en lille Smule Angakok; til Tider skal han kunne blive rent tosset i Hovedet, farer hylende op og løber ud paa Pladsen og flaar Klæderne af sig, men han vil ikke gøre andre Mennesker Fortræd, han har en Sygdom i sig, siger Eskimoerne, men de véd

ikke Navn paa den. Da jeg har talt med ham, staar det mig klart, at han er Epileptiker.

Jeg var i Middags en Tur til Fods ved Øens vestre Næs, hvor jeg bag en isoleret Klippeblok saa' en Hule skære sig langt ind i Fjældfoden, antagelig udvasket af Bølgeslikket. Mine tre Hunde „Viggo", „Juno" og „Damen" fulgte mig og sprang vidt omkring glade for deres Frihed. Ude ved Hulen mødte jeg 3 af Pladsens unge Fruer, der alle tyggede paa Skind. De er saa flittige, selv paa deres Spasereture, at de altid har noget „Haandarbejde" med. Den kønne, stilfærdige Aininark, Sorkrarks Datter og gift med Agpalarsuarsuk, havde et mægtigt, hvidt Ræveskind med Kødsiden udkrænget til Behandling mellem sine skinnende hvide Fortænder. Skindets Fedtstof, som hun tyggede af, fortærede hun som en Lækkerbidsken. Fruerne fortalte mig, at saadanne Huler som denne her paa Saunders-Øen, ja endnu højere og dybere, fandtes der flere Steder i Kysterne her omkring, navnlig var der et Par Stykker mellem Kap Athol og Kap York, og i dem plejede man at overnatte, naar man ikke vilde gøre Slæderejsen fra Saunders-Øen til Kap York ud i ét (ca. 17 danske Mil).

Ihré, 30-aarig Mand. (Sorkrarks Søn).

Paa min Hjemvej fra Næsset kom en Slæde mig i Møde. Det var Alatta. Han styrede dygtigt sine 5 Hunde, vendte Slæden foran mig, holdt stille, tilbød mig Plads og kørte mig hjem til Snehytten.

Jørgen udspurgte ham senere om Grunden til denne Opmærksomhed og fik da den Besked, at Alatta, der syntes, at jeg saa' saa træt ud, havde villet hjælpe mig. Kan dette nu udtydes som almenmenneskelig Godhed, eller smigrer Manden, vil han gøre sig gode Venner med os? Der er noget underfundigt over hans Væsen. Han er absolut den eneste af de Polareskimoer, jeg hidtil har set, som jeg ingen Tillid har til. Han tilbød iøvrigt en af de nærmeste Dage, naar han rejser nordpaa med sin Kone, som han midlertidig vil give i Bytte

Majarks Hustru Nivikenguark med Barn i Rygpose.

for en andens Kone, at se at skyde et Rensdyr paa Landet ved Fitz Clarence Rock, og mod Løfte om Krudt sikrede vi os Skind, Hjærte, Tunge og Nyrer. Agpalarsuarsuk, Kales Søn, vil maaske følge ham for at besøge sin Halvbroder Krolutinguark (med hvem han har Moder tilfælles) og fortælle ham om de hvide Mænds Ankomst for at faa ham herned. Vi har nemlig fortalt alle her paa Pladsen, at vi fra andre hvide Mænds Fortællinger, navnlig fra Astrup, kender Krolutinguark og meget gerne vil hilse paa ham. Det vil blive en kærkommen Adspredelse at faa Astrups Rejseledsager herned.

Jørgen sagde i Dag: „Da jeg kom hertil for 10 Dage siden, for-

bavsedes jeg over, hvor skidne Folkene var, men nu, naar jeg ser paa os selv, forbavses jeg over, at de andre kan holde sig saa rene". . . . Ja, Jørgen har Ret, vi har paa 10 Dage faaet et urenligere Udseende end den malpropreste Polar-Eskimo. Spæk og Lampesod sværter Ansigt, Hænder og Klæder til overalt, og vi har ikke Raad til at smælte Sne og Is til Vaskevand — det kniber saamænd nok med at faa smæltet tilstrækkeligt til Drikkevand — ja selv Haandtvætning er en Umulighed. En Gang imellem gnider man Fingrene lidt af med Sne, men dels ødelægger man Huden dermed, dels har man jo intet andet at tørre Hænderne af paa end den Dragt, man bærer. Madlavningen er naturligvis under al Kritik, men jeg maa tilstaa, at man ikke er videre sensibel. Naar man er sulten og forfrossen, smager jo alting godt.

Med Moltke staar det sørgeligt til, vi kan ikke holde hans Fødder varme, jeg ituskar i Dag et af vore sidste Stearinlys i 9 smaa Stykker, satte dem paa en Blikplade og tændte dem og holdt dem under Moltkes Fødder, som paa den Maade blev tøede en lille Smule op. Et Kvarter senere var de kolde og stive igen. Vi klagede vor Nød til de to trofaste Gæster, de gamle Fruer Arnâluk og Asivark, og straks tilbød de sig selv som Varmedunke. Det er en gammel eskimoisk Skik, især paa Slæderejser, at man varmer sine forfrosne Fødder ved at holde dem nøgne ind mod sin Medrejsendes nøgne Mave. Arnâluk og Asivark løftede deres smudsige Pelse op og blottede deres lige saa smudsige Underliv, tog Moltkes Fødder og holdt dem ind imod sig. Saaledes sad de en Times Tid, og Moltke befandt sig vel derved. Fødderne, der ellers er opsvulmede og stive, modtog en naturlig Varme og blev bevægelige. Disse to gamle Kvinder sad pylrende og hviskende, saa elskeligt bekymrede, sukkede og rystede paa Hovedet og havde tilsyneladende ingen anden Tanke end den at pleje den syge det bedst mulige. Metoden er virkningsfuld men ikke appetitlig, thi under den opløftede Pels myldrer det med Utøj, og naturligvis undgaar vi ikke en Invasion af disse utaalelige Smaaskabninger, som det, naar man er pelsklædt, sikkert vil være svært at befri sig for. Da Kvinderne efter endt Plejegerning forlod os, forsikrede de os begge om, at vi til enhver Tid, Nat saavel som Dag, kunde hente dem, naar Moltke trængte til deres Hjælp. Vi belønnede dem hver især med en tømt 7 Potters Petroleums-Dunk af Blik,

hvilken de erklærede for fortrinlig skikket til Kogekar, naar en af Længdesiderne blev skaaret af til Laag." (Senere hen spiste vi ofte Kød hos disse vore Veninder kogt i de forhenværende Petroleums-Dunke).

„28. April . . . Det nytter ikke at nægte det, man deprimeres af dette Liv. Ensomheden, Uvirksomheden, Spændingen, Ernæringen, alt indvirker undergravende paa Humøret, fordi ogsaa Legemet lider. Jørgen havde første Vagt i Nat, og jeg skulde have haft Lov til at sove uforstyrret til Kl. 6 i Morges, men allerede Kl. 3 kom han ud til mig og fik mig op af Posen, idet han sagde, at nu kunde han ikke længere holde ud at være hos Moltke. „Jeg gør mit bedste," sagde han, „sover ikke, flytter uafladeligt Patienten, renser ham, svøber ham, varmer ham, sidder bøjet over ham og tumler med ham — men nu har jeg ikke flere Kræfter, jeg maa straks lægge mig, ellers falder jeg sammen."

Saadan begynder Dagen. Timerne bliver saa lange, Hjernen er træt af at tænke paa Fremtidsarbejdet heroppe, paa Udvejene til at slippe herfra, man er bare fyldt af Selvopholdelses-Drift for den ene Dag i Dag . . .

Det var begyndt at fyge. Aftenen forinden havde en skjoldet Rødme over Solnedgangshorisonten varslet Vejrskifte. Næppe var Jørgen sluppen ind i min varme Pose ude paa Slæden, og jeg kommen ind i Snehytten til Vagt hos Moltke, før en Sydvest-Storm med 10 Graders Kulde og Barometret steget til 767 Mm. dængede alt til med Sne. Jeg havde ingen Spæk i Lampen, gennem Huller i Væg og Loft føg Sneen ind og lagde sig i høje Striber over Briksen, Moltkes Rensskind, vore Redskaber, vort Kødforraad. Jeg fik omsider Moltke puslet i Søvn, dækkede mig til med en Sovepose og laa og skrev Dagbog. Efter hvert tiende Minut blev mine Fingre kolde og stive, og jeg maatte varme dem paa min nøgne Krop. Moltke vaagnede snart til de gammelkendte Smærter, Krampetrækningerne tog fat paany, og Kl. 8 om Morgenen var det mig, der maatte bede om Afløsning . . Det var pudsigt, da jeg endelig slap ud af den tilsneede Hytteaabning, at sparke rundt i Sneen for at finde det Sted, hvor Jørgen skulde ligge. Lunt begravet under løs Sne laa han med Posen trukket tæt til. Hvert Snefnug, der slipper ind i Posen, smælter straks og gør Skindet vaadt; siden fryser alt til Is. Hundene sov omkring Slæden,

alle aldeles tildækkede med Sne. Saasnart jeg gav Fodersignal, begyndte Snedækket paa forskellige Steder at hæve sig og briste som Muldvarpeskud paa en Mark, og op af hvert Skud fo'r der en sulten Skabning. Livet heroppe har intet glædeligere Øjeblik end Fodringstiden. Man lover saa tit de trofaste Trækdyr en Søndagsret, en fuldstændig Mættelse, men kan man blot skaffe dem Hverdagens halve Ration, føler man sig alligevel befriet for det Samvittighedstryk, der piner en, naar man møder Hundenes af Sult bekymrede Blik.

Fot.

Fingeret Bjørnejagt paa Isen.

Op ad Dagen tog Snevejret af, Barometret begyndte at falde, og vi fik klart Vejr med stikkende Nordenvind. Eskimoerne kom ud paa Pladsen og gravede Slæder og Redskaber frem af Snedriverne. Der blev Liv og Gemyt overalt. En Mand slængte et Bjørneskind over sig og sprang ud paa Isen og agerede Bjørn med Hundene halsende om sig — til Morskab for hele Pladsen. Saaledes opøves Hundene til at gaa mod Bjørn.

Arnâluk og Asivark sad atter inde hos os med Moltkes Fødder til Opvarmning. Jeg havde om Natten forsøgt at gøre de gamle Kvinders Kunststykke efter, men da jeg følte Moltkes iskolde Fodsaaler

mod min blottede Mave, gav det ligesom et Knivstik igennem mig, og jeg blev utilpas og maatte opgive at praktisere Metoden.

Jørgen havde Besøg af Agpalarsuarsuk — hvem vi begge finder ualmindelig frisk og intelligent — og forsøgte at lære ham Bogstaver. Jørgen skrev hans Navn og læste det med langsomme Betoninger af Stavelserne. Agpalarsuarsuk undrede sig meget over, at man saadan kunde opløse hans Kendingsnavn i Lyd for Lyd og faa Papiret til at bevare Lyden. Vi fortalte ham om vor Fonograf, der laa i Depotet, at den kunde ikke blot gemme Lyde men ogsaa selv genfremstille dem. Han længtes meget efter at lære denne besynderlige Genstand at kende. Længe sad han hos os og efterskrev med virkelig Dygtighed sit eget Navns Bogstaver og gik tilsidst stolt bort med den Lap Papir, paa hvilket baade Jørgens Forskrift og hans egen Efterligning stod.

Vort Salt er sluppet op, og da vi netop har Lavvande nu, kan jeg ikke faa fat paa Saltvand mellem Fjærens Isbrokker, men ogsaa Sælkød kogt i Sne er en brugelig Ret. Eskimoerne koger altid i Ferskvand. Vi har faaet Sælkød fra Sorkrark i Bytte for en Lommekniv. Sorkrark fortalte med Selvfølelse, hvorledes han i Gaar var krøbet mavelangs paa Isen hen imod en Sæl, der laa og solede sig. „Jeg havde Bøsse med“, fortalte Sorkrark, „men holdt mig for god til at bruge den. Det er ingen Kunst at skyde en Sæl langt borte fra, men at gaa imod Vinden helt hen til den og anstille sig selv som en Sæl, naar Dyret uroligt vagtsomt faar Øje paa Mennesket, ligge dèr paa Isen og løfte Hovedet som en Sæl, bevæge Benene som Sælen sin Bagkrop, daske med Armene som Sælen med Forlufferne, rokke til Siderne, trille, hoppe, vende sig livagtig som en Sæl, saa Dyret tror at se en beslægtet, en Kammerat — ja, se det er en Kunst, som vi gamle kan endnu og holder af at øve, medens de unge bare kan skyde Dyret paa lang Afstand. Selvfølgelig naaede jeg langt om længe Sælen helt ind paa Livet — aa, det er en morsom Fangst! — og jog den, i et pludseligt Kast fremover, min Kniv lige ind i Hjærtet. Og Blodet sprøjtede langt frem med det samme, ind i Ærmet paa mig, saa dejligt varmt, Dyret laa der dødt med det samme . . . Jeg ser nok, at jeres Gaba og Jørgen og han Elias, der er med Knud ved Depotet, bruger Smaaslæder til at skjule sig bag, naar de imod Vinden lister sig paa en Sæl. Men slige Redskaber behøver vi gamle heroppe ikke at bruge.“

„29. April . . . Atter i Nat havde vi de to elskværdige gamle Varmedunke paa Visit. De sad her 5—6 Timer i Virksomhed og faldt tilsidst i Søvn ind imod hinanden. Det er en rørende Opofrelse, de viser os. Hvormed skal vi gengælde dem? Arnâluk er klog og vittig og har en skarp Tunge og véd at karakterisere sine Medmennesker overordentligt træffende. Asivark er god og taalmodig, uendelig omsorgsfuld, en hyggelig Sygeplejerske, men ortodoks religiøs, hun taler altid om det beklagelige i, at Grønlænderne Syd fra, der har

Polar-Eskimoer flænser Fangsten. Fot.

fulgt os herop, ikke synes at kende de Skikke, der for Polareskimoen er religiøst begrundet Pligt.

. Moltke havde det i Middags lidt bedre. Skulde han mon være reddet nu! Han har sovet 2 Timer i Træk, synes at finde bedre Hvile, er roligere, Krampetrækningerne i Aftagende. Er Krisen maaske overstaaet? I Morgen har vi den sidste April. Hvis Depotrejsen er gaaet heldig, kan Elias komme her i Morgen Aften med evropæisk Proviant, Telt, Petroleum, andet Fodtøj, tørre Klæder — hvor skal det blive dejligt! En Kiks med Smør! En Daase tørrede Grøntsager, et Par rene Strømper; det bliver et uforglemmeligt Øjeblik! Selvfølgelig afsender Rasmussen et Par hurtigkørende Slæder straks. Den anden eller tredje Maj kommer han rimeligvis selv med Resten af Depotet, saa hviler Jørgen og jeg os godt ud, og medens Rasmussen

overtager Vagten hos Moltke, skynder vi os mod Nord paa Undersøgelsesrejse, saa langt vi kan naa. Vi maa opsøge alle Eskimoer lige til Kap Aleksander.

Det er Moltkes Skæbne, der mest af alt trykker vort Sind. Thi nu i Dag, da han lider mindre, og hans Tanke er klarere, føler Jørgen og jeg alle Udsigter lyse igen, vor Modstandskraft er ranket paany. Vort Maaltid er en vældig Portion kogt Sælkød — Moltke erklærer Suppen, der er fed, tyk og brun som overkogt Chocolade, for ligesaa lækker som den bedste Oksehalesuppe hjemme. Naar vi er mætte, har vi en hyggelig Time. Vi bestemmer os til at fortælle hverandre en eller anden lille Rejseoplevelse. Jeg skildrer, hvorledes jeg en Gang i Jotunhejmen i Norge, efter en Bestigning af Norges højeste Tind Gallhøpiggen og Vandring paa Gletscherne dèr omkring, gik til Fods 3 Dage til nærmeste Jærnbanestation Otta ved Gudbrandsdalen uden at eje en eneste Øre. Fra Otta har jeg første Klasses Jærnbanebillet over hele Norge og Sverrig, og Pengeanvisninger venter mig i forskellige Byer, men paa den anstrængende Tur fra Gallhøpiggen, i hvis Turisthytte min Portemonnæ er bleven tømt, til Otta Station maa jeg sulte mig frem og tigge mig Nattelogi i Sæterne. Min eneste Føde er Myseost, Mælk og Skovsyrer. Det regner hele Tiden, sølet og udmarvet naar jeg Otta lige ved Togets Afgangstid og faar mig slængt ind i en første Klasses Kupé, hvor to veludhalede, rige engelske Sportsfiskere forlanger mig fjernet, da de efter mit Ydre at dømme, anser mig for Vagabond. Jeg fremtager mit første Klasses Frikort: Tableau! . . .

Jørgen fortæller om sin Yndlingsplads i Grønland, Fiskenæsset i Godthaabs Distrikt, hvor han har boet et Aar som Kateket og dyrket Jagt og Fangst ved Siden af sit Kald som gejstlig og Lærer. Han nævner os alle Blomsterne i de frodige Fjælddale, udmaler os hvilken Mængde Laks der stimer i Elvene, taler om Foraarets Terneæg og Efteraarets Edderfugletræk, om Søndagsdans i Bødkerværkstedet og om Juleaften i det halvt-danske Haandværkerhus, hvor han har Ophold, og hvor der findes forskellige Strengeinstrumenter, som han spiller Julesalmer paa. Han vækker hele vor Længsel mod Syd, hjemad, og han længes selv, stakkels Ven, og kan til sidst ikke sige mere men sidder blot med Grønlandskortet foran sig og maaler i Fingerlængder de Hundreder af Rejsemile fra Saunders Ø til Fiskenæsset.

Moltke, der har hørt nøje efter og vistnok forstaaet det meste, vil nu ogsaa fortælle et Træk fra sine tidligere Rejser. Han har været i Grønland før og har overvintret paa Nord-Island og i det nordlige Lapmark. Fra sin Overvintring med den danske Nordlys-Ekspedition paa Sulur-Bjergets 4 Tusinde Fod høje Top ved Øfjord paa Island forsøger han at give et Billede, men Tungen vil ikke lystre ham, han taler tykt og læspende i et underligt konstrueret Sprog, som om han remsede op af en Bog, og snart slipper han Traaden uden rigtig selv at vide det.

Han har vist overanstrengt sig, for Krampetrækningerne begynder nu igen. Et Øjeblik, medens jeg er udenfor, har hans Ben strakt sig stift ud og sitrer hæftigt og er ikke til at faa bøjede igen. Han har villet forklare Jørgen, at han skal tvinge dem op og lægge dem til Leje, saa Kroppen og Benene er bøjede og tilsammen danner et dobbelt W, men Jørgen har ikke kunnet forstaa ham, og Moltke har da med en Blyant villet tegne et W — men formaaede det ikke. Da jeg kom ind, græd Moltke; for første Gang saa' jeg ham brudt, endelig forstod han, hvor ilde tilredt han var. Angsten for at have mistet, ikke Førligheden, ikke Helbredet, men Evnen til at arbejde, til at dyrke sin Kunst, gjorde ham fortvivlet. „Jeg kan ikke tegne mere, jeg kan ikke tegne mere," blev han ved at klage."

„30. April . . . Atter en ny Dag efter en ny, søvnløs Nat.

Er øm i Ryggen og over Lænderne, man maa jo under den lave Snehvælving bestandig staa bøjet over Moltke for at flytte ham. Det kniber at smyge sig ud og ind af Snehyttens saakaldte Dør — en Aabning nederst ved Snegulvet af kun en Alens Højde og Vidde, for hvilken et stivfrossent Stykke Uldtæppe hænger ned som Lukke. Og kommer man ud og retter sig og vil gaa en rask lille Tur, har man ondt i Lemmerne og bliver hurtigt forpustet. I Dag for 9 Aar siden overnattede Astrup her paa samme Ø. Han kom fra sin Melvillebugt-Rejse og skulde nordpaa til Pearys Station. Det er underligt at tænke paa, at hans unge Kraft og Bane saa tidligt skulde blive brudt af. Erindringen om ham lever smukt blandt Eskimoerne heroppe, de har holdt af ham for hans Elskværdigheds og uforknytte Ungdoms Skyld. Og saa syntes de, han var saa smuk. Han havde ogsaa efterhaanden lært at gøre sig nogenlunde forstaaet paa eskimoisk.

Ogsaa i Nat har vore to gamle Veninder siddet nogle Timer og

varmet Moltkes Fødder, han har faaet et Tilbagefald med stærk Feber og fuldstændig Mangel paa Evne til at lede sine naturlige Funktioner, hans Leje, hans Klæder, han selv og vi andre er naturligvis i en Tilstand af malproper Forsømthed, som vi næppe senere vil kunne gøre andre begribelig. Og Hudløsheden tager til paa Patientens Ben og Skuldre. For hver Gang, vi har flyttet ham — og det sker ofte hvert 5te Minut — maa vi lægge Skindstykker og Lærredsstrimler og uldne Klude om de hudløse Partier paa hans forpinte Krop og Lemmer. Disse Svøb gennemtrækkes af forskellig Art Fugtighed

Fot.

Polar-Eskimofamilje paa Rejse.

og maa sidenhen uddampes over Spæklampen, saa Rummet fyldes med en ubeskrivelig trykkende Atmosfære. Det lader sig ikke skildre, med hvor megen Opfindsomhed og Umage vi maa rense vor Kammerat, naar han som et Spædbarn mod egen Vilje og eget Vidende paa forskellig Maade har forurenet sig. Det bliver et Kunststykke at holde ud med vor Smule Forsyning af Svøbestoffer, til Depotslæderne bringer os Hjælp . . .

Vi maa have Besked om disse Depotslæder nu. Jeg sendte derfor i Morges Kl. 4 Jørgen af Sted med Kales Søn Agpalarsuarsuk hen til Kap Athol, 2—3 danske Mil her søndenfor, for at de fra Næssets Top skulde se efter, om der kom Slæder fra Syd. Hvis ingen

Slæder var at se, skulde Agpalarsuarsuk fortsætte til Igfissork omtrent midtvejs til Kap York, og om han traf Slæderne dér, skynde paa dem og hjælpe dem med Læsset herop til os (forhaabentlig medbringer allerede den første Slæde, der naar os, Resten af vor Medicin samt Kiks og Grøntsager, saa vi kan søge at faa vore Maver i Orden).

Desværre er der vist Mildning i Vente. Himlen trækker Skyer, og Vinden bliver sydlig; tung og fugtig er Luften.

Vor Spækforsyning er ringe nu, og det kniber at faa Maden kogt. Jeg har i disse Dage for første Gang smagt raat, frossent Sælkød — en kraftig Spise, fordi alt Blodindholdet er med, og ganske læskende, men alle Mindelser om hjemlige Retter maa jages bort i det Øjeblik, Sælkødet passerer Svælget, ellers faar man det aldrig ned. Det er umuligt at gøre Ild ved andet end Spæk. Det var ogsaa et beklageligt Uheld, at Gaba tog Sprit med i Stedet for Petroleum, da vi i Hast forlod Depotet ved Marie-Øen. Petroleum er jo en meget varigere Slags Brændsel end Kogesprit, saa vi fik straks brændt Spritten op. Intet Træ gror her paa Landet, intet Træ flyder i Haver, intet Træ, der ikke er anvendt i Slæder eller Kajakker, Harpunstokke eller Piskeskafter findes her paa Pladsen. Vi kan altsaa ikke koge ved Træ.

Hvem der kunde tænde sig Baal af jydsk Lyng og fylde sig med Duft fra hjemlige Hedebakker. Eller om man som Laplands Rensnomader havde en Birkeskov at hugge Ved til Nattebaalet i. Med Vemod tænker man paa det ødsle Brug, man gjorde af Flydetræet i Sydgrønland, naar paa Konebaadsturene Kaffen skulde koges under Middagshvilet. Over Mosvægens lille Spækflamme inde i Snehytten vil Kogningen ingen Ende tage, og Røg fylder Rummet, og Sod sværter alting til. Og ved Kogning i fri Luft med store Klumper Spæk, som man faar i Brand, forbruges der altfor store Mængder kostbart Brændselsmateriale i Forhold til den Kødmængde, man faar kogt. Det vil være mere økonomisk at spise Kødet raat med raat Spæk til. Nu faar vi se, hvad Maven siger til det Traktement.

Man fortærer med sin Føde meget Smuds i denne Tid. Det er ligesaa umuligt at rense Kødet som at holde sig selv ren. Men — som man siger i Vestjylland — „lidt Snavs i Mad gør ingen Skade, men det mindste er dog det bedste.“ . . Jeg kendte en Gang i Jylland

en pudsig gammel Mand, der havde den besynderlige Tro, at ethvert Menneske, som ikke omkom ved ulykkelig Hændelse eller døde under almindeligt kendte Sygdomssymptomer, tilsidst maatte dø, „fordi han nu havde faaet sit Maal". Ifølge den gamle Mands Mening kunde nemlig ethvert Menneske have indtil 19 Pund ufordøjet Smuds i sine Indvolde — Grus, Haar, Papir, Straa etc. — men ikke mere; naar det 19de Pund var fuldt, maatte Mennesket dø — deraf de mange pludselige, uforklarlige Dødsfald.

Hvis den gamle Jyde har Ret, saa er mine Kammerater og jeg her paa Saunders-Ø snart Døden nær. Der kan ikke være langt igen til de 19 Pund. Og vi staar ikke til at redde, for vi er afslappede over for Urenlighed, Sælkødsuppen flyder altid med talrige Renshaar fra vore Soveposer, med Sod og Stumper af Kamikstraa, men det er haabløst at ville fiske disse Ingredienser op, de kommer stadigt igen — og de glider godt nok i os med Suppen."

„1. Maj . . . Altsaa Majdag. Hjemme er Skoven ved at springe ud. Socialdemokraterne gaar i Demonstrationstog med grønne Bøgegrene. I Aar faar vi ikke Skoven at se. Og til næste Aar — hvor er vi saa? . . .

Jørgen naaede i Morges tilbage fra sin Tur. Ingen Slæder var sete, ingen Rasmussen, ingen Elias, ingen Gaba. Agpalarsuarsuk var altsaa kørt videre til Igfissork men havde maattet gøre en Del af Turen over Fastlandsbræerne, thi omkring Kap Athol var der allerede nu aabent Vand. Den sidste Storm havde brudt Isen løs. Foraaret rykkede os ind paa Livet med sit usikre Islæg. Selv har jeg i Dag set en Vandstribe ude omkring Dalrymple Rock, den strækker sig Nord efter, saa langt mine Øjne kan se. Saa kan sikkert heller ikke Kap Parry mod Nord passeres. Hvis jeg skal op til Inglefield Gulf, maa jeg altsaa køre over Land, et højt, gletscherdækket Land, en besværlig Rejse. Ja, nu har vi Mildningen, bare et Par Graders Kulde og frisk Sydost. Nu skulde vi have været ved Kap Aleksander paa vor Undersøgelsesrejse i det nordlige Distrikt. For hver Dag, der gaar, inden Depotslæderne vender tilbage, og Jørgen og jeg kan komme videre mod Nord, er et smærteligt Tab for vor Udforskning af Landet og Befolkningen. Havde vi nu blot haft Doktor Bertelsen, saa han endelig en Gang kunde have øvet sit Kald over for os og ikke blot over for Grønlænderne! Om han kendte vor Stilling nu,

vilde han sikkert beklage, at han ikke var kommen med paa Turen til Kap York. Selv om ogsaa en Læge i disse Omgivelser vilde staa forholdsvis hjælpeløs over for en Patient i Moltkes Stilling, saa vilde han dog ikke staa saa uvidende og raadløs som vi andre. Medens Lægen plejede den syge, kunde vi andre have gennemrejst de af Polareskimoer beboede Strøg. Men det er nytteløst at tænke sig Situationen anderledes end den er. Saadan som den er, maa den tages. Om 4 Uger har vi maaske Skotterne — hvis de kommer herop.

Alkefjældet Agpat (Saunders Ø).

Uden for Snehytten sidder Jørgen og jeg paa Slæden og taler, som saa ofte om Sydgrønland, om Foraarslivet dèr, Fugletrækket, Æggetogterne ud til de yderste Smaaøer, der omkranser Fjordmundingerne. Nu er de sydligere Egne af Grønland fuglefyldte, og den dejlige Æggetid indvarsles med et Kor af Fuglestemmer. Hvornaar kommer mon Fuglene til vore Kyster her i det højeste Nord?

Taterark ligger filosofisk stille paa sin Slæde omgivet af sine Pladsfæller. Alle hører Jørgen fortælle om det rige Fugleliv længere mod Syd. Der skinner i alle Øjne en Længsel efter det Øjeblik, da den første Fugl vil svirre gennem Luften og sætte sig paa Agpatfjældets Tinder og Afsatser. Da hører jeg pludselig Inukitsork, Ihrés (Ehrés) 13-14-

aarige Søn, frembringe en gurglende, hostende Strubelyd. Alle tier og lytter og stirrer op imod Alkefjældets Bratninger og gentager den samme Lyd, hvormed Inukitsork vakte deres glædestraalende Opmærksomhed.

„Malemukken," raaber Taterark og peger tilvejrs med sin halvvisne Haand, „Malemukken," raaber han og spræller paa Slæden, helt rørig af Glæde og Henrykkelse.

„Malemukken! Malemukken!" genlyder det over Pladsen fra Hytte til Hytte, Børn springer hjem og fortæller Nyheden, gamle Kvinder kryber halvpaaklædte ud; fra Døraabninger, fra Husgange, bag Tarmskindsruder, paa Hyttetage, alle Vegne hører man Raabet: „Malemukken er kommen. Endelig er den kommen."

Drengen Inukitsork (13-14 Aar).

Saa tier igen alle, og dér, hvor de staar, holder de Haanden for Øret og lytter op i Luften med halvtlukkede Øjne og aabentstaaende Mund og skærpede Sanser. Ingen har set Malemukken, men alle har hørt den og hører den igen, og alle kan efterligne dens Lyd.

Ja, der er ingen Tvivl, nu bragte Luftbølgerne ogsaa til mine Øren en svag Hostelyd oppe fra Alkefjældet. Nu igen. Jeg søger at efterligne den, og vi nikker alle i Glæde til hverandre, foraarsmuntre, vinterbefriede, forventningsfulde mod den Aarstid, det Liv, der skal komme: nyt Liv, ny Mad, nye Rejser!

Øjne, der er skarpere seende end vi civiliserede Evropæeres, selv om vi roser os af et godt Syn, opdager snart mellem Fjældvæggens

Kløfter og Søjler et Par flyvende Malemukker, mange Par, efterhaanden en hel Sværm, der slaar ind og flyver ud og slaar ind igen for at søge Rugested. Fjældet er levende, Malemukken er kommen, langs Stranden hopper Snespurven, det ny Foraar er nær.

Det er en dejlig Dag.

Og medens Moltke endelig er falden i rolig Søvn, og de to gamle Kvinder vaager hos ham, spaserer Jørgen og jeg nogle faa hundrede Skridt frem og tilbage mellem Snehytten og Fjældvæggen. Oppe ved Fjældfoden mellem de mange, nedrovsede Sten er Sneen begyndt at forsvinde. Den smælter ikke, og intet rindende Vand ses, ikke en Draabe, i hvilken vi kunde læske vor Tørst eller rense vore Hænder, men den lune Luft har ligesom indsuget Sneen, saadan vil i den første Foraarstid Snedækket ligge og fordampe ud i milde, sydlige Vinde. Mellem Rovsens Sten blottes de gamle Eskimograve, utilstrækkeligt tildækkede som de er; man ser de skindsvøbte Lig fra forrige Aars Dødsfald eller Knogler og Kranier af Lig fra fjerne Tider. Mange Greve er voldeligt forstyrrede af Hunde eller Isbjørne, der i Sultetiden har søgt Næring her. I vor friske Foraarsstemning forekommer det os, at vor Kammerat i Snehytten — og vi selv — nu er paa den sikre Side. Til ingen af os skal der bygges Gravplads her.

Og videre fortalte Jørgen om Fugletrækket i hans Barndoms Egne, om Maagerne, der overvintrer i Sydgrønland, om Edderfuglene, som man skyder fra Næssene, om Strandsnepperne, som man om Vinteren kan finde krøbne sammen i tæt Klump paa en Isknold ved Fjærens Højvandsmærke og kan skyde i Snesetal med blot et eneste Skud. Han taler sig varm i Erindringen om Barndommen i Jakobshavn og Egedesminde og hans første Ungdom i Godthaab, han fortæller om, hvorledes han og Kammerater øvede sig i at hejse hverandre ned i tynde Kobberemme ad Fjældbratninger for at samle Fugleæg. Og vi ser begge op imod Agpat-Alkefjældets stejlt opstigende, afsatsstribede Vægge. „Dér er vort Spisekammer," siger Jørgen. „Milliarder af Alke vil snart komme her og fylde Fjældet og vort Forraadskammer med Æg og Kød." Arnâluk kommer løbende hen imod os med en tørret Alk af Jagtudbyttet fra i Fjor. „Spis den! Smag den!" raaber hun os i Møde. „Det er den eneste, vi har tilbage fra i Fjor. Nu maa I lave jeres Ganer til, nu kommer Fugletiden."

Den tørrede Fugl er tør som Kamikskind, og vi maa tygge længe, inden vi faar Smag paa den. Da mærker man, at den har været en Smule raadden, inden den blev tørret, men det gør kun Smagen pikantere . . . Ja, ja, i Fjor vragede jeg halvkræsen mellem Terneæggene i Godthaab, de store Edderfugleæg forekom mig trannede og smagte mig ikke, jeg ækledes blot ved Lugten af kogt Edderfugl — og nu spiser jeg alt med Appetit. Det skal blive et skønt Øjeblik, naar vi atter har Æg og friskskudte Fugle.

Nu raaber Inukitsork igen. Hvad er det, han raaber? Han springer fra et Hyttetag ned over Sneen og kommer løbende til os med et glad Udraab om, at han ogsaa har hørt Falk. „Falken er ogsaa kommen," raaber han. Vi tvivler, men rigtigt er det alligevel, thi nu kan ogsaa Jørgen høre de umiskendelige Skrig af en Rovfugl, og da vi har stirret en Tid, kan vi skelne Fuglens Vingeslag inde under Fjeldborgruinen. Raabet om Falken forplanter sig over den ganske Plads og gentages af alle; man stimler sammen og stirrer og peger og lytter, en fornøjet Pludren lyder fra alle Munde.

Malemukken er kommen. Og Falken er kommen — den fredelige Maage og Rovfuglen, som følger den og forfølger den. Foraaret er kommen, den milde Aarstid, og Foraarets Følgesvend Isopbruddet med det aabne Vand er ogsaa kommen. Skal det mon lykkes vore Kammerater i Melvillebugten at undgaa Isopbruddets Forfølgelse og slippe velbeholdne herop til vor lille Rede, vor jammerlige Snehytte, der dog, trods alt, er os kær, fordi den øver Hjemmets dragende Virkning paa os alle!

Det ser forresten galt ud med dette vort Hjem. Temperaturen er blot ÷ 3 Grader Celsius i Skyggen og + $^{1}/_{2}$ i Solen, og fra vort Snehyttetag begynder det at dryppe ned paa Snebriksen, saa vore to gamle Veninder faar travlt med at sætte sig paa Knæ paa Briksen og holde deres Læber op til Loftet og indsuge den dryppende Væde. Loftet er sodsværtet og paa anden Maade forurenet, men trøstigt vedbliver Arnâluk og Arsivark deres besynderlige Arbejde, saa længe Solen staar højest paa Himlen, at ikke en Draabe skal ramme Moltke og fortrædige ham eller Skindene, med hvilke vi tilhyller ham. De passer paa, som om Draaberne var en ætsende Gift, med en Omhu, der ikke er til at gengælde. Jeg giver, hvad vi har, en Krumkniv (Ullo) til hver og synes, Gaven er fattig, men skal jeg dømme efter

det kærtegnende Greb om Ulloen, hvormed Kvinderne modtog Gaven, har jeg ingensinde belønnet rigere.

Luften er diset, næsten taaget, alle fjerne Konturer sløres, snart har vi tæt, dryssende Tøvejrssne, der lægger sig stortottet og tung. Det er Jørgens Tur til at have første Nattevagt hos Moltke. Selv lægger jeg mig i Soveposen paa Slæden uden for Snehytten for at faa en rolig Søvn. Sneen falder blødt og vedvarende, snart er jeg aldeles tilsneet og ligger saa lunt i en fugtig Varme, der hurtig gør mig døsig. Fra Slæden ved Siden af, hvor Taterark ligger dækket med Skind — han vil ogsaa sove ude i Nat — hører jeg, medens min Bevidsthed efterhaanden udslettes, hans dæmpede Angakok-Sang. Ogsaa han, Krøblingen, der før var Stammens største Jæger, er grebet af Foraaret."

„2. Maj . . Kl. 2 vækkede Jørgen mig. Det er ubehageligt at komme ud i Nattekøligheden dampende klam fra Posevarmen. Der er kommet Sne i min Pose i Nat, og naturligvis er Sneen smæltet derinde . . . Agpalarsuarsuk er kommen tilbage fra Rejsen mod Syd, han har været helt nede ved Igfissork ad de besværlige Veje over Land. Fra Igfissork til Kap York syntes Havisen at være ubrudt og god. Endnu ingen Depotslæder i Sigte. Endnu intet Bud fra Melvillebugten. Hvor længe endnu skal vi mon vente paa dem, og kan der være hændet dem Uheld eller indtruffet Ulykke?

Min Nattevagt fra Kl. 2 blev drøj, det er hjærteskærende at sidde dér og gøre sit bedste og dog intet kunne udrette. Og intet har vi at spise. Kl. 7 om Morgenen begærer Moltke Føde, og han maa nøjes med lidt Spæk fra Lampen, selv sidder jeg, medens jeg skriver Dagbog, fastende paa 18de Time og tygger lidt frossent, afkogt Kaffegrums. Jeg gemmer omhyggelig det gamle Kaffegrums, paa det maa der kunne koges et Par Gange endnu, i Nødsfald kan den jo ogsaa spises . . . Moltkes Tale er atter fuldstændig bevidstberøvet, han ligger og virrer med Hovedet, glipper med Øjnene og fordrejer Trækkene, og med en Staalfjeders Kraft sitrer Benene pludseligt ud i strakt Stilling, medens hele hans Legeme gennemrystes af Krampetrækninger. Næppe faar jeg Benene bøjede sammen igen og i Ro for faa Minutter, før Vristen atter strækkes, og alle Muskler spændes. Med Hænderne, som Moltke nu kan røre lidt, kradser han sig uafladeligt i Haaret, som om han havde Utøj, hvad han dog ikke

har. Han blusser af Feber, han forurener sig, han skriger nu og da af Smærte, saa det høres over hele Pladsen, og først da Arnâluk og Arsivark er blevne hentede, og hans Fødder bliver varmede, falder han til Ro. Selv er jeg afkræftet og falder i Søvn lænet mod Snehyttevæggen og glemmer at vække Jørgen, der skulde overtage min Vagt . . .

Om Aftenen Kl. 9 har vi atter Kulde (÷ $10,_5$ Grader); Barometret er uroligt."

„3. Maj . . . Kl. 4 i Morges begyndte en Sydveststorm (Vindstyrke indtil 7 og Temperaturen omkring ÷ 7), der vedvarede indtil Kl. 9 om Aftenen. Vejret stilnede da af et Par Timer og tog saa fat igen endnu stærkere end før til Kl. 10 Formiddag den fjerde Maj. I dette Døgn laa jeg uafbrudt i Posen uden for Snehytten, medens Jørgen var indesneet i Snehytten. Jeg havde et Stykke frossent Kød af Størrelse som en Barnehaand med mig i Posen. Det var min eneste Føde. Jørgen og Moltke havde inde i Snehytten ikke haft anden Varmekilde end nogle ganske smaa Stearinlysstumper. Over disse havde de kogt en Drik „brunt" (som Jørgen kaldte det) af gammelt Kaffegrums . . . Sove kan man naturligvis ikke saadan et Døgn til Ende i Posen, røre sig kan man heller ikke, for saa slipper der Sne ind. Man har god Tid til at tænke tilbage og frem. Fjerne Livsafsnit mælder sig til Betragtning og kritisk Bedømmelse, Mennesker og Tilstande omvurderes. Sult og Samvittigheds-Anfægtelser holder en saa dejlig vaagen. Det er interessante, lærerige Timer — men langvarige."

„4. Maj . . . Alting hvidt. Blød, dyb Sne alle Vegne. Isen bristet paa Kryds og tværs, en vældig Revne tæt under Land skiller den endnu faste, kørbare Is fra drivende Flager udenfor. Isfjælde kommer sejlende forbi og til Søs. Hvor er det længe siden, man saa' aabent Vand; man faar selv saadan Lyst til at sejle ud.

Det vil falde Kammeraterne svært at fragte Godset herop. Vi skal vel endnu nogle faa Dage vente paa dem, kigge mod Syd over ad Kap Athol-Landet, hvor en Sænkning angives som det gunstigste Sted for Nedfart fra Bræen.

Har tiltusket os lidt Spæk og Kød. Atter Lampen tændt og Gryden i Kog!

Jeg har i de sidste Dages Storm lidt et kedeligt Tab. „Damen"

fødte 7 Hvalpe om Natten, ude i det forfærdelige Vejr, og alle omkom. Straks efter Stormens Ophør har „Viggo“ født et Kuld Hvalpe oppe mellem Eskimogravene, men da Moderen var paa Visit her nede for at faa Foder, har nogle løsgaaende Hunde været henne og æde det hele nyfødte Kuld. Jeg havde dog haabet at faa lagt mig mange Hunde til allerede i dette Foraar, saa at jeg kunde blive godt kørende næste Vinter, hvis vi ikke slipper herfra forinden. Moltkes Hund „Jesper“ har endnu holdt Liv i 5 Hvalpe, skønt dens lille Snehule i Stormen blev ganske føget til.“

Isigaitsork, 14-aarig Pige.

„5. Maj . . . Morgen Kl. 8. ÷ 11,5, Barometer 769 Mm., Vindstyrke 4, Skymængde 3 (Cirrus, Stratus, Cumulus). Helfryser og halvsulter Dagen igennem, lider med Moltke og ængstes for de borteværende Kammerater. Lang, lang Dag. Om Aftenen stigende Barometer og svag, sydlig Vind. „Længslens Ø“ kalder vi dette Sted, til hvilket vi er lænkede.“

„6. Maj . . . Morgen Kl. 8. Overskyet. Svagt Snefald. Underlig Luft. Fortsætter antropologiske Maalinger og Navneopskrivning. Det er nødvendigt at skabe en fuldt paalidelig Navnefortegnelse, men man

maa spørge 20 Gange for at faa tilfredsstillende Svar. Stammen er ikke frugtbar. Det fremhæves med Beundring og Forbavselse, naar et Ægtepar har over 4 Børn. Navnene betegner ofte en Egenskab men synes ligesaa ofte tilfældigt valgte. Sorkrark betyder saaledes Hvalbard, Marsanguarks Fader hedder Kajork, der betyder den røde. Et Barn hedder Miterk (Edderfugl), en Mand kaldes Savdlork (Løgnen). Mikisork (den lille), Ekrilana (den med de store Mundvige), Kriajork (den, der ofte græder), Arnâluk (et Stykke Kvindfolk), Elenguark (den kære Kammerat) er Navne valgte i Flæng. Enkelte Navne lader sig af Velanstændighedshensyn ikke oversætte. Spørger man en Mand om, hvor længe han har været gift, svarer han enten „længe“ eller „ikke længe“. Ønsker man hans Alder opgivet, hører man Svaret „mange Aar“ eller „altfor mange Aar“. Vil man erfare, hvilken Sygdom Folk hyppigst dør af, nævnes som Regel „ondt i Maven“ eller „ondt i Hovedet“.

Jeg vil gerne paa Sæljagt, men den bløde Sne næsten umuliggør Tur i Dag.

Moltkes Tilstand uforandret slet. I. Stedet for Diarrhoe har han nu Forstoppelse. Ogsaa vi andre lider under Forstoppelse.“

„7. Maj . . . Endnu ingen Kammerater komne. Endnu en Dag maa vi tiltuske os Føden. Dagen gaar med Sygevagt og Navneopskrivning. Man maa stramme sig op og beskæftige sin Aand, siden det er en nægtet at komme ud og røre Legemet.“

„8. Maj . . . Det er den 18de Dag efter Rasmussens Afrejse, den 15de efter Gabas. Ensomheden har været trykkende lang? Vejret maa have forsinket dem — om ikke noget værre er sket!

Moltkes Feber i Tiltagende — antagelig fordi Forstoppelsen ikke kan hæves. Hvor strængt det end er, maa vi dog nægte ham hans Appetits fulde Tilfredsstillelse; det gaar ikke an, at han besværer sin Mave mere end højst nødvendigt. Selv er jeg tung og ubekvem og saa underlig kraftesløs. Har af og til stærke Mavesmærter.“

„9. Maj . . . Endelig Slæder fra Syd! Kl. 5 i Morges blev jeg vækket af det længe ventede Raab: Slæder! Jeg sprang ud og modtog 3 Eskimoslæder, der netop kørte op over Landet. De medbragte en Kasse Bøger, Medicin og Klæder samt Petroleum og 2 Kasser Proviant. Alle Pladsens Eskimoer kom i Bevægelse, Moltke forstod, at nu ventede der ham Lindring og maaske Hjælp. Det er saa pudsigt med saadan

en Ankomst, jeg springer frem og vil udtrykke min Glæde med Haandtryk, men Polareskimoerne, der aldrig hverken byder Goddag eller Farvel, bliver staaende ganske stille og skammer sig maaske endogsaa paa mine Vegne over, at jeg blotter mine Følelser. Men Glæde blev der paa Pladsen, thi jeg havde lovet kogt Havregrød med tørrede Æbler i til alle, voksne og Børn, og en Kødkiks med Smør i Tilgift. Først længe efter, at Godset var pakket af Slæderne og Kasserne aabnede, stak den ene af Eskimoerne mig en Lap Papir ud fra Rasmussen. Brevet mældte korteligt, at Godset var inddraget fra Depot-Øerne og Marie-Øen i Melville-Bugten, at Vejret havde lagt betydelige Hindringer i Vejen og forsinket Rejsen, at uheldigvis megen Beauvais-Proviant af den Aarsag havde maattet fortæres undervejs, og at desværre Elias fra Depot-Øerne havde forlangt at rejse hjem til Upperniviks Distrikt og var kørt ene mod Syd — altsaa en Flugt . . .

Polar-Eskimo (ca. 40 Aar). Fot.

— Det er sent paa Natten, og jeg ligger i min Pose for at skrive Dagbogen færdig. Det har været en god og nydelsesrig Dag. Moltke er iført tørt Tøj, har faaet Kininpiller mod Feberen og Medicin mod Forstoppelse, han synes virkelig i Bedring. Atter har vi haft Primus i Kog og glædet os over dens hyggelige Summen. I 3 Timer maatte jeg koge for at kunne traktere alle vore Pladsfæller, der kom familjevis og tog Del i vort Maaltid, med Grød, Kiks og Kødchocolade. Mange lærte for første Gang saadanne evropæiske Retter at kende og lod sig dem for Skams Skyld smage godt. Børnene var henrykte, især for Sukker og Chocolade. Et dybt Greb er der taget i den ene af Kasserne, men det faar ikke hjælpe, Eskimoerne har saa længe givet

os af deres Delikatesser, nu var det vor Tur til at optræde som Vært. Naturligvis har vi forspist os og maa undgælde derfor, Maven er urolig, og Søvnen bliver antagelig afbrudt. Naar man saa længe har gaaet og ventet paa sin gammelkendte Mad, kan man jo ikke ramme Maade. Man bliver som et Barn. Dejligst af alt var det næsten atter at komme til at læse. Det har moret Eskimoerne meget at se Billederne af deres Land og Landsmænd i Pearys og Astrups Bøger. Hvert Øjeblik udraabte de Navnet paa Fjælde og Personer, som de genkendte, men naar de saa' Billedet af en afdød, tav de alle og var ikke at formaa til at nævne den afdødes Navn. Den Stavemaade, Peary anvender af Bopladser og Personnavne, synes mig utilfredsstillende. Læser man et saadant Navn højt for Eskimoerne, forstaar de som Regel ikke, til hvad og hvem der sigtes. Omsider klarer det op for en eller anden, hvorledes Navnet skal lyde, og under almindelig Latter udtaler de saa det rigtige Navn, der kun har en fjern Lighed med det af Peary nedskrevne. Man maa selvfølgelig skabe sig et fast Princip for sin Lydbetegnelse. Jørgen vil altid udtale de polareskimoiske Navne efter det vestgrønlandske Bogsprog, men ved Siden af en saadan Stavemaade, der jo har sin Berettigelse, og ud fra hvilken man først rigtig forstaar Navnets Betydning, er det dog nødvendigt at søge saa fonetisk korrekt som muligt at gengive Polareskimoernes egen Udtale. Det er vel det, Peary har tilstræbt, men da han manglede Kendskab til det grønlandske Bogsprog, bliver hans Lydopfattelse usikker og svævende. Den samme Lyd gengiver han ofte helt forskelligt. Navnet Ihré eller Ehré f. Eks. bliver hos Peary til Ihllie, Angutivdluarsuk (nærmest udtalt Angutidluahw) hedder hos Peary Ahngodoblahho."

„10. Maj . . . Søndag. I Dag kan Rasmussen ventes, han har sidste Nat sovet i Igfissork, vi glæder os alle til Gensynet. Moltke har i Dag mindre lidt under Krampetrækninger end under høj Feber, hans Forstoppelse vedvarer stadig og forekommer mig truende. Han har selv i Nat faaet den Ide, at det vil gøre ham godt at komme lidt ud i den friske Luft og fastholder selv nu i sin uklare Febertilstand dette sit Ønske. Jeg tror ikke, han kan have nogen Skade deraf, og Hytten trænger jo svært til Oprensning og Udluftning, lad os da gøre et Forsøg . . .

Ja, saa var Moltke et Øjeblik ude, vi svøbte ham i Skind, løftede

Fot.

Moltke første Gang ude.

ham fra Briksen ned paa Snegulvet og slæbte ham ud. Han var stiv og uhandlelig. Luften og det stærke Sollys tog straks paa ham, han syntes mig en Besvimelse nær. Puttet i Soveposen og paa alle Maader omhyggelig og lunt dækket til anbragte vi ham paa en Kasse paa Slæden ved Siden af Snehyttevæggen; han maatte have Snebriller for Øjnene, da han ellers ikke kunde taale at holde dem aabne. Støtte eller staa kunde han slet ikke. En Snes Minutter sad han ude og var mindre hed i Hovedet end før, han var tilsidst fuldt bevidst og nød virkelig Synet af de storslaaede Omgivelser men kunde intet genkende; det var, som saa' han denne Egn for første Gang; — fra Slædeturen herop havde han altsaa ingen Erindring. Snart begyndte dog Krampetrækningerne, og vi maatte skynde os at faa ham slæbt ind, endnu inden Hytten var ordnet. Jeg vil ikke haabe, at vi har handlet til hans Skade ved at føje ham i hans Ønske, men han befinder sig ikke vel nu, saa jeg er ængstelig. . .

Atter sen Nat. Rasmussen kom i Eftermiddags rask og fornøjet men noget anstrængt. Teltet havde han med og det meste af vort Gods. Lidt havde han efterladt ved Kap York, og desværre var Sejldugs-Kajakkerne blevne ved Marie-Øen. Teltet, saa laset og isfyldt som det var, er bleven rejst bag Snehytten. Moltke sover nu sin sidste Nat i Snehytten, der ogsaa er lige ved at styrte ned over Hovedet paa os, saa afsmæltet er Sneblokkene. Det var paa Tide, Rasmussen kom . . . Desværre har han mistet et Par Hunde, der har slidt sig ihjel. Ja, det har været en drøj Tur ogsaa for Hundene.

Det var en uforglemmelig Stund, da vi atter sad sammen og fortalte om Hændelserne siden hans Afrejse. Han havde troet Moltke betydelig bedre og blev nedtrykt over hans Tilstand. Det stod os begge klart, at nu var Broen brudt af til Upernivik paa dette Aars Islæg. Nu maatte vi haabe paa Skotternes Komme hen imod Midten af Juni — men dog indrette alt paa at gaa en Overvintring i Møde heroppe blandt Polareskimoerne. Jørgen og Gaba gav deres Ord paa ikke at ville svigte. Naar vi 4 holdt sammen og bar os fornuftigt ad, vilde det vel nok lykkes os at redde Moltke og alle gennemleve et Aar uden Støtte fra Omverdenen heroppe paa denne Menneskehedens yderste Udpost mod Nord. Vor evropæiske Proviant rakte næppe til en Maaned endnu og skulde jo særligt forbeholdes Moltke. Vor eskimoiske Levevis turde vi altsaa ikke afbryde. Netop nu skulde vi

for Alvor og maaske for lange Tider til at leve som Eskimoer blandt Eskimoer . . .

Her følger Uddrag af Rasmussens Dagbog fra Rejsen til Depotet fra 21. April til 10. Maj 1903:

„21. April . . . Efter at have hvilet nogle Formiddagstimer ved Siden af Moltke, der atter i Nat har været meget daarlig, gør jeg mig klar til at fare ud paa Melvillebugten efter vore Proviantdepoter; det sydligste Depot er vel en c: 60 Mil fra Saunders Island. Det bestemmes, at Mylius-Erichsen og Jørgen Brønlund bliver tilbage for at pleje den syge Harald Moltke. De to Grønlændere, Elias og Gabriel, skal derimod sammen med nogle Eskimoer ledsage mig syd paa; men Gaba sidder inde i Snehytten og græder, han er bleven sneblind og fælder Taarer i stride Strømme.

Elias paastaar, at Gaba blot vil skulke sig fra en ny Tur ud i Melvillebugten, og insisterer paa, at han trods Sneblindhed skal tvinges til Deltagelse. Selv vil Elias blive tilbage hos Mylius-Erichsen, Moltke og Brønlund. Kommer han først sine Landsmænd nærmere, svarer han ikke for, hvad han gør, siger han. Han længes allerede stærkt efter Kone og Børn og tænker maaske paa Flugt.

Men Gaba er virkelig syg, det vilde være ham en Umulighed at køre en Hundeslæde, og det bliver derfor saa, at Elias maa rejse med, Gaba vil senere følge efter.

Foruden Elias ledsages jeg af 3 Eskimoer, der hver har deres Spand Hunde med, Majark, Elenguark, Maisanguark. Hertil kommer senere Krolutana med Spand.

Ud mod Midnat kommer vi til Igfigssork, hvor der bor tre Familier. Vi har nu kørt c: 8 Mil, og gør nu foreløbigt Holdt; man bør aldrig begynde med at overanstrænge Hundene.

22. April. Ved Igfigssork var der tre Huse, vi kom til at bo hos gamle Kajork, Maisanguarks Stedfader. Af Glæde over de sjældne fremmede blev der sunget Aandevisen hele Natten til Kl. 4 Morgen. Første Gang man ser det, gør det et ganske utæmmet Indtryk, og Elias var til en Begyndelse ret uhyggelig tilmode derover. Vi faldt dog begge i Søvn under Sangene.

Kl. 12 Midnat var vi i Kap York og tog ind i Majarks Hus. Gulvet var snart opfyldt af Matak, raat Hvidfiskekød og fede Bjørnesider; det smagte godt. Kl. 3 havde vi afspist og gik til Ro.

23—24 April. Paa Benene lidt i 7; Majark gi'r Frokost paa frosne Edderfugleæg.

Rejseforberedelser træffes, nye Hundeseler og Skagler laves. Fru Majark forærer mig et Par Bjørneskindsbukser.

Majark skal ordne sine store Kødforraad inden Afrejsen, saa Kl. bliver $2^1/_2$, før vi kommer afsted, alle temmelig søvnige paa Forhaand efter de to sidste noget søvnløse Nætter.

Polar-Eskimoer synger Aandeviser ved Tarmskindstrommen.

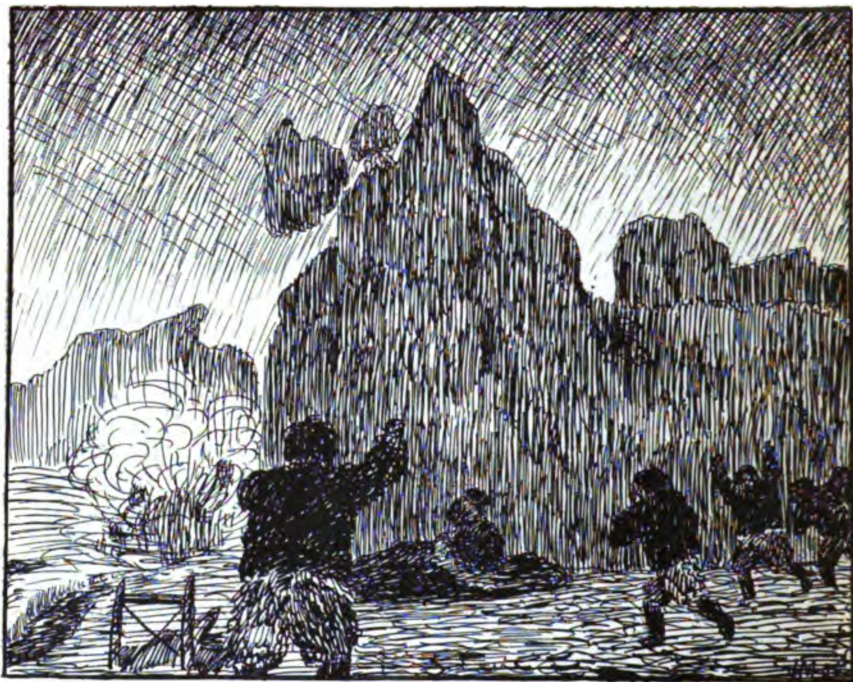
Vi kører forbi Satdlersuark (Bushnann Island) til Navdlortork Næsset (Kap Melville), forbi Ivnalugssuark (sort Fjældvæg) og gør endelig Holdt en Mils Vej derfra, efter en Dagsrejse paa 11 à 12 Mil. Kl. er 2 Nat.

Det tager Tid at klare Skagler, skære Hundefoder, koge Kød, o. s. v. Kl. er $4^1/_2$ Morgen, da Elias og jeg kravler i Soveposerne efter en Dag paa $21^1/_2$ Time.

Eskimoerne laver sig Læmure af Sne og fortsætter Kødkogningen over store Spækbaal. De er i fortræffeligt Humør, efterligner vor

Dialekt og vore Hundesignaler, ler ad os og ad sig selv under megen Overgivenhed. Vi ligger længe og hører paa dem, indtil Søvnen udsletter vor Bevidsthed.

24—25. April. Dag og Nat gaar ud i et, og vi rejser omtrent et Døgn ad Gangen. Alt glider ud i et; det gør Tidsregningen ogsaa. De Mennesker, som følger os, har ingen Tidsregning, og Tid overhovedet betyder saa lidt for dem. Deres Tid er bare inddelt i Fangst-

Isfjældet „kalver".

rejser, Maaltider og lidt Hvile. Det er dem omtrent ligegyldigt, hvor de er, de har det godt allevegne, blot de ser deres Kone og Børn en Gang imellem.

Til Morgen blev jeg vækket af hidsige Raab, et Isfjæld, som jeg havde lagt mig ved for at faa Læ, gav sig til at kalve. Store Isstykker styrtede ned og knustes til Sne, og Isen slog Revner faa Skridt fra mig. Der var ingen Tid til Paaklædning, jeg maatte løbe paa bare Ben gennem Sneen med Soveposen under Armen, mens en af Eskimoerne bragte mine Hunde i Sikkerhed.

Da jeg endnu ikke havde udsovet, bragte jeg min Sovepose til et mindre udsat Sted og sov videre.

Lidt over Middag vaagnede jeg; tre af Eskimoerne — Majark Elenguark og Krolutana — var allerede tagne af Sted, da de af Fangsthensyn vilde lægge Vejen langs Bræerne, medens Elias, Maisanguark og jeg fra Kap Melville vilde styre lige mod Kap Walker.

Efter en solid Frokost: kogt Hvalroshud og Kød, brød vi op Kl. 4.

Da vi havde kørt et Stykke, tyknede det til og en raakold Sydvest med Snefald og Snefog stod os i Synet omtrent paa hele Rejsen, der varede i 17 Timer. Kl. var 9 Form., da vi naaede 1ste Depot (Marie-Øen); lige inden vor Fremkomst skød Maisanguark en Sæl, som blev en yderst velkommen Lækkerbidsken for vore Hunde.

En Times Tid senere kom vore Kammerater med en Dagsfangst paa 5 Sæler.

Vort Depot var ganske urørt; vi lægger det tilrette, afmaalt i Læs, for at vi des hurtigere kan faa det ekspederet paa Hjemturen, naar jeg kommer herop med Sagerne fra det fjernere Depot. Tiden gaar desuden med Madlavning, saa Kl. er omtrent 4 Eftermiddag, da vi lægger os til Ro efter en „Dag“ paa 28 Timer.

26. April. Søvn og Hvile for Mennesker og Hunde, Dasen og Madlavning til Kl. 9 Formiddag. Derefter Opbrud; Afrejse Kl. 11. Ved sydligste Depot over letkørt Is Kl. 10 Aften. Hundefodring, Skagleklaring, Madlavning, til Ro Kl. 3 Nat.

27. April Kl. $8^1/_2$ vækkes jeg af Elias, der allerede forlængst har lavet Kaffe. Eskimoerne ligger rundt om os i Sneen og sover.

Elias er ualmindelig tavs, vi drikker Kaffen uden at sige hinanden noget. Saa bryder det pludselig ud af Elias: „Nu har jeg taget min Beslutning!“ Jeg ved, hvad det gælder. Elias vil hjem til sin Familie; der er herfra og til den nærmeste Boplads syd paa, ikke mere end ca. 30 danske Mil — to lange Dagsrejser med tom Slæde. Elias og jeg har med Vilje undgaaet at tale om hans Hjemvé i de sidste Dage. Han har ingen Appetit haft, og hans Nætter har trods anstrengende Ture været næsten søvnløse.

„Hver Gang jeg lukker mine Øjne,“ siger Elias, „ser jeg min Kone og mine smaa Børn; falder jeg i Søvn, drømmer jeg om dem. Skal dette vedblive, bliver jeg gal, inden Vinteren er omme. Jeg er

en Mand af ét Ord: ja eller nej! Da I i sin Tid skulde til Kap York, og ingen vilde følge med Jer, fordi Rejsen var farlig, gav jeg Eder mit Ja, da I spurgte mig, om jeg vilde følge med. Mit Ja blev staaende fast trods hele min Slægts indtrængende Henstillinger om at opgive Deltagelse. Ingen rokkede mig i min Beslutning, jeg fulgte Jer — og vi naaede sammen til Kap York. Jeg holdt mit Ord.

Nu er ganske vist en af Eder syg; men I er nok til at pleje ham, Kød vil I ikke komme til at mangle, det har vi set. Og Eskimoerne er hjælpsomme og gode, de vil bringe Eder mere Hjælp, end jeg nogensinde vil være i Stand til; her er de hjemme, jeg kun en fremmed.

I gaar nu desuden en Overvintring imøde — det er min Overbevisning — og saa længe tør jeg ikke være fra min Familie.

Jeg forlader Eder uden daarlig Samvittighed; bliver I vrede paa mig, maa jeg tage Eders Vrede; kan I straffe mig, fordi jeg mod Kontrakten forlader Jer, er jeg rede til at tage Straffen, naar I kommer tilbage.

Jeg ved med mig selv, at jeg handler rigtigt i det, jeg nu foretager mig, fordi jeg gør det af Hensyn til det, der er mig kærest her i Livet: min Kone og mine smaa Børn.

Du skal ikke forsøge paa at overtale mig, for mine Beslutninger er utilgængelige for andres Tanker og Tale. Havde de ikke været det, var jeg aldrig bleven Eders Ledsager til Kap York.

Den Gang, Eders Ledsagere lod sig overtale og faldt fra i Tasiusark, roste I mig, fordi andres Overtalelser ikke virkede paa mig. Jeg er i Dag den samme som den Gang. Dadl mig ikke for den Egenskab, som du den Gang roste — og som kom jer til Gode paa en lang og farefuld Rejse. I Dag rejser jeg hjem; jeg er en Mand af ét Ord; nu har jeg talt, og du forstod mine Ord.“

Elias' skarpe, kloge Øjne saa lige ind i mine med en Urokkelighed, enhver maatte bøje sig for. Saa rejste han sig, greb min Haand og tilføjede:

„Hils dine Kammerater og sig dem Tak for det gode Kammeratskab; de har altid alle behandlet mig godt, og jeg kom til at holde af dem. Sig Mylius og Moltke og Jørgen, at jeg vendte om, fordi jeg ikke længer magtede mine Tanker. Og Tak til dig selv for Kammeratskabet!“

Saa gik han ned til sine Hunde for at gøre sig rejseklar. Imedens skrev jeg en kort Beretning om vor Tilstand paa Saunders Ø og min Depot-Rejse til Kolonibestyrer Kraul ved Upernivik, udtog godt Rejsetøj og adskillig Proviant til Elias og laante ham to af mine Hunde, da hans eget Spand ikke var videre stærkt. En halv Time senere kørte han bort i sydlig Retning.

Det var interessant at iagttage Eskimoernes Holdning, saa længe

Elias tager Afsked med Rasmussen.

vore Underhandlinger stod paa, jeg havde forsøgt at forklare Elias, at han brød sin Kontrakt ved at forlade mig, og at han forøvrigt satte Ekspeditionen i en alvorlig Forlegenhed ved at fratage den et Spand Hunde. Endvidere havde jeg naturligvis foreholdt ham det nødvendige i, at han blev, nu da Moltkes Sygdom lagde saa megen Beslag paa vore Kræfter; men intet hjalp, Elias vilde hjem.

Under alt dette havde Eskimoerne lyttet nysgerrige og undrende til; dette med Hjemvé — i saa stærk en Grad — var noget het nyt for dem. Og de syntes at have megen Medfølelse med Elias. For

dem er Hjemmet jo oftest den Snehytte, de bygger sig paa et tilfældigt Sted sammen med eller uden Kone og Børn; — bliver Familien tilbage paa en Boplads, gør de sig ikke altid klart, hvorlænge de bliver borte — denne velsignede Mangel paa Tidsregning! . . .

Vi forlader Depotstedet for nordgaaende Kl. $3^1/_2$ med tungt læssede Slæder. Kunde have rejst Kl. 1; men Solen var ualmindelig brændende, og den stærke Hede udmattede Hundene.

Kort efter at vi var kørt, tyknede det til og blæste op til en frisk Sydvest. Vi kører under tæt Snefald til Kl. 2 Nat, da er baade Mennesker og Hunde trætte; Føret for tungt.

28. April. Kl. 9, klart Vejr; en frisk Norden i Næsen, meget koldt; bryder op Kl. 10 og er ved Kap Walker og Depotet Kl. 3. Vi har kørt en Del i Ring i Nat.

Majark, der var efterladt ved dette nordligste Depot — for ved Fangst at skaffe Hundefoder til Hjemrejsen — har kun skudt en Sæl; Vejret har ikke egnet sig til Fangst, dog har vi endnu rigeligt med Hundefoder.

29. April. Da Gaba, som skulde komme efter os sammen med et Par Eskimoer, endnu ikke har vist sig, maa vi dele Depotet og efterlade en Del til hans senere Afhentning. Blandt de Ting, der efterlades, er vore store Sejldugskajakker, dem har vi foreløbigt ikke Brug for.

Kl. 11 kører Elenguark paa Sælfangst i den Retning, vi andre senere skal slaa ind paa, vi andre laver Skagler, Seler o. s. v., reparerer Slæde, og kan først starte om Eftermiddagen Kl. 6. Efter et Par Timers Kørsel møder vi Gaba, Uvdloriark og Ihré. Vi bliver enige om, at de skal køre ned til Depotstedet og tage alt, hvad der dér er efterladt; vi andre skal køre endnu et Par Mil frem — og skal da slaa Lejr og vente.

Dette gjorde vi saa; ud paa Morgenen var vi alle samlede. Kun Elenguark, der var kørt i Forvejen, har ingen set noget til.

Gaba bragte Brev fra Mylius; Moltkes Tilstand uforandret sørgelig.

30. April. Formiddagen anvendes til Fangst, desværre uden Resultat; megen Sne er falden, siden vi var her sidst; Føret derfor besværligt med vore tungt læssede Slæder.

Desværre har Gaba, som nu indhentede os, ikke medtaget alt fra Depotet, han har bl. a. ikke — trods indstændigt Paalæg — medtaget

Sejldugskajakkerne. Han og de andre paastaar, at det var dem umuligt at have mere paa Slæderne. —

Kørsel fra Kl. 3—12 altsaa 9 Timer med kun 3 à 4 Mils Fremgang; jeg kører for, og skønt jeg har min store Slæde, der er dobbelt saa stor som nogen af de andres, tungt læsset, vinder jeg dog stadigt stort Forspring og maa uafladelig vente paa de andre; mine Hunde præsterer et Kæmpearbejde gennem den dybe Sne. Vi gør Holdt uden for den høje Ø — Apugssâvik. Smuk Lejrsplads i et Isfjælds Hule; store Istoppe over Hovedet paa os.

1ste Maj. Hundene nu for anden Dag uden egentlig Føde. Formiddagen anvendes til Sæljagt — alt uden Resultat; det er umuligt at komme Sælerne paa Hold i denne Sne.

Opbrud ved To-Tiden. Sneen gaar over Tværtræerne og er underløben med Vand (putsinerk); det er næsten umuligt at drive Hundene frem; alle de andre har nægtet at køre for, mine Hunde maa igen holde for. Vejen gaar langs brede Revner, der passeres ad betydelige Omveje; til Tider tvinges vi ind mellem Isfjælde, hvor Sneen er meget dyb. Vi maa køre i Nærheden af Fastlandsbræerne, paa denne revnebrudte Is tør vi ikke gaa i lige Retning mod Kap York — det er en betydelig længere Vejr. Lejr Kl. 10 — efter c: 8 Timers Kørsel; Hundene meget trætte og sultne.

2. Maj. En næsten søvnløs Nat. Hundene som vilde Dyr, blodige Slagsmaal, hvorunder de søger at bryde ind til os i Teltet.

Mit dejlige store Bjørneskind blev ædt; saa haardt sov vi efter Dagens Anstrængelser, at Hundene havde trukket det ud af Teltet, uden at vi mærkede det. — Men hvi' begræde Bjørns Hud i Bjørns Land!

I Dag maa Sæl skaffes. Hundene kan ellers ikke mere, og saa bliver vi tvungne til den sørgelige Hundeslagtning! — Desuden har vi selv i de sidste Dage tæret udelukkende paa vor kostbare Beauvais-Mad! Og vi er 7 Munde. Langsom Fremgang i Dag — Fod for Fod. Slid. Dagen blev anvendt til Jagt. Et Bjørnespor blev forfulgt; men Bjørnen undslap i en Revne.

Vi kører nu fremefter hele Natten, slider os af Sted, da vi Morgenen til

3. Maj overfaldes af Sydvest med Snetykning Kl. 5. Kl. 7 maa al Kørsel stanses i en forrygende Snestorm. Maisanguark og Ihré,

der kun er et lille Stykke foran, bliver borte for os; ja — og Elenguark har vi ikke set noget til siden den 29. April. Men han klarer sig nok; han kan taale alt, siger hans Kammerater.

Der slaas Telt. Midt i Uvejret har Uvdloriark overrasket en Sæl og skudt den. Det bliver da altid en lille Bid til hver af Hundene.

Teltet blæser flere Gange om i Dagens Løb. Stormen vedbliver med stor Heftighed.

Hen paa Dagen falder vi alle i Søvn efter en god, mættende Portion Pemmikan. —

Kl. $6^1/_2$ Aften. Opvaagnen; Blæsten er stilnet af. Hovedreparation af Slæder og Skagler — Hundene har ædt alt spiseligt, Surreremme — o. s. v. — Opbrud Kl. 12 Nat. Atter megen Sne og enkelte Steder Vand under Sneen; dog noget bedre Føre end de foregaaende Dage, da Stormen somme Steder har blæst Sneen haard. Men kommer man et Isfjælds Læside nær, er Sneen bundløs, og vi kan arbejde flere Timer for at komme faa hundrede Alen frem.

I smukt Solskinsvejr og Stille kører vi en 4 Timer, da det atter tykner til, og Gaarsdagens Snestorm tager fat igen.

Vi fortsætter alligevel Kørselen, da det af Hensyn til vore Hunde gælder om at komme saa langt frem som muligt. Majark har et Køddepot i Nærheden af Bushnann Island, som vi maa se at naa hurtigst.

Vi kører nu tæt samlede, 5 Slæder, men bliver ofte helt borte for hinanden i Snehvirvlerne. Vi træffer to friske Slædespor, og kan deraf slutte, at Maisanguark og Ihré maa køre lige foran.

Men Snefoget ta'r til, alt blir rygende Snehvirvler, og vi maa stanse tilsidst bag nogle store Isfjælde ved en friskslaaet Revne. Kl. er 10 Formiddag.

4. Maj. Stormen vedbliver hele Dagen. Godset stables op foran Teltet som Læmur — alt, hvad Hundene kan ødelægge, bringes ind — hver af Hundene faar en lille Bid Menneske-Pemmikan; de lever paa et Minimum af Foder i disse Dage.

En Dag paa Vejen styrtede en af mine Hunde af Sult og Overanstrengelse. Det er ikke lysteligt at skulle piske et saadant Spand frem.

Ud paa Natten stiller Stormen af; hele Natten gaar til at reparere Slæderne og alle Køregrejer. Min lange Slæde var saaledes ædt fuldstændig fra hinanden.

5. Maj. Start Kl. 5 Morgen i godt Vejr. Fremme ved Kap York Kl. 5 Eftermiddag. — Endelig! endelig kan Hundene blive mætte, og Majark stiller flot alle sine Køddepoter til vor Raadighed!

Brev fra Mylius. Moltkes Tilstand uforandret daarlig. De lever næsten udelukkende af Eskimoernes Depoter og længes meget efter Provianten og kan ikke begribe, hvor jeg bliver af.

Det har ikke været nogen lystelig Rejse — denne Depottur! Strabadserne og alle de Uheld, der bunkede sig sammen om én, var det mindste af det. Bevidstheden om, at en dødssyg Kammerat haardt trængte til meget af det, vi paa Grund af alt dette Uvejr ikke kunde naa frem med, har pint mig meget.

Men det kunde jo have endt værre; nu er vi da i det mindste alle velbeholdne i Kap York og har normalt kun 17 Mil til Saunders Island. Vi ankom til Kap York omtrent samtidigt i tre Hold. Først var dog Elenguark indkommen; det var ham, der blev borte for os den 29. April. Hvordan han har klaret sig frem, er mig en Gaade: uden Telt, uden Sovepose og tildels uden Mad i 6 Dage; — og saa havde han endda været sneblind de sidste fem! Ja, det er en kæmpestærk Race.

6. Maj. Efter at Hundene i Løbet af Gaardagens Eftermiddag og Natten havde sat saa meget Kød tillivs, de orkede, kunde vi i Dag fortsætte Rejsen nordpaa med friske Spand. Saa hurtigt genvinder Eskimohundene deres Kræfter.

Isen er under de stærke Storme gaaet bort om alle Næs, og en besværlig Kørsel ind over Land og Bræer forestaar. Isen selv er strømskaaren og tungt kørt. Allerede 5 Mil norden for Kap York maa vi søge Land og slide os op over et c. 1000 Fod højt Fjæld til Bræen. Vi maa skiftes til at føre en Slæde op ad Gangen, sætte tre Spand Hunde til hvert Læs og saa selv hale med.

I Dag naaede vi ikke længere end til Bræranden; det tog paa Kræfterne at tage Bakken seks Gange med Læssene. Vi graver os ned i Sneen under Bræen og falder i Søvn. Kl. er 4 Morgen.

7. Maj. Et Par Gange i Formiddagens Løb brummede Bræen fælt lige over Hovedet paa os; men jeg var saa træt, at jeg ikke en Gang gad se op. Vaagner først Kl. 4 Eftermiddag, begriber et Øjeblik ikke, hvor jeg er, blændes af Solen og den hvide, skinnende Bræ — og har en Fornemmelse af at være oppe i Skyerne.

Vækker Kammerater, koger The, spiser raat, frossent Bjørnekød og fortsætter. Selve Bræen var letkørt; men Nedkørslen havde nær kostet mig Livet. Min store Slæde, der er tungt læsset, tager saa stærk Fart, at den bliver umulig at styre; den gaar i en susende Fart, jeg sanser ikke, fornemmer blot en Storm; Bræen bliver stejlere i sit Fald nedefter, og Farten vokser. Da hører jeg et Brag, ser et Tværtræ splintre og véd nu, at den tunge Ammunit onskasse (over 200 Punds Vægt) vil blive slynget hen over mine Ben i næste Øjeblik, hvis jeg ikke slipper mit Tag i Slæden.

Elenguark. Fot.

Jeg slipper, mærker noget tungt falde lige ved Siden af mig og mister Bevidstheden. Eskimoerne troede, at jeg var slaaet ihjel; hurtigt kommer jeg til mig selv igen og styrter ned til Slæden for at se, hvormeget af det kostbare Læs, der er ødelagt. —

Paa en ufattelig Maade er alt bleven liggende urørt paa Slæden — alle Fotografisagerne f. Eks., og Ammunitionskassen har i sit Fald kun brudt to Ben paa en Primus. Billigt sluppen!

Om Eftermiddagen var jeg i Igfigssork. Dels over Resterne af Havisen, dels over Bræ og Land naaede jeg nu i Løbet af d. 8—9—10 Maj frem til mine Kammerater paa Saundersøen.

Det blev et underligt Gensyn — det var, som om man havde været Aar borte.

Mylius-Erichsen kom mig løbende i Møde et Stykke ude paa Isen, da jeg kom kørende ind mod Bopladsen; han var næsten ukendelig, bleg og forvaaget, ødelagt af utilstrækkelig Søvn, uvant og uregelmæssig Ernæring og den stadige Spænding og det angribende Slid med den dødssyge Kammerat. Alt paa ham, Tøj, Ansigt og Hænder, var oversmurt med Sod og Spæk fra Kogningerne i og ved Snehytten.

Men uhyggeligst virkede det, da jeg krøb ind i Snehytten; dèr

Vort Telt paa Saunders Ø. Rasmussens Slæde. Fot.

laa Moltke, indsvøbt i sodede Skind i den halvt smæltede Snehule, der Stank af Kødsager og Urin. Den unge, stærke Mand var bleven til en rystende Benrad i den Maaned, han havde ligget syg." . . .

— Ja, det var paa Tide, Rasmussen kom, Snehytten var faldefærdig, det kneb os at skaffe Føden til os og vore Hunde, og vore sidste Kræfter var omtrent udtømte. Nu var vi 4 om at dele Sygevagten hos Moltke og skaffe det nødvendige til Eksistensen. Nu kunde vi desuden for Alvor og systematisk tage fat paa Studiet af de indfødtes Sæder og Skikke, religiøse Begreber, Sagn og Sange. Teltet blev re-

pareret og gjort beboeligt, Moltke baaret derop og anbragt saa bekvemt som muligt paa Teltgulvet. Her var det langt lettere for os at passe ham, idet vi kunde staa oprejste under Teltryggen; nu var vi ogsaa fri for den plagsomme Kryben ind og ud gennem Snehyttens lave Aabning. Men Moltke befandt sig ilde det første Døgn i Teltet, thi Forstoppelsen var endnu ikke hævet, og Feberen vedvarede. Jeg bryggede et Par Kopper stærk Kaffe af vor nye Forsyning, og Moltke drak dem i Haab om at faa Afføring, men de hjalp ikke. Da maatte vi bestemme os til paa anden Vis at skaffe ham Hjælp — vi risikerede ellers en Krise. Det blev Rasmussen, der, medens Jørgen og jeg hvilede ud, assisteret af Gaba ved en ligefrem operativ Indskriden fik gjort det muligt for Moltke at faa Fordøjelsen i Orden igen. Jørgen og jeg blev pludseligt vækkede af Gaba, der med et glad Udraab om, hvad der var hændet Moltke, kom ned til vor jammerlige Rest af en Snehytte — kort efter, at Teltet var rejst, styrtede nemlig forreste Halvdel af Snehytten sammen, og Sneen var for blød, til at vi kunde bygge en ny. Der blev Fest i Teltet, da vi kom derop og fandt Moltke lettet og lindret, han var med ét bleven en helt anden, han lo og spøgede med sin egen Situation og skildrede os overmaade groteskt, hvorledes Rasmussen og Gaba havde hjulpet ham til Afføring ved manuelt at udrense Tyktarmen. Det lykkelige Rygte fløj Pladsen rundt, alle kom stimlende op til os, og for en undrende Forsamling lod vi i Dagens

JØRGEN BRØNLUND. Fot.
Vor halvt nedfaldne Snehytte, med Dannebrog paa Toppen.

Anledning for første Gang Fonografen spille „Tannhäuser“ og „Dronning Draga“ og hele vort øvrige Repertoire. Fonografunderholdningen fortsattes i flere Timer og endte, medens jeg et Øjeblik var borte, med en ejendommelig lille Scene. Paa en af Valserne havde Rasmussen i Sydgrønland med høj, manende Røst indraabt en Række grønlandske Sætninger, og da nu pludseligt Fonografen efter sin Musikpræstation begynder at tale grønlandsk, bliver flere af de indfødte beængstede, og under Skrig og vilde Gebærder smider Arnâluk sig tilbage mod Teltvæggen i en Slags-Krampegraad, et hysterisk Anfald, der varede flere Minutter og fik alle de øvrige Tilhørere til at forsvinde ud. Arnâluk rystede og skælvede, strakte Hænderne frem og hyssede, vred og vuggede Legemet i krampagtige Gebærder, teede sig som en hypnotiseret og fremsagde en Mængde forvirrede Ord til en Art Melodi, vi ikke før havde hørt heroppe, om at hun havde Smærte i Arme og Ben, at Armene faldt af hende, og at Benene sank bort under hende og visnede hen. Det var svært at faa Arnâluk beroliget igen, men da hun først havde faaet Forstaaelsen af, at der ikke sad nogen „Aand“ inde i Fonografen, men at det hele var, om end ikke ganske begribeligt, saa dog fuldkommen ufarligt, nød hun med Interesse den talende Valse om igen, og flere og flere af Pladsfællerne mødte paany og tog sig en kaad Latter over „Aanden“ i Apparatet og Arnâluks Anfald . . . .

De nærmeste Dage efter Rasmussens Ankomst gik for os alle væsentligst med at faa udhvilet. Jørgen og jeg sov en Gang 18 Timer i Træk. Desuden forberedte vi os til at drage Nord paa. Det blev aftalt, at saa snart vi var rejseklare og Vejret passende, vilde Jørgen og jeg køre hver med sin Slæde Nord paa til Inglefield Gulf for at opsøge Eskimoerne dèr paa de forskellige Bopladser, der nu var blevne os opgivne. Vi skulde ledsages af det unge, barnløse Ægtepar Agpalarsuarsuk og Aininark, der havde en Slæde og 7 Hunde. Parret skulde have en Kniv, en Saks, noget Krudt og et Par Skier for at ledsage os paa vor maaske 3—4 Ugers Rejse.

De Eskimoer, der var med Rasmussen og Gaba ved Depoterne i Melville-Bugten, havde med Tilfredshed modtaget deres Belønning for udført Arbejde i Form af store Brødknive og smaa Foldeknive. De gik nu alle her paa Bopladsen og forkortede Ventetiden indtil nye Fangstrejser med at besøge os, lade sig udspørge af os og høre os

fortælle. Det blev interessante Dage. Rygtet om vor Ankomst havde spredt sig flere Steder hen, og Folk kom rejsende parvis eller familjevis til Saunders Ø for at se de hvide Mænd og deres Udrustning. Alle var opmærksomme og gæstfrie mod os og udviste megen Takt under Besøgene i Teltet, hvor Moltke, der nu var afgjort i Bedring, ikke længe ad Gangen ønskede Forstyrrelse, fordi han følte, hvorledes det meget Liv omkring ham angreb hans unægtelig stærkt ødelagte Nervesystem. Støttet af Tøjbylter kunde han nu en halv Time ad Gangen sidde oprejst i Posen, hans Tanke var klar og Feberen kun mod Aften kendelig, men Krampetrækningerne i Benene vedblev, og Arnâluk og Arsivark samt et Par andre Kvinder, især Ehre's Kone Alakrasinark bistod fremdeles med at holde hans Fødder varme. Utvivlsomt var Moltke reddet nu, men lige saa lidt som vi egentlig forstod Sygdommens Aarsag og Art, havde vi Anelse om dens Varighed. Endnu var han stiv i Kroppen og lam i Benene — vilde mon denne triste Tilstand vare Uger og Maaneder, eller kunde vi haabe fuldstændig Helbredelse nu, naar Varmen rigtig kom i Luften, for der er da ogsaa en Art Sommer heroppe, selv om Temperaturen næppe nogensinde naar over + 6 Graders Celsius i Solen . . .

Blandt de mange Gæster, der kom paa Besøg, er en Mand Nord fra ved Navn Uivsagavsik. Han er ledsaget af en ualmindelig velklædt og renlig Kvinde ved Navn Alakrasinark med et Spædbarn i Rygpose. Barnet ligger nøgent ind mod Moderens nøgne Ryg og synes at befinde sig inderligt vel, fungerer i hvert Fald menneskeligt normalt Dagen igennem derinde under Hætten. Kvinden er ikke Uivsagavsiks Kone men bare udlaant ham af hendes rigtige Mand Piuvatsork, der til Gengæld har faaet Uivsagavsiks rigtige Kone foreløbig overladt. Den nyankomne Kvinde er Datter af Asivark i et tidligere Ægteskab end det med Kale, har været Pearys Tjenerinde 3 Aar i Træk ovre paa den anden Side Smith Sund paa Ellesmere Land, hvorfra Peary mellem 1898—1902 foretog sine Slæderejser Nord paa langs Grønlandskysten og ud over Havisen i Stormløbet mod det geografiske Nordpolspunkt. Den unge Frue har en perlebesat Skindamulet om Halsen, finere smykket end andre Amuletter af samme Slags. Alle Kvinder bærer saadanne Amuletter, der efter Sigende indeholder Lampesod, skrabet af Kogekarrets Bund og bestemt til at beskytte mod alt stærkt og ondt i Verden. Ræsonnementet er dette:

Lampesod er stærkere end selv Ilden, thi Ilden har ikke kunnet fortære Soden, altsaa er Lampesod det stærkeste Stof i Verden og i Stand til at yde Beskyttelse. Alakrasinark fører sig med megen Værdighed og taler i et indsmigrende, lidt læspende Tonefald. Hun spytter paa sine Fingre og renser dem med et Strykke Uldtæppe. Hun medbringer The og Sukker, som hun trakterer os med, da hun har faaet Kiks med Smør hos os. Hun fortæller, at hun i sit Hjem i Inglefield Gulf har en lille Smule Proviant fra Peary og forskellige Kogeredskaber af emailleret Metal. Vi udspørger hende om de Pearyske Ekspeditioner. Hun ved god Besked med alle Rejserne og taler forstandigt og interesseret. Om sin nye Mand Uivsagavsik siger hun, at han havde saadan en Lyst til at rejse ned og se de hvide Mænd, og saa fik hun ogsaa Lyst til at se os,

Fot.

Alakrasinark (Pearys forhenværende Tjenerinde) med Barn i Rygpose og Amulet om Halsen.

derfor slog de sig sammen. Uivsagavsik har været med Peary et Aar i Amerika. Han kan fortælle meget der ovre fra, men han vil nødig, „for der er ingen, der tror ham," tilføjer Alakrasinark leende. „Ja," siger Arnâluk, der sidder hos os, „det har du Ret i. Uivsagavsik er en stor Løgnhals. Han fortalte i Begyndelsen, han var kommen hjem, saa meget mærkeligt om Pearys Land (Amerika), at det umuligt kan være sandt. Nu er han heldigvis holdt op med at bilde os mere ind."

Vi hilser paa Uivsagavsik og har spurgt ham flere Gange om hans Rejse, men han er ikke meget aabenmundet, vi faar kun at vide, at han har set mange Byer, og at mange Mennesker i de forskellige Byer er komne til hans Hus og har betragtet ham, hans Klæder, hans Redskaber. Efter hans Fremstilling maa vi formode, at han har fulgt Peary paa en Foredragsturné og formelig er bleven vist frem. Foruden ham var der 4 andre med Peary i Amerika. To døde derovre, en anden blev der til Stadighed, fordi han ikke mere turde sejle over det store Hav, hvor han paa Henrejsen til Amerika havde været saa syg, en anden kom hjem sammen med Uivsagavsik men er senere død. Det maa have været i 1897, at Uivsagavsik gjorde Rejsen til Amerika med Peary, som i det Aar var heroppe ved Kap York og hentede de tre store Meteorsten.

Mine Mandtalslister og Slægtsregistre øges for hver Dag. Vi har nu faaet flygtig Besked om alle Folk, der bor fra Kap York til Kap Aleksander, og det ser ud, som om Antallet ikke overskrider 200 Individer. Hvor er dog denne Stamme, maaske Jordens mindst talrige, lille i Forhold til den udstrakte Kyst, paa hvilken den nomadiserer. Her synes at være god Fangst, fortræffelige Eksistensmuligheder for denne lille Flok raske, dygtige Polareskimoer. Heroppe er alle dygtige, her gives ingen dovne og uduelige som mange Steder i dansk Vestgrønland, hvor Civilisationen — Kristendommens Forkyndelse fra Kirke og Handel fra Butikker — har medført Sammenhobning af altfor mange indfødte paa forholdsvis daarlige Fangstpladser. Det darwinistiske Princip hersker heroppe, yderst mod Nord: de svage Individer udryddes af de stærkere, thi kun den stærke kan klare sig i Erhvervskampen, her hvor Egnen er saa øde, Afstandene saa uhyre og Farerne saa overhængende alle Vegne. En dygtig Race, intelligente og indbyrdes hjælpsomme Karakterer, elskværdige og imødekommende over for fremmede — det er vort første Indtryk af Polareskimoerne

Rasmussen siger, at de er udmærkede Fortællere, og at Sagnene heroppe — han har allerede faaet Titlerne nedskrevne paa ca. 50 forskellige Sagn, som han, naar han først har hørt dem ofte nok og kan dem udenad, vil nedskrive — er knappere og fyndigere end i dansk Vestgrønland. De minder i saa Henseende noget om de af Kommandør G. F. Holm paa Grønlands Østkyst nedskrevne Sagn. Sagnet, Polareskimoernes eneste Historie, Overleveringen fra Slægt til Slægt af Oplevelser, Erfaringer, Aandetro, Iagttagelser og Ræsonnementer er i sin Fremstillingsform indskrænket til den blotte Pointe, Udstaffering kendes ikke som i dansk Vestgrønland. Det udpyntende Tilhæng, det udtværende Omsvøb, der vel er Paavirkning fra Civilisationen, kendes ikke i Sagnene heroppe, alt er kort, knapt, fyndigt, Replikken er sagastilsagtig og Formen saa nøje fastslaaet, at næsten alle, ældre og yngre, Mænd og Kvinder, fortæller Sagnene ens; Variationerne er faa og uvæsentlige.

Som en Prøve paa Polareskimoernes Sagnfortælling og Knud Rasmussens fortræffelige, saa vidt muligt ordrette Oversættelse anfører jeg her Sagnet om „Solen og Maanen", fortalt af Marsanguark:

„Solen og Maanen.

Solen og Maanen var Søskende. En Gang om Vinteren under det store Mørke gav man sig til at lege i Husene ved slukkede Lamper. En for en tog saa Mændene den Kvinde, de havde ligget hos, med sig udenfor og tændte Fakler for at se, hvem det var . . . Da Maanen saaledes førte sin Kvinde ud, saa' han ved Faklen, at det var Solen, hans Søster.

Solen blev skamfuld over, at hun havde ligget hos sin Broder, afrev sine Bryster og kastede dem for ham.

„Jeg falder nok i din Smag, — her — smag paa det ogsaa!"

Hun løber nu sin Vej, og Broderen sætter efter; begge holdt de deres Fakler i Haanden.

Med et begyndte de at hæve sig op mod Himlen, men Maanen falder, og hans Fakkel gik ud, saa at den kun glødede. De kom saaledes op til Himlen. Solen, som holdt sin Fakkel brændende, er lysende og hed, men Maanen, hvis Fakkel blot gløder, er kun lysende uden at varme. I Himlen har de nu deres Hjem, delt i to Rum.

I den store Sommer gaar Solen aldrig ind i sit Hus; den er ude

Dag og Nat, og Jorden blir da dejlig, naar Sneen smelter bort, og Blomster vokser frem. I den Tid gaar Maanen aldrig ud af sit Hus.

Men om Vinteren, naar Solen ikke mere forlader sin Bolig, kommer det store Mørke, og da er der Uhygge for Mennesker. Den kolde Maane er da ene om at lyse, men da den ogsaa skal hjælpe Menneskene paa anden Vis, forsvinder den ogsaa til Tider. Den skal nemlig hente Fangstdyr til Menneskene. Derfor siger man ved Nymaane: „Tak, du er kommen med Bytte!"

Under det store Mørke tager Menneskene ikke paa Fangst, de tager da blot paa Besøg til hverandre og synger Trommesange. Kun naar en Isbjørn kommer nær ind til Husene eller skjuler sig i et Isfjælds Hule, tænder man store Fakler og jager den.

Naar Stjernebilledet den store Bjørn mødes med Daggry, fyldes Menneskene med megen Glæde; thi da er der ikke længe til Lyset.

Og naar saa endelig den store Sol kommer, raaber Menneskene: „Glæde, Glæde, den store Varmer er kommen, snart vil vi kunne søge Solsiden!"

Og saa kommer den Tid, da man bygger Læmure af Sne og samler sig om en Mands Kød til de store Maaltider.". .

Nu er ogsaa Eskimoerne begyndt at gaa i Telt. Majark var den første, der rejste Telt. Stativet bestaar af et Par flækkede Aarer, som han har tiltusket sig hos en skotsk Hvalfanger; fortil har Teltet et Omhæng med sammensyede Tarmskindsstrimler, der er gennemsigtige og tjener baade som Dørforhæng og Vindue. Det øvrige Telt er dannet af to Lag Sælskind, hvis Skæg holdes til Jorden af store Sten. I Teltet er Grundfladen mindre end sædvanligt Syd paa, omtrent cirkelrund og 4 à $4^1/_2$ Alen i Diameter. De inderste Totredjedele af Teltet er en af Sten og tørret Straa, belagt med Skind af Sæl, Ren, Bjørn og Moskusokse, dannet Briks, kun hævet 6—8 Tommer over Jordsmonnet. Der er festligt lyst i Teltet, forholdsvis rent og Stanken af Kød og Spæk samt Sod og Em fra Kogning over Lamperne ikke nær saa generende som i Hytterne af Sten og Sne. Mange andre Folk her paa Pladsen har travlt med at sy Skind sammen til Telt, Snehytterne staar helt sammenfaldne og afgiver Rum for Hunde, der skal føde Hvalpe, og paa Snehytternes Tage fordamper Sneblokkene Dag for Dag.

Ja, „det store Foraar kommer," som Eskimoerne siger. Vejret er lummert, Temperaturen midt paa Dagen paa omkring ÷ 6—7 Graders Celsius. Vi har oftest overskyet Himmel, milde, sydlige Vinde og nu og da svagt Snefald. Undertiden spaltes Skydækket, og vi ser en Revne frisk Himmelfarve, og Vandet mellem Isfjældene her udenfor ligger blankt og spejler Kysterne eller overjages af de dejligste Beskygninger. Vi maa gøre Omveje, naar vi skal køre herfra, maa ind mellem Saunders-Øens Østende og Fastlandet for at naa mod Nord

Fru Majark. Majark. Fot.
Majarks Telt.

til Kap Parry-Landet, som vi maa op over, da Isen er forsvundet uden for Næsset.

Jeg tager med store Kodak, Glaspladeapparatet og Panorama-Kodak en Del Fotografier her fra Øen, samler i en Proviantkasse The, Kakao, Kaffe, Kiks, Smør, lidt Paalæg og enkelte Middagsretter, der tilsammen udgør 8 Dages fuld Proviant for 2 Mand. Vi reparerer Hundeseler, Skagler og Piske, vi faar vore Pelse, Benklæder og Kamikker eftersete hos Stedets Kvinder, Lapper sat paa, nye Saaler syede ind; der er Rejseforberedelsernes skønne Travlhed i vort Sind og vor Gerning. Mit Hundespand supplerer jeg med 3 af Moltkes,

blandt andre den røde, som han kalder „Sverdrup“; — denne og min egen store „Fram“ kan for Resten ikke enes, skønt de begge er fødte paa den sidste norske Fram-Ekspedition; de maa vel have et eller andet uopgjort Mellemværende fra den Tid, et erotisk naturligvis. Jeg bliver godt kørende, 11 gode Hunde, af hvilke dog „Abel“, der er bleven bidt i det ene Forben, og „Viggo“ og „Damen“, der jo nyligt har barslet, ikke den første Ugestid vil være synderligt bevendte som Trækdyr . . .

Endelig den 15de April om Aftenen syntes Vejret at blive gunstigt, klart og stille, og jeg har bestemt mig til at rejse tidligt Morgenen derefter. Rasmussen bliver foreløbig hos Moltke sammen med Gaba men vil, hvis Moltkes Tilstand stadig bedres, søge Nord paa om en Ugestid for at træffe sammen med mig, optegne Sagn og gøre Indsamling af andet Stof.

Saa sidder vi da sammen i vort solbeskinnede, bruntfarvede Telt — der er saa fedtet og laset og lappet med vore sidste Lommetørklæder — og udvikler Rejseplaner og bestemmer Mødesteder. Vi har Kortet udbredt foran os, og det er en pirrende Glæde at sidde og følge ukendte Kyster, langs hvilke man vil trænge sig frem, gøre Beregninger over Afstand, Kraft-Indsats og Proviantforbrug og vide den øde Vej afmærket hist og her med Menneskeboligers spredte Oaser, hvorhen man kan ty til baade Hvile, Mættelse, Adspredelse og Arbejde. Hvor er det kønt, at Moltke, som nødtvungen maa blive hjemme, ledsager os paa Rejsen med alle sine bedste Forhaabninger om et heldigt Forløb og et godt Udbytte af Turen. Selv kan han jo endnu ikke rigtig arbejde. Han sidder helt oprejst i Posen og er for første Gang begyndt at tegne et Portræt. Hans Haand ryster, og Billedet bliver underligt fortegnet, han ser selv, hvor mangelfuldt det er, og da han skal skrive Modellens Navn (en ung Eskimokvinde) under Billedet, bliver Bogstaverne som et Barns eller en Oldings, vaklende og uensartede. Trættet af sit Arbejde synker han efter en Times Forløb tilbage i Posen, forknyt, men ikke modløs som i Snehyttetiden. Thi ogsaa til ham er det store genfødende Foraar kommen. Han tror fuldt og fast paa snarlig Helbredelse, han længes som vi andre efter det Arbejde, for hvis Skyld vi har gjort Rejsen herop og er parate til at tage Rejsens Følger.

Igen har vi en af disse uforklarligt hyggelige Aftener, hvor vi

ligger samlede om den kære Primus, der dæmpet vedligeholder Flammen, over hvilken vi koger The. Vi har længe samtalet og tier nu, ikke trætte af at meddele os til hverandre, for saadanne Øjeblikke har vi lykkeligvis endnu ikke kendt, vi har altid nok at tale om og har endnu hinandens Selskab kært, men vi er hver især gleden hen i de egne indre Betragtninger, som Nomadelivet danner en saa gunstig Ramme om, eller vi læser i Rejseberetninger fra disse fjerne, nordlige Egne, hvor før os Ekspeditioner af andre Nationer end vor egen har givet Deltagernes Helbred eller Liv som Indsats for at trænge frem og finde Klarhed over Land og Folk, og hvor nu ogsaa Danmark repræsenteres.

Mellem alle disse Beretninger virker en Digtsamling, som Rasmussen har medbragt hjemme fra, L. C. Nielsens „Vaardigte“, som et fint Violinstrøg ind mellem kraftigt Brus af Horn og Pauker. Og Versenes hjemlige, bløde Klang kalder os til Venner og Egne, som vi længe ikke skal se, men hvorhen vor Længsel dog altid gaar. Der gryr en ny Forstaaelse af Vennerne og Venskabet, ja ligesom en helt ny Fædrelandskærlighed i os, vi synes tilsidst, at vi virkelig er hjemme, thi Danmark er jo ikke blot skovklædte Halvøer og Øer mellem Bælter og Sunde, Danmark er ogsaa disse golde Fjældkyster, under hvilke vi nu har opslaaet vort Telt og taler vort Modersmaal og har vort Nations-Mærke, vort rene danske Flag, hejst paa en Baggrund af fremmedartede Former og Farver. Danmark er bleven vidtstrakt og stort. Vort Fædreland er Nationernes yderste Kulturpost mod Nord.

ANDET KAPITEL

Opbrud fra Saunders-Ø. -- Slæderejse til Inglefield-Gulf. — Agpalarsuarsuk og Aininark. — I Panigparks Telt. — Paa Rensjagt. -- Første Møde med Osarkrark. — Til Pearys Husruin. — Verdens nordligste Menneskebolig. — Gamle Merkrosark fortæller. — Længst mod Nord. — En Fortælling om Sultedød. — Foraarssne. — Møde med Rasmussen. — Pinsefest. — Grundlovsdag og Fjældvandring. — Stormslagen og vejrfast -- Tilbagerejsen til Saunders-Ø.

NATTEN er ikke længere Nat, om faa Dage vil vi have Midnatssol. Nu kan man rejse Døgnet rundt, nu kommer den Tid, da der altid ligger Sæler paa Isen, og man kan skyde Føden til baade sig selv og Hundene, efterhaanden som man drager frem. Men det lader til, at Isopbruddet er tidligere paa Færde i Aar end sædvanligt. En saa yderligt beliggende Ø som Saunders-Ø vil maaske allerede om en 3 Ugers Tid være ganske omflydt af Vand. Det gælder da om at skynde sig mod Nord og faa udrettet det mest mulige, inden vi atter nødvendigvis maa være tilbage ved vort Telt for dèr at afvente et muligt Besøg i nærliggende Farvande af skotske Hvalfangere. Det var prægtigt Solskinsvejr, da vi allerede et Par Timer efter Midnat den 16. Maj atter fik Slæderne i Fart ud paa Isen under den lille Slette, der gør Saunders-Øen beboelig. Snart havde vi omkørt Sletten og havde nu for os Øens høje, stejle, spidstakkede Vægge, der ideligt skiftede i Tegning, Farvespil og dristige Formationer. Foran os kørte Agpalarsuarsuk med sin Kone Aininark, og det kneb Jørgen og mig at følge med, thi vi havde hver især et Par Hundrede Punds Belastning paa Slæderne. Lystigt smældede Agpalarsuarsuk med sin smidige

Pisk i Luften, og ustanseligt sang han en Kæde af Angakok-Melodier under Farten. Ja, hvor var det velgørende atter at være ude paa Rejse, men det stærke Lys fra Land og Is blændede mig, og jeg maatte stadigt gennem blaa Snebriller betragte Omgivelsernes kraftige og skønne Linjer. Da vi havde passeret Saunders-Øens Østpynt, hvor vi trak Slæderne over det lave, grusede Næs, laa der foran os ubrudt Havis over hele Wolstenholm Sund over til Granville-Bugten, vort foreløbige Maal. Enkelte mindre Isfjælde saas spredte i Havisen, men øjensynligt har man her med store Dybder at gøre, siden ingen betydeligere Samling Isfjælde stod paa Grund. Det tykke Snelag, der dækkede Havisen, var blæst sammen i regelrette Striber, der laa vinkelrette for vor Bevægelses-Retning. Isen saa ud som et roligt, dønnende Hav i stærk Solglans. Med en mærkelig Regelmæssighed falder Stormene heroppe enten ind mod Kysten eller ud fra Kysten og striber og rifler Sneen, saa at man (hvad allerede Astrup fra sin Rejse med Krolutinguark over Inglefield-Gulfs Munding omtaler) meget godt kunde finde Vej frem i Taage ved blot at iagttage den Vinkel, Slæden danner med Snestribernes Retning og køre derefter.

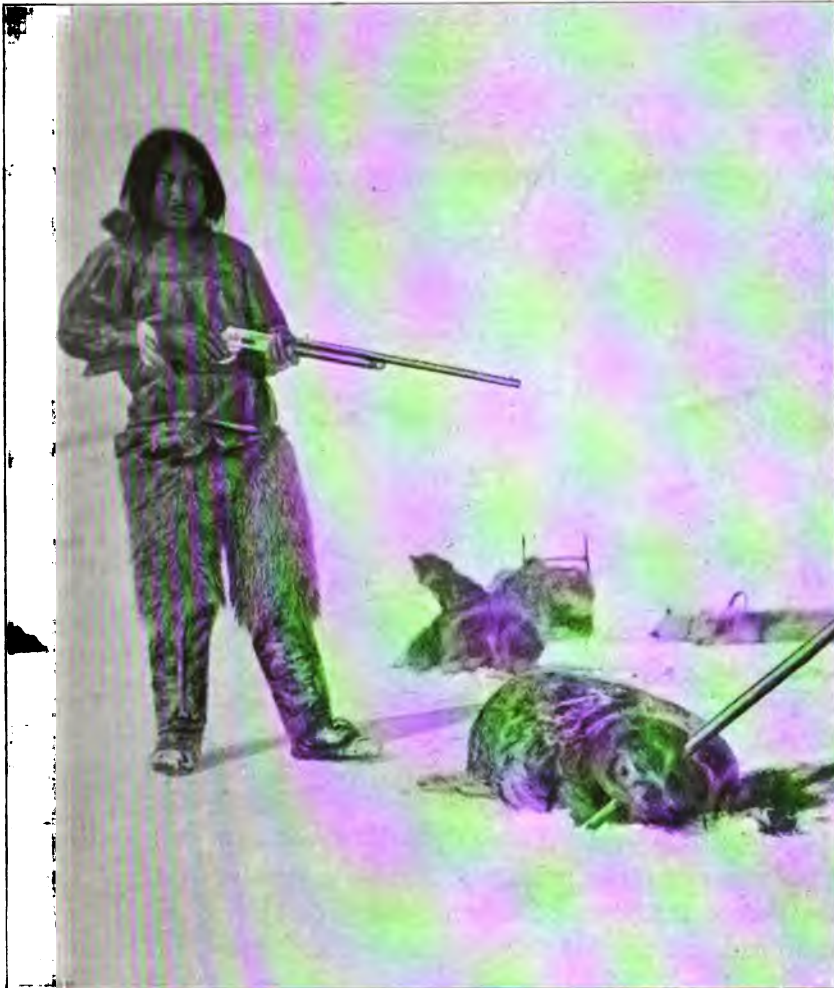
Hundene er saa veltilpas og godt fodrede og udhvilede, at jeg kan blive siddende paa Slæden over Snekammene, men afvænnet som jeg er med Rejseliv og Luft og Lys faar jeg stærke Hovedsmærter og føler mig meget afslappet. Man lever ikke ustraffet en Maaneds Liv som min sidste paa Saunders-Ø umiddelbart oven paa en flere Maaneders forceret Slæderejse. Men dejligt er det alligevel at suse hen over den hvide Flade, at se Hundene iltre og kamplystne igen og mærke deres varme Pusten. Hver Gang, de paa lang Afstand har lugtet et Aandehul, hvor en Sæl maaske nyligt har været oppe, styrter de ubændigt af Sted, vejledede af deres fine Næse. Især er Agpalarsuarsuks Spand fint mærkende og slaar bestandigt ud af Kurs og faar forresten af Kusken Lov at te sig som de vil, han har jo ikke travlt og kender ingen Tidsfrist, han er bare ude at køre og vil tage enhver Fangstchance med. Denne sorgløse Tilværelsesform, denne glade Mangel paa Respekt for Timernes Gliden, er misundelsesværdig, fordi den i Øjeblikket synes mig Livets Mening nærmere end den civiliserede Hjernes ærgerrige Udnytten af Døgnets Timetal for at sejre i Arbejds-Konkurrencen. Paa Agpalarsuarsuks Slæde befinder alt det sig, han ejer og føler sig knyttet til. Konen sidder der, stille beundrende Mandens Kørefærdighed og blufærdigt afvisende hans Kærtegn, naar han i

Kaadhed læner sig tilbage mod hende; hun har sin nye Blaarævepels paa og rene, gule Kamikker og bjørneskindsfrynsede Handsker. Nogle Rensskind, et Par Teltstænger, en Lampeskaal af Vægsten, et Par Kogekar og Drikkekopper (forhenværende Konservesdaaser), lidt Sysager og fremfor alt en Bøsse med Ammunitionspose, det er hele Parrets Ejendom, rørlig og flyttelig, saa ingen Boplads binder dem længere end de selv lyster. Paa Saunders-Ø har de fra Lystidens Begyndelse (fra Marts) boet som Gæst hos Agpalarsuarsuks Forældre Kale og Asivark og tillige daglig været sammen med Aininarks Forældre Sorkrark og Arnâluk, men Efteraaret og Vintermørketiden tilbragte de ved Umanark (North Star Bay) inderst i Wolstenholm-Sund under det bratte, fritstaaende Fjæld, vi kan se derinde, og hvor de har en Stenhytte, som de maaske til næste Aar overlader hvem som helst.

Stadigt skifter de Vinterplads, de er Nomader, der baade af praktiske Grunde og af Lystfølelse vælger ny Plads ikke blot for hver Vinter men med de skiftende Aarstider. De opnaar derved ændret Ernæring, thi ved den ene Plads er det væsentligst Hvalrosser, man jager, et andet Strøg yder fortrinsvis Sæler, eller en Boplads vælges, fordi der fra den er bekvem Adgang til Rensjagt paa Fastlandsplateauet, eller det kan være Foraarets Fuglevrimmel, der gør en Ø som Northumberland-Øen tiltrækkende. Den Eskimofamilje, der i Fjor boede oppe under Kap Aleksander og gennem Maaneder væsenligst levede af Hvalroskød, længes, naar Sommeren kommer, usigeligt mod Syd for at smage Mattark (Hud) og Spæk af Narhvalen, og Folk fra Kap York-Næsset, der mest har levet af Sælkød og Søkonger, flytter gerne 30—40 danske Mil mod Nord for næste Aar at kunne krydre Tilværelsen med Maveindhold af Rensdyrene fra Olriks Bugten eller endogsaa med Smaalaks fra en lille Sø inderst ved Inglefield-Gulf.

Efter 5—6 Timers rask Kørsel er vi inden for Pynten til Granville-Bugt og skal nu søge Bugtens Bund for at bestige Bræerne, der danner vor Genvej til Olrik-Bugt, over hvilken vi skal naa ud i Inglefield-Gulf. Det lykkedes Agpalarsuarsuk et Stykke inden for Mundingen af Granville-Bugten at skyde en Sæl, og naturligvis maatte vi paa eskimoisk Vis øjeblikkeligt slaa Lejr og fodre Hundene og selv indtage et forsvarligt Maaltid. Solen varmede saa stærkt, at man blev ganske døsig af at sidde paa Slæden og spise. Paa Primus,

som vi havde med, kogte vi Sælkød og stegte Sællever i fri Luft, thi ingen Vind mærkedes herinde i den lukkede Bugt. Ned over de afrundede Fjældsider glider Indlandsisens Bræstrømme i lange Tunger,

Agpalarsuarsuk har skudt Sæl med Winchester-Karabin.

hvoraf enkelte smælter ud og opgiver Bevægelsen, inden de naar Havkanten, medens andre med Bratninger paa et halvt Hundrede Fod støder ud til Havet og afkalver. Granville-Bugtens Kortlægning er mangelfuld, kan jeg se, og jeg maa tage nogle Vinkler for at rette paa Kystlinjerne.

Da vi havde spist, faldt vi uden videre i Søvn liggende paa Slæderne oven paa Soveposen og laa der til langt hen paa Eftermiddagen uden at mærke det mindste til Kulde, det frøs ogsaa kun 4 Grader. Med fornyede Kræfter kørte vi sent paa Dagen til Bunden af Granville-Bugt og holdt ind i det nordvestre Hjørne af det ovale Bassin, hvori Bugten — imod Kortets Angivelse — ender under 6 eller 7 nedvæltende Bræarme. Efter en ingenlunde let Opkørsel langs en Brækant og over et Par Rygninger af Sidemorænegrus naaede vi uden om Sprække-Systemet og ind paa et Brælegeme, der langsomt

Ainlnark ved min Slæde i Granville Bugt. Fot.

hævede sig højt opefter. Sneen paa Bræoverfladen var blød og sejg, og man maatte idelig piske paa Hundene, ophidse dem ved Raab og selv skubbe bravt i Opstanderne, saa man blev varm og forpustet, inden man naaede Højderyggen, der efter mine Maalinger med 2 Lomme-Aneroïd-Barometre viste sig at ligge ca. 2300 Fod oppe over Havspejlet. Fra dette Højdedrag sænkede Indlandsisen sig hastigt og med adskillige tilsyneladende produktive Bræarme ned mod Havisen mellem Inglefield-Gulfs pragtfulde Fjældkyster.

Den dybt indskaarne Bugt har alle Vegne høje Vægge af mørke Stenarter. Det isfri Land er smalt og synes mig kun faa Steder at eje Betingelser for Husbygning og endnu mindre Ernæringsvilkaar for

Rensdyr. Dog skal der ligge spredt rundt under Næssene en halv Snes Smaasletter, paa hvilke der er Overvintringshuse eller Teltlejre, og i Dalsænkninger og Kløfter er Vegetationen rig nok til, at forholdsvis store Mængder af Rensdyr kan finde Næring. Peary omtaler, at han for en halv Snes Aar siden, lige inden Vinterens Indtræden, fik skudt over 100 Rensdyr blot paa enkelte gunstige Lokaliteter af Kysterne omkring Inglefield-Gulf.

Hedning. Mahogni. Abel. Viggo. Bismarck. Damen. Fram. Fot.

Mit Hundespand.
Opkørsel til Gletscheren.

Vor Nedfart fra Bræryggen var munter og interessant, men anstrengende og ikke ufarlig. Først spændte vi en Del af Hundene fra, hang os fast ved Opstanderne og lod i fuldt Løb staa til ned ad Skraaningen. Men Farten var for voldsom, og det blev nødvendigt at tvinge Hundene bag Slæden, hvor de sammen med Kusken strittede imod og bremsede, medens Slæden paa sine glatslidte Jernskoninger susede ned over den buklede, knudrede, undertiden gennemspaltede og stadig mere snebare Gletscheris. En Gang imellem væltede hele Køretøjet, og Hunde og Gods afgav et hverken blidt eller fare-

frit Underlag for Kusken, der slog Kuldbøtter over det hele. Vi fik igen Godset læsset paa og surret fast, Hundene tvungne bag ud som Bremsere og saa igen videre nedad i flyvende Fart! Det nytter ikke at ville køre forsigtigt, man maa enten afstaa fra at bringe sit Gods ned eller ogsaa lade staa til. Er man først ude paa den spejlglatte Isskraaning, gælder det om at styre haardhændet sikkert og smidig uden om Revner og andre Forhindringer, altid op og ned og ud og ind. Tilsidst ender man da ved Skraaningens nederste, mere udjævnede Partier foran en høj Endemoræne af Grus og Sten, der adskiller

Ned ad Gletscheren. Fot.

Bræen fra Havisen. Vi var en halv Snes Timer om at komme til Højdedragets Top, men paa blot halvanden Time fo'r vi fra det 2300 Fod høje Plateau ned til Havspejlet. Aandeløs kaster man sig paa Slæden og gisper, omgivet af de fortumlede Hunde. Der gaar en halv Snes Minutter, inden man atter kommer i Ligevægt og kan rejse sig og se op til Gletscherstrøgets Rygning og forundret tænke: deroppe fra er du altsaa kommen kørende, og du har endnu dine Lemmer i Behold! . . . Det er en æventyrlig Slædeflugt.

Vi stegte paany Sællever og trakterede vore Rejsefæller med kogt Kakao. Under Nedfarten havde Agpalarsuarsuk med beundringsværdig Behændighed styret Slæden, paa hvilken hans Kone sad fastklamret, og var ikke væltet en eneste Gang. Sultne og tørstige var vi alle blevne

af Rejsen, og medens vi forsynede os, drøftede vi, med Anstrengelserne bag os, i overgivent Lune de enkelte Situationer under Farten.

Ved Middagstid den 17. Maj havde vi faaet Slæderne og Godset baaret over Moræneñ og kørte nu paa jævn, snetilblæst Havis mod Næsset af Halvøen lige overfor. Straks neden under Bræen laa der en forladt Boplads ved Navn Itivdlerk, der betyder Overbærested, hvilket altsaa viser, at Bræen fra fjerne Tider har været benyttet som Passage. Langt ind mellem Fastlandet og Halvøen skærer Olrik-Bugten sig som en smal Kløft mellem høje Fjælde. Peary er den eneste Evropæer, som en eneste Gang har været derinde. (Vi skal senere lære Bugten nøje at kende). En omtrent alenbred Revne i den flere Fod tykke Havis strakte sig tvers over Olrik-Bugten, og i Afstand saa' vi en sort Klump af Sæler ligge og sole sig paa Isen ved Revnen. Gennem Kikkerten talte vi indtil 30 Sæler, men inden vi naaede dem paa Skudhold, havde de hørt eller lugtet os og forsvandt under Isen. Lige om Halvøens stejle Næs videde en Kløft fra Højlandet sig ud til en Slette af Grus og Sten — antagelig en udglattet Moræne. Straks oven for Strandkanten saa' vi nyrejste Telte, unison Hundehylen lød os i Møde, smaa Mennesker sprang omkring mellem hverandre, og ikke længe efter kørte vi op ad en Strandbred, hvor hen imod en Snes endnu uflænsede Sæler fortalte om rig Foraars-Fangst. Folk holdt sig til en Begyndelse forsigtigt eller ærbødigt i Afstand fra os og vore Slæder, men da Agpalarsuarsuk havde givet fornøden Besked om os og spurgt om Foder til vore Hunde, kom 3 af Mændene hen til vore Slæder og gav os venligt Anvisning paa store Bunker af Sælkød, der stod til vor Raadighed. Straks var vi som gamle bekendte og spurgte og forklarede i det uendelige. Trætte og døsige som vi var, og overmættede af alt det, Folk trakterede os med, tog vi os en lang Aftensøvn i vore Poser under aaben Himmel, inden vi gik paa Visit i Teltene.

Jeg havde straks lagt Mærke til en Mand med ejendommeligt kloge og spillende Øjne. Da jeg spurgte ham om, hvad han hed, smilte han og sagde, at det vidste de andre. Man nævnede mig et Navn, der fra Astrups og Pearys Skildringer havde god Klang i mine Øren: Panigpark! Astrup kalder ham en stille Tænker og har Ret; han er en begavet, filosofisk Natur. Han har været med Peary op igennem Kennedy-Kanal og Robeson-Kanal til længst mod Nord, hvor Peary

naaede i April 1902 (84° 17' n. Br.). Om Rejsen faar vi lidt Besked hos de andre, Panigpark selv er altfor beskeden og tilbageholdende til at ville udtale sig om sine Bedrifter, men uden for hans Telt viser en Værktøjskasse med File, Savblade, Knive og Boreapparater, at han har tjent Peary som en trofast og skattet Mand. Hos Panigpark slaar jeg mig ned for 4 Dage. Han er gift og har 3 Børn. Hans Kone er halt, et af Børnene er blindt paa det ene Øje. Ved første Betragtning syntes Teltet mig renligt, og jeg nød med Velbehag den

Panigpark. Maisaitsiark. Fot.
Teltlejr ved Narsark.

første Nats Søvn næsten nøgen paa Briksens Bjørneskind, dækket af lune Rensskind. Da der den næste Dag skulde afgaa en Slæde ned til Saunders-Ø, skrev jeg en Lap Papir til Rasmussen og Moltke og fremhævede med Begejstring, at jeg ikke mærkede til noget Utøj i Panigparks Telt. Det viste sig imidlertid, at jeg for tidligt havde prist mig lykkelig. To Dage efter var alle mine Klæder utøjsfyldte, og ingensinde siden, saa længe jeg færdedes mellem Polar-Eskimoer, var jeg noget Øjeblik fri for disse plagsomme Smaavæsener, som Astrup kalder Polar-Parasitter.

Manden, der bragte Brevet sydpaa, hedder Imerarsunguark, og

med ham fik vi siden meget at gøre; han blev os en god Ven og Støtte. Bekendtskabet indlededes med, at han kom til mig og bad om at laane 2 af mine Hunde, da han selv kun havde 3, eftersom et Par af hans Spand var døde for ham under en Rejse her nordpaa. Og da nu Havisen var brudt itu uden om Kap Parry, og han altsaa for at komme til sit Hjem mod Syd (han var nygift) maatte op over de samme Fjældstrøg, jeg lige havde passeret, vilde 3 Hunde være for lidt for Slæden. Han fik „Sverdrup" og „Ajaja" til Laans, de var stærke og udholdende, men om de er blevne smittede af hans egne 3 Hunde, der maaske har haft Sygdomsspire i sig, eller om han har misbrugt mine Hundes Trækkraft, ved jeg ikke. Jeg skulde imidlertid aldrig gense disse to Hunde, de var begge døde af en epidemisk Foraarsforkølelse, da jeg senere kom til Saunders-Ø. Desværre rasede denne Epidemi blandt Eskimoernes og vore egne Hunde hele Foraaret — Eskimoerne mente, den maatte stamme fra vore Hunde, men herom kunde jo intet med Bestemthed siges.

Panigpark og jeg blev efterhaanden fortrolige nok til, at jeg, dels med Jørgen som Tolk, dels alene med Panigpark, fik adskillig Besked om Pearys sidste 4-aarige Ophold ved Smith-Sund og videre mod Nord, fik Klarhed over alle hans Rejser, om hvilke intet videre var publiceret, da vor Ekspedition gik til Grønland eller mens vi befandt os i dansk Vestgrønland. Foruden Rejsen ud paa Havisen mod Nordpolen 1902 havde Peary i Maj 1900 været langs Grønlands Nordvestkyst til Landets antagelig nordligste Punkt, og Vinteren forinden havde han, ledsaget af en halv Snes Eskimoer, gjort en Slædetur i Mørketiden fra Stationen paa Ellesmere-Land til Greelys Hus Fort Conger i Lady Franklin-Bugten for at udlægge Depoter, og paa denne Rejse havde han forfrosset og mistet Yderleddene af flere Tæer.

Det er en Jernvilje, denne Amerikaner besidder. Eskimoerne omtaler ham med Ærefrygt. De forstaar ikke rigtig, hvorfor han egentlig vil gøre disse Rejser „bort fra Menneskene", men de respekterer hans Vilje og bøjer sig for den. Utvivlsomt kan han kommandere dem som han vil; det er d e r e s Arbejdskraft, der er Forudsætningen for alle hans Slædeoperationer, og han belønner dem efter deres eget Skøn tilfredsstillende med Vaaben og Redskaber, men efter mit Skøn uforsvarligt, idet han nemlig ikke overleverer dem tilstrækkelig Ammunition. Deres Flitsbuer og mange andre primitive Redskaber fører

han bort som Museums-Kuriositeter, men Skydevaaben uden tilstrækkelig Ammunition er ingen Erstatning for eskimoiske Redskaber, der, indtil Pearys gentagne Besøg ved disse Kyster greb forstyrrende ind, skaffede Eskimoerne betryggende Eksistens. Som sagt, Eskimoerne har Respekt for Peary og omtaler ham i og for sig gunstigt, men de frygter ham tillige og tør ikke gøre ham imod i noget Forhold. Han befaler, de adlyder. Han har revolutioneret Stammen, i Løbet af 10 Aar revet den ud af en omtrentlig Stenaldertilværelse og givet den en Mundsmag af vor moderne tekniske Kultur — større maaske end fordøjelig.

— Tidlig om Morgenen den 18. Maj kørte Jørgen til Herbert-Øen eller Storøen (Krekertarsuark, som Eskimoerne kalder den) for paa Næsset ind imod Inglefield-Gulf at træffe Piuvatsork, Manden til den unge Frue, Alakrasinark, der har været Pearys Tjenerinde og som, udlaant til Uivsagavsik, besøgte os paa Saunders-Øen. Det fortælles nemlig her paa Teltpladsen — Narsark hedder den, hvilket betyder Slette — at Piuvatsork endnu fra Pearys Tid har en Del Proviant liggende, som Eskimoerne ikke bryder sig om, og som vi maaske kan tilhandle os. Panigpark har ogsaa en Rest Peary-Proviant, nemlig en Blikdaase fyldt med brændt og malet Kaffe eller Kaffesurrogat. Jeg har forsøgt at koge mig en Drik deraf, men Smagen er ram og bitter. Panigpark paastaar imidlertid, at Peary og hans Folk drak den med Velbehag. Af Opmærksomhed mod sin Gæst gik Panigpark om Formiddagen en Tur til Fjælds med Bøsse og Ammunitionstaske og kom hjem med en Hare og to Ryper, som han forærede mig. Han vilde paa ingen Maade modtage Godtgørelse for disse Lækkerier. Polarharen er noget mindre end den danske Hare og er hvid hele Aaret rundt, kun er de yderste Snipper af Ørerne sorte. Rypen er allerede begyndt at plettes af sin brune Sommerdragt. Naturen har jo indrettet det saa klogt, at Rypen skifter Farve med Fjældet, og naar Sneen smælter bort, og Fjældet selv pletvis kommer til Syne, begynder Rypen at fælde sine hvide Fjer og faa brune i Stedet. Harer skal her findes mange af, og Polarræven fanges overalt mellem Kap York og Kap Aleksander, men Rypen er sjældnere og ses aldrig i større Flokke.

Hen imod Aften kørte Agpalarsuarsuk og jeg om Næsset og ind i Olrik-Bugten. De godt fodrede Hunde var overstadigt ivrige, og jeg

mindes ingensinde at have opnaaet en saa stor Fart som over den næsten snefri, blanke Is i Olrik-Bugt. Agpalarsuarsuk siger, at Vinden falder saa hæftig ind og ud af Bugten, at Sneen aldrig bliver liggende paa Isen. Vi kørte tværs over Bugten ca. halvanden Mil ind til en Elvmunding i en Kløft, som strækker sig op gennem det isfri Land til Højfjældsbræerne. En Sæl, som vi skød undervejs, holdt vi og Hundene Maaltid paa straks ved Landgangen. Saa bandt vi Hundene til nogle store Sten, og over Elvens blærede Is gik vi med vore patronfyldte Winchester-Karabiner til en Stenstyrtning i den vestre Fjældvæg, ad hvilken vi steg op til et ganske jævnt Plateau i ca. 1000 Fods Højde. Heroppe saa' vi straks Rensspor i Nysneen og begyndte Forfølgelsen. Det var Midnat, og for første Gang i dette Foraar saa' jeg Midnatssolen, lavt i Vest skinnede den dæmpet rødt over en let diset Horisont. Nu skulde vi altsaa i flere Maaneder, hvis vi blev her i Egnen, nyde Solens aldrig afbrudte Lys.

En Polar-Hare.

Der skal baade Udholdenhed og Taalmodighed til at følge Rensspor. Naar man efter et Par Timers Vandring nærmer sig det Terræn, hvor Rensdyret er stanset for at græsse paa en snefri Skraaning, maa man gaa overmaade forsigtigt til Værks, thi Rensdyrets skarpe Lugtesans vil paa lang Afstand vare om Forfølgerne. Gennem min fortrinlige Kikkert undersøgte vi Højdeskraaningerne rundt om Plateauet og opdagede tilsidst 4 smaa graa-hvide Dyr græssende højest oppe. Det galdt nu om at liste sig ind paa dem imod Vinden, men

der var næsten ingen kendelig Vind, og først da Agpalarsuarsuk havde revet et Dun ud af sin Alkepels og ladet det gaa til Vejrs, erfarede vi, i hvilken Retning vi skulde nærme os Rensdyrene, uden at de fik Færten af os. Nu fulgte der en Times Kryben omkring mellem Stenene og Kravlen paa Maven hen ad Sneflækkerne. Lungerne bliver sat paa en haard Prøve, og ofte maa man stanse, for at ikke Aandedrættet, forpustet som man er, skal blive for hørligt. Det er spændende, med hver Muskel og Nerve er man saa udelukkende fyldt af Jagtiver, at intet andet i Verden synes at eksistere uden Vejen, ad hvilken man skal snige sig som et listigt Rovdyr, og den letfodede Ren deroppe, som man vil gøre til Dagens Fangst. Jagten her er ikke blot Sport men Erhverv, og alle Kræfter spændes, for at Sejren kan bringes hjem.

Vi indsaa snart Umuligheden af at liste os paa Rensdyrene mod Vinden, thi Terrænet, vi skulde passere, blev tilsidst aldeles uden Dækning, og længe, inden vi kunde komme paa Skudhold, maatte Rensdyrene se os og flygte bort. Vi bestemte da, at Agpalarsuarsuk skulde blive liggende, og jeg omgaa Dyrene, søge ned til dem med Vinden og skræmme dem hen mod Agpalarsuarsuk. Naar han saa havde skudt og forhaabentlig ramt solidt, vilde Resten af Dyrene antagelig brat vende om og løbe op efter og byde mig gunstig Lejlighed til Skud. Planen var god nok, og det lykkedes mig at faa Dyrene paa Flugt i den rigtige Retning, jeg hørte Agpalarsuarsuk skyde én Gang og igen og efter et lille Ophold yderligere 3 Skud, men intet af Dyrene faldt, og fra mit fjerne Stade saa jeg dem alle 4 stryge ikke op imod mig men ned over Plateauet og hen til Kløften, i hvilken de blev borte med det samme. Skuffet og træt naaede jeg omsider Agpalarsuarsuk, der laa paa en Sten og sov. Jeg vækkede ham, og han lo hjærteligt over vort Uheld og min Fortrydelse. Ja, det er godt at kunne le sin Modgang bort, og syngende vendte vi tilbage til Kløften og naaede ud paa Morgenstunden vor Slæde og Hundene. Undervejs havde Agpalarsuarsuk fortalt mig, at Grunden til, at han skød 5 Skud forkert efter Rensdyrene var den, at han paa Slæderejsen fra Saunders-Ø herop var bleven sneblind paa det højre Øje; han maatte derfor skyde med Bøssen mod venstre Skulder, og den uvante Stilling gjorde baade Sigtet og Aftrækket usikkert — han er ellers en fortrinlig Skytte. Jeg saa' nu paa hans højre Øje,

der virkelig var medtaget og daarligt taalte Lyset, og jeg bandt ham en Skindstrimmel omkring Hovedet, for at Øjet kunde holdes dækket. Mens vi gik videre, morede Agpalarsuarsuk sig med at lære mig en Angakokmelodi, hvad der ikke fuldstændigt lykkedes ham, da baade Melodiens Rytme og Toner næsten ikke var til at efterligne. Til Gengæld var det Agpalarsuarsuk umuligt at opfatte Forskellen mellem en Operaarie og en Revysang, alene 4 Linjer af den engelske Vise „Taradabum-diæh“ lykkedes det ham med Besvær tilnærmelsesvis at lære, men han fandt ikke Visen nær saa morsom som hans egne for mine Øren umelodiøse Angakoksange.

Atter kogte vi Sælkød og mættede os, men jeg kunde godt mærke paa min Gane, at den havde belavet sig paa Kød af planteædende Dyr; det trannede Sælkød smagte ikke rigtigt. Hjemme i Panigparks Telt ved Narsark sov jeg det meste af Dagen, til endelig Jørgen kom tilbage fra sin Rejse og vækkede mig med at byde mig en lille, lækker amerikansk Kiks og et Stykke saltet Flæsk. Piuvatsork havde ganske rigtig endnu en Smule Peary-Proviant tilbage, navnlig en Blikdaase fyldt med Kiks, men hans Plejesøn, den 4aarige Sam Arnawkark, der var født i Pearys Lejr, vilde ikke afhænde Kiksene, han var fra Opholdet hos Peary vant til at spise Kiks og herskede, efter hvad Jørgen fortalte, som en fuldstændig Tyran over sin Moder Alakrasinark og sin Plejefader. Der syntes at flyde hvid Mands Blod i Drengens Aarer, og allerede paa Saunders-Ø havde vi hørt om lille Sams Afstamning fra en amerikansk Fader.

Vejret er stille og generende mildt, Middagstemperaturen er kun ÷ 5 og Nattetemperaturen blot 2—3 Grader lavere. Af og til har vi haft lidt Sydvestvind, der her falder vestlig ind ad Bugten.

Opholdet i Panigparks Telt gav mig et fortroligt Indblik i Familjelivet. En fredelig Harmoni syntes at herske mellem Mand og Kone. Aldrig hører man vrede Ord eller ser trevne Miner, alene Børnene kives indbyrdes heroppe som i den civiliserede Verden, men faar mere end hos os Lov til at udkæmpe Uenigheden sig selv imellem. Over for Forældrene er Børnene i deres første 5—6 Leveaar meget store Plageaander, nærmest uartige, men de faar tilsyneladende ingen Tugt. Opdragelsesprincippet heroppe kender ikke til Revselse.

Den 21. Maj kort efter Midnat kørte Jørgen og jeg, ledsaget af Agpalarsuarsuk over Inglefield-Gulf til Fastlandet mod Nord for at

opsøge Eskimoer, som laa i Telt omkring Mc. Cormick-Bugten, derinde hvor Peary havde sit første Overvintringshus Red Cliff House (1891—92). Aininark blev tilbage i sin Onkels Telt ved Narsark; han hed Maisaitsiark og var Arnâluks Broder — det var ham, der sammen med Uvdloriark kort før vor Ankomst til Kap York havde dræbt Troldmanden med et Par Riffelskud. Maisaitsiark selv, en c. 50aarig, stærkt skægget Gamling, besad ikke Uvdloriarks tiltalende aabne Væsen og nævnede ikke med et Ord den dræbte eller Uvdloriark, endskønt Jørgen og jeg paa flere Maader kresede om Emnet.

Maisaitsiark.

Inden jeg forlod Panigpark, forærede han mig to Tegninger, som han i Stilhed havde udført med Blyant paa et Stykke Papir, hvilket jeg efter hans eget Ønske havde overladt ham. Han har virkelig med skarp Iagttagelsesevne set det karakteristiske ved baade levende Dyr og Fjældformationer og med sirlig Nøjagtighed gengivet sine Indtryk. Han har ikke tegnet før, og Resultatet af hans første Forsøg maa forbavse. I Pearys Rejsebeskrivelse „Northward over the great ice“, som jeg medførte paa Slæden og til Eskimoernes store Glæde lod dem se, havde Panigpark hurtigt fundet Billeder af sig selv, og da han under Billederne altid saa Tekst og hørte mig læse den op, forsøgte han under de Tegninger, han selv udførte, og som her gengives, at anbringe nogle Streger til Oplysning om Billedet. Han fyldte den halve Papirside med omhyggeligt Krimskrams og var ikke rigtig tilfreds med, at hverken han selv eller jeg kunde faa disse Kruseduller til at tale. Det gik med Besvær op for ham, at Skrifttegn maa læres, og han beklagede, at hans Tilegnelsesevne over for

Skrift ikke var tilstrækkelig til, at han paa faa Dage kunde lære os Kunsten af.

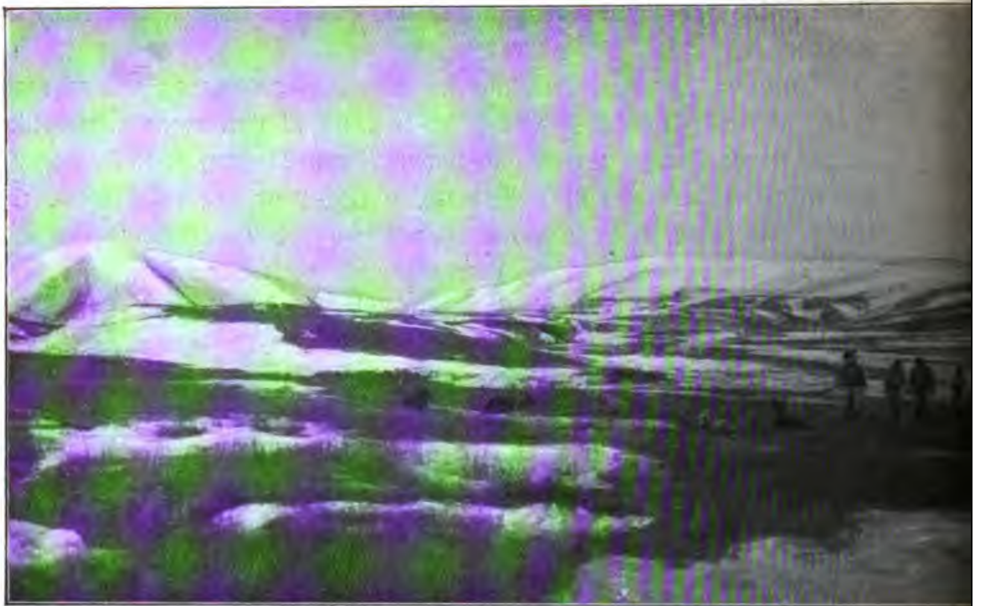
Ogsaa af Landets Kystlinje fra Kap Aleksander og videre mod Nord til Etah (Foulke-Fjorden), ja helt op til den store Humboldts Bræ i Kane-Bassin, tegnede Panigpark i min Dagbog et Rids, der vil kunne blive os en god Vejledning, om vi naar saa langt frem, thi hvert lille Næs, hver Bugt, hver udløbende Elv er omhyggelig angivet, og Størrelsesforholdet tilsyneladende godt beregnet, alene Kystens Retning er naturligvis ikke nøjagtig, han tegnede det hele fra

To Tegninger af Panigpark.

Bladets nederste Hjørne opefter i omtrent lige forløbende Retning, tiltrods for at Kysten efter de engelske Kort først gaar et Stykke direkte i Nord og dernæst bøjer stærkt af mod Nordost.

— Det viste sig desværre, da vi kørte fra Narsark, at enkelte af vore Hunde var angrebne af den epidemiske Foraarsforkølelse, som heroppe i de senere Aar plejer at rase. Peary nævner flere Gange, hvor generende dybt et Indhug i hans Hundebestand denne Sygdom har gjort. Han kalder Sygdommen „Piblockto“ og tror i dette eskimoiske Ord (Stavemaaden er Pearys egen) at have fundet et Udtryk for Sygdommens Art. Et saadant Substantiv findes imidlertid ikke i Eskimosproget, sandsynligvis har Eskimoerne om de syge Hunde brugt Verbet „perdlugtork“, der betyder saadant noget som „falder

sammen", „sygner hen". Sygdommen begynder med, at Hunden ikke længere kan holde Trit med Kammeraterne i Spandet, den er sløv, næsten følelsesløs og falder tilsidst selvopgivende sammen. I Øjenkrogene og Næseborene ser man et slimet, gulligt Udflod, der tilsidst ganske tillukker Øjnene og tilstopper Næsen. Dyret har Feber og gisper ustanseligt efter Luft, kan ikke støtte paa Benene og vil ingen Føde tage til sig, slikker blot nu og da lidt Sne. Denne Form for Hundesygdom er vistnok en fra Hundegalskab (rabies) helt forskellig. Farligt over for Mennesker er det angrebne Dyr ikke, og kun sjældent har jeg set angrebne Hunde bide deres Kammerater, snarere udviser de en fuldkommen sløv Taalmodighed. Da Sygdommen kun kendes i Foraarsmaanederne, naar Sneen begynder at blive blød og vaad, og den tørre Luft er afløst af fugtige, sydvestlige Vinde, og Middagstemperaturen er trykkende tung, saa en tykpelset Hund slider sig gennemvarm i det tunge Føre og Natten derefter ligger og fryser, tror jeg at kunne betegne Sygdommen som en Forkølelse af epidemisk Karakter. Over Halvdelen af Polareskimoernes og vore Hunde blev angrebne i Løbet af den kommende Maaned, og ca. 30 pCt. af samtlige Hunde døde.

...mark. Fot.

Undervejs til Kap Cleveland blev „Damen“ i mit Spand og „Juno“ i Jørgens tilsidst saa medtagne, at de maatte køres paa Slæden. Det er med Bedrøvelse, man ser disse Hunde lide og ikke kan hjælpe dem; nu er vi trængte med Slæde frem til de nordligste Egne, vi vilde besøge, og aldrig har de to smaa Hunde svigtet, mangen Nat har vi taget dem ind mod vore Soveposer til Varme for vor forfrosne Ryg. Og nu skal de maaske dø, netop som bedre Dage med rigeligt Foder forestaar. „Juno“, som var den første Hund, vi fik (i Holstensborg, September 1902), og „Damen“, der var vort næste Indkøb (paa Hunde-Ejland, Oktober 1902), har ikke ydet vore Spand nogen fremragende Trækkraft men en eksemplarisk Flid, og tiltrods for, at vi har forkælet netop disse to Hunde og ofte givet dem en ekstra Mundfuld Mad, har de dog altid lydigt gjort deres Pligt. I de mange Maaneder, vi har levet sammen med dem og lært deres Væsen at kende og ladet dem mærke Udslagene af vore egne skiftende Sindsstemninger under strabadserende Ture og ufrivillige Stansninger, har vi faaet dem kær og synes ikke, vi kan miste dem.

Ved Kap Cleveland, som Eskimoerne kalder Nungarutinguark, ser vi under nogle store løsrevne Klippeblokke opspændt et tilsodet, lille

Lærredstelt, og da vi holder i Fjæren, og Hundenes Hylen er døet hen, kommer et Par af Teltets Beboere glade til Syne og inviterer os paa Kød. Her er 3 Mænd og 2 Kvinder, nemlig vor gamle Bekendt Alatta og hans Ven Sâmik med deres Hustruer samt en lille skeløjet og krumbenet Ungkarl ved Navn Osarkrark, der tilsyneladende uden at ænse vort Besøg sad paa en Slæde og filede Redskaber af Hvalrostand.

Ogsaa paa denne Plads er Fangsten god, og mange Sæler ligger uflænsede paa Isfoden. Begge Mændene er meget højrøstede og ler over vore Slæders Form, vore Kamikker, vort Sprog og vor hele

Arnajark. Aininark. Fot.
Unge Fruer.

Fremtræden. Alene vore Bøsser interesserer dem nok til at bringe deres Latter til Ro nogle Øjeblikke. Teltet er en Gave til Sâmik fra Peary, det er forfærdeligt smudsigt, ganske sortlakeret af Spæk, Sod og Snavs. Paa den ophøjede Briks i Teltets Baggrund sidder, da vi er inde for at spise, de to Fruer, som vi tidligere har hilst paa, paa Saunders-Ø, Ekrariusark (Sâmiks Hustru), der var med Fru Peary i Amerika, og Arnajark (den lille, smukke 15aarige Fru Alatta). Begge Fruerne er barnløse, og Mændene fortæller os, at det er begge Parterne en stor Sorg ingen Børn at have. Hver Gang, Mændene skilles paa Fangstrejse, bytter de Hustruer for et kortere Tidsrum i Haab om at muliggøre Besvangrelse.

Alatta, som jeg jo ved vort første Bekendtskab ikke syntes om, og hvis Væsen afgjort er frastødende, er maaske alligevel skikkeligere,

end han ser ud til, men han er ikke hyggelig at se paa, og hans evindelige Latter generer mig. Han er ikke nogen Begavelse, og Sâmik, der er klog og skarpsindig, har ham vistnok til bedste. Ja, Sâmik er en klog Mand, Peary har valgt med Forstand, naar han gjorde Sâmik til sin mest betroede Ledsager. Inderst i Bunden af Inglefield-Gulf ved en Boplads, der hedder Kangerdlugsuark, har Sâmik den Træbaad liggende, som Peary forærede ham ved Afskeden forrige Sommer. Endnu en Træbaad fra Peary og tilhørende Sâmik ligger i Krâna nær Indløbet til Bowdoin-Bugt, som vi passerede paa Vejen til Kap Cleveland — en Kyststrækning, der meget minder om Saunders-Øens Sydside, og i hvis bratte Sandstensvægge en vidt fremskreden Denudering har frembragt de mest fantastisk formede, fritstaaende Søjler og Tinder. Sâmik, der er meget talende, underholder os livligt om sin Rejse med Peary op gennem Kennedy-Kanal og om Fangstforholdene nu til Sommeren, særligt Narhvalsjagten fra Kajak, og de store Depoter af Mattark (velsmagende Hud, antiscorbutisk Middel), der kan samles til Vinterforraad inden det nye Islæg. Han gør Indtryk af at være en driftig og dygtig Mand, er vittig, noget pralende og haansk. Det er mærkeligt at træffe en saadan moderne Type blandt et af Jordklodens mest primitive Folk. Han har en lynsnar Opfattelse af de Meddelelser, vi gør ham fra dansk Vestgrønland og ellers om Verden uden for hans Horisont. Han er skeptisk og kritisk. Jørgen paastaar, at hans Talemaader er bidende vittige, og vi har ogsaa andet Steds fra hørt, at han frygtes for sin skarpe Tunge. Han og Krolutinguark nævnes som Stammens mest selvstændige og ledende Skikkelser; tiltrods for at Høvdingebegrebet er ukendt, indtager disse to Mænd ved deres Begavelse og Dygtighed en lige saa fremtrædende Stilling i Samfundet heroppe som de mest ansete Aandemanere. Sâmik selv er forresten et Stykke af en Aandemaner. Om Krolutinguark hedder det nu, at han er kørt Syd paa over Northumberland-Øen og agter sig til Kap York-Næsset, hvor han har sit Hus, — det var, mærkeligt nok, hans Hus vi først af alle saa' og undersøgte, da vi kom til Kap York, og i hvilket vore Hunde fortærede den uflænsede Sæl og gjorde grundig Oprydning. Han vil sikkert ikke tage os vor Udaad ilde op. Vi træffer altsaa næppe Krolutinguark, før vi ved Skotternes Ankomst søger til Kap York.

Sâmik er for Resten lige hjemkommen fra en Bjørnejagt paa Isen

mellem Grønland og Ellesmere-Land. Ledsaget af to Kammerater har han det meste af en Maaned strejfet omkring gennem Smith-Sund helt op i Kane-Bassin. De byggede sig Snehuse for Natten og skød jævnligt Sæler til deres egen og Hundenes Fortæring. Kødet kogte de ved Spæk. Bjørne var der ikke mange af, hele Udbyttet var 3 voksne og to Unger. Han oplyser os om, at der norden for Kap Aleksander ikke længere er eskimoiske Bopladser, thi Husene ved Etah blev forladte allerede ved Lystidens Indtræden i Aar, og en lille Boplads endnu nordligere, Anoritsork, den nordligst kendte paa Grønlands Vestkyst, har heller ingen Mennesker mere. Sâmik oplyser os tillige om, at da de sidste Folk deroppe fra ved Lystidens Indtræden, altsaa i Slutningen af Februar dette Aar, vilde køre over den store Bræ til Nerkré, overfaldtes de af en hæftig og længe varende Storm oppe paa Bræen, og en halv Snes Mennesker af det hele Rejseselskab omkom, kun 4 slap levende ned til Bopladserne. Ligene ligger endnu oppe paa Bræen tilføgne af Sne. Vi vil gerne have yderligere Besked om denne sørgelige Tildragelse, men Sâmik tier, og en trykkende Stemning hviler over Kresen. Det maa jo ogsaa være et grusomt Slag for en Stamme paa blot 200 Individer, naar Sultedøden rammer en halv Snes Mennesker, der er paa Rejse ad en aarligt befaret Brærute, som Maaneder igennem er den eneste Forbindelse mellem Bopladserne paa begge Sider Kap Aleksander, uden for hvilket fremspringende Næs Strømmen og de hæftige Storme ofte holder Havet aabent eller Isen i malende Drift.

Sâmik spørger os, om ikke Peary ventes til Eskimoernes Land igen. Thi alle havde det Indtryk af Peary, da han rejste sidst, at han snart vilde komme igen og forsøge paany at trænge frem med Slæde til „Verdens Midtpunkt“ (Silapkrerkra) — altsaa til Nordpolen.

„Den store hvide“ — d. v. s. det norske Polarskib „Fram“ — har Sâmik for nogle Aar siden set fra Etah, men ikke besøgt det, „for Peary vilde ikke have, at Eskimoerne kom ombord i „Fram“.“ „Hvorfor ikke?“ spørger jeg. „Ja,“ svarer Sâmik og ler, „Peary og Herren paa „den store hvide“ (Sverdrup) var Fjender. Saa blev vi hos Peary, og „den store hvide“ sejlede bort, og kun enkelte af os besøgte næste Vinter Pearys Fjendes Skib, medens det laa ovre paa den anden Side Havet. Ved Isopbrud sejlede det mod Syd, og vi har ikke set det senere.“

Vi fortalte nu Sâmik, at „Fram“ forrige Aar var vendt tilbage til sit Hjemland, der var det samme som Astrups, og at der var opdaget nye Lande langt vesten for det, der fra Grønland kunde ses paa den anden Side Smith Sund, og i disse nye Lande — nye for os Evropæere — var der mange Steder truffet Ruiner af gamle eskimoiske Huse.

„Ja, det er mine Forfædres Hjem,“ ytrede Sâmik men vilde ikke nærmere indlade sig paa at fortælle, hvad han muligt vidste om Vandringen fra dette Hjem her over til Grønland. Derimod var han meget videbegærlig efter at erfare, hvor mange forskellige Lande der var uden for Eskimoernes. Han vidste Besked om, at Pearys Land og de skotske Hvalfangeres Land samt Astrups Land hver især var noget for sig, og paa os forstod han, at vort Hjemland atter var noget særegent. Paa et Verdenskort, jeg viste ham, lod jeg ham gøre en Pegefinger-Rejse fra Land til Land og skildrede ham korteligt de forskellige Landes Naturforhold og Befolkningens Erhvervsliv. Han var fyldt af Forundring over Verdens Omfang og Menneskenes uhyre Mængde, men underligst af alt var det ham at erfare, at der i Danmark ingen Bjærge fandtes, at alting var jævnt som en Slette og græsklædt eller bevokset med Træer. „Ja, saa kan jeg tænke mig,“ sagde han, „at hjemme hos jer er der ingen Mangel paa Træ til Kajakaarer. Gid I vilde sende os af jeres Overflod, saa kunde I faa Ræveskind i Bytte. Thi vort største Savn er Træ, og jeg véd fra Peary og Skotterne, at I hvide Mænd holder meget af Skindene heroppe fra.“

Den sære lille Osarkrark sidder fremdeles paa sin Slæde og arbejder og faar sin kogte Kødklump stukket ud, da han bestemt nægter at komme ind i Teltet, medens der er fremmede. Han er undsélig og genert. Og fattig er han, fordi hans Ben er noget værkbrudne, og han af den Grund ikke er særlig dygtig Fanger. Hans Tid gaar hen med Besøg paa de forskellige Pladser; med sin lille, af mangfoldige Træstumper sammenbundne Slæde, trukken af blot 3 Hunde, kører han bestandig paa Besøg. Mørketiden tilbringer han hos en eller anden Familje, som vil passe hans Tøj mod at faa hans Fangst. Han er, som tidligere nævnt, Broder til Morderen Uvdloriark, vor Ven fra de første Dages Snehytteliv paa Saunders-Ø.

Jeg fotograferede vore nye Værtsfolk, en face og i Profil, og jeg

udførte antropologiske Maalinger og nedskrev Slægtsregistre og Redskabsfortegnelser. Før vi drog videre mod Nord til en Boplads, der hedder Nerkré, oppe imod Kap Aleksander, den nordligste for Tiden beboede Plads i Distriktet, tog vi os et forsvarligt Hvil i vore Soveposer bag en Vold af Sneblokke under aaben Himmel. Inden Jørgen og jeg gik i Posen, blottede vi vore Legemer — det føltes ikke særlig koldt at sidde med Overkroppen nøgen, tiltrods for at det frøs 8 Grader. Det var vor første aftenlige Jagt paa vore snyltende Plageaander. Der skulde forløbe ca. 10 Maaneder med en stadig mere og mere nødvendig aftenlig Rensning af samme Art.

— Paa Vejen videre mod Nord havde vi Følgeskab Næsset rundt af Osarkrark, der havde lovet at vise os Ruinerne af Pearys Hus ved Red Cliff. Et Strømsted ved Næsset havde brudt Isen op, og vi maatte over den glatte, opskaarne Isfod paa Fjældskraaningen køre inden om Vaagen. Den værkbrudne Osarkrark viste sig her at være vor Mester i Slædekørsel. Med sine 3 Hunde og hængende i Opstanderne, hvorfra han udraabte grusomme Forbandelser over sit Spand og førte en beundringsværdig flot Pisk, slap han over den ene Forhindring efter den anden og lod os langt bag efter sig, og vi hørte ham for første Gang under vort Bekendtskab bryde sin stoiske Tavshed, da min Slæde væltede, og jeg nær var rutschet med hele Køretøjet i Havet: da sad han paa den anden Side alle Farer og vred sig paa Slæden i klukkende Latter. Det viste sig senere, at hver Gang Osarkrarks Rejsefæller kom i Fare, maatte han altid ytre sin Deltagelse eller hvad det nu var, der bevægede ham, i ubehersket Grin.

Ca. 1000 Alen inde i Mc. Cormic-Bugten, paa en nogenlunde jævn og af et Par Elve gennemstrømmet Slette under den bratte Fjældvæg, som Peary kalder Red Cliff, og hvis øverste, farvede Tværbaand ogsaa lyste rødt i Solen, laa altsaa Ruinen af det Hus, hvorfra Peary og Astrup foretog deres berømte Skivandring over Indlandsisen til Nordost-Kysten (1891—92). Husets Grundvold var kendelig endnu men Stenene overgroede med Mos og Halvgræsser under Sneen. Rundt omkring Hustomten saas Sporene af eskimoiske Teltlejre og andre interimistiske Vaaninger. Vi gik omkring med Pilgrimsfølelsen i os og hyldede i Tavshed Peary og Astrup ved at hejse det danske Flag paa min Slæde og plante det amerikanske og det norske Side om Side paa Husets Grundvold. Under denne lille Højtidelighed faldt

mine Øjne paa den solbeskinnede Bræryg inderst i Bugten og norden for denne, paa hvilken den unge Amerikaner, Meteorologen Veerhoff, satte Livet til faa Dage før Peary-Ekspeditionens Hjemrejse. Han blev aldrig funden, og hans Lig ligger vel altsaa indstivnet dybt nede i Gletschersprækkernes evige Is.

Denne Pearys Overvintringsplads var i vor Rejseplan sat som det nordligste Maal, vi haabede at kunne naa. Nu var det altsaa naaet. Vi fejrede Øjeblikket med en Kop Kakao og drog glade videre.

Fra Mc. Cormic-Bugten til Nerkré er der kun 4—5 danske Mil, men nu har vi Mildning og sydlige Vinde med overskyet Himmel. Sneen er blød, og vore Slæder skærer dybt igennem, og Hundene gaar i til Bugen, saa da vi er naaet et Par Mil frem, er vi nødte til at gøre Hvil. Agpalarsuarsuk, der aldrig under Rejsen taber sit gode Humør, synger fremdeles midt i Sliddet. Til Hvileplads foreslaar han en Slette under et af dette Kyststrøgs mest søgte Søkongefjælde. Vi skynder os derhen, thi ud imod os lyder der en kvidrende Velkomsthilsen fra Tusinder af Fuglestruber. Som en Myggesværm over en hjemlig Hedebanke løfter Søkongerne sig i mørk Stime op fra Fjældtoppene eller slaar fra Sletten op mod Fjældet som en Støvsky. Det er Fuglenes Sværmetid nu, de er lige komne fra Langfart, vil parres og søge Rugested. . . Den store Maage (Najarsuark) saa' vi første Gang den 10. Maj, af Søkongen (Agparsuit) havde vi et første, flygtigt Glimt nu ved Narsark den 20., paa hvilken Dag vi ogsaa saa' en Flue, men først her ser vi den Vrimmel af Søkonger, som Eskimoerne har bebudet os. Spisekammeret er fyldt, nu skal der nye Retter paa Bordet og nye Fugleskind tygges til Inderpelse.

Polareskimoerne plejer at fange Søkonger med Ketschere, men vi, som intet saadant Redskab har med, maa anvende Haglbøsse. Et Par Hundrede Fod op ad Fjældsiden lægger vi os mellem store Sten og skyder ud i Fuglesværmen eller venter, til Fuglene har sat sig paa Rad, og vi faar en Række over ét med Sigtet, saa der falder en halv Snes Fugle for hvert Skud. Det er ikke Jagt, det er brutalt Drab; den civiliserede Mands Jægerære krymper sig, men i det yderste Nord, hvor ingen Jagtlov gælder, men bare Livets ubønhørlige Krav tvinger, er Jægeræren en generende Samvittighedsbelastning. Der maa skaffes Kød og Skind, altsaa gælder det at faa saa mange Fugle som muligt i Bytte for Haglene. Med ca. et Hundrede Fugle gaar vi ned

paa Sletten og lærer af Agpalarsuarsuk at flaa Skindet helt af. Da vi har bjerget alle Skindene, smider vi 30 Fuglekroppe — hver især af en Spurvs Størrelse — i Gryden, og Resten faar Hundene. Herligere Maaltid havde vi ikke længe faaet. Ganske vist havde jeg forhindret Agpalarsuarsuk i at putte Indvoldene med ned i Gryden, men til Gengæld kom der tørrede Urter (Melange d'équipage), Salt og Peber i Suppen. Men man bliver træt af at spise 10 smaa Fugle, før man bliver mæt — det er ingen praktisk Proviantering for Grovædere.

Saa strakte vi os i Solskinnet oven paa vore Soveposer, som laa udbredte paa et snebart Sted, hvis Moslag allerede var begyndt at tøes op og antage frisk, grøn Farve. Det var saa velgørende for Øjet at se disse Pletter af Jordsmon eller Grønsvær ind imellem den megen Sne, man fik formelig dansk Markfornemmelse. Vi laa med Ansigtet ned i Mosset og indaandede Duften af syrlig Muld og gærende Planteliv, vi kærtegnede med Haanden det vaade Tæppe, der snart skulde blive fløjelsblødt, vi var saa taknemmelige over endelig at se Foraarets begyndende Sejr over Sne og Is, det var jo saa længe siden, vi havde kunnet strække os paa Mossets myge Underlag.

Til Nerkré kom vi tidligt nok til at slippe i Posen og trække den over Hovedet, inden en Storm brød løs. Vi havde lige faaet et Glimt at se af de mange Gletscherarme omkring den smalle Fjældkyst heroppe, og Folkene fra et Par smaa Stenhytter under Fjældet samt fra et lille Lærredstelt foran Hytterne havde vi netop faaet hilst paa, da Uvejret var over os. Hæftige Vindstød strøg nedad fra Fjældkløfterne med Snefygning i Følge. Atter havde man et af disse noget langstrakte Ophold i Soveposen uden tilstrækkelig Søvnighed og Proviant. Men man vænner sig efterhaanden til at ligge stille og lade Vejret larme. Ved en systematisk Gennemgang af et eller andet Tankestof kan man nok faa et halvt eller helt Døgns Underholdning i Enrum. Øm bliver man naturligvis i Kroppen, naar man, som nu, har maattet slænge Soveposen paa ujævn, haardfrossen Bund, og Kulden begynder ogsaa at trænge ind, og Fødderne stivner, fordi Kamikkerne var vaade, men saa kan man anvende en halv Times Tid til at ligge og gnide Fødderne op og ned mod hinanden eller vrikke Ryggen frem og tilbage, til man atter er varm. Omsider falder man naturligvis i Søvn, og naar man vaagner, véd man hverken, om det er Dag eller Nat, for nu er det jo lyst Døgnet rundt . . . I munter Fuglekvidren

vaagnede jeg og troede mig hjemme i jydske Enge en Foraarsmorgen, thi det lød som Lærkesang. Jeg besindede mig og forstod, at der ogsaa her i Nerkré er Søkonger i Fjældet. Det er en velsignet lille Fugl at høre paa, „Polarlandets Lærke“ kan man godt kalde den, saadan jubler den.

Nerkré betyder Kød, men hvilken Ironi: her alene findes intet Kød, her har ingen Fangst været de sidste Dage, og de eneste Familjer, der bor her, er gamle Folk, som naturligvis ikke ligger med store Forraad. Nu er der for megen ny Sne paa Isen til Sælfangst, og vi trænger netop til Hundefoder i Dag.

Oppe i Stenhuset, der er lavt og smudsigt, bor et gammelt Ægtepar, Elenguarks Svigerfader Kagonark eller Gauonark med Hustru og to Børn. Han har 3 Hunde, ingen Kajak, ingen Bøsse, intet Telt og maa siges at være meget fattig. Den ældste hjemmeværende Datter er omtrent 20 Aar, og det yngste Barn er en Dreng paa omtrent 5 Aar. Drengen laa nøgen inde i Hytten, da vi besøgte dem, og paa hans Ryg saa' jeg, trods Smuds af forskellig Art, ganske tydeligt den karakteristiske mørke Plet, som Eskimobørn af ægte Afstamning skal have. Pletten begyndte over den nederst kendelige Ryghvirvel og bredte sig et Par Tommer skjoldformet op efter og ud til Siderne; med en saadan Plet fødes efter Eskimoernes eget Sigende alle Børn heroppe. Pletten, et Hudpigment, kan skelnes til omkring det 7ende eller 8ende Leveaar. Drengen er for Resten skeløjet, uhyre forkælet og vistnok født Taabe. Mens vi sidder paa Besøg, kommer en ung, ualmindelig smuk Mand i flot Ræveskindspels ind i Hytten, han minder om en Florentiner, med det rige, nedhængende Haar, de store mørke Øjne og den stærke Profil. Han hedder Pualuna og er kommen fra Herbert-Øen. Andet faar vi ikke straks at vide af ham eller om ham. Da jeg spørger, om han er gift, svarer han „ingmanguark kissienne“, hvilket betyder „naa-aa-ja, en lille Smule.“ Jørgen betror mig senere, at Pualuna er paa Frierfødder efter Husets Datter.

I det lille Telt uden for Hytten, et sammenlappet Lærredstelt med Skindforhæng, bor et besynderligt Ægtepar. I Manden genkender jeg straks en enøjet gammel Polareskimo Merkrosark, hvem Peary omtaler med stor Respekt for hans Jægerdygtigheds Skyld. Baade han, der er meget skægget, og Konen, hvis Profil er udpræget indiansk, tilhører, efter deres eget Sigende, en fra Akillinerk (Amerikas ark-

tiske Øer) senere til Kap Aleksander indvandret Eskimo-Gruppe, og vi erfarer ved Forespørgsel, at Fru Merkrosark er Moder til Uvdloriarks Hustru, der jo i Snehytten paa Saunders-Ø havde fortalt os, at hun hørte til de senere indvandrede Familjer. Uden for Teltet er Fru Merkrosark travlt i Færd med at krænge Skind af Søkonger, som hun har fanget i Ketschere (et lille Net af Kobberem sat paa sammensplejsede Stokke). Skindene skal hænges til Tørring, inden de sys i nye Pelse. Hendes enøjede Mand sidder sammenkrøben i Solskinnet og fortæller om, hvorledes den sidste Indvandring til Nordvestgrønland gik for sig. Det er ikke blot en Familjeskæbne, en Slægtstragedie han giver os, det er et Billede af Eskimoracens Liv, dens Fortids-Vandring fra Land til Land i de circumpulare Egne. Ingensinde kommer man Eskimoens Historie nærmere end gennem saadan lille usminket fortalt Selvoplevelse.

Pualuna.

Efter Jørgens Opskrift lød Merkrosarks Beretning saaledes: (Jørgen opskrev ordret, hvad Merkrosark sagde, og har siden efter sin Dagbog mundtlig oversat mig Fortællingen, der her fremtræder sproglig rettet men ellers ikke ændret.) Jørgen siger:

„Den Gang, vi kom her til Nerkré, traf vi Merkrosark, jeg lærte ham at kende paa den Maade, at vi sad uden for hans lille Telt, medens hans Kone flaaede Skindet af Søkonger, og saa kom der flyvende en lille Fugl og satte sig paa en Sten i Nærheden af os.

„Hvad er det for en Fugl?“ spørger Mylius mig om. Det er en Talivfak, siger jeg, en Art Strandsneppe, den har vi ogsaa i Sydgrønland. Men da vi nævnte Navnet Talivfak, bliver gamle Merkrosark, der har siddet tavs, meget forbavset og siger til mig: „Det var dog mærkeligt, at du kalder den Fugl Talivfak, for saadan hed den ogsaa derovre, hvor jeg er fra. Akillinermiuterne (Folk fra Akillinerk — paa den anden Side Smith-Sund) kalder den Talivfak, men Eskimoerne heroppe paa Grønlandskysten kalder den Timiatsiak.“

Nu var det mig, der blev forbavset, thi jeg troede, at Merkrosark var født paa Grønlandskysten. Jeg spurgte ham da, hvor han var fra, og han forklarede, at han for mange Aar siden var kommen her over til Grønland fra den anden Side Sundet (Amerikasiden).

Vi bad ham fortælle derom, og han sagde: „Jeg er født derovre, født ude midt paa Isen, medens mine Forældre var paa Slæderejse mellem to Kyster. Endnu medens jeg var Barn, brød vi op fra mit Fødested og rejste mod Nord. Jeg kan huske, at vi overvintrede 3 Gange, medens vi rejste. Somme Tider maatte vi tage os Vej frem over store Bræer, fordi der var aabent Vand uden om de fremspringende Næs. Fra Akillinerk naaede vi tilsidst over Isen til Etah, da Solen gik rundt paa hele Himlen (kâvînarpok ɔ: løber rundt). Her traf vi for første Gang paa vor Rejse Mennesker, det var Folk fra Pitorâvik her mellem Nerkré og Etah.

Vi var 5 Slæder i Følge, da vi naaede Etah, men 10, da vi forlod mit Fødested i Akillinerk; de øvrige 5 vendte tilbage. 3 Søskende var med mig paa Rejsen, deraf en Broder og to Søstre, og den ene Søster havde sin Mand med. Her ovre blev vi i 6 Aar og skiftede hvert Aar Overvintringsplads mellem Nerkré og Igfigsork, men det 7ende Aar blev vi enige om at rejse tilbage til Akillinerk, da var vi 4 Slæder. Jeg var bleven gift den Gang men havde ingen Børn. Vi vilde opsøge mit Fødested i Akillinerk, og da vi overvintrede første Gang derovre, havde vi Føde nok. Men det andet Aar led vi megen Nød, for Isen var saa urolig. Tidligst paa Vinteren levede vi mest af Laks fra Søerne.“

Jeg (Jørgen) afbrød ham og spurgte, hvorledes de fangede Laks, da jeg forstod, at de ikke kendte Fiskesnører.

Merkrosark svarede mig: „Paa en Kobberem binder vi smaa Stykker af Narhvalstand eller Hvalrostand og dypper dem ned i Søen

og trækker dem op og ned og lokker dermed Laksene, som vi stikker med en to-tandet Fork. Men da Solen var borte, og vi næsten ingen Føde havde, sultede nogle af os ihjel. En af dem var min Fader. Jeg kan huske 6, som sultede ihjel. Nogle andre blev dræbte af de levende, som var saa sultne, og som vilde spise Lig. Minik og Mattark (to Mænd) var de værste til at dræbe Mennesker og spise dem. I Begyndelsen vidste vi andre ikke, at de slog ihjel for at mætte sig, men saa blev min Moder dræbt af dem og baaret bort, for Mændene boede et andet Sted, og saa forstod vi altsaa, hvad der skete."

Jeg (Jørgen) spørger ham nu nøjere ud om, hvorledes saadanne Drab foregik, og han fortæller følgende: „En Gang kom Minik og Mattark og besøgte min Broder og mig i vort Hus. Om Aftenen, da de sad hos os, vilde den ene af dem endelig spadsere med mig ud. Jeg mistænkte ham slet ikke, men da vi var et lille Stykke fra Huset, begyndte han at ville dræbe mig, han trak en Kniv frem og stak flere Gange efter mig." (Merkrosark viser os her, at hans ene Øje er blindt efter et Knivstik, og at der er dybe Ar efter Knivstik paa hans Hals og mellem Ribbenene.) „Heldigvis kunde jeg magte ham og flygtede fra ham til vort Hus. Medens jeg havde været borte, havde den anden forsøgt at dræbe min Broder, og min Broder har fortalt mig, at da han var bleven alene med Morderen, begyndte denne at flytte paa sig og fremtog en Kniv, men da min Broder mærkede, hvad den anden havde i Sinde, og var meget højere end han, turde Morderen ikke forøve Overfaldet alene, maaske vilde han da vente paa sin Kammerat, men min Broder sprang ind paa ham og vristede Kniven fra ham, og saa skyndte Morderen sig ud, maaske for at hjælpe den anden med at dræbe mig. Da Minik og Mattark den Aften flygtede fra vort Hus uden at faa dræbt os, slæbte de fra en Grav i Nærheden et gammelt Lig med sig til Fortæring. De var jo saa sultne. Vi vidste ikke, hvor de rejste hen. Dagen efter deres Bortrejse forlod min Broder og jeg og nogle andre vor Boplads, vi var 4 voksne og en lille Dreng; vi var saa udmattede af Sult, at vi ikke kunde bære Drengen men maatte slæbe ham hen ad Isen. Et andet Sted, hvor vi kom til at bo, begyndte vi i Mørketiden at fange Sæler ved Aandehullerne og sultede ikke saa meget. Men om vore forrige Pladsfæller og om Morderne hørte vi ikke siden noget, maaske er de allesammen sultede ihjel. Saa rejste vi mod Nord og over-

vintrede to Gange, og den tredje Vinter naaede vi over til Etah igen. Over det store Sund fra Akillinerk til Etah havde vi ingen Hunde, de var allesammen spiste. Vi trak Slæderne selv og rejste derfor ganske langsomt og maatte sove to Nætter paa Isen.

Siden har vi boet her ovre ved de forskellige Bopladser mellem Ivnaganerk (Kap York) og Etah. Min Broder (Krumângapik), som var med fra Akillinerk, er død i Vinter."

Jeg spørger ham, om han ikke husker Navnet paa den Boplads, hvor han er født i Akillinerk, og hvor den ligger. Men han ved ikke Navnet paa den, fordi han var Barn, da han forlod den. Af Navne fra Akillinerk husker han kun et Overvintringssted fra Rejsen, som hed Ulugssæt."

Denne Merkrosarks Skildring, optegnet af Jørgen, blev senere værdifuldt suppleret af Rasmussen, da Merkrosark hen paa Sommeren besøgte os paa Saunders-Ø*).

Med Undren erfarer man gennem Merkrosarks Fortælling om Eskimo-Racens Vandretrang og uhyre Lidelser paa Rejser i de arktiske Regioner. Saaledes er naturligvis fra fjerne Tider Familjer og større Grupper vandrede fra Amerika til Grønlandskysten og omvendt med Aars eller Menneskealdres Mellemrum; man kan selvfølgelig ikke regne med en pludselig Indvandring af meget store Flokke. Saadan som Indvandringen foregik i Merkrosarks Barndom (for omkring 40 Aar siden), er den vel foregaaet ogsaa for et Aartusinde siden.

Hvad der af Merkrosarks yderligere Oplysninger (hos Rasmussen) har særlig Interesse for Opfattelsen af Eskimoernes Kultur, er særligt efterfølgende om Forholdet mellem de ny indvandrede Akillinermiuter og Etahbeboerne, da Merkrosark første Gang kom her over. Han siger: „Disse Mennesker (Etahbeboerne) lærte vi mange Ting. Vi gav dem Anvisning paa at bygge Snehytter med lang Gang og Indgang fra neden. Naar Snehytter bygges paa denne Maade, kommer der ingen Træk ind i det Rum, hvor man skal opholde sig. Menneskene her byggede nok Snehytter, inden vi kom, men kendte ikke noget til Indgangen fra neden.

*) Se: Knud Rasmussen: Nye Mennesker, København 1905: En Folkevandring (Pag. 21--35).

Vi lærte dem at skyde med Bue. Før vor Ankomst jagede de ikke de Mængder af Rensdyr, der lever i deres Land. Fik de tilfældigvis et Dyr, turde de ikke en Gang spise det, fordi de var bange for, at de skulde dø deraf, men fodrede deres Hunde dermed.

Vi lærte dem at stange Laks i Elvene. Der var mange Laks i Landet, men de kendte ikke det Redskab, hvormed man stanger dem.

Og vi lærte dem at bygge Kajakker og fange fra Kajak. Tidligere havde de kun drevet Isfangst og maatte da hen paa Foraaret sørge for at fange saa mange Sæler, Hvalrosser og Narhvaler, at de havde nok til Sommeren, naar Isen var gaaet. De slog sig i Regelen ned for Sommeren paa Øer, hvor Edderfugle rugede, eller i Nærheden af Alkefjælde, saaledes som her ved Agpat, eller paa Land, hvor Søkonger ynglede. De fortalte os, at deres Forfædre vel havde kendt Kajakkens Brug, men at en ond Syge en Gang havde hærget deres Land og revet de gamle bort. De unge forstod ikke selv at bygge sig nye Kajakker, og de gamles Kajakker havde de begravet sammen med Ejerne. Saaledes var det sket, at Kajakfangst var gaaet i Glemme.

Men vi antog deres Slædetype, thi den var bedre end vor, og saa havde den Opstandere.“ . .

Om den Ulykke, der paa Bræerne oven for Nerkré skal have kostet ca. 10 Mennesker Livet, forhørte vi os ivrigt hos gamle Merkrosark og hans Kone, men de var tilsyneladende altfor mystisk grebne af Begivenheden til at ville skildre dens Enkeltheder. Selv havde de ikke været med paa Turen men var brudte op nogle Uger senere, og da de kom op paa Bræen, saa' de nogle halvt tilsneede Lig ved en sammenstyrtet Snehytte. . .

Dagen efter vor Ankomst til Nerkré, kom der gennem Kløften oppe fra Bræen 3 Slæder kørende ned til Bopladsen. Det var Torngé, en Mand paa 30 Aar og af kraftig Skikkelse, højere end nogen af de andre Polareskimoer, samt hans Ledsagere, to purunge Mennesker; de havde været oppe ved Etah og Anoritsork, Torngés Sommerplads forrige Aar, for at hente efterladt Gods. Ogsaa de havde passeret Ulykkesstedet paa Bræen og var tavse af Uhygge. Men af dem erfarede vi dog, at gamle Merkrosarks ældre Broder Krumângapik var blandt de omkomne. Altsaa derfor var Merkrosark saa tavs!

Jeg skal her ordret referere en Samtale om Ulykken med Torngè, der udtrykte sig kort og yderst behersket:

„Ved du, Torngé, ikke noget om, hvordan den Ulykke gik for sig,“ spurgte jeg.

Torngé svarede: „Jeg ved ikke noget om den.“

„Kom du da ikke der forbi?“ spurgte jeg videre.

„Jo, jeg kom forbi Stedet.“

„Vidste du da intet om Ulykken den Gang?“

„Jo, maaske.“

„Du havde maaske hørt, at der var set Lig der oppe?“

„Det er meget muligt, at jeg havde hørt det.“

„Hvad var de mon døde af? Var de sultede ihjel, fordi de ikke kunde faa gjort Ild under Stormen?“

„Maaske.“

„Eller var nogle af dem frosne ihjel? . . . for jeg har hørt fortælle, at gamle Krumângapik døde, fordi han var bleven varm og vaad af i Hast at bygge Snehytte og ikke havde noget at skifte med, og Klæderne derfor stivnede om ham.“

„Det er meget muligt, men jeg ved det jo ikke, for jeg var jo ikke med.“

„Saa' du ikke noget til Ligene, da du kom forbi?“

„Jo.“

„Hvorledes laa de?“

„Hist og her stak en Arm eller et Ben eller en Krop op af Sneen. Der var megen Sne.“

„Gjorde du noget ved Ligene?“

„Nej! Hvad skulde jeg gjort“.

„Hvis jeg nu kører derop for fra Bræen at faa Udsigt til Landet norden for eller kører ned til Etah og Anoritsork, kan jeg saa tjene de efterlevende ved at grave ud omkring Ligene og bringe deres Redskaber med eller ved at dække Ligene til med mere Sne.“

„De døde er døde. Der er intet at gøre, deres Grav er Sne. Eller de skrider i Havet med Bræen.“ . .

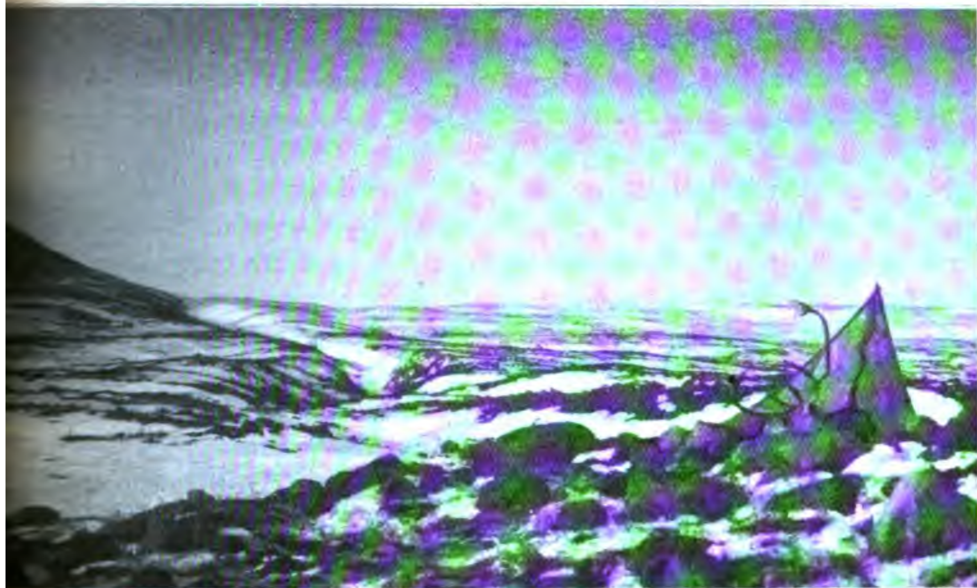
Kort efter rejste Torngé og hans Ledsagere til Herbert-Øen, hvor han ved Pladsen Ulugssæt havde Telt og Familje. Da han vel var borte, oplyste man Jørgen om, at den omkomne Krumângapik (Merkrosarks Broder) var Fader til Torngé. Jeg havde altsaa uden at vide det spurgt Sønnen om Faderens Død og mod min Vilje saaret hans Pietetsfølelse. Men hvor er det karakteristisk for Eskimoerne, at ikke

Paa

med ét Ord gør hverken Torngé eller de andre, der paahørte mine Spørgsmaal, opmærksom paa Torngés Forhold til den afdøde. Da vi senere paa Sommeren havde Merkrosark i Besøg i vort Telt paa Saunders-Ø og blev mere fortrolig med ham, udtalte han sig udførligere om Ulykken, der efter Rasmussens Gengivelse gik saaledes for sig:

„Krumângapik og hans Familje og andre boede først paa Vinteren ved Etah, men da Kødet var ved at slippe op for dem og Spækket, og de løb Fare for at sidde i deres Huse ved slukkede Lamper — de var seksten Mennesker — bestemte de sig til at drage Syd paa, hvor de vidste, at der var fuldt op af alle Forraad. Da de var komne over den store Bræ ved Etah — det var lige ved Lystid, paa den Tid er Kulde og Storm altid haardest! — blev de overfaldne af en Snestorm; og da der var flere Kvinder og smaa Børn med i Følget, slog de straks Lejr for at bygge Snehuse. Krumângapik, der den Gang var en meget gammel Mand, havde taget for voldsomt fat med at skære Sneblokke og bygge Hus og blev meget svedt. Da Bygningsarbejdet var færdigt, maa han pludselig være bleven stærkt afkølet, gennemsvedt som han var, og da de ikke havde noget Spæk at tænde

… Juni 1903. Telt og Rensgevir. Fot.

op med i Snehytten, er han der frossen ihjel sammen med sin Kone og to smaa Børn. Kun paa den Maade kan jeg tænke mig, at Kulden har dræbt ham. For han plejede ellers altid at være stærkere end den.

De var elleve, der omkom.

Da Snestormen ophørte, var der endnu fire i Live, nemlig Aleka, Kraingark, Pualuna og Inokrusiark. Da de havde spist deres Hunde, forsøgte de at trænge Syd paa til Serfalik, hvor jeg boede sammen med min Kone. Men da det viste sig, at de alle var meget udmattede, maatte de efterlade Inokrusiark, der var den mest medtagne. De lagde lidt Hundekød ind i Snehytten til ham, men det viste sig senere, at han kort efter deres Afrejse var frosset ihjel.

Aleka, der var en midaldrende Kvinde, og Pualuna, hendes Søn paa en halv Snes Aar, blev ligeledes hurtigt udmattede. Og Kraingark blev derfor nødt til at lægge dem paa en Slæde og skubbe dem paa denne til Serfalik. Saaledes blev disse tre reddede. Jeg har senere været oppe for at se til de ihjelfrosne. Jeg havde tænkt paa at begrave min Broder og hans Familje; men det viste sig umuligt, da de var ganske tilføgne og fastfrosne i Driver. Her og der stak der vel noget af en Arm eller noget af et Ben frem, men man kunde intet

Legeme løsrive uden at beskadige det. Jeg havde ingen Spade til at grave dem ud med. De var frosne ihjel lige paa Iskanten.

Naar det store Foraar kommer, og Solen smelter Isen og styrter Iskanten ud i Havet, vil de følge med og finde deres Grav . . .“

. . . Det var min Hensigt, da jeg ikke kunde komme paa Havisen uden om Kap Aleksander, at trænge mod Nord over de store Bræer og muligt naa ned til Etah eller Anoritsork og derfra eventuelt paa den tilbageværende Havis, hvis der endnu lod sig køre paa den, over til Pearys Vinterstation ved Backehalvøen paa Ellesmere Land (ca. 79⁰ nordlig Bredde), hvor der efter Eskimoernes Udsagn skulde ligge temmelig betydelige Depoter af Petroleum, Kiks, Kød i Daaser og anden evropæisk Proviant, der altsammen ved Pearys Afrejse i Fjor Eftersommer var overladt Eskimoerne til fri Raadighed. Men en saadan Rejse var, næst efter en brugelig Havis over Kane Bassin, betinget af, at Hundefoder kunde skaffes tilveje, og her ved Nerkré var altsaa intet at faa, og den bløde Sne langs hele Kysten vanskeliggjorde eller umuliggjorde Sæljagt. Agpalarsuarsuk havde gentagne Gange været ude efter Sæler men kunde ikke krybe dem nær nok gennem Sneen. Saa tog jeg da selv af Sted med mit Spand og med Provianteringtil Hundene og mig selv for et Døgn — dels for at naa det længst mulige frem paa Havisen under Land, dels for at bestige Bræen længst muligt mod Nord og endelig for at se, om jeg ikke kunde skyde en Sæl.

Føret var tungt, paa sine Steder slæbte Hundene sig frem i Sne til Bugen, og alene ved at gaa paa Snesko kom jeg nogenlunde let over Bunden. Det er uhensigtsmæssigt at gaa paa Skier, naar man uafladelig selv skal skubbe i Opstanderne, thi Skisnuderne stikker ind under Slæden, og hver Gang Slæden synker i til Tværtræerne og trykker Skierne ned, er man naglet fast. Ved Kap Chalon (ca. 78 Graders nordlig Bredde) ligger aabent Vand, og min Rejse mod Nord stansede da dèr. Ad Clements Markhams Bræ kunde der ikke være Tale om at køre op. Jeg lod saa Hunde og Slæde blive ved Fjældfoden og gik til Fods op ad det fremspringende Næs og naaede ad den Vej et Stykke ind over Gletscherterritoriet. Heroppe fra saa' jeg, norden for Bræerne, det Land, der følger Kane Bassin helt op til Humboldt-Bræen, og som er det nordligste paa Vestkysten af

Grønland, hvortil Skib er naaet gennem Smith Sund, og jeg saa' Kap Isabellas stærkt formede Kontur paa den anden Side Smith Sund. Næs efter Næs sprang frem af den blaalige Skygge, der hvilede over Ellesmere Land. Det var et højtideligt Øjeblik at staa ene her paa dette uendelige Øde og stirre ud over Strækninger, paa hvis Udforskning saa mange Kræfter havde været sat ind, og hvor saa mange Mennesker havde mistet Livet. Skibe var forliste her oppe under Forsøg paa at trænge gennem Pakisen mod Nord, og to saa kraftfulde og kyndige Forskere som Peary og Sverdrup var i det isfyldte Sund, der skilte Nordvestgrønland fra Ellesmere Land, blevne tvungne i Havn med deres Skibe paa Breddegrader, hvorfra Grønland ikke lod sig helt omrejse med Slæde og Nordpolspunktet ikke lod sig naa over Havisen. Mange Skuffelser var der lidt her under disse tavse Fjældgiganter. Selv stod jeg her skuffet over ikke at kunne trænge videre frem og over at maatte lade Peary-Depotet paa den anden Side Sundet ligge urørt. Ingensinde var civiliserede Slæderejsende Syd fra langs Grønlandskysten trængt saa langt mod Nord som vor Ekspedition — vi var naaet længere end vor Plan havde angivet — alligevel havde man gerne villet lægge endnu en Breddegrad bag sig. Men det var umuligt at komme videre. Paa min Skistok havde jeg bundet vort danske Flag, det samme, der havde fulgt os over Diskos ukendte Indre og havde vajet ved Kap York og paa Saunders-Ø. Det blev udfoldet heroppe paa Bræryggen bag Kap Aleksander for at tjene til Vidnesbyrd om, at ogsaa vor Nation vilde gøre sig gældende i disse Egne. I Haab om, at det maatte blive Dannebrog, under hvis Farver Kysterne her omkring, de nordligst beboede paa Jordkloden, og deres lille elskværdige og dygtige Nomadebefolkning skulde vinde vedvarende Tilsyn og Paavirkning, erklærede jeg de danske Interesser i Grønland udstrakte ogsaa til disse de nordligst besejlelige og beboelige Kyster. Det var den 25. Maj.

Min Tilbagerejse til Nerkré blev en anstrængende forgæves Køren rundt paa den snefyldte Havis for at komme Sæler paa Skudhold. Flere Gange saa' jeg Sæler ligge ved Aandehuller, men det var umuligt at komme dem nær. Et Par Gange snoede jeg mig mavelangs et Par Hundrede Alen frem gennem Snesjappet og blev naturligvis ganske gennemvaad, men før jeg kom inden for sikker Skudvidde, hørte Sælen mine Bevægelser i Sneen og forsvandt.

Kun paa glat, haardblæst Sne kan man omtrent lydløst skubbe sig frem.

Efter at have maalt og fotograferet Beboerne i Nerkré og tilvejebragt alle mulige Oplysninger om deres Slægtskabsforhold og Levevilkaar, kørte Jørgen, Agpalarsuarsuk og jeg den 27. Maj tværs over Bugten — for at naa Ulugssæt paa Herbert-Øen — i stille Vejr og kun nogle faa Graders Kulde. En Mils Vej ude paa Isen indhentede vi en Slæde med en Mand og en Kvinde paa. Til vor Overraskelse viste Parret sig at være Pualuna og Gauonarks 20aarige Datter. De var altsaa blevne enige om at indgaa Forbindelse og var nu ude paa Bryllupsrejse. I deres Selskab gik Turen fornøjeligt og adræt til hen imod Midnat, da vi stansede ved et Isfjæld og smæltede Is til Drikke og kogte Søkonger af vor rigelige Forsyning fra Fuglefjældet ved Nerkré.

„Hvor finder du Landet skønnest?" spurgte jeg Pualuna. „Ved Netschilivik," svarede han afgjort, „dèr, hvor jeg bor."

„Nej, Umanark er skønnest," lo Agpalarsuarsuk. „Der bor jeg."

Men den unge Frue, der lige havde forladt sit Barndomshjem, vendte sig om og saa' tilbage mod Fjældene over Bopladsen Nerkré. Maaske længtes hun allerede, maaske var netop Nerkré den skønneste Plads i hendes Verden. Nu rejste hun altsaa nygift til nye Egne og nye Forhold. Var hun bevæget, eller var det blot mig, der slæbte rundt med mine civiliserede Begreber om de menneskelige Følelser og vilde have dem indpassede ogsaa blandt de ikke meget følelsesfulde Eskimoer. Hun var ikke smuk, den unge Frue, og ikke velklædt, men Pualuna var en meget opmærksom Rejseledsager og dækkede hende omhyggeligt til med Skind under vort korte Nattehvil ved Isfjældet.

. . . Northumberland-Øen, som Eskimoerne kalder Kiatark, der betyder det højtoppede Land, er ganske bræklædt, og gennem alle Kløfter skyder Gletscherstrømmene sig ned til Havets Kant. Ogsaa paa Herbert-Øens Top skimter man faste Brælag, men denne Ø ejer kun en enkelt producerende Bræ. I det smalle Sund mellem disse to Øer var Isen brudt op, og i den friske Østenvind, der nu havde rejst sig, saa' man Søerne hvidtoppede. For at slippe ind til Bopladsen Ulugssæt paa Herbert-Øens Sydside maatte vi derfor et langt Stykke Vej køre paa Isfóden, der var ujævn og spejlblank og

hældede ud imod det aabne Sund. Passagen var ikke ufarlig, og flere Gange væltede vi med Slæderne og saa' et og andet af vor Bagage rulle redningsløst ned ad Skraaningen og gaa i Vandet. Paa denne Maade mistede jeg et Par værdifulde Bøger af mit arktiske Bibliotek. Hundene var næsten ikke til at drive frem, krybende og med stor Forsigtighed vovede de sig ud paa den glatte Skraaning og borede Kløerne i Isen. Jeg havde trukket Strømper uden paa mine Kamikker for at staa bedre fast, men ofte maatte jeg krybe ved Siden af Slæden paa alle

Panigparks Søn.

fire og baade støtte Slæden, saa den ikke væltede, og selv støtte mig til den, saa jeg ikke rutschede ned i Vandet. Vi var godt trætte, da vi endelig kunde gøre Holdt paa Fastlandsisen. Her traf vi 3 besynderlige Polareskimoer i et laset og skiddent Skindtelt; aldrig før havde vi set saa gennemsmudsige og saa elendigt klædte Mennesker som disse. Ved Teltet stod en værkbruden lille Slæde og 4 slunkne Hunde. Da vi havde talt lidt med Folkene, erfarede vi, at de netop var 3 af de 4 overlevende fra Ulykken paa den store Bræ bag Nerkré. Nu var de paa Vej mod Syd til Slægtninge, der kunde tage sig lidt af dem og hjælpe dem paa Fode igen. Enken Alleka og hendes Sønner, den 18—20aarige Kraingark samt den 8aarige Imerarsuk (eller Pualuna) smittede formelig af, naar man rørte ved dem, saa smudsige var de. Da vi skulde køre videre, brød de i Hast Teltet ned, læssede alt deres Skrammel paa Slæden og slog Følge, men da de ikke kunde fragte Læsset med deres usle Trækdyr, stansede vi og tog en Del af deres Gods paa vore Slæder. Lille Imerarsuk blev anbragt paa min Slæde og fik Lov at smage lidt af min resterende evropæiske Proviant. Han nænnede næsten ikke at fortære den Kiks med Smør og Leverpostej, som jeg gav ham og ovenpaa hvilken han strøede det Kræmmerhusfuld Melis, som han ogsaa var bleven forsynet med. Om den Sultedød, de alle lige var undgaaet, og om Grunden til, at netop disse 3 overlevede Katastrofen, talte de slet ikke. Af Agpalarsuarsuk erfarede jeg, at lille Imerarsuks Fader var blandt de omkomne. Efterhaanden, som vi nærmede os Ulugssæt, blev den lille Fyr livligere og snaksommere, men alle hans Tanker drejede sig om de Mennesker, han dèr ventede at træffe, om Kødforsyning og Hundehvalpe. Han længtes efter megen Mad og nyt Bukseskind og efter at kunne komme til at lege med nyfødte Hvalpe. „For nu er det paa de Tider," sagde han, „da vi lægger Hundehvalpe til, saa vi til næste Vinter kan køre med dem."

Blandt vore egne Hunde bredte Forkølelsesepidemien sig. „Juno" var død i Nerkré, den havde i de sidste 3 Døgn ligget hen uden at tage Næring til sig og med Øjnene tilklistrede af gult Slim. Det var sørgeligt at se dens Dødskamp. „Damen" maatte fremdeles køres paa Slæden men havde vist næppe lang Levetid igen; jeg kunde dog ikke bekvemme mig til at skyde den, thi maaske kunde den komme sig. Baade „Bismarck", „Abel" og „Mahogni" var angrebne; de laa

og gispede i den fugtige Sne, og Foderet, som vi nu atter havde rigeligt af, tog de kun smaat til. Vi var naaede ind til Bopladsen og havde gjort Holdt neden for Teltlejren. Pualuna og hans Rejseledsagerinde var sammen gaaede ind i et pænt lille Lærredstelt, hvor de til vor store Overraskelse modtoges af en Fru Pualuna Nr. 1. Denne Dame, der forøvrigt var en Søster til Krolutinguark, bød ikke med særlig Begejstring sin Mands Medhustru velkommen, og da Jørgen senere var paa Visit i Teltet, fik han det Indtryk, at Pualuna selv

Fot.

Paa Isfoden langs Herbert-Øen.

havde vanskeligt ved at balancere i den lidt trykkede Situation, som de to Hustruers Møde unægteligt skabte. Pualunas Moder, der boer her i Ulugssæt, betroede os senere, at hun var ked af Sønnens polygame Tilbøjeligheder, „for det ender altid med Spektakkel.“ Men Pualuna, der er en dygtig Fanger, en stor Don Juan og desuden anset som Angakok, tillader sig alligevel den Luksus, det afgjort er, at holde to Koner her i Stammen, hvor Kvinderne er i betydeligt Mindretal.

Ved Ulugssæt laa der Brev til mig fra Rasmussen, der nu var rejst fra Saunders-Ø for at foretage en Runde heroppe i Inglefield-Gulf og træffe mig. Han skrev, at Moltke var i afgjort Bedring og

kunde sidde op flere Timer ad Gangen, vende sig selv paa Lejet, ja endogsaa begynde at krybe rundt paa Knæene. Vi turde vist nære Haab om hans Helbredelse. Gaba var alene bleven tilbage hos Moltke for at pleje ham og skaffe supplerende Ernæring, da vor egen Proviant jo ikke vilde vare synderligt længe. Desværre var 4 af Rasmussens Hunde angrebne af Sygdom, og fra alle Bopladser mældtes der om Sygdomstilfælde blandt Hundene.

I Ulugssæt tilbragte jeg et Par udmærkede Dage. Jeg boede i Torngés Telt sammen med Agpalarsuarsuk. Jørgen var flyttet ind i et Stenhus hos Asayuk, en Broder til Panigpark. Paa Briksen i Torngés Telt laa han og hans Kone og 3 Børn, hans Svigerinde med 2 Børn samt vi to Gæster; Pladsen var af den Grund yderst kneben men Varmen des bedre. Familjen her hørte til de mere renlige, men naturligvis belemredes jeg alligevel af en ny Invasion Polarparasitter. Jeg anvendte Tiden til at opskrive Navnene paa de tilstedeværende Pladsfolk samt maale og fotografere de fleste af dem. Paa 3 af Børnene her fra Pladsen fandt jeg den eskimoiske Plet nederst paa Rygsøjlen; den var fingerlang og pæreformet eller oval og af graabrun eller mørkebrun Farve.

Blandt Familjerne her paa Pladsen lagde jeg særligt Mærke til Ingapaluks, der er den smukke Pualunas Forældre. Konen kaldes Idoshwarsuæt, hvilket efter sydgrønlandsk Stavemaade maa være Igtuggârssuak. Manden er tavs og tilbageholdende, Konen smuk og statelig og af en virkelig værdig Optræden — hun er Søster til Panigpark og Asayuk. Ægteparret har 5 Børn, alle usædvanligt smukke. Om en 15aarig Datter, der er hjemme hos Forældrene, fortælles det, at hun har været gift med en Fætter, Krisunguark, men er bleven ham fratagen, fordi en Angakok i den nære Slægtskabsforbindelse saa' en Fare for Stammens Vel. I det hele søger man at undgaa Ægteskabsforbindelse mellem for nært beslægtede, i hvorvel Konkubinat ikke er udelukket. Men det er mærkeligt, at Slægts-Ægteskaber kan undgaas i en Stamme paa blot 200 Individer. Det vilde aabenbart ikke være til Skade for Stammen, om der tilførtes den nyt Blod af Eskimoer andet Steds fra. Af kendelig Værdi for Stammens Fysik og Intelligens har den Indvandring af Eskimoer fra den anden Side Smith Sund været, hvorom Merkrosark har fortalt. Saa vidt vi kan opspore, er det fornyede Kendskab til Kajakken virkelig kommen ved denne Indvandring.

Naturligvis har Kajakken ogsaa tidligere været kendt og brugt paa Kysten mellem Kap York og Kap Aleksander, men Mangelen paa Tilførsel af Træ har tilsidst umuliggjort Kajakbygning, og efter faa Slægtled har man forstaaet at undvære dette Fartøj, ja maaske helt glemt det. I Øjeblikket findes ingen Konebaade heroppe, og ingen af de Polareskimoer, jeg har talt med om en saadan Baads Konstruktion, mente sig i Stand til at bygge den. Vil det nogensinde lykkes os at skaffe Skibsforbindelse med Kap York fra Danmark over Upernivik, maa vi fremfor alt se at faa tilført Polareskimoerne en Konebaad eller Konebaadsmodel, thi det vil være af stor Betydning, om Stammen kommer i Besiddelse af Baade, paa hvilke der kan fragtes Kød fra de fjerntliggende Depoter hen til den Plads, hvor Overvintringshuset findes. En Konebaad er langt lettere at haandtere langs en havneløs Fjældkyst og lettere at reparere end en Træbaad. De to af Peary efterladte Træbaade er da ogsaa begge blevne beskadigede ved Landsætning. Eskimoerne her oppe savner baade Redskaber og Materialier til Reparation af en Træbaad, en Konebaad kan de derimod altid surre sammen og beklæde paany.

Den ejendommeligste Kvinde, jeg har truffet i Stammen, er Asayuks Kone, Arnarhwi (sydgrønlandsk Stavemaade: Arnarfik). Hun er midt i Trediverne, Søster til Torngés Kone og usædvanlig klog. Smuk er hun ikke, Haaret er kort, fordi det er faldet af efter Sygdom, og Pupillen i det ene Øje er hvid. Men bag hendes megen Snakkesalighed, der i første Øjeblik forekom mig generende, ligger der en stærk Trang til at erfare om Redskaber, om Tilstande, om Menneskeliv uden for den eskimoiske Horisont. Hun har set Peary og findes fotograferet i hans Bog. Hendes Mand Asayuk, der har rejst med Peary, ejer baade Winchester-Riffel, Skier og Snesko fra „den store Herre“, og Hjemmet besidder forskelligt Husgeraad af amerikansk Oprindelse. Arnarfik iagttager skarpt og har en skarp Tunge. Med et overlegent Blik paa de Mennesker, hun kender, forbinder hun i udpræget Form den almen-eskimoiske Evne til at fremstille Menneskers lattervækkende Egenskaber. Og hvad er det saa hun taler om, naar hun skildrer de Polareskimoer, jeg hidtil har gæstet, og om hvilke hun udspørger mig — ja hun karakteriserer vittigt og rammende hver enkelts mest fremtrædende Svaghed og kan efterligne Stemmer og Tonefald og karrikere Ansigtsudtryk. Hun gør Nar ad andre Kvinders Kamik-

syning eller spotter enkelte Mænds Kluntethed under Fangst. Jørgen og jeg spiste vor Middag inde hos Arnarfik, og Middagen bestod begge Dage af Søkonger, kogte i vor sidste Portion Ærtepølse — en vidunderlig Ret, som ogsaa Arnarfik er kultiveret nok til at have Smag for. Naturligt nok er hendes Mand Asayuk — Ægteskabet er barnløst — under Tøffelen. Blandt Polareskimoerne er ellers Manden selvsagt Overhoved i den snævre Familjekreds. Han bringer Fangsten hjem, han flænser den selv og bærer Kødstykkerne ind i Hytten eller Teltet, hvor det er Konens Opgave at holde Gryden i Kog og Lamperne vedlige, at tørre Tøj og sy Klæder og Kamikker samt passe Børnene. Det er som Regel Manden, der underholdende samtaler med Gæsten og byder ham Kød og Drikke.

Arnafik (Asayuks Hustru).

Konen sidder med halvnøgne, korslagte Ben og tier for det meste. Her er Manden Herre i sit Hus uden at være Tyran, thi han er altid meget opmærksom mod Hustruen. Saadan er altsaa Naturens Lov. Men nede i dansk Vestgrønland var det som Regel Konen, der flænsede Mandens Fangst og holdt Passiaren vedlige med Husets Gæst; dèr sad ofte Manden faamælt og trykket af Konens Overlegenhed. Civilisationen har hævet

Kvinden til Jævnmaal med Manden, og hun har benyttet sig af de vundne Rettigheder, næsten hævnet sig. Her har man altsaa en fremtrædende Forskel paa Natur og Kultur.

Arnarfik kan ogsaa tegne og sidder længe med Papir og Blyant, hun har laant af os, og tegner Eskimoer, Slæder, Telte og Hunde. Ja, hun er en Kvinde, hvis Begavelse ogsaa under andre Himmelstrøg vilde gøre sig gældende. Men jeg har Indtrykket af, at de andre Eskimokvinder ikke kan lide hende eller maaske snarere, at de misunder hende den Opmærksomhed, hendes Evner vækker hos besøgende.

Asayuk.

Arnafik er ikke nær saa tillukket som de fleste andre her oppe om Stammens Skikke og Aandetro. Hun er heller ikke bange for at nævne afdødes Navne, om end hun med sænket Stemme og hemmelighedsfulde Miner betror os Navnene paa alle de omkomne ved Bræulykken. Hun fortæller om Søsteren, der er Enke, at dennes Mand for et Par Aar siden druknede i Kajak under en pludselig Storm inderst i Inglefield-Gulf. Enken sad med 5 Børn og kunde umuligt ernære dem; det mindste Barn, en Dreng paa to—tre Aar, maatte derfor skaffes til Side, saa at Moderen, der bar Drengen i Rygpose, kunde blive

friere i sine Bevægelser og bedre være med i Erhvervskampen. Moderen lagde da en Kobberem om den lille Drengs Hals og kvalte ham. „Og det var godt for Barnet," siger Arnarfik, „for det havde jo ingen Fader til at ernære det; det kunde ikke faa Mad og Klæder." Og saa tilføjer Arnarfik følgende: „Hvis der havde været en hvid Mand til Stede, var Barnet jo ikke bleven dræbt, for I vil jo ikke tillade os at berøve det Livet. Men det er, fordi I ikke forstaar Livet her oppe hos os, I, som har store Skibe, der kan føre al jeres Føde og mange Slags Redskaber med paa Rejse. Men vi maa dræbe vore Børn, naar vi ikke kan ernære dem, ellers omkommer de jo langsomt, hvilket er værre end en hurtig Død. Vi er altid meget bedrøvede og ynkes over Barnet. Vi syr Liget ind i Skind, hele Legemet undtagen Hovedet, og dækker alt til med Sten. Vi kaster ikke Liget i Havet, for vi ynkes over det og vil senere se til Graven. Af Pearys Folk har vi forstaaet, at andre Eskimoer kaster Lig i Havet, men det gør vi ikke."

Under vort Ophold i Ulugssæt fortalte Arnafik Jørgen forskellige ejendommelige Træk af Polar-Eskimostammens Overtro og Skikke. Jeg nævner her et Par af dem: 1) „Fra gammel Tid har Folk hentet Sten til Knive her i Ulugssæt (af et Skiferlag i Fjældene). Naar Kvinder sidder paa Hug og bereder Sødyrskind ved at skrabe Fedtstoffet af Kødsiden, brugte de i gamle Dage Knive af Stenene i Ulugssæt. Endnu eksisterer saadanne Stenknive, men den Kvinde, der bruger en Stenkniv, maa ikke smile under sit Arbejde men skal sidde ganske alvorlig og have en stor Sten ind mod Ryggen. Hvis hun smiler, bliver Stenkniven uskarp og duer ikke mere til Arbejdet . . ." 2) „Hvis man smider Falkefedt (fra de Skind man skraber rene) ud i Vandet, saa vil næste Aars Islæg blive ødelagt af Masser af Skrueis og blive uden Sæler, men hvis det er Fedtet af en Ravn, man smider i Vandet, lægger Isen sig jævn og glat, og der bliver Rigdom af Sæler . . ." 3) „En Kvinde, som har født for tidligt, maa ikke selv vende Kødet i Gryden, men en af Husfællerne skal altid holde paa Skaftet af den Gaffel eller Pind, hvormed hun vender Kødet. Følger hun ikke denne Regel, aborterer hun paany."

Fra Ulugssæt paa Herbert-Øen kørte vi vester ud til Northumberland-Øen, Kiatark kaldet, hvor der under et højt Fjæld mellem et Par nedbrydende Bræer stod 3 Telte, hvis Beboere laa paa Søkonge-

fangst herude. Blandt disse Beboere traf jeg den unge smukke Sipsuk og den Ekrovark, hvem Uvdloriark havde bedt mig dræbe. Ekrovark var en Broder til den Angakok, som Uvdloriark og Maisaitsiark havde skudt Vinteren forinden. Naturligvis meddelte jeg ikke Ekrovark det Hverv, man havde tiltænkt mig, og 3 Døgns Ophold i hans Telt overtydede mig om, at Manden var Skikkeligheden selv. Ifølge Pearys Beskrivelse var Ekrovark den første Eskimo, Peary kom i Forbindelse med, da han i 1891 for første Gang gæstede Polar-Eskimoernes Kyster. Det var Ekrovark med Kone, der af Astrup lod sig overtale til at følge med til Pearys Lejr og slaa sig ned dèr for Vinteren (i Mc. Cormic-Bugten). Ekrovark er altsaa en Pioner, og den Bøsse, han ejer, en gammel Forlader fra Upernivik, hvor Peary havde købt den, viser ogsaa tilbage til en Pionertid, da endnu ingen Winchester-Rifler eksisterede her oppe. Blandt Polar-Eskimoerne er Ekrovark en Smule til Latter, fordi han kun ejer denne gamle Forlader og ikke „er fulgt med Tiden“. Det er kun naturligt, at jeg trøstede Ekrovark med at fortælle ham, at i dansk Vestgrønland er de indfødte ikke naaede længere end Ekrovark. Dèr kan de ogsaa kun købe gammeldags Forladere. Det kan Ekrovark forstaa, han tror nemlig, at de danske Vestgrønlændere er fattige som han selv, siden de ikke har anskaffet sig Bagladerifler. Men da jeg forklarer ham, at det er mit eget Lands „store, hvide Herre“, der spærrer de danske Vestgrønlænderes Land og ikke tillader f. Eks. Skotterne at komme ind og sælge moderne Vaaben, ej heller selv tilsender Befolkningen saadanne, hører Ekrovarks Forstaaelse selvfølgelig op.

Under Opholdet paa Northumberland-Øen var Jørgen og jeg hver Dag en Tur til Fjælds for at skyde Søkonger til Hundenes og vor egen Ernæring. De indfødte laa der oppe mellem Stenene, og naar en Fugleflok strøg lavt hen over Fjældsiden, blev der svunget nogle Ketschere i Luften, og hvert Ketschernet indeholdt da gerne indtil en halv Snes Søkonger, der enkeltvis blev tagne frem og kvalte. Alle Mennesker der paa Pladsen spiste Søkonger og tyggede paa Fugleskind og tørrede dem.

Til at begynde med var Vejret diset, senere fik vi Snetykning og løs, stortottet, tøende, tungt dryssende Sne et Par Døgn igennem; tilsidst havde vi en halv Alen blød Sne, og det var ikke til at tænke paa Slædekørsel. Først fra Midnat den 31. Maj klarede Vejret op, og vi

kunde læsse vore Slæder for Afrejse. En frisk Vind fra Øst begyndte at feje Sneen væk eller gøre den haard, og Temperaturen faldt fra ÷ $^{1}/_{2}$ til ÷ 3^{0} Celsius. Inden vi forlod Kiatark, bød man os paa fjorgammelt, raaddent Narhvalskød med paasiddende Spæk, der var grønt af Bedærvelse. Men alene Lugten af dette Maaltid holdt mig paa lang Afstand. Ogsaa Jørgen undskyldte sig, men Agpalarsuarsuk tog sig et forsvarligt Foder. „Det smager saa dejligt,“ udbrød han, „men en Doktor, der var med Peary, sagde, at vi bliver syge af saadan Føde.“ Om raaddent Kød udtalte senere Ingapaluk til Rasmussen: „Det kan godt være, at raaddent Kød er en Sygdomskilde for os, men naar jeg nu netop elsker disse mine Sygdomskilder, hvordan kan jeg saa lade være at spise deraf!“

Ædegilde ved Kogestedet. Fot.

Ogsaa ved Kiatark traf jeg Folk med kort og tyndt Haar. (Torngé havde næsten mistet alt sit). Det viser sig, at der sidste Efteraar har raset en smitsom Sygdom langs hele Kysten, mange Mennesker er døde af den, særligt nede ved Kap York-Næsset, hvorfra Sygdommen udbredte sig videre mod Nord. Næsten alle Mennesker var angrebne, og de, der ikke døde, mistede under Reconvalescensperioden deres Haar. Eskimoerne tror selv, at Sygdommen stammer fra et skotsk Hvalfangerskib, der forrige Sommer (i Juni 1902) laa nogle Dage ved Isen uden for Kap York og dér havde Forbindelse med de indfødte. Kun enkelte tænker, at Sygdommen kan være kommen fra det Skib, der i August 1902 hentede Peary og sejlede Inglefield-Gulf rundt. Om Sygdommens Art kan jeg ikke faa andre Oplysninger, end at den begyndte med Hovedpine og Mavepine. Saa vidt jeg kan se af spredte Oplysninger er over 30 Eskimoer blevne Sygdommens

Ofre; — hvilken grusom Decimering af en Stamme paa omkring 200 Individer! . . . I Egedesmindes Distrikt havde et skotsk Skib netop Sommeren 1902 tilført Befolkningen en Sygdom, der bredte sig langs Kysten helt op til Disko-Bugten og angreb baade Grønlændere og Danske. Denne Sygdom, der antoges at være tyfoid Feber, er antagelig den samme, der under lidt ændret Form har hærget Kysten her længst mod Nord. Vil man beskytte Polar-Eskimoerne og værne deres Eksistens, bliver det altsaa nødvendigt, om ikke af andre Grunde saa for at hindre smitsomme Sygdommes Overførelse, at tage Kysten og dens Befolkning under Beskyttelse og hindre den fremmede, ukontrollerede Besejling, der i det seneste Tiaar er taget til med Peary-Ekspeditionerne. I hvert Fald bør et Sundhedseftersyn under en eller anden Form etableres ombord i Skibene, inden Kysten anløbes, ellers risikerer man jo Polar-Eskimoernes Udryddelse inden kort Tid.

Vejen fra Kiatark gik over Ulugssæt og langs Herbert-Øen til Østnæsset, hvor der nu ikke længere var Folk i Telt. Vi var ledsagede af Ingapaluks, og paa deres Slæde var der anbragt en Kasse med 5 nyfødte Hundehvalpe liggende i Skindstumper. Hver Gang, vi gjorde et lille Holdt, blev Hvalpenes Moder, der maatte yde sin Trækkraft under Kørselen, spændt fra og fik Lov at komme hen og yde sine Smaa Tilsyn og Næring. Slædelæsset var stort og tungt, et helt Flyttelæs, og de 5 Hunde havde mere end nok at gøre med at bringe det frem. Et Sted havde Isen slaaet en Revne, og vi maatte gøre Omvej for at komme over. Under denne Kørsel styrtede en af Hundene i mit Spand, „Freja“ (laant af Moltke), der havde været hæftig syg de sidste Par Døgn; den kunde ikke trække mere og ikke staa paa Benene, og da den desuden var i daarlig Stand og uden øjeblikkelig Værdi, og dens Sygdom syntes dødelig, bestemte jeg mig til at gøre en Ende paa dens Lidelser; jeg skød den og Ingapaluks Kone flaaede straks Skindet af den og fik Lov at beholde det.

Hen paa Aftenen naaede vi Itivdlerk ved Indløbet til Olriks Bugt, hvor der nu var stor Teltlejr, og hvor jeg traf Rasmussen. Ogsaa Sorkrark og Kale var her, Rasmussen var rejst i Følge med dem og havde haft megen Morskab af Selskabet. Der var fuldt op af Fangst, og Sorkrark og Kale kom straks løbende med mine Yndlingsretter: Hjærte og Lever af nyfangede Sæler. Der blev stort Ædegilde i fri Luft, alle Vegne kogtes der ved Stenene paa Morænesletten, som

danner Itivdlerks Boplads. Der var Munterhed og Feststemning over alle Mennesker. I Teltene blev der sunget Trommesange, og man blev budt paa Lækkerier ved de forskellige Gryder. Hver især fortalte om sine Rejseoplevelser samt om Fangstudbyttet og Isens Tilstand inde i Bugterne og yderst ved Havsiden.

Blandt de eskimoiske Skindtelte stod et enkelt lille, meget sirligt Lærredstelt, i hvilket Pearys forhenværende Tjenerinde Alakrasinark og hendes Mand Piuvatsork boede med de to Børn, jeg tidligere har omtalt. Her logerede Rasmussen, og herind blev vi begge under megen Højtidelighed inviteret af Fru Alakrasinark, som i en blaa, emailleret Skaal, hvis rene Ydre og Indre gjorde et beskæmmende Indtryk paa baade Jørgen og mig, der ikke kunde holde vore Koge-sager saadan i Orden, kogte en Rest Majsmel, hun havde fra Pearys Tid, sammen med lækkert Narhvalspæk, som hun tyggede og spyttede ud i Skaalen. Denne Majsgrød blev serveret paa rene Bliktallerkener og nydt som Festkost. Bagefter fik vi The, ogsaa i rene Kopper. Jeg havde i lang Tid ikke følt et saadant Behag som her i dette Telt, der var lille men propert, hos dette unge, jeg kan godt sige velopdragne Ægtepar. Med Properheden er det naturligvis saa som saa, alt er jo relativt, og naar f. Eks. Spædbarnet forurener sig i generende Nærhed af Maden, og Moderen renser Barnet med de blotte Hænder og uden at rense Hænderne serverer os Maden, faar man unægtelig, maaske fordi Hyggen herinde vækker civiliserede Begreber til Live, en svag Opkastningsfornemmelse. Men Fru Alakrasinark mener os det godt, og vi, som hungrer efter en Smule Kultur, befinder os tilsidst inderligt vel.

Det er Pinse, og vi vil fejre denne vort Hjemlands Foraars-Festtid med en fælles Udflugt — Rasmussen, Jørgen og jeg. Vi vil længere ind i Olriks-Bugten end Agpalarsuarsuk og jeg sidst naaede, da vi var paa forgæves Rensjagt, vi vil naturlivis ogsaa se os om efter Sæler og Rensdyr men ellers bare glæde os over Samværet og Friheden. Piuvatsork og Agpalarsuarsuk vil ledsage os, og den 1ste Juni om Morgenen Kl. 3 er vi rejseklare. Men forinden Afrejsen har vi drøftet, hvorledes vi bedst kunde komme i Forbindelse med de skotske Hvalfangerskibe, der om en Uge eller to ventes at passere Isranden uden for Kap York. Moltke kan selvfølgelig endnu ikke flyttes fra Saunders-Ø, men da man ikke sikkert kan stole paa, at Skotterne, naar de

ingen nærmere Underretning faar om vort Opholdssted, kommer op i Farvandet omkring Saunders-Ø, for saa vidt dette er passabelt, maa vi nødvendigvis enten selv køre til Kap York eller sende Bud med en eller anden Eskimo, der for gode Ord og lidt Vederlag er villig til at rejse derned og aflevere Brev til Kap Yorks Beboere, der saa kan bringe det ud til Skotterne, saa snart disse kommer til Syne ved Isranden.

Nu træffer det sig saa heldigt, at den lille, halvt invalide men helt rørige Osarkrark, der med sine 3 Hunde er kommen til Itivdlerk, og som har faaet Nys om vore Planer, tilbyder at rejse til Kap York, hvor hans Broder Uvdloriark, hvem han gerne vil besøge, har Vinterhus og Sommertelt. Den første Meddelelse om hans Tilbud bringer alle Pladsens lattermilde Eskimoer i Bevægelse: de kan ikke komme sig af Morskab over Osarkrark og hans 3 Hunde, der ene skulde gøre Turen først over Bræerne til Wolstenholm Sund, dernæst over Bræerne til Kap York! Men Osarkrark staar ved sit Ord, og da vi har talt lidt med ham og mærket, at hans Stolthedsfølelse krænkes, hvis vi ikke betror ham Brevets Besørgelse, da vi desuden ingen anden kan faa til at udføre dette vigtige Ærinde, og da ingen af os mener det praktisk selv at gøre Turen og risikere at blive afskaaret fra Forbindelsen med Kammeraterne paa Saunders-Ø, vore Rejsers stadige Knudepunkt, tager vi til sidst med Tak mod Osarkrarks Tilbud og udlaaner ham et Par Hunde til Hjælp paa Turen. Han er stolt og lykkelig og kror sig under sine Landsmænds noget dæmpede Munterhed. Den brave lille Osarkrark vandt en Kniv og vor Taknemmelighed ved at paatage sig Hvervet og indledede dermed et Venskab, der fik en hjærteligere og mere langvarig Karakter end noget af de mange andre, vi stiftede der oppe.

Undervejs til Kap York skulde Osarkrark bringe Brev til Moltke og Gaba paa Saunders-Ø samt skaffe sig Hundefoder og modtage en mindre Forsyning af vor evropæiske Proviant. Saafremt han ikke selv forblev ved Kap York, til Skotterne kom, men returnerede til Saunders-Ø, skulde han, om det var ham muligt, medbringe den ved Kap York efterladte Kasse Proviant.

Og saa arbejdede da den lille, skævbenede, laset klædte Osarkrark med de 5 Hunde og en næsten tom Slæde sig op ad den 2300 Fod høje Gletscherarm ved Itivdlerk. Fjældtaagen hyllede ham snart

ind i et uigennemsigtigt Dække, og Teltlejr-Folkene ved Itivdlerk maatte søge sig en ny Genstand for deres lattermilde Vid.

Det følgende Par Døgn var vi altsaa paa Lystrejse for at fejre Pinsen. Sæler saa vi overalt og fik skudt tilstrækkeligt til Hundene og os selv, og midtvejs ind i Olriks-Bugten naaede vi, helt ind bag det store fremspringende Fjæld paa Landets Sydside, der indtil Pearys Rejse ind, i Bugten antoges for Bugtens Bund; bag dette Fjæld bredte den sydlige Kyst sig i bølgende Slettestrøg, over hvilke vi ved mild Midnatssol gjorde en længere Vandring efter Rensdyr uden at se noget. Langt ind i Landet skar Olriks Bugt sin smalle Arm mellem høje, bræfyldte Kyster, og Piuvatsork fortalte om Efteraarets Strejftog herind efter Rensdyr og om en Sø med Smaalaks paa Bugtens Sydside. Vore Tænder løb i Vand efter Laks. Det var nu flere Maaneder siden, vi havde smagt Fisk, men maaske befandt vi os ikke længere i Polar-Eskimoernes Land, naar rigtig Rensjagten skulde gaa for sig, og Lejlighed til Laksefiskeri frembød sig. Saavidt vi kan forstaa, er de enkelte Fjældsøer her oppe, kun to—tre i Tal, der indeholder Laks, ikke isfri mere end 5—6 Uger af Aaret.

Sent om Aftenen den 3. Juni rejste Rasmussen fra Itivdlerk mod Syd for at overtage Vagten hos Moltke, og jeg, ledsaget af Jørgen og Agpalarsuarsuk, tog over Olriks Bugt til Narsark for derfra at køre ind til Bunden af Inglefield-Gulf til Bopladsen Kangerdlugsuark, hvor Rasmussen forinden vort Møde havde været paa kort Visit, og hvor jeg skulde fotografere Folketyper og foretage antropologiske Maalinger. Det galdt jo om at faa fotograferet saa mange Individer som muligt, nu da det ikke saa ud til, at Molke kunde faa dem alle tegnede.

Det var rent galt med mine Hunde, „Mahogni“ døde ved Itivdlerk og „Damen“ ved Narsark. Ogsaa Jørgen mistede et Par Stykker. Det er bedrøveligt at se de kære Dyr falde fra. Skal vi blive her oppe til Vinter, vil vor fortsatte Eksistens være afhængig af, om vi har Hunde nok. Men der er intet Middel mod Sygdommen.

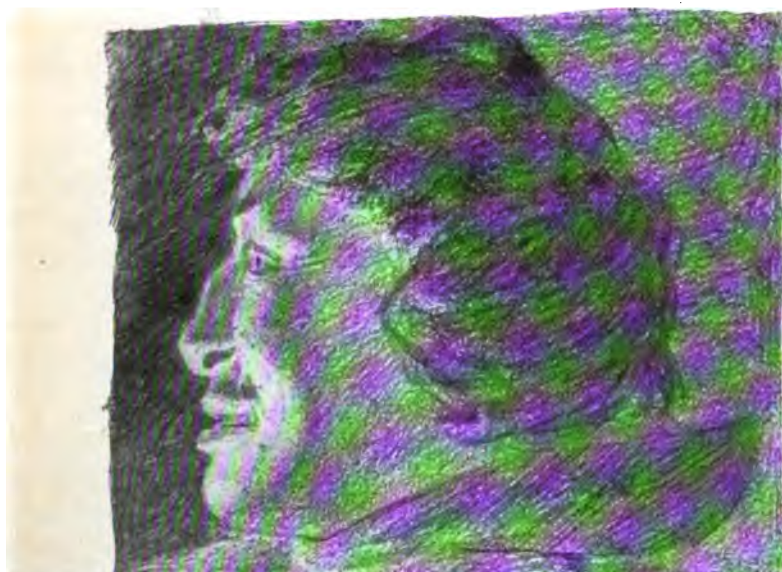
Jeg vilde ikke for alt have undværet den altid fornøjelige Agpalarsuarsuk paa min Rejse. Hans Humør var uopslideligt, og han havde efterhaanden overtaget Jørgens Rolle som min Medhjælper, naar jeg skulde opstille Glasplade-Fotografiapparatet eller foretage Maalinger. Han var saa ivrig efter paa Forhaand at forklare Beboerne paa hver ny Plads, vi kom til, hvad det var, jeg ønskede, og han lo

lige hjærteligt hver Gang han fortalte dem om min besynderlige Lyst til at sammenligne Folks Hovedform og maale deres Armspand, Brystvidde, Krophøjde samt tage Prøver af deres Haar og lære deres rigtige Hudfarve at kende. Det var ham en herlig Spas at belé min Virksomhed, og mangen Gang, naar Folk var lidt modvillige, fik han dem overtalt til at staa rolige foran Fotografiapparatet eller klæde sig af, naar Maalingerne skulde begynde. Jørgen var tilsidst bleven helt overflødig, og da han enten ikke var ganske rask eller ogsaa ked af Rejselivet eller maaske ugidelig nu i Foraarsvarmen, lod jeg ham rejse til Saunders-Ø. Han er af den Slags Karakterer, at naar han ikke har Lyst til sit Arbejde, gør han ingen Ting ud af det. Med al hans Udvikling, hele hans forbløffende Intelligens og forholdsvis store Maal af Kultur, formaar han alligevel ikke rigtig at samle sig til blot systematisk at føre Dagbog, fordi han bestrider Nytten af et saadant Arbejde. Jeg har ofte foreholdt ham, hvilken stor Betydning Kateket Johannes Hansens (Hansérarks) Dagbog, ført under Holm og Gardes Konebaadsekspedition til Sydøst-Grønland, senere fik for den fulde Forstaaelse af de hedenske Eskimoer ved Angmagsalik, deres Sprog, Aandetro, Husliv og Fangstforhold. Det burde være Jørgens Ærgerrighed at hjembringe fra denne vor ejendommelige Rejse et Sidestykke til Hansérarks Dagbog fra Østkysten. Men al Jørgens Dagbogsføren bestaar i blotte Tilløb. Han forsvarer stadig sin Mangel paa Lyst til Skriveri med Bemærkninger om, at alt, hvad han ser og hører, er han begavet nok til at kunne huske og siden nedskrive, hvis han eller andre skulde bryde sig derom, men han vil ikke bruge sin Tid til at skrive en Mængde Enkeltheder ned, der maaske siden viser sig at være uden Interesse. Selvfølgelig bestrider jeg kraftigt hans Ræsonnement men overbeviser ham ikke — og tvinge ham paa et Omraade, hvor hans Vilje er fri, vil jeg ikke. Han er kun engageret som Tolk og Rejseledsager, ikke som selvstændig Forsker, og som Hundekusk er han nu som før snarraadig og frygtløs.

Altsaa: Jørgen blev sendt tilbage til Saunders-Ø, og efter en Dags Ophold ved Narsark, hvor jeg blandt nye Polar-Eskimoer havde Arbejde nok at gøre, rejste Agpalarsuarsuk og jeg, fulgt af vore gamle bekendte, Alatta og den Uivsagavsik, der var med Peary, ind til Bunden af Inglefield-Gulf til Bopladsen Kangerdlugsuark i Nærheden af Academy-Bugt. I Selskab med Agpalarsuarsuk, som altid er glad

og kaad, bliver den uhyggelige Alatta til en skikkelig Klovn, og Uivsagavsik, der er en velbegavet Spøgefugl, hidser de to andres Lystighed op over alle Grænser. Tidt, naar vi holdt stille paa Rejsen for at klare Skagler, lo vi allesammen saadan over Alattas Abekatteri — han havde fundet paa at efterligne min Eskimodialekts Betoninger saavel som mine Bevægelser, naar jeg løb bag Slæden eller piskede paa Hundene — saa vi helt udmattede og med ømme Maver maatte smide os ned paa Slæderne og le færdigt i Stilhed. Vi saa' flere Sæler, men der var for lidt Alvor til, at Jagten kunde forløbe heldig. Bedst, som Uivsagavsik krøb mavelangs frem mod en intetanende Sæl, udskingrede Alatta, anstiftet af Agpalarsuarsuk, en saa gennemtrængende Latter, at Sælen blev skræmt og pludselig forsvandt gennem Aandehullet, og Uivsagavsik vendte tilbage med et fortrydeligt Ansigt, der naturligvis blev Genstand for de andres Spot. Saadan forløb Turen meget uderholdende, men jeg kunde ikke faa et alvorligt Ord indført eller erholde en fornuftig Forklaring paa mine mange Spørgsmaal om Egnen herinde, om de Mærker af gamle Bopladser, vi passerede, eller om Fuglelivet og Isforholdene om Sommeren. Jeg var ganske træt, da vi endelig naaede Bopladsen og fik opslaaet vort Telt og kogt det uundgaaelige Sælkød. Blandt Folkene her inde lagde jeg straks Mærke til en gammel, hvidskægget, kroget Mand med et sjælden elskværdigt Ansigt. Han hed Krillernerk. Rasmussen havde under sit Besøg herinde boet hos ham og haft meget Udbytte af at høre hans Sagnfortælling. Jeg anslog hans Alder til midt i 60erne eller op mod 70; selv kendte han naturligvis ikke sin Alder, og da jeg spurgte ham om, hvorfor han ikke kendte den, svarede han: „Hvorfor skulde jeg tælle mine Aar, de løber jo dog, uden at jeg kan holde paa dem; næh, mine Hundes Antal vil jeg kende, for Hundene maa ikke løbe bort.“ Under uophørlig Latter fra Tilskuernes Side anbragte jeg Agpalarsuarsuk, Alatta og Uivsagavsik Side om Side paa en Sten og lod dem strække Fingre og Tæer frem. „Her er 3 Mennesker,“ sagde jeg, „altsaa 3 Gange 10 Fingre og 3 Gange 10 Tæer: saa mange Aar er du, Krillernerk, og saa endda en Haand til og maaske endda 2—3 Fingre.“ Og jeg rakte min højre Haand og et Par af venstre Haands Fingre frem. „Altfor mange Aar er jeg,“ lo Krillernerk, saa Taarerne randt ham af Øjnene, „altfor mange Aar.“

Grundlovsdagen, den femte Juni, blev en slidsom Dag. Med mine

Torngé.
Igtuggârsuak. Ingapaluk.

Polar-Eskimoer.

Rejsefæller og gamle Ingapaluk, der nu var kommen herind, foretog jeg paa Slæde Turen helt ind til Bunden af Inglefield-Gulf til det store fremspringende Landnæs, Peary kalder Wilson Bluff, men som i Eskimosproget hedder Nunatarsuark („det store Landnæs"). Fjældvæggene er stejle og mørke, men omtrent helt inde ved Bræekanten er der en Sænkning i Landet, ad hvilken man kan stige op. Det sneede om Morgenen, og Fnuggene smæltede straks paa Skindtøjet; det var dog endnu én Grads Kulde. Morgenmaden bestod af to nyskudte Ryper, der paa denne Tid er sommerklædte paa Ryg, Hals og Hoved men endnu hvidplettede under Bugen og helt hvide under Vingerne. Det var et Par, og Hunnen havde allerede Æg i sig. Ved Foden af Nunatarsuark rejste jeg et lille Lærredstelt, som Agpalarsuarsuk og jeg havde faaet overladt af hans Søster Alakrasinark, der foruden sit eget Telt ogsaa besad dette fra den Peary'ske Overflod. Teltet rejstes ved Hjælp af en Midterstok og havde forneden en Indgangsaabning paa 1½ Alens Højde, Bundfladen var ca. 3 Alen i Kvadrat. Paa Toppen af Fjældet havde en midaldrende, stærkt skægget, overordentlig elskværdig Mand ved Navn Akumulinguark et mindre Depot Renskød liggende fra forrige Efteraarsjagt. Paa Vejen til og fra dette Depot, som skulde hentes hjem, var det vor Hensigt at se efter Rensdyr, men Sneen dryssede ustanseligt, og Luften var uklar, og jo højere vi kom op, des tættere svøbte Taagen sig om os. Vi vandrede uafbrudt i 8 Timer og naaede saa paa et Plateau helt inde mellem Indlandsisens to nedskærende Strømme en lille Stendysse, hvorover et mægtigt Rensgevir var anbragt som Kendingstegn. Varme og forpustede af den hurtige Marsch i et stenet og stigende Terræn, der efter mine Barometermaalinger naaede 2900 Fods Højde, var det en Vederkvægelse at smide sig i Sneen ved Siden af Depotet, og da dette blev aabnet, afhugge sig store Skiver let frossent, raat Kød af Bovene eller Ryggen. Lækrest er naturligvis Mørbraden men en Himmerigsmundfuld især Marven i Løbene. Man flækker et Ben paa langs og udtager den lyserøde Strimmel Marv og fortærer den raa. Her oppe smager den mig som hjemme den fineste Dessert. Ogsaa en Del af Rensdyrets Mavesæk fandtes i Depotet, og hver af os fik tildelt en Portion af Størrelse som en knyttet Haand. Længe saa' jeg mine Fæller henrykte gnave i den frosne Klump — jeg nødes til at sige Mødding! — uden at jeg kunde bekvemme mig til at smage

ogsaa paa den Slags Delikatesse, men man lo saa længe ad min Kræsenhed, at jeg lukkede Øjnene og satte Tænderne i Klumpen. I Sandhedens Navn maa jeg tilstaa, at Smagen var krydret, næsten som naar man spiser frosne Sortebær, og ingen ubehagelig Lugt forraadte Stoffets Art. Læskende og appetitvækkende var denne Grøntret til Kødet, og inden jeg saa' mig for, var Klumpen fortæret. Den Smule mindre behagelige Eftersmag, man bagefter havde i Mundhulen og Svælget og de Opstød, der af og til mældte sig, tvang man Magten fra ved at slikke Sne.

Jeg var overmæt og veltilpas, varm og kraftig ernæret, da vi hver især belæsset med en Part af Kødet travede i Gaasegang den lange Vej over Plateauet og ned gennem Kløftens Stenrovser til Teltet i det evindelige samme tøende Snesjap. Ved Teltet kogte vi paa min Primus og ved den sidste Rest Petroleum flere Gryder fulde af Sælkød, hvis Suppe vi gjorde kraftig med megen Talg. Saa krøb vi alle ind i det lille Telt, hvis slatne, snetyngede Vægge hang ned over Hovedet paa os og virkede som vaade Omslag. Jeg forsøgte paa at faa Aandemanerviser i Gang, men det endte med, at mine Kammerater sov snorkende ind, og snart sov ogsaa jeg. Jeg vaagnede den sjette om Morgenen ganske gennemvaad, thi ved vor Legemsvarme var Temperaturen i Teltet stegen til + 2, og Sneen smæltede gennem Lærredet. Udenfor viste Termometret 0, og stadig havde vi overskyet, diset Vejr med svag Sne.

Naar man til Hovedernæring bruger raat, frossent Kød med Spæk eller Talg, vil Fordøjelsen i Begyndelsen lide derunder. Endnu var min Mave ikke vænnet til udelukkende at fodres med saa stærk en Kost, og Dagen efter Fjældturen blev jeg noget ødelagt af altfor hurtig Fordøjelse. Men det trøstede mig dog at se, at ogsaa mine eskimoiske Kammerater havde taget for rigeligt til sig af den fede Rensdyrtalg: de led nemlig om end i mindre Grad samme Kvaler som jeg. Ud paa Aftenen restitueredes vi ved store Portioner haardkogt Kød af gamle Hansæler. Et Par af Kammeraterne gjorde sig rejseklare, medens Agpalarsuarsuk og jeg blev tilbage for at sove endnu en Nat i Teltet ene her inde i Ensomheden, hvor vi var sikre paa at faa Ro. Bunden var stenet og Lejet ubekvemt, men et træt Legeme finder Hvile overalt. Da vi vaagnede, skinnede Solen festlig ind gennem en tør Teltvæg, vi havde atter faaet klart Vejr, lykkeligt Rejsevejr. Ag-

palarsuarsuk, det sorgløse Barn, synger ude paa Fjældet sine evigt samme Angakokmelodier. Han ordner Hundene, og jeg bryder Teltet ned.

Den næste Dag blev vi i Kangerdlugsuark og gjorde Maalearbejdet og Navneopskrivningen færdig dèr. I klart Solskin og 5—6 Graders Kulde med en frisk Brise af Nord stod alle Fjældvægge skarpe og mørke mod alle de skinnende Bræer. Her er en Stemning som af „Verdens Ende" ved Bunden af denne Bugt, hvor Isstrømmene fra Grønlands Indre vælter ned og udaander deres gennemtrængende Kulde. Inde over hundred Mile brede Strøg af ukendt Højde har gennem Aartusinder Isen dannet sig af neddrysset Sne, der hobede sig op og ved eget Tryk blev til Is. Alle underliggende Landskaber er skjulte og vil gennem Aartusinder være værnede mod Efterforskning. Fjældrygge, Højplateauer og dybe Dalsænkninger — alt er jævnet ud og dækket til, Gletschernes uhyre, umaalelige Tryk hviler over Grønlands aldrig sete Indre. Ingen menneskelig Fod har skaffet sig Vej over dette uendelige Øde, der fylder hele det midterste Grønland. Nansens Rejse tværs over Sydgrønlands Indlandsis og Pearys og Astrups over Nordvestgrønland er endnu ikke bleven fulgt af en Gennemkrydsning over det mellemste Grønlands Gletscherørken — derinde, hvor maaske den nordlige Halvkugles ene Kuldepol er at finde, det absolute Nulpunkt, hvor om Vinteren intet Menneske vilde kunne leve, Livløshedens Nirwana, hvor end ikke Sommeren kender til Dyr eller Fugl eller blot den ringeste Plantevækst. Men ogsaa paa denne Rejse vil Mænd en Gang vove sig ud for at gennemføre den. En og anden har maaske Planer færdige allerede, ogsaa min Hjærne tumler, nu som før jeg kom til Grønland, med en Ekspedition til Gennemkrydsning af Grønlands bredeste, højeste og fuldkomment ukendte Gletscher-Indre. Ja, mange Planer opstaar og forgaar i en hvid Mands Hjerne, naar man i Ensomhed blandt disse vor Jordklodes nordligste Mennesker er uden Traad til Omverdenen og berøvet alle de Impulser, der i Dagliglivet hjemme udgør Folks væsentligste Tankestof. Intet Bud, intet Brev, ingen Avislap, ingen telegrafisk Depesche, ikke en eneste Antydning af Lyd fra Livet uden for disse golde, pragtfulde Kyster mælder om en anden Tilværelsesform end den, der nu er bleven vor. Hjernen faar saa travlt med at fylde Tiden ud, og endnu inden den har klaret, hvorledes Dagens og de

nærmeste Ugers nøgne Livsbetingelser skal kunne sikres, længe før vi er undslupne de Farer, der maaske i Øjeblikket truer vor Tilværelse, er der gjort Planer op for mange Aar af et fremtidigt, maaske problematisk Liv, men netop i saadan Tankevirksomhed ligger jo den mest levende Protest mod øjeblikkelig Tilintetgørelse: den, der véd, hvad han vil udrette i Livet de nærmest følgende Aar, kan jo ikke række Døden Haanden allerede i Aar! . . .

Det var en Flok prægtige Rejsekammerater, der fulgte mig fra Kangerdlugsuark til Narsark den 7. Juni om Aftenen. Jeg maatte tænke paa Middelalderens Krigertyper eller vor mest straalende Oldenborgertids Junkerhoveder, naar jeg saa' paa de af langt Haar indrammede, kraftigt tegnede Eskimoprofiler, der omgav mig; thi lignede ikke Alatta dèr paa Slæden vor egen Christian den Femte, saaledes som han sidder til Hest paa Kongens Nytorv! Og Angutigavsik („den slemme Knægt") med det bølgende Haar og de fyldige Læber i et fremskudt Underansigt, det lille Overskæg under en tungt nedhængende Næse var jo grangivelig Frederik den Tredje over Porten i Københavns Kastel. Angutivdluarsuk mindede mig derimod om de flamske og hollandske Malere, han var en Franz Hals med tilspidset Hageskæg, en forsoren Renaissancefigur, rigtig en Kunstnerskikkelse fra de store Tider . . . . Jeg kom til at tænke paa Kunst og Kunstudstillinger, „Charlottenborg" og „Den Frie", og kunde ikke frigøre mig for en pludselig Sorg over at være lukket ude fra den Nydelse og Berigelse, som Kunst giver. Paa Vennerne i deres Kunstnerhybler tænkte jeg med Længsel og ønskede mig en af de Aftener tilbage, hvor vi under Skraataget og mellem Staffelier gik Livets Sandheder og Løgne ungdommeligt paa Klingen. Men den, der er ene, har kun ondt af at mindes, — altsaa: videre! Dette: altsaa videre! bliver altid Slutningen paa alle de Tankerækker, der fører hjemad, Omkvædet paa Tonerne, der med de sydlige Vinde stryger hjemmefra og vil forstyrre min Ligevægt. Altsaa videre!

Men det var ikke saa nemt at komme videre i Dag, Føret var tungt og Hundene dorske, og saa havde vi faaet Følgeskab med Familjen Kridla — Mand, Kone, 3 Børn, et helt Flyttelæs og en eneste Hund for Slæden. Denne ene Hund var tilmed svanger og syntes at have Møje med at slæbe sig selv endsige trække Læsset. Paa den højt læssede Slæde, hvor Teltstænger, Teltskind, Skindklæder, Ka-

mikhø, Kogekar, Fangstredskaber, frossent Kød og hvad andet en Eskimofamilje kan eje af Nødvendighedsartikler var læsset i Højde med Opstandernes Tværtræ, sad der øverst oppe en lille 3—4 Aars Pige og halvsov og helfrøs. Bag ved Slæden gik Kridla foroverbøjet og skubbede og puffede, rokkede og løftede for at tvinge Slæden frem. Han svedte sig mange lyse Striber ned over Pande og Kinder. Og Konen, lille og rund af Svangerskab og med et Spædbarn i Rygpose og en 5—6 Aars Dreng ved den ene Haand, lagde med sin

Blyants-Tegning af Aininark.

anden Haand alle sine ledige Kræfter i Skubbet mod Opstanderne. Saadan holdt Familjen Flyttedag. Der var 6 danske Mil fra Kangerdlugsuark til Narsark og atter 6 Mil fra Narsark til Kiatark, hvorhen Familjen agtede sig paa Søkongefangst. Alatta og Agpalarsuarsuk var ofte ved at sprænges af indvendig Kluklatter over Familjen Kridlas Rejsemaade. Kridla var fattig, fordi han ikke var dygtig, og fordi hans Hunde var døde; han hørte til de „uheldige Fangere", men han syntes at tage sin Skæbne med Humør, og Konen var heller ikke forknyt. Af og til raabte hun til os, medens vi kørte ved Siden af, noget, der skulde sige saa meget som vort jydske Mundheld: „Ja, den, der ager med Stude, kommer ogsaa med!" Flere Gange tilbød jeg at

tage noget af Kridlas Gods over paa min Slæde eller køre et af Børnene. Men Kridla vidste jo, at jeg havde Hastværk for at naa ned til Saunders-Ø til Skotternes Ankomst og nægtede derfor at tage mod mit Tilbud. Laane dem en Hund kunde jeg ikke, thi for den forestaaende Brærejse var jeg smaat nok kørende. Af vor samlede Flok var alene Uivsagavsik rigeligt forsynet med Hunde, han havde 9 i Spandet, men Uivsagavsik var ikke af den Slags Naturer, der ofrede sin Hjælp paa Folk, fra hvem han ikke kunde vente sig Gengæld — han havde, desværre ikke for intet, været et Aar i civiliserede Menneskers Land (med Peary i Amerika)! Det første Par Timers Tid fulgtes vi paa Rejsen med Kridlas for at „pace“ dem og deres ene Hund, men saa kørte de rent i Staa og bestemte sig til at hvile og koge Kød. Naar Eskimoen møder Hindringer paa sin Vej og ikke véd Raad til at overvinde dem, koger han altid Kød — hvis han da ejer noget. Og Kridlas havde Kød nok, alsaa slog de Lejr. (Jeg hørte siden, at de havde været 3 Dage om at naa fra Kangerdlugsuark de 6 Mil til Narsark. De blev til Grin for hele Egnen fra Kap Aleksander til Kap York. Hver Gang, man traf Mennesker, man ikke i den seneste Tid havde set, og de vilde fortælle noget nyt til fælles Opmuntring, begyndte de altid saaledes: „Har du hørt, at den store Kridla og hele hans Befordring overnattede 3 Gange undervejs mellem Kangerdlugsuark og Narsark!“ Og saa blev de ellevilde af Latter! — Forresten var Kridlas saa taknemmelige for mit Tilbud om Hjælp, at Konen, da vi skiltes, forærede mig 6 nylagte Rypeæg, Aarets første, som hun om Morgenen havde fundet i Fjældet oven for Kangerdlugsuark.) Da vi kom i Nærheden af Narsark, indhentede vi Merkrosark og Kone og fulgtes med dem til Bopladsen, hvor de ogsaa agtede sig hen. I Narsark var der mange Mennesker nu, thi Narsark er ligesom Hjærtet for Livets Pulsslag heroppe i Inglefield-Gulf. Vejret var atter blevet utrygt, Vesthorisonten trak Dis, Barometret varslede Sne. Jeg bestemte mig derfor til at rejse videre samme Nat for at naa Itivdlerk og dèr hurtigst muligt begynde Rejsen over Bræen. Nu var det paa høje Tid, Skotterne kunde ventes til Distriktet hver Dag. Inden jeg fik Lov at forlade de mange muntre Mennesker i Narsark, maatte jeg dog overvære en Angakokforestilling, som Alatta og Uivsagavsik underholdt Pladsfællerne med. Inde i et lille Telt stod de med blottet Overkrop og Haaret frit nedhængende og sang med fanatisk Inder-

lighed en Række omtrent enslydende Angakokmelodier uden anden Tekst end det sædvanlige: „iah-iah-iah". Hver Melodi sluttede med, at den ene af Sangerne mellem sine to Pegefingre holdt en Pind hen mod den andens Ansigt, og begge samtidig under pludselig Overgang fra alvorsfulde Miner til forløsende Latter raabte: „wæih-wæih-wæih!" Alle Tilhørerne vred sig hver Gang i hæftigt Grin. Omtrent hvert 10ende Minut endte en Angakokmelodi med dette Slutningsudbrud, og hver Gang morede de syngende og Tilhørerne sig lige kosteligt.

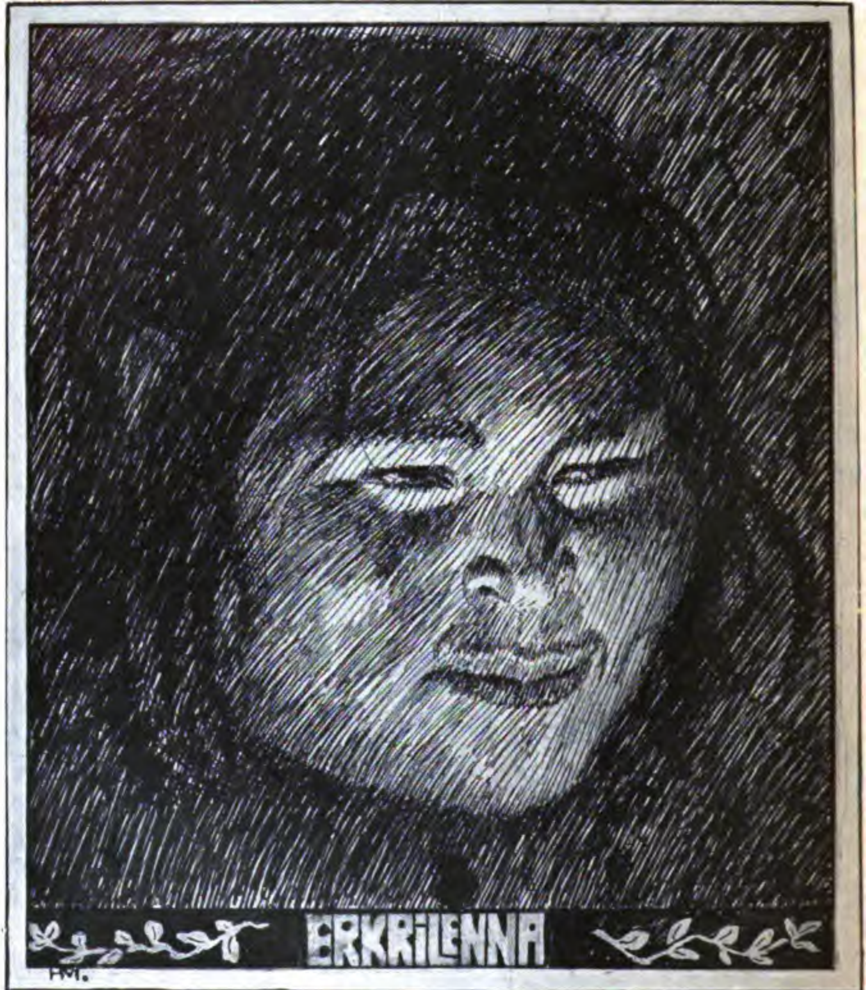
Krumångapik. (Efter Peary).

I Narsark traf jeg baade Ingapaluks og Asayuk med Kone (Arnafik), og alle mine gamle bekendte bragte mig Sælhjærter og andre lækre Retter. Tilsidst havde der lejret sig en Snes Mennesker omkring min Slæde, og alle udspurgte de mig om Hensigten med vor Ekspedition, og de erfarede, som saa ofte før, at vi var rejste herop for at lære Polar-Eskimoerne at kende, og de lo overgivent og kunde ikke begribe, at vi havde gidet foretage saa stor en Rejse for saa ringe Aarsags Skyld. Ogsaa om de indfødte i dansk Vestgrønland vilde de vide Besked og allermest om mit eget Land og de andre Lande uden for Eskimoernes Hjemland. Som saa ofte før maatte jeg vise dem Kort og tegne Ruter, og de forbavsedes meget, da de erfarede, at de skotske Skibe, der gaar paa Hvalfangst i Farvandet vesten for Grønland, bruger to Maaneskifter om at naa fra deres Hjemland til Kap York. Flere

af dem spurgte, om vi ikke kom til Eskimoernes Land en anden Gang. De vilde helst have os herop i vort eget Skib, sagde de, for saa kunde vi medbringe langt flere Byttegenstande end paa en Slæde. „Nu kender vi Farven og Tegningen i dit Lands Flag, det er saa nemt at huske, og kommer der nogensinde et Skib med saadanne Flag, saa vil vi stræbe efter at komme ombord, for saa véd vi, at det kommer fra dit Land, og maaske Knud eller ham Maleren, der nu er syg, eller du selv eller Jørgen er med ombord og har Bøsser og Krudt og Redskaber med til os. Vi skal nok give jer vore bedste Skind i Bytte.“

I den muntre Skare Eskimoer, der sad hos mig, var alene Agpalarsuarsuks Hustru Aininark trist og treven. Hun undveg sin Mands Blik, og hans forcerede Kaadhed havde ofte paa en underlig kunslet Maade Adresse til hende. Med næsten civiliseret Grusomhed drillede og saarede han hende, hvad hun alene og den, der nøje fulgte Minespillet mellem det unge Ægtepar, kunde opfatte. Naar Talen faldt paa Børn, fremsatte han altid nogle almindelige, spydige Bemærkninger om den tvivlsomme Behagelighed ved ikke at have Børn; man mærkede tydeligt Brodden i hans Ord, Stikleriet mod den ufrugtbare Hustru. En ung, ugift Kvinde, forældreløs og midlertidigt optaget i Ingapaluks Husstand — Amêmik hed hun — der ogsaa var til Stede, var Genstand for Aininarks hæftige, men smukt tilbageholdte Jalousi. Selv havde jeg meget godt baade i Ulugssæt og Kiatark lagt Mærke til Agpalarsuarsuks Kurmageri over for Amêmik og havde endogsaa ved en enkelt Lejlighed rent tilfældig maattet konstatere, at Amêmik ikke just afviste sin Tilbeders Galanterier. Amêmik var til Fods gaaet den lange Vej fra Ulugssæt til Kiatark for at „smage Søkonger“, som hun sagde, men i Virkeligheden for at sværme paa Fjældet med Agpalarsuarsuk. Uheldigvis røbede Nysneen deres Spor, og Jørgen havde med ægte grønlandsk Sporsans over for et sværmende Pars hemmelige Veje skaffet sig Underretning om Arten af Forholdet mellem det unge Par. Andre end Jørgen havde naturligvis haft lige saa gode Øjne, og Rygtet var vel ilet Bugten rundt og tilsidst ogsaa kommet Aininark for Øre. Det var hende derfor kærkomment, kunde jeg se, da jeg hurtigt bestemte mig til Opbrud og fik Agpalarsuarsuk til at følge mig. Med Aininark paa sin Slæde kørte han tværs over Bugten til Itivdlerk i saadan Fart, at jeg slet ikke kunde følge ham og heller

ikke gjorde større Forsøg derpaa, thi jeg mærkede, at Parret gerne vilde drøfte deres Mellemværende i Ensomhed. Det sneede tæt, da jeg hen ad Midnat den 9. Juni naaede Itivdlerk. Intet Slædespor

Panigparks Hustru.

havde jeg kunnet se, og intet Land skimte, saa jeg havde maattet køre paa Kompas, men forskellige brede Revner i Isen havde tvunget mig til en Zigzag-Rute, der forlængede Vejen betydeligt. Flere af mine Hunde var faldne i Vandet under Passagen over den første Revne og var gennemvaade og havde derfor ikke været til at drive over de

efterfølgende Revner. Agpalarsuarsuk og Aininark havde faaet rejst et lille Skindtelt og sad tilsyneladende forsonede og tyggede Spæk til Stenlampen og gjorde andre Forberedelser til at koge Kød. Et Stykke fra deres Skindtelt rejste jeg det lille Lærredstelt, der var vaadt og havde tungt nedhængende Vægge. Opkørsel ad Bræen nu i dette Vejr kunde der ikke være Tale om. Vi maatte overnatte og afvente bedre Forhold.

Jeg skød med Haglbøsse den ene af to forbiflyvende Struntjægere. Den var meget mager men blev alligevel puttet i Gryden sammen med Sælkødet. Medens Kødet blev kogt, og Ægteparret med megen Kælenhed bekræftede Forsoningsakten, benyttede jeg en længe ventet, gunstig Lejlighed til ufulgt og usét at liste hen til en Gravplads, hvor jeg under mit forrige Besøg havde opdaget et Par forholdsvis vel bevarede Eskimo-Kranier. Dækket af Snevejr og Dis arbejdede jeg med min Kniv i Løbet af en Times Tid begge Kranier løs fra den frosne Bund og bar dem til mit Telt, hvor jeg skjulte dem i en Tøjsæk. Aabenlyst vilde jeg ikke gaa i Gravene, dels for ikke at saare Stammens Pietetsfølelse og dels for ikke at risikere Udslaget af mulig Fortørnelse. Men Betydningen af at kunne hjembringe Kranier fra denne Lokalitet, hvor Eskimoracen maa antages at være saa godt som ublandet, er saa selvindlysende, at jeg endog med adskillig Risiko maa skaffe mig et passende Antal.

Den 10. Juni, da vi midt paa Dagen havde beredt os til Afrejse i Haab om, at Vejret vilde klare op, brød en hæftig Sydveststorm løs. Ned ad Bræerne hvirvlede Sneen og strøg hen over vor Slette, saa intet kunde staa imod. Jeg var krøbet i Soveposen inde i mit Telt og hørte længe Teltstangen knage, indtil den pludseligt knækkede og faldt sammen over mig. Vinden flænsede i Teltet, saa det revnede baade paa tværs og langs og blafrede mod min Sovepose. Jeg anslog Vindstyrken til omkring 8 (Vindskalaen gaaende til 10), altsaa en meget hæftig Storm. Da der ikke vilde være Plads til mig i Agpalarsuarsuks Telt, der, bedre afstivet som det var og støttet ind mod en af Slettens store Sten, endnu holdt sig oprejst, maatte jeg blive i Posen, til Vejret bedagede sig, men der gik et helt Døgn, inden jeg slap ud, og, vel udsovet og udhvilet som jeg i Forvejen var, havde jeg ikke kunnet slumre Tiden hen, saa Timerne blev lange. Da Vejret endelig den næste Dag bedredes, slap jeg ud og fik Ægteparret, der sov trygt, alarmeret. Vi

Snehytter og Te[lt]

fik brudt Teltet ned og pakket Slæden og glædede os over opklarende Himmel, men saa faldt pludselig Taagen, der havde staaet som en tung, blaahvid Kuppel over Herbert-Øen, medens Northumberland-Øens fjerneste Pyntlinjer lyste hvide mod blaasort Himmel, ind i Bugten til os efterfulgt af rygende Snevejr og voldsomme Vindstød. Atter maatte jeg ned i Posen under mit lasede Telt, der yderligere blev revet itu. Mine Hunde, der var slupne løs, brød ind under Teltdugen og stjal mit sidste Renskød og en hel lille Forsyning af Sælhjærter og Sællever. Men jeg havde ikke Lyst til at kravle ud og blive tilsneet for at afstraffe Hundene. Jeg blev liggende i Posen og underholdt mig med at gennemtænke Planen til en ny Grønlandsekspedition, der længe havde beskæftiget mig i mine ledige Stunder. Den skulde have den nordøstlige, endnu ikke undersøgte Grønlandskyst til Maal, og i min noget sangvinske Sovepose-Stemning bestemte jeg, at Starten skulde finde Sted allerede 1½ Aar efter min Hjemkomst til Danmark. Men om denne Hjemkomst indtraf i Aar eller næste Aar eller — — ja, for ikke at fyldes af altfor mange Bekymringer ved at spekulere paa, hvordan vi overhovedet nogensinde skulde naa hjem til Danmark, gav jeg mig rigtig for Alvor til at gennemtænke min nye Grønlandsplan i alle dens Detaljer. Med et norsk Sælfangerfartøj skulde Ekspeditionens Deltagere føres ind til

.. Maj 1903. Fot.

Grønlands Østkyst omtrent ved den 75. nordlige Breddegrad og landsættes med Forsyning for et à to Aar. Og hvis saa ikke Pengemidlerne tillod at faa et Skib til Kysten for at afhente Ekspeditionen og dens Samlinger efter et à to Aars Forløb, maatte det være Deltagernes Opgave enten norden om Grønland eller tværs over Indlandsisen eller langs Østkysten mod Syd at naa Forbindelse med Omverdenen. Vejen over Vinterisen til Spitsbergen maatte ogsaa kunne benyttes, mente jeg, eller man kunde i Baad søge til Islands Vestkyst. En Automobil maatte vi have med paa Ekspeditionen; om den end ikke kunde benyttes paa Havisen langs Grønlandskysten, vilde den sikkert gøre fortræffelig Gavn inde i de dybe Fjorde, hvor Isen plejer at ligge jævn og glat. Og hvad om den kunde bringes op paa Indlandsisens største Højder ved Østkysten og derfra benyttes til en Recognosceringstur vestover, eventuelt til Traversering af det ukendte Indre. Denne min gamle kære Plan — Automobilens Anvendelse til Udforskning af Grønland, hvor Terrænforholdene tillod det — mældte sig nu med Bebrejdelser over ikke allerede at være bleven realiseret. Uden al Tvivl kunde Automobil have været benyttet over store Strækninger af Melville-Bugt, saadan som Isen laa i Marts og April. Med hensigtsmæssig Maskine og Drivkraft maatte man kunne køre fra Upernivik til Kap York paa faa Dage netop i nævnte Aarstid. Men gemt var

jo ikke glemt — Tanken skulde bare gro sin Vækst videre, Planen modnes . . .

Dagen skrider, og det bliver atter Nat, men Timerne er ens, den samme Graavejrsstorm, det samme jagende Sneknog. Og jeg er forresten bleven saa sulten, at Underlivet formelig smærter mig. Tilsidst maatte jeg gøre Alvor af at slippe over til Ægteparret, der antagelig ejede noget spiseligt. Jeg fik Overkroppen halvt ud af Soveposen og snørede dens Overkant tæt ind til min Krop, vrikkede mig saa ud af Teltlaserne og trillede mig, halvt nede i Posen, hen gennem Snesjappet til mine Rejsefællers lille Skindtelt, hvor min Tilsynekomst i Teltaabningen vakte Forbavselse og Munterhed. Agpalarsuarsuk paastod, at jeg lignede en Hvalros, der jumper rundt paa et Skær. Helt ind i Teltet kunde jeg ikke komme, men Overkroppen fik jeg dog presset ind og surrede Teltaabningen sammen midt paa min Pose, der altsaa stak halvt uden for Teltet, og i hvilken jeg fremdeles blev liggende. Jo vist havde mine Venner Kød. Men de kunde ikke faa gjort Ild paa Lampeskaalen, for de savnede Mos eller andet Stof til Væge, og brænde Spæk alene lod sig ikke gøre, for Flammen vilde blive for høj og Osen for tyk. Men nu var det mig, der fandt paa Raad. Af min Uldtrøje udskar jeg et Par brede Strimler og dyppede dem i tygget Spæk og lagde dem endelig paa Lampeskaalen som Væge. Vi fik tændt Vægen. Flammen blev hverken ren eller rolig men var dog egnet til at koge over, og af Sne, som jeg skrabede af min Sovepose, fik vi smæltet en Vædske (dens Farve vil jeg ikke tale om), i hvilken lidt slattent Sælkød blev halvkogt. Efter Maaltidet forestod der mig en saa uvant Underholdning som Læsning af nogle amerikanske Billedmagasiner. Mine Rejsefæller havde nemlig fra en efterladt Kiste her paa Pladsen tilhørende Alakrasinark og naturligvis af Pearys Beholdning fremtaget nogle tranbesmurte, smudsige Hæfter, der nu gjorde deres Virkning. Billederne var fortræffelige Gengivelser af gode Fotografier, men Teksten den sædvanlige, smagløse Blanding af Føleri og Mordbrand, der i de sidste Aar er Hovedbestanddelen af, hvad det amerikanske og engelske folkelige Publikum sætter til Livs. Da jeg har læst et Par Timer, kan jeg Remsen udenad og er ækel ved det hele Stof. Saa er det baade fornøjeligere og udbytterigere at samtale med Ægteparret om deres temperamentsfulde Samliv og æventyrlige Nomadetilværelse.

Ingen opdigtet Kærlighedshistorie kan give mig et saa stemningsfuldt Billede af Mands og Kvindes nuancerede Forhold til hinanden, som Parret dèr paa Briksen under det lave Telt kan leve det for mine Øjne, og ikke noget nok saa fantastisk beskrevet Mord han gribe mig som Agpalarsuarsuks Fortælling om, hvordan man heroppe undliver et Barn, der har mistet sine Forsørgere.

De spørger saa morsomt, disse to elskelige Rejsekammerater, de sidder saa forelskede med hinanden, medens de udfritter mig om Ægteskab i de hvide Mænds Land. Ofte maa de le og forundres eller forarges, naar de hører, hvordan vort Samfund har krævet Ægteskabsindgaaelsen ordnet. Det er dem aldeles ubegribeligt, at en ung Mand og en ung Kvinde, der vil forenes, maa erklære sig herom i Nærværelse af alle Bopladsfællerne, der i den Anledning højtideligt kaldes sammen; Polar-Eskimoernes Blufærdighed vilde ikke nemt tillade en Bryllupsakt efter civiliserede Begreber. Og om vor Børneopdragelse forundrer det dem at erfare, thi de kan ikke forstaa, at vi kan nænne at tvinge den opvoksende Slægt til at sidde stille mange Timer hver Dag for at lære „at gemme Tanker i Streger"; den boglige Syssel vilde ikke passe en fri Nomade, der ikke gerne sidder stille flere Timer i Træk. „Vi kan jo godt tale vort Sprog," sagde de, „uden at vi som Børn skal sidde stille og lære det. Den Lærdom kommer af sig selv med Alderen. Nu kan du jo selv se, at du lærer dig vort Sprog gennem Øret og uden Tvang." Og de giver sig til at eksaminere mig og belér min forkerte Udtale og retter den igen, til den synes dem nogenlunde rigtig. Det er de pudsigste Skolelærere, jeg nogensinde har haft. Til Gengæld maa jeg læse engelsk op af Hæfterne, og de kan begge høre paa Tonefaldet, at det er Sproget fra Pearys Land. Bagefter finder de paa, at jeg skal tale mit eget Sprog, læse dansk op af min Dagbog, for de har hørt, at naar Rasmussen og jeg taler indbyrdes eller læser op for hinanden af vore Dagbøger, er det et helt anderledes klingende Sprog, end naar Peary og hans Folk talte sammen. Agpalarsuarsuk gør mange fortræffelige Bemærkninger om Forskellen paa amerikansk og dansk, og han forsøger ved forskellige Tungestillinger at karakterisere, hvorledes Lydforskellen mellem disse to Sprog kan frembringes. Ja, han er intelligent som næsten alle hans Landsmænd. Aininark er en stille, iagttagende Natur, bly og tilbageholdende, en Type paa det evigt kvindelige i Naturtilstand. Jeg

véd ikke, hvorledes hun vilde virke i civiliserede Omgivelser, jeg véd kun, at heroppe paavirker hun mig som de bedst kultiverede og mest taktfulde Kvinder virker paa mig hjemme. Hendes Smil er yndefuldt, hendes Omtanke og Omsorg for Teltets Gæst, der ikke just ligger bekvemt paa den Del af Kroppen, han har inden for Teltet, er allerkæreste, og tidt tysser hun paa Manden, naar han for at skaffe os alle en fælles Morskab anbringer en Drikkeskaal eller en Sten under mig, netop som jeg vender mig for at finde et blødere Leje . . . . Tilsidst faldt vi alle i Søvn, og op ad næste Dag vaagnede vi, netop som Vejret begyndte at blive skikket til Rejse. I det samme kom Uivsagavsik kørende fra Narsark med sin Kone. De vilde gøre os Følgeskab over Bræen.

Opkørselen langs en Sidemoræne, af hvis Sten Sneen næsten var smæltet bort, og over den kuplede Bræis var besværlig, og for hvert 20de Minut maatte vi stanse for at unde Hundene og os selv et Pust, inden man tog fat igen. Stigningen var paa sine Steder meget stejl, og Sneen i Fordybningerne løs og blød at træde i. Ca. 1000 Fod oppe er man endelig forbi den kuplede Skraaning og har nu ca. 1000 Fods stigende Terræn gennem den dybt tilføgene Kløft. Vi er komne noget østligere, det vil sige noget højere op paa Bræplateauet denne Gang end sidst, mine Maalinger med 3 forskellige Aneroïdbarometre giver et Middeltal af ca. 2400 Fods Højde mod 2300 Fods Højde forrige Gang. Opstigningen fra Fjældfoden til Højderyggen tog ca. 5 Timer, og da vi endelig er oppe og skal til at nyde Udsigten, faar vi Taage og Sydvest med tæt Snefald, Solskiven gemmer sig, men dens Straaler glimter igennem Disen, og netop dette Lysskær er værre for Øjnene end blank Sol. Man maa bære Snebriller, og da disse stadigt tilsnes og tildugges, kan man næsten ikke se og stavrer rundt som i Blinde. Det blæser kraftigt, alt staar i Røg, og det er bidende koldt. Eskimoerne finder Vej frem uden at kunne se Fjældryggene; vor omtrentlige Retning er misvisende Sydvest, lige imod Vinden, dernæst en Tid vestlig og tilsidst nordvestlig. Nu kører vi ned ad den jævnt faldende dybe Snebane mellem Fjældrygge, der i Klarninger skimtes en lille Smule, indtil vi ved 1500 Fods Højde er ude paa den snefri, glatblæste Isskraaning, ad hvilken vi rutscher raskt frem. Uivsagavsik har underbundet sin Slæde med et stort Bjørneskind, for at det nedadvendende Haarlag kan blive gnedet rent (han vil sælge Skindet

til Skotterne), og for at Slædemederne ikke skal skære for dybt ned i Sneen: nu tager han Skindet af, og med begge Kvinderne paa Slæden glider han hurtigt nedefter fulgt af Agpalarsuarsuk og mig. Jeg var nær kommet galt af Sted: et Par Hunde snublede nemlig og kom under Slæden, hvorved min Fart stansedes, og de foran kørende Slæder slap mig af Syne i Snefygningen, og da Slæderne ikke efterlod noget Spor, kom jeg ud af Retningen og saa' pludselig foran mig en temmelig bred og utvivlsomt svælgende dyb Sprække i Gletscherisen. Det lykkedes mig — ved at kaste mig af al Kraft tilbage og trykke Slædemedernes Bagkant bremsende i Isen — at faa gjort Holdt lige ved Sprækkens Kant, men to af Hundene, den altid uheldige „Hedning“ og gamle, tunge „Fram“, var drattede ned i Revnen og hang i stramme Skagler svævende frit 3—4 Alen nede i Svælget. Bagefter vidste jeg egentlig slet ikke, hvorledes det var lykkedes mig at faa halet begge Hundene op ved deres Skagler og dog samtidigt holde Slæden fra at glide ud over Iskanten og ned i Afgrunden — man véd aldrig, hvad det egentlig er, man gør for at undgaa en Fare: man handler blot instinktmæssigt og hurtigt afværgende; den Dag, man ræsonnerer, i Stedet for at handle, er det formodentlig forbi! Langt om længe slap jeg uden om Revnen og indhentede mine Kammerater, der sorgløst havde fortsat uden at tænke paa mig. 500 Fod længere nede ad Skraaningen, altsaa ved ca. 1000 Fods Højde over Havfladen, træffer vi en Moræne, over hvis Stenryg vi kører, saa Slædejernet skriger og hviner. Nu gaar det i flyvende Fart ned gennem en Kløft og i langsomt Slid op ad en ny Moræneryg, over den og ned ad den. Saa følger der et Elvleje, gennem hvilken det gaar nedefter i Sving omkring Sten og nedstyrtede Isstykker fra Bræskorpen, der hist og her bryder frem af en Morænekant, og igennem store Vandpytter, saa vi bliver vaade til Knæene. Hundene trykker sig ved at gaa gennem Vandet, og Pisken maa tvinge dem; alt hvad vi har paa Slæden, selv Soveposen, bliver blødt igennem. Ofte er Passagen gennem en Kløft mellem et Fjældfremspring og den overhængende Brækant, fra hvilken Skorpeklumper ofte dratter ned, farlig nok, men vi undgaar at rammes og kommer omsider ned paa Lavlandet, hvor mange Elvarme fra Bræen forener sig i en rindende, alen-dyb, rødléret Strøm, der flyder ud under Havisen nederst nede. Strømmen slynger og krydser sig frem mellem al det rødlige og

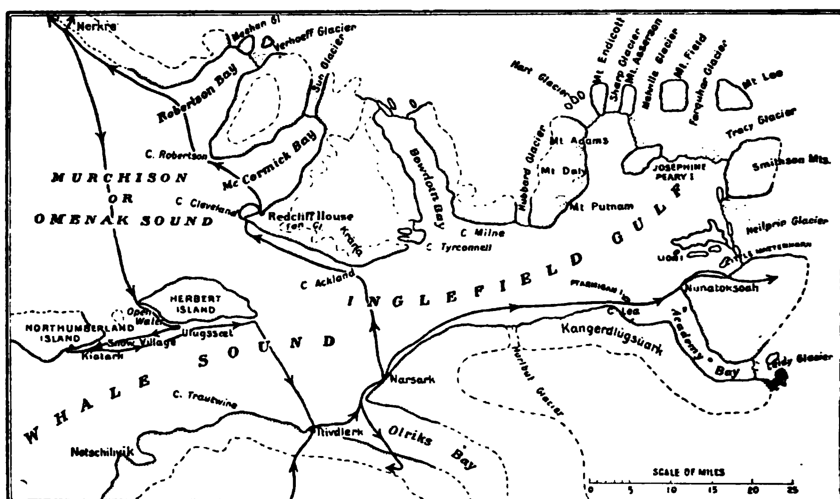
Fot.

Akumulinguark.

Akumulinguark. Fot.

brunlige Sandstensgrus og de store Granitstensblokke, der ligger slængte hen for Foden af Bræen, ofte maa vi tværs gennem Strømmens Løb, og da vi endelig har naaet den tørre Havis, er vi trætte og slaar Telt. Vi befinder os nu i Granville-Bugtens, paa Kortet ikke angivne, inderste, ovalformede Udvidelse, og da jeg har faaet skudt en syg Hund og faaet spist lidt raat, slattent Sælkød — vi har ingen Spæk at koge ved — gaar jeg, vaad som jeg er, for tørt Skiftetøj har ingen af os, ud tværs over Bugten for at tage et Rids af Omgivelserne. Endnu er jeg sulten, thi efter 12 Timers Ventetid var

Kort over Inglefield Gulf. (Efter Peary). Min Slæderute Maj—Juni 1903.

Aftensmaden kneben. Det er Midnat og vindstille og kun en halv Grads Kulde.

Granville-Bugtens inderste Bassin er ca. 3 Kvartmile langt i Retning Nordost—Syd-Sydvest (misvisende) og knapt to Kvartmile bred i Retning Nordvest-Sydost (misvisende). Fra Bassinet løber selve Granville-Bugten i mindre end $^{1}/_{4}$ Mils Bredde i Retning Nord-Nordvest—Syd-Sydost (misvisende).

Da jeg vistnok er den første Ikke-Eskimo, der har passeret Bræerne bag Granville-Bugten og opholdt mig i Granville-Bugtens Bund, vedføjer jeg nogle Oplysninger til efterfølgende Kortskitse. Fra Bræryggen mellem Inglefield-Gulf og Granville-Bugten falder, saa vidt jeg kan notere det, 10—12 Bræarme ned mod Nord imellem Itivdlerk

og Netschilivik. Selve Bræen har jeg kaldt „Politikens Bræ", hvilken Bræ i Nedfaldet til nordre Del af Granville-Bugtens Bassin naar Havisen paa en kortere Strækning og afkalver. Paa Østsiden af Bassinet afkalver Midterbræen, som jeg har kaldt „Berlingskes Bræ", ikke, men Bassinets Sydside har én til Havisen nedløbende Bræstrøm, og dets sydlige Hjørnefjæld, der fører fra Bugtarmen ind i Bassinet, er overflydt af to revnede, vildt nedstyrtende, smalle Bræteunger, der afsætter smaa Isfjælde*). Det nordre Hjørnefjæld mellem Bugtarmen og Bassinet rager stejlt ca. 2000 Fod op over Havisen og har bag sig en Snekuppel paa indtil 3000 Fod; det er brunrødt og gruset og har omtrent midt oppe et Bælte af afvekslende lyse og mørke Farver.

Ved Foden af disse to Hjørnefjælde tager jeg Kompas-Sigtelinjer dels ind i Bassinet, dels ud gennem Bugtarmen, og retter Kystlinjerne. Først Kl. 3 om Morgenen er jeg, forfrossen og træt, færdig med mit Arbejde og kan krybe ind i Teltet til de to Ægtepar, der ligger tæt ind mod hinanden og afdamper de vaade Klæder. . . Hele den næste Dag, den 14. Juni, kørte vi fra Morgen Kl. 9 til Kl. 10 Aften ud af Granville-Bugten og over Wolstenholm-Sund til Bopladsen paa Saunders-Ø. Vejret var stærkt blæsende med Fygning (Vindstyrke 3—5), Himlen overskyet, og midt paa Dagen viste Termometret to Grader Varme. Solen saas kun glimtvis gennem vildt forrevne, randbelyste Skyer. Den megen Sne paa Egnen var tung og vaad, ofte maatte Slæden vendes og Gængerne skrabes fri for paaklistrede Sneklumper; ideligt havde Hundene, især „Viggo", hvis Poter er stærkt haarbeklædte, sammenfrosne, haarde Sneklumper mellem Kløerne. Staklerne kunde ikke selv hjælpe sig af med de generende, smærtegivende Klumper, og jeg maatte derfor hjælpe det bedste jeg kunde, men med Fingrene alene kunde jeg ikke faa Klumperne itu, Kniv turde jeg ikke bruge af Frygt for at saare Hundenes Trædepuder, mit bedste Middel var derfor at tygge Isklumperne i Stykker eller suge dem løs — det smagte naturligvis ikke godt. . . Jeg kørte det meste af Dagen en halv Mils Vej foran mine to Følgeslæder og havde derfor Besvær med at slaa Spor med Slæden. Det er forresten dejligt at køre ene og ikke have andre at passiare med end Hundene og dele Be-

*) Ekspeditionen var støttet ved Korrespondancer til henholdsvis „Politiken" og „Berlingske Tidende" i København.

sværet og Sulten med dem. Proviant havde jeg ingen Ting af, og plaget var jeg den hele Dag af usædvanligt mange „Medrejsende“, fordi jeg Døgnet forinden ikke havde faaet lysket mig. . . Jeg har lært at fryse, jeg har lært at undvære Mad og Drikke i indtil 36 Timer og endda at slide kraftigt, og jeg kan leve fuldstændig som Eskimo, kun kan jeg endnu ikke roligt finde mig i Parasitternes Plageri. Urenligheden generer mig ikke mere, men min Taalmodighed er tidt ved at briste, naar ikke mit Legeme har Fred for disse snyltende Plageaander, hvis irriterende Blodsugeri jeg ikke kan værge mig imod. Det vil vist vare længe, inden jeg med Eskimoerne kan sige, hvad der er Mundheld hos dem: „Utøj til Maade er ganske underholdende, naar man sidder ene paa sin Slæde og følger andres Spor, — hvad skulde man da ellers tage sig for, naar man ikke kunde beskæftige sig med at stikke Armen ind og jage Smaakravlet i Inderpelsen“.

Hvor saa' dog Agpat-Øen smuk og mærkværdig ud med Kløfterne og de tværløbende Baand, da den i det opklarende Vejr hen imod Aften ganske pludseligt traaadte ud af Disen og løsnede sig fra Omgivelserne. Vi maatte holde os snært til Kystisen og af og til køre op over en Landtunge for at naa frem til Bopladsen, thi Havet har skaaret sig ind mellem Øen og Kap Athol, store Strøg af aabent Vand ses langs Øens Sydside. Et Par Dages Blæst til, og Agpat-Øen vil maaske være afskaaret fra Slædeforbindelse med Omverdenen.

Sorkrark kom springende mig i Møde i Fjæren neden for den store Teltlejr, 13 Telte ialt, der nu havde rejst sig paa Saunders-Ø, og raabte mig glad i Møde: „Isen har ventet paa dig, den sidste Is har ventet paa dig. Det var godt, du kom.“

Moltke var i fremskridende Bedring, omendskønt han endnu ikke kunde staa paa Benene. Han sad dagligt oprejst i sin Sovepose og tegnede. Ogsaa Akvareller var han begyndt at udføre, og hans Humør var sundt og lyst. Smudsig var han og som jeg plaget af Snyltedyr. Hans Fordøjelse var i bedste Orden, thi endnu havde han jo lidt dansk Proviant at blande ind mellem den grovere grønlandske Kødernæring. Rasmussen havde faaet opskrevet mange Sagn og talte nu den stedlige Dialekt til Fuldkommenhed. Jørgen og Gaba havde det begge godt og havde fra mindre Fangstture jævnligt hjembragt Udbytte. Gaba berettede med stor Selvfølelse, at han paa en eneste Dag havde faaet 3 Sæler.

Endnu var ingen Skotter set i Farvandet og endnu ingen Osarkrark eller andre kommet fra Kap York; vi frygtede at skulle blive afbrudte fra Forbindelse med ham og derved miste Besked om Skotterne, der maaske allerede nu laa og forcerede sig frem gennem den drivende Is omkring Kap-York-Næsset.

Det blev Morgen, inden vi lagde os til Ro, en stille, rigtig sommerlig Morgen uden Skyer og Vind, blot med en svag Varmedis vesterude ved Horisonten. Vi havde $1^1/_2$ Grads Varme. Ude i det spejlblanke Sund gled de svømmende Isskodser af Sted for Strømmen. Det var en Mindedag for os, den 15. Juni, akkurat et Aar siden vor Ankomst til Grønland. Netop i disse Timer for et Aar siden sprang vi begejstrede og forventningsfulde omkring i Fjældene bag Godthaab Koloni. Vi mindedes endnu Duften af Lyng og Indtrykket af blomstrende Sommer fra de snebare Dale mellem Fjældtoppene. Heroppe, hvor vi nu befandt os, duftede endnu ingen Lyng og rakte ingen flagprydede Kolonihuse sig op mellem snebefriede Næs, og ikke heller saa' vi som ved Godthaab et Skib spejle sin Rigning i det blanke Vand mellem Isskodserne. Vi længtes alle efter Skib og bestemte os til at sætte daglig Udkig oppe paa Fjældet. Vi lovede en rig Belønning — en Kop stærkt sukret Kakao og en Lommekniv — til den, der først af alle mældte det forløsende Ord: Skib!

Og idet vi endelig sov ind, var det vistnok hver især i ængstende Tanker om, hvad Nyt Skibet vilde bringe hjemmefra. Det er jo altid saadan, at man er mere urolig for sine Nærmestes Skæbne end for sin egen.

Et Fuglefjæld.

TREDJE KAPITEL

„Længselens Ø". — Hedenske Begravelsesskikke. — Osarkraks Tilbagekomst. — Paa Æggetogt. — De skotske Hvalfangerskibes Besøg. — Atter Ventetid. — Rasmussens Rejse efter Baad. — Fuglefangst og Hvalrosjagt. — Kajakpost nordfra. — En Undsætnings-Ekspedition. — Højsommerliv. — Forfulgt af Hvalrosser. — Grundstenen lægges til Fjældhulen. — Det norske Ekspeditionsskib „Gjøa"s Besøg. — Vinterforberedelser.

SIDEN min Afrejse fra Saunders-Ø var Foraaret skredet vidt frem. Sletten var omtrent snefri, og Vandpytter dannede sig rundt omkring, naar Solen stod højt paa Himlen, men om Natten, naar Solen var naaet saa lavt ned i Vest, at Alkefjældet skjulte den for os, trak alle Vandsamlinger tynd Is. Tuer af Mos og Lyng og Totter af Græs kom til Syne paa Sletten, og det var med en Følelse af Sorg over at skulle bort fra Egnen, inden Sommeren rigtig brød frem, at vi gik Ture hen under Fjældet og op gennem Kløfterne. Fra et 500 Fod højt Plateau halvvejs op ad Fjældet var der en vidtstrakt Udsigt, og helt oppe fra Rygningen, maalt med Barometer ca. 1100 Fods Højde, kunde man langt ude i Havet mellem de skiftende Bælter af blaat Vand og drivende Is se nogle Smaaøer, Carey-Øerne, til hvilke Eskimoerne fra disse Kyster aldrig naar ud hverken i Kajak eller paa Slæde. Naar Skotterne i Juni Maaned er komne gennem Melville-Bugtens uhyre Ismarker, op forbi Kap York-Næsset, langs Wolstenholm Ø og til Dalrymple-Rock maa de sætte Kursen ud mod Carey-Øerne, hvor de samler Edderfugleæg og skyder alle Slags Søfugle. Nordligere i Farvandene her omkring kommer Skotterne ikke; fra Carey-

Øerne gaar de sydvesterover og ind i Lancaster-Sund, hvor Sommerens Hvaljagt foregaar . . . Ude paa Carey-Øerne var det altsaa, at de unge Svenskere Bjørling og Kallstenius forliste deres lille Skonnert og døde Sultedøden med deres Kammerater. Eskimoerne, hvem vi fortalte om denne tragiske Tildragelse, havde ikke før hørt om de svenske Rejsende, men siger, at de kan ikke forstaa, hvorfor Folkene blev paa Carey-Øerne i Stedet for at søge herind til de beboede Kyster: her skulde de nok være blevne hjulpne. Ja, vi andre kan heller ikke forstaa det; thi galdt det Livet, maatte man jo meget vel i Baad eller over drivende Is kunne vinde de ca. 5 danske Mile ind til Kap Parry eller Saunders-Ø. Dèr har de altsaa gaaet omkring ude paa disse skaldede Øer og kæmpet gennem Maaneder for at holde Livet oppe, de har vel fortæret Fugleaadsler og Tang, som Eskimoerne undertiden maa gøre det, naar Trangstid træffer ind, og alle Veje er spærrede. Det er sørgeligt at tænke paa disse unge Svenskere, der havde saa store Planer, og som maatte dø lige ved Porten til det forjættede Land. De var nok daarligt udrustede og havde jo ogsaa ringe Erfaring . . . Nu sad der maaske hjemme i Danmark eller andet Steds i Verden en og anden, som ængstedes for, at mine Kammeraters og min Skæbne skulde blive som Bjørlings, thi det maatte jo altid forekomme Flertallet af rejsekyndige for temmeligt dumdristigt at ville gøre Melville-Bugts Turen frem og tilbage paa samme Aars Islæg, med den Risiko for Øje, at samtlige Deltagere, hvis Isforholdene ikke tillod Tilbagerejse samme Vinter, maatte slaa sig ned og leve som Eskimoer blandt Hedningerne ved Smith-Sund. Og dog følte jeg mig overbevist om, at i det Øjeblik Moltke atter genvandt sin Førlighed, Herredømmet over sin Aand og sit Legeme, Humøret og Arbejdskraften, vilde vi alle ubekymrede gaa den lange, arktiske Vinter i Møde her oppe, berøvede enhver Hjælp fra Yderverdenen! Men nu! Ja, foreløbig maatte vi altsaa haabe paa et Møde med de skotske Hvalfangerskibe, der jo dels hjemmefra, dels antagelig gennem vort Brev ved Kap York var underrettede om vor Nærværelse i disse Egne.

Men Dag gik efter Dag, og ingen Skibsmast viste sig i Horisonten. Hvor blev de dog af? Tiden gled i bestandigt Solskin, man mærkede næppe Døgnenes Vekslen, vi arbejdede ivrigt hver især paa sit Felt for at faa det mest mulige ud af det sidste Samvær med Polar-Eski-

moerne, men altid laa der bag vort Arbejde en Følelse af, at vi vistnok vilde faa mere end Tid nok til at lære Polar-Eskimoernes Tankeliv og religiøse Forestillinger nøje at kende. Vi maatte allerede nu, for alle Muligheders Skyld, begynde at tænke paa andre Udveje fra „Længselens Ø" for enten at naa til Upernivik i Sommerens Løb eller forberedte gaa Vinteren i Møde heroppe. Desværre tillod vor Udrustning, selv om Moltke blev helt rask, ikke, at vi gjorde det ellers meget fristende Forsøg paa over Indlandsisen at køre med Slæder til Upernivik.

Igtuggârsuark, ca. 45 Aar. Isigaitsork, ca. 15 Aar. Forladt Hustru. Fot.
Moder og Datter.

Vi maatte paa en saadan Tur have mindst 3 Ugers hensigtsmæssig, lidet vægtig og rumfangsholdig, men meget nærende Proviant, dertil fortrinlige Hunde. Bestigningen af Bræerne heroppe vilde ingen Vanskelighed medføre, og inden for Randzonets Sprækkesystem maatte der være god Farvej Syd paa ad Indlandsisen. Men en saadan Rejse var ikke at tænke paa, naar man skulde udruste væsentligt med tungt, vandholdigt Kød af Sødyr. Der stod altsaa blot Melville-Bugten igen, og hvis vi havde en Baad eller kunde skaffe en saadan bygget, en Konebaad f. Eks., og faa et Par Ledsagere blandt Polar-Eskimoerne, vilde jeg for mit Vedkommende intet Øjeblik betænke mig paa at forsøge denne Hjemrejsevej . . . Hvis Skotterne kom og ikke selv

kunde føre os bort men vilde overlade os en Baad; og Moltkes Tilstand tillod hans Flytning, saa kunde vi maaske endnu i Juli eller August Maaned naa Upernivik pr. Baad.

Vor Ventetid paa Saunders-Ø gav os iøvrigt Indsigt i interessante Tildragelser og Skikke blandt Eskimoerne. Her var forsamlet ca. 60 Individer, og Døgnet rundt var her Liv og Røre. Altid havde vi Visit eller aflagde Besøg, det var næsten ikke muligt at faa samlet Søvn.

Dagen efter min Ankomst fortalte man os, at Savdlorks Kone laa henne i et Telt og var ved at dø. Hun var Moder til Agpalinguark og til Uivsagavsiks og Panigparks Hustruer. Med Rasmussen var jeg henne i den syges Telt, hun laa med Hovedet helt ude ved Teltaabningen for rigtig at faa Luft, for hun havde bestandige Kvælningsanfald. Hun var en Kvinde lidt over 50 Aar og havde enkelte Gange, tilsyneladende frisk, besøgt os i Snehyttetiden. Jeg fik ikke Lov til nærmere at erkyndige mig om hendes Sygdom, thi Manden gav ikke andet Svar, end at Konen var „meget daarlig og kunde ikke komme sig"; men „hun vil ikke rigtigt slippe Vejret helt endnu." Den yngste Datter (Uivsagavsiks Kone) sad grædende med Moderens Haand i sin. Savdlork selv og Sønnen sad paa Briksen foroverbøjede og bedrøvede. Savdlork havde nyligt ved en Trommesang, inspireret af Aanderne, forkyndt, at hans Kone Mikisork („den lille") skulde dø, fordi hun havde spist Hundekød; Hundene var smittede af en Sygdom, som vi hvide Mænd, efter Savdlorks Mening havde bragt med herop. Jeg tror, Konen havde Lungebetændelse; hun laa i stærk Aandenød og Feber med pludselige, hæftige Hosteanfald . . . Om Eftermiddagen Kl. 3 blev det sagt i vort Telt, at nu var Savdlorks Kone død. Der blev saa stille paa Pladsen, alle Mennesker holdt sig i deres Telte, og jeg tror nok, man fra Teltaabningerne med nogen Uvilje saa' mine Kammerater og mig bryde Sørgereglerne og gaa tværs over Pladsen hen til Savdlorks Telt. I Nærværelse af Savdlork og Sønnen var begge Døtre, allerede inden den døde var bleven kold, nu beskæftigede med at klæde Liget, der blev iført nye Kamikker og ny Fugleskindstimiak og derefter indsyet i gammelt Teltskind. Ingen af de efterlevende saa' til os eller talte indbyrdes. Ud paa Dagen begyndte Pladsens Folk at vise sig igen, og alle Slæder blev kørte ned til Fjæren med Opstanderne vendte mod Havet (for at angive, at Slæden foreløbig ikke skulde bruges). Ceremoniellet kræver, at i 5

Teltene p

Døgn efter et Dødsfald maa ingen forlade Pladsen, ingen tage ud paa Fangst. Nu forstod vi, hvorfor gamle Sorkrark og den snedige Majark og den driftige Marsanguark Natten forud i al Hast med deres Familjer var kørte bort fra Pladsen. De vilde slaa sig ned blot en Mil herfra, paa samme Ø, for derfra at drive Fangst i Sørgetiden. Man søger altsaa heroppe, lige som i den civiliserede Verden, at omgaa Lovene og fiffigt at unddrage sig Pietetspligternes Overholdelse.

En besynderlig Ro hviler over Pladsen, alle har alvorsfulde Miner og bevæger sig i langsom Ligbegængelsestakt. Inden Aften skal den døde begraves. Og denne Begivenhed kalder alle Folk ud af Teltene. Nu foregaar der det mærkelige, at Liget, indsvøbt i Skind og omsurret med Kobberem, føres ud under Teltets Bagvæg, der løftes fra Jorden. Liget slæbes med Benene fremefter, og man forklarer mig senere, at det jo gælder om, at Liget ikke skal kunne finde tilbage til Teltet, altsaa „gaa igen“, saa det maa ikke føres gennem den normale Døraabning. Hvor forunderligt er det ikke, at man heroppe blandt Jordklodens nordligst boende Mennesker træffer en Begravelsesskik Mage til den, der hersker blandt primitive Mennesker mange andre Steder i

...uni 1903. Fot.

Verden og har været at se blandt den jydske Bondebefolkning endogsaa helt op til vore Dage. I Pastor Feilbergs Bog om gamle jydske Folkeskikke mindes jeg, at Forfatteren gør opmærksom paa den tilmurede Hvælving i Bagvæggen af enkelte jydske Gaardes Storstue. Hvælvingens udfyldende Stenmur brydes ned, hver Gang et Lig, der har staaet til Skue i Storstuen, skal føres ud, og tilmures straks efter, at Liget, med Fodenden fremefter, er ført bort. Den almindelige Indgang tør ikke benyttes. Er maaske den Skik, der endnu kendes i jydske Smaabyer, at bryde Vinduesprossen ud og føre Ligkisten gennem Vinduet i Stedet for gennem Døren, et Rudiment fra hin gamle Begravelsesskik? Det falder mig pludseligt ind, at vi saakaldte civiliserede Mennesker endnu slæber rundt med Resterne af mange gamle overtroiske Skikke, saa vi i Virkeligheden paa mange Omraader ikke har hævet os synderligt over Naturbarnets Begreber.

De nærmeste Slægtninge af den afdøde er ene om at besørge Begravelsen. Da den døde er en Kvinde, bliver hun slæbt til Graven i et Skindhylster (en Kvinde skal altid slæbes til Graven paa Skind, fordi hun i sit Liv altid har haft med Skindtilberedning at gøre);

havde Liget været af en Mand, vilde det være bleven kørt paa Slæde med Hunde, der straks maatte dræbes ved Graven. De to Døtre slæber deres Moder hen over Slettens Mos og Grus og Sne opad mod Fjældfoden, i hvis nedrovsede Sten Graven skal højnes. Et Kvindelig skal altid slæbes til Graven af Kvinder, thi hvis Mænd udfører dette Arbejde, maa de i et helt Aar derefter ikke skære i Sælskind, ikke køre med Hunde, end ikke klare Skagler. Ligfølget bestod udelukkende af Sønnen og den afdødes to Brødre Kale og Elenguark. Savdlork selv, den afdødes Mand, hvis Ben er daarlige, sad ene tilbage tavs og sammenfalden i det lille Telt ved Fjæren. Svigersønnerne Uivsagavsik og Panigpark fulgte ikke med til Graven men stod nede blandt os andre. Da vi spurgte Arnâluk, hvorfor ikke Svigersønnerne fulgte, svarede hun: „Ih nej, de er jo ikke i Familje med den afdøde." I det Kvarters Tid det tog at faa Liget slæbt op til Fjældfoden — thi de to Døtre maatte af og til stanse og hvile sig og rette paa Skindet omkring Liget — saa' vi alle Tilskuerne tavse og højtidelige staa ved deres Telte; de stoppede nogle sammenkrøllede Fuglefjer eller Totter af Renshaar ind i det ene Næsebor: i 5 Dage skal de gaa med Næseboret fyldt — for at ikke Lugten fra Liget skal trænge ind og smitte dem. Og vi saa' Kvinder komme ud med begge Øjenlaag sværtede af Sod. Saafremt man nemlig ikke kan undgaa at arbejde, mens der ligger Lig paa Pladsen, maa man, for at tilkendegive sin Respekt for Døden eller vel snarere for at værge sig mod den dødes Aand, udføre Arbejdet med sodsværtede Øjenlaag . . . Arnâluk, der som sædvanlig ikke kan tie stille, fortalte os med dæmpet Stemme, medens vi stod og kiggede efter Ligfølget, at i Dag maatte ingen andre af Pladsfællerne end den næreste Slægt gaa op til Graven. Den, der gaar med til Graven, maa i 5 Dage isolere sig, holde sig inde i sit Telt og ikke flytte sig fra Briksen.

Midt i den alvorsfulde Stemning, der hvilede over Pladsen og ogsaa greb mine Kammerater og mig, maatte vi pludseligt vende os bort for ikke at briste i Latter; thi midt under Ligbegængelsen gjorde Elenguark Tegn til sine to Niecer, at de skulde stanse, og for alles Øjne satte han sig da paa Hug bag Liget, krængede sine Bjørneskindsbenklæder ned og forrettede sin Nødtørft. For os var Situationen af den groteskeste Komik, men hele den øvrige Kres af Tilskuere aftvang den end ikke et Smil, Tildragelsen var dem ganske

selvfølgelig. Saa gik Ligtoget videre og blev borte mellem de høje Sten oppe under Fjældet.

Gamle Asivark, Kales Kone, ytrede om Aftenen sin store Misfornøjelse med, at enkelte af Pladsens unge Mænd ikke overholdt Begravelsesskikkene nøje og alvorligt nok. „De falder fra Troen, de unge,“ klagede gamle Asivark bekymret. Men der gik et erfarent Tilfredshedens Smil over hendes Ansigt, da hun derefter udtalte: „Men naar de unge bliver gamle, saa bliver deres Tro urokkelig. I Alderdommen findes ingen Tvivl.“ Blandt de unge, der havde forsyndet

Fot.

Aandemaneren Sorkrark lufter sig.

sig mod Begravelsesskikkene, var Asivarks egen Søn Agpalarsuarsuk, der sammen med nogle Kammerater havde skudt til Maals med Riffel efter et Isstykke. Vi saa' hans Moder Asivark komme løbende ud af Teltet og fratage den 22aarige Søn Vaabnet og rette bebrejdende Ord mod ham og de andre. Ved samme Lejlighed kom Asivark hen til os og bad os endelig ikke bryde Begravelsesskikkene. Vi fik en hel Remse om, hvad vi ikke maatte gøre. Ogsaa vi maatte stille vore Slæder ved Fjæren med Opstanderne ud mod Havet, og vi maatte love ikke at færdes bag om Teltene, men kun foran dem — formodentlig fordi Liget var blevet ført ud under Teltets Bagvæg, og Ligets Aand sagtens nu færdedes dèr for at finde ind til den vante Bolig. Heller ikke tillodes det os at passere tværs over den Vej, ad hvilken

Liget var blevet slæbt til Graven. Alle disse Skikke, som Gaba med den nyligt kristnedes Forargelse kalder hedenske, er jo i Virkeligheden bare Udtryk for Pietet mod den afdøde og Frygt for Gengangeri og har jo Sidestykker overalt i vore civiliserede Samfund.

Dagen efter besøgte vi Savdlorks Telt; dèr sad han og Børnene med korslagte Ben paa Briksen og med Hovedhætterne optrukne; de maa ikke i 5 Dage klæde sig af, de maa ikke lægge sig ned; har de haft Vanter paa, da Døden indtraadte, maa de i 5 Dage ikke aftage disse, og de maa ikke selv ituskære Kød — fra andre Telte

Unge, giftefærdige Damer i „Sommerdragt". I. Fot.

kommer nu og da besøgende, som tilbereder Maden og sætter en kogt Kødklump paa et Spid og fører den til de sørgendes Mund. Kun hver Aften og hver Morgen maa de sørgende forlade Teltet; da skal de nemlig samlede gaa op til Graven og lægge flere Sten paa den . . .

— Vi havde nu rigtig faaet Sommer, det var om Morgenen den 17. Juni 3° Varme, skyfrit, vindstille, højt Barometer, et henrivende Vejr. Man transpirerer, blot man gaar sig en Tur, det er altfor overvættes varmt for skindklædte Mennesker, vi maa afføre os vore Yderpelse, og vi ser endogsaa Eskimoerne en Gang imellem trække Inderpelsen af og sidde uden for Teltet med nøgen Overkrop. Men hvor er de dog smudsige, disse brune, kraftige Overkroppe; ikke et eneste Sted kan man anbringe en Finger paa ren Hud, den egentlige Hud-

farve vilde først komme frem efter en grundig Storvask, men Eskimoerne vil ikke frivilligt i nøje Berøring med Vand.

— Den 18de Juni tonede pludselig Osarkrark frem gennem en Sydvesttaage og sneagtig Regn. Hans Hunde var meget medtagne, og Rejsen over de store Bræer havde været i høj Grad besværlig. Efter hvad Majark, der ankom sammen med ham, berettede, havde Osarkrark brugt 9 Døgn om at slippe over Bræen. Han havde i den Tid været ganske ene sammen med sit Hundespand, og da den medbragte eskimoiske Proviant slap op, havde han maattet bryde Hul

Unge, giftefærdige Damer i „Sommerdragt". II. Fot.

paa vor Proviantkasse, som han havde ført med fra Kap York, og udtage af den nogle Daaser Leverpostej og Smør til Ernæring for sig selv og Hundene. Selv sagde Osarkrark ikke mange Ord, berettede kun forretningsmæssigt knapt, at han havde afleveret Brevet til nogle Kvinder i Kap York, alle Kap York-Mændene var Syd paa i Melville-Bugten paa Bjørnejagt, og ingen skotske Skibe var endnu komne til Syne. Af Frygt for ikke at naa op til os med Besked, var han i god Tid draget fra Kap York men havde paa Bræen haft Uvejr, Storm og Snefygning og dertil usselt Føre, saa den daglige Fremgang blev yderst ringe. Selv var han meget afmagret og flere af Hundene kørte aldeles sønder og sammen. Han havde ikke turdet forbruge ret meget af vor Proviantkasses Indhold, den brave Osarkrark.

Da jeg talte den medbragte Proviantkasses forskellige Daaser op, viste det sig dog, at der savnedes mange Ting foruden Smørret og Leverpostejen, som Osarkrark og hans Hunde havde spist. Jeg spurgte ham om Daaserne, men han tav urokkelig. Da løb Majark ivrigt til og forklarede omstændeligt, hvorledes han havde truffet Osarkrark ovre ved Landet mellem Umanark og Kap Athol ved Nedstigningsstedet fra Bræen, og dèr var Osarkrark væltet, og Kassens Indhold var trillet ud, og Laagene var gaaet af adskillige Daaser og Indholdet løbet bort i Sneen. Majarks noget forcerede Forklaring blev paa Opfordring, men tilsyneladende noget nødtvungent bekræftet af Osarkrark, og vi fik alle den Mistanke, at Majark havde bjerget bravt til sig af Kassens udvæltede Indhold. (Da vi senere paa andre Omraader fik Bekræftelse paa vor Formodning om, at Majark var en upaalidelig Karakter, betroede Osarkrark os ogsaa, at Majark ganske rigtigt havde puttet adskilligt af Kassens Indhold til sig, da Osarkrark var væltet med Slæden og laa og kravlede rundt i Sneen for at samle Daaserne sammen. Men Majark havde truet Osarkrark til at tie.)

— Hver Dag skaffede vi os nu Ernæring ved at skyde Alke. Vi krøb hen ad Isfoden under Alkefjældet og steg nogle Afsatser til Vejrs for derfra at skyde indtil 5—6 Alke i ét Skud. Alken er saa stor som en lille And, og paa denne Aarstid meget fed og Kødet særdeles velsmagende. To kogte Alke gav mig tilstrækkelig Ernæring for et Døgn, naar jeg ikke havde særligt anstrængende Arbejde. Det var behageligt til Afveksling fra Sælkødet at anvende Alke som Hovednæringsmiddel. Og nu begyndte desuden den Tid, da vi kunde faa Æg, baade af Edderfugl og Alk og Malemuk — vi længtes barnligt efter disse Lækkerier.

Polareskimoerne fortæller os, at Kvinder, som ikke har født mindst 4 Børn, egentlig ikke maa spise Fugleæg, men de fleste Kvinder, som blot har faaet to à tre Børn, afholder sig alligevel ikke fra at spise den forbudte Ret — tiltrods for de ældre ortodokse Kvinders Advarsel. Malemukkens Æg maa kun nydes af Mænd, som har fanget Eksemplarer af alle eksisterende og heroppe jagede Dyr i Havet og paa Landet. Her findes f. Eks. en ung Mand, der har fanget Eksemplarer af alle Jagtdyr undtagen Hvidhval (Hvidfisk), og han har derfor endnu ikke smagt Malemukæg. Børn maa overhovedet slet ikke nyde Æg, men de snyder sig til det alligevel.

Saaledes omgaas altsaa Skikkene, alene de to Døtre fra Savdlorks Telt overholder nøjagtigt de Sørgeskikke, der er paalagt; de sidder paa Briksen med korslagte Ben uden at røre sig og uden at bestille noget. De er saa trætte nu, at de er lige ved at falde sammen, og deres gamle Fader, der ogsaa overholder Skikkene, sidder i den tvungne Stilling og er saa ødelagt, at han maa støttes af hjælpsomme Folk fra Naboteltene.

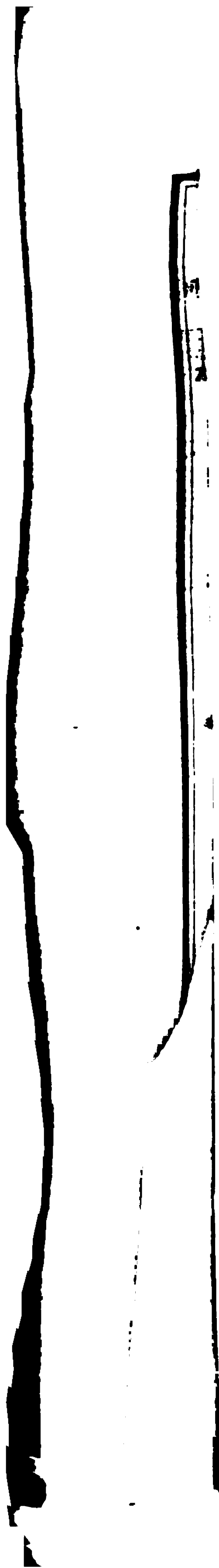
Det vilde have knebet med Kød her paa Pladsen, hvis ikke Marsangurk, Sorkrark og Majark havde været saa kloge at rejse af Sted, da de mærkede, at den syge skulde til at dø. De kom alle 3 tilbage inden Sørgedagenes Udløb og med god Fangst. Marsanguark havde 7 Sæler og et Rensdyr, Sorkrark 3 Sæler og Majark to, og da saa Sørgedagene var forbi, begyndte et storslaaet Æderi, og overstadig Glæde herskede i alle Teltene. Det var ved denne Lejlighed, at vi for første Gang blev Vidne til almindeligt Konebytteri. Alle Mændene aftalte Konebytning for det følgende Døgn, og Børnene løb ellevilde fra Telt til Telt optagne af Forældrenes „Arrangement". I de Dage var det ogsaa, at vi indledede et fortroligere Bekendtskab med den lille, forældreløse Dreng, Kajurenguark, der siden blev vor altid muntre Ven. Han hørte ikke hjemme i noget bestemt Telt, men gik rundt og „spiste ved Gryderne". Han var saa forfærdelig skidden, at man kunde skrabe hans Kinder og Pande med Kniv, og hans Skindklæder var saa lasede, at hans nøgne Krop saas mange Steder. Paa sin Tourné rundt fra Telt til Telt naaede han endelig vort og slog sig ned som selvbuden Gæst og Ærindedreng hos os nogen Tid. Han var overmaade morsom, pludrede i ét væk, lige glad om han fik Svar eller ej, spurgte ustanseligt og ofte meget forstandigt og belo os ud fra den 7aariges pudsige Overlegenhed. Han kunde bruge alt, hvad vi smed bort; han var i Virkeligheden altædende; endogsaa udkastet Kaffegrums, paa hvilket vi ikke mere havde kunnet brygge selv en nok saa beskeden Drik, samlede lille Kajurenguark op og fortærede. Til Sovested valgte han en Briks, snart her, snart dèr, undertiden laa han i de næsten nedsmæltede Snehytter eller i de gamle Stenhusruiner ved Fjæren. En enkelt Nat saa jeg ham ligge og sove ude paa Sneen indsvøbt i et Par lasede Sælskind. Han paastod, det blev for varmt at ligge henne paa Gruset. Han er en intelligent og snarraadig lille Fyr med et Par aldeles dejlige Øjne. Han tigger Tøj af os og er

Den forældreløse Kajurenguark i vort aflagte Undertøj.

efterhaanden bleven klædt i vore aflagte Kamikker, Underbenklæder og Skjorter. Herlig ser han ud, som han tripper rundt i de altfor store Kamikker, hvis Skafter han træder ned, og med begge Benene stukne i Ærmerne af et Par af mine hullede Underbenklæder, medens han anvender Rasmussens røde Uldskjorte som Trøje og Hovedhætte; henrykt og stolt er han over den Begejstring, hvormed hans Tilsynekomst hilses baade hos os og de andre Pladsfæller, han føler sig som Centrum for Opmærksomheden og tror sig overmaade elegant klædt i disse uvante Klædningsstykker.

Jeg var den 16. for første Gang ude i Kajak. Den polar-eskimoiske Kajak har bevaret en Del af Flodkanoens brede Form, lidet indsvejet som den er fortil og fuldkommen bred bagtil samt med den store Midteraabning. Aaren er usmækker og tung, og den føres ikke frit i opløftede Hænder men hviler med sit Midterparti paa en lille Opstander foran ved Mandehullet. Er man vant til Sydgrønlændernes smidige Kajak og lette Aare, befinder man sig ikke vel i en Kajaktype som den her brugelige; hurtigt kan man ikke ro, og Sø faar man ind. Sammen med et Par Eskimoer her fra Pladsen forsøgte jeg at ro mellem den drivende Is over til Eider Duck-Øerne for at se efter Æg, men vi fik Sydvest, saa Isen satte sammen og ingen Udvej var at finde.

3

Den fo

Dagen efter kom Odârk (en Broder til den smukke Pualuna, hvem jeg kaldte „Florentineren") sammen med Panigpark tilbage fra en Tur, paa hvilken de havde fanget en Hvalros, den første i denne Sæson, og samtidig havde Agpalarsuarsuk og Alatta haft Held til at naa over til Eider Duck-Øerne, hvorfra de bragte en lille Forsyning Edderfugleæg. I den Anledning blev vi inviterede til Middag det ene Sted og til Dessert det andet. Hvalrossen, som de to Fangere med Besvær havde faaet bugseret ind til Pladsen, blev liggende neden for Fjærens Iskant, indtil Vandet sank fra den, og den ved Lavvande laa paa ganske tør Bund, saa man kunde gaa til den og flænse den. I Løbet af en Time var hele det store Dyr flænset, Huden og Spækket og Kødet fordelt i store Partier til de forskellige Telte og Indvoldene kastede for Hundene. Det var længe siden, vore Hunde havde faaet saa godt et Maaltid.

Kajurenguark ved mit Telt. Fot.

Moltke har i de sidste Dage haft det betydeligt bedre, vi har hver Dag faaet ham ud af Posen og klædt ham paa, saa han sidder i Teltet og tegner eller maler Portrætter, og Arbejdet falder ham lettere, og Resultatet bliver for hver Dag sikrere. Rasmussen har nok at gøre med Sagnnedskrivning og jeg med Maalinger og andre Undersøgelser. Jørgen skaffer dagligt Fuglevildt, og Gaba er Kok. Gabas Renlighedssans er unægtelig kun i ringe Grad udviklet, og for blot 3—4 Maaneder siden vilde jeg absolut have vægret mig ved at spise det Kød, han tilbereder,

men i vor nuværende Tilstand har man hverken Tid eller Lyst eller egentlig dybere Trang til at opøve Gaba til blot at annamme de mest primitive Renlighedsbegreber. Mest ubehageligt paavirker det os, at han altid anvender gamle, kasserede Skindstrømpefødder og andre ækle Skindlapper til at rense Gryden med indvendig og Kopperne og Tallerknerne — han synes nu, han skal gøre det saa overmaade grundigt, og tror sikkert, at han er uforlignelig proper. Jørgen især har ondt

Hvalrosflænsning. Gaba.

ved at finde sig i Gabas Grisseri; Jørgen er, mærkeligt nok, den af os alle, der er sensiblest over for Mad og Drikke.

Æggene alene kan Gaba ikke forurene, og det var et nydelsesrigt Øjeblik, da vi fortærede de første kogte Edderfugleæg . . .

En hel Dag anvendte jeg til at maale Størrelsen af de herværende Kajakker, Telte og Slæder, og da saadanne nøjagtige Maal kan have etnografisk Betydning, anfører jeg her enkelte af dem.

Et Kajakstel er, maalt i Kølen fra Snude til Agterende, 5,97 Meter langt.

Samme i Længdemaal over Dækket 5,85 Meter.

Bredde over Dækket ved Mandehullet 0,62 1/2 Meter.

Højde fra Køl til Dæk ved Mandehullet 0,16 Meter.

Kajakaaren er 2,70 Meter lang og saaledes tredelt, at hvert Aareblad er 0,90 Meter og Midterstykket mellem Aarebladene 0,90 Meter.

Aarebladets største Bredde er 0,7 Meter.

Mandehullet er trekantet og meget rummeligt. Baade Helpels og Halvpels er ukendt heroppe.

En Slæde af nyere Konstruktion (efter at Peary har bragt Træ til Egnen) har en Længde fra Snude til Agterkant af 2,87 Meter.

Gængens Højde 0,18 Meter.

Bredde mellem Gængerne 0,60 Meter.

Slædeopstanderne fra Slædegængens Overkant 0,75 Meter,

Kajak.

med en Tværpind anbragt ca. 0,20 Meter fra Opstanderens Overkant.

Af Tværtræer er der ialt 16 Stykker, tæt siddende, dels brede, dels smalle.

Gængerne rejser svagt fortil og er af ét Stykke Træ og jernskoede.

En Slæde af ældre Konstruktion har følgende Maal:

Længde 2,40 Meter.

Gængernes Højde 0,15 Meter.

Benskoningens Bredde er fra 0,1 1/2—0,2 1/2 Meter.

Bredde mellem Gængerne 0,56 Meter.

Gængerne er saa meget skraatstillede udefter, at Slædens Bredde forneden bliver 0,1 à 0,1 1/2 Meter større end foroven.

Benstykkernes Længde varierer i Smaastykker fra 0,2—0,3 Meter.

Slædeopstanderne fra Slædegængens Overkant 0,68 Meter.

Tværpinden ca. 0,20 Meter lavere.

Der findes 14 tæt siddende, mest smalle Tværtræer.

De opsvejede Snuder er dannede af sammenbundne Træstykker og indbyrdes støttede af to Skraapinde, der paa den nyere

Slæde er 0,70 Meter, paa den ældre Slædetype 0,63 Meter fjernede fra Snudespidsen.

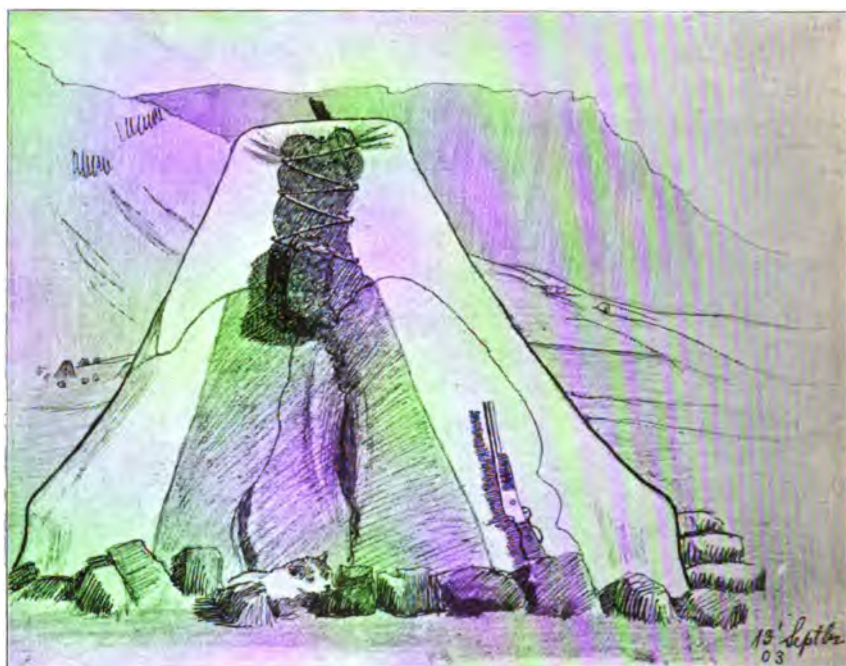
Telt Nr. 1. Højde fra Jorden til Toptværtræet 2,30 Meter.

Største Bredde over Briksetræet 2,90 Meter.

Største Dybde fra Stilladsets Forkant til Rygning 3,60 Meter.

Topbredde 0,95 Meter.

Rygningens Skraavinkel ca. 45—50°.

Et Telt.

Telt Nr. 2. Højde 2,10 Meter.

Bredde 2,85 Meter.

Dybde 3,40 Meter.

Topbredde 0,90 Meter.

Stilladset er ofte kun en Tværramme fortil og et eller to Bagtræer støttet til Tværrammen, men undertiden og navnlig ved de daarlige Telte er Bagtræerne spinkle Pinde, der vilkaarligt indstukne støtter hverandre.

Teltbetrækket bestaar af afhaarede, vindtørrede, lyse Sælskind saa-

ledes sammensyede, at den midterste Del af Rygningen helst udgøres af et helt og meget stort Skind.

En anden Dag anvendte jeg til under en Mængde Polar-Eskimoers Visit i og ved vort Telt at faa Underretning om de Minder, den danske Vestgrønlænder Hans Hendriks fleraarige Ophold i disse Egne har efterladt sig.

Arnâluk fortæller om Hans Hendrik (Hans udtales Ahsé), at han kom Nord fra og havde forladt et Skib, fordi det var gaaet dette galt. Han fandt Eskimoerne her mellem Kap Aleksander og Kap York

Min Rejse i Inglefield Gulf. Juni 1903. Fot.

saa gode og holdt saa megét af dem, at han blev knyttet nøje til dem og følte sig som hjemme iblandt dem og ikke mere vilde forlade dem. „Da han kom her, var han en ung Mand omtrent som Sivdluk eller noget ældre (20—25 Aar). Han boede her rundt omkring langs hele Kysten som vi andre. Folk var glade over at være sammen med ham, fordi han var saa god til at fortælle om sine Rejser med de fremmede hvide Mænd, om sit Hjemland længere mod Syd og om gamle Sagn; han morede sig meget over vore Angakok-forestillinger og blev selv efterhaanden dygtig til at synge Angakok-sange. Han var ikke større eller af flere Kræfter end de andre Mænd heroppe, og han ejede ikke nogen Bøsse, men Folk lærte ham at fange efter Stedets Skik, og han blev tilsidst en dygtig Erhverver.

Han var to Gange gift heroppe, først med Inalunguark, en ikke helt ung Enke efter den Maisaitsiark, der faldt ned af Alkefjældet

her paa Agpat-Øen og slog sig ihjel; med hende var han ikke ret længe gift, da de stadig skændtes, fordi hun var skinsyg og ikke vilde tillade ham at holde andre Koner, og Ahsé (Hans Hendrik) var efterhaanden bleven ivrig til Konebytning. Saa forlod han hende og giftede sig med en ung, smuk Pige, der ikke havde Børn, og som hed Merkro; i hende fik han da endelig en Kone, som han syntes om*).

Han boede meget længe iblandt os, men saa kom der nogle hvide Mænd paa Skib Syd fra, og de vilde have ham med. Han vilde først ikke rejse med, men de blev ved at bede ham saa længe, at han alligevel bestemte sig til at rejse med. Den Gang boede Ahsé og Merkro i Huset lige ved Siden af os ved Bræen paa den anden Side Kap York-Næsset, og jeg, der den Gang som ung Pige boede hos min Moder, hørte gennem Stenvæggen den Samtale, Ahsé og hans Kone førte, da han vilde følge med de hvide Mænds Skib.

„Jeg vil rejse alene," sagde han, „og du skal blive her tilbage med Børnene, for jeg skal nok komme igen og bo hos jer."

Men Konen svarede ham, at hun vidste nok, hvordan det gik Inuiterne (Eskimoerne), naar de kom ud med de hvide Mænd, saa blev de altid saa forfærdelig længe borte.

„Jeg er bange for, at du aldrig mere skal komme tilbage til os," klagede Konen, og tilsidst bad hun: „Jeg vil følge med dig."

Saa kunde Ahsé ikke modstaa længere, baade Merkro og Børnene kom med ombord.

Ahsé havde virkelig den Gang tænkt paa at vende her tilbage, men han er maaske kommet til at synes saa godt om sit eget Hjemland længere mod Syd, da han besøgte det med det fremmede Skib, og saa har han vel ikke kunnet nænne at forlade det og faaet Konen til at blive dernede hos ham, siden vi ikke har set noget til dem, men vi har gennem Peary og hans Folk hørt, at baade Ahsé og Merkro nu begge ere døde . . . .

Arnâluk tier. Og alle omkringsiddende, der har kendt Hans Hendrik, bekræfter hendes Ord om, at han var baade afholdt og dygtig de Aar, han levede heroppe. Merkrosark har aldrig set Hans

*) Hans Hendriks to Koner har ikke efterladt sig andre Slægtninge i Distriktet end Marsanguarks Kone Merkro.

Hendrik men har hørt, at han har været her ved Kysten to Gange med Skib. Sorkrark, der altid holder af at vise sin overlegne Viden, erklærer straks, at han rigtignok har set Hans Hendrik og kendt ham meget godt. „Men jeg er jo ogsaa ældre end Merkrosark, for jeg havde Hunde, da Merkrosark som Barn første Gang kom herover."

Nu tager Sorkrark Ordet og fortæller, at han saa' Hans Hendrik første Gang ved Ujaragsugsuk ved Itivdlerk. Da havde Hans Hendrik en Bøsse og skød Sæler med den, men saa slap Ammunitionen op, og derefter fangede han som andre Eskimoer heroppe. Videre siger Sorkrark med Selvfølelse: „Aa, jeg har saamænd været som Ahsés ældre Broder, vi har boet sammen; det var min Fader, der lærte Ahsé at fange. I Begyndelsen kunde han slet ikke fange paa vores Manér, han havde saadan en lille Skydeslæde som jeres Gaba har. Det var ovre ved Umanark, Fader og Ahsé gik paa Fangst sammen, men snart fik Ahsé lært vor Fangstmaade og fangede siden udmærket; han lod sit Haar vokse langt for at ligne os, for det kortklippede Haar, han i Begyndelsen bar, syntes vi ikke om, og tilsidst fik han et endog meget langt Haar, og min lille Kone talte sandt, da hun sagde, at Ahsé lærte at synge Trommesange og var rigtig dygtig dertil; Ahsé og jeg drillede tilsammen en Mand, der hed Idonia, og sang Smædeviser over ham." Og Sorkrark griner i glade Erindringer.

„Tilsidst talte Ahsé vort Sprog omtrent som vi selv, man kunde kun høre lidt Forskel. Men Bjørnejæger var Ahsé ikke, for han fik først et Spand gode Hunde det sidste Aar, han var her. Kajak havde han heller ikke lige saa lidt som vi andre, for det var jo den Gang vi endnu ikke havde Kajak. Men Ahsé fortalte, at han nede hos de andre Inuiter havde haft Kajak og været dygtig i den."

Endnu gav Sorkrark et Par Bemærkninger om Hans Hendrik: „Hans Hendrik var en lille Smule ældre end jeg, og tilsidst var det ham, der lærte mig at fange — vi fangede Sæler og Søkonger sammen —, maaske ikke fordi han var dygtigere end mig, men fordi det den Gang altid var Skik, at en ældre belærte en yngre." Og med et bebrejdende Sideblik til de forsamlede unge Mænd vrisser Sorkrark: „Men nu synes det jo, som andre Skikke er ved at faa Ret i vort Folk, de unge er ikke som Ungdommen i min Tid . . . Hans Hendrik længtes i Begyndelsen meget og talte om, at han gerne vilde

hjem, men der var ingen Lejlighed, der kom ikke Skib den Gang omtrent hvert Aar som nu, men da han saa giftede sig og fik eget Hus, talte han ikke mere om at komme bort. Vi var alle kede af, at Hans alligevel tilsidst rejste, for vi holdt meget af ham, saadan som vi nu er kommet til at holde meget af jer og vil beklage jeres Bortrejse" tilføjede den belevne Sorkrark.

Nu falder der et skarpt og rapt Ordskifte mellem Sorkrark og hans Kone Arnâluk om Antallet af Børnene, Hans Hendrik og Merkro havde, da de rejste med de hvide Mænds Skib. Arnâluk nævner 3, men Sorkrark holder stadigt paa, at der kun var et. Parret bliver ivrigt og arrigt. Tilsidst afslutter Arnâluk som altid Disputen med en Trumf og siger: „Pyt, hvad véd I Mænd om jeres Børn, hvor mange I har; det er bare Mødrene, som kender Tallet paa deres Børn!" Med en beskæmmet Mumlen opgiver endelig Sorkrark at hævde sit Standpunkt . . . .

— Naar man udspørger en Eskimo heroppe, kan man aldrig ret mange Minutter ad Gangen fastholde ham ved et enkelt Emne, og særlig Sorkrark og Arnâluk er springende og taler spredt og usammenhængende. De har saa meget, de skal have fortalt og spurgt om, de er saa livfulde og videlystne og snakkesalige, man maa idelig spørge paany om den ene Ting, man saa vidt muligt til Bunds vil have Besked om, men de lader sig kun ugerne give Rammer for deres Tankers og Tales Løb. Der kommer ofte noget utilfredsstillende kortfattet og tørt over deres Beretninger, naar man bestandig stikker sine egne Spørgsmaal frem; man maa helst lade Folk tale ud som de vil, skyndsomst skrive hele Passiaren ned og siden uddrage af den, hvad man har Brug for. Men naar man, som vi, maaske i de nærmeste Dage med et skotsk Skib skal forlade Kysterne her og denne ejendommelige Befolkning, tvinges man dog til at systematisere sine Spørgsmaal og plage sine Ofre.

Ind mellem Sorkrarks Udtalelser om Hans Hendrik faar han ogsaa Lejlighed til at sige andet, som har Interesse. Han fortalte saaledes, at han i sin Barndom havde hørt om et Skib, der var blevet slaaet i Stykker ved Igfissork, og alle de hvide Mænd omkom. Skibet gik til Grunde, fordi et stort Dyr i Havet havde bidt sig fast i Bunden af det og trukket det ned. Siden er dette store Dyr ikke set, og Eskimoerne tror, at de hvide Mænd har tilintetgjort Dyret,

idet det trak dem ned. Af Skibets Træ og Jern forsynede Folk heroppe sig længe og var meget glade for det store Dyrs Gave.

Sorkrark kan ogsaa huske, at der blev fortalt om et Skib („North Star“), at det overvintrede ved Umanark (1849—50), men det er saa længe siden, siger han, at alle, som selv har set dette Skib, nu er døde.

Og saa fortæller Sorkrark en utrolig Historie om Peary: „Peary har fortalt os,“ siger Sorkrark, „at han som Dreng en Gang var heroppe med et Hvalfangerskib, og at han da kørte paa Slæde med en anden hvid Dreng, og saa kom de op at skændes, fordi den anden ikke vilde lyde Peary — for saadan var jo Peary, han vilde altid raade og være Herre! — og saa slog Peary Drengen ihjel og begravede ham. Jeg har selv set Graven nede ved Kap York,“ forsikrer Sorkrark. . . Sorkrark vender nu tilbage til „North Star“s Overvintring og fortæller en anden utrolig Historie: „Aniutark hed en Eskimo, der boede hos de hvide Mænd i deres Skib, da dette overvintrede ved Umanark. Han havde den Bestilling i Mørketiden at vække de hvide Mænd, for de vilde altid sove, og en Gang imellem maatte de jo op for at røre sig. Men det var svært at faa dem vækket, og han skældte dem ud for „de altid sovende“, det blev de hvide Mænd vrede over og slog tilsidst Aniutark ihjel. Men det var Aniutarks egen Skyld, for han var gnaven over at have faaet Frost i Benene, og det havde han slet ingen Grund til at faa, da han var varmt klædt paa, men han opførte sig paa alle Maader som tosset og gik naturligvis og vækkede de sovende i Utide.“

Om et andet Skib, der længere Nord paa laa i Isen og tilsidst blev knust, har Sorkrark hørt, men det var i hans Barndom. Folkene fra dette Skib gik i 4 Smaabaade og roede mod Syd, men Eskimoerne naaede ikke ud til dem. Senere kom to Eskimoer Napsarsuark og Mitterk til at sætte Skibsvraget deroppe i Brand, efter at de hvide Mænd havde forladt det. Først gik der Ild i nogle Papirer, og saa brændte desværre hele Vraget.

„Ja, jeg har hørt og set meget,“ siger Sorkrark, „og været meget paa Rejse, jeg er en meget vidende Mand. En Gang rejste jeg med nogle andre over paa den anden Side Havet til et Alkefjæld, som Merkrosarks havde omtalt, da de kom fra Akillinerk. Vi naaede ogsaa Alkefjældet og boede der en Tid, men vendte tilbage, fordi vi længtes

Krillernerk, Stammens Ældste. Fot.

efter vort eget Land og dets Mad. Her er ogsaa flere Bjørne end derovre . . . En Gang blev min Fader bidt af en Bjørn saa slemt paa Ryggen og i Brystet, at han maatte ligge paa Knæer og Albuer mange, mange Dage med Saarene tildækkede med Spæk, til de blev lægte. Ogsaa Sâmik har Saar efter Bjørnebid, og Merkrosark dèr har et Bid lige paa Enden efter en Bjørn, men den kunde ikke magte ham. Selv har jeg et Par Krads af Bjørnekløer her over Skulderen, som I ser. Tidligere hændte det ofte, da vi ingen Skydevaaben havde, at Bjørnene gav os slemme Mærker under Kampen; vi dræbte dem undertiden uden Hunde, bare ved at løbe ind mod dem og stikke dem en Lænser i Hjærtet. Se, det gjorde vi gamle altid og kan gøre det endnu. Den Bjørn, der havde fat i mig og kradsede mig, den havde kastet mig over Ende og laa over mig og skulde vist lige til at æde mig, da jeg fik stukket den en Kniv gennem Næseborene, og imedens den fik travlt med at pille Kniven ud, slap jeg fra den og fik dræbt den med min Lænser“. . . Tilsidst spørger jeg Sorkrark ud om hans Rejse med Peary paa Indlandsisen, thi jeg har i Pearys Rejseskildring set Sorkrarks Navn nævnet blandt dem, der i den strengeste Vintertid 1893—94 hjalp ham Depoterne op paa Indlandsisen fra Bowdoin-Bay. Men Sorkrark forstaar ikke rigtig mit Spørgsmaal. „Det er saa længe siden,“ siger han, at han gjorde denne Rejse, og han er jo en saa berejst Mand, at han husker ikke den ene Rejse fra den anden. „Naah“, udbryder han tilsidst, „det er om Rejsen paa Bræen, du taler,“ og saa ler han med sin savlende, store Mund og forklarer Turen saaledes: „Vi gik op bag ved Pearys Hus, gjorde en Dags Rejse og sov en Nat. Næste Dag kom vi til en hel Bunke Kød, som i Forvejen var lagt derop, og anbragte mere Kød samme Sted — men Peary kunde slet ikke finde det, da han nogle Maaneder senere havde gjort sin Rejse over Bræen og skulde haft fat paa Kødet, for da var alle Spor og Mærker slettede ud.“ Og leende indskyder Sorkrark: „Det Kød vilde jeg svært gerne op at hente, for jeg ved jo, hvor det er, man maa jo kunne grave det frem af Sneen.“

„Vi kom meget langt ind over Bræen. Dag efter Dag rejste vi, og tilsidst saa’ vi ikke andet end bare Himlen, der var ingen Nunatakker mere, og det var ikke saa rart, syntes vi, men vi maatte jo fortsætte, indtil Peary sagde, at nu skulde vi vende om, og da vi saa vendte om, havde vi ikke andet at rette os efter end Vinden for at

finde hjem, men Vind var der sandelig ogsaa nok af, det føg forfærdelig stærkt, der var altid Blæsevejr, og vi havde Vinden mest Sydvest fra eller helt bagfra. Senere kørte Lee og Marré (Mulatten Mathew Henson) og Peary videre ind over Bræen, de tre alene, de kørte med eskimoiske Hunde, og Peary vilde op i de Regioner, som ingen rigtig har rede paa, han vilde nok paa Moskusoksejagt; derovre paa Ryggen af vort Land (Østgrønland), sagde han, skulde der være saa mange Moskusokser, men det gik vist galt med den Moskusoksejagt, for han kom kun tilbage med 3 Hunde, og nær var alle de tre hvide Mænd sultede ihjel."

Krillernerks døvstumme Hustru. Fot.

Jeg spurgte: „Var I ikke bange for, at Peary aldrig skulde komme tilbage fra den Rejse?"

„Næ-i, næ-i," forsikrede Sorkrark, „Peary kommer jo altid tilbage fra sine Rejser. Inden vi fulgte ham, havde han ogsaa forsikret os, at der ingen Død var deroppe for ham eller dem, der ledsagede ham ... Vi havde ingen Soveposer, vi lavede bare Sneen lidt til Rette, og saa lagde vi os der i vore Klæder; det var somme Tider ikke saa meget koldt. Men naar det sneede og blæste, og Sneen dækkede os, var det mindst koldt. Vor Mad bestod af Kiks og Suppe og en Slags Mælk og Sukker og noget, der hed Pemmikan. Det er

Ting, der naturligvis kan spises, naar man ikke har bedre Sager som Hvalroskød, men vor egen Mad er baade den, der smager bedst og mætter kraftigst.

Af en hvid Mand at være er Peary en meget udholdende Mand. Naar han rigtig vil, saa forstaar han sig slet ikke paa at blive træt, og han er ikke bange for noget, han tager ud selv i Snestorm, naar han har bestemt sig til, at nu skal Rejsen gaa for sig, og han faar ogsaa os andre med sig, selv om vi helst vilde blive hjemme, og tit udfører han uden Tjeneres Hjælp det groveste Arbejde selv. Men han kræver ogsaa meget Arbejde af os andre, og han er nem at gøre vred, og vi frygter hans Vrede . . . Men det var nu mærkeligt med den Mand, han som ellers aldrig fik Frost, selv naar vi andre havde Saar baade her og der, han endte skam med at fryse flere Tæer bort."

Omsider sluttede Sorkrark sine Meddelelser med følgende Bemærkning: „Det er svært, saa I faar min Mund paa Gled, men det er saa forfærdelig fornøjeligt at snakke."

Inden vort Selskabsgilde slutter, spørger jeg flere af Eskimoerne, hvad de nu vil gøre med Ammunition til deres Bøsser, hvis Peary aldrig mere kommer herop, eller hvis Skotterne ikke altid kan naa ind til Kysten.

„Aa," siger mange af dem, „Peary vil komme her hvert eneste Aar, saa længe han lever og er rask, det har han selv sagt! Og kommer han ikke mere, og hvis Skotterne bliver borte, hvad de somme Tider gør, ja saa maa vi vel søge ned ad den Slædevej, I har fulgt herop, for at erhverve de Ting, vi skal bruge . . . Naar blot I hvide Mænd ikke gør Alvor af det, som en Læge hos Peary har truet med." (Lægen maa vist have været Dr. Vincent, Eskimoerne kalder ham Daigti-paluk, den sølle Doktor, idet jeg formoder, at Daigti er Eskimoernes Udtale af Doktor). „Han sagde nemlig, at en Gang vilde der komme et stort Skib herop med meget store Bøsser (Kanoner?), som vilde blive sat i Land, og med hvilke man vilde skyde os alle ihjel og vor Jord i Brand, hvis vi ikke vilde lade os føre bort sammen med det store Skib. Ja, føre os bort kan de hvide Mænd maaske nok, men faa vor kolde Jord til at brænde — næh, det magter vist ikke en Gang de store hvide Mænd."

Om denne Doktor fortæller Eskimoerne, at han under Pearys

første Overvintring paa sidste Ekspedition (1898—1902) forlod Pearys Skib i Vrede, „fordi han ikke vilde adlyde Pearys strenge Befalinger," og flygtede til Etah og boede der et Par Maaneder hos Angutigavsiks, hvorefter han ved Foraarets Indtræden blev kørt paa Slæde helt ned til Kap York. Der laa han i Telt en Maanedstid og fik Føden af Krolutinguark; han ventede paa Skotterne og fortalte dem om sit Fjendskab til Peary, men Skotterne tog ham alligevel ikke ombord, saa han maatte vente et Par Maaneder endnu, til Pearys Undsætningsskib kom der forbi, og han slap ombord paa det og rejste bort. Han lovede ved sin Afsked at sende sine forskellige Slædekuske og Værtsfolk værdifulde Gaver og selv rejse herop senere, men ingen har nogensinde hørt fra ham eller set ham.

„Ja, hvor bliver de skotske Skibe af i Aar," siger nogle af Folkene, idet de forlader os, „det er ved de Tider, at vi skulde se dem nu." Andre derimod hævder, at det endnu vil vare en hel Maanetid, inden Skotterne kan ventes, „for Skibene kommer oftest, efter at Edderfuglene har faaet Æg, og vi har været ude og samlet Kajakken fuld og ladet mange blive tilbage paa Øerne i Stendysser — det véd vi derfra, at de skotske Søfolk ror i Land til Øerne og tager alle vore indsamlede Æg fra Dysserne og bringer dem ombord paa Skibet."

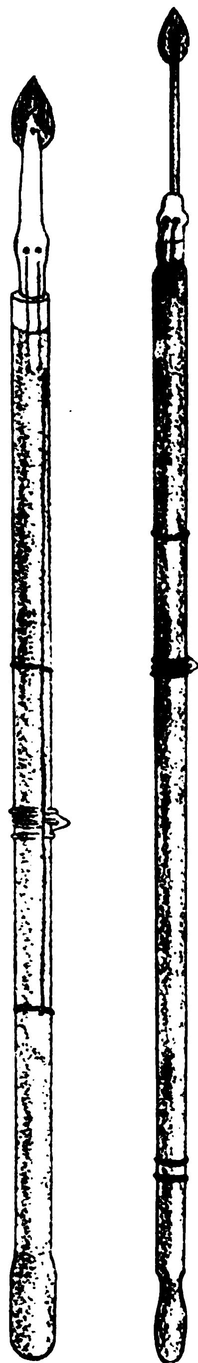
„Ja," siger Sorkrark, „de tager vore Æg. De tager Æggene fra vore Depoter, for vi har jo tømt Rederne, og ogsaa hvide Mænd vil naturligvis gerne spise Æg, men blot de kunde finde paa en Gang imellem at lægge noget nyttigt til os i Stedet for Æggene, f. Eks. Knive og Krudt. Hvis I træffer Skotterne og kan tale deres Sprog, forklar dem saa, at naar de tager vore Æg, var det rimeligt, om de lagde noget i Bytte. Vi Eskimoer giver altid noget for noget."

— I den følgende Uge ventede vi og ventede. Stadig intet Skib. Hver Dag fødtes nye Haab, og ofte troede vore Øjne at se, hvad vi saa inderligt længtes efter: spinkle Skibsmaster gled frem mellem Samlingen af Isfjælde ude omkring Kap Athol! Men Indbildningen spillede os Gang paa Gang et Puds, vor Spejden var idelig forgæves.

I de første Dage havde vi et straalende Vejr, let klædte gik vi vore Ture inde under Fjældvæggen eller oppe paa Højdeplateauet. En svag Brise luftede hen over Vandet og krusede Havfladen mellem de talrige drivende Isfjælde og Isskodser. Klar var Himlen og

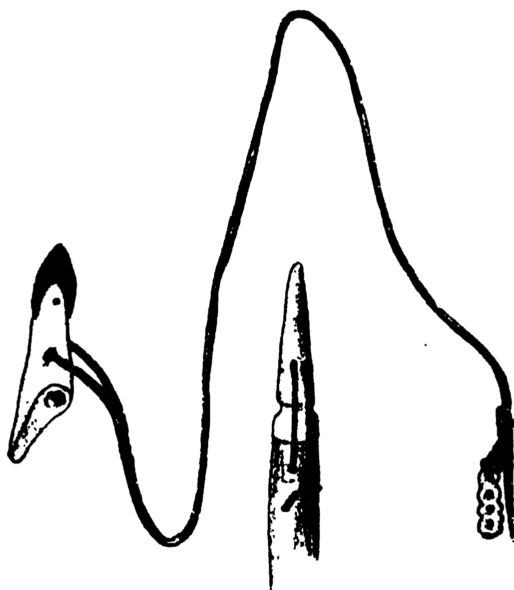
Kysterne langvejs hen sigtbare. En Stilhed, en dyb, gribende Fred ude fra Havet mellem Kysterne, hvor et Par Kajakker og hastige Træk af Edderfugle, Alke og Søkonger eller enkelte Maager i underlig dvælende Flugt gav Øjet Hvilepunkter i alt dette hvide og blaa. Fra Fuglefjældet lød en stærk samlet Larm som Brus af et Vandfald eller som en Storm i Anmarsch over en Fjældtop, man hørte ikke de enkelte Fuglerøster, men alt føjede sig sammen i en eneste stærk, aldrig afbrudt Summen af Kvidder og Skrig. Paa Sletten var de første Blomster ved at springe ud: smaa, blaaviolette Stenbræk i Tuer mellem Mos og Lav. Eskimoerne gik og plukkede Blomsterknopperne og spiste dem med stort Velbehag. Ogsaa jeg lærte at synes om Blomsternes næsten sødlige Smag . . . . Det maa blive dejligt, naar Kronbladene rigtigt har foldet sig ud, og Sletten, der nu er saa godt som snefri, faar et violet Skær af alle Blomstertuerne . . . Ofte sad jeg oppe mellem Eskimogravene under den frembuede Fjældvæg, som jeg kaldte Balkonen, fordi den lignede en frembygget Balkon eller Karnap paa en vældig Husfacade. Jeg gjorde mig fortrolig med alle Gravene og undersøgte, naar Aftentaagen dækkede mig, deres Indhold af endnu indefrosne Kranier, Knogler og Redskaber. Man kunde se, at baade Bjørne og Hunde havde rodet Gravene op, den Gang Ligene var friskere. Et Sted ved en Grav laa en halvraadnet Kajak med Harpuner og Aarer, et andet Sted Skeletterne af 3 i Kobberem bundne Hunde. Store, flade, skiferagtige Sten var fra Fjældet søgte ud til Dække over det egentlige Gravkammer, oven paa disse var igen lagt en Mængde større og mindre Sten.

Den højeste Temperatur, jeg endnu har maalt, er ÷ 4° Celsius i direkte Solbestraaling, og inde under vor mørkdugede Teltvæg var der samtidig bagende

Harpun. Lænser.

lummert, over 20 Graders Celsius! Moltke befinder sig saa godt i dette Vejr, ganske vist ryster hans Ben endnu uhyggeligt, men han har opøvet sig i at kunne støtte lidt paa dem og kommer nu daglig ud en Times Tid ad Gangen. Der er en svimlende Afstand mellem hans Tilstand nu, omend han er svag og forholdsvis hjælpeløs, og den Jammer, hvori han laa under Snekuplen. Den Gang var han bevidstberøvet, et uansvarligt Spædbarn, nu er han klar og maalbevidst og øver sig energisk hver Dag i at staa op, støttet til to Krykker, som Majark behændigt har lavet af et Par af vore Skier. Ogsaa en Stol af vore tømte Proviantkasser har Majark faaet i Stand efter Moltkes Anvisning. Dagligt har Moltke Modeller og gør en eller flere Tegninger færdige inde eller ude, og dagligt skiftes vi andre til at skyde Alke fra Fjældet og koge Mad eller gaa med Eskimoerne i Kajak paa Hvalrosfangst... En Dag blev vi alle alarmerede af en stor Flok Hvidhvaler, der drog forbi, og som vi forfulgte i Kajakker. Vi var imidlertid komne for sent ud, og de undslap os alle. Vi længes meget efter den lækre Hud, Mattark, af disse Hvidhvaler (ogsaa kaldet Hvidfisk) og holder nu skarpt Udkig efter nye Flokke . . . Med vor evropæiske Proviant gaar det sørgeligt ned ad Bakke, der er snart ikke mere tilbage, og den Rest, der er endnu, reserveres for Sygdoms-Tilfælde eller anvendes i Nødsfald, naar ingen anden Føde kan skaffes. Fuglekød bliver forresten i Længden en tør og ensformig Spise. Omend Ganen forliger sig bedre med trannede Fugle end med trannet Sødyrkød, er dog Maven og hele Konstitutionen bedre tjent med Sødyrkødet.

Harpunspids og Harpunstok.

Efter det stille Vejr fik vi med lavt Barometer et Par hæftige

H Moltke pinx.

Lille Pige fra Godthaab.

Uvejrsdage; Sydveststormen jog med Sne, der smæltede straks paa Jorden, ind over den lille Slette, og vort Telt væltede flere Gange, den ene Teltstang knækkede, og Dugen blev paa det ubarmhjærtigste oprevet. Denne fugtige, sydlige Luft erindrer om det raakolde danske Aprilklima, og vi er alle daarligt tilpas.

Det er en hel Spekulation at skaffe Føde nok til Hundene, til Trods for at vor Bestand ikke længere er saa særlig stor. Selv har jeg kun „Bismarck“, „Viggo“, „Abel“, „Hedning“ og „Fram“ tilbage. De springer glade omkring mig, saa snart jeg kommer uden for Teltet, og følger mig paa alle mine Vandringer. Lægger jeg mig og hviler undervejs, triller de sig sammen ind imod mig, og selv om de synes faldne i Søvn, opdager de dog altid, naar jeg rejser mig for at gaa igen, og følger mig paany. Vi er saa gode bekendte nu og kan ikke undvære hinanden; der er en stor Trøst i at være omgivet af disse trofaste Dyr og have deres Ve og Vel under Forsorg. Men skal vi bort med Skotterne, maa Hundene blive tilbage, og jeg tænker med Bekymring paa det Øjeblik, da vi uigenkaldeligt skal skilles. Jeg har allerede lovet Agpalarsuarsuk de 4 af Hundene som Gave og har Tilbud fra Majark om at faa et mindre Bjørneskind (uden Kløer og Snude) i Bytte for „Abel“.

„Viggo“ uden for mit Telt. Fot.

Endelig den 25. Juni om Aftenen faar vi med skiftende Vindretning bedre Vejrforhold. Det frøs et Par Grader og Barometret steg; den kolde friske Nordenbrise var velgørende oven paa de fugtige Søndenvinde. Længe havde jeg ønsket at gøre en lang Kajaktur og besluttede mig nu til sammen med Majark og Agpalarsuarsuk, Kale

og Gaba at ro over til Eider Duck-Øerne og Dalrymple Rock for at skyde Edderfugle og samle Æg. Kl. 11 om Aftenen satte vi fra Land — jeg havde laant Ehrés (el. Ihrés) noget kluntede Kajak —, og efter et Par Timers munter Roning, under hvilken vi kappedes, saa Sveden drev af os, naaede vi de smaa Eider Duck-Øer og begyndte vor Vandring over deres lave, kuplede Rygge for at samle Æg. Edderfuglen lægger sin Rede næsten lige fra Strandlinjen og helt op til Øernes Toppe i en Fordybning i Mosset eller Grønsværet eller paa Afsatserne inde mellem Klippeblokkene og udfuger Reden med Dun af Brystpartiet, der i Rugetiden bliver ganske nøgent. Der ligger som Regel fra 3—5 graagrønne Æg, omtrent af et Andeægs Størrelse, i hver Rede, en sjælden Gang træffer man endogsaa 6 Æg i en Rede. Efter en Times Vandring havde vi hver især samlet 100 Æg i vor aftagne Yderpels og mødtes ved Isfoden, hvor Kajakkerne er trukne op, til et fælles, fraadsende Maaltid. Det lykkes os hver især at fortære en halv Snes raa Æg. . . Edderfuglene er skræmmede fra Øerne, et ængstet Par krydser nu og da om Næssene og er udsat for at rammes af vore Hagl. Skaanselsløst skyder vi Fuglene, ganske som vi plyndrede Rederne: det er jo en Kamp for Livet, og vi maa og skal have Proviant med hjem til Saunders-Ø. Eider Duck-Øerne er skændigt raserede, da vi ror derfra den halve Mil over til Dalrymple-Rock, hvis 6—700 Fod høje Pyramide ligger forgyldt af Morgensol. Jeg roede noget foran de andre gennem det blanke Vand og var saa helt optaget af mine egne Tanker, da jeg pludselig hørte et vældigt Plask tæt ved Siden af mig. Jeg vendte mig om og saa et skægget Hvalroshoved med to store Stødtænder bare en Kajaklængde fra mig. Det nytter ikke at nægte det: man faar Hjærtebanken saadan et Øjeblik og griber Harens Vaaben, thi et alvorligere Sammenstød med en saadan „Havets Elefant“, naar man er uforberedt, kan kun have skæbnesvangre Følger. Da jeg ved forceret Roning kom ca. 30 Alen bort, vendte jeg hastigt Kajakken og fik Riffelen frem, og da Hvalrossen, der var dykket, atter hævede sit brede Hoved over Vandet og snøftede skummelt, spildte jeg mit Bly i dens Spæk. Det lykkes kun sjældent at dræbe en svømmende Hvalros i ét Skud — i hvert Fald ser man ikke Resultatet af Skuddet, thi Hvalrossen dykker øjeblikkelig under med et brusende Plask og forsvinder. En Blodstribe i Vandet er den eneste Trøst for Jægeren: saa véd han dog, at han i hvert Fald

har ramt, og uforfulgt ror han sit spinkle Fartøj videre, medens han ømmer sig i Ryg og Laar af den tvungne Stilling, der endnu ikke, saa tidligt paa Sommersæsonen, er ham tilvant.

Dalrymple-Rock har ved Havkanten nemt bestigelige Fjældsider, men vil man naa Øens Top, maa der kravles behændigt og forsigtigt. Her var myldrende fuldt af Fugleæg, og hen paa Formiddagen, da vi alle mødtes efter vor Omstrejfen, kunde Gaba og jeg tilsammen opgøre vort Udbytte til mellem 1100 og 1200 Edderfugleæg. Tillige havde vi skudt en Snes Edderfugle. Da vi nu var trætte af at slubre ukogte Æg og ikke havde Spæk til at gøre Ild ved og unægtelig trængte til anden Føde end Æg, gav vi os, lige som vore Kammerater, til at flaa en Edderfugl og spise Brystet raat; dertil afgnavede vi noget af det gule Fedtlag paa Edderfugleskindets Inderside; dette Lag er overmaade fedt og næsten af æggeblommeagtig Smag. Majark advarede mig alvorligt mod at spise altfor meget Fuglefedt, „thi det bliver man blind af," sagde han. Morgentemperaturen var ÷ 4,5°, og herlige Farver i rødt og violet bredte sig over Fastlandsbræerne inde bag Wolstenholm Sund. Fra den nærliggende Wolstenholm-Ø, der var dækket af Rimdis, hørte vi pludselig et tordenlignende Brag, en besynderlig Varselsrøst ud fra Taagen; det var vel en Stenrovs, der skred i Fjældet. „Det er Foraaret, der gaar deroppe," sagde Majark.

Vi var blevne saa søvnige allesammen og svøbte os i nogle Skind og lagde os tæt ind mod hinanden paa det fugtige Mos mellem Stenene og nød et Par Timers umagelig, men velsmagende Hvile, indtil vore Skinddragter var frosne stive, og Kuldegysningerne blev for generende.

Nu stod Solen allerede højt paa Himlen, og hurtigt blev vi gennemvarme igen. Majark havde med sig en Række Fuglesnarer af tyndsnittet Kobberem, som han spændte ud mellem Stenene nede paa Sletten, saaledes anbragte, at naar Edderfuglene gik fra Fjæren til deres Reder, kom de i Fare for at hænge fast. Ydermere byggede Majark, og vi hjalp ham dermed, to lange, lave Gærder af Sten fra Fjæren op til hver sin Ende af det udspændte lange Net, saa at Edderfuglene ikke kunde undgaa paa deres Vandring at passere Nettet. Hvor maa man beundre det Snille, et saa primitivt Folk som Polar-Eskimoerne udfolder for til de forskellige Aarstider at skaffe sig Fangst.

Hver Dag er det nu Eskimoernes Hensigt at tage herud og tilse Nettene; hver Dag skal maaske en halv eller en hel Snes Edderfugle ligge og sprælle sig tilblods i Rendeløkkerne, indtil Eskimoerne kommer og ender Fuglenes Angst og Smærte ved at dreje Halsen om paa dem.

Saa roede vi da endelig hjem med vort Udbytte, Kajakken var stoppende fuld baade inde og ude og laa tynget dybt ned i Vandet — jeg for min Part roede halvt paaklædt, da jeg havde anvendt min Yderpels til Æggebeholder. Varmt og mildt og sommerstraalende var Vejret, med lange, sejge Tag roede vi indefter mellem de lyse Striber af drivende Is. Polar-Eskimoerne nynnede og brummede enkeltvis og i Kor de evigt samme Aandemanermelodier, og naar ogsaa jeg fik Lyst til at lade min Røst høre og sang for fuld Lungekraft Reminiscenser af hjemlige Melodier — min Røst blev saa underlig borte i denne øde, vidtstrakte Isnatur — var Eskimoerne nær ved at kæntre af Latter, fordi der, efter deres Mening, hverken var efterlignelig Melodi eller Rytme i de Sange, jeg foredrog. Ud paa Eftermiddagen den 26. naaede vi tidligt nok hjem til at undgaa de høje Søer, der løftede sig for en ret bidsk Nordenkuling; vore Kammerater og alle paa Pladsen modtog os og vor Æggeforsyning med Henrykkelse. Gryder kom i Kog ved alle Teltene, og oven paa kogte Edderfugle fraadsede vi alle i Æg, vi anvendte en uforholdsmæssig stor Del af vor sidste Sukkerforsyning til at piske Æggeblommer i og laa længe om Aftenen i vore Poser og slikkede „Æggetoddy“ og syntes, at vi ingensinde havde smagt noget saa dejligt. Først Kl. henad 5 om Morgenen gik vi til Ro, og næsten 5 Minutter efter, at vi var krøbne i Poserne, lød det besynderligt alarmerende og samtidigt saa befriende Raab over Pladsen: Umiarsuit! Umiarsuit! (Skib!)

Hovedkulds fór vi op og ud, halvpaaklædte, forstyrrede, henrykte, nervøst beklemte. Alle Mennesker tumlede mellem hverandre og raabte og pegede . . . Nogle kunde se Skibet, andre ikke, men en Dreng, der havde været til Fjælds, hævdede energisk, at den mørke Plet derude ved Kap Athol-Næsset virkelig var Skib. Endnu kun halvpaaklædte løb Rasmussen og Jørgen og Gaba og jeg med de andre til Fjælds og stirrede udefter for hver Afsats, vi steg op, til vi endelig naaede højt nok og virkelig fik Vished for, at Prikken derude ikke var en Isskodse med Morænegrus, men et Skib, der nærmede

sig. Og se: nu kunde vi tydeligt skelne en lille Røg, der steg op fra det mørke Punkt, og lige bag ved det første mørke Punkt kom endnu et lille mørkt Legeme til Syne, op fra hvilket der ogsaa steg Røg: to Skibe altsaa! I den første lykkelige Vished sprang vi alle letfodede ned gennem Elvkløften for at mælde ved Teltene, at der var to Skibe undervejs, men snart opgav Rasmussen og jeg det vilde Kapløb, sagtnede Farten og skred stille ned over, alvorligt optagne af det Valg, der nu skulde træffes. Forudsat at disse Skibe virkelig var skotske Hvalfangere — og hvilke andre skulde det vel være — og at de søgte os eller vi naaede ud til Forbindelse med dem, mældte altsaa det vigtige Spørgsmaal sig: kan vi faa Moltke bragt ombord og med ham blive førte ned til dansk Vestgrønland, eller skal vi, for overhovedet at slippe her fra Kysten, gaa med Skotterne paa deres 4 Maaneder lange Hvaljagt ovre i Lancaster Sund paa Amerikasiden? Eller kunde og vilde Skotterne ikke tage os med? . . . Hvad saa? . . . Fik vi mon da overladt en Baad, en Hvalfangerslup eller Træ til en Konebaad, og kunde vi virkelig haabe paa at ro gennem Melville-Bugten til Upernivik i denne Sommer? Eller blev vi ikke snarere nødte til, med eller uden Proviant fra Skotterne, at gaa Vinteren i Møde heroppe? Ét var vi enige óm, Rasmussen og jeg: skilles vilde vi ikke! Moltke og vi andre skulde alle enten rejse eller blive. Skæbnen maatte være ens for os alle, thi kun samlede kunde vi have Haab om at klare os.

Nede paa Pladsen havde alle Kajakejere allerede faaet deres Fartøjer baarne til Fjæren og belavede sig paa at ro ud til Skibene; vi andre, som ingen Kajakker havde — hvor savnede vi ikke dem, der ved Gabas Uefterretteligheder var efterladte i Melville-Bugten! — maatte haabe paa at kunne tiltuske os Laan af et Par Kajakker for Dagen. Med Krudt og Knive som Handelsvarer lykkedes det os endelig at faa Lovning paa to Kajakker, og snart var vi rede til Afrejse. Inde i Teltet hos Moltke havde vi en sidste Samtale om, hvad vi skulde gøre over for Skotterne, dersom vi fik Forbindelse med dem. Moltke havde ingen særlige Ønsker og vilde helt og holdent lade os tage Bestemmelse ogsaa for ham.

Saa satte vi fra Land. Ud mellem drivende Isflager roede vi mod Eider Duck-Øerne, thi Skibene — to barkriggede Hvalfangerdampere — kom for nordgaaende lige inden for Wolstenholm-Ø i Retning

mod Dalrymple-Rock. Dagen var varm og solrig, og skindklædte, som Rasmussen og jeg var, ligesom Eskimoerne, blev vi ganske ophedede og sveddryppende af den forcerede Roning. Alle Kræfter maatte bruges, thi medens vi roede, saa' vi med voksende Klarhed, at det vilde knibe os at række ud til Skibene, inden de passerede forbi. Til vor store Bekymring syntes de slet ikke at styre ind mod Saunders-Ø. Kunde det tænkes, at vort Brev fra Kap York ikke havde naaet dem, eller at de, til Trods for de Samtaler, Moltke og jeg havde ført i Dundee med Rhederierne og en enkelt af Kaptejnerne, ikke vilde søge os, eller vidste de overhovedet ikke, at vi befandt os i disse Egne — vi maatte dog formode, at de paa Vejen mod Nord havde været inde i Godhavn og Upernivik og i hvert Fald det sidste Sted havde faaet Besked om, at vi endnu ikke var vendte tilbage; maaske Elias, om det var lykkedes ham at naa sit Hjem, havde bragt Moltkes Sygdom og vor hele trykkede Stilling til de danskes og Skotternes Kundskab? . . .

Puto, Elenguarks Kone med Barn i Rygpose.

Skibene gik deres uforandrede Kurs bort fra os, vi roede alle om Kap hen mod en Isskodse, og enkelte af os steg op og svingede med Armene og udstødte høje Raab. Man hverken saa' os eller hørte os fra Skibene. Vi gik igen i Kajakkerne og sled os udefter, af og til udbrød vi i samlede, kraftige Raab, og vi afskød Gang paa Gang Geværsalver, men det uhyre Rum omkring os opslugte hver

Lyd, hvert Nødskrig. Ja, for vi skreg som af Nød, vi roede for Livet! Gled ikke der ude vort eneste Haab forbi, uhjælpeligt forbi, og vi vilde blive usete og uhørte og ladte tilbage i vor Ensomhed og en maaske fortvivlet Eksistenskamp. Der kom op i os en Robinson-Crusoe-Følelse af Forladthed, tilsidst raabte vi ikke længere, talte ikke indbyrdes, bare roede og roede forpustede og anstrængte.

Det viste sig, at Rasmussen og jeg ved at bruge Aaren efter sydgrønlandsk Skik, løftet frem i Hænderne og ikke støttet til Forenden af Karmen omkring Kajakhullet, som Skikken er heroppe, længe ad Gangen kunde holde os flere Kajaklængder foran vore eskimoiske Kajakfæller, men vor Kraftindsats var ogsaa større end Eskimoernes, og vi begyndte at udmattes. Da opdager en af Eskimoerne, at der fra det ene Hvalfangerskib er bleven nedfiret en Baad, som søger ind mod Eider Duck-Øerne, medens Skibene fortsætter Kursen mod Dalrymple-Rock. I samme Nu ændrer vi vor Retning og naar efter et Kvarters forceret Roning ind til de smaa Edderfugleskær og løber Kajakken op over Højvands-Isfoden. Over det smaakuplede Terræn sprang vi til Øens højeste Punkt og saa' i en Bugt paa Nordsiden Baaden ligge fortøjet og oppe paa Næssene nogle Mænd løbe rundt, søgende efter Edderfugleæg... Mennesker! Mennesker igen! Snart er vi i Nærheden af Mændene og læser af deres Ansigter Forbavselsen over, at der er Europæere blandt den fremstormende Eskimoflok. En gammel, rødskægget, furet Baadsmandstype er den første af Sømændene, vi naar hen til, og hurtigt forklarer jeg, hvem vi er, og erfarer, at Skibene er „Eclipse“, Kaptejn Milne, og „Diana“, Kaptejn Adams, begge af Dundee . . . Søfolkene var forresten gnavne, fordi de ikke havde kunnet finde Edderfugleæg. Vi andre havde jo lige i Forvejen fuldstændigt plyndret Skærene, og Edderfuglene havde endnu ikke faaet afgivet nye Læg.

Baaden var fra „Eclipse“, og det varede nogen Tid, inden man efterkom min Opfordring om, at vi maatte blive roede ud til Skibet. Kajakkerne tog vi paa Slæb, og en Timestid senere var vi paa Siden af „Eclipse“s Skrog. Baadsmanden havde forinden fortalt os, at Skibene havde haft en meget vanskelig Rejse op gennem Melville-Bugt, samt at der havde været Forbindelse over Isen med Eskimoer ved Kap York. Om vor Nærværelse paa Saunders-Ø havde hverken Baadsmanden eller Folkene hørt.

Oppe paa „Eclipse"s Kommandobro stod en bondelignende Skikkelse med en brun Hat trykket langt ned og begge Hænder i Lommen. Allerede fra Baaden hilste jeg høfligt op og raabte, hvem vi var og bad om Tilladelse til at gaa ombord. Skikkelsen paa Kommandobroen værdigede os ikke et Ord; imidlertid gik vi op ad Falderebstrappen og stod blandt Eskimoerne og Matroserne paa Dækket i flere Minutter, inden Manden paa Kommandobroen skænkede os ringeste Opmærksomhed. Saa bevægede han sig langsomt ned ad Trappen og modtog køligt vore fremstrakte, ganske vist noget malpropre Hænder. Uhyggelige saa vi vist ud i vore sværtede og lasede Skindklædninger med Haar og Skæg uredt og Ansigt og Hænder urensede. Vi var aldeles opløste af Varme efter den forcerede Rotur.

Jeg bad om Tilladelse til at komme til Sæde, og omsider gik da Kaptejnen foran ind i Kahytten, og her forklarede jeg ham hurtigt vor Stilling. Han var Kaptejn Milne, en i dansk Vestgrønland meget kendt og meget afholdt Hvalfangerkaptejn, hvis Elskværdighed vi havde hørt berømme saa mange Gange. Vi forstod ikke hans uvenlige Modtagelse. Han erklærede paa Forespørgsel, at Eskimoerne ved Kap York havde bragt ham mit Brev. Han vidste altsaa Besked om vor Skæbne . . . Her havde vi gaaet og ventet paa disse Skibe i Haab om Hjælp og glædet os til det Øjeblik, da vi atter skulde se og tale med civiliserede Mennesker, og saa behandlede han os som Eskimoer, ja var endogsaa mere forekommende mod vore eskimoiske Ledsagere, blandt hvilke han genkendte Majark, end mod os. Inden Kaptejn Milne egentlig indlod sig paa at besvare mine Spørgsmaal om, hvorvidt han i nogen Form kunde yde os Hjælp, gav han sig i Vrede til at udskælde min Nation og dens Repræsentanter i Grønland. Med tiltagende Hæftighed skildrede han mig, hvorledes han og hans Kolleger uden Grund var blevne viste bort fra Godhavns Rhed af den derværende kgl. danske Inspektør Hr. Daugaard-Jensen — „denne Vigtigpeter med altfor stor Guldtresse om en altfor lille Hjerne", som Kaptejnen udtrykte sig.

Nu forstod vi. Her skulde altsaa vi, i det yderste Nord og berøvede enhver Traad til Omverdenen, undgælde for den kgl. danske Inspektørs og den kgl. grønlandske Handels Vigtigpeteri over for de skotske Hvalfangere. Det var ikke blide Følelser, vi nu, som saa ofte før, sendte ned til Direktoratet for Grønland og dets Embeds-

mand i Godhavn. Uforbeholdent maa jeg her, som tidligere (se første Bind), erklære mig for fuldt ud enig med Skotterne i deres Opfattelse af Handelens og Inspektørens Overgreb. I en lang Aarrække har de skotske Hvalfangere anløbet blandt andet Godhavn for Oprejse og bragt Aarets første Skibspost til de danske dèr paa Pladsen og udvekslet Beviser paa Gæstfrihed og Venskab med dem. Saa kommer der en ny Inspektør, der skal vise sin Embedsmandsvælde, og som sigter Skotterne for at gøre Ophold ved Godhavn under Paaskud af at fylde Vand men i Virkeligheden for at snighandle med de indfødte. Denne Inspektørens Optræden, som vi kort før vor Afrejse til Grønland havde set stemplet paa en for Danmark yderst beskæmmende Maade i de skotske, ledende Aviser, skulde altsaa nu komme os paa tværs i vor Tilværelse her oppe.

I nøje Overensstemmelse med mit tidligere Standpunkt forklarede jeg Kaptejnen, at jeg saa langt fra at være enig med Inspektøren i hans Optræden over for Skotterne endogsaa i Fjor, skønt jeg var Gæst i hans Hjem, kraftigt havde bestridt hans Ret til at handle, som han gjorde. Jeg var i et og alt enig med Kaptejnen i hans Opfattelse af det usømmelige i, at den danske Nations øverste Repræsentant optræder unødigt udæskende over for en fremmed Nations Skibe, der i disse Farvande er henviste alene til vore Havne. Saa smæltede efterhaanden Kaptejnens stivnede Gemyt, og en elskværdig Skippertype kom til Syne i hans Miner, Sprog og Gæstfrihed. Han lod hente Øl og skænkede op i høje Glas — det var en Nydelse for Rasmussen og mig at se et rent Glas igen, men i Sandhedens Navn maa jeg sige, at vi havde ikke drukket mange Mundfulde af Øllet, før vi kunde mærke, at det var lang Tid siden, vi havde smagt Spiritus. Ogsaa Majark, der var inviteret med ind i Kahytten, smagte paa Øllet („det, der ligner Urin"), og med Rasmussen som Tolk fra grønlandsk til dansk og mig som Tolk fra dansk til engelsk fik Polar-Eskimoerne gennem Majark for første Gang gjort sig fuldt forstaaede af Skotterne angaaende deres Ønsker om Vaaben og Ammunition i Bytte for Bjørneskind, Ræveskind, Hvalrostand, Narhvalstand og Edderfugleæg.

Midt i den Stemning af Hygge, der omsider skabtes under vor Samtale, blev vi nedslaaede ved at erfare, at der intet Brev var med Skotterne til os hverken fra Danmark eller de danske i Vestgrønland. Ingen

havde altsaa tænkt, at de skotske Skibe kunde opnaa Forbindelse med os, hvad vi dog selv paa Forhaand havde henledt Opmærksomheden paa som en Mulighed. Intet Bud fra Hjemmet, ikke en Lyd fra vore nærmeste, blot nogle spredte Bemærkninger af Kaptejnen om, hvad opsigtvækkende der var foregaaet i Verden i den lange Tid (siden August i Fjor), i hvilken den havde været gemt for Grønland. Efter denne Skuffelse en ny, næsten pinligere: Skotterne kunde ikke tage os ombord for at føre os til dansk Vestgrønland, thi Rejsen gennem Melville-Bugt havde i Aar varet tre Uger og været usædvanlig vanskelig. Kaptajn Milne havde mistet et Ror paa sit Skib, og Kaptajn Adams, der nu netop kom ombord fra „Diana", kavde mistet to. Det var et ualmindeligt svært Isaar. Desuden havde Kaptejn Adams to vistnok dødssyge Folk blandt sit Mandskab. Og Installationerne ombord var smaa.

Kaptejn Adams var en ung, sværlemmet Sømand, hvis Fader gennem en Menneskealder havde ført Hvalfangerskib i disse Farvande. Han havde en rask og ligefrem og meget hjærtelig Maade at tage Tingene paa, og den Uvilje, som ogsaa han nærede mod Inspektøren i Godhavn, prægede ikke hans Optræden over for os. Med begge Kaptejnerne blev vi roede ombord i Kaptejn Adams Skib og blev budt velkomne ved et Glas Rødvin — det var den eneste Sort Spiritus, Kaptejn Adams førte med sig, og spøgende fortalte han derfor, at han altid fulgte i Kaptejn Milnes Kølvand for at kunne aflægge ham daglige Visitter og faa sin Whisky ombord hos ham.

Jeg præciserede nu, hvad det var, vi ønskede af Skotterne, og anfører mine Spørgsmaal med de tilhørende Svar.

1. Kan Ekspeditionens Medlemmer blive førte ned til dansk Vestgrønland ombord i et af de skotske Skibe nu eller senere paa Sommeren?

Svar: Nej, umuligt! Ikke for 10,000 £. Det vilde være Galmandsværk at søge sydpaa gennem Melville-Bugten nu, og senere paa Sommeren falder Skotternes Kurs vestlig i Baffins-Bugten og Davisstrædet, langs Amerikasiden.

2. Kan Ekspeditionens Medlemmer, eventuelt alene Grev Moltke, blive hjemført til Skotland i kommende Efteraar?

Svar: Nej! Der er ingen Læge ombord, altsaa intet Tilsyn med den syge, for hvis Helbredstilstand man intet Ansvar vil paatage sig.

Installationen ombord, hvor der er ca. 50 Mand, tillader ogsaa yderst vanskeligt Gæsters Anbringelse. Der forestod jo desuden de skotske Skibe en flere Maaneders Fangstrejse, der ikke var ufarlig. En ufrivillig Overvintring i Lancaster-Sund var heller ikke udelukket. En syg Mand kunde derfor absolut ikke medtages.

(Vi endnu friske Deltagere af Ekspeditionen ønskede i og for sig intet hellere end at forblive den kommende Vinter ved Kap York, hvor vi havde et saa udmærket Studiefelt og nok troede at kunne bjerge Føden og iøvrigt klare os — men saa maatte vi se at faa skriftlig Meddelelse herom sendt hjem. Vi vilde altsaa den følgende Vinter søge tilbage til Upernivik paa det nye Islæg — en saadan Mulighed havde hele vor Rejseplan jo tidt nok fremholdt. Kun vilde vi selvfølgelig alle, af Hensyn til vor syge Kammerat, øjeblikkeligt afbryde Opholdet ved Kap York og følge med ham og Skibet, hvorhen det skulde være, til dansk Vestgrønland eller til Skotland, blot vi mente det tjente til hans Frelse.)

3. Jeg bad saa om at laane en Baad med Udrustning af Redskaber og Proviant for 6 Mand i 3 Uger, saa vilde vi, hvis Forholdene tillod det, gøre et Forsøg paa at naa Upernivik endnu i denne Sommer. Skibbrudne havde jo før os gjort Rejsen fra Smith-Sund til Upernivik i Baad.

Svar: Ogsaa umuligt! Begge Skibe besad kun Hvalfangerslupper, som de ikke kunde undvære, og smaa Joller, som vi ikke kunde bruge til en saa lang og farefuld Rejse. Men man trøstede os imidlertid med, at „om faa Dage kom endnu to skotske Skibe forbi, og hos dem var der Baade“. Det var Hvalfangerskibene „Balaena“ og „Vega“ af Dundee (Nordenskjølds gamle, berømte Nordøstpassage-Farer).

4. Saa bad jeg da om 4 Aarer og lidt Træ, en Planke og nogle Brædder, for eventuelt at kunne bygge en Konebaad, med hvilken vi muligvis kunde gøre et Forsøg paa at naa Upernivik. Afstod vi frivilligt eller ufrivilligt fra dette Forsøg, vilde dog en Konebaad være os til megen Nytte her oppe, naar vi nu skulde til at nedlægge Vildt og sammenbringe Køddepoter for Vinterlivet paa Saunders-Ø. Desuden ønskede jeg 14 Dages Reserve-Proviant for 5—6 Mand.

Uden i nogen Maade at fraraade os Forsøget paa at slippe i Baad over Melville-Bugt eller udtale nogen Ængstelse for os under vort

mulige Vinterophold i Kap York-Distriktet gik begge Kaptejnerne ind paa at overlade os det ønskede Træ og Provianten. Jeg tilbød skriftligt Bevis for Modtagelsen af Varerne og henviste Kaptejnerne til senere at forhandle med den danske Regering. Vi maatte jo betragte os som forliste Søfolk og forvente Udgifterne ved den ydede Haandsrækning erstattede. Men begge Kaptejnerne erklærede den Hjælp, vi ønskede, for Bagateller, og vilde intet høre om Erstatning. Saa tilbød jeg at forære Skotterne Halvdelen af vor Beholdning af Edderfugleæg. Dette Tilbud blev med Tak modtaget.

Medens der nu fra de skotske Skibe blev landsat et stort Proviantdepot paa Dalrymple-Rock til den norske Gjøa-Ekspedition, der muligvis i denne Eftersommer kunde ventes her til Farvandene paa Vej til Lancaster-Sund og den magnetiske Nordpol, blev Proviant til os fremtaget og Træ samlet sammen og en Baad gjort klar, i hvilke Rasmussen og jeg ledsaget af Kaptejn Adams blev roede til Land. Ved Landgangen blev Kaptejnen omsværmet af Pladsens Eskimoer, hvoraf de fleste genkendte ham fra tidligere Besøg, og hele Flokken fulgte os, da vi over Sletten gik hen til vort Telt, gennem hvis lave Indgang Kaptejnen og vi andre forsvandt for at aflægge Moltke Besøg. Jeg saa' paa Kaptejnens Ansigt, med hvor stor Forbavselse han betragtede vor syge Kammerat: en Grev Moltke — denne uplejede, afmagrede Skikkelse i disse jammerlige Omgivelser! Kaptejn Adams spurgte til Moltkes Befindende, og Moltke svarede med Liv og Mod, at han befandt sig bedre og om 14 Dage vilde være rask. Med en Kajakmand havde jeg fra Skibet i Forvejen sendt Brev til Moltke om, at der ingen Post fandtes ombord til os, og at vi ikke kunde komme med Skibene! Grev Moltke hævdede nu med Fasthed, at selv om han alene kunde være kommen med, vilde han ikke have forladt os og denne dejlige Eskimotilværelse, i hvilken han nu først ret for Alvor skulde til at begynde sit Arbejde som Kunstner, sit Liv som sundt og virkende Menneske! Besøget i Teltet gjorde Kaptejn Adams saa kort som muligt — dels befandt han sig vist ikke vel i det smudsige, forknebne, lumrede Rum, dels generede det ham vistnok at se, hvor langt over i Vildmandstilværelsen civiliserede Mennesker kan lempe sig, naar det gælder, desuden lød der ude fra Kaptejn Milnes Skib en kaldende Tuden i Dampfløjten. Det brisede op fra Land, og Isen begyndte at samle sig i lange Bælter tværs over Sundet. Jeg fik

lige netop Tid til at sige til Kaptejn Adams, der nu skulde ombord, at jeg forventede alt Godset bragt i Land, inden Skibene forlod os, og at jeg selv i Kajak vilde aflægge endnu et Besøg ombord — det galdt jo nu om i en Fart at faa skrevet Post til Danmark og faa den bragt med.

Med Kaptejn Adams Baad var der kun bleven bragt en Del af det udtagne Træ, en Sæk Kiks, en Pose Sukker, The, Kaffe, en Pose Kartofler, nogle engelske Billed-Magasiner og lidt Medicin i Land. Selv bragte jeg ned i Kaptejnens Baad 700 Edderfugleæg af Gabas og min Beholdning. Saa roede Kaptejnen til Skibet, men endnu inden vi havde faaet al den udtagne Mængde Proviant og Træ hentet fra Borde, stod Skibene udefter. Strømmen og Isdriften og Vinden fra Land har formodentlig ikke tilladt dem at ligge længere — man maa jo være forsigtig i disse Farvande, saa man ikke bliver skruet ind mod Kysten eller bliver sat i Drift af Isen. Inden jeg paa anden Maade kunde faa Forbindelse med Skibene, forsvandt de for os. Det forekom mig jo i Øjeblikket lidt uforsvarligt, næsten samvittighedsløst, at de skotske Skibe forlod os uden at have faaet vor Post og uden at have sørget for, at vi fik hele den lovede Proviantforsyning, Redskaberne og al den udtagne Medicin i Land. Glad blev jeg derfor, da udsendte Vagtposter senere paa Dagen kom ned fra Saunders-Øens Top og meddelte, at Skotterne var gaaede i en stor Bue uden om den løse Is og havde lagt sig ind til den faste Isgrænse ved Fitz Clarence Rock sønden for Kap Parry. „De vil vist i Land over Fastisen og jage Rensdyr," sagde Eskimoerne, „det plejer Skotterne undertiden." I Hast blev nogle Slæder udrustede for at rejse nordpaa til Skotterne med vor Post, og ledet af Gaba arbejdede de sig op ad Saunders-Øens 1000 Fod høje Kløft og ned ad et Elvleje paa Øens nordvestre Side, fra hvilken Fastisen endnu ikke var skaaren bort, men ud paa Natten kom de slukørede tilbage med den Besked, at Skotterne efter et kortvarigt Ophold ved Fastisens Kant atter var dampede til Søs i Retning af Carey-Øerne og var forsvundne i Nattetaagen.

Vi fik altsaa ingen Post sendt med. Vi stod altsaa ene tilbage uden tilstrækkelig Forsyning af de lovede Varer. Men vi havde vel Lov til at haabe paa „Balaena"s og „Vega"s Komme. Kaptejnen havde fortalt os, at alle fire Skibe havde været i Følge i den syd-

ligste Del af Melville-Bugten men var blevne borte for hinanden paa Grund af Taage. I Løbet af 8 Dage lovede han os de resterende to Hvalfangeres Komme.

Efter Dagens Spænding laa vi lejrede uden for Teltet omkring Baalet, paa hvilket vi kogte Havregrød til os selv og vore Pladsfæller. Med rund Haand uddelte vi af Skotternes Gave to Kiks til hver voksen og en Kiks med Sukker til hvert Barn paa Pladsen. Det var jo nødvendigt at gøre Gengæld over for Eskimoerne, der saa ofte havde foræret os Kød og paa anden Maade været venskabelige mod os. Mættede sov vi da omsider ind i Forvisning om Besøg af de andre skotske Skibe, og saa længselsfuldt spejdede hvert vaagent Øje paa Pladsen efter nyt Skibsbesøg, at vi allerede kort efter, at vi var slupne i Søvn, blev vækkede igen ved det dejlige Raab: Skib! Ud fór vi paany og forberedte os til at gaa til Søs i Kajakkerne. Jeg var næsten ked over allerede igen at skulle have Forbindelsen knyttet til Omverdenen. Det havde været saa dejligt at vente blot et Døgn eller to endnu og navnlig faa rigtig hvilet ud, forinden man igen skulde betjene sig af det engelske Sprog, som det faldt vore til det eskimoiske Sprog vænnede Tunger lidt vanskeligt at tumle med, (tiltrods for at Kaptejnerne stadig havde forsikret mig om, at jeg talte udmærket engelsk, greb jeg mig dog ofte under Samtalen i at bruge eskimoiske Gloser i Stedet for engelske). Men netop som vi stod rejseklare, blev der mældt fra Udkigsmanden paa Fjældet, at det formodede Skib bare var en drivende Isskodse med et Par Grusstriber ned ad Siden. Altsaa en Øjenforblændelse, intet Skib denne Gang. Vi kunde trøstigt gaa til Ro og sove færdigt.

Det var om Morgenen den 28. Juni Kl. 6. Vejret var trykkende mildt, og Himlen var bleven overskyet, Thermometret viste 3 Varmegrader (Celsius), og med en indsættende Sydvest begyndte et svagt Snefald med en næsten regnagtig Karakter.

Efter Skotternes Besøg kom Odark — den smukke Pualunas Broder — til os og fortalte, at et Par af de skotske Matroser, der havde roet Kaptejn Adams og os andre i Land, havde været oppe paa Land og kigget ind i Odarks Telt, hvor Odarks Kone sad alene; da de fjernede sig fra Teltet, medtog de uden at yde Vederlag tre Rævehaler. Tillige meddelte Odark, at han til Kokken ombord paa et af Skibene havde afleveret tre Hvalrostænder men ikke faaet dem

godtgjorte med Krudt og Knive, som han havde ønsket, tiltrods for at Rasmussen havde gjort Kaptejnen opmærksom paa, at Kokken skyldte Gengæld for Hvalrostænderne. „Jeg søger jer," sagde Odark til os, „for jeg var begyndt at foragte hvide Mænd. Det er første Gang i mit Liv, at jeg træffer skotske Hvalfangere, og saa narrer de mig. Jeg var efter den Handel begyndt at foragte hvide Mænd, men erindrede, at I, som nu bor iblandt os, altid behandler os godt. Derfor vil jeg sige jer, at det er ikke alle hvide Mænd, jeg foragter."

Vi andre kunde naturligvis kun beklage, at den civiliserede Race havde givet Odark Anledning til Vredefølelse, og vi forsikrede ham

Opkørsel over Saunders Ø. Fot.

om (rigtignok med nogen Overdrivelse), at hvide Mænd ellers ikke stjæler eller bedrager.

„I hvide Mænd holder jer ogsaa for lidt bedre end os," sagde han, — men der var endnu nogen Skepsis i hans Stemme. Snart blev han imidlertid i godt Humør og betroede os, at hans eneste Livssorg egentlig var, at han ikke maatte holde to Koner. Den Kone, han i Øjeblikket havde, truede ham med at ville gaa til Fjælds og blive borte, saafremt han tog en Hustru til. „Jeg vil ikke af med hende, for hun er dygtig, og jeg holder af hende," sagde han, „saa jeg faar jo føje hende og bare have hende alene."

„Men" — indvendte vi — „hvis nu din Kone forlangte at have to Mænd, hvad vilde du saa sige til det Forlangende?"

„Jeg vilde ingen Ting sige — jeg vilde prygle hende! . . ."

„Ja," sagde Arnâluk, da vi fortalte hende om Odarks Opfattelse

af Mandens og Kvindens forskelligartede Ret i Ægteskabet, „saadan er de Mænd. Min Mand har en Gang tvunget mig til at være de skotske Matrosers Kone, naar Skibene kom her om Sommeren og laa ved Isranden, men det var i mine unge Dage, nu har jeg taget Magten fra ham. Se, hvor han ligger dèr og ømmer sig af Bylder bagtil, han maa ligge paa Maven, den gamle Nar.“ Jeg undersøger Sorkrark, og det viser sig, at hans Ryg og Sædestedet er overfyldt af væskende Bylder. Med en fra Skotterne erhvervet Salve indsmører jeg ham og lægger Gazebind om. Han er en uappetitlig Patient at røre ved.

Arnâluk, hvis Mund aldrig staar stille, fortæller videre, om jeg har hørt, at hendes Søn Ihré og dennes Kone Alakrasinark har været oppe at slaas, medens jeg var borte. „Hvorledes gik det til,“ spørger jeg. „Ja,“ siger Arnâluk, „de var blevne gale paa hinanden, saa kastede Alakrasinark en Sten efter Ihré men ramte Hundehvalpen. „Hvorfor slaar du Hundehvalpen,“ raabte Ihré vred tilbage. „Fordi den stod for nær ved dig, kom mit Stenkast til at træffe den,“ skreg Alakrasinark. Saa sprang Ihré hen og sparkede hende i Underlivet. Hun er svanger for Tiden, som du ved, saa det gjorde ondt, men til Gengæld bed hun Ihré rigtig kraftigt i Fingeren, og de tumlede omkuld sammen i Slagsmaal.“

Om dette Slagsmaal havde allerede mine Kammerater fortalt mig. Det var et ret enestaaende Tilfælde; ellers kommer Ægtefæller heroppe jævnt godt ud af det med hinanden. Men Prygl faar de fleste Koner dog en Gang imellem. Jeg forhørte paa Pladsen, om der her fandtes Mænd, som aldrig nogensinde havde pryglet deres Koner. Man nævnte mig Panigpark og Marsanguark som de eneste to. Og Sorkrark, der smærtefyldt laa mavelangs ad Briksen og ikke syntes at kunne prygle nogen Kone, lo de to skikkelige Mænd ud og sagde: „Man maa nødvendigvis prygle sin Kone et Par Gange om Aaret, selv om hun ikke forser sig, ellers tager hun Magten fra Manden.“

„Du skulde snakke!“ ler Arnâluk, „du som er Mand og ikke en Gang ror i Kajak. Tænk jer, han ror ikke i Kajak, den Stymper. Men det gør jeg. Eller jeg har gjort det. En Gang, da vi flyttede fra Agpat, roede jeg langs med Øen i Kajak, medens han maatte gaa paa Land, den sølle Fyr.“

„Jamen, hvem trak Slæden, da vi flyttede til Akillinerk og havde

Angutigavsik. Fot.

for faa Hunde?" Sorkrark har løftet Hovedet og ser arrigt op paa Konen.

Arnâluk svarer ham ikke men giver sig mundrapt til at fortælle om, at Ægteparret i deres yngre Aar rejste i Selskab med et Par andre Slæder tværs over Smith-Sund efter den Rute, Merkrosark havde beskrevet dem, og naaede ned til et vældigt Alkefjæld, hvor de overvintrede. To store Bræer havde de passeret paa Vejen og megen daarlig Havis. Masser af Sæler, Bjørne, Hvalrosser, Hvidfisk og Fugle havde de fanget. Men tilsidst længtes de tilbage. Arnâluks Fader døde derovre, og Taterark blev født derovre. Efter to Vintres Forløb kom de tilbage her til Grønlandskysten . . . Sorkrark har stadig villet gribe ind i Fortællingens Gang med oplysende Bemærkninger, og undertiden talte Ægteparret i Munden paa hinanden, men Arnâluk, der altid fik Overtaget, skubbede leende til sin Mand og sagde: „Aa, du du'r ikke til at snakke, lad mig være ene om det, det er jeg bedst til."

Hjulpet af Jørgen og støttet til sine Krykker kom Moltke ind i Sorkrarks Telt, hidkaldt af vor muntre Latter. Straks hilste Arnâluk ham med følgende Udbrud: „Der ser du, hvor Latteren lokker. Før lo I saa hjærteligt ovre i jeres Telt, at vi herinde hele Tiden stod og trippede af Lyst til at gaa over til jer og være med i alt det morsomme."

Sorkrark, der betragter sig som Moltkes særligt gode Ven og mener, at al Fremgang i Moltkes Helbredstilstand skyldes Aandebesværgelses-Séancen i Snehytten, har budt Moltke til Sæde paa Briksen og siger kælent indsmigrende: „Ja, hvor vil vi savne jer, naar I rejser. Var jeg ikke saa gammel og fyldt af Bylder, rejste jeg med jer. I hvert Fald vil jeg senere, naar det efter næste Vinter atter bliver lyst, sammen med nogle andre, mange Slæder i Følge, køre sydpaa. Vi kender rigtignok ikke Vej længere end til den store Bræ (lige sønden for Kap Walker), men vi kan maaske nok finde ned til Mennesker alligevel. Vent os blot, vi skal nok komme!"

Moltke, hvem Kaptejn Adams havde foræret 12 Appelsiner, medbragte som Gave til sine Venner Sorkrark og Arnâluk to af disse duftende Frugter. Længe sad de to gamle hver med sin Appelsin i Haanden og tog Silkepapiret af og svøbte det omkring igen. De indsuger Duften og kan ikke rigtig forstaa, hvad det dog er for nogle

mærkelige, spiselige Tingester. „Det er Synd at spise dem,“ siger Sorkrark, „vi vil blot have dem at lugte til. Aa, lugt, hvor dejligt dens lille Hus (ɔ: Skallen) lugter!“

„Jamen de raadner for jer,“ forklarer Moltke. „Spis dem straks!“

„Den ligner et Æg. Er den kogt?“ spørger Sorkrark.

Endelig faar Arnâluk den ene Appelsin aabnet og delt, efter Anvisning af Moltke, og presser Saft ned i Munden paa Sorkrark og uddeler Stumper af Skallen til deres yngste Datter og til Svigerdatteren. Alle skærer Grimacer, for Saften er noget syrlig, men man forsikrer os høfligt, at Smagen er vidunderlig. Og Arnâluk siger tilsidst træffende: „Den smager akkurat lige som raadne Søkonger, der er lagte ned i meget Spæk og gemt Vinteren over“ . . .

— Der fulgte nu nogle Dage, i hvilke vi spændte, men forgæves, ventede flere skotske Skibe fra Syd. Vi byggede vort Haab om Hjemrejse paa disse Skotters Ankomst, men skuffedes. Hvert Døgn gjorde vi Ture til Fjælds for Udkig. Ingen Skibe saas. Ene var og blev vi.

Af min Dagbog citerer jeg følgende Uddrag:

„29. Juni. En Bi summede forbi vort Telt i Dag. Astrup siger, at her ikke findes Stikmyg, men Eskimoer, som om Efteraaret gaar paa Rensjagt bag Olrik-Fjordens Bund, paastaar, at Stikmyggen findes derinde, dog ikke i stort Tal . . . Majark og Odark har i Dag hver fanget en stor Hvalros fra Kajak. Vi fik Kød til Hundene og har fodret kraftigt. Ialt har vi nu kun 23 voksne Hunde tilbage af de 67, vi rejste ud med. Desuden har vi en halv Snes smaa Hvalpe; især lover vi os meget af et Kuld paa 6 Hvalpe, fødte af Rasmussens Hund „Dodosark“ . . . Vi tilbyttede os forleden hos Imerarsunguarks Kone to Blaaræveskind for en lille emailleret Fotografiskaal, som hun absolut vilde eje. Men Skindene er forsvundne. Vi tror, de er stjaalne men har ingen bestemt mistænkt. Vi erfarer, at man mistænker Uivsagavsik, der er rejst bort her fra Øen, for at have taget to Ræveskind fra en Enke her paa Pladsen.

Har skrevet et Brev (og indlagt i en tilproppet Flaske) til den norske Kaptajn Amundsen, der muligvis kan ventes hertil med „Gjøa“ hen paa Eftersommeren. Jørgen og Gaba, ledsagede af Kale og Imerarsunguark, ror nu i Aften ud til Dalrymple-Rock efter Edderfugle og skal anbringe Flasken ved det af Skotterne udlagte Depot for „Gjøa“.“

„30. Juni. Kl. 8 Morgen + 1,5° Varme, Kl. 2 Middag + 3,5° Varme (inde i Teltet med direkte Solbestraaling viser Slyngtermometret 18° Varme), Kl. 11 Aften + $^1/_2$° Varme. Vindstille hele Dagen, om Middagen lette Cirrus og Stratus, Soldis over Havet, Solflimmer over Landet; om Aftenen overskyet.

Jørgen og Gaba hjembragte 13 Edderfugle og 250 Æg.“

Kajakker bugserer en Hvalros til Land i Snetykning.

„1. Juli. Kl. 3 i Morges atter falsk Allarm om ankommende Skibe. Alle bliver nervøse af denne Venten.“

„2. Juli. Marsanguark og Odark har fanget hver en Hvalros. Igen store Maaltider for Mennesker og Hunde . . . Stadig mildt og stille Vejr.“

„3. Juli. Rasmussen og Piuvatsork har det sidste Døgn været paa Slædetur til Sletterne omkring Fitz Clarence Rock i Haab om at faa Rensdyr. Har set Spor af Rensdyr i den lerede Bund. Rasmussen hjembragte nogle Prøver af Erts fra Ignerit-Fjældet (Ildstensfjældet) ovre i Nærheden af Fitz Clarence Rock, fra hvilket Fjæld Eskimoerne i umindelige Tider har hentet Metal til at slaa Ild af. De smaa Erts-

klumper vil vi gemme for det Tilfælde, vore Tændstikker skulde slippe op. Med Ertsklumperne slaar man Gnister, der fænger i tørret Mos eller Kæruld.

Moltke har malet et Portræt af mig. Karakteristiken er kraftig og Ligheden udmærket."

„4. Juli. Overskyet, mellem 2 og $3^1/_4{}^0$ Varme, diset Luft.

Saunders-Øen har nu ved gentagne Barometermaalinger vist sig at være mellem 1150 og 1200 Fod høj. Det øverste Plateau er en gruset og leret Masse, forfærdelig blød at ælte sig igennem og næsten snefri.

Her er nogen Misfornøjelse paa Pladsen over, at Majark er i Færd med at reparere en Kajak, som han har taget fra den i Vinter dræbte Angakoks Grav. Majark vil altsaa virkelig bruge død Mands Ejendom. Alatta har imidlerlid i en Angakokforestilling gjort Majark bange; Majark kom i den Anledning ind til os og tilbød at afhænde os Kajakken. Mod hvide Mænd kan afdødes Aander intet ondt udrette. Men da vi ikke kan undvære Træ til Majark, bestemmer han sig alligevel til at beholde den gamle.

I Aftes blev alle de yngre Mænd her paa Pladsen enige om at bytte Koner for et Døgn — for at faa godt Vejr! Alatta og Odark byttede Koner, Uivsagavsik og Piuvatsork ligesaa, og Panigpark og Majark.

De gamle Familjer som Kales, Elenguarks og Sorkrarks var ikke med i Legen, Ungkarlene heller ikke. Agpalarsuarsuk sov over sig i sit eget Telt — han beklagede sig siden over at have sovet sig fra denne Festlighed. Morgenen derefter fik vi virkelig klarere Vejr, Eskimoerne bestyrkedes altsaa i deres Tro paa Konebytteriets Betydning.

Om Konebytteriet førte Jørgen følgende Samtale med Piuvatsorks Hustru Alakrasinark (Pearys forhenværende Tjenerinde), en af de mest sympatetiske Kvinder her paa Pladsen, en næsten forfinet Natur. Jørgen sagde: „Hvorledes kan du dog finde dig i saadan at bytte Mand?" Alakrasinark svarede resigneret: „Ja, hvad skal man gøre — vi Koner er jo ikke med til at tage Bestemmelsen, vi faar en fremmed Mand sendt ind paa Briksen til os, hvor vi ligger med vore Børn, og saa maa vi værs'gó' være hans Kone" . . .

Ægteskabs-Utroskab fordømmes stærkt, naar Hustruen er den

skyldige. Manden alene har Lov til at laane sin Ægtehalvdel bort; af egen Drift maa hun ikke udlaane sig. Uivsagavsik nævnes som en Mand, der er slem til paa irregulær Maade at laane andres Koner — altsaa uden de paagældende Mænds Tilladelse.

Arnâluk er i denne Tid optagen af at faa sin 14—16aarige Svigerdatters Datter (af første Ægteskab) afsat enten til Rasmussen eller til Jørgen eller Gaba.

Vor absolute Kyskhed vækker Forundring. Man er ikke vant til at se hvide Mænd være kyske i disse Egne . . .

Jeg fik i Dag med Besvær et Kranie samt nogle Knogler udkradsede af en gammel Grav. I Graven laa en lille Kasse med forskellige Redskaber som Hammer, Kniv og Fil. Ved en anden Grav laa Kajak, Aare, Harpun, Lænser, Hundepisk og Hundekranier. Ingen saa' mig tage Kraniet, men da jeg kom hjem til Teltet og viste Moltke og Rasmussen mit Fund, stak en Dreng Hovedet ind af Teltaabningen og forsvandt skyndsomst for at rapportere Begivenheden. Medens Moltke senere var alene, kom Odark og Agpalarsuarsuk ind og aabnede uden videre Posen, hvori Kraniet laa, saa' paa det og hviskede indbyrdes. Da de atter fjernede sig efter at have lukket Posen omhyggeligt til om Kraniet, sagde Agpalarsuarsuk lidt beklagende: „Ajor" (ɔ: „Det var kedeligt"). Gaba, som erfarede om de to Mænds Besøg, blev meget forskrækket og troede, at nu vilde man gøre en Ulykke paa os. Jeg fik derfor fat paa Agpalarsuarsuk og Odark og fik dem med ind i Teltet og trakterede dem med Kiks og forklarede dem, at Hjerneskallerne skulde maales lige som de levende Folks Hoveder. Desuden forærede jeg dem hver lidt Træ, thi de skulde til at reparere deres Kajakker og savnede i høj Grad Materialier.

Da jeg gik til Ro om Aftenen mindedes jeg, at det i Dag var Elleveaarsdagen for Pearys og Astrups Ankomst til Grønlands Nordostkyst efter deres Rejse over Indlandsisen. Mine beundrende Tanker fulgte de to dristige Mænd paa deres Færd, og langt ud paa Natten laa jeg og læste i Pearys Beretning om Slædeturen."

„5. Juli. Opad Dagen svag Norden og al Taage borte. Skyfrit, herligt Vejr. Roede med 7 Eskimoer ud til Øerne efter Æg og Fugle. Fik selv to Snese Æg og 5 Edderfugle. Vi saa' undervejs en stor Remmesæl ligge forude paa en Isflage, og i en lang Kile roede vi kraftigt hen imod Flagen, raabende saa højt og vildt, vi formaaede.

Hensigten med disse Raab er, at Sælen skal forvirres og ikke vide, hvad den skal gøre for at slippe i Vandet. Baade Harpuner og Skud blev sendte efter Sælen; saaret slap den alligevel i Vandet, uden at vi fik fat paa den."

„6. Juli. Stadig intet Skib. Havde i Middags Kl. 2 vor hidtil højeste Temperatur + 5,5°, Barometret 768 Mm. Skylag Cumulus 2, Vindstyrke 1, sydlig. Inde i Teltet under direkte Solbestraaling paa den mørke Teltvæg + 21° Varme, og hen over Jorden flimrede Varme-

Marsanguark i Sommer-Humør. Fot.

disen alenhøj som paa Jyllands Hede. Det rasler fra Klippen med store Stenbrag som fjern Sommer-Torden, Fuglekvidder styrter ned med Plask som Vandfald, et Par Fluer summer, de døsige Hunde smaaknurrer i Søvne. Fra Naboteltet, ved hvilket der bygges Kajak, hører vi den sommerglade Angakoknynnen. Alke, Tejster, Tateratter, Søkonger og Malemukker flagrer omkring Fjældkløfterne i tætte Sværme og flyver flokkevis ud over Havet. Nu kender vi dem alle paa Vingeslaget, vi kan skelne Edderfugletrækket, naar det lavt over Vandet stryger ud til Smaaøerne. De drivende Isflager har ogsaa deres Musik: de skurer Kanterne itu mod hverandre, males og hvirvles af Strømmen, knitrer, brager, drøner. En enkelt Gang løfter en Hvalros sit Hoved over Vandskorpen og udstøder sit hule Snøft."

„7. Juli. Atter Kajaktur, var 15 Timer borte og hjembragte paany en Ladning Æg. Efter et forsvarligt Foder af kogte Edderfugle krøb jeg i Posen og laa ene i mit lille Lærredstelt. Det er dejligt at komme anstrængt og sulten og søvnig hjem og saa blive mættet og hvile sig ud.

— Jeg har nu og da skrevet et Naturindtryk eller en personlig Stemning ned i Vers lige fra Snehyttetiden og til nu. Der er saa mange Følelser, som ikke kan faa Plads i almindelig Dagbogsstil: de tager af sig selv Versets Form, og efterhaanden har jeg i disse Vers faaet en fortrolig Ven, til hvem alt kan betroes. Der er i vort Liv heroppe saa meget haandgribeligt Arbejde, saa megen nøgtern Kamp i vor Tilværelsesform, hvor æventyrlig den end er, saa meget prosaisk Pligtarbejde, at man i ledige Stunder maa have Afløb i Vers for sit mere private Følelsesliv. Der er ligesom en aandelig Berigelse i at følge Temperamentets Krav om at finde Udløsning i Vers. Jeg tænker, mine Vers hidtil er de eneste af saa nordlig Oprindelse“ . . .

Tiden indtil den 17. Juli gled hen i stadig Længsel efter, at de to ventede, skotske Skibe, „Balaena“ og „Vega“, skulde komme. Vi turde ikke fjerne os længere end et Døgn ad Gangen fra Saunders-Ø og havde ikke rigtig Ro i Sindet til systematisk Arbejde. Snart foretog man en lille Kajaktur, eller man gik til Fjælds for rigtig at faa Benene travet trætte. Ernæringen bestod væsentligst af Æg og Fugle. Af Skotternes Gave havde vi endnu daglig The med Sukker, men Kiksene begyndte at slippe op. Jævnlig fangedes der Hvalros, og for saa vidt nogen af os havde været med til at dræbe Dyret eller bugsere det i Land, fik vi vor betydelige Part af Kød og Spæk. Vore Hunde fodrede vi kun hver tredje Dag, de laa for det meste dorske og sov i Solskinnet. Moltke var meget flittig og tegnede bestandig eller malede med Vandfarver paa sin interessante Portrætrække af Øens Beboere. Næsten hver Dag gjorde han en lille Vandring mellem Teltene, og hans Fremgang var, omend langsom, saa dog kendelig. Nu kunde han ved Hjælp af Krykker spasere et halvt Hundrede Skridt frem og tilbage, tungt slæbende Fødderne efter sig og med sammenhuget Overkrop. Han havde ikke rigtigt Styr paa sit Fodskifte, og særlig var den venstre Fod ligesom lammet. Men hans Humør var som Regel lyst, og hans Forventning om snarlig Hel-

bredelse urokkelig, selv om smaa Tilbagefald kunde gøre os andre betænkelige.

Vi havde sikret os Marsanguark og hans Broder Sivdluk som Roere, hvis det skulde lykkes os at faa Baad, saa vi kunde gøre Forsøg paa at naa Upernivik i Sommer.

Marsanguark har været en hyppig Gæst i Teltet hos os. Hans Karakters solide Egenskaber lærte vi mere og mere at sætte Pris paa. Altid var han i straalende Humør, hjælpsom og ærlig. Han smigrede os ikke som Majark og Sorkrark for at opnaa Fordele hos os; altid vilde han vort Vel, vi kunde stole paa ham.

Agpalarsuarsuk, der gerne vilde have været med paa Turen mod Syd, maatte ikke for sine Forældre og Svigerforældre. Ogsaa Aininark vilde nødig af med sin Mand. Agpalarsuarsuk fortalte forresten en Dag, at han en Gang nær var bleven dræbt af Uivsagavsik, der i Vrede kastede en Sten efter ham, saa den fór tæt forbi hans Hoved. „Var jeg bleven dræbt af Uivsagavsik, saa havde mine Slægtninge og Venner slaaet denne ihjel, og en Tid lang tænkte jeg selv paa at dræbe ham, men saa syntes jeg, det var Synd for hans Slægtninge og ogsaa for ham selv, for han er ellers meget rar, naar det onde ikke kommer op i ham — og saa afstod jeg fra at gøre Alvor af min Tanke.“

— I Begyndelsen af vort Ophold heroppe fandt vi, at Hedningerne var Ideal-Skikkelser. De forekom os endnu langt mere tiltalende end de kristne Grønlændere mod Syd; opofrende og hjælpsomme og altid elskværdige, taktfulde og trofaste. Men efterhaanden som vi lærer dem nærmere at kende, indser vi jo, at det gaar med Folkestammen her som med Mennesker overalt i den øvrige Verden: nogle Individer er bedre end andre, paalideligere, ærligere; man kan ikke fælde en fælles Dom over alle; en Almenkarakteristik er jo som Regel ikke fuldt retfærdig.

Majark, der ved sin Dygtighed og sit raske Væsen og maaske ikke mindst ved sin skarpe Tunge er anset blandt Pladsfællerne, har vi ikke mere ubetinget Beundring for og Tillid til. Han er snu og indsmigrende; i det hele taget er Familjen Sorkrark mere beregnende end de andre . . .

Vejret var gennemgaaende mildt, Middagstemperaturen varierede som Regel mellem 1 og 4 ° Varme. Af og til brisede det lidt fra Syd eller Nord, og med sydlige Vinde havde vi ofte Dis eller Taage.

Den varmeste Dag var den 10. Juli, nemlig + 8° Celsius, vindstille og skyfri og Barometret 765 Mm.

Pladsens Folk var mest optagne af at samle Hvalroskød og Fugle i Depoter. Store Mængder af Æg blev stadigt indsamlede og fortærede. I tørrede Sælskindstarme fyldtes der Æggeblommer, og Tarmene hængtes udspændte til Tørre paa Teltet, saa spiste man senere Blommen, idet man skar Strimler af som af en Pølse.

Den 11. Juli havde vi en rask lille Sydvestkuling. Med denne Vind antog vi, at Melville-Bugten vilde blive godt renset ud for Is og

Familie-Gruppe. Fot.

haabede saa meget mere paa Skotternes Besøg. Ogsaa den norske Ekspeditions Skib „Gjøa“ tænkte vi os Muligheden af snart at kunne se i Farvandene her omkring. Af Wolstenholm Sund blev al Isen dreven ud. Himlen var tæt dækket med blaagraa, langagtigt tegnede Skymasser; ganske lavt over Kap Athol var Horisonten ligesom af et eget gulhvidt, vinteragtigt Skær. Østenvinden er kold og de udækkede Partier af Himlen faar en skarp grønlig eller gullighvid Farve, ganske som Vinterhimlen hjemme. Mange Dages Sommervejr i Træk kender man nok ikke her oppe.

Den 12. Juli smagte vi de første Æg af Alke og Angeltasker, begge Slags hentede fra Agpatfjældets stejle Afsatser, ad hvilke Eskimoerne under stor Livsfare lader sig hejse ned i Kobberemme oppe

fra Plateauet. Der er 2—3 Mand om at hejse en enkelt Mand ned. Alkeæggene er finere i Smagen end Edderfugleæggene, og Skallen har den nydeligste, mørkplettede Tegning paa grønlig Bund. Angeltaskeæggene er smaa og graa og af Størrelse som meget smaa Hønseæg eller store Dueæg. Grev Moltkes Samling af Fugleæg til Hds. kgl. Højhed Prinsesse Marie faar heroppe en værdifuld Forøgelse . . . Samme Dag havde vi med en Sydvestkuling Snefald for første Gang i længere Tid. Jorden blev hvid, og paa Teltet lagde der sig et tæt Snelag.

I de 3 Døgns daarlige Vejr har et Par Mand her fra Pladsen, blandt andet Sivdluk, ligget afspærrede ovre paa Edderfugleøerne uden at kunne ro over Sundet i Kajak gennem den høje Søgang. Men ingen her paa Pladsen har været ængstelige for dem, og da de endelig forsultne og gennemvaade slipper hjem, vækker deres Ankomst ingen som helst Opmærksomhed. Da vi spørger dem, om de ikke har frosset, svarer de roligt smilende: „Bare en lille Smule." De har sovet under nogle Sten og sikkert haft det drøjt. Men man er fuldkommen uden Sentimentalitet her oppe. Man vilde i dansk Vestgrønland have været anderledes ængstelige, om et Par Fangere udeblev i 3 Døgn, naar man vidste dem uden tilstrækkelig Ly eller Ernæring . . .

Vi lod forskellige Kvinder her paa Pladsen efterse vort Tøj og sy nye Kamikker til os, da vi trængte haardt. Som Vederlag ydede vi dem, hvad vi mente at kunne undvære af Smaaredskaber og Ammunition. Stor Betaling formaaede vi jo desværre ikke at give. Da vi spurgte Odarks Kone, som havde syet flere Par Kamikker til os, hvad hun ønskede sig som Betaling, svarede hun leende og med store Smilehuller i sine friske Kinder, medens alle hendes smukke, hvide Tænder kom til Syne: „Ja, jeg beder ikke om noget og vil ingen Ting have, for I har jo ingen Ting at give af."

Ja, vi er unægteligt slemt udgaaede. Saa fattige er vi altsaa, at Jordens fattigste Nomadefolk erklærer, at vi ingen Ting har at give. Af vor resterende 5 Blikkopper forærede vi hende imidlertid den ene, paa hvilken hendes Øjne med Interesse nogen Tid havde hvilet. I vor Husholdning erstattede vi Koppen med en tømt Blikdaase.

„Du er rigtignok at misunde," raabte Arnâluk, da hun saa' Odarks Kone gaa fra vort Telt med den emaillerede Kop. Thi Arnâluk kunde

nemlig bruge alt, hvad vi havde. Hendes og Sorkrarks Telt var en ren Markandiserbod af gammelt Skrammel, som alle andre Mennesker ikke gad eje.

Den største Gave, vi kan give, er Sukker til Æggeblomme. Eskimoerne kommer selv med Æggene og faar Sukker til at røre dem ud i. De er blevne nogle slemme Slikmunde efter denne Ret — ligesom vi selv.

Den 14. Juli forlod Panigpark og hans Familje vor Ø. Han er en af de Mænd, vi har haft mest Fornøjelse af; ofte kom han i Teltet og sad timevis og spurgte paa sin stilfærdige Maade om vort Land og Verden i det hele taget og om de mange Mennesker og forskellige Racer, der fandtes uden for hans eget Land. Selv fortalte han om sine Rejser med Peary, han forærede os flere Gange en lille Slat Petroleum af en Flaske, han havde fra Pearys Tid. Paa den sidste Is, der forbinder Saunders-Øens Østside med Fastlandet, vilde han og hans Familje køre til Umanark, hvor de agter at opholde sig Resten af Sommeren og bygge Vinterhus. Gaba og jeg havde 4 Timers haardt Arbejde med at hjælpe Familjen Panigpark deres Slæde og Telt og alt Flyttegods op ad den nu snebare Kløft paa Saunders-Øen oven for vor Boplads. Jeg føler mig stærkt knyttet til Panigpark og vilde gerne fulgt med ham, men maa jo blive og vente paa Skib.

Dagen efter fik vi stærk Sne med en hæftig Sydveststorm. Paa Læsiderne af Teltene laa Sneen indtil 2 Fod høj. Den næste Dag var Vejret atter blankt og godt. Hvor vekslende end Vejret kan være, er jeg dog fremdeles af den Mening, at det er tilraadeligt at søge herfra i Baad. I en Artikel af Kaptajn Ryder i dansk Geografisk Selskabs Tidsskrift om hans Ekspedition i Upernivik Distrikt 1886—87 læser jeg, at den 15. August er Afgangstiden til Danmark for sidste Skib fra Upernivik. Skal vi række Upernivik til midt i August og naa at komme med Skib mod Syd, hvad der maa være vort Maal, maa vi her fra Saunders-Ø i Løbet af en Uge eller to . . .

Hvis ingen Skotter kom, og vi altsaa stod uden Baad, maatte vi uvægerligt opgive Hjemrejse for i Aar, med mindre da den grønlandske Handels Skib „Godthaab“, naar det i Upernivik bragtes i Erfaring, at vi endnu maatte befinde os i Kap York-Gebetet, vilde vove Turen herop for at søge os. Men „Godthaab“, som jo hvert

Aar skal besørge Besejlingen af Angmagsalik paa Østkysten af Grønland, har vel ikke Tid til et saadant Eksperiment.

— Jeg havde forebragt mine Kammerater en Plan om at gaa i Kajak fra Saunders-Ø til Netschilivik og derfra tværs over Inglefield-Gulf til den Boplads, hvor Sâmik, Pearys betroede Mand, har den

Moder. Søn. Fader. Fot.
Familjen Ajornalik.

Baad liggende, som Peary har foræret ham. Muligvis kunde vi erhverve denne Baad og bruge den til Hjemrejsen. Kajakker var sikrede for Turen, men det skiftende Vejr og Eskimoernes Forsikring om, at Isen vistnok endnu laa fast i Inglefield-Gulf, medførte, at en Slædetur blev at foretrække for en Kajaktur. Den 17. Juli, Midnat Kl. 12, rejste da Rasmussen og Brønlund, ledsagede af Sivdluk og Krisunguark med to Slæder og 12 Hunde over Saunders-Øens Højdeplateau for at naa paa det sidste faste Islæg over til Fastlandet og over Fastlandsbræerne til Itivdlerk og Narsark og videre til Krâna, hvor

Sâmiks Baad laa. Jeg fulgte Slæderne op paa Øens Højderyg og sagde der Farvel til Kammeraterne i Haab om snart at se dem med Sâmiks Baad, som det var Meningen, at de skulde ro herned, hvis Farvandet tillod det.

Der skulde imidlertid gaa en 3 Ugers Tid, inden jeg hørte noget fra Kammeraterne og gensaa dem. Og Resultatet af denne meget besværlige Rejse, der nemt kunde have kostet dem Livet, blev: ingen Baad, ingen Hjælp til Hjemrejsen!

I den Tid var Gaba og jeg ene hos Moltke, og naar Vejret tillod det, var Moltke dagligt ude en Tur for at øve sig i at gaa. Det skred stadigt fremad, men smaat, bedrøveligt smaat. Hans kunstneriske Arbejdsevne var imidlertid fuldt og helt vendt tilbage og hans Flid nu som før beundringsværdig. Gaba var hyggelig og god. Renlig bliver han nu aldrig, men har man opgivet at stille selv de ringeste Krav til proper Madlavning, er der ellers intet synderligt at bebrejde Gaba. Værst for vor Husholdning er hans glubende Appetit. Moltke og jeg, der dog begge spiser kraftigt, maa altid regne med dobbelt Ranson til Gaba, og saa gaar han dog stadigt rundt i Følelsen af, at han ikke rigtig tør spise sig mæt. Undertiden er han nedtrykt og tror aldrig, han skal komme hjem til sin Kone og sit Barn, til andre Tider erklærer han, at han aldrig har haft en saa sorgløs Tid som her oppe, han véd jo, at Konen derhjemme faar udbetalt en daglig Understøttelse og ikke kan komme til at lide Nød. Forøvrigt har han betroet Jørgen, at nogen større Kærlighed til Konen nærer han ikke, thi det var hans Moder, der tvang ham til at gifte sig med den Kvinde, han nu har til Hustru; han elskede en helt anden og havde lovet denne anden Ægteskab, men — som det ofte gaar i det grønlandske Samfund — Forældrene bestemmer, hvem Børnene skal gifte sig med. Et enkelt pinligt lille Mellemværende har vi haft med Gaba, idet vi nemlig erfarede, at han bestjal os for Sukker. Denne lille, uskyldige Synd forekom os her, hvor Lækkerierne er faa og smaa, saa alvorlig; hver maa jo nøjes med den Portion, der tildeles, ingen har Lov at forsyne sig med mere, end Kammeraterne faar. Da vort Sukker saa slap op, og vi i flere Dage intet Sukker havde haft til vor Smule The (vor eneste evropæiske Proviantsort), opdagede vi, at Gaba, naar han gik uden for Teltet for at drikke sin The, af en hemmelig Forsyning kom Sukker i Theen. Opdagelsen gjorde os

ondt, men vi sagde intet, og det smukke ved Gaba var forøvrigt, at han selv et Par Dage efter fik Samvittighedsnag og delte sin Sukkerbeholdning med os, idet han forklarede, at han tilfældigvis havde „fundet en Pose Sukker“ i en af vore Kasser. . . .

Ja, det er underligt, hvor Smaating kan gøre Indtryk paa én. Her, hvor intet udefra griber forstyrrende ind i vor Tilværelse, bliver Dagens smaa Begivenheder alle af den største Betydning for vort Tankeliv. Man saares saa nemt, bedrøves over saa lidt, bliver ensom med sin Fortrydelse, ja, ensom bliver man i Ensomheden. Der kan gaa Dage, hvor man lider smærteligt af Længsel efter Liv, Livet hjemme, Menneskene, Kulturen, Kvinder især, man maa pludseligt erkende, at man — alle sine Nomadetilbøjeligheder tiltrods — alligevel har for dyb Rod i Civilisationen til helt og for alle Tider at kunne slippe den.

Forresten havde Moltke og jeg en overmaade hyggelig Tid, for hvilken jeg altid vil være taknemmelig. Vi fik for første Gang under vort Samvær paa Grønlandsfærden rigtigt talte ud med hinanden, fik Klarhed over hinandens Opfattelse af Mennesker og Tilstande, Liv og Kunst, vi havde jo saadan dejlig god Tid og behøvede ikke at springe fra Emne til Emne, som Mennesker ellers; kunde rigtigt drøfte hver Sag til Bunds og uforstyrret udvikle vor Mening. Det er saa kedeligt i den forjagede Civilisations-Tilværelse hjemme, at Dagens Aktualiteter altfor stærkt lægger Beslag paa Sindene til, at man udistraheret kan klare sin Stilling over for Livets dybere, evige Spørgsmaal. Hjemme vil alle tale om alt, 20 Emner tangeres i en Times Samtale. Heroppe er 20 Timer ofte ikke tilstrækkelige, naar blot et enkelt Spørgsmaal skal drøftes til Ende. I Samtaler hjemme vil ingen lytte; den, der ikke har Replik i Øjeblikket, staar bare og spekulerer paa, hvad han skal sige, naar den anden Part bliver færdig med sin Udvikling, længes blot efter selv at faa Ordet, skønt han jo dog maa vide, at ikke alt, hvad han siger, bliver hørt, fordi det jo nu bliver Modpartens Tur til at udspekulere en Replik i Stedet for at lytte. Monolog staar mod Monolog. Folk er som Skuespillere, der bare venter paa Stikordet for selv at tage fat. Men her oppe lytter man gerne og længe, taalmodigt og taknemmeligt modtager man Kammeratens rolige Skildring af hans Synsmaade, inden man bygger sin egen Modbetragtning op og afleverer den. Replikskiftet er en virkelig Dialog. Det

er saa dejligt rigtigt at forstaa, hvad Mennesker mener og bagefter faa indrømmet Tid og Fred til selv at udtrykke sin Mening. Man kommer i denne Ensomhed paa en Ugestid hinanden nærmere end aarevis hjemme . . . Naturligvis, Sindet er underkastet Svingninger, og oplever vi end ikke nogensinde Øjeblikke, hvor vi er hinanden modbydelige, utaalelige eller blot ligegyldige er det end aldrig hændet os, at vi slet ikke kunde holde hinanden ud længere, saa indrømmer vi dog ærligt hinanden, at vi helst, naar Forknytheden faar Magt i os, naar Længslen efter Kultur plager os, maa sky hinandens Selskab halve eller hele Døgn for hver især i Ensomhed at bekrige Ensomhedens værste Følgesvend: det onde Lune! Sammenstød af bitrere Art har vi ikke oplevet men jo nok enkelte Gange Friktion som mellem selv de bedste Venner hjemme. Men hvor er det saa ikke befriende, i Stedet for vedblivende at gnide hinandens skarpe Kanter runde, at kravle ene ind i sit Telt, dybt ned i sin Pose og i hvert Fald over for sig selv erkende, hvilken væsentlig Skyld man selv havde i den gensidige Misstemning, eller gaa ud langs Fjæren, ud i Kajak eller op til Fjælds og bruge Kræfterne og indaande den friske kølende Luft. Ingen Ting er saa godt for sort Humør som en rigtig Stroppetur til Fjælds eller i Kajak. Lykkefølelsen ved anstrængende, legemligt Arbejde bestaar blandt andet deri, at man bliver overbærende og skaansom, elskværdig tolerant, saa mildt forsonlig, naar man dødstræt

Aviangornerk. Nivikanguark. Arnarfik. Fot.
Tre Søstre i Blaarævepels.

kommer hjem til sin Mad og sin Hvile, medens den aandelige Overanstrængelse i Civilisationens Centrer gør irritabel og uomgængelig...

— Perioden fra den 17. Juli til den 6. August var lang og for Vejrets Vedkommende urolig. Det lykkedes at dræbe ethvert Haab i os om at se flere skotske Hvalfangere ved vore Kyster. Vi oplevede nogle Sommerstorme, hvis pludselige Voldsomhed og døgnlange Varighed overtydede os om, at en Baadrejse med mangelfuld Udrustning og med kneben Proviantering fra Kap York til Upernivik selv i Aarets bedste Tid vilde være livsfarlig. Muligvis var denne Sommers Vejrlig mere end almindeligt skiftende, Eskimoerne klagede over baade Storm og Isgang som noget usædvanligt.

Selv om Rasmussen og Jørgen bragte en Baad herned fra Inglefield-Gulf, bestemte jeg mig dog nu afgørende til ikke at anvende den til Forsøg paa at naa Upernivik. Iøvrigt kunde Baaden være os til megen Nytte her paa Stedet . . . Men hvor blev dog vore Kammerater af? For anden Gang under vort Ophold paa Saunders-Ø gik jeg og ventede Rasmussen i Ængstelse for hans Skæbne. Saaledes som Vejret til Tider artede sig med Stormstød saa voldsomme, at intet Menneske kunde færdes ude, var det drøjt at tænke paa, at Kammeraterne med ringe Udrustning og Proviantering kæmpede sig frem til Mennesker over raadden Havis og opblødte Bræer. Men vi kunde ikke bringe dem Hjælp, maatte foreløbigt bare roligt vente og se, om de kom i Baad eller Kajak. Det ene Døgn fulgte det andet, og stadig udeblev Kammeraterne, og havde de maaske naaet Mennesker et Sted i Inglefield-Gulf, var den Mulighed ikke udelukket, at de maatte blive deroppe og gaa Vinteren i Møde afskaarne fra os. Det galdt derfor om, at vi paa vor Side begyndte at samle ind til vore Overvintringsdepoter. Store Mængder af Kød og Spæk skulde der skaffes som Foder til os og Hundene og Skind til vore Klæder og Poser og Sten til en Hytte, om vi kunde tænke paa at gennemleve en Overvintring her paa Saunders-Ø uden altfor iøjnespringende Risiko. Men al den Kødmængde, som vi fik foræret eller tiltuskede os eller selv skaffede os ved Jagt, forslog ikke til synderligt mere end Dagens Forbrug for os og Hundene. Undertiden var der ligefrem Kødmangel her paa Pladsen, navnlig i Stormvejrsperioderne, og da maatte vi sætte os selv, som undertiden før, paa ringere Dagsranson end heldigt. Vi halvsultede.

I Samlivet med Pladsens Eskimoer havde vi det stadigt godt og interessant. Dagligt gjorde vi Erfaringer om Skikke og Leveforhold. Navnefortegnelserne blev kompletterede og Fortegnelser udarbejdede over Stednavne langs Kysten helt fra Melvillebugtens nordligste Del og op til Nord for Kap Aleksander. Baade Gaba og jeg var stadigt ved det bedste Helbred, og naar undtages Lammelsen, var Moltke frisk og sund og hans Fordøjelse bestandig i Orden. Ved Siden af sit omfattende Arbejde med at portrættere de indfødte og tegne og male Skitser af Udsigten her omkring, af Hunde, Redskaber, Telte,

Gjøa-Depotet paa Dalrymple-Rock. Fot.
(En Eskimo-Kajak med Bunden i Vejret).

Husgeraad, fik Moltke Tid til at skrive og fuldføre en hel lille treakts Komedie, som han til fælles Underholdning oplæste, efterhaanden som Akterne blev færdige. Værket var naturligvis kun skrevet for denne Underholdnings Skyld og prætenderede intet ellers. Det handlede om Forskellen mellem Natur og Kultur og hævdede den Erkendelse, vi alle efterhaanden naaede til, men som Moltke tidligst af os alle blev klar over: at Kulturmennesket ikke for stedse kan fornægte sin Oprindelse; Tusinder af Traade binder ham uløseligt til Civilisationens Værdier, til Menneskers Selskab, til Kunst og Teknik i den brogede Verden derhjemme. Og især kan vi ikke undvære Civilisationens Kvinder.

Første Dag efter Rasmussens og Jørgens Bortrejse havde vi svag,

nordvestlig Brise med ringe Taage og indtil et Par Graders Varme samt lav, konstant Barometerstand. Derefter fulgte Sydvest med Snetykning og endelig den 19. Juli en kraftig, ruskende Storm af Sydvest med Snefald og Regntykning. Stormen slog i voldsomme Kast ned fra Fjældene, saa Bardunerne var ved at sprænges. Teltene svømmede af Væde, værre end nogensinde før, og Soveposerne blev gennemblødte. Ofte maatte Gaba og jeg ud og surre Bardunerne og vælte store Sten hen til Støtte for Teltskægget. Alt truer med at ramle sammen eller flyve bort over Hovedet paa os. Vindstyrken er nu og da oppe ved 7 eller 8 (efter Skala indtil 10). Først om Aftenen tager Vejret noget af, men da er ogsaa begge vore Telte sønderflængede. En vaad og kølig Dag . . .

Efter en halv Dags Hvile tager Stormen til igen, men kommer nu fra Sydøst, og Barometret er fra 747 Mm. gaaet op til 757 Mm. Himlen er overskyet og Jorden let tilsneet, og de nyligt sammenrimpede Telte flænges igen, saa vi ikke mere kan bebo dem. Vi maa fortrække og søge Ly hos Naboerne. Moltke bliver anbragt hos Sorkrarks, der gør Plads til ham paa Sidebriksen i deres frygteligt uordentlige Telt. Gaba tyer til Majarks, og jeg lægger mig ind hos Agpalarsuarsuks efter først at have dænget store Sten oven paa vore to nedstyrtede Telte.

I de to efterfølgende Døgn raser Stormen videre, og det er kun ved Hjælp af dobbelte Surringer og den største Forsigtighed, at Eskimoerne holder deres Skindtelte staaende. Undertiden pisker Haglene ned fra den overtrukne Himmel, saa man slet ikke kan stritte imod det onde Vejr. Først den 24. Juli om Morgenen lægger Vinden sig, nu bliver der luftigt, sigtbart til alle Sider, den oprørte Sø falder til Ro. Ude i Sundet flyder en Del løsreven Is, men Kajakfangerne kan nok komme ud, hvad der er højst nødvendigt for Bopladsens Eksistens, thi de sidste Par Døgn har hverken Hunde eller Mennesker haft noget videre at spise. Den sidste Isfod langs Land er gaaet bort i dette stormfulde Vejr. Nu endelig skulde her være rigtig Sommer. Temperaturen tyder ogsaa derpaa. Med Skymængde 3 (Cirrus og Stratus), Vindstyrke 1, Sydost og Barometret 760 har vi Kl. 9 om Morgenen + 10° Varme, Kl. 2 om Eftermiddagen + $11^1/_2$° Varme, Kl. 9 om Aftenen + 7° Varme (maaske en stedlig Art Føhn). Det er den varmeste Dag, vi har oplevet heroppe. Teltene tørres i dette

herlige Solskin, og vi flytter alle tre fra Grønlænderteltenes lumre Luft ind i vore egne, atter rejste og med Besvær sammenlappede Lærredstelte.

— Hvordan gik nu Tiden, medens vi laa for Storm hos vore Naboer? Ja, den meste Tid sov vi væk. Og knapt var det med Føden. Det er Eskimoernes Skik at sove, medens det onde Vejr larmer, for saa i Godvejrstider rent at undvære Søvn mere end et helt Døgn til Ende. Baade Moltke og jeg havde hos vore Værter haft Fornøjelse af at undervise lærvillige Eskimoer i Bogstavskrift. Flere af dem lærte, efter vore Forskrifter, at prente deres eget Navn. Og vi lærte dem at forstaa Lommeurets Gang og Betydning. De fandt alle, at Uret var en nyttig og munter lille Ting. De vilde afkøbe os vore udmærkede Lommeure for en Narhvalstand eller lignende; de blev meget forbavsede, naar de erfarede, at i de hvides Land er et fint Lommeur lige saa meget værd som 2—3 Bøsser . . . I Agpalarsuarsuks Telt laa foruden ham og hans Kone tillige Osarkrark og jeg. Osarkrark byggede nemlig Kajak for Tiden uden for Agpalarsuarsuks Telt af nogle Træstumper, han havde samlet sammen hist og her, og blandt andet af to Brædder, vi havde foræret ham. Han siger, med sin sædvanlige Elskværdighed, at han altid vil betragte os som Parthavere i Kajakken, fordi vi har hjulpet ham med Træ. Vore Skier er ogsaa meget efterspurgte grundet paa deres udmærkede Træ. Vi har, tvungne af den stadige Træmangel her paa Pladsen, maattet afstaa 4 Skier til Aaretræ.

Nu i det gode Vejr oven paa Stormen tilbragte Moltke 12 Timer i Træk uden for Teltet og befandt sig vel. Gaba drog paa Fuglefangst, og jeg beredte til Fest for det gode Vejr og for Moltkes første længere Spaseretur (ca. 500 Alen) og for Firemaanedersdagen for vor Afrejse fra Upernivik. Festmiddagen bestod af kogt, ufordærvet Hvalroskød samt Hvalrossuppe med Æggeblomme i, derefter to Kopper Kakao til hver — men uden Sukker, og om Aftenen, da Gaba kom hjem med 25 Fugle, desuden kogte Alke og The uden Sukker.

Et sandt Tegneraseri har grebet alle de unge Eskimoer her paa Pladsen. Alle tigger de Blyant og Papir af os og tegner mange interessante Figurer og Redskaber. Opfattelsen af det levende Liv, Bevægelsen er altid meget karakteristisk. Især Tâterark, der aldrig før

har haft Blyant i Haanden, tegner Billeder af meget Liv: f. Eks. et med nogle Mænd, der slæber en Hvalros paa Land! Der er virkelig Fart og Flugt over disse Skikkelser; de løber, de arbejder ivrigt, hiver og trækker. Det er dog morsomt og ejendommeligt, at disse Naturbørn første Gang, de faar en Blyant i Haanden, rent uvilkaarligt gengiver det levende Liv med langt større Sikkerhed, end Flertallet af den civiliserede Race formaar det. Vi andre er desværre i Skolen blevne vænnede af med at gengive Livet, vi, som blev tvungne til at eftertegne døde Klodser. Hvor mange af os kan, om end kun flygtigt, ridse et Billede ned af en løbende Figur? Jeg selv kan det

Tegning af Tâterark. „Eskimoer slæber en Hvalros paa Land".

ikke og deler i saa Henseende Skæbne med de fleste, jeg kender. Ja, der spoleres meget af de oprindelige Anlæg under et civiliseret Menneskes Skolegang. Vi maa ned til Naturen for at lære, hvordan meget i Livet skal leves og levendegøres! . . .

Det var en mild og fin Aften den 24. Juli; de unge Mennesker havde samlet sig omkring vort Telt og havde megen Morskab af Legemsøvelser sammen med mig. Af de 4 Aarer, Skotterne havde foræret os, og som var rejst i Pyramide og sammenbundne i Toppen, havde jeg dannet et Stillads for en Trapez, i hvilken jeg gjorde alle Slags Kunster: f. Eks. Svalerede, hænge i Knæene og Tæerne og svinge rundt i Armene. Paa en lille, snefri, mosklædt Slette udførte jeg Smidighedsøvelser: slog Kraftspring, vendte Mølle og gik paa Hænderne. Eskimoerne forsøgte at gøre mig Øvelserne efter, og dri-

stige var de fleste. Alene Ihré var en Klodrian og vakte megen Latter. Tilsidst sprang vi Buk over indtil 3 sammenstillede Mænd, men alene Agpalarsuarsuk fik jeg lært at hoppe over; alle de andre hang fast og væltede omkuld . . . Jeg har lovet at fortsætte med de gymnastiske Øvelser, naar Vejret er godt, og kan vist gøre Regning paa lærvillige Elever. Selv har man jo godt af at drive Sommerens Idræt igen; ude i det fri har jeg altid betragtet den Dag som spildt, paa hvilken Terræn og Vejr ikke tillader, at man holder sin Færdighed i at slaa Kraftspring vedlige. Man kunde fristes til at fremsætte den Hypotese, at hvis man hver Dag sørgede for at slaa et Kraftspring, vilde man kunne blive ved med denne Sport, til man blev 90 Aar — hvis man da ikke brækkede et Ben eller paa anden Maade blev Invalid forinden.

Paa Toppen af Aare-Pyramiden har jeg hejst vort danske Flag — det er laset og smudsigt, men det skal hænge der og vidne for muligt kommende Skibe om, at Ekspeditionen holder til her paa Øen. Oppe fra Toppen har man en god Udkigsplads, men endnu bedre er den naturligvis til Fjælds. Natten til den 25. Juli var jeg hele Saunders-Øens Fjældplateau rundt; Vejret var stille og Udsigten god i det klare Vejr. Men desværre saa' jeg Havet overalt opfyldt af Is, tættest laa den mellem Kap Athol og Wolstenholm-Øen. Ak, tænkte jeg, der kommer ingen Skibe gennem saadan Is. Jeg var ledsaget af Sorkrark og Kale og flere andre af de ældre, der skulde paa Fangst efter Alkeæg. Det ser farligt ud, naar Eskimoerne lader sig hejse ned i tynde Kobberemme ad de bratte Fjældvægge. Hvor nemt kan ikke Fjældets skarpe Stenkanter skære Remmen i Stykker — da vil det være ude med den Mand, som hænger ved Afsatsen!

Endelig har vi faaet Højsommer. Al Sne smælter bort endogsaa heroppe paa Plateauet, og Elven ned gennem Kløften rinder i Aar for første Gang med stærk, brusende Larm. Valmuerne blomstrer og afløser med deres bleggule Flor rundt i Gruset det violette Skær, som alle de blomstrende Stenbrækstuer før gav Sletterne paa Solsiden . . . Paa Toppen af Fjældet fandt jeg mange Stendysser, der tjener til Depot for Fuglekroppe og Fugleæg. Heroppe fra skal altsaa Vinterens Lækkerier hentes ned til Husene.

Den 26. Juli, under vedvarende pragtfuldt Vejr men med lidt Nordenvind og Taage yderst i Horisonten og kun faa Graders Varme,

gik Moltke og jeg den længste Tur, han endnu har været ude paa. Vi naaede ca. 800 Alen fra Teltet hen til Elvkløften og fulgte den i et Terræn, der steg jævnt op til en Afsats i godt og vel 150 Fods Højde. Her lagde vi os paa Jordens Lyngbund, og Gaba bragte The herop, saa vi fik kogt en usødet, gullig, noget tynd, men meget læskende Drik over et Baal af Spæk og smaa Pinde. Vi tilbragte flere Timer heroppe i en lykkelig Stemning, som om vi var paa Skovtur. Hensigten med Turen var, at jeg vilde vise Moltke en Plads, som jeg havde fundet gunstig til at bygge vort Hus paa, hvis vi kom til at overvintre paa Saunders-Ø. Jeg havde nemlig fundet en lodret opstaaende Fjældafsats, der kunde benyttes som Bagvæg i Huset, og rundt omkring i Nærheden var der rigeligt med store flade, velskikkede Byggesten. Elven randt lige forbi. Man kunde se vidt omkring, hele Sletten med Husene ved Fjæren laa udbredt for vort Blik med de forskellige, tydeligt tegnede Linjer af gamle Strandvolde. Sletten dannes dels ved Nedrovsning og dels ved Opskylning og gror sig paa den Maade bestandig større og højere. Om der tillige er Tale om hævede Strandlinjer — ved en Hævning af Landet eller Sænkning af Havets Niveau — kan jeg ikke afgøre. Ja,. Udsigten var god, Afsatsen havde tør, fast Bund, og jeg ansaa det for en Fordel at lægge vort Hus noget borte fra Eskimobyen; saa mente jeg nemlig, at vi vilde være sikre paa at faa gjort de daglige Vandringer, der gennem Vintermørket er nødvendige for at holde Sundheden vedlige. Jeg kunde allerede i Tankerne se vor Stenhytte rejst heroppe og Lyset fra dens enlige Tarmskindsrude kalde varmt og dragende paa den af Kammeraterne, der efter en Slædetur vendte tilbage til Øen og famlede sig frem gennem Mørket.

Baade Moltke og Gaba syntes godt om Byggepladsen, men det var naturligvis med et vist Vemod, at vi, da vi heller ikke i Dag saa' Skibe, gik nedad til vore Telte, thi utvivlsomt skulde vi der oppe under Fjældafsatsen gaa en stræng Vinter i Møde . . .

Dagen derefter kom Sorkrark galt af Sted paa sin Fuglefangst. Han blev bragt hjem mere død end levende. Han var falden over 100 Fod ned ad Fjældsiden og laa besvimet, da man fik samlet ham op. Jeg undersøgte ham; han havde stygge Læsioner i Ansigt og Hoved, paa Skuldrene og Hofterne. Hans højre Øje var tillukket af det opsvulmede Laag, hans venstre Kraveben var knækket og Skulder-

bladets øverste Del knust. Jeg rensede hans Saar og forbandt ham, saa godt jeg kunde. Han klagede sig svagt men var tilsyneladende uden Bevidsthed.

De sidste Dage i Juli Maaned blev der af forskellige Eskimoer her paa Pladsen fanget Hvalrosser fra Kajak, saa der var atter rigelig Føde. Vi har ogsaa lært at sætte Pris paa selve den sejge Hvalroshud, der, med Haarlaget paa, kan koges længe nok til, at den lader sig tygge. Hvordan smager egentlig Hvalroskød? Jeg ved det saamænd ikke, tænker slet ikke derover, tygger bare løs og fylder mig, til jeg er mættet. Maaske er Smagen noget saadan som gammelt Saalelæder udblødt i skiddent Vand, men den Ret har jeg forresten aldrig smagt. Kogt i Saltvand glider Kødet bedre ned, eller ogsaa spiser jeg et Par Saltkorn, medens jeg tygger Kødet, for saa kommer Mundhulens Vædsker bedre i Funktion. Kødet er smudsigt, men Sulten maa jo honoreres, og saa tvinger man sig selv til at bide løs og kan forresten efterhaanden i fuld Ærlighed sidde og sige til hinanden: „Ah, hvor det dog smager dejligt at faa noget at spise.“ Man tror tilsidst, det er en lækker Oksebøf.

Min Yndlingshund „Pavia“ — den hvide Renshund fra Sarkrark — fødte i Gaar fire Hanhvalpe, saa nu har ogsaa jeg noget Smaakravl at gaa og se til. Man kan blive helt øm i Hjærtet af at ligge og hygge om saadant et Kuld Hvalpe og bringe Foder og Vand til Moderen og holde de andre Hunde, der vil æde de nyfødte, borte fra den Rede, man har bygget op af Sten og fuget med Mos.

Den første August følte jeg for første Gang i mit Liv Gigt. Jeg har i den urolige Sommer taget en Del Kulde i Skuldrene, idet min Sovepose ikke har sluttet tæt om mig, og nu kan jeg ikke rigtig bevæge min højre Arm for en drilagtig Pine i Skulderleddet. Utvivlsomt Gigt. Og jeg er kun 30 Aar; ja-ja, man gør vel ikke en Rejse som denne uden at samle ind paa lidt Gigt. Naa — hellere sidenhen faa Gammelmandsgigt efter en Rejse som denne end faa den ved at traske om derhjemme i Danmarks ækle Vinterklima!

Det mærkeligste, der er hændet os i de sidste Dage, er, at vi den 25. Juli saa' 5 Grønlandshvaler komme sydfra for nordgaaende i et halvt Bøsseskuds Afstand fra Saunders-Øens Slette. De kløvede roligt Vandskorpen, dykkede og kom igen — aldeles upaavirkede af de Forundringshyl, Pladsens Eskimoer og vi andre udraabte. Medens

de skotske Fangstskibe ligger ovre i Lancaster-Sund, gaar der hvert Aar et Træk af den sjældne, kostbare Grønlandshval her langs Smith-Sunds Østside. Eskimoerne besidder hverken Baad eller Redskaber

Krisunguark.

til at jage dette vældige Sødyr, der kunde fylde deres Kødgrave for et helt Aar. Besynderligt var det at staa fattig og hjælpeløs paa Stranden af en øde Ø her langt mod Nord og se disse Rigdomme flyde uantastede forbi. Hver af disse 5 kæmpemæssige Bardehvaler repræsenterer en Værdi af mindst 40,000 danske Kroner — altsaa 200,000 Kr. gik dèr vor Næse forbi!

I denne Sommer er der af Eskimoerne og os her fra Saunders-Ø fanget ialt 20 Hvalrosser. Deraf har Odark faaet de 6, Marsanguark de 5 og Majark 3. Disse 3 Mænd kappes altid om at være den dygtigste Storfanger mellem Kap Aleksander og Kap York. For hvert Aar, der gaar, vil det blive Majark — han har indtil for nylig hævdet Førstepladsen — vanskeligere at klare sig over for sine to yngre Konkurrenter, og navnlig vil Odark vistnok tage Luven fra alle andre. „Men Odark er ogsaa en stor Angakok," siger alle . . .

Da endnu intet Bud kom nordfra om Rasmussens Skæbne, begyndte jeg at tro, at han, der vel var bleven afskaaret, ventede paa Hjælp fra os, idet han maaske formodede, at et Skib havde været her, og vi var blevne forsynede med en Baad. Jeg talte derfor med Eskimoerne om at laane Kajak og faa et Par Ledsagere, saa vilde jeg ro den lange og sikkert meget besværlige Vej uden om Kap Parry ind i Inglefield-Gulf. Noget maatte der gøres; det var for risikabelt, om Ekspeditionen gik Vinteren i Møde adskilt i to Hold. Endnu en Gang brugte jeg en Dag til at gaa til Saunders-Øens Rygning og spejde ud over Havet. Megen Is i brede Striber gjorde Passagen vanskelig norden for Øen — derimod var Farvandet nu saa godt som klart omkring Kap Athol og ind mod Umanark. Eskimoerne fortæller, at paa denne Tid af Aaret bliver der næsten altid klart Vand inden for Wolstenholm-Øen . . . Al Sne var nu smæltet af Højlandet og Elven løben tør, dens muntre Plasken hørt op; blot paa Nordskraaningerne og i de dybe Lavninger saas enkelte Driver. Her er Ødemarksstemning og ubrydelig Fred paa disse Vidder, hvis eneste Beboere er Haren og Snespurven.

Da jeg kom hjem, havde Moltke fuldført en Akvareltegning af et meget livfuldt Sceneri nede ved Fjæren, hvorhen han havde ladet sig lede af Gaba og havde anbragt sig paa sin Feltstol: en Hvalros, der var bugseret til Land, flænsedes af en Flok blodbestænkte Eskimoer; langt ud i Havet farvedes Vand og Isskodser af Dyrets Blod, og Hundene fraadsede i de bortslængte Indvolde . . . Det var den 5. August, og jeg bestemte mig nu afgørende til at gaa i Kajak mod Nord for at søge Kammeraterne. Marsanguark og Osarkrark var villige til at ledsage mig, selv skulde jeg ro i Ihrés Kajak, men medens vi om Eftermiddagen kogte Hvalroskød for at mætte os, inden vi drog af Sted, blev der pludseligt mældt os, at man i Isbæltet uden

for Saunders-Øens Boplads saa et Par mørke Punkter bevæge sig: et Par Kajakker! . . . „Der kommer Kajakker“, blev der raabt over hele Pladsen . . . Naturligvis var det Tâterark, hvis Falkeøjne først af alle opdagede Kajakkerne. Stor Opstandelse i alle Telte, hvor netop Folk laa og døsede efter en Hvalrosfangst! Det maatte vel være Rasmussen, mente alle, men gennem Kikkerten saa vi snart, at de to Kajakmænd var Eskimoer. Ja, saa bragte de vel i hvert Fald Bud fra Rasmussen. I stærk Spænding ventede vi: efter flere Timers Slid naaede da Kajakmændene, der ofte maatte spasere over Isflagerne slæbende Kajakkerne efter sig og til andre Tider presse sig gennem smalle Vandrevner, ind til Fjæren; og stor var vor Glæde, da vi genkendte Pualuna og hans yngre Broder Iggienguark, altsaa Odarks Brødre begge to, og ved Tilraab erfarede, endnu inden de var traadte i Land, at Rasmussen og Jørgen og deres eskimoiske Ledsagere befandt sig vel. Der overraktes mig et Brev fra Rasmussen, og i vor Glæde over, at han og hans Følge var sluppet levende fra deres forskellige, brogede Eventyr, glemte vi Skuffelsen over, at de ingen Baad havde erhvervet. Man bliver jo vant til at tage Hændelserne, som de falder.

„Ja, saa maa vi jo overvintre!“ sagde Moltke. „Godt er det, at Spændingen endelig er forbi, den var værre end selve Afgørelsen!“

Blot vi nu kunde faa en Meddelelse sendt hjem til Danmark om, at vi overvintrer! det var det eneste Ønske, vi havde igen.

Glad var Gaba, thi han alene havde altid været ængstelig for Rejsen i Baad over Melville-Bugt.

Naturligvis havde det sine store Betænkeligheder at gaa Vinteren i Møde, men Moltke, hvis Tilstand stadig gav Anledning til Frygt — thi smaa Tilbagefald viste, at Helbredelsen var usikker, en hæftig Rysten kunde ofte overfalde ham, bedst som han laa eller midt under hans besværlige Spaseretture — erklærede frejdigt, at han jo maaske lige saa godt kunde komme til Kræfter her paa Saunders-Ø som i Upernivik eller Umanark, og til Danmark i dette Aar naaede vi jo under ingen Omstændigheder! „Den eneste Forskel, hvis jeg bliver Krøbling,“ udtalte Moltke, „er den, at Maaltiderne i Danmark kunde blive en Nydelse, i dansk Vestgrønland en Tilfredsstillelse, men heroppe er de blot en Nødvendighed. Men saa længe jeg har min Kunst, er det ligegyldigt, hvor jeg er, og hvordan jeg er, blot jeg kan

arbejde. Mister jeg først Evnen til at være Kunstner, mister jeg hellere med det samme selve Livet" . . .

Vi gav os nu til at læse Rasmussens Beretning om Turen. Den lød saaledes:

„17. Juli. Paa en elendig, opløst og strømskaaren Is naaede vi, efter 12 Timers Rejse, over til Fastlandet, hvor vi maatte slaa Lejr, da Heden blev Hundene for stærk. Ved Midnat fortsætter vi, til en Begyndelse paa Is. Vi passerer nogle Smaaøer, hvor vi samler Æg af Edderfugle, Terner og Havlit. Ved Øerne hører den første Is op, og vi fortsætter et Stykke paa drivende Isflager, men maa tilsidst søge det snebare Land. Elvene voldte os megen Vanskelighed. Vi maatte trække barbenede, naar vi skulde over dem, og det var koldt, da det var Bræ-Elve; vore Ben blev sviende røde.

Vi kommer nu til den store Bugt, Iterdlagssuark, hvis Munding er letkørt; men længere inde bliver Isen strømskaaren og overflydt med Vand, der ofte naar over Slædernes Tværtræer. Det lykkes os ved Middagstid at naa over paa den modsatte Kyst af Bugten, uden en tør Trevl Tøj paa os. Her slaar vi Lejr ved et lille Elvleje.

18. Juli. Hen mod Aften vækkes vi af øsende Regn og maa hurtigst søge Ly i en Fjældhule i Nærheden. Her er Læ for Sydvesten og den piskende Tøsne. Vi bor halvandet Døgn i Hulen.

20. Juli. Hen paa Morgenen klarer det op; vi springer halvnøgne om paa Klipperne og tørrer Tøj og Soveposer. Lidt The og noget Sælkød koges; elendig Sultekost. Under Uvejret brød Hundene ind og aad vort Kød. Vi fortsætter hen paa Aftenen. Mod Lejrtid skydes 3 Sæler; Mennesker og Hunde æder, hvad de orker. Sød Søvn følger efter.

21. Juli. Atter Regn og Storm; vi er sørgelig gennemblødte.

22. Juli. Tørvejr. Vi fortsætter. Isen desværre opbrudt; vi maa køre paa Flager, Iskant og Land. I Fjordbunden gør vi Holdt for at rekognoscere: vi skal nemlig her op paa Bræen. Jørgen, som er gaaet forud, ser en Ren, som han skyder. Medens vi endnu flænser, bryder Regn løs paany. Der rejser sig tillige en Storm saa voldsom inde i den af Fjælde og Bræer omgivne Fjordbund, at det fyger med Sand og Sten. Vi bygger os i Hast et lille Ly af vore Slæder, med et Dække af Spæk og nyflaaede Sælskind over, og kravler derind.

Uvdloriark, 19 Aar. (Angutigavsiks Søn). Fot.

Og for 3die Gang er vi bundne af Uvejr, endnu før vi har faaet vort Tøj tørret fra forrige Omgang.

23. Juli. Regn og Storm. Vi sidder i et uappetitligt Spækdryp. Naar vi er trætte af at fortælle, — og vi faar efterhaanden gennemgaaet hele vor Barndom og vor Bid af Ungdom, — lægger vi os til at sove . . .

Vi er paa Nippet til at miste Humøret og giver os til at tale om Kammeraterne i Agpat, der maaske, fyldte af Forventning, allerede tror os ved Maalet.

Naar vil det lykkes os at naa frem? vil det overhovedet være muligt at trænge igennem — trods alle Anstrængelser? eller skal denne Tur, som begyndtes med saa store Forhaabninger, løbe ud til bare Skuffelse, Skuffelse for os, og Skuffelse for dem, som venter . . .

Hundene, som laa gennemvaade udenfor, stak nu og da ynkeligt i at tude; men Fjældene legede blot med deres Hyl og ekkorystede hele Fjordbunden.

24. Juli. Natten igennem Regn. Hen paa Morgenen stiller Stormen af. Skyerne skilles, og Solen straaler atter ned til os.

Vi forsøger tre forskellige Overgange over Elven, der skiller os fra Opkørslen til den Bræ, som fører til Itivdlerk paa den anden Side Fastlandet, — men forgæves.

Naar Vandet naar os til Knæene, bliver Strømmen saa stærk, at man er ved at tabe Fodfæstet og løber Fare for at blive revne med. Oprindelig var der kun to Elve i Bugtbunden, men de har ynglet sørgeligt i de sidste Dage. Den store Nedbør har forvandlet den lille Dal til et helt Net af Elve; jeg talte ialt 18 større og mindre.

Et Forsøg ved Lavvande langs Strandlinien, hoppende paa Isflager, mislykkedes ligeledes. Og det indre af Bugten er nu aabent Vand; den Is, vi kørte paa, er opbrudt under Stormen. Vi er belejrede. Syv Bræer skyder sig ned i den Bugtbund, hvor vi befinder os; og saa er der Dalen med de 18 Elve og selve den aabne Bugt.

25. Juli. Krisunguark finder et Opgangssted over et ca. 2000 Fod højt, snebart Fjæld. Det var ikke let at faa Slæderne derop. Kørslen paa Bræen var ikke ufarlig; der er mange rivende Elve, hvis Overgange volder os meget Besvær; jeg falder to Gange af og bliver gennemvaad, men da det blæser stærkt, bliver jeg snart tør; — enkelte Elve med blød, dyb Sne paa Siderne maa vi passere ved at

kaste os over, saaledes at vi falder paa Maven og ikke paa Benene, da vi ellers risikerer ganske at forsvinde.

Sen Aften naar vi Nedkørslen til Itivdlerk, hvorfra vi skal sætte over til Kranah. Vi er en 2400 Fod til Vejrs og har en fortræffelig Udsigt: Al vor Stræben har været forgæves; Kranah, hvor Baaden findes, er utilgængelig, Isen løsreven i Flager!

Det er Nat, og Rejsen har været besværlig; Provianten er sluppen op; vi har kun at smide os ned paa vore Slæder og sove Trætheden af os. Det blæser en Storm heroppe paa Højfjældet.

26. Juli. Tilbage til Agpat kan vi ikke komme; og snarest mulig maa vi i Forbindelse med Mennesker. Mad maa vi have — og nyt Fodtøj. Vore Kamiksaaler har vi forsøgt at sammenbinde med Sejlgarn; men de er blevne saa opslidte af de smuldrende Sandstensklipper og den skarrede Bræis, at de er gennemhullede lige ind til den bare Hud. Det smerter at gaa paa Klipperne og er fælt koldt, naar man færdes paa Bræis.

Vi maa forsøge at naa Netschilivik; maaske der er Mennesker. Vi bryder op ved Middagstid og kører helt op paa Toppen af Bræryggen ca. 3400 Fod over Havet. Gennem dyb Sne kører vi Dagen igennem i smukt Solskinsvejr. Vidunderligt smukke Bræpartier, Udsigt over hele Whalesound med Øer og Agpat-Øen og Wolstenholm med Jennak (Dalrymple-Rock). Havet er spejlblankt, men heroppe, hvor vi kører, blæser det en frisk Nordenvind og er koldt — trods Solen.

Bræen sænker sig jævnt mod Netschilivik, og vi faar nu en 2—3 Timers fornøjelig Kørsel med god Fart nedad, naar Sneen ikke er altfor dyb.

Vi kører over Skyerne, thi nede ved Netschilivik er der stærk Taage, medens vi kører i Sol.

Nede ved Brækanten, hvor vi maa køre med stor Forsigtighed, da den er snefri, er der store Brækilder; flere pragtfulde røde Springvand, der danner røde Elve.

„Det er Bræen, som bløder!“ siger Krisunguark om disse store, røde Springvand, der pumpes op gennem smalle Aabninger, løber et Stykke til Vejrs i en tyk Straale, indtil de sprænges af Vinden og falder ud til Siderne som en viftende Blomsterkrone.

Ved Bækanten efterlades Slæden og Bagagen, og vi gaar til Netschilivik, hvortil vi kommer ved Midnatstid. Ingen Mennesker! —

27. Juli. En stærk Taage vanskeliggør yderligere al Søgen; Jørgen og Sivdluk gaar ned til Husene ved Netschilivik for at se, om der skulde findes Køddepoter.

Krisunguark og jeg gaar tværs over et Højdedrag ned til en Vig, Narsark, hvor der plejede at være Telte.

Vi gaar frem i Taagen, ser intet og haaber intet mere, ømme i Fødderne og tomme i Maverne. Efter et Par Timers Vandring løber vi paa en strid Elv, som vi ikke kan komme over; og vi lægger os under en stor Klippeblok, drøfter vor Stilling og udpeger den af Hundene, vi nødvendigt maa skyde, hvis det ikke lykkes os at træffe Mennesker. Vi har nu intet spist i de sidste 40 Timer, og de sidste Dagsrejser har været anstrængende. Da vi er ved at falde i Søvn, letter Taagen pludselig og giver os nyt Haab. Vi kaster store Klippestykker ud i Elven, men Strømmen river dem med sig. Endelig lykkes det os at faa en Sten til at blive liggende, og vi vover Springet.

Det lykkes; vi løber op paa den modsatte Elvkant, der er høj og stejl, og giver begge vilde Glædeshyl fra os: en 2—300 Alen fra os laa 5 Telte! — — — Mennesker og Mad!“ . . .

Fra Netschilivik havde Rasmussen derefter faaet Pualuna og Iggienguark til at køre med deres Hundespand over Bræerne til Iterdlersuark ved Indløbet til Granville-Bugt — sikkert en meget møjsommelig og slidfuld Tur. Paa begge Slæder havde de to Brødre haft deres Kajakker, og da de var naaede ned til Havet, havde de bundet Hundene ved Fjærens Sten, smidt noget Kød for dem og var gaaede i Kajakkerne tværs over Sundet til Saunders-Ø.

Rasmussens og mine Planer faldt nu sammen, idet han ønskede bragt saa mange Kajakker over Sundet til Iterdlersuark, at han og hans Ledsagere, naar de med Slæder havde krydset Bræen fra Netschilivik, kunde gaa i Kajakker og over Sundet vende hjem til Saunders-Ø.

Marsanguark og Osarkrark lovede altsaa at ro med mig, og selv laante jeg Ihrés Kajak. Vi 3 skulde selv ro hver i sin Kajak og have Sivdluks og de to Budbringeres Kajakker med paa Slæb, thi Pualuna og Iggienguark vilde gerne blive paa Saunders-Ø og hvile sig ud efter Rejsen, indtil jeg vendte tilbage med mine Kammerater i Kajak-

kerne. Jeg vilde være rejst samme Aften, men en stormagtig Østen røg løs ved Ti—Ellevetiden, og der var ikke andet at gøre end vente. Den næste Morgen blæste det endnu kraftigt, en Art Føhn med høj Temperatur (+ 11° C.) og mange Stratusskyer over Himlen. Dog føles det ikke særlig varmt, uden naar man bevæger sig hastigt eller anstrenger sig med fysisk Arbejde, da faar man en trykkende Fornemmelse i Hoved og for Bryst, en underlig Mathed („Sydostfornemmelse"). Maaske er det dette Vejr, der i disse Dage har gjort Moltkes Tilstand ringere, han er nervøs og skælver over hele Kroppen. Det

Fra Rasmussens Bræmrejse. Fot.

er ogsaa slemt, at vi ikke kan bringe ham til Omverdenen i denne Sommer, Vinteren vil vist blive haard for ham.

De to Kajakmænds Besøg her paa Pladsen har vakt Liv og Røre og givet Anledning til Ædegilder og Konebytningsscener. Hele Befolkningen er optagen af at høre, hvorledes Sommeren er forløbet for Stammefrænderne længere mod Nord, og de to Gæster nyder med rolig Overlegenhed al den Opmærksomhed, der vises dem.

Endelig den 7. om Morgenen fik vi stille Vejr, Skyerne forsvandt, og kun i Syd- og Østhorisonten laa der en lav, let Soldis. Termometret stod paa + $7^1/_4$° C. Isen laa meget spredt ude omkring i Bugten, saa Kajakvejen syntes os gunstig. Jeg bestemte mig derfor til at rejse samme Dag.

Vor Proviantering var simpel og bekvem. Af Hvalroskødet fra de sidste Dages Fangst havde vi udskaaret nogle tynde Skiver samt alle Ribbenspartierne og hængt dem til Tørre i Aare-Pyramiden. I hver Kajak anbragte vi noget af dette kun halvtørrede Kød, og saa var vi klar til Rejsen. Kl. halvto om Middagen satte vi fra Land, men først Kl. $8^1/_2$ om Aftenen, altsaa efter 7 Timers Roning, naaede vi over paa den modsatte Side af Wolstenholm-Sund, over i Nærheden af Kap Peary, hvor vi gjorde Landgang for at spise Kød og hvile os lidt. Det havde undertiden knebet os at komme igennem de Bælter af Is, der drev rundt i Sundet, og paa enkelte mindre Strækninger havde vi maattet slæbe Kajakken over sammenpressede Isflager. Øm i Sædet og Ryggen samt Skulderleddene bliver man naturligvis efter en saadan Kajaktur, og mine Kammerater søgte ogsaa paa enhver Maade at prøve mine Kræfter. Eskimoerne her oppe har ikke før vor Ankomst set Evropæere i Kajak og morer sig over at prøve vor Udholdenhed. Fra vort Hvilested fortsatte vi efter en Times Forløb og naaede paa et Par Timer til Halvøen norden for Indløbet til Granville-Bugten mellem Øgruppen Three Sisters Bee og Witzanskys Bræ. Paa et lavt, fremspringende Næs kunde vi, allerede $^1/_2$ Mil ude fra Søen, genkende Rasmussen, Jørgen, Sivdluk og Krisunguark og høre Pualunas Hunde hyle. Vi roede af alle Kræfter om Kap ind mod Landet, men jeg, som blev forrest, syntes pludseligt, at Kajakken blev saa tung at ro frem. Jeg arbejdede og arbejdede men saa' paa Vandet, at min Fremgang var yderst ringe. Da jeg vendte mig om, opdagede jeg, at Osarkrark og Marsanguark havde hægtet deres to Slæbekajakker bag ved den, jeg slæbte, saa jeg altsaa havde ialt 3 Kajakker paa Slæb; selv laa Kammeraterne et Stykke tilbage og holdt paa hinanden af Latter over det Puds, de havde spillet mig. Ogsaa inde fra Næsset havde man iagttaget, hvorledes de to spøgefulde Kajakledsagere havde faaet mig narret til alene at bugsere de 3 Kajakker.

Det var langt over Midnat, da jeg krøb ind under det lille Lærred, der tjente Rasmussen og hans Følge til Telt. Glæden over Gensynet var stor, og Timerne gled under ustanselig Fortællen. Føde havde vi nok af, Krisunguark havde lige skudt et Rensdyr, og for første Gang i lang Tid kunde jeg rigtig mætte mig med Kød af et planteædende Dyr. Suppen blev gjort fed og glinsende med megen Talg, Ilden næret med Sælhundespæk, den ene Grydefuld kogt efter

den anden. Vejret var vidunderligt fint og Himmelfarverne stærke Natten igennem. Lyng og Græsvækster, ja selv Mosset var begyndt at gulnes, et varmt Skær af Høstfarver laa over Sletten, langt ind i Granville-Bugten kunde man se Fjældene ligesom broncerede af visnende Løv. Sommeren har kulmineret, Efteraaret staar for.

Efter en god Nats Søvn anvendte Rasmussen, Marsanguark og jeg det næste Døgn til en Kajakudflugt op langs Kysten til Booth-Sound ved Fitz Clarence Rock. Det lavt udløbende Næs er en søgt Græsgang for Rensdyr. Vi travede de side, elv-gennemstrømmede Slettestrøg rundt paa kryds og tvers og saa' tilsidst Rensspor og oppe ved Foden af Fjældene bag Sletten en Flok paa 8 Dyr. To Dyr blev skudte, og godt belæssede med Kød roede vi tilbage til Lejrpladsen ved Granville-Bugtens Munding. Atter nyt og muntert Ædegilde gennem mange Timer — man er jo saa rent urimeligt sulten efter saadan strabadserende Rotur og Løben omkring i det bløde Terræn; vi havde i 30 Timer været uden Føde og Søvn. Som Naturens ægte Børn smider vi os trætte, søvnige, ømme i Lemmerne, graadigt sultne og bliver ved at fylde os med Kød og Suppe, til vi afgjort ikke orker mere — og slipper saa i Søvn, dejlig, drømmeløs Søvn.

Vi vilde gerne hjembringe til Moltke og Gaba — samt til vor Forsyning iøvrigt — det mest mulige Renskød, og flere af os gjorde derfor Udflugter paa Halvøen, medens Jørgen satte over til Kap Peary, for at se efter Dyr. Det lykkedes alene Jørgen at komme tilbage med Rensdyr fra Jagtudflugten, og vi beredte os nu paa at vende tilbage til Saunders-Ø, men en frisk Paalandsvind satte Søen i for meget Oprør til, at vi foreløbigt kunde komme af Sted i vore aabne Kajakker. Tilværelsen her var forresten ideal: nok at spise, mildt straalende Solskinsvejr Døgnet rundt, prægtige Farver over Land og Hav, og elskværdige Kammerater, hvis kaade Indfald fik Timerne til at glide i næsten uafbrudt Latter. Osarkrark især overgik sig selv som Klovn. Han udpustede sin Kajakblære og smed den i Hovedet paa os, naar vi havde strakt os og rigtig skulde til at sove. En Gang sagde han til Rasmussen: „Jeg drømte i Nat, at jeg gav dig min store Knivsav, og saa gav du mig din store Knivdolk i Bytte.“ (Vore Dolke var altid Genstand for Eskimoernes Bytte-Ønsker.) Rasmussen svarede: „Det er vist Løgn, Osarkrark!“ Osarkrark: „Ja, det er det forresten ogsaa, men det var nu alligevel rart, om du gjorde det til

Sandhed." . . . Osarkrark, der absolut ikke er nogen Adonis, havde paa Kajakturen flere Gange spurgt mig, om jeg troede, han kunde blive gift nede i dansk Vestgrønland, hvis han fulgte os derned. Jeg havde ikke forstaaet, at hans Henvendelse var rettet til mig alene og lod den derfor gaa videre til Rasmussen, der atter omtalte den for Eskimoerne, og der blev nu gjort meget Grin med den giftelystne Osarkrark. Denne hævdede til sit Forsvar, at jeg maatte have misforstaaet ham, han havde slet ikke spurgt, om han kunde faa en Kone i Vestgrønland; det var en Bøsse, han ønskede, hvis han kom med mig derned. Men denne Forklaring troede naturligvis ingen paa.

Den 10. August om Aftenen Kl. 9,30, da Solen havde skjult sig bag de høje Fjældrygge, saa' vi for første Gang Maanen svagt skelnelig paa Himlen og omtrent fuld. Ja, saa begynder man altsaa at gaa imod Efteraaret, Eskimoerne regner fra nu af med Maanetider.

Kun 3—4 Timer af Natten er Solen under Højfjældets Kontur og skjult for vore Øjne, naar vi ligger nederst paa Sletten, men naturligvis er det dagslyst endda. Det er herligt at ligge saadan en Nat og lytte ud i den skønne Stilhed. Ingen Steder i Verden tror jeg, et Jæger- og Frimandsliv, uafhængigt af al Civilisation, kan leves skønnere end heroppe. Midt under Stilheden begynder Bræerne at tordne, og med det milde Vejr er Elvenes Brus taget hæftigt til. Vi staar paa Grænsen af den arktiske Højsommer og Efteraaret; det er Tid nu at drage paa Rensjagt, at tilbringe et Par Uger paa Højderyggene, paa Halvøer og Nunatakker herinde i dette bræ-omflydte, hav-indskaarne Land. Men vi, som ikke har Baad eller kan opdrive nogen, kan ikke, selv om vi nedlægger Rensdyr rundt omkring, faa synderligt meget af Kødet flyttet ned til Saunders-Ø, der jo af Hensyn til Moltke, som ikke kan flyttes, maa være vort Vinterhi. Langt gunstigere til Overvintring havde selve Fastlandskysten været i Stedet for Saunders-Ø, omkring hvilken Isen tidligst bryder op og senest lægger sig. Men vi maa jo hurtigt hjem til Saunders-Ø nu, bort fra disse Fastlandskyster med det lave Forland, i hvilket Sandstensfjældene, de smuldrende Skulptur-Giganter falder ud mod Havet. Aartusinders nedbrydende Arbejde har dannet Sletterne i dette Forland, har jævnet ud og skabt Vegetation. Der er en Stemning af hjemlig, jydsk Hede over disse høstagtigt farvede Sletter. Den lave Krybepil er gulnet, den grønlandske Liljekonval hænger saftløs med sin fine Klokkekalk, og den brunede

„Lyng" dufter stærkt og sødt; de talrige Valmuer, der i den sidste Maaned har givet Markens mørke Vævning et festligt Islæt, er ved at afblades og sætte grønlig Frugt. Stikmyggen har „Sæson", og nede mellem Fjærens store Sten bor Edderfuglen med sit dunede Kuld, medens Maagerne sidder parvis paa bratte Næs i utilgængelige Reder, og Alkene kruser Vandfladen og piler lynrapt mod Bunden hver Gang, de tror sig i Fare. De smaa, vævre Netside-Sæler boltrer sig lystigt i Vandskorpen og bekigger den dejlige Omverden med glansfulde Øjne; et enkelt Sted tumler en Storsæl (Remmesæl) op og vælter hvalroslignende ned igen, medens Hvalrosserne selv ligger paa de drivende Isflager og slikker Sol, og Hvidhvalen inde under Bræfoden ruller alt sit velsmagende Mattark i det blanke Vand. Terner og Tatteratter skriger i deres Flugt her forbi, og Søpapegøjer holder Udkig fra de højeste Afsatser i Fjældvæggen. Et blanksort Ravnepar smælder gennem Luften, og over Smaapytterne paa Sletten blafrer Struntjægerne i ivrigt Madstræb. Da er det, at Vildrenen kommer ned fra sin fornemt tilbagetrukne Tilværelse og græsser i Dalene, i Kløfterne, paa Højsletter og Forstrandslinjer. Da er dens Pels brun og silkeblød, Haarbeklædningen kort og tæt, Ryggen er rund af lækkert Talglag — alle Nomadejægeres Yndlingsspise. Da er det en Livets Lyst at være Jæger.

Jeg havde glædet mig saa meget til Efteraarslivet med sydgrønlandske Rensjægere i Aar men er jo nu spærret inde her oppe og faar ikke anden Efteraarsjagt, end hvad disse Dages tilfældige Jagt paa Fastlandskysten ved Granville-Bugten kan yde. . . . I Fjor ved denne Tid laa Grev Moltke og jeg indespærrede ved Ikamiut over for Sukkertoppen og syntes den Gang, at vi var nogle vældige Nomader, afskaarne fra al Civilisation tiltrods for, at vi dels af vor egen evropæiske Proviantforsyning, dels af den omsorgsfuldt pakkede Kasse, Kolonibestyrer Bistrups i Sukkertoppen havde sendt os, kunde gøre os Livet i de regnfulde og stormrige Døgn forholdsvis behageligt. Og nu — naar vi nu drager paa Udflugt, er vor eneste Proviantering vindtørret, raat Hvalroskød! Tiderne skifter, Kravene forandres, men ingensinde havde jeg som Rejsende, ja som Menneske i det hele taget, følt mig rigere og lykkeligere end i dette skønne Sénsommervejr i den arktiske Oase mellem Jordklodens fattigste Nomader . . .

Da det har sine Vanskeligheder at fragte Rasmussens Hunde

paa de sammenbundne Kajakker over til Saunders-Ø — hvad vi egentlig havde tænkt os at gøre — bestemmes det tilsidst, at Krisunguark skal køre med Hundene tilbage over Bræen til Netschilivik og foreløbig, indtil Vinterisen lægger sig, blive der, medens vi andre 6 ror hjem til Saunders-Ø i de 6 Kajakker. Det er Rasmussen overmaade svært at skilles fra sine kære, udmærkede Dyr, men ingen anden Udvej staar os aaben. En Lettelse vil det ogsaa være for os, at nogle af vore Hunde fodres paa et andet Sted end ved vor egen Boplads, hvor der er Hunde nok i Forvejen til den deponerede Proviantering, og i Netschilivik menes der at være gunstige Fodringsbetingelser for Spandet. Rasmussen har knyttet en særlig varm Venskabsforbindelse med Krisunguark, og Aftalen er, at Krisunguark skal være en af de udvalgte, som til Vinter følger os paa Slæde til Upernivik. Krisunguark er jo, som tidligere omtalt, bleven skilt fra sin unge Kone (Pualunas Søster) efter en Angakoks Befaling, (hun var Krisunguarks Kusine); han er desuden forældreløs og vil gerne ned til „de andre Inuiter".

Kl. 6 om Aftenen den 11. August roede vi over Granville-Bugt og naaede paa den anden Side af Kap Peary til Landingsstedet, vi ogsaa sidst havde gæstet; det kaldes Moriusark. Vi skiftedes hele Tiden til at synge, saa det gjaldede under de høje, bratte Fjælde, og havde i det hele taget en fornøjelig Rejse. Ved Moriusark gjorde vi Baal og kogte Kød, og her bestemte vi at skilles, idet Rasmussen, Jørgen og jeg vilde sætte lige over Sundet til Saunders-Ø, medens de 3 Eskimoer ønskede at ro Omvejen over Umanark til Saunders-Ø for at gøre Hvalrosjagt undervejs. Lige før vi skiltes, sagde Marsanguark: „Hvem der nu blot havde haft lidt Kaffe!" Og saa fortalte han med stor Elskværdighed følgende pudsige Historie: „Da jeg første Gang traf Mylius (Mivliusé), Moltke (Mollikė), Gaba og Eliasé paa Vej til Agpatøen og skulde til at aflevere Knuds (Gunotis) Brev til Mylius, raabte denne: Gaba, Gaba, Gaba! tilbage til den Mand, der kom efter ham i Rækken. Jeg troede da, at han raabte efter Kaffe, og at han vilde traktere mig dermed allerede, og jeg syntes naturligvis, han var et overmaade flinkt Menneske." (Ordet Kaffe kendte han fra Skotterne og Amerikanerne i en Udtale, der mindede ham noget om vor Udtale af Navnet Gaba.) „Men vi kørte og kørte og naaede helt hjem til Agpatøen, uden at Mylius gjorde Alvor af sit Løfte. Han snød mig fra

Kaffen den Gang, bare han da til Gengæld kunde traktere os med Kaffe nu!“

Men desværre, hverken jeg eller nogen anden af Ekspeditionens Deltagere ejede mere af Nomadens Gudedrik: Kaffe! . . .

Paa Rejsen over Sundet til Saunders-Ø (Jørgens Næs) oplevede Rasmussen, Jørgen og jeg et Æventyr, der nemt kunde have faaet skæbnesvangre Følger. Underligt nok slap vi alle med Livet — men det var ikke Hvalrossernes Skyld! Vi blev nemlig forfulgte af Flokke paa indtil 30—40 Hvalrosser, der var meget opirrede og søgte at komme os tillivs. Saa længe vi var i aabent Vand, havde vi intet set til disse Dyr, der, naar de kommer i store Flokke, altid er farlige for Kajakmænd, men i to Kvartmiles Afstand fra Saunders-Øens Nordostside naaede vi et vanskelig gennemtrængeligt Bælte af drivende Is, og paa flere af de større Flager saa vi Hvalrosser ligge klumpede sammen i Snesetal — det var allesammen gamle, krigerske Hanner. De laa og gryntede og brummede og huggede efter hinanden med Stødtænderne. Da vi kom i Nærheden af dem, gav deres Anfører Faresignal, og Flok efter Flok vraltede ud til Isskodsens Kant og styrtede i Havet under langt henlydende Rabalder. Vi roede til af alle Kræfter for ikke at komme ind i den Hvirvel af Sø, Hvalrosserne slog op om sig. Paa en stor og tryg Isflage kravlede vi op og trak Kajakkerne efter os, og da Hvalrosserne knapt et Minut efter dykkede truende op i Flagens umiddelbare Nærhed, sendte vi dem en Salve med vore Winchester-Karabiner. Hvalrosflokken forsvandt, og vi benyttede Lejligheden til at gaa i Kajakkerne og ro gennem nogle snævre Passager mellem Isen frem mod Saunders-Øen; men næppe var vi naaede 50 Alen frem, før vi havde de forreste Dyr af en af Flokkene lige i vort Kølvand: op paa en Isflage maatte vi igen og paany holde de mest nærgaaende af de tirrede Dyr borte fra os med Skydning. Det næste Par Timer var en uafbrudt Manøvre af samme Art: hver Gang vi havde skræmmet Hvalrosserne under Vand og kom i Kajakkerne og avancerede 30—40 Alen, havde vi paany vore Forfølgere opdukkende faa Favne bag os og maatte ty op paa en ny Isflage for at give Ild. En enkelt Gang, da det ikke lykkedes Jørgen hurtigt nok at slippe ud af Kajakken og op paa Isen, — en af os andre stod og holdt i hans Kajaksnude — rejste en vældig Hvalros sit fnysende Hoved lige klods inde ved Kajakkens Agter-

del, og en Kugle maatte sendes den lige i Skallen for at afværge Angrebet. Hele vor øjeblikkelige Beholdning af Winchester-Kugler, ca. 100 Stykker, medgik efterhaanden til at holde vore Forfølgere i rimelig Afstand, og foruden under dette Tab led vi senere under Tabet af en Kobbergryde, der i Skyndingen blev glemt paa en af de Isflager, hvor vi havde søgt Tilflugt. Gryden havde tjent os trofast under hele vor Rejse; den var os velvilligst udlaant af Dr. Steenstrup (paa Grønlandskommissionens Vegne) og havde tidligere været brugt af forskellige Grønlandsforskere — blandt andet af Kaptejn T. V. Garde og Premierløjtnant Karl Moltke paa deres Indlandsisrejse i Julianehaabs Distrikt. For os var den et Klenodie og kunde have tjent os mangen god Gang endnu. Vi havde bjerget Livet men syntes senere, da vi var paa den sikre Side, at Tabet af Gryden var meget slemt. Saadan er jo vi Mennesker, at naar det større Onde er undgaaet, beklager vi os altid over det mindre, vi maatte lide.

MYLIUS-ERICHSEN. (November 1903).

Endelig slap vi da uden for Isbæltet og bort fra Hvalrosserne og naaede i stor Bue omkring det isomflydte Jørgens Næs. Men Uheldet forfulgte os den Dag. En stadig friskere Sydvest fik vi nu lige i Stævnen, og Søerne var krappe og høje. Vende tilbage i Læ bag Næsset kunde vi ikke for Hvalrossernes Skyld, og intet Landingssted fandtes under de stejle Fuglefjældsvægge, før vi naaede Sletten ved vor egen

Boplads. Vi havde over en Kvartmils Roning, og alle Kræfter blev lagte i. Tidt kunde vi slet ikke se, at vi gjorde nogen Fremgang, og stansede man blot et Øjeblik for at rette ved sin Paaklædning eller flytte sig i Sædet, drev man straks en halv eller hel Kajaklængde tilbage. Desuden kneb det at holde Balancen, for man skulde stadig have sin Opmærksomhed henledt paa, at Søerne ikke slog ind i det aabne Mandehul. Øm blev man i Ryg og Skuldre, men det gaar jo heldigvis med legemlige Smærter saaledes, at jo længere de vedvarer, des mere haard gør man sig imod dem; tilsidst véd man, at den paagældende Smærte nu en Gang hører med til den Tilværelsesform, man i Øjeblikket er underkastet; der er ikke noget ved den Ting at gøre: bare holde ud! En Kæntring i denne Sø og med vore ubekvemme Kajakker vilde sikkert betyde Tilintetgørelse, saa det galdt, som man siger, at holde Tungen lige i Munden. Men ogsaa denne Kamp, som saa mangen anden, fik jo omsider sin heldige Afslutning, og hen paa Formiddagen landede vi ved Fjæren under vort Telt og var ikke sene til at komme op hos Moltke og Gaba og faa tørt Tøj paa, for vi var ganske gennemblødte, og et forsvarligt Maaltid af ny-

KNUD RASMUSSEN. (November 1903).

kogte Alke. Saa fulgte en Times fornøjelig Rejseskildring og derefter en Snes Timers styrkende Søvn.

Sikkerlig havde vi kunnet sove længere endnu, om ikke vi var blevne vækkede med en Meddelelse om, at gamle Savdlork, Stammens vældigste Aandemaner, hvis Hustru jo fornylig var død, selv var hensovet. Hans Søn, Agpalinguark, var for nogle Dage siden rejst bort i Kajak sammen med flere unge her paa Pladsen — over til Umanark paa Narhvalsfangst — og begge Døtrene var ogsaa borte. Altsaa laa Savdlork ene i Teltet, forladt af Eskimoerne, der havde frygtet ham, og af Aanderne, hvis Vilje hans Mund saa tidt havde udtalt. Teltet blev væltet sammen over ham, alle flyede ham, alene enkelte løsgaaende Hunde sneg sig snusende omkring hans Telt parate til at kaste sig over Liget, hvis Lejlighed gaves. Saadan endte den berømte Angakok Savdlork. Dér skulde Savdlork nu ligge, til Sønnen kom tilbage og kunde begrave ham — hvis Liget da ikke gik i altfor stærk Forraadnelse forinden . . .

Den 14. August holdt vi stor Flyttedag, vort Telt blev revet ned, vort Gods pakket sammen, og paa Slæder over den snebare, mosgroede Jord kørte vi alt vort Skrammel op over Sletten til det Plateau ved Elvlejet, ca. 150 Fod over Havfladen, hvor Byggeplads for Vinterhuset var udset. Medens Flytningen stod paa, blev der stjaalet nogle enkelte Æsker Tændstikker af vor ringe Beholdning. Marsanguark, der tidligere havde gjort os opmærksom paa Familjen Sorkrarks og Majarks Tilbøjeligheder til at stjæle, udpegede ogsaa denne Gang disse som Tyvene. Vi fik samtidig at vide, at Ihrés Kone og hendes Svigermoder Arnâluk flere Gange tidligere paa Sommeren var blevne sete siddende i Skjul ved Fjæren og spise „hvid Mands Mad“ stjaalet fra vore Beholdninger . . . Det er ubehageligt at miste, naar man har saa lidt at miste af, men værst af alt er det dog at miste Tilliden til sine Medmennesker. Her havde vi nu gaaet og modtaget Hjælp af Familjen Sorkrark og søgt at erstatte Hjælpen paa bedste Maade; aldrig har Moltke nydt sin evropæiske Proviant uden at betænke „Plejemoder Arnâluk“ med en Mundsmag; ofte har Rasmussen ladet Majark faa en Pibe Tobak; daglig har jeg tilset og renset og forbundet den syge Sorkrark — og saa skulde netop disse vore mest begunstigede Pladsfæller bestjæle os! I det hele taget erfarer vi, at Familjen Sorkrark har et rigtigt daarligt Lov paa sig blandt de andre Polareski-

moer, men saa længe Majark er et Slags Overhoved for Familjen, tør ingen aabenlyst fejde mod Sorkrarks, thi Majark er frygtet for sin onde Tunges og sit hæftige Sindelags Skyld.

Da en væsentlig Del af Flytningen var tilendebragt, foretog jeg en Kajaktur ud til Dalrymple-Rock paa Edderfuglejagt og for at samle de sidste Æg. I Æggene var der allerede Unger, men det fik ikke hjælpe, vi maatte bruge dem til Føde alligevel, og, som Eskimoerne siger: „en ufødt Unge kan da ikke smage daarligere end en født!“ I hvert Fald: renere er den!

Som saa ofte før tilsaa jeg det af Skotterne udlagte Depot for Gjøa-Ekspeditionen, og de Eskimoer, der fulgte mig, hjalp mig med at bringe en Del af de tunge Kasser længere op fra den nu helt bortsmæltede Isfod, ved hvis Kant disse havde været anbragte. Ret samvittighedsløst havde Skotterne slængt Depot-Kasserne hulter til bulter mellem Fjærens Stenblokke og som sagt ganske nær ved Højvandsmærket; en pludselig Storm af særlig Hæftighed vilde utvivlsomt have revet en Del af Kasserne i Havet! Tre af Kasserne havde været aabnede — der var ca. 100 Kasser ialt samt 6 Tønder Petroleum — men om det var af de skotske Sømænd eller Eskimoerne lod sig ikke sige. Jeg forhørte Eskimoerne, men de nægtede alle at have aabnet Kasserne. Majark, der var med mig paa Dalrymple-Rock, tilstod rigtignok, at han af en allerede aabnet Kasse havde udtaget lidt Føde (Hundepemmikan!), men at det ikke havde smagt ham.

En af Petroleumstønderne lækkede meget stærkt. Mosset der omkring var i vid Udstrækning gennemtrukket af Petroleum. Tønderne havde ogsaa nu paa sjette Uge staaet udsatte for Sol og Vind. Da aabenbart al Petroleumen vilde lække ud af Tønden, og da vi alle paa det nuværende Tidspunkt — den 14. August — mente, at i Aar vilde det norske Skib ikke kunde naa herop, thi saa sent paa Aaret har aldrig nogensinde noget Skib naaet hertil, bestemte jeg mig til at fylde en af vore 7 Potters Petroleumsdunke fra den lækkende Tønde, inden dens sidste Indhold sivede nytteløst ud i Mosset. Foruden denne Petroleum udtog jeg af en af de allerede aabnede (eller ved Landsætningen ituslaaede) Kasser 8 smaa Daaser Kødkonserves og af en anden Kasse to smaa Daaser Syltetøj. I den tidligere udlagte Flaske, hvori vi havde givet Beretning til „Gjøa“ om vor Tilværelse, havde jeg hver Gang, jeg besøgte Dalrymple-Rock, nedlagt yderligere

Besked om vor Tilstand, og nu lagde jeg en Seddel deri med Meddelelse om, hvad jeg havde taget af Provianten. Saafremt ikke Normændene kom i Aar, ansaa jeg det ikke blot for fuldt forsvarligt men vilde endogsaa betragte det som en Nødvendighed, at jeg nu og da til supplerende Forplejning for mine Kammerater og mig selv forsynede mig af Depotet. Jeg vilde skabe en ganske lille Reservebeholdning hjemme paa Saunders-Ø af Daaseproviant, til hvilken vi kunde ty, naar Uvejr bandt os til vor Bolig, saa vi ikke kunde slippe bort til Køddepoterne, eller hvis manglende Islæg skulde isolere os paa Øen for længere Tid, eller endelig til Brug for Slæde-Hjemrejsen paa Vinterisen. De nu udtagne faa og smaa Daaser var beregnede til Kajakproviant for en nogle Dages Tur, som vi agtede at foretage til Umanark paa Jagt efter Narhval — vi maatte nødvendigvis skaffe mere Ferskmad til vore Depoter. Syltetøjet vilde jeg anvende som et Lækkeri nu under det slidsomme Arbejde, der forestod med at bygge et Vinterhus. Thi vi maatte nu af al Kraft, inden Frosten kom i Jorden, bryde Materiale af Fjældet til Huset. En Konebaad til Hjemrejse eller blot til at forlade Saunders-Ø i for at slaa os ned paa Fastlandet, kunde vi ikke faa bygget af den Smule Træ, vi besad, og af de faa Skind, der kunde skaffes. Til Hustaget var Træet heller ikke nok, saa vi maatte udsøge store, flade Sten til at lægge over Murene.

I min Dagbog skriver jeg: „Hvor lidt der dog skal til for at glæde Menneskene og gøre dem fordragelige i indbyrdes Omgang . . . Ja, Fridtjof Nansen havde Ret, da han anbefalede os at tage saa mange smaa Delikatesser med, som vi paa nogen Maade kunde fragte. „De aner ikke," sagde Dr. Nansen, „hvor blot en Skefuld Syltetøj virker oplivende ind i al den ensformige Kødernæring."

Saa spiste vi da Syltetøj: daglig to smaa Skefulde til hver, medens Udgravningen af Grunden stod paa. Og det var som hele den danske Sommers Frugtbuske sendte deres Duft op til os i vor nordlige Egn, da vi smagte paa den Smule Bær, der kunde afses til hver.

Morgenen derefter, den 15. August, gravede jeg atter i Grunden med en lille Spade, som Dr. Steenstrup havde medgivet os af den grønlandske Kommissions Beholdning. Det var svært at benytte et saa spinkelt Redskab i saa haard en Grund. Samtidig sorterede Rasmussen vore ynkelige Rester af Klæder, Tæpper, Kamikker og alt saadant Gods og hængte noget til Tørre samt udtog andet til Repara-

tion. Jørgen og Gaba vaskede Resten af vort Undertøj i den nu stærkt rindende Elv, og op ad Formiddagen bestemte vi os alle til at holde Legemsvask i Elven. Vi tog Kamikkerne af og gik ud i det iskolde Vand, blottede os til Bæltestedet og afgned det værste Smuds af vort Legeme, idet vi dyppede en gammel Skjorte i Vandet og benyttede den som Svamp. Da Underkroppen var bleven næsten generende ren, kom Turen til Overkroppen. Til et Bad med hele Legemet paa én Gang var der ikke Plads i Elven.

Da denne Renselsesproces var overstaaet, og da mine Kammerater ligesom nyskabte og stolte over vor forholdvis rene Hud Kl. 12 om Middagen sad ved vort Telt og spiste Hvalroskød, og jeg selv laa lidt ved Siden af og legede med „Pavia"s 4 dejlige Hvalpe, og vi alle rigtig nød Middagshvilen efter Husarbejdet, Gravningen og Stenslæbningen, lød der pludselig et Raab, der fik os alle til at fare op: Umiarsuit! Umiarsuit! (Skib! Skib!)

Hvad for noget! Skib! Paa denne Aarstid et Skib! Hvilket Skib?

Jo, der var Skib. Naturligvis var det Jørgen, hvis gennemtrængende Blik havde set et Skib glide frem ude ved Kap Athol paa det blanke, solflimrende Vand.

Kikkerten frem! Ja, der var virkelig Skib!

„Det er „Gjøa"!" raabte jeg.

„Eller „Godthaab"!" mente Jørgen.

„Nej, det er Peary", haabede Eskimoerne.

Nu blev der en Raaben mellem Teltene nede ved Fjæren, og op ad Fjældet løb Eskimoerne for fra vor Husplads at faa bedre Udsigt. Af den lette Taage i Sydvest-Horisonten traadte Skibet nu tydeligere frem: et lille Skib, vistnok med en eller to Master!

Vilde det nu søge os? Eller maatte vi kæmpe os ud til Skibet? Hvor kom det fra, hvorhen skulde det, og hvad bragte det? Hvilket Bud havde det fra dem, vi længtes efter? Var det maaske sendt ud for at søge os og bringe os Hjælp? Eller vilde det glide her forbi, uden at vi kom i Forbindelse med det?

Vi haabede inderligt, at det maatte være „Gjøa", og at Skibet vilde gøre Ophold ved Dalrymple-Rock for at indtage sit Depot.

Nogle Minutter stod vi hver for sig tavse og stirrede ud efter Skibet, der langsomt, meget langsomt, passerede Sundet mellem Kap

Athol og Wolstenholm-Øen. Udsigten her oppe fra var saa vidunderlig langstrakt og smuk; skulde vi mon nu forlade disse Egne, som vi alligevel var komne til at holde saa meget af? En Stilhed sænker sig om os, Isfjældene flyder derude saa tyste og overgydte af Sol og med dybe, blaalige Skygger om Gavlene . . .

Naa, her er ingen Tid at spilde med at staa og falde i Staver. Medens Gaba bliver oppe hos Moltke, og Kikkerten gaar fra Haand

Agpalinguark. Gaba. Fot. Jørgen Brønlund.
Udenfor „Fjældhulen".

til Haand mellem dem, løber Rasmussen, Jørgen og jeg ned for at faa laant Kajakker, og snart er vi sammen med 7—8 Eskimoer undervejs ud mod Eddefugleøerne. Eskimoerne tror, Skibet er Pearys, vi andre holder stadigt paa „Gjøa". Og saa ror vi — ror igen som for Livet! Forrest i min Kajak har jeg bundet mit lille danske Silkeflag, og sikker paa, at Skibet er „Gjøa", har Rasmussen prydet sin Kajak med det norske Silkeflag — vi skal jo komme standsmæssigt ud til Civilisationen, nu da vi endelig er blevne saa renvaskede efter et halvt Aars fuldkomne Mangel paa Legemstvætning . . . Solen skinner glitrende over Vandet, og gennem Skyerne falder Straalerne i den

kendte udspilede Vifteform, der er et skønt, perspektivisk Bedrag for paralelle Straaler.

Is skjuler ofte Skibet for os, men hver Gang vi ser det igen, raaber vi i samlet Kalden, eller vi afskyder fælles Geværsalver for at faa Skibets Opmærksomhed henledt paa os. Langsomt ses Skibet glide frem inden for Wolstenholm-Øen, og vor Kamp gaar nu ud paa at naa tidligt nok frem i dets Kurslinje hen mod Dalrymple-Rock. Uden at vi straks mærker det, har Marsanguark skilt sig ud fra Flokken og er roet bag om nogle Isfjælde og en anden Vej hen til Skibet. Det lykkes ham virkeligt at naa Skibet før os andre, der vil vente det i dets Kurslinje, og paa Afstand ser vi ham lægge til Skibssiden og kravle op ad en nedfiret Landgangstrappe. I samme Øjeblik han er paa Dækket — Skibet er lille og synes at tøffe sig frem ved Petroleumsmotor og har kun én høj Mast med en Tværraa øverst oppe — ser vi en Mand løbe hen og hejse et Flag til Vejrs. Det vil ikke rigtigt folde sig ud i det stille Vejr, det har røde og hvide Farver — saa meget kan vi se; men endeligt kommer der et Vindpust, og Flagdugen bevæger sig: det er det rene norske Flag! I samme Øjeblik stanser vi vore Kajakker, afskyder en tredobbelt Geværsalve og sætter i af alle Kræfter og ror hen imod Skibet, der nu stanser. Det er en Kaproning uden Beherskelse, og jeg, som kommer en Kajaklængde foran Rasmussen, og han, der atter er en Kajaklængde foran de øvrige, ser en Mand ved Falderebstrappen staa og fotografere os, idet vi skærer ind mod Skibssiden. Stor er min Forbavselse, da jeg i denne Mand genkender Premierløjtnant af den danske Marine Godfred Hansen. Der var et Skær af København over hans høje, blonde Type. Jeg havde tidligere truffet ham, dels hjemme, dels i Trondhjem og sidst i Reykjavik, og nu skulde vi mødes heroppe! Marsanguark stod ved hans Side og pegede paa Rasmussen og mig og raabte vore Navne . . .

Ja, hvad sker der i et saadant Gensynets Øjeblik? Man tumler halvt forvirret op af Trapperne, man trykker hinanden i Hænderne, man spørger og svarer, man ler og er alvorlig, man bliver præsenteret for forskellige Mennesker, hvis Navne man knapt opfatter, og inden man véd af det, sidder man nede i en lille Kahyt og spiser og drikker og synes tilsidst slet ikke, at man er saa langvejs borte fra al Verdens Civilisation.

Saa hørte vi da atter vort bløde Modersmaal, saa talte vi da igen

om hjemlige Temaer, saa drøftede vi paany med andre Mennesker deres Planer og vore egne! „Gjøa“ skulde over i Lancaster-Sund for at søge den magnetiske Nordpol, overvintre dèr én à to Gange og maaske, — men om dette sidste Punkt udtalte Lederen, Kapt. Amundsen, sig med stor Forsigtighed — søge at gennemføre Nordvestpassagen...

Det blev en prægtig Dag. Men først maatte vi naturligvis døje den Skuffelse, at der ingen Post var med til os, intet Bud, ikke et levende Ord hjemmefra! Enhver Forbindelse med Omverdenen var herefter dræbt for i Aar.

„Gjøa“ var sejlet fra Kristiania for ca. 3 Maaneder siden og havde i Grønland været inde ved Godhavn og faaet ca. 12 gode Hunde ombord. Fra Godhavn her til Dalrymple-Rock havde „Gjøa“ haft Vindstille og holdt sig midtvejs ude i Farvandet, der, indtil man var ud for Kap York, havde været omtrent isfrit. Fra Godhavn havde „Gjøa“ gaaet udelukkende for sin „Dan“-Petroleumsmotor og brugt 14 Dage. Drivisen laa pakket i indtil 7 Kvartmiles Afstand fra Kap York-Næsset, saa "Gjøa"-Mændene havde været bange for, at de ikke skulde kunne naa ind til Dalrymple-Rock. De vidste intet bestemt om vor Tilværelse her men havde i Godhavn rygtevis erfaret, at vi ikke var vendte tilbage til dansk Vestgrønland paa Islæget. Af Verdensbegivenheder kunde de ikke straks erindre noget nævneværdigt, thi det sidste Par Maaneder før deres Afrejse havde de været saa fuldt og helt optagne af Udrustning, at intet andet havde gjort stærkt Indtryk paa dem. Dog dukkede der efterhaanden en og anden Erindring op: Dronning Draga var bleven myrdet, Kejser Wilhelm havde aflagt København et opsigtvækkende Besøg, — — mærkværdigt saa det hele forekom „Gjøa“-Mændene og os ret ligegyldigt! I vor Tilværelse kunde jo Verdensbegivenhederne ikke gribe ind, og alt derude gik sin Gang foruden os. Hvad der for os havde Betydning, kunde „Gjøa“-Mændene intet berette om: med vor Slægt og vore nærmeste Venner havde de ikke haft Forbindelse.

Da Marsanguark var naaet ombord i „Gjøa“, kort før vi selv naaede Skibssiden, havde han ofte udtalt Rasmussens og mit Navn men i en saa forvrænget Form, at Kaptejn Amundsen og Løjtnant Hansen længe ikke begreb, hvem han hentydede til; men da de umiddelbart efter hørte vore Geværsalver, gik det pludseligt op for

dem, at det maatte være os, og glade blev de i Haabet om at kunne komme til at give os en Haandsrækning.

Lille Plads var der ombord i den stærkt byggede Tromsø-Skude, med hvilken saa stor en Rejse skulde foretages. Udrustningen galdt for 4 à 5 Aar, hele Besætningen var kun 7 Mand. Af disse 7 genkendte enkelte af vore Eskimoer Kokken Lindstrøm, der havde været med Sverdrup paa sidste 4aarige „Fram“-Færd. Gensynet var meget muntert.

Vi sejlede nu med „Gjøa“ over i Nærheden af Dalrymple-Rock, og medens Løjtnant Hansen forblev ombord og passede Skibet, der ikke ankrede, tog Rasmussen og jeg samt vore eskimoiske Kammerater med Kaptejn Amundsen i Land for at bakse det udlagte Depot ombord. Depotets ca. 100 Kasser var hver især af omtrent 200 Punds Vægt, saa vi fik et stort Arbejde. Amundsen er en meget kraftig Mand, sjældent har jeg set saa stærkt formede Arbejdshænder som hans. Han er Student og har Styrmandseksamen, var med Belgieren de Gerlache paa Sydpolarekspedition og har senere studeret Jordmagnetisme i Hamborg med denne hans egen Ekspedition for Øje, en kraftig Skikkelse og et roligt, elskværdigt og sjældent beskedent Gemyt. Rasmussen og jeg maatte anstrænge os næsten over Evne for at følge denne stærke Normand, der tog nogle slemme Tag i Kasserne.

Flasken med mine Breve til „Gjøa“-Ekspeditionen overleverede jeg nu personlig, og af den Proviant, som var tilgængelig, udtog Kaptejn Amundsen med største Beredvillighed ca. 40 Daaser hermetisk Kød og enkelte andre Ting, der kunde være os til Nytte som Reservebeholdning. Til denne Gave føjede han, hvad der var næsten værdifuldere, en Bunke Billedblade og illustrerede Tidsskrifter samt enkelte værdifulde literære og videnskabelige Værker. Ingensinde skal jeg glemme Kaptejn Amundsen den Glæde, han beredte os ved Boggaven: Vinteren igennem havde vi i Goethes samlede Værker paa tysk, i Darwins paa engelsk og i 4 Aargange af det fortræffelige norske Tidsskrift „Kringsjaa“ en Underholdning, der fyldte Tiden med Tankestof og Samtaleemner.

Da Kaptejn Amundsen ikke mente at turde gaa helt ind til Saunders-Ø og i det hele taget ikke kunde forsvare at opholde sig længere end højst nødvendigt her i Sundet, blev det bestemt, at en Baad

skulde ro ind og se at faa Moltke ombord. Efter ca. 8 Timers Fravær kom den lille Baad paa Skibssiden. Moltke var med og var fornøjet over Turen, tiltrods for at man nok kunde se, at den havde anstrængt ham. Besværligt var det rigtignok at faa ham hejset ombord, og slemt rystede hans Ben under ham, da han søgte ned i Kahytten, men da vi saa sad bænkede om Lindstrøms dejlige Middag, var Moltke frisk igen og straalende munter. Han og Løjtnant Hansen overbød hinanden med ægte københavnske Vittigheder. Efter to solide Middagsretter fik vi til Dessert en meget „diger“ Lagkage, som vi næsten ikke kunde gabe over. Den smagte os naturligvis vidunderligt, det var jo saa længe siden, vore Ganer havde haft en saadan Nydelse; men vore Maver taalte ikke saa let fordøjelig en Vare — med Skam at mælde kom vi af den Grund til at opføre os mindre pænt ved Bordet. Vort Vildmandsliv havde tydeligvis taget en Del af vor Politur — men Sømænd er jo ikke snerpede, og alle lo elskværdigt af vort „Uheld“.

Da Depotet var ombord, havde Eskimoerne det vanskelige Hverv at indfange „Gjøa“s 12 Hunde, der var blevne slupne i Land for at røre sig lidt. En enkelt af Hundene, den allerbedste af dem, en rød Han, flygtede til Tops og lod sig ikke fange. „Gjøa“ maatte gaa uden dette udmærkede Trækdyr. „Gjøa“ tøffede nu indad mod Saunders-Ø, og et Stykke fra Land blev vi alle satte i Baad og førte ind. Da havde vort Samvær med „Gjøa“-Mændene varet over 30 Timer. Vi havde passeret Midnat mellem den 16. og 17. August og syntes, at vi i de dejlige Timer, i hvilke vi slet ikke havde sovet, var rykkede Hjemmet og dets Minder saa nær, at Adskillelsen med Skibet blev helt drøj. Breve havde vi faaet skrevet ombord til alle i Hjemmet, og en officiel Beretning havde jeg afgivet til Udsendelse gennem Ritzaus Bureau. Skulde „Gjøa“ i Lancaster-Sund træffe sammen med de skotske Hvalfangere „Eclipse“ og „Diana“, hvad der ikke var usandsynligt, vilde vore Breve blive disse overleverede sammen med „Gjøa“s egen Post og forhaabentlig naa frem til Europa i Oktober eller November samme Aar. Men hvis et saadant tilfældigt Møde ikke indtraf, vilde ingen i Hjemmet faa Anelse om, hvor vi var, og hvordan vi havde det, og muligt hjemkomne løse Rygter — gennem Skotterne eller via Upernivik — om Moltkes Tilstand, kunde da ikke faa

deres behørige Kommentar. Med Bekymring tænkte vi derfor især paa, hvordan Vinteren skulde blive for Moltkes Slægtninge . . .

Nu kappedes Forbindelsen over, vi stod i Land og saa' Baaden vende tilbage til Skibet og blive hejset op og „Gjøa“ vende Stævnen vesterover. Vor Landsmand viftede en sidste Gang til os fra Agterstavnen, han og hans Kammerater gik ind til en Tilværelse fuld af Farer og Besvær, og vi selv blev tilbage i vor Nomadetilværelse paa Længselens Ø . . . Som en ringe Erkendtlighed for den Gæstfrihed, Kaptejn Amundsen havde vist os og for hans smukke Gaver, havde jeg formaaet ham til at modtage 4 af mine Hunde, nemlig to Hvalpe og „Hedning“ og gamle „Fram“. Gamle „Fram“, det stærke, paalidelige Dyr, gik nu atter over til de Egne, hvor den maaske var født, og hvor den havde tjent den Sverdrup'ske Ekspedition saa godt og længe. En underlig Skæbne for saadan en sølle Hund! Men dens Liv har været nyttigt og er ikke levet forgæves . . .

I Nattetaagen omkring Dalrymple-Rock forsvandt omsider det norske Skib. Vi stirrede efter det til det sidste. Langsomt og i bevægede Følelser søgte vi op til vort Telt og op til den Husgrund, hvor vi nu for Alvor skulde til at bygge. Moltke havde, samme Dag „Gjøa“ kom, under en lille stemningsfuld Højtidelighed lagt Grundstenen; vilde det nu lykkes os andre at faa Huset færdigt og lavet lunt nok mod Vinterens Kulde og Storme. Og vilde det være os muligt at skaffe Føden til os selv og Hundene i de lange, mørke Maaneder, der kom?

Jørgen og Gaba var gaaede forud med Moltke. Rasmussen og jeg fulgte noget bagefter, bærende forskellige Smaating, vi havde faaet fra „Gjøa“. Rasmussen havde blandt andet en Pose Rosiner, som Kaptejn Amundsen havde foræret ham til Fødselsdagsgave til Moltke (Moltkes Fødselsdag vilde indtræffe midt i December). Til samme Anledning havde Kaptejn Amundsen givet mig en Flaske Rødvin af Skibets meget sparsomme Vinforsyning. Vi gik allerede og glædede os til den Dag, da vi kunde overraske Moltke med disse Kaptejn Amundsens Gaver, da jeg, uendelig træt, som jeg var, snublede over en Sten, faldt — og slog Flasken i Stykker. Dèr flød nu al den gode Vin ud i Gruset. Selv denne lille Glæde skulde vi ikke have at oplive vor Vintertilværelse med. Hvis man var Fatalist, kunde man jo have taget Varsel af Uheldet og troet paa en daarlig Vinter. Men den

Tid, vi nu skulde gennemleve, maatte præges alene af en bevidst Vilje om at føre Kampen sejrrigt til Ende. Den, der allerede nu tvivlede om at skulle se Foraarslyset igen, opgav jo paa Forhaand sin Kamp. Vi vilde alle leve og gaa alt igennem og komme lykkeligt hjem!

Fjældhulen.

FJERDE KAPITEL

Fjældhulen bygges. — Indvielsesfest. — Efteraaret kommer. — Vinter i Anmarsch. — Rasmussen og Gaba paa Fangstrejse. — Fjældhule-Liv. — En lykkelig Arbejdstid. — Gabas Brev. — Mørket tiltager. — Det første Islæg. — Uvejr og Stormflod. — Atter Slædekørsel. — Min Rejse til Netschilivik. — Nær ved at drukne. — Hvalrosfangst fra Ny-Is. — Polarmørke. — Eskimoerne fortæller Sagn og Historier. — De første Forberedelser til Hjemrejse. — Farvel til Længselens Ø.

SAA var da alt Haab ude om Hjemrejse dette Aar. Afgørelsen var truffen, og alle Tanker beskæftigede sig fra nu af væsentligst med dette ene: at bjerge Livet.

Vi tog fat med fuld Kraft paa Husbygningen. Det var et drøjt Arbejde at faa de store Sten, som vi skulde bruge, løs fra Fjældet og baaret ned til Byggepladsen. Vor Ryg ømmede sig mere og mere under Stenenes svære Vægt. Enkelte Sten var saa store, at vi maatte 3—4 Mand til at rokke dem løse og trille dem ned. Marsanguark, Kale og Elenguark hjalp os nu og da, især den sidste, der trofast sad og gennemsavede med en lille Haandsav den Planke, vi fik af Skotterne, og som vi vilde fire-dele og bruge til Loft. I omtrent 14 Dage sled vi alle. Rasmussen og Gaba slæbte Sten, Jørgen og jeg byggede Huset op efter en Tegning, jeg havde lavet, og Moltke gav gode Raad under Arbejdet. Naar Huset stod færdigt, skulde Moltke forestaa den indre Udsmykning. Til Bagvæg benyttede vi, som allerede nævnt, en omtrent lige opstaaende Fjældside; vi havde altsaa at opføre 3 Ydermure, men da vi lavede en Mellem-Gang midt ind i Huset, fik vi tillige to Mellemmure at bygge. Husets samlede Yderlængde var 12 Alen, Dybden 6 Alen, Muren var gennemgaaende over en Alen tyk. Midtergangen var ca. 5 Kvarter bred og gik helt ind til

Bagvæggen (Fjældet), og inderst inde ved Fjældet var der da i begge Mellemvæggene en Aabning, der førte ind til vort Arbejdsrum mod Nord og vort Sovekammer mod Syd. Disse Rum blev paa det nær-

Aininark.

meste 4 × 5 Alen i Størrelse. I begge Rummene var der Stenbriks — en lille i Arbejdsrummet og en stor i Soverummet; paa sidstnævnte kunde 6 Mand ligge i deres Soveposer udstrakte Side om Side. Soverummet var kun lidt over $2^1/_2$ Alen højt, Arbejdsrummets Højde derimod 3 Alen, idet vi havde gravet Bunden noget dybere ud herinde.

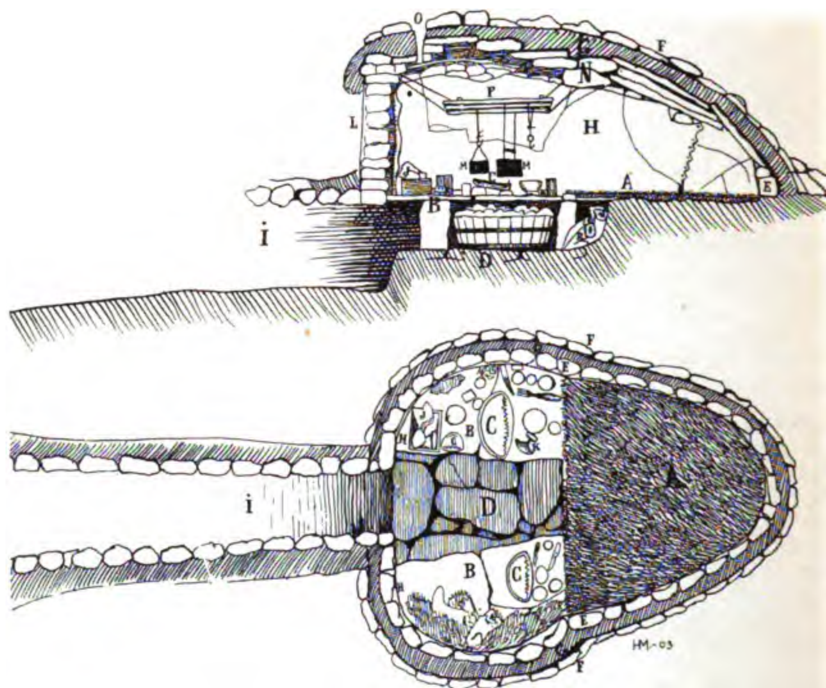
Loftets Anbringelse voldte meget Besvær, de 4 udsavede Plankestykker kunde ikke række tværs over begge Rummene, vi maatte derfor anvende en Nansen-Slæde og nogle Tøndestaver som ekstra Underlag for selve Taget, der bestod af veludsøgte, flade Sten, Sælskind, en gammel Teltbund og øverst et Lag af Græstørv. Rummenes Inderside var den raa Stenvæg, ujævn naturligvis, men dog saa vidt muligt udfuget med Mos. Inden vi blev helt færdige med Huset, kom imidlertid Frosten i Jorden, og Sovekammeret fik vi ikke tætnet tilstrækkeligt. Man kunde ligge paa Briksen og kigge ud mellem Stenene, men da senere Sneen faldt, byggede vi af store, faste Sneblokke en ekstra Mur uden omkring hele Huset og lagde yderligere et Snelag oven paa Taget.

Selvfølgelig vilde det have været bedre, om vi havde bygget Huset ganske efter det polareskimoiske System: altsaa en hvælvet lille Tue, under hvilken man hverken kunde staa oprejst eller røre sig, men hvor Varmen bedre kunde holdes vedlige. Men dels Hensynet til, at vi i Mørketiden gerne vilde skaffe gode Arbejdsvilkaar til Malerkunstens og Skriveriets Udøvelse inden Døre, og dels Ønsket om at skabe et Rum stort nok til, at Moltke inden Døre kunde holde sine Gangøvelser vedlige, havde nødvendiggjort et Hus med forholdsvis store Rum, skønt vi meget vel forudsaa, at der ikke i disse kunde vedligeholdes nogen synderlig høj Varmegrad. Daglig Bevægelse er jo i det arktiske Klima, tilmed naar Ernæringen er ensformig, aldeles nødvendig for Helbredets Skyld, og hvis Moltke ikke kunde færdes ude i Sneen, dels for Førets Skyld, dels fordi hans Bevægelser var for langsomme til at skaffe ham tilstrækkelig Legemsvarme, var det jo næsten en Livsbetingelse for ham at faa bygget et Rum i Huset saa stort, at han kunde røre sig derinde. Desværre havde hverken Eskimoerne eller vi andre Skind nok til, at vi kunde klæde Huset indvendigt med Skind. Det vilde blive en kold Bolig, forstod vi, men Ly mod Stormene gav den dog. Og naar vi fik Spæklamper tændte og bestandigt var skindklædte, kunde vi vel nok lige netop holde Livsfunktionerne i Gang . . .

Det var egentlig en lykkelig Tid, medens vi byggede Huset. Ingen Bygningskommission, intet Sundhedspoliti, ingen Byggeprokurator og intet Vrøvl med Haandværkerne, slet ingen Løben omkring om Prioriteter og Laan; skyldfrit voksede Huset op fra den haarde

Klippebund og ganske efter Bygmestrenes egen Vilje. Stolte var vi over vort Værk, efterhaanden som det skød frem, og hver lille Opfindsomhed angaaende Indretningen vandt fuld Paaskønnelse hos Kammeraterne . . .

Vejret var forbavsende godt i den Tid, vi byggede. Lige fra

Højde- og Tværsnit af et polareskimoisk Hus.

A: Sovebriks. B: Sidebriks til Kød. C: Vægstenslamper. D: Gulvsten. E: Indvendige Grundsten. F: Udvendige Grundsten. G: Græstørv. H: Rum over Briksen. I: Husgang. J: Kasse med Kød. K: Krumkniv. L: Tarmskindsrude. M: Kogekar. O: Lufthul. P: Tøjtørrings-Stillads. R: Rum under Briksen.

„Gjøa“ forlod os, den 17. August, og til Maanedens Ende havde vi overvejende stille Vejr, ofte skyfrit, undertiden Dis eller Taage, som Regel positiv Temperatur. Den 19. August havde vi for første Gang Efteraars-Rim paa Jorden. Timerne omkring Midnat blev kendeligt lysfattigere end før. I dette gode Vejr vilde „Gjøa“ sikkert have gunstig Rejse vestover.

Vore Hunde, der straks efter vor Flytning ikke rigtigt kunde forsone sig med at bo ene her til Fjælds, og som derfor ofte løb ned

paa Eskimopladsen, holdt sig nu mere og mere til Huset, og i Fjældvæggen dannede vi dem hist og her smaa Tilflugtssteder. „Pavia“ laa med Hvalpe i en saadan overdækket Fjældsprække, og en af Moltkes Hunde havde ogsaa Hvalpe. Der var en stadig Kamp mellem Hvalpemødrene om at faa det meste Foder; tidt saa jeg „Pavia“ sluge i sig alt, hvad den kunde overkomme, og naar den overfyldt naaede hjem til Reden, opkastede den en Mængde Kødklumper og gravede dem ned i et Depot, fra hvilket den i de nærmeste Døgn forsynede sig, naar den trængte. Senere, da Hvalpene selv lærte at æde, fortsatte „Pavia“ og de andre Hvalpemødre med at sluge store Kødforsyninger og kastede saa efterhaanden Kødklumper op til Hvalpene.

Hver eneste Dag kom Eskimofamiljer op paa Besøg og saa, hvorledes Arbejdet skred frem. De morede sig meget over vort Hus, der efter deres Opfattelse var af uhyre Dimensioner.

Den 28. August deltog vi i Savdlorks Begravelse. Sønnen Agpalinguark udeblev stadig, og da Eskimoerne paa Pladsen forklarede os, at nu var Savdlorks Lig helt i Forraadnelse, bad vi om Lov til at begrave den gamle Aandemaner. Vi havde forresten den Bagtanke, at det Teltskind, under hvilket Savdlork laa Lig, maaske kunde erhverves og anvendes af os til Tag over en Del af vort Hus. Vi blev tillige enige om, at naar den afdødes Søn Agpalinguark vendte tilbage til Øen fra sin Kajakrejse, vilde vi tilbyde ham Ophold i vort Hus. Han stod jo nu ganske ene og uden Hjælp.

Rasmussen, Jørgen, Gaba og jeg gik ned paa Pladsen og løftede Teltskindene bort fra Liget. Gamle Savdlork saa ikke godt ud mere. Hans Ansigt var sort af Forraadnelse. En forpestende Stank steg op fra ham . . .

Besynderligt nok kom der tre Kajakker til Syne omkring Næsset, medens vi stod ved Teltet. Vi stansede vort Arbejde, og det viste sig da, at Agpalinguark var den ene af de tre Kajakmænd. Der var roet Bud til Umanark efter ham, og nu vendte han altsaa tilbage for at begrave sin Fader. Han kom tidligt nok til at være med til Højtideligheden. Tavs og genert gik han fra Fjæren op til Teltet, talte ikke til nogen, og alle tav over for ham. Længe havde han vist været forberedt paa Faderens Død, thi Savdlork havde allerede, da han blev Enkemand, forkyndt, at han ikke vilde leve synderligt længere. „Livet er ikke længere godt for mig,“ havde han forklaret Rasmussen.

„Jeg er for gammel til at være ene. Hun, som i mange Aar passede mit Tøj og beredte min Mad, er død. Mange Aar har jeg vænnet mig til at leve sammen med hende, og det er derfor bedst, at jeg følger hende.“ Det paastodes, at Savdlork havde sultet sig ihjel ...

Den ortodokse Fru Asivark stod ved Siden af Teltet og gav Ordre angaaende Begravelsesskikkene. Agpalinguark puttede sit ene Næsebor fuldt af løse Renshaar, og Rasmussen maatte trække Savdlorks Anorak-

MYLIUS-ERICHSEN. I Fjældhulen.

hætte op over Hovedet paa ham; — Hovedhuden og Haaret fulgte med, alt var i Forraadnelse.

„Vi plejer at vende vore døde med Solen og lægge dem med Hovedet mod Morgenen,“ sagde Asivark, da vi skulde slæbe af Sted med den døde. Ingen fulgte Liget uden Sønnen og Ekspeditionens Medlemmer. Gaba var meget ængstelig for, at den dødes Aand skulde „gaa igen“. Det er saa pudsigt med Gaba, at hans Kristendom — den han ellers er saa kry af over for Hedningerne — svigter ham i det afgørende Øjeblik; tiltrods for, at han tror paa én sand Gud og kalder Hedningerne Afgudsdyrkere, er han dog fuld af Skræk for de Aander, Hedningerne tror paa ...

Vi tilbød Agpalinguark at blive vor Husfælle, vor „Plejesøn". Han tog tilsyneladende glad mod Tilbudet og var fra det Øjeblik knyttet til os.

Samme Aften flyttede Moltke ind i Fjældhulen, over hvis Arbejdsstue Taget allerede var lagt. Om Aftenen fremkaldte Moltke og jeg derinde — Vinduesaabningen havde vi tætnet med et Skind — en Del af vore Fotografiplader fra Melville-Bugt-Rejsen og Opholdet paa Saunders Ø for at se, hvilke Resultater vi havde opnaaet. Uden for Hulen havde der samlet sig en Del Eskimoer, der i Spænding afventede Resultatet af, hvad Moltke og jeg foretog os derinde i Mørket. Fra Gaba vidste de, at vi havde en rød Lampe tændt derinde, og af og til udsendte Moltke og jeg nogle skærende Klagehyl eller disharmoniske Sange, thi vi havde lovet Gaba at være med til at indbilde Eskimoerne, at vi holdt en Slags Angakok-Forestilling til Indvielse af Hulen. Vi havde derinde Besøg af en underjordisk Gud, paastod Gaba over for Eskimoerne. Da vi endelig var færdige med vort Arbejde og slog Skindet fra Vinduet, turde ingen af Eskimoerne kigge ind til os. Men da vi omsider fik Marsanguark ind, fulgte de andre efter, og vi forklarede dem omstændeligt Fotograferingens og Fremkaldelsens Kunst og viste dem Resultaterne.

Natten derefter saa jeg den første Stjerne paa Himlen efter den lange, stjerneløse Sommertid.

Marsanguarks Kone fødte samme Nat et Barn, en Dreng. Man havde tilladt os at overvære Fødselsakten, men ingen af os naaede derned i rette Tid. Man fortæller, at under Fødselen sætter Manden sig paa Briksen bag ved Hustruen og omspænder hendes Bryst med sine Arme, hendes Lænder med sine Ben og tvinger hende tilbage for at lette hende Forløsningen. Om Morgenen kom Marsanguark straalende og berettede om Begivenheden. Vi var nede og se Barnet, som laa i afplukkede Edderdun som en Fugleunge. 24 Timer efter Fødselen stod Moderen fuldt paaklædt uden for Teltet og beredte Skind. Teltaabningen stod aaben, og Brisen fra Havet strøg lige ind. „Fryser ikke Barnet?" spurgte jeg. „En Eskimo fryser ikke," blev der svaret. Da Barnet græd, og vi spurgte, hvorfor det græd, fik vi til Svar: „Det er, fordi den lille endnu ikke rigtig har faaet Navn."

Hvalrosser blev der stadigt fanget fra Kajak i den sidste Del af August, og vi savnede ikke rigeligt Foder til os selv og Hundene.

En enkelt Gang var jeg ude en mindre Tur og hjalp til med at bugsere en Hvalros til Land. Som altid saa jeg med Beundring Saunders-Øens dejlige Fjældkæde, dens Kløfter og Tinder træde tydeligere frem, efterhaanden som vi nærmede os Fjæren. Men det faldt mig med en vis Sorg ind, at vi danske, Slettelandsbørnene, har saa faa Udtryk i vort Sprog for vor Glæde over Fjældnatur. Vor Følelse for Fjældnatur er sikkert ogsaa en anden end et Fjældfolks. Vore Begreber om Højder og Afstande i denne Fjældverden er langt usikrere end f. Eks. Grønlændernes, Fjældgiganterne trykker os og gør os ydmyge, vi bliver saa smaa i denne uhyre Vælde, medens Fjældets egen Søn færdes lige uantastet baade ved Lys og Mørke i den dystreste Fjældørken. Altid kigger vort Øje efter Dalene, vi henfalder i Begejstring ved Synet af en Slette midt mellem Bjergene. Det er det danske Perspektiv, vi længes efter at genfinde, vort Blik er indstillet for Fladen, for den vide, ligelinjede Horisont . . . Det er svært for en dansk at skrive om Fjældnatur, saa at han synes sin egen Følelse udløst i Ord, og endnu sværere er det at finde Ord, der kan beskrive Fjældnaturen for de af vore Landsmænd, der aldrig ser andet end Slettelandets Mark og Skov.

Den 31. August holdt vi Rejsegilde paa Huset.

Det sidste Hjørne af Taget var blevet dækket med flade Sten og Græstørv lagte ovenpaa. Til Dørforhæng anvendte vi Bunden af vort gamle Telt og ydermere en tom Metalpetroleumstønde, som vi havde faaet fra „Gjøa“. Dørforhænget fra Midtergangen ind til vort Sovekammer var ogsaa en Teltlas, men som Dør ind til vort Arbejdsrum havde Moltke anbragt en Blendramme med udspændt Malerlærred paa — et helt lille teknisk Kunstværk, især Karmen, der paa den sindrigste Maade var stivet af med Pinde ind til den raa Stenmur.

Inde i Sovekammeret blev vore Soveposer anbragte paa Briksen, og vi prøvede straks at lægge os til Rette — Pladsen var ikke rundelig, men hver især kunde dog vende sig frit. I Arbejdsrummet havde Moltke anbragt Kasser over hinanden som Borde og af andre Kasser lavet Stole. Paa den Maade fik baade Rasmussen, Moltke og jeg hver vor Arbejdsplads. Af tømte Blikdaaser havde Jørgen med sædvanlig Fingerfærdighed lavet Lamper til Spæk. En Tarmskindsrude af godt og vel en Alens Højde og $^3/_4$ Alens Bredde, der var anbragt i Ydervæggen, lod Dagslyset svagt trænge ind. Bagest paa Briksen maatte

vi dog stadigt have Lampen brændende, og snart kom jo den Tid, da Lamperne i hele Rummet maatte brænde Døgnet rundt. Paa den ene Væg havde Moltke ophængt en Tallerkenrække og en Hylde til Smaating og havde malet uden paa hvert Rum Navnet paa den af os, der skulde benytte det. Vi aflagde over for Moltke de ærligste Løfter om at holde Orden i vore Spisesager og aldrig lægge dem urensede op paa Hylden, men naturligvis hengik der ikke mange Dage, inden snart den ene og snart den anden sløjede af med Renligheden; hurtigt blev alt, som det havde været før: vi gad ikke anvende Tid og Kræfter paa en Renlighed, der dog aldeles ikke kunde gennemføres.

Aandemaneren Alatta, tegnet af Jørgen Brønlund.

Rejsegildet havde Karakteren af en sand Folkefest. Samtlige Beboere nede fra Pladsens Huse kom op til os, og til alle blev der lavet The med Sukker (Gave fra „Gjøa"). Prægtigt brummede atter Primus, til hvilken vi nu havde en Snes Potter Petroleum (fra „Gjøa"). Tæt pressede sammen sad 30—40 Mennesker i vort Hus i en Hede, der efterhaanden fik de fleste af os til at trække Pelsene af. Vi holdt Taler, som Rasmussen oversatte paa eskimoisk, for Husets Holdbarhed og Hygge gennem Vinteren, for „dem derhjemme" og for vore Pladsfæller. Eskimoerne tog tilsyneladende Begivenheden alvorlig, saa længe vi bare talte, men da vi begyndte at synge flerstemmige, danske Sange, morede vore Gæster sig som sædvanligt ubehersket over den Disharmoni, de mente at finde i de Kor, vi selv fandt meget velklingende. Naar vi pauserede, begyndte derfor Eskimoerne paa deres egne Sange, Aandemanerviserne. Saaledes underholdt vi hinanden et Par Timers Tid, og den højtidelige Tone, ja næsten beklemte Stemning, i hvilken vi havde begyndt Aftenen, endte med ypperligt Humør. Dog — da den sidste af Gæsterne endelig

var gaaet, og vi i den stjerneklare Aften gik uden for Huset — blev vi grebne af Egnens forfærdelige Øde og forstod først ret, hvilket Krav til vor legemlige Udholdenhed og aandelige Oprejsthed den kommende Tid vilde stille.

Alene Moltke og Gaba sov i Huset den Nat og de 4 næstfølgende. Rasmussen, Jørgen og jeg vilde til det sidste sove i Teltet under aaben Himmel. Huset var for os blot et Tilflugtssted, naar Teltet paa ingen Maade mere kunde yde os Ly, thi i intet Hus sover man med saa velsignet sundt et Aandedrag og vaagner med saa frisk Luft i Svælg og Lunger som ude til frit Felt.

„Fjældhulen" havde vi døbt vort Hus, og da nogle Dage ind i September alle var installerede i dette vort fremtidige Hjem, befandt vi os snart vel tilrette derinde.

Ude begyndte den kolde Aarstid at kendes. Nætterne blev isnende, og af og til havde vi et Par Timers let Snefald. Kap Athol-Næsset og Stor-Øens Snetoppe blev fint hvidpudrede. Vi hilste Sneen med Glæde, i Sneens Spor vilde jo Isen følge, og Is betød Færdselsvej ned mod Upernivik. Paa Vandpytterne var der allerede nu $^1/_4$ Tomme Is ved Morgengry. Over Havet saas kun faa Isfjælde, Bræ-Produktionen var forbi, og Fralandsvinden havde ført den meste Is til Søs. Alkene havde saa godt som forladt Fjældet sammen med de andre rugende Fugle og var trukne til Søs . . . Det vil blive et Savn, naar den sidste Fugl er borte.

Eskimoerne nede paa Pladsen ligger endnu i Telte og er ved at betrække deres nyopbyggede Vinterhuse med Skind indvendig, men fra Midten af September flyttede alle i Hus. September Maaned hedder paa eskimoisk „den Maaned, i hvilken Søerne fryser til". Oktober Maaned er den, „hvori Fjordene fryser til" . . . Ja, naar vi først var naaet saa vidt frem, at vi havde Is paa Fjorde og Sunde, vilde Tilværelsen blive nemmere og tryggere, men inden den Tid forestod der en vanskelig Efteraarsmaaned, det vidste vi alle; en urolig og stormfyldt Tid, under hvilken det rigelige Træk af Hvalrosser og Narhvaler stadigt lokkede til Kajakture, men altid gik man ud med Fare for at blive afskaaren af Uvejr paa en eller anden øde Ø. Gaba, der længe ikke havde været ude at rejse, og som længtes efter at rejse, fik Lov til at drage med nogle Eskimoer over til Umanarkslandet, og Rasmussen fulgte ham. Forhaabentlig kunde de hjembringe gode For-

syninger, medens Jørgen og jeg paa bedste Maade skaffede Føden til Moltke og os selv hjemme ved Saunders-Ø.

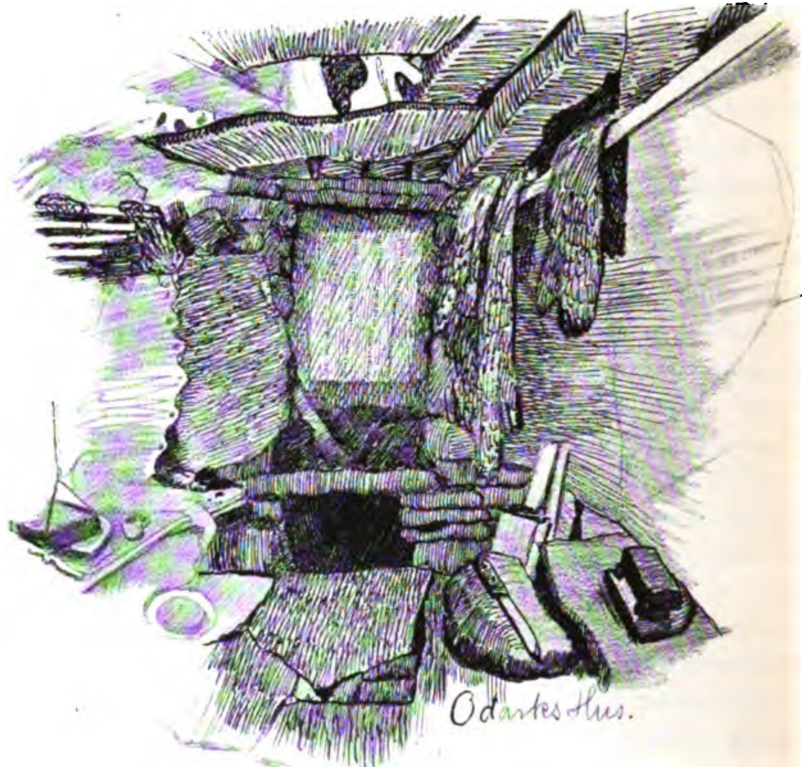
Saa længe Dagslyset tillod Arbejdet uden Døre, var Moltke altid beskæftiget med at male og tegne i fri Luft, men efterhaanden forlagde han sin kunstneriske Virksomhed udelukkende til Arbejdsrummet, hvor han i skiftende Belysninger, i det fantastisk flakkende Skær fra Tranlamperne, iøvrigt ofte under yderst uheldige Forhold frembragte det ene Portræt efter det andet. Hans Maleröje glædede sig altid over de stærke Kontraster mellem Lys og Skygge i vor besynderlige Hule og over de kraftigt tegnede Eskimoskikkelser, der grupperede sig paa Briks og Kasser hos os. Selv passede jeg de daglige meteorologiske Observationer og skrev omhyggeligt Dagbog over allehaande Iagttagelser; desuden havde en sand versifikatorisk Raptus greben mig. Hver Dag, naar jeg gik mine Ture og gennemtænkte et og andet Emne, formede dette sig af sig selv i Vers, der, naar jeg naaede hjem til Hulen, øjeblikkeligt blev skrevne ned og straks efterfulgtes af flere. Hver Dag skrev jeg Vers om vort Nomadeliv eller om Tanker og Forestillinger hjemmefra. Disse Vers blev efterhaanden til en poetisk Dagbog over mine personlige, vekslende Stemninger, et menneskeligt Dokument, der i hvert Fald for mig selv havde Værdi som Modstykke til det mere pligtmæssige, prosaiske Dagbogsskriveri. Af og til syntes jeg, at Digtene ogsaa kunde have Interesse for andre og tænkte mig at udgive dem som Samling, naar jeg kom hjem — — ja, naar jeg kom hjem! . . .

Min almindelige Dagbog fra disse Tider er meget fyldig, og for første Gang, siden jeg kom til Kap York, er den skrevet med Blæk. Hver Morgen var ganske vist Blækket frosset i Blækhuset, men det tøede altid op hen imod Aften. Fra Dagbogen uddrager jeg nogle spredte Træk til Belysning af Eskimoernes og vort eget Liv:

„3. September. Kale fortæller, at der her ved Agpat ligger begravet et Barn, som for nogle Aar siden blev dræbt af Beboerne her, efter at dets Forældre var døde, og det ingen Slægtninge havde. Ligeledes ligger her begravet en Eskimo fra Akillinerk. Han var en Gang kommen herover, for mange, mange Aar siden, før Kales Tid, og blev dræbt, „fordi man tilsidst fandt ham besværlig og derfor skilte sig af med ham ved at sprætte Maven op paa ham“. Endelig beretter Kale følgende Tradition: „Sagnet siger, at der for længe, længe siden,

langt tilbage i Tiden, kom en stor Baad, meget stor og uden Mast, herop med mange hvide Mænd, som alle blev dræbte med Harpuner af de indfødte Inuiter. Alle disse hvide Mænd bar korte Benklæder til Knæene og havde saadanne svære Lægge, at man kaldte dem „dem med Læggene“.

Kan dette Sagn pege tilbage til Nordbotiden? Næppe! Naar Baaden

Odarks Hus, set indefra.

kaldes usædvanlig stor og Menneskene mange, sigtes der ikke med Nødvendighed — efter den Maalestok, der anvendes heroppe — til Vikingeskib og Nordboer. Har Sagnet noget paa sig, hvad den karakteristiske Iagttagelse af Læggene synes at tyde paa, maa Folkene vel have været forliste Hvalfangere fra Melville-Bugtens øverste Del — Hollændere eller Skotter. Datidens Søfolk bar almindeligvis folderige Knæbenklæder til deres langskaftede Støvler. Naturligvis kan forliste Søfolk for ca. 100 Aar siden have søgt Tilflugt ved Kap York, hvis

Eksistens jo efter Ross var kendt. Og sandsynligt nok er hvide Mænd fra forliste Skibe af og til blevne dræbte af Eskimoerne ved Kap York."

„4. September. Moltke har udsmykket Dagligstuen med en Reol sammenstillet af Kasser og med Billeder fra illustrerede Blade. Tâterark er i Dag bleven kørt paa en Slæde over den snefri Bund og har været her paa Visit hele Dagen. Han bliver her ogsaa om Natten. Han er saa glad over at have set vort Hus, om hvilket han nede paa Pladsen havde hørt alle de andre tale" . . .

„18. September. Vi har rigeligt med Hundefoder i denne Tid og fodrer kraftigt. Mange Timer tilbringer vi med at tale om vore Hunde. Hver holder naturligvis mest af sine egne, fremhæver deres Dyder, skjuler deres Fejl og saares over at høre Kammeraterne kritisere dem. Mærkeligt, saa det kan fylde én med Glæde at pusle med disse glubske Trækdyr. Nede i dansk Vestgrønland skændes vore Landsmænd om alt muligt mellem Himmel og Jord, men naar der i Nordgrønland er mere Vrøvl og Splidagtighed end i Sydgrønland, tror jeg, at Skylden er Hundenes. I Nordgrønland, hvor man hele Vinteren igennem kan besøge hinanden, har man altid Hundene at blive uenige om, naar ikke andet Stof frembyder sig. Ofte er Familjer blevne Uvenner i Aarevis over et Hundespørgsmaal.

Naar en Polareskimo hører sin Hund hyle under en anden Mands Slag, springer han frem mod Manden, vender sin Ryg til ham og siger: „Slaa mig! Slaa mig! i Stedet for min Hund!"

Jørgen skød i Dag to Harer. Agpalinguark bor nu i vort Hus og har ogsaa været paa Jagt, men fik intet. Da Jørgens Harer begge var Hunner, maatte Agpalinguark ikke smage deres Kød. Han har jo frisk Familjesorg og maa vente med at spise Kød af en Hunhare, til han selv har skudt en Hanhare."

„19. September. I Aften er Gaba sammen med et Par Eskimoer kommen tilbage fra Kajakrejsen til Umanark. Vi havde varm The og Sukker til ham. Han havde længtes saa meget efter Sukker. Og Dagen efter beskrev han mig i et vidtløftigt Brev sine Rejseoplevelser. Jeg gengiver hans Brev i dets Helhed og i ordret Oversættelse for blandt andet at vise en almindelig dansk Vestgrønlænders Stil og Skildreevne saavelsom hans sædvanlige Tankestof.

Gabas Rejse til Umanark.

„Vi rejste 4: Agpalarsuarsuk, Odark, Knud og jeg om Aftenen. Det var ud paa Morgenen, da vi kom til Umévik (Gabas Næs). Der gav vi os til at koge af medbragt Proviant en Daase (fra „Gjøa"). Vi havde to, den ene uspiselig, fordi dens Indhold var bedærvet. Agpalarsuarsuk var den eneste, som spiste af den bedærvede Føde. Og saa havde vi et lille Brød med, og det delte vi i 4 Stykker, kom Hvalrosspæk paa og aad det saaledes. Vi lagde os til at sove, men da vi ikke havde nogen Sovesager med, frøs vi saa stærkt, at vi kun fik sovet ganske lidt. Saa kogte vi Hvalroskød og roede videre om Aftenen. Til Krekertarsuit (to smaa Øer og to smaa Skær) kom vi, efter at det var blevet mørkt, og vi lagde os til Ro i en Husruin uden at koge noget. Næste Morgen, da vi vaagnede, var det ikke Rejsevejr, det blæste en Sydost og sneede. Vi delte vor sidste Daase Mad og spiste det halve af den. Om Aftenen spiste vi anden Halvdel, og saa var der ikke mere. Og ingen Proviant ved Øen. Næste Dag vaagnede vi under en svag Norden og rejste ad Umanark til. Da vi var komne ud i rum Sø, begyndte det at blæse stærkt op, og der rejste sig Braad paa Søen. Knud begyndte at vakle i sin Kajak, og tilsidst kunde vi ingen Vegne komme. Vi maatte binde vore Kajakker sammen og søge hen i Læ af et Isfjæld. Endelig søgte vi at slippe tilbage til Øen men kunde ikke komme frem, og da Søen begyndte at slaa ind i Kajakkerne, maatte vi sætte vore Fangeblærer over Kajakaabningen. Da vi kom hen til et Isfjæld, saa sagde jeg til Knud: „Nu maa du se at kravle derop, saa skal jeg se, om jeg ogsaa kan komme derop". Vi drev nemlig

Kruluta, 9-aarig Dreng.

stadigt af for Vinden. Saa sagde Knud til Odark: „Kan du ikke hjælpe os og bugsere os, saa skal jeg betale dig med nogle Patroner." Men Odark vilde ikke, og saa maatte vi lægge os i Læ nogen Tid af et Isfjæld og løse Rebene, der bandt vore Kajakker sammen. Vore Ledsagere forlod os . . . Men endelig lykkedes det os at komme over det oprørte Sund og ind til en af Øerne — vældigt sultne — og der fandt vi en Kødgrav med en raadden Remmesæl i og spiste deraf. Da vi havde spist, og det var blevet meget stille Vejr, rejste vi videre om Aftenen, men netop som vi var komne ud i rum Sø, og jeg rigtigt havde faaet fuld Fart paa min Kajak, brækkede jeg Aaren. Det kan nok være, at der fik jeg mig en ordentlig Forskrækkelse, da jeg brækkede min Aare saadan ude i rum Sø. Odark gav sig til at binde den sammen, og medens han arbejdede, bugserede jeg roende med hans Aare. Det var mørkt, da vi naaede Umanark. Efter vor Ankomst gik vi op til Panigpark. Her spiste vi Mattark. Da vi skulde sove, gik jeg hen til Angutivdluarsuks, men Knud blev hos Panigparks, men da vi vaagnede næste Morgen, lagde Iggienguark en Sæl frem til Maaltid, en raadden Sæl; jeg spiste og kastede op. Hen mod Aften tog vi ud paa Sælfangst, Panigpark, Iggienguark og jeg og Napsanguark. Medens vi ror fremefter, ser vi Hvalrosser, der ligger paa en Isflage. Da vi omtrent er henne ved dem, fanger Odark en Sæl. Efter at den var dræbt, tog han den op paa en Isflage og flænsede den, men Hvalrosserne, som vi roede hen til, fik vi ikke. Og saa naaede vi hen til Navjat ved Fastlandet. Her sov vi. Da vi vaagnede næste Morgen, blæste det lidt af Norden; vi rejste, men Odark blev tilbage. Uden Fangst kom vi om Aftenen til Umanark meget sultne. Knud og Krepisorsuark var tagne paa Rensjagt. Om Aftenen kom de hjem uden at have faaet to Rensdyr [som de havde set]. Da vi næste Dag vaagnede (noget op paa Dagen), rejste Panigpark, Avatanguark og Imerarsuk, medens Iggienguark og jeg tog ud paa Sælfangst. Jeg skød en Sæl, roede hen imod den — den var ved at synke — og vilde harpunere den, men harpunerede min Kajakstævn, saa der kom Hul igennem. Jeg raabte min Ledsager til Hjælp, og da han kom hen til mig, roede vi til Land bugserende Sælen. Da vi var komne op paa Land, flænsede vi Sælen og begav os paa Hjemvejen, idet jeg tog min Ledsagers Kajak og lod ham sætte sig i min. Den Sæl havde vi at spise af deroppe [Umanark]. Den næste

Dag vaagnede vi i et Vejr, som ikke var til at rejse i, stærk Norden. Dagen derpaa tog Knud og jeg paa Jagt med et lille Stykke Niko [tørret Remmesæl] som Rejsekost. Næste Dag laa vi over. Naar vi vaagnede om Morgenen, saa raabte de fra et af Teltene: „Kom hen og spis raaddent Sælkød". Det var noget, de gjorde hver Dag . . . Da vi vaagnede [næste Dag], tog vi over til Krekertarsuit — Knud, Angutivdluarsuk, Krepisorsuark og jeg. Undervejs satte jeg fast [harpunerede] en Sortside-Sæl, men den [Harpunen] gik af igen. Da vi kom over til Øerne, kom Panigpark og Imerarsuk, før jeg endnu var staaet ud af min Kajak — Panigpark havde faaet to Rener. Og saa kogte vi Renskød deraf. Næste Dag vaagnede vi i smukt Vejr. Vi nærmede os 5 Hvalrosser, der laa paa en Isflage, men alle Harpunkastene glippede; mit glippede, fordi jeg saa daarligt forstod mig paa Harpunen, denne Harpun uden Kastetræ, som de bruger heroppe. Senere nærmede vi os to andre Hvalrosser, og der satte Angutivdluarsuk fast i den ene, men min glippede atter [slap ud efter at have ramt]. Angutivdluarsuk søgte nu at kaste sin Lænser i Dyret, men den glippede. „Se saadan kaster man," sagde jeg, idet jeg roede forbi ham og jagede min Lænser ind i Dyret, thi jeg havde min egen Lænser med Kastetræ med. Efter at denne Hvalros var dræbt og bugseret til Land, søgte vi atter ud til Hvalrosserne. Og atter her glippede min Harpun. Da vi kom tilbage, lavede jeg et Kastetræ til Harpunen, saa roede vi ud igen. Nu havde jeg altsaa Kastetræ i min Harpun og kastede Harpunen hen over et lille Fjæld ind i Dyrene — mine Ledsagere var bag ved mig. „Sinenguajok!" („Fandens Karl!") sagde de andre om mig, da de saà mig kaste — jeg laa sidelænds

Arnåluk.

for dem og hørte det. Hvalrossen dukkede under og satte af Sted med Fangeblæren mellem Isflagerne. Naar den dukkede op, kunde vi ikke komme hen til den, fordi den bevægede sig mellem Isflagerne. Da den kom ind i det aabne Vand, satte Imerarsuk sin Lænser i den; den dukkede under, og da den kom til Syne igen, rejste den sig op; ret op i Luften stod den som et Menneske; jeg roede hen til den og satte min Lænser i den. Alle mine Ledsagere havde gjort Holdt bag ved mig. Jeg var meget opsat paa at faa en Hvalros, inden jeg kom tilbage til Agpat. Da den kom op igen, satte den efter Panigpark og var ikke langt fra at røre ved ham, da han endelig slap bort fra den, og da den paany kom op, stønnede den meget stærkt. Den rejste sig lige op i Vandet, fo'r løs paa Blæren og stødte sine Tænder i den, og straks var Blæren kun halvt fyldt med Luft. Da den atter kom op, roede jeg hen til den og satte min Lænser i den. Da den atter kom op, gik al Luften ud af Blæren. Blæren sank øjeblikkelig, og Hvalrossen forsvandt under Vandet med det samme. Vi saa den ikke mere. Byttet var gaaet tabt for os. Vi roede hjem. Det var mørkt, da vi steg i Land. Saa gik vi til Ro.

Den énøjede Merkrosark.

Da vi vaagnede næste Morgen, tog Knud og Imerarsuk paa Rensjagt, medens vi andre tog ud til 11 Hvalrosser, der laa i Søen uden at flytte sig. Da vi kom ud til dem, gav vi os til at vente, at de skulde rejse sig. Panigpark og jeg var omtrent henne ved dem, da de saà os og dukkede under Vandet. Vi fik dem ikke. Solen var gaaet ned, da vi roede hjem. Vi var saa sultne. Ved vor Hjemkomst

traf vi Agpalarsuarsuk og Avatanguark, der tilsammen havde faaet 5 Rensdyr . . . Hen mod Mørkningen samme Dag begav Agpalarsuarsuk, Panigpark og jeg os paa Vej til Agpat (Saunders-Ø); vi var komne et godt Stykke ud, da en svag Norden blæste op. Vi vendte om, da Panigpark ønskede det. Næste Dag vaagnede vi før Solopgang, og Agpalarsuarsuk og jeg begav os alene til Agpat i stærk Søgang. Da vi fik Teltene i Sigte, sagde Agpalarsuarsuk: „Stans og læg din Kajak her ved Siden af min. Jeg vil affyre et Skud.“ Han skød to Skud, og vi blev sete inde fra Land, og vi slap heldigt gennem Søgangen. . . Aa, hvor jeg paa det Tidspunkt længtes stærkt efter Tobak, saa stærkt, at jeg havde Hovedpine deraf. Da jeg kom op til vort Hus, og jeg fik Tobak og The med Sukker i, gik min Hovedpine over, og jeg begyndte nu at føle en stærk Glæde over Tilværelsen.

Skrevet af Gapiriel Ollesen [Gabriel Olesen], Agpat.“

Denne Gabas Beretning er karakteristisk baade for en grønlandsk Fangers Liv med skiftende Held og Uheld og for hans Tankegang og Udtryksmaade. Tillige vidner Brevet om Gabas Trang til Selvros. Thi Gaba har helt glemt at berette om, at da han og Rasmussen laa for Uvejr bag Isfjældet, var Gaba meget bange. Gaba udbrød blandt andet, da de hedenske Rejsekammerater stak af: „Der kan du se! Der kan du se! Disse Hedninger forlader os, og her skal vi ligge og dø.“ Men da Rasmussen og Gaba kom i Land, fortalte Gaba til alle: „Knud var rigtignok meget bange, da vi laa bag Isfjældet, men det maa jo ogsaa være meget ubehageligt for en hvid Mand at ligge saadan ude i Kajak i Uvejr. men jeg, jeg var ikke mere bange, end om jeg laa hjemme ved Siden af min Kone.“ . . .

„20. September. Hver Aften, naar Moltke og jeg er krøbne i Posen, maa vi lyske vor Inderpels og vore jammerlige Rester af en Uldtrøje — en Snes Parasitter er middelgod Fangst pr. Aften. Moltke indehaver foreløbig Rekorden med et Par og tredive Stykker Blodsugere.“

„21. September. Moltke har tegnet et Par prægtige, fine Stemningsbilleder til min Digtsamling, om den nogensinde bliver færdig og kommer ud.

Hvor er her hyggeligt om Aftenen, naar vore eskimoiske Gæster sidder og sludrer, medens Moltke tegner, og jeg skriver. Ogsaa Jørgen og Gaba er begyndt at skrive. Med 4 Spæklamper er her lunt og lyst herinde. . . Jørgen har i Aften af Mel (fra „Gjøa"), opblødt i Vand, lagt en Dejg og ved to Stykker Pinde fra Loftet (af en Træpetroleumstønde fra „Gjøa") lavet Baal, over hvilket han paa en flad Sandsten bager Brød. Brødet bliver naturligvis klægt og med Sand i den underste Skorpe, men smager os alligevel vidunderligt.

Agpalinguark skød en Hanhare i Dag og fik en Portion af den, da den blev kogt. Herefter maa han godt nyde Kød ogsaa af Hunharer. . . Agpalinguark er os forresten ikke til megen Nytte her i Huset, for der er saa meget Arbejde, han paa Grund af Sørgetiden ikke maa udføre. Han maa ikke skære i Sne, maa ikke hente Is fra Fjæren etc."

„22. September. Moltke udførte i Dag en besynderlig Tegning: „Kapkørsel med Døden". Den greb baade Jørgen og mig — vi mindedes det pinefulde Døgn, da vi kørte Moltke fra Kap York mod Saunders-Øen.

Det er begyndt at sne. Hvor mærkeligt store Fjældene pludseligt synes og fjernt Lysene i Teltene, ligesom helt ude paa Havet; hvor maa det blive dejligt, naar man fra en Slæderejse kommer hjem og ser Lysene fra Tarmskindsruden, aner Hyggen deroppe, mødes af Kammeraternes „Velkommen" og af Mad og Drikke, faar Søvn og Tag over Hovedet. Mennesket trænger dog til et Hjem alle Vegne.

Paa et stærkt beskadiget, lille Strengeinstrument, af den billige Slags, som Grønlænderbørn glæder sig over i dansk Vestgrønland, og som Underassistent Fleischer i Ikerasark venligst gav Jørgen med paa vor Kap York-Tur, har Jørgen i Dag, da han har faaet Instrumentet nogenlunde repareret, for første Gang under vort Kap York-Ophold spillet — nogle sentimentale Salmer og glade Polkaer. . . Vi overfaldes af en Længsel efter Musik. Vi synes aldrig, vi har længtes som i dette Øjeblik. Vi lover højtideligt, at vi, om vi kommer hjem, rigtigt skal nyde Musik fremfor anden Kunst. Og gaar vi ud igen paa lignende Langfarter, skal vi have gode Musikinstrumenter med."

„23. September. Det er dog et dejligt Vejr i Dag. Rigtig Vinter, dyb Sne. Kørte min første Tur i Sæsonen. Spændte mine 4 Hunde

for, suste ned til Husene og fik af Elenguark to Hvalpe, han havde lovet mig, sat ind i mit Spand. Tumlede den halve Dag med at køre

Odarks Hustru.

disse forvildede Hvalpe til og blev aldeles opløst af Varme og tung af Træthed. Traf Moltke, der var ude at gaa, og kørte ham op til Hulen. . . Solen brød frem gennem Skyerne med et hvidt, skinnende

Lys, snart blev Aftenhimlen gul som Citron, Skyerne lettede, det gule gik umærkeligt over til rødt, det røde blegnede og blev grønt, det grønne Skær blaanede, indtil Natten kom. Landet var hvidt, blødt og

Odarks Hustru med Barn.

lunt, Fjældhulen lyste af Genskin fra Sneen. Alt var saa festligt, selv var jeg saa glad over Vinterens Gennembrud. Og hvilken Fest det er at køre! Nu endelig har jeg Herredømme over Hundene, kender og magter alle Vanskeligheder ved Dressuren og Slædens, Selernes og Skaglernes Reparation — alt kan jeg selv udføre, og først da er

man Herre over sit Spand. Fra Fjældhulen skinnede Spæklampelyset varmt og indbydende ud over den dybe Sne. Jeg saà Fangerne komme hjem og ilede ned og traf dem, idet de steg ud af deres overisede Kajakker. Majark havde fanget en Hvalros med ualmindelig store Tænder, Agpalinguark havde ogsaa faaet en Hvalros. Fra begge fik jeg baade Hjerte og Kød og maatte have Hundespandet ned for at slæbe min Part op.

Et Spil Kort, som Skotterne gav os, og som aldrig har været aabnet — hverken Rasmussen eller jeg spiller Kort, og Moltke har ikke haft Lyst dertil — fik Jørgen om Aftenen frem og begyndte at gøre Kortkunster for de besøgende Polareskimoer. Ogsaa Tryllekunster udførte han; i vort halvmørke Arbejdsrum holdt han en Stok mod en udspændt sort Traad mellem sine Ben og lod Stokken danse paa Gulvet. Da ingen kunde skælne den sorte Traad, var Eskimoerne betagne af Forbavselse og raabte hele Tiden: „Han er en stor Angakok!"

„24. September. Flere af Eskimoerne, men især Odark, er hos Jørgen begyndt et lære Bogstaverne. Odark har en usædvanlig hurtig Opfattelse og kan prente sit eget og Konens Navn aldeles korrekt... Nu begynder vi at længes efter Rasmussen. Han bliver altid saa længe borte paa sine Rejser."

„25. September. Kl. ca. 7,25 Aften stod jeg uden for Fjældhulen paa Saunders-Ø, da pludseligt et kraftigt „Dagôk" („Se dèr!"), udtalt af en af Eskimoerne, fik mig til at vende mig om. Over vor Hule saa' jeg da paa Nordhimlen et stærkt lysende Himmellegeme af tilsyneladende Størrelse som en knyttet Haand fare frem over Klippen ca. 800 Fod oppe og passere over Kløften i en Længde paa ca. 90 Cirkelgrader i Retning Øst—Vest eller rettere Nordost—Nordvest, skraat nadadgaaende med svagt Fald. Legemet var rødliggult og havde en Hale af gnistrende Ildpunkter, der var synlige enkeltvis. Inde ved Himmellegemet var Halen af selve Legemets Omfang men tog jævnt af udefter, indtil den endte i en Spids. Halen var overordentlig lang i Forhold til Legemet. Hele Fænomenets Længde fyldte $^1/_7$ Del eller $^1/_8$ Del af den hele 90 Grader store Himmelbue, paa hvilket Fænomenet fra mit Stade (150 Fod oppe ad Fjældvæggen) var synligt. Bevægelsen var ikke hastig, Legemet brugte vel mindst 15—20 Sekunder om at passere disse 90 Grader. Straks derefter forsvandt Fænomenet for mit Syn men uden at tabe i Lyskraft eller Størrelse. Man maatte

have kunnet iagttage det i nogen længere Tid, hvis man havde haft fri Horisont, oppe fra Fjældtoppen f. Eks. . . Aldrig før har jeg set et saa mægtigt Himmelfænomen, og mit instinktmæssige Indtryk udløste sig straks efter dettes Forsvinden i følgende Ord: „Den strøg da vist foruroligende nær ved Jordens Bane.“

Eskimoerne siger, at saadanne Fænomener ikke er usædvanlige; de iagttages af og til her om Vinteren, ogsaa saa store og stærkt lysende som dette sidste, skønt dette hører til de største og stærkest lysende, de har set. I deres drastiske Sprog kalder de Fænomenet: „En Stjerne, der har Diarrhoe“!

Det var vindstille og skyfrit. Nordhimlen var lillagul eller svagt grønlig, efter at Solen var forsvundet; kun faa Stjerner synlige, endnu ikke Karlsvognen, under hvis Plads Fænomenet passerede. . .

Tre unge Maager saa vi i Dag flyve her forbi. Det er maaske de sidste flyvende Søfugle, vi faar at se i Aar.

Odark fangede i Dag en Hvalros, i hvis Nakke, dybt under Spæklaget, der sad indkapslet en Remingtonkugle.

Ordret udtalte Odarks Broder, Iggienguark, sig i Dag, med eskimoisk Omsvøb, saaledes: „Nu begynder jeg snart at nærme mig den Tid, da jeg maaske nok vilde begynde at længes efter min Kajak“, (som Rasmussen havde laant til Turen til Umanark). . . Hvilken udsøgt høflig Omskrivning for en virkelig Ærgrelse over at maatte undvære Kajakken saa længe!

Agpalarsuarsuk og Odark, der havde været paa Rensjagt sammen og laa i en Husruin sammen med Gaba, udtalte sig (efter Gabas Sigende) meget oprigtigt om deres respektive Koner, som de hver især fandt forfærdeligt kedelige at leve sammen med: „Ja, men det er vel blot, fordi det er v o r e Koner, at vi finder dem kedelige. Andre finder dem vist underholdende nok, ligesom vi finder andres Koner attraaværdige!“ . . .

Marsanguarks Kone modtog ikke vor Indbydelse til The forleden ved Husets Indvielsesfest, erfarer vi nu, fordi hun ikke maa nyde noget med Fodtøj paa, da hun lige har født; hjemme spiser hun altid barfodet. Men Odarks Kone, der for en fjorten Dags Tid siden fødte et Barn, efterfølger ikke Skikkene, endskønt Odark er Angakok og paabyder andre at adlyde de gamle Bestemmelser.

Gaba er meget optaget af, at Odark inde ved Umanark har holdt

flere Angakokforestillinger og talt med Aanderne; Gaba vakler i sin Tro paa den ene, sande Gud.

Om Angutivdluarsuks Kone beretter Gaba, at hun har dræbt to af sine Børn, sine mindste, da hendes Mand af første Ægteskab døde og hun blot havde Døtre. Det ældste af disse Børn lagde selv Strikken om sin Hals, da Moderen havde forklaret det, at det maatte dø. . .

En stor, klar, dejlig Stjerne har vi hver Aften staaende over Stor-Øen. Det er Venus. Polareskimoerne kalder den Naularsartok (rimeligvis lig med Naulerungitok ɔ: den, der ikke vil lade sig harpunere) . . . Karlsvognen kalder Eskimoerne for: det store Rensdyr."

Odarks Hustru med Barn.
(Sovende paa Briksen).

„Den 25. September gjorde Moltke for første Gang siden sin Sygdom Forsøg paa at optage levende Billeder med vort med megen Møje medbragte Apparat. Desværre var Tørelementerne i Uorden, og Apparatet virkede ikke paalideligt nok. Mange Gange kørte jeg ned ad Fjældet med min Hundeslæde for at blive kinematograferet, men Filmens Omdrejnings-Hastighed var ikke ensartet, og Billederne blev nærmest mislykkede. Netop som vi var komne paa det rene med — efter en nøje Undersøgelse af Apparatet — at det var hjælpeløst ubrugbart, blev der raabt Kajak — to Kajakker fra Umanark —

og snart efter havde vi Rasmussen og Imerarsunguark i Fjæren, til hvilken vi og næsten alle Eskimoer fra Pladsen løb ned med høje Velkomsthyl. Den gamle Kajork, Marsanguarks Fader, sprang ud paa et Isstykke for at gribe Kajakkerne. Majark raabte straks ud, at vi her havde haft jævn, god Fangst. Flere raabte til Rasmussen: „Du ventede længe, du venter altid længe.“ Odark, som kom lidt senere til, og som havde længtes meget efter Rasmussen, sagde, da Rasmussen gik op over Sletten: „Jeg finder dig smuk, som du dèr kommer!“

De bragte lidt Renskød med af deres Jagt samt nogle Skind til nye Poser og Klæder. Det frosne Maveindhold og Marven af Skankerne skaffede os en ualmindelig nydelsesrig Aften. Og langt ud paa Natten laa vi lyttende i Spænding til Rasmussens fantasifulde og smukke Skildring af Rensjagterne inde bag Umanarkslandet. Han er aldeles betaget af Jagtens Spænding; han er egentlig først nu bleven Jæger. Vi sluttede Samværet med Musik og Sang. Moltke viste sine Billeder frem, jeg læste Digte op og Rasmussen sin Dagbog. Vi glemte al Verden omkring os af Glæde over atter at være samlede. De første Par Dage derefter fik Rasmussen Pladsens Kvinder til at tage fat paa at sy os Rensskindspelse og omsy vore Rensskindssoveposer, hvilket Arbejde ikke kunde udskydes længere, da Kulden generede os for stærkt i de Laser, vi havde tilbage.“

„27. September. Vi saa for første Gang i denne Vinter Nordlys fra Syd eller Sydvest, Kl. 11 om Aftenen. En svagt vibrerende Stribe Nordlys rakte i Horisonten fra Sydvest til hen imod Agpat-Øen, ganske vinkelret paa Mælkevejen og ned mellem Karlsvognens Forstang og dens Hjul. Nordlyset var tilsyneladende farveløst. Efter et Par Minutters Forløb begyndte Nordlyset at flakke i Zenit, hvor det var stærkest og bredest, og derefter forsvandt. 5 Minutter efter var Fænomenet ganske borte, Himlen stjernesaaet, Venus klart lysende. Henne ved Hulen havde vi om Aftenen ÷ 3°, men oppe paa Fjældets Niveau, hvor jeg havde gaaet en Tur, knirkede Sneen midvinteragtigt — og naar Sneen knirker, er det altid over 5° Kulde — saa der har altsaa været mindst 2 Graders Kulde mere deroppe i Højden. Jeg saa' et Rævespor paa Fjældet. . . Havet har Tyndis nu, saa langt vi kan se. Eskimoerne siger, at naar September er omtrent snefri, som nu, faar vi et godt, d. v. s. tidligt Islæg. . .

Jørgen skød i Dag en hvid Sneugle i Elvlejet tæt ved Fjældhulen. Majark kom hjem med 2 Edderfugle, han havde skudt af en Flok paa 8 udenfor i en Vaage mellem Tyndisen, ellers ser man ingen andre Fugle end Ravnene.

Rasmussen og Gaba meddeler mig, at inde ved Umanark blev

Odark i Hjemmedragt.

der for en halv Snes Dage siden fanget en Hvalros med en Harpunspids i sig, som Gaba bestemt mente at kunne genkende som en af sine Pladsfællers hjemme fra Upernivik. I hvert Fald — fra dansk Vestgrønland maatte Harpunspidsen være! . .

I de sidste Dage af September faldt der saa megen Sne, at vi kunde faa bygget en hel Snevold omkring Fjældhulen, og nu var vi da saa godt skærmede som muligt. Vinteren kunde ogsaa snart være om os."

„29. September roede jeg en Timestid ud i Kajak og pressede mig gennem Tyndisen. Jeg saa' en Malemuk derude, som tung og nysgerrig strøg mig forbi, samt 5 Edderfugle, der var meget sky og flygtede, længe før jeg kunde komme dem paa Skud. Det er begyndt at blive lidt skralt med Provianten her paa Øen, thi Tyndisen, der endnu ikke kan bære, forhindrer Kajakfangst. Vi har derfor indrettet os med smaa Ransoner og er allerede begyndt at magre af. „Min Bughud er saa slunken som et opblødt Tarmskind," sagde Agpalinguark en Dag. I et enkelt af Husene er man endogsaa begyndt at slagte Hunde og spise Hundekød. Eskimoerne her paa Pladsen spiser ikke Hundekød, undtagen naar de intet andet har. . . . Desværre har min Hund „Viggo" spist flere af Moltkes Hundehvalpe og en af „Pavia"s. Jeg har med stor Haardhed maattet straffe „Viggo" og vil holde den bunden nogen Tid". . .

Odarks lille Søn.

De første Dage af Oktober havde vi et frygteligt Vejr. Solen forsvandt under tykke, tunge Skyer, hvorfra en Blanding af Sne og Regn styrtede ned og gennemdryppede os Taget. Vilde Stormstød susede hen gennem Kløften og ruskede i vort sølle Tag. Det plaskede ned i Hulen til os, alting blev vaadt og smudsigt, intet kunde vi skaane. Tilsidst stod der over 6 Tommer Vand paa vort Gulv, og paa vore Soveposer og andet Gods anrettedes en bedrøvelig Ødelæggelse. Den anden Oktober om Morgenen maatte Moltke flytte over til Odark, da Væden trak ind gennem hans Sovepose. Mad havde vi ikke meget af, og nogen Kogning kunde vi ikke faa i Stand. Rasmussen flyttede ogsaa ned i et af Stenhusene, og Jørgen og jeg blev ene tilbage for at passe paa, at Hundene ikke brød ind og aad vort Forraad; — de sultne Stakler tumler rundt paa Taget og æder store Stykker af Teltskindet. Der skal en overvættes Taalmodighed til at finde Tilstanden menneskelig, men vi er uhjælpeligt prisgivne og maa se at holde Humøret oppe, det Galgenhumør, der heldigvis altid

plejer at indfinde sig, naar der ikke længere er Mulighed for at redde den mindste Trevl fra Ødelæggelse. . . Eskimoernes Huse med det stærkt kuplede Tag — en Bygningsform, som vi jo af Hensyn til vort Hus' Størrelse ikke kunde anvende — holder sig ganske tørre i dette Vejr. En saadan føhn-agtig Mildning havde ingen af os ventet paa disse Breddegrader. Lad det sne og storme, lad Kulden blot bide, men skaan os for Regn! Skaan os for Regn! saadan har altid vor stadige Bøn lydt under Rejsen.

Nyisen ude paa Sundet er bleven ganske grødet under denne Føhn, men har dog holdt sammen de fleste Steder. Eskimoerne siger, at den Tøsne, der nu er faldet oven paa Isen, binder godt og hjælper til tidligt, fast Islæg. Det er Tøen, der driver Islæget til rigtigt at tage fat, siger de.

Trist og uhyggeligt blev der inde i vor Hule, Soveposerne fældede store Totter af Renshaar, alt, hvad vi ejede og havde, blev mere eller mindre ødelagt. Mange Dages Arbejde, efter at Fønen var ophørt, havde vi behov for at bringe Orden i vort Hjem igen. Under Rengøringsprocessen lagde jeg Mærke til, at der var Edderkoppe her i Huset; de spandt deres tynde Traade ned langs Taget og Væggen; de er vel komne ind med Græstørven. Eskimoerne siger, at Edderkoppen i Sagnene er Ormens Tjener og laver Kobberemme til Ormen. Naar man dræber Edderkoppen med Haandfladen mellem Tommel og Pegefinger, skal man fange mange Ræve.

Midt under Rengøringsarbejdet efter Oversvømmelsesperioden kom Marsanguark og Kone op og forærede mig et Par Bjørneskindsbenklæder, som Marsanguark havde givet Skind til og Konen syet. Denne smukke Overraskelse gjorde mig glad, thi i ingen Beklædning har man det saa varmt som i Bjørneskind. Jeg var stolt af Gaven som i sin Tid af mit Konfirmationstøj. Og ikke mindre stolte var Giverne, da jeg iført Benklæderne præsenterede mig for det brave Ægtepar. Det er nu ikke saa lige en Sag at gaa med Bjørneskindsbenklæder af polareskimoisk Snit. Benklæderne rækker kun fra Knæet til Laarknoglen, er altsaa ualmindeligt korte og vil paa et evropæisk Legeme vanskeligt sidde fast. Eskimoernes Underkrop er anderledes bygget end vor. Mine første Forsøg paa at gaa med Bjørneskindsbenklæder vakte almindelig Latter over hele Pladsen, thi jeg kunde ikke taale at have Linningen snøret altfor fast om Laaret, og Benklæderne gled

Odark.

derfor hyppigt ned, saa jeg blev uanstændigt blottet. Senere maatte jeg lade en ekstra Linning af Sælskind øge til Benklædernes Overkant, saa jeg fik Linningens Løbesnor lige oven for Hoften. Nu kunde jeg bære Benklæderne, men mine Bevægelser var ikke saa frie, som de vilde have været, hvis Benklæderne kun havde rakt til Laarknoglen.

Af Moltkes Dagbog fra disse Regnvejrsdage anføres her et Par karakteristiske Uddrag:

„3. Oktbr. Tilbringer hele Dagen i Odarks Hus. Om Aftenen, da Knud kommer, er jeg beskæftiget med at tegne og male. Her er lige Plads til mig paa Briksen foruden Odark, Konen og deres nyfødte Søn. Hans Broder Iggienguark — hvis Plads jeg har faaet — ligger halvt svævende mellem Vindueskarmen og Bænken. Jeg skrev dette til Knud og sagde, at det var bedst, jeg tog hjem igen, da Iggienguark vist laa meget daarligt om Natten og var for beskeden til at ville fortælle mig, at han var grundig ked af mit Snyltebesøg. Men han sagde til Knud, at jeg endelig maatte blive, da han befandt sig udmærket i det svævende Natteleje. Da vort Hus og mit Tøj endnu er vaadt, besluttede jeg at forlænge mit Ophold her i dette gæstfrie Hjem — ogsaa fordi jeg sidste Nat mærkeligt nok ikke var plaget af Lus i den Grad som hjemme hos os selv."

„4. Oktbr. Atter idag har jeg været i Odarks Hus og bliver Natten over, da det stadig er Tøvejr med lidt Sne. Jeg befinder mig fremdeles godt hos disse prægtige Mennesker. Det er vanskeligt at tænke sig, at de er Hedninger, saa taktfulde og dannede de er — ja dannede. De har en medfødt Dannelse og Frihed i deres Optræden, som mangen en dansk maatte misunde dem. Deres Samtaler foregaar altid med meget Liv, ofte afbrudt af hjærtelige Lattersalver. De minder mig i deres livlige, glade Væsen om de Mennesker, som er naaet højest paa Civilisationens Stige, nemlig Franskmændene. Raahed kendes ikke blandt de bedste af disse Kap Yorkere — ikke som man træffer den hos vore Bøller og Forbrydere. Raahed og Udskejelser maa vist desværre siges at være nogle af de Ukrudtsplanter, der sammen med Civilisationens rige, lykkebringende Høst er sanket i Lade. Jeg er glad over, at jeg nu kan bo hos disse Mennesker og lære dem rigtigt at kende. Indtil nu har min Sygdom været Aarsag i, at jeg kun kendte dem i „Muldvarpe-Perspektiv", set fra mit Syge-

leje — Soveposen. I den Belysning tager de sig — i det mindste for en Syg, der trænger til Ro — ikke godt ud. Da ser man dem i deres Drivertilstand, og da de ikke kender Sætningen „time is money", forlænger de ofte deres Besøg ud over det „passende". Under saadanne Omstændigheder kan deres Lattermildhed virke trættende. De griner af intet og af alt, synes man da.

Nej! Man skal se dem i deres egne Huse beskæftiget med Arbejde eller paa Rejser. Nu har jeg set lidt af deres daglige Liv. Senere haaber jeg at faa Lejlighed til at gøre Iagttagelser paa Fangst og Rejser. De fører et fuldstændig idealt Naturliv indendørs — uafhængig af Tid, Sted,

Sovende ung Pige.

Mennesker og Vejr. Vel at mærke, naar deres Vinterforraad er i Orden. Det eneste, som efter min Mening ikke er idealt, er deres Mad. Den har i disse Dage bestaaet af Hvalroskød — kun varmet, men ikke gennemkogt — og „Fedte-grever" af Hvalrosspæk. Da det er flere Dage, siden Vejret har tilladt Fangst, er her ikke engang frisk Kød og Spæk. Man kan jo vænne sig til alt. Mine Værtsfolk synes at nyde Maden med stort Velbehag.

Naar de opholder sig i Huset, tilbringer de største Delen af Tiden halv- eller hel-nøgne paa Briksen. For Kvindernes Vedkommende kun iført et Par ganske korte „Svømmebukser" af Ræveskind, for Mændenes Vedkommende oftest i fuldstændig „Paradiskostume". Det har været mig som Maler en sand Nydelse at se disse velskabte Mennesker indtage de mest yndefulde, ubevidst male-

riske Stillinger, idet de som unge, levelystne Føl boltrede sig paa de bløde Renskind, som bedækker hele Briksen. Studiet af Mennesket har altid for mig været mit egentlige Maal og gennem Naturmennesket gaar Vejen til det grundige Kendskab til Mennesket i Almindelighed og sig selv i Særdeleshed. Derfor har disse Dage i Odarks Hus været saa værdifulde for mig, selv om eller netop fordi Naturmennesket i Virkeligheden afviger noget fra det tænkte Naturmenneske og ikke er saa enkel og usammensat, som man er tilbøjelig til at antage. Civilisationen har ikke forandret os, men kun vakt visse Kræfter i os, som slumrer i Barnet og Naturmennesket. Nogle af disse Kræfter er gode og udvikler sig under Civilisationens Sol til skønne Blomster, medens andre, gødet af Civilisationens Smuds, frembringer stinkende Frugter.

En Dreng i Hjemmedragt.

Moderkærligheden er lige rørende hos Naturkvinden som hos den civiliserede Kvinde. Jeg har i disse Dage rig Lejlighed til at studere Moderkærligheden hos en Naturkvinde. Den virker gribende paa mig, fordi den ytrer sig saa umiddelbart — fri for alt Skaberi og Føleri. Hvor maa en saadan Moder være taalmodig! Aldrig hører eller ser jeg Fru Kriajunguark vise Tegn til Vrede eller Træthed eller bristende Taalmodighed overfor den „smaa“, naar denne vaagnende midt om Natten forlanger Mælk af hendes Bryster, eller naar han om

Dagen siddende i „Amauten“ (Bæreposen paa Ryggen) gjør hende vaad ned ad Ryggen eller noget endnu værre. Aldrig er disse Kvinder fri for deres Børn. De gaar med dem om Dagen, de sover med dem om Natten. Mange af vore forfinede eller skabagtige moderne Mødre, der beklager sig, blot de nogle Timer i Døgnet maa ofre sig for deres Afkom, kunde have godt af at lære Børnepleje af min omhyggelige Værtinde, som instinktmæssigt behandler sit Barn saaledes, som Naturen vil det.

En Morgen saa jeg den ømme Moder slikke sit Barn over hele Kroppen som en Hundemoder, der „vasker“ sit Afkom. Selv om dette ikke virkede frastødende, da den unge Moder hyppigt spyttede ud, vil jeg dog ikke forlange denne Fremgangsmaade af vore Mødre. Men heroppe, hvor Vand om Vinteren er vanskeligt at skaffe, og enten let kan være for varmt eller for koldt, virkede det kønt og rørende at se, hvorledes Moderkærligheden satte alle Hensyn tilside.“

Fra den Tid Rasmussen var med Gaba paa Kajakrejsen ovre ved Umanark, havde vi hjemmeværende et fjendtligt Mellemværende med Majark. Vi havde nemlig grebet hans halvvoksne Søn i at stjæle af den Smule Rosiner, der var gemte til Moltkes Fødselsdag, og da vi jo flere Gange var blevne gjorte opmærksom paa, at Familjen Majark benyttede enhver Lejlighed til at bestjæle os, bestemte jeg mig til at tage Majark alvorligt i Skole. En Dag, da han sammen med andre stod uden for Fjældhulen, spurgte jeg ham, om det var sandt, at der nede i hans Hus fandtes Tændstikker, som tilhørte os. „Hvem har taget dem fra os?“ spurgte jeg. Majark lo genert. Jeg fik nu Jørgen til nærmere at forklare Majark, at vi absolut ikke vilde finde os i, at han eller andre af Pladsfællerne bestjal os for Genstande, der var os yderst nødvendige. Jeg skammede ham ud, fordi hans Søn bevisligt havde stjaalet fra os. Nu blev Majark vred; jeg kunde se, at Blodet kogte i ham, og da jeg gik ind i Huset, raabte han haanligt efter mig: „Haha, han ved nok ikke, hvem af os der er den stærkeste!“ Jørgen, der havde fulgt mig, raabte tilbage, at Majark skulde tage sig i Agt, for naar hvide Mænd blev vrede, var de ikke til at spøge med. . . Jeg krævede nu, at Majark skulde forlade vort Hus og Pladsen der omkring og forbød ham og hans Familje Adgang

herop. Med stolt oprejst Hoved og en Trusel paa Læberne forlod Majark Huset og gik ned over Pladsen.

Moltke, der havde været Vidne til den hele Scene, og som i det hele taget paa Grund af sin Sygdom ikke taalte stærke Sindsbevægelser, blev noget urolig og tænkte sig Muligheden af, at Majark vilde hævne sig. Jørgen og jeg holdt paa, at Majark ikke turde, hvor megen Lyst han end havde dertil. Og Marsanguark, med hvem vi talte om Sagen, forsikrede os, at han nok skulde sørge for, at der ikke skete os Fortræd her paa Pladsen. Imidlertid vidste jeg jo, at den ene Eskimo ikke plejer at blande sig ind i, hvad den anden foretager sig over for en Fjende, og jeg fandt det rigtigst, at vi holdt os parate til selv at værge os mod Majark, hvis han vilde forsøge at trænge herind. Forbudet mod hans Besøg skulde paa det strengeste overholdes, indtil Rasmussen kom hjem, og vi nærmere kunde faa talt Majark til Rette. Vi lagde Patroner i vore Winchester-Karabiner, og de første Nætter derefter havde jeg ladt Revolver liggende ved Siden af mit Hovedgærde. Men Majark viste sig ikke, og Marsanguark fortalte, at hele Familjen skumlede og ærgrede sig i Ensomhed. Da Rasmussen nu var kommen hjem, bad jeg ham tale med Majark, og en Aften, vi var nede ved Eskimohusene, og vi traf Majark, sagde Rasmussen til ham: „Hvorfor besøger du os ikke mere? Alle dine Pladsfæller kommer, du og din Familje alene udebliver."

Majark svarede: „Du ved maaske ikke, hvad der er sket. Din Kammerat dèr, „den ældste i Huset" (saadan kaldte man mig) „har paabudt mig, at jeg skal blive borte. Jeg har for stor Respekt for hvide Mænd til at handle mod deres Vilje. Jeg savner jer ikke og kommer først, naar I beder mig derom. Vil han dèr bede mig komme, skal jeg komme igen som før."

Jeg syntes godt om Majarks stolte Svar og forstod, at han havde haft Gavn af den Tilbagevisning, han i nogen Tid har maattet lide under. „Vil du komme op og besøge os," spurgte jeg, „da er du velkommen." „Jeg kommer," svarede Majark. . . Allerede om Aftenen indfandt Majark og hele hans Familje sig og medbragte store Byrder af Kød, som de forærede os. Vi gav The til Gengæld; det gode Forhold var genoprettet.

Saa længe Nyisen endnu ikke kunde bære, men var for tyk til at tillade Kajakroning, og alle derfor var henviste til de Depoter, der

fandtes her ved Pladsen, led baade Mennesker og Hunde Mangel. 4 Ryper, der den 5. Oktober blev skudte nær ved vort Hus, var vor eneste Delikatesse, ellers levede vi væsentligst af halvraaddent Hvalroskød af Sæsonens Fangst samt Mel udblødt i kogt Vand — en Slags Klister, som vel nok havde Næringsværdi, men ingen behagelig Smag og næppe heller heldig Indflydelse paa vor Fordøjelse. Vi blev alle temmeligt afmagrede og trængte mere og mere til at faa

Theen koges over Spæklampen.

hentet Kød fra de fjerne Depoter. Et saadant Depot laa iøvrigt paa selve Øen, men helt ude paa dens Østnæs, til hvilket man ikke kunde komme uden at drage over selve Øen, og nu laa allerede Sneen høj og blød deroppe, og Vejret var uroligt. Imidlertid bestemte jeg mig til at gøre et Forsøg paa at køre over Øen til Næsset og vilde have Agpalinguark og Gaba med, men begge undskyldte sig, Agpalinguark fordi han havde en stor Byld over Lænden, der generede ham for hvert Skridt, han tog, og Gaba, fordi han var ræd for at køre oppe i Fjældet i Snetykning. Først den 7. Oktober kom jeg af Sted og havde ikke kunnet faa andre Ledsagere end gamle Elen-

guark. Vi slog vore Hunde sammen og fik derved et kraftigt Spand. Om Formiddagen, da vi begyndte at køre op af Fjældkløften, havde vi tæt Tykning og Snefygning. Vi brugte over 4 Timer til at komme op til Øens Top og var meget udslidte, da vi naaede op. Sneen var dyb, mindst til Knæene, ofte gik vi i til op paa Laarene, Sneen skød sig op paa Slædernes Tværtræer, Slæden virkede som en hel Sneplov, Hundene gispede og var næsten ikke til at tvinge frem, men jeg vilde frem, nu maatte vi til Depotet og have Kød. Hen over Plateauet æltede vi os, sejgt og langsomt, og ud paa Eftermiddagen var vi endelig naaede til Partiet oven for Gabas Næs ca. 1200 Fod til Vejrs og skulde nu ned gennem Kløften, men her laa imidlertid Sneen saa dyb, at al Kørsel var umulig. Vi slog Hundene løs, jog dem foran os, selv stavrede vi efter snart i Sne til Skridtet, snart krybende paa Maven, hvor vi ikke kunde bunde i den bløde Nysne. Alt var mørkt, og vi famlede os frem i det dybe Elvleje, plaskede nu og da gennem Tyndis ned i Vandpytter, blev vaade og forsvedte og forfærdeligt trætte. Det sneede uafbrudt af Sydvest, Sneen piskede i Øjnene paa os, vi sled hæftigt. Da vi omsider naaede ned til den lille Kystslette, maatte vi krybe i Læ bag en Sten og puste ud en halv Timestid. Køddepotet laa helt nede ved Fjæren, og da vi kom derhen, havde vi Møje med at finde det, alt var jo udjævnet med Sne. Længe skrabede vi Sne bort og fandt da endelig de store Sten, under hvilke Kødet laa. Men Stenene var frosne sammen med Kødet, og da vi var uden andre Redskaber end vore Hænder, tog det os lang Tid at faa Kødklumperne frem. Disse Klumper var af indtil 100 Punds Vægt, og vi og Hundene maatte anstrænge os af alle Kræfter for at faa slæbt et Par af Klumperne hen til Stenen ved Fjældkløftens nederste Ende, hvor vi før havde hvilet os. Nu var Vejret blevet rent umuligt. Himmel og Jord røg i ét; der var ikke andet at gøre end holde Hvil. I 4 Timer laa vi bag Stenen og blev tilsneede og skjalv og hakkede Tænder. Vore vaade Klæder frøs stive om os. Situationen var ikke blot ubehagelig, men kunde blive livsfarlig, hvis vi slap i Søvn. Da Morgenlyset begyndte at gennemskinne den snefyldte Luft, slæbte vi og Hundene os paany opefter med det frosne Hvalroskød. Vore Spor fra Nedrejsen var naturligvis udslettede, og i det fygende Vejr gik vi vild. Vi kunde ikke finde Slæden oppe ved Plateauets Kant. Jeg syntes aldrig i mit Liv, jeg havde været saa nær ved at falde sammen

af Udmattelse. Hvert tiende Minut paa Opturen maatte jeg stanse forpustet og segnefærdig for at hvile nogle Minutter, inden jeg tog fat igen. Jeg var godt nok klædt, men min Skinddragt, der blev vaad, hver Gang jeg arbejdede, frøs øjeblikkeligt stiv, straks naar jeg lagde mig for at hvile ud. Elenguark, der var langt slettere klædt end jeg, og hvis Bjørneskindsbenklæder havde flere Huller, saa man saa' hans nøgne Hud, var ogsaa træt, men øjensynligt bedre vænnet til at sove i Sneen end jeg, thi hver Gang vi lagde os ned for at hvile, faldt han straks i Søvn, saa jeg maatte vække ham, naar jeg syntes, vi skulde af Sted igen... Da vi ikke kunde finde Slæden, besluttede vi os til at vente, til det blev lysere i Vejret og gravede os ned i Sneen. Vi fik Hundene til at lægge sig oven paa os; det varmede. Jeg faldt tilsidst i Søvn, men drømte uroligt. Det forekom mig, at jeg var død, frossen ihjel oppe paa Fjældet, i en rygende Snestorm, langt borte fra alle Mennesker. Jeg saa tydeligt mig selv ligge Lig deroppe. Saa vaagnede jeg og følte mig stivnet i alle Lemmer, jeg havde ingen Bevægelsesevne i Fødderne, og min Energi var ligesom rundet ud af Kroppen paa mig. En gryende Fornemmelse af, at Situationen var farlig og krævede Handling, døde flere Gange hen i mig, men spirede altid frem igen.

Livet vilde ikke forlade mig eller rettere: der var endnu en Livsfunke i mig, som ikke kunde dø ud. Ingensinde har jeg vist været saa nær ved at glide over i Evigheden som den Gang. Jeg har senere tænkt mig, at Mennesker, der fryser ihjel, i nogen Tid maa have ført en svær Kamp med sig selv, inden de overgav sig til den Søvn, der blev Døden. Man maa paa en arktisk Ekspedition altid og energisk have indprentet sig, at Viljen ingensinde tør lade sig beherske af Ønsket om at komme til at hvile, sove, faa Fred i den bestandige Kamp mod Kuldens Magt. Tilstanden minder om Mareridt, man véd meget vel, at det Tryk, der hviler paa ens Bryst, skal afrystes ved en pludselig Viljesudladning, men det kniber svært at faa sig samlet til at give Viljen den afgørende Ordre.

Efter mange forgæves Tilløb blev jeg omsider i en pludselig Angstfølelse for at dø Herre over alle de Røster, der hviskede mig Søvnens Velsignelser i Øret. Under voldsom Kraftanspændelse vaagnede jeg op til klar Bevidsthed og kom paa Benene — men hvor var jeg dog afslappet! — fik skuttet mig varm og gnedet det stivnede Skind-

tøj blød. Morgenskæret var ved at bryde igennem den disede Luft, Snestormen var i Aftagende, Vejen hjemover begyndte at blive skelnelig. Hundene sov alle, og de fleste af dem laa tæt pressede mod Elenguark, der sov trygt og tilsyneladende uden Kuldefornemmelser. Han havde aabenbart vænnet sine Hunde til at fungere som Varmekilde, medens mine Hunde, uvante med saadan Virksomhed, havde forladt Pladsen over mig straks efter, at jeg var falden i Søvn.

Kruakrinerk.

Jeg fik Elenguark paa Benene, og hjemefter kørte vi da omsider, langsomt i den dybe Sne og med vort tunge Læs. Ofte maatte jeg stanse og smide mig paa Slæden og puste ud, men efterhaanden som Vejret klarede, og Lyset tog til, voksede ogsaa mine Kræfter, og et afhugget Stykke blodfyldt, raat Hvalroskød gav mine Kræfter Næring. Efter en Snes Timers Fraværelse fra Fjældhulen var vi endelig atter hjemme. Meget raat Kød og kogt, koldt Kød fyldte jeg mig med, krøb saa i Soveposen og sov det meste af et Døgn. Saa var jeg frisk igen.

I de følgende Dage, da Vejret blev godt, fik vi hentet endnu mere Kød fra Depotet, og den 12. Oktober var jeg med til at fange Hvalros fra Kajak — under Stormen var nemlig Isen brudt op og Farvandet atter blevet passabelt. Sammen med 4 Eskimoer var jeg ude mellem de drivende Isskodser efter en stor Hvalros, som Marsanguark harpunerede og jeg derefter gav Dødskugle. Vi fik flere Blærer sat i den og Bugserliner paa, og ind mod Land roede vi 5 vort prægtige Bytte langsomt og op imod Vind og Sø, thi Vejret tyknede til igen. Det var et voldsomt Slid, og følelsesløs blev man i baade Ryg og

Skulderled, men alt Besvær fik sin rigelige Løn i den Glæde, hvormed vore Kammerater og alle andre modtog os, da vi kom med frisk Kødforsyning.

En Begivenhed, der gjorde Indtryk paa os i de følgende Dage, var Hunden „Viggo“s ganske hensynsløse Overfald paa alle vore Smaahvalpe. Gang efter Gang havde jeg maattet tugte Hunden voldsomt for dens Tilbøjelighed til at æde Hvalpe. Midt om Natten kunde jeg vaagne i min Pose og høre Hvalpemødrene hyle, ud fo'r jeg da som Regel halvpaaklædt men naaede næsten altid for sent til at bjerge Hvalpene fra „Viggo“s Drabslyst. Da tilsidst den anden af „Pavia“s 4 Hvalpe (som jeg skulde bruge til Hjemkørsel) blev „Viggo“s Offer, var der ikke andet at gøre, syntes jeg, end dræbe Morderen. Men det var med virkelig Sorg, at jeg bandt „Viggo“ og sendte den en Revolverkugle i Hjernen. „Viggo“ havde altid været en trofast Slider i mit Spand, et uregerligt Sind ganske vist, men en værdifuld Kraft. Men hellere miste en af de voksne Hunde end bestandig se Hvalpene blive dræbte, efterhaanden som de voksede til og skulde tages i Brug. . .

Den eskimoiske Race har det, som bekendt, meget med at „krivipokke“ d. v. s. „gaa til Fjælds“. Dels tror Eskimoerne Højlandet befolket med saadanne Fjældgængere, halvvilde Mennesker, der under Vrede eller for en Forbrydelses Skyld har undflyet det ordnede Samfund og opretholder Livet næsten som Rovdyr, dels gør enkelte hysteriske Individer virkelig ofte Tilløb til at overgaa til et saadant ensomt Fjældgængerliv. . . Efter en kort Strid i Hjemmet blev saaledes midt i Oktober Krulutana (Kales yngste Søn) forrykt og fo'r skrigende og hylende ud paa Pladsen; dèr hoppede han rundt nogle Minutter, rev sig i Haaret og fremstødte løsrevne, uforstaaelige Udbrud af Aandemanerviser. Ingen turde nærme sig ham, og i Tykningen forsvandt han tilsidst op ad Fjældkløften. Sent om Aftenen kom Kale og Asivark bekymrede og klagende op til os i Hulen paa Vej til Fjældplateauet, hvor de vilde søge efter deres Søn. Morgenen derefter vendte de tilbage uden Resultat. „I har vel ikke set ham,“ spurgte de sorgfulde, „han er krivipok'et.“ Ogsaa vi begyndte at søge efter ham og gik ud alle Vegne. Men da vi vendte tilbage, erfarede vi, at Krulutana fuldkommen normal var kommen spaserende ned fra Fjældet og havde søgt sit Hjem, hvor han havde lagt sig paa Briksen og var

falden i Søvn. Anfaldet var da overstaaet, — maaske er han Hysteriker eller Epileptiker. Han har altid forekommet mig lidt anomal af Gemyt. Til Tider er han overglad og synger og skraaler i ét væk og giver sig hen i sære Glædesskrig eller grynter som en Hvalros. Han har nogle nervøse Bevægelser med Hænder og Ben, saa jeg ofte har tænkt paa, om han ikke har St. Veitsdans. Andre Iagttagelser tyder paa, at han kunde være Erotoman i overdreven Grad. Men naturligvis mener Eskimoerne, at han pludseligt var bleven besat af Aander.

Den 19. Oktober begyndte vi at faa daarligt Vejr. Med overskyet Himmel trak en Storm op af Sydvest eller Sydøst, hen paa Dagen tyknede Luften til, om Aftenen havde vi vild Fygning med hæftige Orkanstød. Efter en Vindskala til 10 maa jeg anslaa Stormen til 8 eller 9. . . Dagen derefter (den 20.) havde vi usædvanligt lavt Barometer, fra 736 til 732 Mm., en ægte Østen-Føhn med omkring 4—6° Varme, saa Sneen i store Mængder fordampede af Jorden. Regnbyger afløste Snevejret, og Natten til den 21., da Vinden trak sig om i Sydvest, var Orkanen paa sit højeste. Aldrig nogensinde havde jeg, hverken i Grønland eller andet Steds, oplevet et saa voldsomt Uvejr. Stormstyrken maa ansættes til Vindskalaens højeste Tal: 10. Al Is paa Havet blev sønderbrudt, og Vandet steg højt over de gamle Højvandsmærker og brød ind over Fjæren, sprøjtede vildt til Vejrs og førte Isblokke af Menneskers Størrelse indtil 50 Fod ind over Slettelandet. 3 af de 4 Eskimohytter nede ved Fjæren, der var byggede paa gamle Hustomter, og som altid havde ligget trygge for Braad og Isgang, blev overskyllede og slaaede itu. Man kunde ikke gaa oprejst paa Sletten, ofte maatte man krybe frem, ja undertiden var det simpelt hen umuligt at færdes. Grus og Sand føg ned fra Fjældvæggen. Det var livsfarligt at være udendørs.*)

Kun en Gang imellem tillod Vejret os at gaa ned paa Sletten, hvor vi sammen med Eskimoerne søgte at bjerge Resterne af deres „Indbo“. Hvert lille Redskab, hver Stump Skind eller Kødklump, vi fik samlet op, var ganske tiliset. Langt hen over Sletten føg Skumsprøjtene og dannede et Islæg, over hvilket man undertiden maatte krybe paa alle fire. Usselt klædte, frysende, forvaagede og uden at

*) Efter min Hjemkomst har jeg erfaret, at samme Nat forliste totalt ved Kejser Franz Josephs Land den anden amerikanske Ziegler-Ekspeditions store Skib „Amerika“ under en Storm, der satte Isen i Bevægelse, saa Skibet skruedes ned.

faa noget at spise færdedes Eskimoerne omkring paa Sletten i Smaagrupper, overalt hvor deres Ejendele laa samlede sammen. Deres Hjem var ødelagte, deres Forraad revne i Havet og Aarstiden saa langt fremskreden, at ny Husbygning næppe vilde lykkes dem, thi Stenene var jo frosne sammen med den tilsneede Jord.*)

Majark fortalte, at det var hen imod Lysning, da Havet begyndte at rejse sig ubegribelig voldsomt. „Bølgerne voksede og voksede, og da vi saa' det, begyndte vi at gøre os i Stand til at rykke ud af Husene, men medens vi endnu var i Færd med at klæde os paa og pakke sammen, brød Søerne ind ad Husgangen; saa skyndte vi os ud i en Fart, men Bølgerne blev ved at vokse, og da vi ikke havde faaet bjerget al Ting ud, bandt jeg mig en Kobberem om Livet, lod nogle Folk holde den oppe fra Hustaget og gik ind og fik bjerget en Del, men jeg mistede alligevel meget, Knive, Ammunition, Teltskind. Og en Hund er bleven borte."

„Saa længe vor Slægt har levet her," klagede gamle Asivark, „har Husene ligget uantastede ved Fjæren. Alene denne Gang har Havet overskyllet dem. Aanderne er blevne fornærmede, de har hævnet sig."

Osarkrark, Odark og Iggienguark mistede deres Kajakker. Arnâluk og en lille Pige blev i sidste Øjeblik trukne frem af Husgangen, da Vandet gik dem til Livet. Næsten alt Kød fra Depoterne her omkring er skyllet bort, ja selv Kødet paa den store, løse Sten uden for Elenguarks Hus er forsvundet. Ingen ved, hvordan de skal faa bygget Hus igen, faa lavet Vinduer og faa lunet Briksene med Mos. Der er almindelig Bestyrtelse.

Majark siger: „Der var en Tid, hvor vi troede, at Søerne vilde gaa saa højt, at vi maatte flygte op paa Fjældene, for saa høje Bølgeslag havde vi aldrig før set. Vi tænkte os at skulle opleve, hvad vore Forfædre for længe siden blev Vidne til: at Havet gik op paa de højeste Fjælde — deroppe, hvor vi endnu kan se Muslingeskaller ligge fra den Tid (Vandflods-Sagn). Men mange Steder, ved Krâna og Ulugssæt og nede ved Kap York, ved Netschilivik og paa Kiatark maa Søen have været endnu værre end her ved Agpat. Maaske er Mennesker druknede. En stor Ulykke har ramt os."

I Sorkrarks Hus blev en lille 10aars Pige slynget om paa Gulvet

*) Om Uvejrets Forløb iøvrigt henviser jeg til efterfølgende meteorologiske Tabel.

og var nær druknet. Vaad og forfrossen, som hun er, fortæller hun, da vi træffer hende paa Pladsen: „Pludseligt kom Bølgerne ind gennem Husgangen og væltede mig om. Jeg lukkede Øjnene, for jeg

Tâterark.

troede, at nu blev jeg skyllet ud. Men da jeg aabnede Øjnene igen, flød jeg endnu omkring inde i Huset, og jeg skal love for, at jeg skyndte mig at kravle op paa Briksen til Tâterark. Og saa brød Hus-

taget ned over os, og vi blev begge hjulpne ud gennem Loftsaabningen af Folkene, som var udenfor.

Senere sagde Majark følgende:

„Vi har aldrig før kendt en saadan Begivenhed. Søerne plejer altid at have en passende Størrelse [d. v. s. at de ingensinde naar op til Husene]. Men vi havde længe ventet, at der skulde komme et saadant stærkt Bølgeslag, fordi Agpalinguark havde hentet Is fra Havet til Eder [skønt hans Forældre nyligt var døde].

Ved at afholde sig fra visse Ting, holder man Ligevægten oppe mellem Havet og Jorden og Himlen og al Ting. Havet hævner sig, og Vindene hævner sig, hvis man ikke tager disse Hensyn — enten ved at anrette Ødelæggelser eller ved at være uden Dyr for vor Fangst. . . Vi har ogsaa været meget urolige over, at Jørgen har talt til os om, at vi slet ikke skulde bryde os om at overholde disse Ting. Vi har været bange for, at Havet paa en eller anden Maade skulde vise, at det ikke vil finde sig i, at vi undlader at vise det Respekt.

Og saa kom jo Stormen. Og nu er det overstaaet. Nu har Havet „rynket Bryn" for det, som det ikke syntes om. . .

Men jeg vil med det samme oplyse Eder om, hvilke Ting det er, Agpalinguark ikke maa udføre, fordi han har Familjesorg:

Han maa aldrig skære i Sne eller grave med Spade deri, ej heller hente Is. Først naar et Aar er gaaet, maa man gøre det. Han maa gerne skære Kødstykker til Gryden, men han maa ikke komme Stykkerne i Gryden. Han maa ikke selv tage Stykkerne op af Gryden, men de skal gives ham. Han skal have sin egen Kop, og den skal gives ham fyldt, naar han vil drikke; han maa ikke selv øse op med den. . . Vi er bange for de Følger, Overtrædelsen af disse Ting kan have, derfor er vi fra gammel Tid imellem os selv blevne enige om at overholde dem.

Første Gang, Agpalinguark skal ud paa Nyis efter sine Forældres Død, skal han være ledsaget af en af de ældste her fra Stedet, der skal fremsige over ham nogle af de Trylleformularer, der er gaaet i Arv fra Forfædrene. Hvis I tager Agpalinguark med paa Eders Rejse mod Syd til de andre Inuiter, maa I lade ham overholde disse Ting, da I ellers kan risikere, at Isen gaar for Eder."

Vi spørger Majark, om han da nogensinde personlig har erfaret, at Overtrædelserne af saadanne eller lignende Forbud har haft Straf

til Følge. Majark oplyser, at visse Erfaringer har han selv personlig gjort, men adskillige andre Erfaringer er gjorte af andre Inuiter for

Gaba koger Mad i Fjældhulen.

længe siden, hvorom de skiftende Slægter beretter. Forfædrenes Viden danner Rettesnoren for Efterslægtens Liv. Man skal ikke gøre nedarvet Visdom imod.

„Det stiller sig nu saa heldigt," siger Majark, „at Agpalinguark har fanget en Hvalros, efter at Forældrene er døde, og at han har vasket Hænderne efter sin første Fangst. Havde han ikke gjort det, maatte han ikke køre ud paa Isen efter Fangst, men alene gaa til Fods, indtil han havde fanget den første Sæl.

Døde Mennesker har stor Magt, og de kan gøre meget, naar de fortørnes. Jeg tror, Agpalinguarks Forældre er blevne fortørnede over, at han ikke efter deres Død har iagttaget Skikkene, derfor har de faaet Havet til at hævne sig."

Jeg indvender, at det er jo for os hvide Mænd, at Agpalinguark har hentet Is, han bor her hos os og maa jo hjælpe os og følge vore Skikke. „Ja," svarer Majark, „men I véd jo heller ikke disse Ting, derfor bebrejder vi Eder intet. Skylden er Agpalinguarks." . . .

„Hvis I paa Eders Hjemrejse mod Syd skulde blive overfaldne af Storm og Uvejr, og I kun skulde være ledsagede af Agpalinguark, og han er den eneste, der kan bygge Snehytte, saa maa han, men kun i paatrængende, nødvendige Tilfælde, bryde Skikkene for at frelse Eders Liv. Men saa maa han, idet han overtræder Forbudet, selv fremsige Trylleformularen over sig, thi i Eders Mund har den ingen Magt."

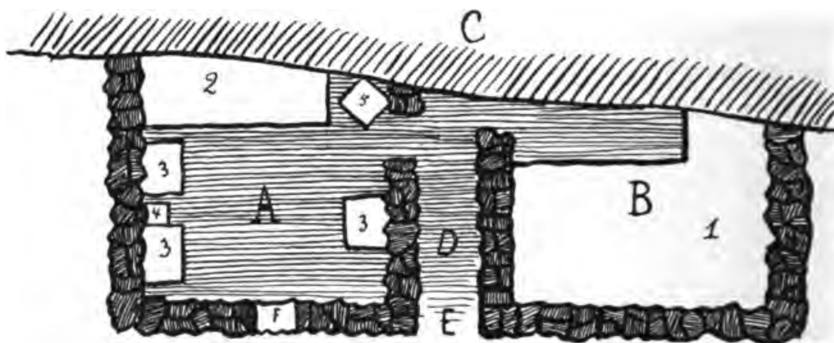
I Dagene efter Stormen havde Fjældhulen stor Indkvartering. Ikke mindre end 21 husvilde Eskimoer var tyede op til os, og i begge Rummene og i Midtergangen var der fyldt med reddede Skindstumper og Redskaber, paa hvilke Eskimoerne sad eller laa, bedst som de kunde. Aldrig havde jeg troet, at vor Hule kunde have rummet saa mange logerende. Der blev kogt Kød over store Spækbaal, Tøj blev repareret og Redskaber forarbejdede, altsammen i et uendeligt Virvar. Mærkeligt var det at ligge henne i sin Krog og gennem den osfyldte Luft skimte alle de mørke Skikkelser fantastisk forstørrede i det usikre Lys.

Ogsaa i Odarks Hus, der ligesom vort laa langt fra Fjæren, var der indkvarteret husvilde. Og da alle havde faaet ordnet deres Tøj, begyndte de i travl Ivrighed at indrette sig Husene for Vinteren. De gamle Hustomter blev saa vidt muligt ryddede, men da nye Huse ikke kunde bygges, blev der over Resterne af Væggene spændt Skind som Loft. I 3 Døgn arbejdedes der uafbrudt, og endelig lykkedes det

samtlige Eskimoer at faa indrettet sig taaleligt for Vinteren. Men alle Vegne kneb det med Plads, med Forraad, med Skind, og mere end før ønskede vi alle et tidligt, sikkert Islæg, thi blev Efteraarsstormene ved at holde Havet aabent i Oprør eller pakket med Sjapis i kortvarige Stillevejrs-Perioder, vilde Hungersnøden paa vor stærkt befolkede Boplads blive uundgaaelig. Allerede nu led vi under Kødmangel og maatte indskrænke vor Dagranson til det mindst mulige.

Da vi endelig var komne i Ro efter det livlige Rykind i Fjældhulen, optog vi vort sædvanlige Arbejde.

Rasmussen havde i nogle Dage haft ondt i Øjnene og kunde ikke

Grundrids af „Fjældhulen".
A Arbejdsrum. B Soverum. C Fjæld. D Husgang. E Indgang. F Vindu. 1 store Briks. 2 mindre Briks. 3 „Skriveborde". 4 Bogskab. 5 Hylde til Kød.

mere taale at læse eller skrive. Lysforholdene i vor Hule var jo skrækkelig daarlige; i Trækvinden susede og blafrede bestandig vore Tranlampeflammer. Tidt maatte man holde sig flere Minutter for Øjnene, fordi alt løb i Taage. Rimeligvis har denne Anspændelse af Synet haft en Nerveoveranstrengelse til Følge. Rasmussen har jo den sidste Maaned haft vedholdende skriftligt Arbejde med Sagnopskrivning og Gloseindsamling. Han følte Svimmelhed og havde stærk Hovedpine. Men midt paa Dagen den 26. Oktober blev han pludselig helt sløj og maatte til Ro. . . Kale, som ved sine sædvanlige Morgenbesøg havde erfaret om Rasmussens Tilstand, lod hen paa Dagen ved sin Kone, Asivark, sige, at han snart kom derop dels for at holde en Angakokforestilling, ved hvilken han vilde spørge Aanderne om, hvad Rasmussen fejlede, og af hvilken Grund han var bleven syg, samt hvorledes han skulde helbredes, dels for iøvrigt at være os til

Selskab. Rasmussen lovede en Synaal i Betaling for Forestillingen. Ved Femtiden om Eftermiddagen kom Kale og Asivark, begge med højtidelige Miner. Forestillingen begyndte.

En Sovepose (min gamle Hundeskinds) laa bredt ud paa Gulvet foran Briksen, hvor Rasmussen laa. Kale satte sig paa Posen, og Asivark lagde sig ned paa Ryggen med Hovedet tæt ind til Kales Ben og med sine Ben op imod Briksen — i opbøjet Stilling, for Pladsen var knap.

„Nu begynder jeg, nu begynder jeg,“ læspede Kale, da han havde faaet en Stump Kobberem lagt om Asivarks Hoved. Med højre Haand løftede Kale i Snoren, som han lod glide gennem sin hulede venstre Haand. Asivark fulgte villigt med en kort Tid men gjorde saa pludselig Modstand, som om Halsen blev stiv. Det var Aanden, en af Kales Hjælpeaander, der fra Underverdenen kom op fra Gulvet og ligesom ved en Strøm gennem Asivarks Hoved, der derved holdtes nede, satte sig i Forbindelse med Kale og saaledes inspirerede ham.

„Det er Gunoti (Knud), det er Gunoti, jeg skal spørge om. Han er syg!“

Arnâluk, som sad ved Knuds Side paa Briksen, udbrød i en stønnende Tone: „Ja, Gunoti er rigtignok syg.“

Kale, der vedblivende løfter paa Asivarks Hoved, hvilket han foregiver ikke at kunne løfte ret højt fra Gulvet, begynder at nynne en Aandevise. Ind imellem de almindelige Udbrud: iah-iah-iah! hører man ham sige: „Knud har ondt i Hovedet. Og Taage for Øjnene. Det er, fordi han har sovet i et Rum, hvor Taget er af Skind fra det Telt, i hvilket to Mennesker har draget deres sidste Suk. Skindet er besmittet; da jeg selv sov derinde under det forleden, fordi mit Hus var ødelagt af Havet, havde jeg ingen Drømme. Det var et daarligt Tegn.“

Asivark ligger stadigt med lukkede Øjne og ubevægelige Træk. Hun mumler nu og da som en Slags Gentagelse af Kales Ord eller vel snarere som en Meddelelse fra Aandeverdenen:

„Knud har Taage for Øjnene. Han har Taage for Øjnene.“

Paa Briksen bekræfter Arnâluk i Ekstase: „Ja, det har han. Det har han.“

Kale (efter en lille Pavse, under hvilken hans evigt grinende Ansigt anlægger et Tilløb til alvorlige Træk): „I behøver ikke at smide hele

Teltskindet ud, men et lille Stykke bare, bare en lille Stump skal I skære ud af Skindet og smide det ud til Hundene, saa vil det hjælpe.“

Kale: „Taagen for Knuds Øjne kommer af Røgen fra de Baal, Agpalinguark har tændt for Eder, naar I skulde have lavet Mad. Det maatte han ikke have gjort, fordi hans Forældre nyligt er døde; naar han lader være med det, skal Knud nok blive rask, det skal han nok.“ Arnâluk forkynder: „Ja, i Sandhed, saa skal han nok blive rask.“

Kale har hele Tiden siddet og trukket i Kobberemmen for at faa Asivarks Hoved op fra Gulvet. Nu har Aanderne ikke mere at sige, for paa én Gang er Asivarks Hoved blevet helt let og kan løftes; saa rejser hun sig op, faar Baandet taget af Hovedet og aabner Øjnene som efter en hypnotisk Søvn.

Forestillingen er sluttet, den har varet en Snes Minutter. . . Undertiden følte jeg mig overbevist om, at de forsamlede Eskimoer var alvorligt optagne af Aandefremkaldelsen og selv virkeligt troede paa, at Aandernes Røst udtalte sig gennem Asivark og Kale. I andre Øjeblikke antog jeg nærmest hele Begivenheden for en Spøg, et velindstuderet Komediespil. . . Det er aldrig nemt at afgøre, hvorvidt Eskimoerne tager den Slags Ting alvorligt, thi midt under Højtideligheden kan en og anden af dem pludseligt spøge med eller ligefrem bespotte Ceremonien.

Elenguark, der ogsaa har været til Stede, finder paa, at nu vil ogsaa han spørge Aanden om Rasmussens Tilstand, for at vi kan se, at Aandernes Mening om Sygdommen bliver den samme, gennem hvilke Medier de end udtaler sig. Han faar sin lille Datter paa 10 Aar til at lægge sig, binder Baandet om hendes Hoved, men har glemt at faa hendes Hovedhætte slaaet ned, derfor er hun aldeles stiv, paastaar han. Hætten slaas ned, men lige umulig er hun som Medium.

Faderen begynder at blive vred paa hende og siger: „Du er saa stiv, du skal være bevægelig. Dit Hoved bliver først stift, naar Aanden kommer op under Gulvet og haler dit Hoved ned. Du maa ikke være stiv endnu.“ . . . Elenguark blev ved at tumle med Datteren, forandrede hendes Stilling og indgav hende rent befalingsmæssigt, hvordan hun skulde bære sig ad. Instruktionen forfejlede dog ganske sin Virkning, den lille Pige misforstod sin Opgave og var allerede

Merkro, Marsanguarks Hustru.

saa besat af Troen paa, at Aanden havde taget Sæde i hende, at hun laa med stift og urokkeligt Hoved hele Tiden.

„Nu begynder jeg, nu begynder jeg," raabte Elenguark gentagne Gange. Forventningsfuld gentages Raabet fra Eskimoerne rundt omkring. „Nu begynder han, nu begynder han." Men alt blev ved Forsikringen.

I det samme stikker Odark Hovedet ind ad Døren. „Der er Odark," raaber Gaba. Straks holder Elenguark op med sit Aandemaneri. Han er et skikkeligt Skrog og en maadelig Angakok, nu skammer han sig for den store Angakok, Odark, og tør ikke fortsætte sin Besværgelsesscene. Odark er baade en vældig Angakok og en fremragende Fanger. I hans Nærværelse tør en sølle halvgammel, fattig og slet begavet Las som Elenguark ikke tildrage sig almindelig Opmærksomhed. Stille lister Elenguark til Hulens Væg. Odark er Midtpunktet for alles Blikke. Mon ikke Odark, den store Troldmand, vil mane Aanderne frem? Men Odark vil ikke; han holder sig naturligvis for god til at efterfølge Elenguark paa Skuepladsen, eller ogsaa er han for ærlig i sit Kald til at figurere efter andres Opfordring. Han maa inspireres indefra eller fra selve Aandeverdenen. Han er troende, en Fanatiker!

Sent paa Natten gik vore mange Gæster, Elenguark sidst af alle. Idet han gled ud af Døren, vendte han sig om med elskelig Ydmyghed i sine Træk og søgte at bortforklare sin Fiasko: „Der var ikke rigtig Ro i Huset," forklarede han. „Derfor kunde jeg ikke."

Næste Dag havde Rasmussen det bedre. Han kunde atter taale at aabne Øjnene mod Lyset. Baade Kale og Elenguark indfandt sig for at inkassere vor Taknemmelighed i Form af Synaale og Tændstikker. De gik bort i Bevidstheden om, at de havde grundfæstet deres Anseelse som Angakokker baade hos os og blandt Pladsfællerne.

Osarkrark, som efter Stormen, der gjorde ham husvild, havde taget Bolig hos os og i ét og alt var bleven vor Husfælle, fik vi alle meget kær. Da jeg første Gang traf ham, under min Sommer-Slæderejse nordpaa mod Kap Aleksander, gjorde han et defekt Indtryk, Krøbling som han jo delvis var og ualmindelig genert. Jeg havde end ikke villet tage antropologiske Maalinger paa ham, fordi jeg ansaa ham for anomal udviklet baade aandeligt og legemligt. Fra det Øje-

blik, han havde gennemført vor Posts Besørgelse til Skotterne ved Kap York, forstod vi imidlertid, at Osarkrark tiltrods for sine krumme Ben og uhyggeligt skelende Øjne var en energisk og dygtig Slædekusk, og at hans generte Væsen aldeles ikke var ensbetydende med manglende Begavelse. Tværtimod: Osarkrark havde en særdeles god Forstand og dertil et fint og følsomt Sind. Mange af hans Udtalelser var meget dybsindige; alle hans Handlinger røbede et trofast Hjertelag. Hvor ofte havde han ikke foræret os Kobberemme og Kød, bundet vore Slæder op, hjulpet os ved vort Telt, fodret vore Hundehvalpe, holdt Ild i vore Spæklamper. Han ytrede en Gang, at han betragtede os som „en Slags forældreløse, der stod ene i Verden og trængte til Hjælp"; som forældreløs vidste han selv, hvad andre ligestillede maatte savne, og hvad de trængte til. „Den, der har mistet sine Forældre, kan ikke føre et mageligt Liv"; saaledes talte Osarkrark, og han aabnede med sine Ord Perspektiv tilbage i den Tilværelse, han som forældreløs selv havde ført. Intet eget Hjem, ingen bestemt Kvinde til at tage sig af hans Pelse og Fodtøj, ingen varsom Plejerske, naar han var syg.

For nogen Tid siden forærede jeg ham og flere andre en halv Snes Billedblade af den Forsyning, „Gjøa" havde givet os. Eskimoerne, der havde set os beklæde vore Fjældhule-Vægge med trykte Billeder, tog Moden op, og overalt i Hytterne saa man Familje-Journalens Illustrationer. I den lille Hytte, hvor Osarkrark holdt til, hang der over hans Leje et Helsidebillede, der forestillede Prinsen af Enghien's Drab. I Fængselsgaarden staar Prinsen fuldt paaklædt og oprejst ved Fængselsmuren, stolt og behersket; foran ham er den Grav gravet, i hvilken han skal styrte ned, naar Soldaterne paa den anden Side Graven har skudt deres Bly ind i hans Hjærte. Ved Prinsens Side sidder der en Hund — hans eneste Ven. En Officer giver Signal til Soldaterne og kommanderer: Fyr! . . . Dette Billede havde Osarkrark hængende blot i nogle faa Dage; saa skar han med en Kniv Officeren, Soldaterne med de skarpladte Vaaben og Graven bort. Tilbage paa Billedet blev der kun en Mand og hans trofaste Hund. „Hvorfor har du skaaret Billedet itu?" spørger vi. „Jo," siger Osarkrark, „jeg kunde ikke holde ud at se paa, at der var saa mange bevæbnede Mænd om denne ene vaabenløse. . ."

Hver Nat sov Osarkrark altsaa i Fjældhulen hos os. Usselt klædt,

som han var, og med kun en halvslidt Sovepose til Ly frøs han stærkt om Nætterne. Alligevel var han ikke at formaa til at indtage en lunere Plads paa Briksen end Yderpladsen under Vinduet. „Jeg er mest vant til Kulden," sagde han, „lad mig ligge yderst. . . Maaske behager min Eskimolugt jer heller ikke, saa vil jeg helst ligge ved Væggen." Og naar vi vilde dække ham til med et ekstra Skind af vore, smed han det altid tilbage med følgende Ord: „Nej, behold det selv, jeg er saa bange for at luse jeres Sager til." . . . Altid tager Osarkrark Hensyn til andre; han er ikke glad, naar han ikke har nogen at være omhyggelig imod. Aldrig saa jeg nogen Eskimo kærtegne sine Hunde og deres Hvalpe som Osarkrark; han kunde ligge timevis bøjet over Dyrene og kæle for dem og passiare med dem.

Det er Osarkrarks Ønske at rejse med os til Upernivik. Han befinder sig ikke godt blandt sine Landsmænd heroppe; de har ham til Bedste for hans Udseendes Skyld, og de Familjer, der skiftevis yder ham Vinterophold, misbruger hans Arbejdskraft og forsømmer hans Paaklædning. Alene gamle Asivark, den gode Sjæl, tager sig moderligt af Osarkrark, naar han kommer inden for hendes Rækkevidde. Men Osarkrark er i den Grad vænnet til at være andre til Tjeneste, at han slet ikke kan finde sig i, at nogen ofrer Arbejde og Omsorg paa ham. Angst for at blive dræbt heroppe er Osarkrark desuden. Thi hans Broder Uvdloriark har jo dræbt Ekrovarks Broder, og Ekrovark mistænkes nu for at ville hævne sig med at dræbe Uvdloriark eller Osarkrark. Endelig nærer Osarkrark det maaske forfængelige Haab, at han blandt Slægtsfrænderne mod Syd (i Upernivik eller andet Steds) kunde finde en Kvinde at gifte sig med. I Osarkrarks Land er Kvinderne i Mindretal, og til hans Glæde erfarer han af os, at i dansk Vestgrønland er der langt flere Kvinder end Mænd. Undertiden fabler Osarkrark ogsaa om, at han kunde lide at drage med os til vort eget Land, saadan som Uivsagavsik var med Peary i Amerika. Vi har lovet Osarkrark at gøre alt for at tage ham med til Upernivik — videre kan vi ikke række os. Men Osarkrark tvivler ofte om, at vort Løfte er alvorligt, thi de fleste af Pladsfællerne forsikrer, at vi andre bare vil holde Osarkrark for Nar eller maaske vil slaa ham ihjel, naar han er paa Vej med os mod Syd. Hvor ofte vi end lover Osarkrark, at han nok skal komme med os, naar han fremdeles selv har Lyst, tror han det dog ikke. Han er saa uvant

med, at Folk holder Ord over for ham; des smukkere er det af ham, at han yder os saa megen Hjælp i vore huslige Forhold her paa Saunders-Ø. Hans Renlighedssans rangerer rigtignok under Gabas, alligevel gør Osarkrark sit bedste for at hjælpe med at holde Hus og Klæder i Orden.

Munter og spøgefuld er den lille Osarkrark; kaad som en Hundehvalp kan han sprælle i sin Pose, blot han kan faa os til at le. Han spøger med vor Sult, vor Fattigdom, vor Ensomhed. „Vi er rigtignok en yndig Samling Mandfolk heroppe — allesammen uden Koner!“ siger han om sig selv og os, naar vi selv maa sidde og gøre Lamperne i Stand og gnide Kamikkerne.

Kriolugtôk.

Naar Vejret var altfor koldt, kunde Osarkrark i de sølle Klæder, han besad, ikke færdes meget udendørs og altsaa ikke være med paa Fangst. Omsider fik vi da samlet Skind nok til, at ogsaa Osarkrark kunde blive klædt nogenlunde varmt paa. Men kunde han ikke gaa ud og udrette noget nyttigt, fandt han altid paa Arbejde hjemme. Ledig kunde han ikke finde sig i at være. Gerne vilde han koge vor Mad, og altid spiste han selv den mindste Part. En Gang, han stod og kogte et Par Ryper, sagde han: „Jeg maa ikke spise Ryper.“

„Hvorfor?“

„Fordi jeg heller ikke maa spise Harer.“

„Hvorfor?“

„Fordi jeg bliver syg, hvis jeg spiser dem?“

„Hvorfor?“

„Fordi jeg er saa ung — de unge maa ikke spise saadan noget!“

„Hvor gammel er du da?“

„Det ved jeg ikke.“ (Og saa ler Osarkrark i inderlig Forbavselse over vort Spørgsmaal.) „Saadan noget regner vi sandelig ikke ud!“

„Er du paa Alder med Odark for Eksempel?“ (Vi mener, at Odark er ca. 25 Aar. Odarks Moder har nemlig snittet ind i en Pind en Række Streger, der betegner alle de Somre og Vintre, hun erindrer at have oplevet efter Odarks Fødsel.)

„Jeg er en Vinter ældre end Odark, men jeg har ikke fanget alt“ (Eksemplarer af alle Dyrene heroppe), „derfor maa jeg ikke spise alt.“

Agpalinguark oplyser os imidlertid om, at Osarkrark har fanget alt, endogsaa Bjørn. Og vi forstaar nu, at Osarkrark ikke har villet spise af Ryperne, fordi han ved, hvor megen Pris vi andre sætter paa Rype heroppe, hvor den er saa sjælden og især om Vinteren saa vanskelig at faa fat i. Saa hensynsfuld og offervillig er vor ny Husfælle.

Glad som et Barn kan Osarkrark blive, naar vi af vor Smule Redskaber forærer ham et og andet: et Knivsblad, en Stump Fil, en Træsplint til Piskeskaft! Bøsse ejer Osarkrark ikke, og hans højeste Ønske er at blive Ejer af en saadan Herlighed. I den Anledning sagde han en Dag: „Det, som man ikke har, de Ting vil man altid saa gerne erhverve sig, og en kort Tid er man saa forfærdelig glad for dem, men snart bliver man ligesom ked af dem. Men hvordan kan det dog være, sig mig det, at man saa hurtigt bliver ked af Ting, som man en Gang saa gerne vilde have!“

Og som Osarkrark saa kan lyske vore Pelse! Ingen kan som han drive Bestanden frem af de skjulte Dybder, og med stor Behændighed dræber han hvert Stykke Utøj, der kommer til Syne. Tidt sad han med en af vore lasede Underskjorter til systematisk Gennemsyn, og henrykt var han, naar han med Aftenens Jagtudbytte slog en tidligere sat Rekord. En Aften havde han med Flid gennemgaaet Rasmussens Underskjorte, og da han var færdig, og vi spurgte ham om Resultatet, svarede han med sit karakteritiske Humør og et skuffet, halvt foragteligt Udtryk i sine poliske Øjne: „Aa, der var kun en lille Smule — spredt Fangst!“

Undertiden vaagnede han om Natten og kastede sig paa sit Leje

og raabte: „Lusene æder mig!“ Han var plaget selv af disse Uvæsener endnu mere, end vi andre, men fik aldrig Tid til rigtig at rense sig bare for at hjælpe os.

Medens jeg i Almindelighed kaldtes „den ældste i Huset“, benævnede vor gode Ven, Marsanguark, mig bestandig „min store Fætter“. Osarkrark havde optaget dette Ord og kaldte mig altid saadan baade i Tiltale og Omtale. En Gang, da der var nogle Gæster heroppe, kaldte jeg, noget beskyttende, Osarkrark for min Plejesøn. „Naa-aa“, sagde han, „det er nok snarere dig, der er min Plejesøn, du som endnu ikke ordentligt har lært at tygge Spæk til Lampen,“ og Osarkrark sendte mig et mildt bebrejdende Blik fra sine skelende Øjne.

Til Osarkrark blev vi alle efterhaanden knyttede i et taknemmeligt Venskab. Blandt alle de opofrende Kammerater, vi vandt blandt Polareskimoerne, var Marsanguark og Osarkrark de uegennyttigste, men Osarkark den følelsesfuldeste og mest hengivne. „Jeg holder af jer,“ sagde Osarkrark altid, naar vi spurgte ham, hvorfor han var saa meget for os. En Gang imellem kunde han blive gnaven, navnlig i Debat om Hundene. Han mente selv, at han var en svært dygtig Hundekusk, og Rasmussen udtalte forresten en Gang, at han aldrig havde set noget Menneske føre saa flot en Pisk som Osarkrark. Men paastaaelig og stædig i Opfattelsen af, hvordan en Hund skulde behandles, var Osarkrark naturligvis nu og da som alle dygtige Hundekuske. Længe ad Gangen surmulede han imidlertid ikke, hans gode Humør og elskelige Karakter fik hurtigt Overtaget igen.

Med en saadan Kammerat i vor Midte gled mange Uger af Mørketiden fornøjeligt og udbytterigt hen. Hans Ord var aldrig ligegyldige, der var en egen Livets Visdom i hans Tanke og Tale.

Vi ventede alle med Længsel paa det nye Islæg. Isen vilde betyde Fangst af Hvalrosser, Færdselsvej til Nabopladser, Adgang til fjærnere liggende Køddepoter, Velstand og Samkvem, Liv og Røre. Selv forberedte jeg mig paa at rejse nordpaa til Inglefield-Gulf. Hvis Isforholdene deroppe blev gunstige, havde jeg til Hensigt at forsøge at naa op til Kap Alexander og med en eller to Eskimoere til Ledsagere at trænge frem til Etah og Anoritsork, hvor der sagdes at ligge nogle mindre Forsyninger fra Pearys Tid. Tillod Isen en Slæderejse tvers over Smith Sund, vilde jeg søge over til Bakkehalvøen,

hvor der i Pearys gamle Overvintringshus var baade Kiks, Daasekød og fremfor alt Petroleum. Til vor Hjemrejse til Upernivik kunde især Petroleum blive os til Nytte. Men Islæget syntes at komme sent i Aar. I 1891 havde Peary fast Islæg allerede i Begyndelsen af Oktober, hvad der vel nok var usædvanlig tidligt. Til Gengæld havde han i 1893 først brugbart Islæg i Begyndelsen af November, hvad der maaske var usædvanlig sent. Et middelgodt Isaar skulde altsaa give fast Islæg omkring den 15.—20. Oktober, hvilket ogsaa svarede til Eskimoernes Angivelser om Solstillingen; de siger nemlig, at der plejer at være Islæg „en halv Maanedstid, inden Solen er borte“.

Polar-Eskimoer paa Rejse. Fot.

Udrustningen til min forestaaende Slæderejse bestod blot i frossent Hvalroskød som Proviant og en ny Rensskindspels, nye Kamikker samt nye Hundeskagler. Rensskindspelsen var syet af Skindet af en gammel Tyr, som Marsanguark nu i Efteraaret havde skudt oppe paa Stor-Øen. Skindet var daarligt beredt, tykt og meget stift. Pelsen var overmaade varm, jeg kunde sove ude i den; men til Gengæld var den generende tung at arbejde i, jeg kom i Transpiration, naar jeg sled bag Slæden, Skindet blev opblødt og slattent, og faa Minutter efter, at jeg havde sat eller lagt mig, frøs Pelsen stiv som Is om mig. Desværre var Skindet af „Viggo“ — et usædvanlig fint og blødt Hundeskind — gaaet tabt under den store Storm; Skindet hang nemlig i de Dage til Tørre i Kales og Asivarks nu ødelagte Hus.

Kamikkerne var syede af en af den grønlandske Kommissions gamle Vandskindsposer og indvendigt forede med Rensskind i Skaftet og Hundeskind i Foden.

Da Jørgen nødigt vil med paa min Slæderejse mod Nord — han er vist ikke rigtig rask — bestemte jeg mig til at vælge Gaba som Ledsager. Jørgen kan ogsaa gøre mere Nytte her hjemme i Huset hos Moltke, hvis Rasmussen tager mindre Ture ud til Nabopladserne for at samle Proviant og Skind.

Dag efter Dag maatte imidlertid Slæderejserne udsættes. Ofte

Bopladsen Umanark.

havde vi brugbar Tyndis og ventede kun paa et Døgns rolig Frost, men saa fik vi Kuling, og Isen brød op igen. I denne Ventetid blev der ikke arbejdet hjemme i Hulen med samme Ro som ellers. Rejsefeberen laa os alle i Blodet, ja endogsaa Moltke havde, medens vi syslede med vore Slædeforberedelser, faaet saa stærk Lyst til at komme ud med en Tur, at vi bestemte os til at køre ham over til Umanark paa nogle Dages Besøg hos Panigparks, medens jeg rejste videre mod Nord. Moltke var nu saa godt som færdig med sin store Række Portrætter af Eskimoerne, ældre og yngre Personer, Mænd og Kvinder, samt Tegninger af Dragter, Redskaber og Boliger. Maatte det nu lykkes os at faa denne Samling bragt velbeholden til Danmark, saa bliver der vel ogsaa Mulighed for at faa den afhændet samlet til et Museum, hvor den foruden sin kunstneriske Betydning

vil eje betydelig etnografisk Værdi. Det vilde være Synd, om dens enkelte Billeder skulde spredes*).

Overgangen fra Oktober til November blev en sløj Tid. Vejret var raakoldt og fygende, og Ernæringen utilstrækkelig. Lamperne kunde vi heller ikke holde brændende, men sad i Mørket det meste af et Par Døgn paa Grund af Spæk-Mangel. Vi havde „mørk Arrest paa indskrænket Kost“. Men en dejlig Tid til Samtale var saadanne Døgn. Goethes Faust, som Moltke lige havde faaet færdiglæst, gav Stof til timelange Samtaler. Vi kunde ligge en Nat igennem i Soveposerne og holde Passiaren gaaende om Æmner, hvis sublime Poesi stod i skærende Modsætning til vor egen øjeblikkelige Fattigdoms-Prosa. Alligevel fandt ingen af os Tilværelsen altfor generende, vi syntes Livet indholdsrigere her end noget andet Sted i Verden; i denne vor enkle Tilværelse ligesom afklaredes vore Tanker, vi mente ingensinde før som her at have haft saa gunstig Lejlighed til at studere os selv og Livet.

Naturligvis, en Smule trykket blev Humøret, naar man om Natten laa skælvende i sin Sovepose, og Sneen føg ind i Sovekammeret gennem de Huller i Tagskindet, som Hundene Gang paa Gang gnavede. Ogsaa fra den utætte Væg og Vinduet, som vi aldrig kunde holde ordentlig tilstoppet, strøg Sneen ind. Sneen lagde sig ofte alenhøjt i Hjørnerne af Hytten og dækkede vore Soveposer. Hundene hylede af Sult og Kulde udenfor, hver eneste Nat brød et Par af dem ind i Kammeret til os og gjorde Forsøg paa at stjæle, hvad spiseligt her fandtes. Altid maatte vi hænge vore Kamikker og Pelse op under Loftet, thi ellers risikerede vi, at disse vore uundværlige Klædningsstykker „gik i Hundene“. En Nat var min nye Alkeskindspels, som jeg skulde have baaret inderst paa Kroppen, og til hvis bløde, varme Selskab jeg havde glædet mig saa meget, falden ned fra Loftet, og en Hund, der slap ind i Kammeret, flygtede med den: 5 Minutter efter var Pelsen ædt. Ogsaa flere Par Kamikker kom til at gøre ufrivillig Tjeneste som Hundefoder. Mange Gange maatte jeg, der laa yderst paa Briksen, springe halvpaaklædt eller næsten nøgen ud af min Pose og med Piskeskaftet i Haanden jage Hundene ud og forfølge dem langt udenfor Huset og skælde og smælde for at jage dem

*) Ved Ekspeditionens Hjemkomst købte Carlsbergfondet denne Række Portrætter, som nu er ophængt i Nationalmusæet i København.

Ung Pige.

Skræk i Blodet. Det var os umuligt at holde Døren tæt tillukket, vi forsøgte med Sten, med en Jerntønde, med Slæden, med Kasser, med Teltskind — alt kunde Hundene rive fra igen ... Efter saadan en hastig Udrykning nød jeg rigtigt Soveposens Varme, naar jeg igen fik rullet mig til Leje, laa og mærkede de stivnede Lemmer blive myge og følsomme paany, inden jeg sov ind fra mine mange huslige Bekymringer.

Om det var Sulten eller Kulden eller vore mange Spekulationer for at forberede Slæderejserne, véd jeg ikke, men i de Tider drømte vi alle de besynderligste Fantasier om Natten. Altid, naar vi vaagnede om Morgenen, havde enhver især en besynderlig Drøm at berette om. Oftest gik Drømmene hjem, og næsten altid var deres Indhold foruroligende. Men ogsaa en sød Drøm om Borddækning med hjemlige, kære Retter gik sin Runde iblandt os og var af oplivende Virkning. Brød og Smør, Pølse, Ost og anden Slags jævn, borgerlig Mad saa' jeg udbredt paa en hvid Dug, og jeg maatte spise deraf, hvad jeg lystede ... Ja, dejlig vilde den Dag blive, da en saadan Drøm gik i Opfyldelse!

Naar Vejret gik med Vælde udenfor, og Vinden peb gennem alle Sprækker, blev vi ofte liggende 24 Timer i Træk; kun maatte jeg op Morgen, Middag og Aften for at tage Vejrobservationer. Tiden gled saa dejligt i ét, naar man saadan laa i Mørke, og Maven kunde klare sig med mindre, naar man laa, end naar man var oppe.

Men gjorde det onde Vejr en Pavse, og vi kom op, og vi kunde faa fat paa en Klump Kød, blev det en festlig Time, naar Gaba ude i Gangen over et Baal af Spæk og Smaapinde kogte Middag, saa Em og Røg hvirvlede op om hans sværtede Skikkelse og tvang hans Øjne i Vand. De røde, blafrende Flammer, dette vilde Baal i Mørket, Duften af brændende Træ, Skikkelsens Skygge mod den sært belyste Væg betog os stærkt. Og alle vore Smagsnerver vibrerede af Madlængsel. Det var lige før Jul ... Jul, ja Julestemning var her. Dyb, dyb Vinter om os.

Midt i en saadan Stemning blev Dørforhænget trukket til Side, og gamle Asivark viste sit altid tænksomme, bekymrede Ansigt. Der var altid noget i Vejen, naar Asivark kom. Denne Gang var det Agpalinguark, hun vilde have fat i. Hundene havde om Natten oprodet Agpalinguarks Moders Gravdysse, havde iturevet og ædt Skindet omkring Liget, ja havde endogsaa holdt Maaltid paa selve Liget. Det var et uhyggeligt Budskab. Agpalinguark maatte ud og hen til Graven og dække det halvt fortærede Lig til igen med nye Sten. Ingen andre Eskimoer turde hjælpe ham.

Den sidste Dag i Oktober frøs det mere, end det havde gjort i lang Tid. Om Aftenen havde vi 10° Kulde, Sneen sang under hvert Skridt. Vor nordre Husgavl var nu ganske tilsneet og alle Fugerne

Drengen Allakratsiark.

føgne til. Af sammenblæste Snedriver udskar vi vældige Blokke og begyndte at ombygge Huset med en fast Snevold. Skyerne, der længe havde draget sig tungt og truende over Egnen, var ved at udtyndes, kun i hele Vesthorisonten laa der en lav Banke med svagt rødlige Konturer. Nu var der ingen synlig Sol længere men godt Lys et Par Timer midt om Dagen.

Alle Eskimoerne var saa glade for den megen Sne, der var kommen, thi den styrkede paa Isen. To Hvalrosser var synlige derude, men endnu kunde man ikke køre mange Alen fra Land. Snart vilde der imidlertid blive Is og Fangst. Desværre var der i næsten alle Eskimohytter under den almindelige Kødmangel bleven slagtet Hunde.

Rasmussen og jeg kørte med vore to Nansen-Slæder langs Fjærens Is et Stykke mod Sydøst, men den megen Sne havde blandet sig med det opsivende Saltvand til et afskyeligt Bløde, det saakaldte „Butinerk“, der er alle Hundekuskes og Hundes Rædsel. Men fik vi blot nogle faa Dages roligt Vejr og jævn Frost, vilde man kunne køre paa Isen over til Umanark. Den 9. eller 10. Oktober vilde Maanen, der nu var oppe, forsvinde, og endnu i Maanetiden var det af Betydning for mig at naa op til Inglefield-Golf, thi omkring de Dage kunde det nok ikke nytte at regne med brugbart Dagsskær.

En Oplivelse midt i vor Sultetilværelse var det, at Jørgen den 1. November skød 7 Ryper i Kløften ved Fjældhulen — den eneste samlede Flok, vi nogensinde havde set heroppe. Altid har man Held i Uheld. En Rype til hver Mand — hvilken Rigdom!

Af mine ornitologiske Notitser anfører jeg her et Par Stykker: Den 5. Oktober set en Sneugle. Den 9. Oktober set tre Falke. Den 11. Oktober set en Falk og 4 Ryper, og endnu saa sent som den 26. Oktober set en stor Edderfugl i en Vaage til Søs . . .

Stadig havde vi mange besøgende Eskimoer i vor Hule. Mest indfandt Gæsterne sig i Mørkningen (d. v. s. ved 2—3 Tiden om Eftermiddagen), og saa blev de gerne hos os 5—6 Timer. Samtalerne drejede sig mest om Varslerne for den kommende Vinter. Man trøstede sig selv og os paa det bedste, men alligevel havde ingen synderlig Tillid til, at den første Del af Vinteren vilde bringe gunstige Isforhold.

Jørgen havde gjort den nye Opdagelse, at Melet fra „Gjøa“, af hvilket han forgæves havde villet bage Brød, bedre lod sig koge til Klejner. Af Mel og Vand lavede han en Dejg og formede den i Klejner, der blev kogte i noget Margarine, vi havde faaet fra „Gjøa“. Næppe tror jeg, at Jørgens Klejner vilde blive gouterede i Danmark, maaske ikke en Gang i dansk Vestgrønland, men her paa Saunders-Ø stod de i saa høj Kurs, at Eskimoerne flokkedes i vort Hus, naar det var rygtedes ned, at her bagtes Klejner. Uddelingen af dette

Lækkeri foretoges efter de strengeste Retfærdighedsregler, og pudsigt var det at se Ekspeditionens Deltagere og vore Gæster gemme de tildelte to—tre Klejner og kun af og til tage en af dem frem og bide en Mundfuld deraf.

Med en saadan sølle Klat indfedtet Meldejg kunde vi tilkøbe os Kobberem, Hvalrostand, betale Syning af Pelse og Pasning af Kamikker — og det mærkelige var, at vi selv fandt Betalingen kongelig, thi med stor Overvindelse afstod vi, hvad der var os selv saa kært som Dessert til det sejge Hvalroskød.

Osarkrark og Marsanguark, der gentagne Gange havde modtaget et Par Klejner af os og gemt dem, viste os et rørende Træk paa Opofrelse, idet de senere kom og forærede os Klejnerne paa en Tid, da vort Mel var sluppet op, og vor Helligdagstilværelse af den Grund var sørgeligt til Ende . . . Marsanguark og hans Kone Merkro havde altid deres lille Barn med, naar de besøgte os, og kønt var det at se deres Forældrekærlighed overfor den lille, der iøvrigt ikke rigtigt vilde trives og var underligt vissen og sygelig.

„Hvor gammelt er nu dit lille Barn?“ spurgte jeg Merkro.

„Tre Maaner vistnok“, svarede hun.

„Ja,“ tilføjede Marsanguark, „den tredje [nemlig Maane] er der ude nu.“

Kale bragte os en Dag et Par tørrede Alke til at krydre vor Tilværelse med. Odark havde en Gang et Stykke frossent Sællever med. Saadan søgte vore Venner altid at glæde os med det lidet, de selv besad.

Den 3. November købte jeg for en Forladeriffel 5 Hunde af Elenguark, nemlig en stor, stærk, vild, hvid Hanhund, „den store hvide“ kaldet, samt en hvid Hunhund, en sort Hunhund og to 6 Maaneder gamle Hvalpe. Med disse Hunde og mine egne 4 havde jeg Udsigt til at faa dannet et rigtig godt Spand, men Prøveturene over Sletten og langs Fjæren var et slidsomt Arbejde, thi „Bismarck“ og „Abel“ røg hvert Øjeblik sammen i bloddryppende Kamp med „Den store hvide“.*)

De følgende Aftener var vidunderligt skønne. Maanen skinnede

*) „Den store hvide“, Krekordorsuark, blev i Juni 1904 hjemsendt fra dansk Vestgrønland til Zoologisk Have i København, hvor den opholdt sig til Juni 1906, da den toges med paa „Danmarks-Ekspeditionen til Grønlands Nordostkyst“.

Nordlys. Motiv fra Christianshaab.

blank og kold fra klar Himmel. Alt var Stilhed, Renhed og Højtid. Selvforglemmelsen griber og udsletter en, man gaar ubevidst helt op i denne døde, vide, mystiske Natur.

Den 4. November havde vi smukke Nordlys. Herom skriver Moltke, der fra sin Deltagelse i to danske Nordlys-Ekspeditioner [til Nordisland og Lapmarken] har megen Interesse for Nordlys-Fænomemer, følgende i sin Dagbog:

„Om Aftenen, da jeg omtrent Kl. 9 tilfældigvis kom ud, blev jeg straks slaaet af en ejendommelig Belysning — Stemning over Luft og Land. Himmelen var overskyet undtagen en smal Lysning c. 8° bred 4—5° over Horisonten i Syd. Det var næsten Fuldmaane, men denne saas ikke. Et hvidligt Lys indhyllede alt i diset Klarhed. Det var som om Sneen, der næsten dækker hele Landet og store Dele af Isen, var selvlysende. Som om Luften var en bølgende, lysende Masse. Ja! Som om hver Genstand udstraalede svagt Lys. Det forekom mig — men det kan ogsaa skyldes Kontrastvirkningen — at mine Fødder — naar jeg under Gangen førte dem frem — var lysende.

Der var kort sagt denne underlige Stemning, som kun ses i arktiske Egne og som Direktør Adam Paulsen mener skyldes Nordlys, da han altid under saadanne Forhold har kunnet konstatere Nordlyslinjen i Luftspektret. Desværre har vi intet Spektroskop med, saa jeg kunde ikke afgøre, om den ogsaa var synlig iaften, men jeg føler mig overbevist om, at den var det.

Maanen stod i S. S. O. og udsendte et kraftigt Lys, som i Lysningen mod S. havde et dødt terrakottafarvet Skær, som fra en mægtig Jordbrand. Skyerne (Stratus og Alto Cumulus) var meget forskellige i Tykkelse, saaledes at de paa de tykke Steder var næsten uigennemtrængelige for Maanelyset — og saaledes var det over største Delen af Himmelen — hvorimod Mellemrummene var mere gennemskinnelige og derfor dannede lysere Baand om de mere fortættede Skymasser.

I Syd saas Stratus af mælkehvid Farve og dannede Ramme om den rødlige Lysning.

I en mørk Skymasse i S. O. c. 50° over Horizonten blev jeg opmærksom paa en lys Plet, som fangede mit Øje, fordi det forekom mig, den adskilte sig fra de lysende Baand. Jeg blev staaende og iagttog Fænomenet. Min kritiske Sans var meget vaagen, da jeg af Erfaring fra to Nordlysekspeditioner ved, at man i Maaneskin let lader sig be-

drage. Langsomt udviklede Lyspletten sig og antog Form af et slynget Nordlysbaand med rødlig Underkant. Det forekom mig, at jeg bestemt kunde se Nordlysstruktur (Straaler) og at Fænomenet stod *under* Skyerne. Der var Bevægelse i Fænomenet om end kun ringe. Jeg skyndte mig saa hurtigt som muligt tilbage til Huset, da jeg vilde have, Mylius-Erichsen ogsaa skulde udtale sig om det formentlige Nordlys, men da jeg naaede derhen, havde Fænomenet forvandlet sig til sin oprindelige Skikkelse — men havde stadig en anden Karakter end de lyse Mellemrum. Mylius-Erichsen mente ogsaa, at der var noget nordlysagtigt ved Lyspletten.

Da jeg omtrent to Timer senere kom ud, hvilede den samme mystiske Stemning over Landskabet. Himmelen var som stivnet — som malet med Limfarve. Kun ringe Bevægelse i Skyerne saas. Maanen stod nu i S. S. W. og var synlig gennem Skyerne. Paa den sydlige Del af Himmelen saa jeg nu flere Nordlysbaand med letfarvet rødlig Underkant. Denne Gang forekom de mig ikke at staa under, men i Skyerne — mellem Skyerne. Fra nogle Skyer udgik Straaler og Straalebundter af hvidlig Farve.

Da jeg ved 2 Tiden om Natten saa ud, var Himmelen tilsløret med en jævn, ensartet, melet Dis.

Kun i Syd var der en Skybanke."

Den 5. November troede vi at turde foretage Slædeturen over til Umanark, og Moltke klædte sig i den Anledning varmt paa og fulgte ned til min Slæde, hvor han anbragte sig i en Sovepose. Rasmussen kørte for, og mange Eskimoer fulgte; sidst kom jeg med Moltke, — det galdt jo nemlig om at faa Isen prøvet, inden Slæden, der bar Moltke, kunde sætte over den. Den gamle sammenstuvede og sammenfrosne Is var stærk nok omend ikke let at køre, men Nyisen slog Revner overalt, hvor vi kørte frem; den seige, tynde Skorpe bøjede sig dybt under Slædejernene, ja man kunde fra Slæden se Isen bue sig under Hundenes Poter, — brast den, vilde et koldt Bad og en yderst kritisk Situation blive Følgen. Men Hundene havde instinktmæssigt den Vane at sprede sig i Spandet, naar de kom paa Tyndis, ja, de satte endogsaa Fødderne langt fra hinanden, saa deres Legems Byrde fordeltes paa den størst mulige Flade. Det gælder om at komme hurtigt og behændigt over de tynde Steder, den ene Revne efter den anden skar imidlertid ind til Land og foraarsagede Stans-

ninger og Omveje, og tilsidst, da vi var naaede helt hen til Gabas Næs, bag hvilket Maanen hævede sig og beskinnede Isvejen langt over mod de blege Bræer, indsaa vi, at Umanark endnu ikke kunde naas. Tilbagerejsen blev nødvendig. Det er altid deprimerende at vende om. Nu havde vi alle glædet os saa meget til at komme paa Farten og Moltke især til at se nye Mennesker om sig, gøre nye Iagttagelser for sin Kunst. Tilbage rejste vi derfor trætte og mismodige. Saa tynd var Isen, at den mindste Storm vilde skære den op. Og hvor længe kunde det saa ikke vare, inden den blev bundet igen. Hjemme paa Saunders-Ø var der Sultetid. Og Fjældhulen blev kold og uhyggelig nu, syntes vi.

Først den 8. November om Middagen stod jeg rejseklar igen. Denne Gang skulde alene Rasmussen og Gaba med. For Moltkes Udflugt var der, beklageligt nok, foreløbig sat en Stopper: saa længe Isen ikke var afgjort sikker, turde vi ikke risikere at køre ud med ham.

Nu vilde jeg altsaa forsøge igen at naa via Umanark eller tværs over Sundet op til Kap Peary, videre til Fitz Clarence Rock og enten uden om Kap Parry eller over Tyndallsbræen til Netschilivik ved Whale-Sound. Gaba skulde paa hele Rejsen være min Ledsager og sammen med mig, om det var muligt, krydse Inglefield-Gulf og gøre Fremstød mod Pearys Depoter. Stort Haab om at naa saa vidt havde jeg dog ikke. Rasmussen gjorde os blot foreløbig Følge, idet han vilde vise os et Depot af Renskød, som han og Imerarsunguark fra deres Efteraarsjagt havde sammenbragt paa en Fjældryg ved Granville-bugten. En Del af dette Renskød skulde vi have med som Rejse-proviant.

Isen over Wolstenholm-Sound var ikke en Tomme tyk og endnu blød og vaad. Paa sine Steder, hvor den kun var et Døgn gammel, laa den sort og blank som en Vaage; over Strækninger af flere Dages Styrke havde Rim lagt sig som Isnaale, der ødelagde Hundenes Poter. Paa saadan Nyis glider benskoede Slæder betydeligt lettere end Slæder med Jernskoning; denne binder nemlig. Lydeligt hørte vi Isen knage, pragtfulde Stjerner og langt hendrønende Revner dannede sig i Isen, hvor vi kørte frem. Store Partier af Isen malede rundt for Strømmen og skurede Kanterne mod Naboflagerne i klinger Musik som af Glasklokker. Enkelte Samlinger af Isfjælde kastede lange

Skygger i det hvide Maaneskin. Nattetemperaturen naaede ned til ÷ 16,5, men i det stille Vejr generede Kulden ikke. Der er en velgørende Friskhed over en saadan Sæsonens første Slæderejse, man bliver saa let i Sindet, saa fuld af lyse Forhaabninger, ingen Ting synes uoverkommelige, Hundene springer muntert tiltrods for de saarede Trædepuder. Men forsigtigt skal man fare frem, thi Slæden er ikke nem at bremse paa den glatte Is, og før man véd af det, kan man brase igennem paa et tyndt Sted eller stryge ud i en Vaage. Den meste Tid maa man lade en Mand, helst paa Skier, gaa foran med et Tokkejern i Haanden og prøve Isen, inden der køres paa den .... Til Umanark kunde det ikke nytte at køre, thi det klare Vand omgav Landet derovre. Vi holdt altsaa over til det Fastland, der ender i Kap Peary, men først, da vi var komne ind i Granville-Bugten, følte vi solid Is under Slædegængerne. I nogle vældige Driver Sne i den første Bugt, skraas over for Witzanskys Bræ, holdt vi Slæderne an og tog en kort Hvile i Poserne. Aanden frøs i Skægget; der var ægte Vinterstemning i vor Lejr . . . Hen paa Formiddagen, men i svag Belysning, gik vi til Fjælds med et enkelt af Forspandene og naaede, ca. 1000 Fod oppe paa det nemt tilgængelige Plateau, det deponerede Renskød. Med sikkert Instinkt havde Rasmussen fundet Fjældkammen, hvor Kødet for et Par Maaneder siden var lagt i Stendysse . . . Da vi ikke siden vor Afrejse fra Fjældhulen havde faaet hverken vaadt eller tørt, smagte naturligvis det raafrosne Renskød og især Marven i Løbene vederkvægende godt.

Isen under Landet Norden for Granville-Bugt var slemt opskruet, da vi hen imod Aften naaede derover og havde haabet paa fortsat gunstigt Føre. Den forrige Maaneds sydvestlige Vinde havde naturligvis pakket Masser af Brokker og Skrueis sammen om alle Næssene, og noget mistrøstige i Humør gjorde vi Holdt ved nogle smaa Husruiner overfor Kap Peary, omtrent der, hvor jeg i August Maaned med Kajakkerne havde hentet Rasmussen. Hundene var tilmed urimelige, helt uregerlige, den erotiske Djævel havde besat dem, og saa nytter intet Skældsord, ingen Pisk, ingen Art Tugt. Efter nogle faa Timers Hvil i et Par nedfaldne, forlængst forladte Husruiner — Krolutinguarks Fader skal i sin Tid have bygget den ene af Hytterne, hvis indvendige Skelet er lutter vældige Hvalhvirvler og Hvalskulderblade (antageligt af et Drivaadsel) — var vi rejseklare igen. Rasmussen

tog hjem til Saunders-Ø, Gaba og jeg samt Iggienguark og Pualuna, der nu var stødte til os, fortsatte langs Kystens grimme Uføre op til Booth-Sound og ind omkring Fitz Clarence Rock — en dejlig, fritstaaende Klippepyramide midt for Sundets Indløb — og indtil Foden af Tyndall Bræ. Jo længere vi kom ind i Bugten, des bedre blev Isen, og helt inde under Bræen var den glat og blank. Over en tilsneet Ende-Moræne kom vi nemt op paa selve Bræaffaldet, der i Smaabølger faldt nogenlunde jævnt af mod Sundet. Men jo længere vi kom op paa Bræen, des mere snedækt var den, og dybt og blødt var tilsidst det Snelag, gennem hvilket vi maatte ælte os stadigt højere og højere op. Toppen maalte jeg med Aneroïd-Barometer til 3,450 Fod.

Det var om Morgenen den 10. November. En bleg Halvmaane var det eneste Lys paa vor Vej, Vinden kom svag men bidende fra Nord, og helt forfriskende var det oppe paa Bræetoppen at møde dens kolde Aandepust. Vi var saa varme og trætte af Slid, og Hundene havde de sidste 3—4 Timer ikke været til at drive frem. En Time hvilede vi paa Slæderne, inden Nedfarten begyndte. Sneen stod i Røg efter os, da vi med alle Hundene forspændte og med et Ben ud til hver Side af Slæden som Bremse og Styr fór ned ad de tilsneede Bratninger. Paa godt og vel en Time var vi fra det højeste Plateau naaede ned til Havisen inderst i Barden-Bugt under Kap Powlett. Ingen Rejse kan i Hastighed og Spænding maale sig med Slædekørsel for fuldt Spand ned ad en nytilsneet, bølgeformigt skraanende Bræryg, der fra flere Tusinde Fods Højde ofte med Bratningsvinkler paa 30—40° fører ned til Havisen. Man ser intet bag sig og bare faa Alen frem for sig, undertiden ramler man sammen med den forankørende Slæde og trimler med indviklede Skagler og hylende Hunde en Snes Alen videre, inden det lykkes at faa stanset. Der er en besynderlig Modsætning mellem det lange Stræb for at naa til Tops og de flygtige Minutter, under hvilke man suser ned.

Netschilivik hedder Bopladsen inde i Barden-Bugt omtrent ude ved Whale-Sound. Her har Tqrngé, Asayuk, Ingapaluk og den fattige Kridla (ham med Flyttelæsset og den ene Hund inde fra Kangerdlugsuark) deres Vinterhuse. Stor Forbavselse og virkelig Glæde vækker vort Besøg. I Mørket kommer alle farende ud af de oplyste Smaahytter. Pladsens Hunde hyler øredøvende vore Spand i Møde, Klynger

Hvalrosser paa et Skær. Motiv fra Tesseralik.

af Børn gemmer sig bag de voksne og titter frem for at se paa de fremmede Mænd, Tilraab krydses, og hastige Svar afleveres fra begge Sider. Og naar Hundene er spændte fra og har faaet Foder, og Slæderne er satte op paa en af Fjærens vældige Sten, der danner et Slags Stillads og Kødkammer, bliver man, fulgt af de flest mulige, der kan trænge sig gennem Husgangen, ført ind i et af Husene, og naar en passende obligatorisk Genértheds-Tid er gaaet, forsynet med Pladsens bedste Delikatesser. Inde hos Torngé sad Gaba og jeg under en Krydsild af Spørgsmaal om Fangst og Forhold paa Agpat-Øen beværtede med Sælkødsuppe, kogt Rævekød og raafrossent Narhvalskød, men først og sidst med Narhvalsmattark af en vældig Narhvals Bagkrop, hvilken Torngé straks havde hentet fra et Depot inde under Bræen. Saa store Portioner Mattark havde jeg aldrig før fortæret, Skive paa Skive paa et Par Haandfladers Størrelse skar Torngé ud af det lækre, lyserøde Spæk. Mattarken paa Narhvalens Ryg er sort og smager særdeles delikat; tilmed havde denne Narhval, der var fanget tidligt om Sommeren, ligget lidt i Solen til Forraadnelse, inden den var bleven gemt hen i Depotet, og Mattark og Spæk saa vel som Kødet havde en virkelig pikant, forraadnet Bismag og en syrlig, appetitvækkende Duft, der ogsaa forekom os andre charmerende. Desværre lød Pladsfolkenes Beretning om Isen alt andet end tilfredsstillende. Hele Inglefield-Gulf var upassabel, store aabne Vaager afløstes af bestandigt drivende Partier sammenbrokket Is.

Vi var de første Slæder, der kom fra Syd, men fra Nord havde der endnu ingen Forbindelse været.

Vi blev i Netschilivik i tre Døgn uden stor Forandring til det bedre i Isforholdene. Hver Dag kørte jeg ud en Tur paa den Del af Isen, der, omend med Besvær, kunde befares, og gik til Fjælds paa Udkig. I det svage Lys ved Middagstid saa jeg ganske vist ikke langt bort, men dog tilstrækkelig langt til at erfare, at al Rejse videre mod Nord foreløbig var en Umulighed. Torngé beværtede os paa det bedste, og Gaba blev i den Grad en yndet Gæst i Huset, at Kvinderne syede og forærede ham en Rensskindspels. Gaba havde jo aldrig før været heroppe paa disse Strøg, og mange af Beboerne, der havde hørt ham omtale, saa ham nu for første Gang og viste ham megen Opmærksomhed. Pualuna, der ogsaa havde Hus her, inviterede os daglig paa Mattarkstykker nedsyltede fra Sommeren i forraadnet

Spæk, der var hældt i Kajakblærer. Fra Ingapaluks og Asayuks kom der stadigt Invitationer, saa vi gik rundt til de frygteligste Ædegilder. Daarligt ernærede, som vi var fra de seneste Tiders Sulteliv paa Saunders-Ø, forekom Besøget heroppe os som en lyksalig Fraadsetid; vi var begge næsten umættelige.

Alle Beboerne var mig jo gode bekendte fra Forsommerens Slæderejse i Inglefield-Gulf, og vore fælles Minder blev drøftede under bestandig Morskab. Eller jeg maatte fortælle dem om Ekspeditionens Fremtidsplaner og med Gaba til Assistance skildre dem de danske Vestgrønlænderes Vinterliv i Upernivik . . . Fangst var her ingen Ting af. Kridla gik med sin ene Hund stadig paa Jagt ved Aandehuller og kom tomhændet hjem. Pualuna fangede en Dag en hvid Ræv i en af sine opstillede Sakse, og med tydelig Glæde blev han modtaget i sit Hjem, da han bragte det hvide Pelsdyr. Lige saa hyppig som Blaaræven er, lige saa sjælden forekommer den hvide Ræv her paa Grønlands Nordvestkyst. I Modsætning hertil ses Blaaræven næsten aldrig paa det lige overfor liggende Elsmere Land, hvor den hvide Ræv til Gengæld er meget talrig. Det er dog underligt, at dette Sund, der paa sit smalleste Sted mellem Kap Aleksander og Kap Isabella kun er 7 Mil bredt, og som i Vinterens strengeste Tid, naar Isen rækker fra Kyst til Kyst, er Færdselsvej baade for Isbjørne, Moskusokser, Rensdyr og Polarulve samt Harer, danner et Skille mellem de blaa og de hvide Ræve. Ganske vist, fortæller Eskimoerne, ses ogsaa Rævespor paa Isen, men visse Lokalitetsforhold og Ernæringsbetingelser maa der jo være, som holder Blaarævene Øst for Sundet og de hvide Ræve Vest for Sundet. Mærkeligt er det ogsaa, at man aldrig nogensinde ser en hvid Ræveunge hverken det ene eller det andet Sted. Alle Ræveunger er blaa, og hvide Ræve ses kun i fuldvoksne Eksemplarer. Den blaa Ræv har om Sommeren en lysere, næsten graalig Farve; kun i Mørketiden antager Skindet den dybe, blaalige Tone, der for Tiden er i Mode i Pelshandelen . . . Medens jeg omtaler Dyrelivet, kan jeg med det samme anføre, at sønden for Kap Aleksander findes der ingen Moskusokser, og Ulven er i den nulevende Generations Tid kun set tre Gange sønden for Kap Aleksander — antagelig forvildede Strejfdyr.

Af mærkeligt Nyt, der var hændet heroppe, siden vi sidst hørte herfra, berettede man mig følgende: Enken Alleka, der sammen med

sine Børn var de eneste overlevende fra den store Bræulykke forrige Vinter, hvor blandt andet Torngés Fader, Krumangâpik, frøs ihjel, havde i Vinter dræbt et af sine Børn, en Dreng paa 12—13 Aar. Hun og en anden Enke med deres Børn var de eneste, der havde villet leve Vinteren igennem paa Kiatark, hvor de havde store Forsyninger af Søkonger. Men i forrige Uge, netop som den drivende Is mellem Kiatark og Netschilivik et enkelt Døgn var passabelt, kom begge Enkerne og deres paarørende kørende over til Netschilivik og slog sig ned her. De var blevne kede af Ensomheden derovre, maaske havde ogsaa Barnedrabet trykket dem. Enken Alleka havde dræbt sin Søn, fordi han „var bleven uden Forstand". Hun troede ham besat af en ond Aand, og tilsidst turde hun ikke være sammen med ham og havde, medens han sov, listet en Kobberem om Halsen paa ham og kvalt ham . . . Efter de Oplysninger, jeg ved at spørge forskellige Steder fik indhentet, er der Grund til at tro, at Drengen blot har været, hvad man kalder et vanskeligt Barn: stivnakket og uregerlig, maaske lidt ondsindet. Asayuks Kone, Arnafik, der jo ikke selv har Børn, og som fortalte mig Begivenheden, sluttede med at sige: „Var det ikke godt gjort af Alleka, at hun kvalte den besatte Dreng; hun er jo dog kun en Kvinde!" Alleka boede nu her ved Netschilivik i et temmelig ynkeligt Hus sammen med sin ældste og sin yngste Søn, men hver Gang jeg vilde gaa ind i Huset til hende, slukkede hun sine Lamper og lod, som hun sov. Hun vilde aabenbart ikke tale med mig, var maaske bange for, at den hvide Mand vilde kræve hende til Regnskab for hendes Handling.

Da Isen stadig ikke vilde blive fast, og østlige Vinde desuden truede med at føre al Isen til Søs, og Maanetiden nu næsten var forbi, maatte jeg den 14. November, hvor nødigt jeg end vilde, bestemme mig til at vende tilbage til Agpat-Øen.

Jeg tiltuskede mig saa meget Kød, som Gaba og jeg paa nogen mulig Maade kunde fragte paa Slæden, og ledsaget af Torngé og en ganske ung, forældreløs Mand, der kørte med paa Torngés Slæde, begav vi os paa Rejsen mod Syd over Bræen. Denne Gang valgte vi en noget kortere og nemmere Bræ-Rute, der kun gik til 1500 Fods Højde og laa vestligst ude mod det bræfri Kap Parry Land. Slædejernene bandt stærkt i den løse Sne, og flere Gange vendte vi Slæden og beskoede Jernene med optøet Sne. Vi tog nogle Klumper Sne i

Munden, tyggede og smeltede Klumperne og udspyttede Væsken paa Slædegængernes Jern og strøg efter med den hule Haandflade, indtil Væsken var stivnet, og et tyndt Islag overalt dækkede de opridsede Jern. Denne eskimoiske Metode anvendes ofte tidligt paa Vintersæsonen og altid med den Virkning, at Slæden glider bedre. Men Professionen er isnende kold for baade Mundhule og Haand . . . Den 15. om Morgenen naaede vi ud forbi Fitz Clarence Rock og Booth-Sound. Hen paa Formiddagen forsvandt Maanen, og i fuldkomment Mørke kørte vi videre i Haab om, at Hundene kunde følge vore gamle Spor. Trætte, som vi alle var, satte vi os paa Slæderne, og da min Slæde var bénskoet (jeg havde nemlig til denne Tur laant Agpalinguarks benskoede Slæde i Stedet for min egen jernskoede), medens de andre havde jernskoede, var jeg lettest kørende og altid forrest. Isen var mange Steder tynd og bølgede under mig som en dønnende Sø, men Hundene løb hurtigt til, og jeg troede mig sikker... Man bliver døsig af at køre i Mørke, intet er skarpt skelneligt, Tankerne bliver saa trætte af at krese om de faa Emner, Rejselivet efterhaanden giver En til Sysselsættelse, Øjnene falder Gang paa Gang til, tiltrods for at man hyppigt gentager for sig selv, at man ikke vil give efter for Søvnens lokkende Kalden. Imidlertid — jeg maa være falden i Søvn paa Slæden, maaske bare nogle Minutter: pludseligt vaagnede jeg som op af en Drøm om at ligge i noget uendeligt blødt; et Mylder af funklende Stjerner dansede for mine Øjne, ligesom et helt Fyrværkeri afbrændtes tæt ind mod Ansigtet af mig, og da jeg rigtig besindede mig, følte jeg, at jeg laa i Vandet, og at Stjerneblinkene var det fosforglinsende Havvand ved Randen af en Vaage. Endnu sad jeg paa Slæden, eller rettere stod paa den, thi den var med Agterdelen sunket dybt ned, kun den forreste Del var synlig. Gængesnuderne stod lige ret op i Luften støttende sig til den tynde Iskant, over hvilken Hundene stred og stræbte snart halvt i Vandet, snart oppe paa Isen, der brast under dem. Jeg havde frosset paa Slæden, men Vandet forekom mig varmt, og en Anelse om Fare havde ikke faaet Tid til at fæstne sig hos mig, da jeg længere ude paa Isen saa' to Slæder fare forbi og bort fra mig. Da blev det mig med ét klart, at mine Kammerater, der havde været noget bag ved mig, fulgte et andet Spor end det, der havde ført mig ud i Vandet, og at begge Slæder rimeligvis kørte forbi uden Anelse om, hvor jeg befandt mig.

Nu raabte jeg af al Kraft, alt medens min Slæde sank dybere og dybere, saa jeg tilsidst stod i Vand til Armhulerne, og inden jeg be-

Uisagasik.

gyndte at arbejde for at holde mig oven Vande, skimtede jeg, at Slæderne stansede og hørte en Stemme kalde ud imod mig. Mit fornyede Raab vejledede Kammeraterne, og snart saa jeg Torngé komme listende forsigtigt ud over Isen; han stod et Øjeblik og beregnede Afstanden og prøvede Isen med sit Tokkejern, saa smed han sig ned

paa alle fire og krøb frem, som om han listede efter Sæler, og idet han holdt Tokkeskaftet mellem de udstrakte Arme, vrikkede han sig paa en underlig, glidende Maade hen over Isen til Vandet, hvor jeg var faldet igennem. Et og andet Sted laa der en gammel Isblok og støttede Torngés Manøvre, og fra den sidste af disse Brokker i min Nærhed tilkastede han mig en Kobberem, som jeg fik fat i, hvorpaa jeg langsomt lod mig glide over mod Slædesnuderne, der stadigt havde Støtte mod en tynd Iskant. Lettet for Byrden af mig begyndte Slædens Agterdel nu at hæve sig i Vandet og Hundene at arbejde fremover, og ikke mange Minutter efter havde Torngé trukket mig — mellem stadig bristende Tyndis — ind til en gammel og tykkere Iskant, der kunde bære baade ham og mig, og hvor jeg kom op netop i samme Øjeblik, som Hundenes Skagler blev skaarne over af Isen, og Slæden sank tilbage i Vandet . . . Jeg véd egentlig ikke rigtigt, hvorledes det gik til, at jeg snart efter, uden at være plumpet igennem, følte mig oppe paa fast Is. Her sad jeg paa Gabas Slæde, og havde Vandet forekommet mig varmt, syntes Luften mig nu stikkende kold. Jeg var vaad til midt paa Brystet, medens Overkroppen under den tætsluttende Renspels var ganske tør. Renspelsen havde iøvrigt virket som Redningsbælte. Naar man i streng Kulde falder i Vandet med Renspels paa, danner der sig hurtigt over Renspelsens Haar, der hver især er et fint Haarrør, et Isdække, der forhindrer Vandet i at trække ind i Renspelsen. Bedre Redningsbælte eksisterer ikke. Denne Iagttagelse blev mig hurtig klar, og lige saa hurtigt følte jeg, at alle de andre Klæder om mig stivnede. Jeg saa ud, som var jeg iført et Ispanser, jeg lignede en kandiseret Figur. Jeg begyndte at fryse, en Skælven jog Gang paa Gang igennem mig — vi havde nemlig 17° Kulde og en frisk Østen lige ned fra Bræen. Gaba stod ved Siden af mig og forsikrede, at han desværre ingen Klæder havde at hjælpe mig med, men Torngé og hans Rejsekammerat, der paa en vidunderlig Maade havde faaet reddet ogsaa min Slæde op, kom hurtigt til og fik af deres Rejsebylter fremdraget et Par tørre Kamikker. Ude til fri Felt skiftede jeg Kamikker, heldigvis kunde jeg omtrent passe Torngés. Torngé, der var den højeste af alle Eskimoerne, passede aldeles nøjagtigt Fodtøj med mig. Nu var jeg tør i hvert Fald om Fødderne — det var det vigtigste. I en Hast fik jeg mine Bjørneskindsbenklæder og Baysunderbenklæder af, fik den vaade Del af Overpelsen krænget

op og krøb i Gabas Sovepose for at komme til Varme igen. Gaba bankede og gned uden paa Posen og trillede mig for at bringe mit Blod i Cirkulation. Efter en Times Forløb følte jeg mig ganske varm igen.

Alt, hvad der fandtes paa min Slæde, var naturligvis bleven gennemvaadt og stivfrossent. Et Par Aneroïd-Barometre, et Minimumstermometer og et Slyngtermometer fik ved denne Lejlighed deres Bekomst . . . Alene mit Lommekronometer, der hang i en Kobberem om min Hals, tæt ind til den nøgne Krop, tog ingen Skade.

Uheldet medførte en Stansning paa to—tre Timerstid. Saa satte vi os i Bevægelse mod Saunders-Ø, men de sidste Dages østlige Vinde havde løsnet den Is, over hvilken vi paa Opvejen kørte, saa vi maatte følge tæt langs Kysten og gøre en betydelig Omvej næsten helt over mod Umanark, inden vi kunde svinge vesterud til Saunders-Ø. Det tog 8 Timer at komme hjem. Køreturen blev drøj. Undertiden løb jeg bag Slæden for at holde mig varm, men blev hurtig saa forpustet, at jeg maatte kaste mig paa Slæden og puste ud. Naar jeg havde siddet et Kvarterstid eller 20 Minutter, stivnede Klæderne om mig, og jeg skjalv, saa jeg atter maatte op til en Løbetur bag Opstanderne. Saaledes skiftede jeg med Løb og Hvile den ene Time efter den anden. Jeg kørte bagest i de andres Spor, og mine Hunde, der som jeg var afslappede efter Badet, havde ondt ved at følge Trop, men der var ingen Tid at spilde; det galdt om at holde Pinen ud, og ene maatte jeg klare mit Spand og mig selv, thi det er en prisværdig eskimoisk Skik, at hver Mand passer sig selv. Man faar en Haandsrækning, naar det netop kniber aller mest, men ellers maa man ene skaffe sig frem. Kun paa den Maade lærer man at leve og klare sig som Eskimo.

Saadan som Lyset fra Fjældhulen skinnede guligt ud gennem Tarmskindsruden, da jeg endelig over Fjærens Revner og Knolde kørte op ad Kløften, netop med en saa venlig, indbydende Varme, havde jeg altid tænkt mig, at vort Hjem maatte tilsmile den Slæderejsende et inderligt Velkommen. Den Følelse af Ensomhed og Forladthed, som havde hærget mig under den lange Køretur, smæltede bort i Glæden over at have Part i dette Hjem, der nu skulde aabne sin Dør for mig, og over at skulle høre virkelige Venners Stemmer bag disse snetildækte Mure . . . Ved en varm Kop Suppe og kogt

Renskød styrkede jeg mig i mine Husfællers Kres og slap i Søvn, inden jeg ret havde faaet forklaret, hvilket Æventyr jeg havde oplevet . . . Et halvt Døgn efter vaagnede jeg gennemfrisk. Livet er dog en herlig Ting.

Omkring Midten af November, da det sidste Solskær var forsvundet, begyndte Hvalrosfangsten fra Nyis mellem Saunders-Ø og Wolstenholm Ø, ude i Nærheden af Edderfugleøerne og Dalrymple Rock. Mænd fra Agpat, Umanark og Netschilivik, senere ogsaa fra Kap York, samledes paa vor Boplads og kørte hver Morgen ved 4-Tiden ud til Aandehullerne og stod dér i timevis i det kolde Vejr paa den sneklare, nyfrosne, fugtige Is og ventede med Harpun, Lænser og Bøsse paa Hvalrossen, naar den dukkede op i Smaavaagerne for at drage Aande. En kort og hæftig Kamp mellem det vældige Dyr og de smaa Mennesker udspandt sig nu, som oftest med det Resultat, at Dyret dræbtes og blev halet op paa Isen for at flænses og køres til Land; undertiden undslap Hvalrossen, idet den sprængte Fangeremmen, og somme Tider hændte det, at Isen brast med det tunge Bytte, der netop var halet op. Mange Hundrede Pund Føde gik da i Dybet.

Rasmussen, Jørgen, Gaba og jeg skiftedes til at være med ved Fangsten, bruge vore Vaaben mod Hvalrosserne og assistere med vore Hundespand, naar Kødet skulde køres hjem. Vor eneste Ernæring ude paa Isen et halvt Døgn igennem bestod som Regel af frisk Blod og frossent Kød af de nydræbte Dyr. Det var en kold, men hærdende Tørn.

Om Aftenen havde vi altid Hulen fuldstuvet af Gæster. Fortællerne afløste hverandre, Sagn og Beretninger blev nedskrevne; Moltke tegnede, Jørgen og Gaba sad altid med et eller andet Arbejde ved Seler, Skagler, Klæder og Lamper. Selv søgte jeg, nu som før, at faa rede paa, hvilke Erindringer tidligere Besøg af hvide Mænd havde efterladt hos Eskimoerne, og i hvilket Omfang Begrebet om den hvide Races Civilisation og Kulturbestræbelser var trængt ind hos denne Jordens nordligst boende og mindst talrige Menneskestamme. Tillige fik jeg gennem Eskimoernes egne Skildringer Oplysninger om forskellige Sider af Stammens Erhvervsliv og Nomadetilværelse.

Fortællingerne om Pearys forskellige Ophold ved Kysten var

mange og ofte meget betegnende baade for Peary og Eskimoerne. Jeg anfører efter min Dagbog følgende:

Det er den 23. November om Aftenen henimod den Tid, da Hundene tyer i Læ bag Stene og under Snedriver for at faa den første Nattesøvn.

Marsanguark og Panigpark kommer op paa Besøg i vort Hus, netop som vi tænker paa at gaa til Ro. Marsanguark bringer altid Munterhed og Hygge med sig, der udstraaler fra hans djærve Person et godmodigt Lune, en elskværdig Bravhed. Vi holder alle meget af ham, han er vor Yndling fremfor de fleste og betragter sig ogsaa selv som vor bedste Ven. Altid er han i Ligevægt, altid den samme. Vi har aldrig set noget uærligt hos ham, vi ved, hvor vi har ham og stoler ubetinget paa hans Ord. Hver Gang en vigtig Afgørelse skal træffes, Opbrud bestemmes, Hunde købes, Foder erhverves, Skind til Klæder skaffes og syes, ja, ogsaa naar Indsatsen gælder Livet paa Fangstture, i Kajak eller paa Slæderejser over ny Is, paa Bræbestigninger i Snestorm, da spørger vi Marsanguak til Raads. Han er klog og besindig, som han er kyndig og dristig. Han raader os altid godt. Han er et godt Menneske.

Panigpark, Stammens stilfærdigste Karakter, mest afdæmpede Natur med det agtsomme Blik, den tænksomme Pande, han er ogsaa vor Ven. Trofast som Marsanguark, ordholdende og offervillig, men langt mindre umiddelbar i sit Venskab reflekterer han over Forholdet mellem Gaven, han bringer os, og Ydelsen hvormed, vi søger at gøre Gengæld.

Han lever tilbagetrukken og passivt, en Beskuer og Ræsonnør, ligefrem en Filosof, en Stoiker i sin Verdensanskuelse. Som det senere skal erfares, blev alene han os en tro Hjælper under Forhold, hvor andre svigtede. Hvor megen klog Beregning og hvor meget godt Hjertelag, der laa bagved hans Beslutning om at følge os, medens andre flygtede fra os, under to af de mest kritiske Situationer paa vor hele Rejse, skal jeg ikke kunne afgøre. — Han havde givet sit Ord, og han holdt det som en Mand. — Han var Pearys Ledsager længst mod Nord, han blev vor Rejsefælle længst mod Syd. — Vi skylder ham meget. —

Naturligvis krøb vi ikke i Soveposerne, naar saadanne to udmærkede Mænd kom paa Besøg oppe i vor Fjældhule. Vi vidste jo, at

En Side af Harald Moltkes Dagbog.

Aftenen vilde blive baade hyggelig og interessant. Nu skulde da atter mangen mørk Time løbe under munter Passiar.

Længe spasede vi om løst og fast, indtil Humøret og Fortællelysten opfordrede til at tage Dagbogen i Brug. Og saa skrev jeg da ned, som saa ofte før, hvad der blev sagt.

Marsanguark og *Panigpark fortæller:*

„Vi har ikke set det store hvide Skib (Fram), men vi kørte tidt forbi Bugten, hvor det laa, og megen Lyst havde vi til at besøge det men turde jo ikke komme om Bord. Peary havde jo forbudt os det. Det store hvide Skibs Kaptejn var Pearys værste Fjende; det sagde Marré (Pearys Tjener, Mulatten Mathew Henson), og videre sagde han, at Fjendskabet skyldtes den Omstændighed, at det store hvide Skibs Herre (Sverdrup) havde stjaalet Papirer fra Peary, Tegninger af Landene her omkring, uden hvilke det store hvide Skibs Herre ikke kunde have fundet herop. Og heroppe ønskede nok Peary at være den eneste store Herre, som tegnede Landene.“ Jeg indskød en Bemærkning om, at Pearys Forbud mod at besøge Fram maaske havde til Hensigt at forhindre Sverdrup i at faa Eskimoer i sin Tjeneste. Marsanguark brister ud i Latter, og Panigpark fniser stille med. Og efter hinanden siger de — Marsanguark først: „Ja naturligvis! Der talte Du rigtigt! Peary vilde være ene om at have Eskimoer i sin Tjeneste og til sin Hjælp. Han alene vilde trænge længst frem mod Nord, bort fra Landene, det var nu hans Lyst, endda vi synes, den er mærkelig, for deroppe lever jo sletingen Dyr og bor ingen Mennesker og er bare Is, drivende Is, og intet Land at se. Men saadan har jo hvert Menneske sin Særhed.“

Marsanguark ler igen hjærteligt af Glæde over det, han nu vil fortælle os.

„Osarkrark,“ siger han, „som egentlig slet ikke var i Pearys Tjeneste, han roede en Gang fra Etah i Kajak ud imod det store hvide Skib, som laa der tæt ved Kysten. Det store hvide Skibs Kaptejn havde raabt ned fra sit Hus ovenpaa Skibet „Hvor kommer Du fra, er Du fra Peary?“ Forskrækket havde Osarkrark svaret ja, endskønt han jo ikke talte Sandhed. Saa havde Kaptejnen forbudt ham at komme om Bord, for nu var vel han blevet vred paa Peary. Osarkrark fortalte siden, at han havde fortrudt sit Ja. „Bare jeg dog havde sagt

nej og var kommet om Bord og havde faaet gode Sager af Skibsfolkene. Men saa var vel Peary blevet min Fjende.“ Saadan sagde Osarkrark.

„Men det var noget vi tidt tænkte paa,“ siger Marsanguark, „hvor vel det store hvide Skibs Kaptejn havde lært at tale vort Sprog, han kunde nemlig udtrykke sig forstaaeligt om mange Ting.

Ja, det var mærkelige Dage der ved Etah. Tre store Skibe laa der udenfor, og Peary ejede de to.

Fra det hvide Skib sendte de Bud over efter Peary og hans Folk, at de skulde komme paa Besøg og til Ædegilde. Nogle af Pearys Folk tog over, det saa vi, men Peary selv vilde ikke.“

Marsanguark fortæller os ogsaa, at under Frams første Overvintring døde Skibets Læge. Panigpark bekræfter det. De ved altsaa god Besked, man kan tillægge deres Opfattelse adskillig Betydning.

Fra Pearys Overvintring ved Ellesmere Land, samtidig med Sverdrups Overvintring, fortæller Marsanguark følgende:

„Peary og Sipsuk var paa en Moskusoksejagt og anede ikke noget om, at det hvide Skib og dets Folk overvintrede lige der i Nærheden. Naar der ikke var Moskusokser, tegnede Peary Landet. Vi var en hel Flok Eskimoer, blandt andre jeg, i Følge med Peary og Sipsuk. Men en Dag kørte disse to bort paa en Slæde. Sipsuk var Kusk, og de opdager da nogle Spor af hvide Mænds Slæder, af den Slags Slæder, som bærer Sidestøtter til brede Gænger (Nansen-Slæden, den norske Kjælke). Sipsuk har fortalt, at i det Øjeblik blev Peary meget rasende. Nu forstod han jo, at det hvide Skib og dets Folk var i Nærheden. Afsted i Sporene hastede Hundene, og snart saa Peary og Sipsuk et Telt, saadan som hvide Mænd bruger det. Sipsuk standsede Spandet og blev holdende nede ved Iskanten, medens Peary gik op over Land.

Nysgerrig rakte Sipsuk Hals og saa, at Peary og en Mand eller to ved Teltet stod og trak hinanden lidt i Hænderne paa hvide Mænds Skik, naar de mødes, og de talte saa sammen ganske kort. Sipsuk kunde høre, at Peary udspurgte dem om deres Fangst, om de havde faaet Hvalrosser og Moskusokser og kunde høre, at det hvide Skibs øverste Mand bare kort sagde ja til alt, hvad Peary spurgte om. Saa gik Peary igen ned til Sipsuk og Slæden fulgt af Manden fra det hvide Skib, og saa kørte han bort. — Han var vred over, at han og

Sipsuk kun havde faaet en eneste Moskusokse, medens det hvide Skibs Folk nok havde faaet alt for mange. Først den næste Dag blev Peary igen glad, for da fik vi femten Moskusokser, og saa glad var Peary, at vi maatte tro, at vi nu havde flere Okser end Folkene fra det hvide Skib.

Allesammen vilde vi jo meget gerne været ovre og set det hvide Skib og var svært kede af, at Peary forbød os det.

De var Fjender, sagde han, og ingen, som vilde tjene ham og modtage Belønning af ham turde betræde det hvide Skib eller yde dets Folk Tjenester".

En Stund sad vi nu og smaasnakkede om dette spændte Forhold mellem Peary og Sverdrup og vore eskimoiske Venners uigendrivelige Opfattelse deraf. Saa udbrød Marsanguark, der ikke holder af længe ad Gangen at opholde sig ved samme Sag: „Ja, men har I hørt om den Gang, da Peary mistede sine Tæer. Nu skal I bare høre; men det bliver en lang Historie, og det kan godt være, at jeg begynder et Sted og ender et helt andet, ja, for mine Tanker er mange og Herre over mine Ord. Men I kan jo stanse mig, naar I synes, jeg „løber løbsk". „Det var i den midterste Maane (December Maaned, midterst i Mørketiden), det er den mørkeste Maanetid, den i hvilken Rensdyr, Ræv og Hare har vanskeligst ved at finde Føden, det Aar Pearys Skib overvintrede ved Akillinerk (Ellesmere Land) og samme Aar det hvide Skib overvintrede der i Nærheden, da kørte Peary, Marré, Doktoren, Uivsagavsik, Samik, Sipsuk, Angutigavsik og jeg Nord paa fra Pearys Skib ved Maanens Frembrud for at komme op til Pearys nordligst liggende Hus, det Hus hvori en Gang Greely, ham der mistede saa mange af sine Mænd og var med til at spise de døde, havde boet. Vi havde ikke særlig megen Proviant med os, Peary havde forsikret os, at der ikke var ret lang Vej derop. Vi kendte ikke selv Vejen. Peary fortalte os, at Griwli (Greely) havde bedt Peary se op til dette Hus. Griwli lever nemlig endnu i Pearys Land — ja det er en mærkelig én, at han lever endnu — tilføjer Marsanguark — for heroppe var han en Mand, som altid havde Mavepine og var syg deraf.

Vi havde kun to Kasser Kiks og lidt tørrede Kartofler. Peary selv havde heller ikke set Huset, vi skulde finde, han kendte det

kun fra Griwlis Kort og søgte — ligesom I, da I kom herop til vort Land — Vej frem efter Kort.

Vejen var meget daarlig, stærkt opskruet, og vi maatte enkelte Steder op over Iskanten og hugge os frem med Økser. For Nætterne byggede vi Snehuse og efterlod i dem lidt Proviant til Hjemturen. „Det gaar vist galt,“ tænkte vi andre tidt og vilde gerne vendt tilbage til det dejlige Skib. Vi snakkede med Marré om vore Betænkeligheder og han igen med Peary, men denne var som altid fuld af Vilje, ham kunde man ikke bevæge og ikke tvinge. Marré vilde meget gerne vendt om men turde ikke for sin Herre, stod bare bag hans Ryg og truede af ham og gjorde Grimasser til os. Vi og Marré var altid enige, men det endte altid med, at han ikke turde sige sin Herre-imod, og naar det kom til Stykket, sled Marré ved sin Slæde som den bedste Eskimo. Vi kunde ikke en Gang faa Lov til at sove ordentlig, for Peary var et Menneske, der trængte til umanerlig lidt Søvn. Og det var ligegyldigt, hvordan Vejret var, om det var Storm eller Snefog, Peary vilde altid af Sted alligevel. Vi lod undertiden, som om vi sov eller som om vi stiltiende mente, det slet ikke kunde nytte at tage af Sted, men naar saa Peary gik ene derude i Uvejret og rumsterede med Sagerne og gjorde i Stand til at rejse trods alle Hindringer, saa skammede vi os og syntes, at vi jo ogsaa maatte med, og saadan endte det altid med, at vi rejste videre, som Peary vilde det.

Her indskød Panigpark, der opmærksom lytter og med smaa bifaldende Nik følger den veltalende Marsanguaks Fremstilling: „Ja, ogsaa jeg har senere en Gang gjort den Rejse med Peary. Vi sov da ti Gange, saa lang var Vejen.“ Jeg spørger nu nærmere Marsanguark om Provianten, og han fortæller da, at The havde de rigeligt af, desuden lidt Hundepemmikan, som Peary havde lavet af Hvalroskød, og hvoraf han og Folkene tilsidst selv maatte spise.

„Vi havde nu kørt saa længe, at der ikke mere var noget Mad, og paa det Tidspunkt blev Uivsagavsik daarlig af Mavesmærter, og da han virkelig var meget daarlig og ikke kunde mere, og alle de andre vilde videre frem, blev jeg alene tilbage hos ham i en Snehytte. Alene kunde han jo dog ikke ligge. Dér blev vi fra Maanens Forsvinden og til næste Maane kom, — næsten uden Mad. Vi havde et Spand med ni Hunde. To af dem døde af Sult men var saa magre, at der

Panigpark.

næsten intet Kød var paa dem til Foder for de efterlevende. Men en, som var noget federe end de andre, slagtede vi, og af den Smule Spæk vi havde, fik vi gjort Baal, og over dette kogte vi saa Hundekødet. Dermed var alt vort Spæk forbrugt, og vi maatte sidde i Mørke hele Tiden mange, mange Dage. Af Tørst led vi forfærdelig, vi var tilsidst uden Hud paa Læber og Tungespids og Gane af at spise haardfrossen Sne. Det viste sig siden, at vi ikke havde været saa overordentlig langt fra Griwlis Hus, hvortil Peary og de andre var rejste, men da Maanen igen kom frem, kunde vi ikke drage nordpaa til Peary, for vi kendte jo ikke Vejen, og Spandet var udslidt under Stormen, og vi, som vore Hunde, var jo ogsaa meget udmattede. Vi maatte derfor vende om og køre den langt længere Vej ned til Skibet. Vore fem Hunde var lige ved at styrte af Sult. Under Hjemrejsen benyttede vi de Snehuse, vi paa Opturen havde bygget og spiste der, hvert Sted, en lille Smule af den efterladte Proviant, men ret meget turde vi ikke tage, da der jo ogsaa skulde været noget til dem, der kom efter — Peary og de andre. Da vi kom til en af Snehytterne, saa vi Ulvespor udenfor og gav os til at trampe bagved Huset, da vi var bange for, at der skulde være en Ulv derinde. Men der var ingen Ulv derinde, den havde været der og havde forsynet sig af Hundeprovianten. Sporene var virkelig Ulvespor, der er større end Sporene af vore Hunde.“

Marsanguark selv har aldrig set Ulve, men Panigpark har skudt en Ulv ved Nerkré (lidt sønden for Kap Aleksander), den var hvid, sagde Panigpark, en Smule singarnarkfarvet (gul-brun) paa Ryggen, — det var en Hun. „Og en anden Gang,“ beretter Panigpark, „medens jeg kørte Majark, saa jeg en Ulv springe foran Hundene og skød den. Den var højere end en Hund, havde længere Ben, Snuden var ogsaa lidt længere end en Hundesnude og Tænderne noget større. Dens Øren minder noget om Rævens. Som Barn saa jeg den Ulv Merkrosark skød ved Netschilivik (Whalesound), den løb og legede med gamle Gavonarks Hunde.“ Merkrosark, der i sin Barndom kom fra Akillinerk (Ellesmere Land) fortæller, at det var en Ulv, han kender dem derovre fra. Her i vort Land ses de kun sjældent. Efter denne Afbrydelse og mange lignende, som jeg ikke her har kunnet gengive, men som er karakteristiske for eskimoisk Fortællemaade, fortsætter Marsanguark: „Ja, saa fortsatte vi Rejsen, Uivsagavsik

og jeg, og da vi stadig havde Depoterne i Snehytterne at holde os til, endskønt vi aldrig mættede os helt, saa naaede vi dog velbeholdne tilbage til Skibet og hjem igen. Ja, det var nu Historien om den Gang Peary narrede os nordpaa til Griwlis Hus. Han havde forregnet sig med Vejlængden, og Isen var meget værre, end han havde troet. Hver Dag sagde han: „I Morgen kommer vi der, i Morgen kommer vi der.“ Men der blev flere Morg'ner, end jeg kan tælle, og stadig kom vi der ikke. Vi blev ved at slide os frem, et stærkt Slid hver eneste Dag, ret som om det var mod Mennesker, vi rejste, og ikke blot til et forladt Hus. Ja, I hvide Mænd er nogle rigtige Tossehoveder.“ Og saa runger atter Marsanguarks gode Latter inde i vor lille Hule. „Ja, ja, Uivsagavsik og jeg kom altsaa lykkeligt hjem. Men stakkels Peary, han kom galt af Sted paa den Tur. Saadan gaar det, naar man vil rejse en lang og ukendt Vej i Mørketiden. Men Peary vilde ikke vente, til det blev lyst.

Længe ventede vi forgæves ved Skibet paa Peary og de andres Tilbagekomst. Tidt tænkte vi, at vi maaske aldrig fik ham at se igen. — Det var et Stykke hen i Lystiden, da de naaede tilbage til Skibet, og da var Peary i en daarlig Forfatning. Han havde ikke kunnet faa skiftet Kamikker tidt nok, Strømpeskindet var bleven fugtigt og flere Tæer end jeg har Hunde, vistnok syv ialt, var bleven forfrosne. Med sine Fødder ødelagte var han endelig naaet til Griwlis Hus, men maatte saa blive der, aldeles syg. Han havde lidt meget deroppe, fortalte Sipsuk og de andre, og ofte grædt af Smærte. Da de omsider kom hjem med ham til Skibet, blev de syge Tæer skaaret eller klippet af med en Saks. Marré har fortalt, at Doktoren paa Skibet først slog Peary lidt ihjel med Medicin, inden han begyndte at klippe, og da Peary blev levende igen, var han uden sine syv Tæer.“

„Det blev langt hen paa Foraaret,“ bemærker Panigpark, „inden Peary kunde gaa igen, han haltede lidt i Begyndelsen, men siden, den Gang jeg var med ham Nord paa, borte fra Landene, ude paa Drivisen, da haltede han ikke mere.“

„Ja, og det næste Aar,“ tilføjer Odark, der under Marsanguarks Fortælling er kommen ind i Stuen til os og lyttende har taget Plads, „da jeg var med ham Norden om vort Land (Grønland), da var han helt frisk og arbejdede som en af vi andre.“

„Ja, han var en Kæmpe," siger Marsanguark og ler; „en Kæmpe som ikke kunde halte. Og han var en Kæmpe, som vilde have sine Folk til at lystre. Han alene vilde være Herre. Har I ikke hørt, hvordan det gik Angutigavsik. Det er en morsom Historie.

Angutigavsik hjalp Peary med at køre Proviant og blev led og ked af det evige Slæb op langs Akillinerk og læssede uden videre alt af og smed det paa Isen og vendte om og kørte hjem efter, uden at Peary saa det. Men nu skal I høre. Pludselig opdager Peary, at Angutigavsik var borte, og gal i Hovedet gaar Peary rundt til alle de Eskimoer, der kørte Gods for ham, og siger: „Vil Du ogsaa vende om, vil Du ogsaa vende om?" Tilsidst var han forfærdelig vred. „Hvem vil vende om? raabte han hen imod Eskimoerne, hvem af Eder vover at vende om?" — Ikke en vovede at svare.

Morgenen derefter befalede Peary Uivsagavsik at gøre en Slæde klar og forlangte Uivsagavsik med som Kusk Syd paa. De skulde indhente den flygtede Angutigavsik. Alle tænkte, at nu var det ude med Angutigavsik, nu vilde Peary da slaa ham ihjel. Da Peary indhentede Flygtningen, sad denne inde i en Snehytte, han lige havde faaet bygget. Peary stampede rasende i Isen udenfor, sparkede op ad Snehyttens Væg og tilsidst slog han den Sneblok bort, som var sat for Indgangen. Han kravlede ind og skældte Angutigavsik voldsomt ud og endte med at fratage ham den Bøsse, der skulde være Belønning for Følgeskabet mod Nord. Angutigavsik troede, at Peary vilde skyde ham, men var aldeles ikke bange, fortalte han os siden, thi, som eneste Svar paa Pearys rasende Ord sang Angutigavsik bare Trommesange og vedblev at synge Trommesange og tog fat paany, hver Gang Peary fandt nye Ord for sin Vrede. Tilsidst maatte Peary saa se at blive god igen, og det blev han ogsaa."

„Ja, det var han nok nødt til," bemærker Panigpark og smiler betydningsfuldt, for Angutigavsik er en vældig Angakok og ikke det mindste bange for hvide Mænd. Ogsaa Uivsagavsik er en stor Angakok, for da Peary og han satte efter Flygtningen, hørte man Uivsagavsiks Hjælpeaander raabe i Luften efter de bortkørende.

Det er disse Hjælpeaander, Peary ikke har kunnet faa Bugt med, hvor stor en Herre han end er. Og til yderligere Beskyttelse mod Peary, sov Uivsagavsik i Snehytte sammen med ham uden at tage sit Tøj af, rimeligvis har der i hans Tøj været en Amulet, der gjorde

Sorkrark.

ham usaarbar, udødelig, hvis Peary skulde have forsøgt Vold mod ham.«

„Den hele Historie," sagde saa Marsanguark, „endte naturligvis med, at Angutigavsik atter fulgte Peary mod Nord og kørte sit tunge Læs paa Slæden trofast for sin Bøsse og de Kogekar af Jern,

som hans Kone nu nok skal vigte sig med, naar Du kommer ind til Kangerklugsuark paa Besøg hos hende. Derinde er det nemlig hende, som fører Ordet, Angutigavsik har ikke noget, han skal have sagt, han bare synger Trommesange, men det gør han godt, for han er en vældig Angakok."

„Ja," slutter Panigpark, „han er en vældig Angakok, og der er mange som ham iblandt os."

Saa tog Torngé fat og fortalte:

„Det var den Gang, jeg skød mig. Det vil Du nu høre noget om. Det er længe siden, jeg var den Gang omtrent som Inugigtsork, halvvoksen, havde været paa en Fangsttur Dagen i Forvejen paa den anden Side Kanarsuk og havde skudt to Rensdyr; et tredje, som jeg anskød, var jeg nu ude efter sammen med Panigpark og min gamle Far.

Vi kørte op paa Sletten under Karnark (Kap Parry) og kører paa tre Harer, som Hundene sætter efter. Panigpark og jeg styrter med, men min Far, som havde taget Bøssen, blev noget tilbage og kom løbende efter os. Harerne springer af Sted, men vi naaede dem med Hundene, ja en af dem var endog inde mellem Hundene, men den var saa behændig, at Hundene ikke kunde faa Bid paa den. Saa kører Slæden mod en stor Sten, Gængesnuden brister, Hundene stoppes og jeg springer op paa en Sten og ser efter de flygtende Harer, medens jeg venter paa Far, som nu er kommet tæt hen mod os.

Da Far naaede helt hen, sprang jeg ned til ham. Han var beskæftiget med at skubbe Bøssen ind under Surreremmene, og uden at han ved af det, har Remmene fattet om Hanen og spændt den, og da han atter trækker i Bøssen, gaar den af, og Skuddet rammer mig i Læggen.

Jeg var bleven staaende, men Far, som havde ondt af mig, lægger mig ned paa Sneen og giver sig til at mane over mig. Det hjalp. Saaret holdt snart op at bløde, og saa kørte vi hjem til Netschilivik. (Torngé viser os her et dybt Ar i Lægmusklen paa det ene Ben). Bøssen var en Baglader af svær Kaliber. Skuddet var gaaet lige igennem. Men ikke med et Ord berører Torngé den Lidelse, Uheldet længe forvoldte ham. Undskyldende føjer han til: „Vi var jo ikke saa vante til at have Bøsser den Gang. Far havde faaet den for

længe siden af de hvide Mænd, der overvintrede ved Etah, og to Gange i sit Liv har Far haft Bøsser fra Hvalfangerne. Men før Peary kom herop, var det jo helt ualmindeligt at have Bøsser. Jeg er selv blandt dem, der som voksen skød Rensdyr med Bue og Pil, og nu er min Alder vel kun halvandet Menneske (30 Aar)." *)

„Nu har vi gode Bøsser, og besad vi blot Krudt og Bly i tilstrækkelig Mængde, vilde Jagten give et fortræffeligt Udbytte i Forhold til Anstrengelsen.

To Gange har jeg i Sommer været inde i Kangerdlugarsuk, ved den store Flod. (Bunden af Olriks Fjorden).

Første Gang var Vejen -- vi kørte paa Indlandsisen — god, og vi kunde her fra Netschilivik køre Turen derind ud i ét (over 15 danske Mil). Anden Gang var Vejen ikke saa god, der var faldet Sne, saa vi maatte sove en Gang undervejs.

Første Gang var vi to Slæder, Avikanguark og Talilanguark, og paa den Tur fik jeg 14 Rensdyr, Talilanguark 8 og Avikanguark 3. Vi sov kun fire Nætter derinde. Det var paa Sydsiden af Fjorden. Ved samme Lejlighed saa vi Laks deroppe i en Sø, en meget stor Sø med en Elv ned til Fjorden.

Ingen havde tidligere set Laks paa dette Sted. Men vi havde ingen Fangstredskaber. Da vi saa kommer hjem, bestemmer vi os til at tage ind igen, og jeg og Avikanguark og Asayuks Kone og Kridla, Pualuna med hans lille Søn og Ingapaluk, Krisunguark og Talilanguark rejser af Sted med Redskaber, som vi havde lavet os til at fange Laks i.

Vi maatte sove en Gang undervejs. Vi begyndte saa at fange Laks med Stikjærn. Det var mest Kvinderne, som fangede.

Stikjærnet er en erkralugsuak.

Den Slags Redskaber kender vi, som er kommet fra Akillinerk, derovre fra.

Medens Kvinderne fangede Laks, gik vi Mænd paa Rensjagt.

Der var mange Laks, og de var ualmindelig fede, og de fleste saa store som en Underarm. De er meget federe end Laksen fra Kangerdlugsuark og mere velsmagende.

Der var allerede Is paa Søen, vi fangede dem ved at stikke Hul

*) Et helt Menneske er ti Fingre og ti Tæer, altsaa 20.

paa Isen, gennem hvilken vi kunde se Laksen. Mange, mange spiste vi derinde i kogt Tilstand, og mange tog vi frosne med os hjem, hvor vi spiste dem senere, dels raafrosne, dels kogte. Jeg havde saamænd gemt de sidste to til dig, og du skulde faaet dem i Dag, hvis ikke Hundene havde stjaalet dem ud af Stendyssen.

Paa den Tur skød vi Mænd ialt 10 Rensdyr, men saa havde vi ikke mere Krudt. Vi saa ellers mange Rensdyr derinde — ofte i store Flokke. Det var oppe ovenpaa Fjældene paa Højplateauet, at vi traf Dyrene. Man plejer at komme derind i Kajak, men fra Itivdlerk og fra Kangerdlugsuark har de forrige Aar været derinde ved at gaa over Land.

Ja, det er et godt Jagtstrøg, men der er endnu flere Rensdyr paa Kangerdlugsuark-Landet.

Forrige Aar fik jeg saa mange Rensdyr inde i Kangerdlugsuark, at deres Tal løb op mod det andet Menneske (op mod det andet 20, altsaa i hvert Fald over 30 Dyr), men Samik og Angmalortok fik endnu flere. Det var om Efteraaret. Alligevel tror jeg, der bliver færre og færre Rensdyr, og det kan godt være, man tilsidst skyder dem helt op. Peary har skudt forfærdelig mange af dem, og nu da vi har Bøsser, er vi blevet farlige Fjender for Rensdyrene. Med Bue og Pil var det vanskeligt at faa mange Rensdyr. Man skulde enten lægge sig i Skjul og oppebie dem, til de kom forbi af deres vanlige Vej, eller ogsaa skulde man længe forfølge dem, til de anstrengte og trætte lod os komme dem paa Skudhold. Jeg har kun en Gang med Bue og Pil skudt en Ren i Flugt, jeg skød Bagløbet over paa den.

Paa sidste Udflugt lavede vi smaa Stenhytter med Skindtag, der var endnu ingen Sne, Terrænet, vi gennemsøgte, var ikke større, end at vi kunde naa tilbage til disse vore Huse om Aftenen. Et Dyr, som jeg skød oppe i Itivdlersuk, havde vist aldrig set Mennesker før, det gik paa Bræen og kom ganske rolig hen imod mig, da jeg kørte frem.

Endnu har vi meget Rensdyrkød liggende i Depotet derinde, som vi henter op imod Lystid (henimod Marts). Ja, hvis vi faar roligt Vejr til næste Maanetid, kunde jeg tage ind og hente et Læs Renskød, da skulde du komme paa Besøg og en Gang igen proppe dig med Talg af Ryggen, og jeg skulde ogsaa nok gemme nogle Marvben til dig.

Men af Maveindholdet levner vi vist ingen Ting, vil du ha' frossen Rensdyrsmave, maa du selv tage med os ind til Depotstedet.

Om Sommeren er disse Steder næsten uden Rensdyr. Da flygter Renerne ind over den rigtige store Indlandsis — ind til de smaa Nunatakker. Dog er Dyrene aldrig samlede men spredte enkeltvis og parvis eller i smaa Flokke rundt omkring.

Men den Gang, jeg nu beretter om, var Dyrene samlede, for da var det sent paa Efteraaret, og undervejs hjemad blev vi overfaldet af en meget heftig Snestorm saa tæt, at vi ikke en Gang kunde se Hundene, vi kørte med. Vi maatte bygge Snehytter og ligge et Par Nætter over."

Aldrig kunde det falde Torngé, saa lidt som nogen anden Polareskimo, ind at klage over Vejret eller over Rejsens Besværligheder. Torngé har før oplevet Snestorm, der kostede nogle af hans Ledsagere Livet, men hans Skildring af en saadan Begivenhed er behersket og dagligdags.

Arnâluk, som sidder hos os, siger til Torngé: „Du skulde fortælle om den Snestorm oppe ved Igfissork, hvor du nær var frosset ihjel."

Torngé svarer: „Jeg var slet ikke nær frosset ihjel, nu skal I høre, hvordan det gik til:

Vi havde været omtrent oppe ved Kap York og var derfra flyttet til Igfissork. Det var lige i Begyndelsen af Lystiden. Solen var netop kommet, vi havde bygget Snehuse og var just krøbne derind, da en Snestorm brød løs.

Min vældige Far var gaaet udenfor for at se til vore Sager, hvoraf en Del endnu stod ude i Vejret, og jeg vilde følge ham ud og fik min Netsidepels paa, men ingen Kamikker.

Jeg var den Gang saa stor som Talilanguark, der endnu ikke er et helt Menneske (Talilanguark er vistnok 17 Aar), men saa styrter et Sneskred ned over vor lille Snehytte, saa den falder sammen. Jeg gav mig til at skrige paa Far, men Sneskredet havde ogsaa ramt ham, og han laa dækket af Sne, alligevel lykkedes det min vældige Far at bryde ud og komme os til Hjælp. Saa gravede han os ud af Sneen. Jeg vadede om uden Kamikker og frøs slemt.

„Stil Dig hen ved den Skrænt der," raabte min Far til mig og gav mig Skindet af et Bjørnehoved, som jeg skulde sætte Fødderne

paa; og saa stillede jeg mig derhen og trak en Hund over Fødderne. Far fik ogsaa de andre ud af Snehytten. Der var min Mor, min lille Søster og lille Bror. Men ingen af dem havde faaet Tid til at tage Tøj paa, de laa jo afklædte under Skinddækket, da Sneskredet kom, og snart efter frøs de alle tre ihjel. Saaledes gik det til, at jeg, som var paaklædt men ingen Kamikker havde paa, blev frelst ved Faders Omsorg."

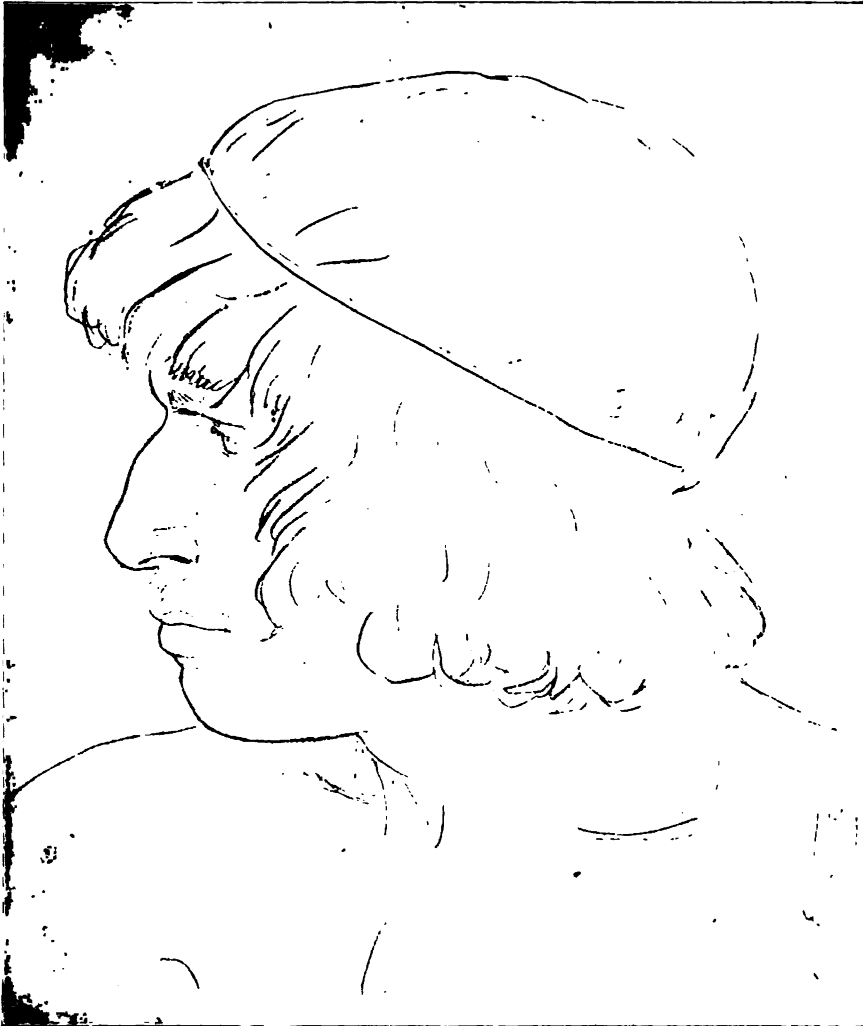
„Hvad gjorde I saa ved Ligene," spørger jeg.

„Vi dækkede dem lidt til med Sten og Sne, og saa skyndte vi os bort."

Jeg har længe plaget Sorkrark om at fortælle mig, hvorledes det gik til, at han faldt ned af Fuglefjældet, men han undviger mine Spørgsmaal. Jeg trænger en Aften ind paa ham og gør gældende, at det var mig, der vaskede Blodet af ham den Gang, han blev bragt hjem, klippede hans Haar, badede hans Skulder og lagde Salve og Omslag paa. — Det var mig, der rensede hans Øjne for styrknet Blod, saa han atter kunde se, og bragte ham The med Sukker i, saalænge vi havde noget. Bebrejdende spørger jeg ham, hvorfor han da ikke vil fortælle mig om sit Uheld. Men Sorkrark er gnaven i disse Dage. Han er vred over, at Arnâluk, hans Kone, ofrer saa megen Tid paa at besøge os eller modtage Besøg af os og sidder og fortæller med sin rappe Tunge om alt Slags nyt og gammelt. Ja, han er endogsaa kommet med Udtalelser, der lader formode, at han er jaloux, den kære gamle Sorkrark, der nu ligger værkbruden paa Sygelejet, medens hans 60-aarige Kone endnu springer rørig omkring, taaler ikke at se hende munter og snaksom i unge Mænds Selskab.

Endelig siger han da: „Det der er hændt mig er ikke til at snakke om. Der maa ikke snakkes om saadant noget, saa faar jeg ondt igen i mine gamle Skader. I kan søge Fortællinger og Beretninger andre Steder, hos Arnâluk, som I jo gør saa meget ud af og som render og bisser oppe hos jer, eller I kan udspørge Grønlænderne længere sydpaa om Sagn. De lader vist gerne Sladretøjet løbe, efter hvad jeg kan se paa denne her Gaba, I har med jer. Men jeg vil ikke tale om mit. Jeg vil ikke vække mine Smærter paa ny. Søg andre Steder hen efter Beretninger om sligt."

„Vil Du da heller ikke tale om den Gang, Du sloges med Bjørnen."

KNUD RASMUSSEN med eskimoisk Haarbaand.

Sorkrark har uden Sammenligning været Stammens dristigste og heldigste Bjørnejæger, og vi ved, hvor smigret han føler sig hver Gang, vi lader ham mærke vor Beundring for hans uforfærdede Jagt paa Bjørnene.

En lille Smule formildet siger han: „Der er saamænd ikke noget at fortælle heller om den Ting. Da en Bjørn en Gang kom hen til mig, og jeg skulde sætte min Lænser ind i den, saa gled jeg og faldt,

saa Bjørnen fik kastet sig over mig og lavet mig disse Saar her. Ja, og hvad gjorde jeg saa andet end det eneste selvfølgelige. Jeg stak min Kniv op i Snuden paa Bjørnen og saa slap den sit Tag, og jeg fik rejst mig op og fik gjort det af med den."

I stor Selvfølelse tilføjer han: „Den Slags Ting er noget, der er hændt mig meget almindeligt og andre end mig, den Gang Folk ingen Bøsser havde. I de Tider havde alle Bjørnejægere mange Ar efter Kløer og Tænder. Spørg mig ikke om saadant noget, det er saa almindeligt, at man aldeles ikke kan tale om det."

„Ja, men du har da Ar selv."

„Saamænd har jeg ikke Ar værd at tale om, nej min Far han havde Ar, hans Krop var ikke andet end Ar."

Hvorfor har vi mon ingen Bjørne faaet endnu i Aar her ind til Kysten? spørger vi (det er den 19. November).

„Det er fordi, der ingen rigtig Islæg er endnu," siger Sorkrark. Bare i Landets nærmeste Nærhed ligger Isen, ude er der aabent Hav endnu. Inde ved Bræerne er der Bjørne nok, der søger de ind efter Sælerne, som findes der straks efter første Islæg ved Land. Men det er jo i det hele taget et usselt Aar, dette Aar, med Islæget. Hvis jeg var rask og kunde bruge min Tarmskindstromme, vilde det være mig nemt at faa Svar paa jert Spørgsmaal om, hvorfor der ingen Bjørne er kommet i Aar. Der er ingen Bjørne kommet, fordi der er ingen Is, og der er ingen Is, fordi der er for megen Blæst, og der er for megen Blæst, fordi vi Mennesker har fortørnet Magterne.

Vi gør bedst i at tie stille med de Ting, megen Tale afstedkommer megen Ulykke. Spørg ikke mig om mere, jeg vil hellere tie end bruge ukloge Ord. Spørg andre, der er dummere end jeg."

Nu følger en Tid fuld af Spænding. Snart saa' det ud til, at Isforholdene vilde begunstige Hjemrejsen til Upernivik, snart som om det vilde tage Maaneder, inden vi kunde forlade „Fjældhulen", dens Kulde og Smuds. En pludselig indtrædende Storm her eller i Melvillebugten kunde paa nogle Timer sønderbryde Isen og vore lyse Forhaabninger.

Dog, vi havde efterhaanden udviklet os til sande Filosoffer og tog som Regel Skæbnens Tilskikkelser med eskimoisk Ro.

Om de sidste Dage i „Fjældhulen" og om det følgende Afsnit af vort Ophold blandt Eskimoerne, skriver Harald Moltke i sin Dagbog:

Natten mellem 19.—20. November.

Jeg er igen oppe i Nat, da Mylius-Erichsens Sovepose endnu ikke er tør, efter at han faldt gennem Isen, og en af os stadig maa skifte til at afstaa ham Sovepose. Jeg gør mig forresten disse Nætter rigtig hyggelige, skønt vi ingen bekvem Siddeplads har. Tiden gaar udmærket med at tegne og skrive. Spæklampen flammer lystigt nogle Tommer fra min Næse, og Kedlen (tom Margarinedaase) spiller et frejdigt Akkompagnement til mine Kammeraters sunde Snorken.

Der er nu Forbindelse til Jennark (Dalrimple-Rock), hvor der var store Depoter af Ederfugleæg. Men desværre har den Hund, som „Gjøa“ maatte efterlade derovre, ædt de fleste. Den er nu forøvrigt kommet her til Øen og har straks sluttet sig til Knuds Hunde, men er endnu saa vild, at ingen af os kan komme den nær, før den flygter skrækslagen.

Jørgen kom dog ikke afsted i Dag til Netschilivik, som det var bestemt, da ingen af de besøgende derfra vilde rejse tilbage i den stærke Østenstorm. Men imorgen rejser han med Pualuna, medens Mylius-Erichsen og Knud vil til Umanark for at købe Skind og Renskød til Hjemrejsen.

Hen mod Aften rygtedes det, at Isen ved Kap Atholl var brudt af den stærke Storm, men heldigvis er det blind Allarm. Jeg koger Kaffe, som mine Kammerater skal have, naar de vaagner. Den bliver nok noget tynd, for det er tredie Gang, disse Bønner koges, men den skal nok smage alligevel — varm bliver den da i hvert Fald!

21. November.

Kl. 5 vækkede jeg mine Kammerater med den tynde Kaffe, som blev drukket paa Sengen med et frossent Ederfugleæg til. Det smagte udmærket. Kl. 6 krøb jeg saa dygtig søvnig i min Sovepose, men hørte dog, inden jeg faldt i Søvn, at Mylius-Erichsen, Knud og Jørgen gjorde Forberedelser til deres Rejser. Da jeg vaagnede igen, var de forlængst borte.

Det er noget vanskeligt at holde Rede paa Datoerne, da det er omtrent lige saa mørkt om „Dagen“ som om Natten. Kun en svag Lysning mod Syd fortæller ved 12 Tiden om den Dag, Menneskene i mere begunstigede Egne nyder godt af. Af Hensyn til Spækforbruget tilbringer Gaba og jeg den meste Tid i Mørke. En underlig Mumietilværelse! Kun én Gang i Døgnet tænder vi Baalet ude paa

den store Jerntønde i Gangen for at koge Kød. Denne Levemaade har just ikke fedet os, og vi er da ogsaa alle temmelig afmagrede, men befinder os ellers godt — efter Omstændighederne. Knud kom tilbage i Eftermiddag fra Umanark, men havde ikke truffet Panigpark, da de i Mørket var rejst udenom hinanden.

22. November.

Nu fortælles det atter, at der er aabent Vand ved Kap Atholl.

Kales Grav.

Mylius-Erichsen kom iaften med Panigpark, som er villig til at rejse med os til Upernivik.

23. November.

Paa Grund af Snetykning maatte Knud opgive en Rekognosceringsrejse til Kap Atholl. Kl. 6 Aften er Vejret ved at klare op.

24. November.

Idag er der lige en Maaned til Jul! Hvor mon vi kommer til at tilbringe den? Vi haaber i Upernivik. Agpalarsuarsuk kom idag meget bekymret op til os og fortalte, at hans gamle Fader, Kale, var meget syg. Det var kønt at se hans Ængstelse, som røbede stor Kærlighed til vor gamle Ven og Velgører, hvis Lunger vistnok er stærkt an-

grebne. Vi gav ham nogle Brystdraaber — desværre den eneste Medicin vi har.

Knud og Krisunguark er tagne til Kap Atholl paa Rekognoscering, Gaba og Marsanguark til Krekertarsuit for at hente Hvalroskød.

25. November.

Gaba kom i Aften med Kød. Panigpark er rejst tilbage til Umanark, da Vejret ser meget truende ud.

26. November.

I Kales Hus er der Jammer og Sorg. Vor gamle Ven er død i Nat. Hans Kone er utrøstelig og græder ustandseligt, givende sig modstandsløst hen i sin Sorg. Vi plejede ham saa godt, vi kunde, men formaaede intet overfor Sygdommens heftige Angreb. Vi vil savne vor gamle, joviale Ven, som altid var hjælpsom overfor os. Under min Sygdom viste han mig en rørende Omsorg og tog sig siden næsten faderligt af mig. Han var en af dem, der tog hjerteligst mod Knud, da han hin Aprildag for første Gang kom til Agpat. Knud fortæller, at den Glæde, som saa uskrømtet afspejlede sig i hans fedtglinsende Ansigt, baade var rørende og pudsig. Han fo'r ustandseligt rundt, sørgende for, at Knud, Jørgen og Hundene fik stillet deres Sult. — De havde jo halvsultet i mange Dage og var næsten umættelige. Dog, tilsidst orkede de ikke mere, og Knud sagde: Krujanark (Tak paa vestgrønlandsk). Dette Ord kendtes imidlertid slet ikke blandt Polareskimoerne, og Kale stirrede uforstaaende paa Knud, som gentog Ordet nogle Gange. Endelig oplyste et straalende Smil Kales Ansigt, og han raabte begejstret: Han vil ha' mere! Han vil ha' mere!

Ja! Gamle Kales Gavmildhed var uudtømmelig.

Hans Kone Asivark mener, at han er død, fordi han den Nat, Stormen havde ødelagt Eskimohusene, sov i vort Hus, som til Tag har det Telt, hvorunder den store Angakok Sagdlork og hans Kone udaandede.

Af den afdødes Slægtninge er, foruden Konen, kun den yngste Søn, Krulutana, hjemme. Den ældste Søn, Agpalarsuarsuk, Datteren Merkro og hendes Mand Marsanguark er alle rejst til Umanark. De har ikke kunnet udholde at se gamle Kale strides med Døden og er flygtede. Nu raser der en saadan Storm, at de ikke kan komme tilbage.

27. November.

Jeg stod tidligt op idag og gik til Odarks Hus for at hente vor Hammer, som han laante for et Par Dage siden. Hans Hus var omtrent begravet i Sne og al Adgang til det umuligt, da Husgangen var fuldstændig tilføget. Hammeren maatte stikkes ud gennem Tarmskindsruden. Da jeg kom tilbage, gav jeg mig til at reparere Døren fra Gangen ind til Arbejdsrummet.

Kale skal begraves idag. Vi vil hjælpe Enken med Begravelsen, da ingen af de mandlige Medlemmer af Familien og slet ingen fremmede Eskimoer maa tage aktiv Del i Ceremonien, ifølge eskimoisk Tro.

Som et naturligt Monument rager en mægtig Klippeblok, nedstyrtet af det stejle Fjæld, op over Kales Grav. Hans Slæde, forspændt 3 dræbte Hunde, holder ved hans sidste Hvilested for at køre ham ind til en bedre Verden med rige Jagtfelter.*)

Næppe havde jeg faaet Døren (en Ramme med paaspændt Malerlærred, som længe ikke har været til at lukke og derfor gjorde Stuen kold og uhyggelig), repareret, før Knud kom med gode Efterretninger. Efter den heftige og langvarige Storm betragtede vi det som givet, at alt Haab om Hjemrejse denne Maanetid maatte opgives. Ja, i den Grad havde vi slaaet disse Tanker af Hovedet, at Knuds glade Raab: „Is! God Is! Endelig skal vi afsted,“ virkede som en Bombe.

Knud og Krisunguark har haft en drøj Tur. Stormen har i c. 3 Døgn holdt dem indespærrede i en rigtig Fjældhule ved Igfigssork. (Se herom: Knud Rasmussen, Nye Mennesker Side 100).

Maanen er allerede i andet Kvarter, saa det er paa Tide, vi gør Brug af dens uundværlige Lys. I Morgen maa vi pakke og i Overmorgen afsted — helst! Hvert Minut er kostbart. Vort Hus har atter faaet aktuel Interesse, nu vi skal bort, og vore Stuer er bestormede af besøgende, som fylder op og gør Indpakningen besværlig. Havde de blot Begreb om at pakke, kunde vi bruge deres Kræfter, men de rejser jo aldrig med stor Bagage og ser med Forundring paa alle de — efter deres Mening — unyttige Sager, vi slæber med os paa Rejse.

28. November.

Dagen gaar med Indpakningen, som tager længere Tid end beregnet. Ved Middagstid er det saa lyst, at det lykkedes mig at tegne

*) Om Begravelsesskikke se Side 359.

en flygtig Skitse af Kales Grav. Mylius-Erichsen ordner Hundefoderet til Hjemrejsen. Knud er i Umanark for at overtale Panigpark til at tage med os over Melvillebugten, da han har faaet Betænkeligheder. Majark og Marsanguark vil følge os til Kap York — maaske ogsaa Agpalarsuarsuk — trods Faderens Død.

29. November.

En stiv Østenstorm har noget afsvalet vore lyse Forhaabninger, som yderligere daler, da Marsetsiark ved Middagstid kommer fra Kap York med den Jobspost, at Isen i Melvillebugten er ubrugelig. Alt er nu ellers i Orden. Bagagen pakket i 5 Kasser og Knud kommen med Panigpark, som igen er villig til at følge os. Jørgen er ganske vist ikke arriveret, men en tilløbende Hund af hans Spand tyder paa, at han er i Nærheden. Vi venter ham i Løbet af Natten.

30. November.

En pinlig Uvished har behersket os hele Dagen. At rejse eller ikke rejse, det er Spørgsmaalet!

Marsetsiark fortæller, at Orkanen den 20.—21. Oktbr. havde raset endnu voldsommere i Kap York end her, og at den dèr havde kostet et Menneskeliv. Til Trods for at Husene i Kap York ligger c. 50 Fod over Havet, naaede Søerne dog op til dem, beskadigede flere og rev en Dreng, som vilde krybe ud af et af dem, med sig i Dybet. En af de skotske Hvålfangere har ligget udenfor Kap York til midt i August. Der er skudt endel Bjørne dernede.

1. December.

Vejret er nu endelig blevet godt med klar Himmel og faldende Temperatur.

Da jeg gik min Tur i Dag, saa jeg i Halvmørket tre Skikkelser nede paa Sletten og hørte Eskimoernes eneste Melodi sunget med usædvanlig Kraft af en Mandsstemme. Odarks Kone, som var en af de tre, kom ilsomt hen imod mig og fortalte, at det var Krisunguark, som sang i Vildelse, og at det var Knud, som gik med ham og søgte at tale ham til Fornuft. Krisunguark vilde flygte til Umanark. Paa Tilbagevejen mødte jeg atter Knud og Krisunguark. Han var nu aldeles hysterisk, græd og sang paa samme Tid og skælvede over hele Kroppen. Knud mente dette Tilfælde foraarsaget af, at han havde foreslaaet Krisunguark at tage med os til Danmark, medens han helst vil til Umanark, hvor der nok er en lille Kvinde, som han skænker

særlig Opmærksomhed. Da Krisunguark holder meget af Knud og yderst ugerne siger ham imod, var han bleven saa rystet over dette kedelige Tilfælde, at han fuldstændig mistede sin Selvbeherskelse. Saadanne hysteriske Anfald skal være ret almindelige her blandt Polareskimoerne.

Om Aftenen besøgte jeg Odarks Hus, hvor Knud stadig bor. Krisunguark var heldigvis bleven rask igen. Han havde under Anfaldet haft Syner og talt med sin afdøde Fader og med Kale. De havde truet ham med en tidlig Død, om han fulgte os til Danmark.

Det er snart Fuldmaane. Den udsender i Aften et dejligt, klart Lys. Vilde Jørgen kun komme, kunde vi ikke faa bedre Vejr at rejse i.

2. December.

Saa rejser vi alligevel! Jørgen er kommen og alt forvandlet til Travlhed. Ikke en Time maa spildes. Mylius-Erichsen, Jørgen og Gaba tager til Umanark for atter at hente Panigdark og Renskød. Knud, Odark, Marsanguark og jeg rejser straks til Kap York. Kl. 3 forlod Knud og jeg „Fjældhulen“ efter at have pakket de sidste Smaating og efter at have indtaget et forhastet Maaltid bestaaende af kogt Sælkød, serveret paa en Avis paa Gulvet. Nu er vi i Odarks Hus for at lave The forinden Afrejsen til Kap York. De Eskimoer, som har lovet at følge os, er noget vankelmodige. Pualuna kom ikke, som han lovede, med Jørgen. Af den Grund erklærer hans Fætter, Odark, at han heller ikke vil med, uden at Panigpark slutter sig til os. Men forhaabentlig gaar det alt sammen. Knud og jeg er besjælede af de bedste Forhaabninger og forberedt paa at overvinde de mulige meget store Vanskeligheder. Skønt svære Lidelser, uafbrudt Venten og Længsel vil udgøre Hovedsummen af de Minder, vi tager med os fra denne Ø, vi nu skal forlade, er Afskeden dog forbunden med noget Vemod, da mange af Eskimoerne er blevne vore Venner og deres Hjælpsomhed og Gæstfrihed altid vil fylde os med Taknemmelighed. Alle Beboerne er forsamlede omkring vore Slæder, saa Afskedsvisitter rundt i Husene gøres overflødigt. Majark vil vise sin Dannelse og giver Haanden til Afsked. Gamle Sorkrark beder mig om at klappe ham paa Ryg og Bryst, idet han siger: „En Mand, som har kunnet overvinde en saa haard Sygdom, maa være stærkere end Døden. Naar du berører mig, gør du mig stærk, saa jeg vil leve længe.“

„Sainek sunei“ (eskimoisk Hilsen), raaber vi og vinker med Haanden. Pisken knalder og i strygende Fart glider Slæden bort fra „Længselens Ø“. Jeg sidder i min Sovepose paa Knuds Slæde, da jeg jo endnu er meget svag i Benene efter den svære Sygdom og kun kan gaa støttet til to Stokke. Det gælder for mig om at bevare den Varme, jeg rejser ud med, thi jeg kan jo ikke forny Varmen ved Bevægelse. Men da jeg er meget varmt paaklædt, skal det nok gaa. Vi bærer begge eskimoisk Dragt: Ræveskindspels med Hætten om Hovedet, Bjørneskindsbukser og Kamikker (eskimoiske Støvler med Rensskindsstrømper).

Denne Dragt er sikkert den varmeste i Verden.

Knud har 7 Hunde for sin Slæde. Det er dejlige og kraftige Dyr alle, og da Knud jo er Mester i at styre dem, farer vi — eller rettere — flyver vi hen over den jevne Is.

Vi forlod Agpat ved 6 Tiden om Aftenen i prægtigt Maaneskin. Da vi ud paa Natten naaede Kap Yorkernes Kødopbevaringssted (en mægtig Kløft, der — ligesom Saunders-Øen — kaldes Agpat, Alk.), gjorde vi Holdt for at lade Hundene æde og hvile. Uden særlig godt Kendskab til denne Egn, er det omtrent umuligt at opdage den, selv i det klareste Maaneskin; thi den skærer sig ind i en fuldstændig lodret Fjældvæg.

Gennem en forholdsvis snever „Indkørsel“ kommer man ind i en temmelig stor „Gaard“, til alle Sider omgivet af lodrette Fjældvægge, ved Foden af hvilke der ligger mægtige Klippeblokke i skøn Vilkaarlighed paa Isen. Denne strækker sig nemlig helt ind til Kløftens Bund og uvilkaarlig tænker man sig, hvorledes her ved Sommertid maa se ud, naar Isen er smeltet, og Havet i vildt Raseri presser mægtige Braadsøer gennem Kløften under tordenlignende Larm.

Mellem Klippeblokkene opdager jeg til min Forbavselse mægtige Stykker Hvalroskød, som fuldstændig ligner Klippeblokkene i Størrelse og Farve, da de ligger med Kødsiden nedad og tilmed som Klipperne er overstrøet med Sne. Knud og jeg udtalte vor Forundring over, at Bjørnene ikke aad disse Kødstykker, men Eskimoerne sagde, at de var saa haardfrosne og saa store, at Bjørnene nok skulde lade dem ligge.

I denne Kløft samledes efterhaanden med os en Del Eskimoer, som i deres Skinddragter og i disse Omgivelser saa sære og vilde ud.

Et Baal af Spæk, Tørv og Mos tændtes og forhøjede Sceneriets maleriske Skønhed og fantastiske Vildskab. Frosne Alkeæg, frossen Hvalroslever med Spæk og kogt Hvalroskød smagte os udmærket efter den lange Køretur.

Eskimoerne har ikke megen Tillid til Isen i Melvillebugten, men vi har stadig det bedste Haab.

I Agpat-Kløften.

FEMTE KAPITEL

Ankomst til Kap York. — I Krulutinguarks Hytte. — Ledsagere hverves. — Atter Forsinkelse. — Angreb paa Melvillebugten. — Megen Sne. — Vi maa vende om. — Atter i Kap York. — Vi fordeler os blandt Eskimoerne. — Stemningsfuld Rejse. — Vælter i Skrueis. — Hurtig Kørsel. — Ankomst til Umanark. — Eskimoliv. — Jul og Nytaar. — Brev fra Mylius-Erichsen. — Afrejse. — Mange Ledsagere. — Kap York. — Nyt Angreb paa Melvillebugten. — Lykkelig Rejse. — Bjørnejagt. — Endelig i Upernivik.

DA vi den 3. Decbr. Kl. $4^1/_2$ naaede Krulutinguarks Hus i Kap York, brød Maanen just gennem Skyerne og udbredte en ejendommelig, storslaaet Stemning over dette Land, som jeg dunkelt erindrede at have set i Febervildelse for 8 Maaneder siden.

Krulutinguarks Hus ligger ret højt og isoleret, af hvilken Grund vor Ankomst forblev ubemærket — en Sjældenhed her i Polareskimoernes Land. Knud klatrede nu fra Isen op over Klipperne til Huset for at spørge, om vi kunde bo dèr. Vi kendte Krulutinguark fra et kort Besøg, han havde aflagt os i Agpat og vilde gærne lære Astrups Ledsager i Melvillebugten nærmere at kende. Det var saa stille, at jeg, trods den store Afstand, tydeligt kunde høre Knuds Stemme, da han spurgte ind gennem Tarmskindsruden, om Huset kunde rumme os. Straks hørtes Krulutinguarks Glædesudbrud over at faa Besøg, og snart efter viste han sig livligt snakkende udenfor Huset. Slæden blev nu med noget Besvær trukket op til Huset. Kort efter er jeg bænket inde i Huset ivrigt passiarende med den unge livlige Kone — Odarks Søster. Hun var levende interesseret i at høre nyt fra Agpat. Især glædede det hende at høre, at hendes Broder Odark havde faaet en Søn. At Broderen var med os og snart vilde komme, vakte ogsaa synligt hendes Glæde.

Her smagte jeg for første Gang Polarrævekød, som var mere

spiseligt, end jeg havde troet — men efter nogle og tyve Timers Kørsel i stræng Kulde tænker jeg, alt vilde smage — eller i det mindste glide ned — undtagen den Drik, vi lavede paa et brunligt Pulver, som vor Vært havde faaet af Skotterne, og som skulde være Kaffe, men var af en saa bitter og ubehagelig Smag, at jeg ikke begriber, hvad det har været for en Substans, den godtroende Eskimo er bleven prakket paa. Efter Maaltidet indretter vi os det saa bekvemt som muligt paa Briksen, idet vi paa Eskimovis klæder os fuldstændig af og ruller os ind i Rens- og Bjørneskind.

Astrups Ledsager i Melvillebugten.

Kl. 7 kom Odark og Marsanguark, og Fru Krulutinguark fik atter travlt med at koge Kød. De nye Gæster lagde sig efter Maaltidet ogsaa op paa Briksen, og nu er vi en dejlig Redefuld: 5 Mænd, 1 Kvinde og 3 Børn. Her udvikler sig efterhaanden i det lille Rum en tropisk Varme, som gør det fuldstændig forstaaeligt, at Eskimoerne altid er hel- eller halvnøgne i deres Huse. Vi ligger og snakker om Rejsen over Melvillebugten. Krulutinguark er ikke helt utilbøjelig til at tage med, men mener forresten, at det er tvivlsomt, om vi naar vort Maal denne Maanetid. Han raader os til at lade ham og Knud køre nu paa én Slæde til Upernivik, udruste en lille Hjælpeekspedition dèr og saa hente os, naar Maanen atter gør Rejse mulig. Vi kan høre, at det blæser op til Storm, hvilket desværre vil forsinke de andre, som skal komme fra Umanark. Endelig falder vi i Søvn og vaagner ikke, før Gaba hen paa Morgenstunden kommer — desværre alene. Han er rejst noget forud for de andre og mener, at Stormen

har vejrbundet dem, og at de rimeligvis først vil kunne være her om et Par Døgn. Det er snart Fuldmaane, saa denne Forsinkelse kan jo blive skæbnesvanger for vor Hjemrejse. Det synes, som om alle onde Magter har sammensvoret sig mod vore Planer. Der var ikke Plads til Gaba her i Huset, saa han er taget ind til Utloriark, Osakrarks Broder, hvortil Knud og Krulutinguark fulgte ham. Jeg er alene med Konen og hendes tre Børn: en lille Pige paa 6—7 Aar med nogle allerkæreste Øjne, 1 Dreng opkaldt efter Astrup 4—5 Aar og en lille 7 Maaneder gammel Pige — en rigtig Bolle.

Krulutinguarks Kone, Tongiguark.

Krulutinguark er en meget energisk Jæger og Fanger. Mange vendte Blaaræveskind under Loftet og et ganske friskt Bjørneskind paa Væggen fortæller om, at han i den seneste Tid har haft Lykken med sig. Tongiguark, som vor Værtinde hedder, har lige tegnet et Portræt af mig her i min Dagbog. Det er forbavsende godt gjort af en Naturkvinde, som for første Gang har en Blyant mellem Fingrene.

Da Krulutinguark vendte tilbage, havde han alt, hvad han ejer af evropæiske og amerikanske Genstande, med sig. Paa en meget virkningsfuld Maade viste han mig disse Ting, idet han selv blev i Husgangen, hvorfra han rakte mig hver enkelt Genstand til Beundring.

Han straalede af Glæde hver Gang, han kunde se min Forbavselse, og jeg maa sige, at jeg tilsidst var imponeret af hans Rigdom — under disse Breddegrader. Det var virkelig forbavsende, hvad han havde af Rifler, Krudt, Bly, Patroner og navnlig af Knive — lige fra smaa Lommeknive til store Slagterknive. Han er en stor Spøgefugl, og naturligvis kunde denne Fremvisning ikke føres til Ende, uden at han skulde lave Narrestreger. En af de sidste Genstande, han rakte mig, var en Flaske overklæbet med Papir, saa man ikke kunde se, hvad dens Indhold var. Selv tog han den, som om det var en let Genstand, og hans Morskab over, at jeg var lige ved at smide den i Gulvet, da den var meget tung (den rummede Hagl), var saa smittende, at den lille Hytte rungede af hjertelig Latter.

Idag den 5. December er Udsigterne for vor Rejse noget lysere, da det er ganske stille og fryser stærkt. Nu maa Mylius-Erichsen og hans Ledsagere ogsaa snart komme.

For lidt siden havde jeg Lejlighed til at iagttage, hvorledes god Tone her fordrer, at et kortere Besøg skal forløbe, idet Gaba kom paa Visit med sin Vært, Utloriark, og hans Kone. Der mæles ikke et Ord fra nogen af Siderne, naar Gæsterne kryber ind. I Tavshed sætter de sig, hvor der er Plads, enten paa Kanten af Briksen, i Vinduskarmen eller paa Stenbordene ved Siderne. Værten lader saa et Par almindelige Bemærkninger falde om Vejret og Fangsten, og en treven Samtale kommer i Gang mellem Mændene — Kvinderne siger stadig ingen Ting. Værten trækker nu en Balle raadden, frossen Sælkød ud paa Gulvet, hugger passende Stykker af med en Økse, giver hver af sine mandlige Gæster et Stykke, to til sin Kone, som lader den ene Portion gaa videre til den fremmede Kvinde, og et fraasende Maaltid begynder. Samtalen bliver livligere, selv de to Kvinder veksler et Par Ord. Endogsaa i dette formløse Maaltid er der dog visse Vedtægter for god Tone, som ikke overtrædes og til Trods for, at Fingrene slikkes med lydelig Smasken, og Blodet fra det raa Kød flyder ned over Hænder og Arme, er der en vis Gratie over den Maade, Kvinderne spiser paa.

Den 6. December var Knud en lille Rekognosceringstur og Bjørnejagt med Krulutinguark, men saá ingen Bjørne. Endnu Kl. 4 Eftmd. er Kammeraterne Nord fra ikke komne, skønt Vejret nu har været godt i 2 Dage og 1 Nat. Marsanguark er desværre bleven utaalmodig

og er rejst hjem. Vi havde dog saa bestemt trot, at han vilde have holdt Ord og idetmindste fulgt os et godt Stykke paa Vej ind i Melvillebugten.

Endelig den 7. Dcbr. Kl. 4 kom Rejsefællerne nordfra efter en meget besværlig Rejse, hvorom Mylius-Erichsen fortæller: „Da Jørgen, Panigpark, Ere, Agpalarsuarsuk med Kone og jeg fra Umanark naaede Kap Atholl, blev vi dèr overfaldet af en forrygende Snestorm. Jeg foreslog, at vi skulde bygge Snehuse og ride Stormen af dèr, men Eskimoerne vilde absolut tilbage til Agpat undtagen Panigpark, som foretrak at rejse hjem til Umanark. Det blev da arrangeret saaledes, at Jørgen skulde følge ham for at sikre os, at han, naar Vejret blev bedre, virkelig kom til Kap York, medens jeg vilde følge med de andre til Agpat-Øen. Uheldigvis blev jeg i det forrygende Vejr borte fra de andre og maatte vende om for muligvis at finde Jørgen og Panigpark og var ogsaa lidt efter saa heldig at komme ind i deres Spor og traf dem saa noget senere. Efter 4 Timers Kørsel blev Vejret saa slemt, at al videre Fremtrængen den Dag maatte opgives. Vi byggede et Værn af Sne og krøb i vore Soveposer, og den næste Dag, da Stormen stilnede noget af, lykkedes det os at naa Umanark. Da Vejret blev godt, rejste vi tre igen og havde haabet at træffe Eskimoerne fra Agpat-Øen ved Kap Atholl, men ved vor Ankomst dertil kunde vi paa Sporene se, at de allerede havde passeret.

Efter 30 Timers uafbrudt Kørsel naaede vi saa endelig Kap York.“

Det var Fuldmaane igaar, men vi haaber stadig, det skal lykkes os at komme afsted. Nu maa vi have Ledsagere, Panigpark er vist den eneste sikre, men vi maa mindst have to til — koste hvad det vil af, hvad vi ejer. Det eneste, som kan friste Eskimoerne, er vore Rifler.

Medens Mylius-Erichsen udhviler sig efter den anstrængende Rejse, søger Knud og jeg at hverve Ledsagere. Det er en meget svær Opgave at forhandle med disse Mennesker, thi intet frister dem, og selv om de i Øjeblikket lover at tage med, er det meget tvivlsomt, om de holder deres Løfter, da de er Stemningsmennesker, som gør, hvad der i Øjeblikket falder dem ind. Der skal store Diplomater til at forhandle med Mennesker, som giver saa fortræffelige og stolte Svar som disse: For en Bøsse sælger jeg mig ikke. Tager jeg med jer, saa er det for at gøre jer en Tjeneste og mig selv en Fornøjelse.

Men jeg anser det i Øjeblikket for umuligt at rejse over Melvillebugten. Eller dette: Kommer jeg først til Upernivik, skal jeg nok selv betale, hvad jeg faar. Jeg har mange Ræveskind og Bjørneskind. Men et ligefrem genialt Svar fik vi af Odark, da vi bebrejdede ham, at han snakkede frem og tilbage som en Kvinde: Det er muligt, jers Kvinder er som Mænd, men saaledes, som jeg er, er nu Mænd her.

Det bliver vistnok nødvendigt at efterlade en stor Del af vor Bagage her. Eskimoerne kan slet ikke begribe, at vi vil slæbe saa mange „unyttige“ Ting med os. Hvad vil I med alt det Papir, I har skrevet paa? I maa have meget daarlig Hukommelse, siden I skal skrive al Ting op. Naar vi har gjort en Rejse, kan vi huske alle de Steder, vi har set, og hvad de hedder, og alt hvad vi har oplevet — og vi skriver ikke noget og slæber ikke rundt med store Stabler Papir. Og nu Amîssork (mit grønlandske Navn, Maleren)! Sikken en Pakke han har af Billeder. Det er ubegribeligt, at han vil slæbe rundt med alt det — for naar han én Gang har kunnet male Billederne, maa han jo ogsaa kunne male dem igen, naar han kommer hjem.

Foruden Panigpark er det kun lykkedes os at faa én Ledsager med helt til Upernivik, nemlig Krajodark — men Krulutinguark vil følge os to Dagsrejser ind i Melvillebugten.

8. December.

Bagagen er nu reduceret til 3 Kasser foruden en stor Sæk. Jeg har længe været nede paa Isen for at hjælpe til med Ompakningen. Det er det dejligste, rolige Vejr, vi kan ønske os, og vi maa nu se at komme afsted i Aften. Inden vi rejser ud i den frygtede Melvillebugt, maa vi dog have os et solidt „Foder“ og en lille „Skraber“ — thi det kan nu vare længe, inden vi faar varm Mad og Tag over Hovedet. Denne Hvile er som Uvirksomheden før et stort Slag eller Vindstille før Storm. Hvorledes vil Turen gaa? Hurtig — eller skal vi slide os frem Fod for Fod? Vi haaber det første, men er forberedt paa det sidste.

Det har været et meget besværligt Arbejde at faa Bagagen fordelt praktisk paa de 6 Slæder. Paa Knuds, hvor jeg sidder, kan der ingen Bagage være ud over en Sovepose og nogle Smaating. Vi kom derfor ikke, som vi havde haabet, afsted den 8., med Kl. var 4 Nat den 9. December, da vi endelig alle kunde samles udenfor det sydligste

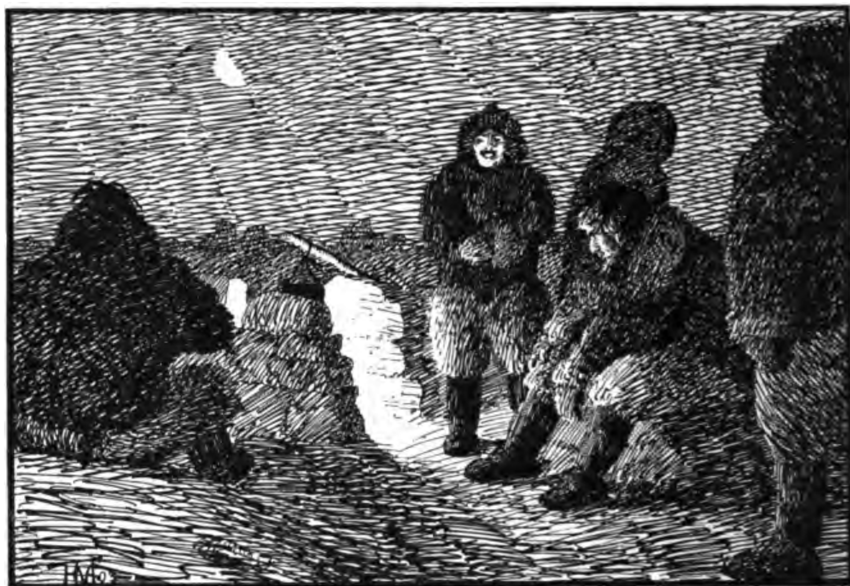
Hus i Kap York og melde, alt i Orden. Fru Krajodark, hvis Mand o er med os, bragte mig et Stykke kogt Bjørnekød, som var meget velsmagende. I Tavshed satte vi os i Bevægelse ind mod den gaadefulde Bugt.

I Begyndelsen gik alt godt, da Føret var meget gunstigt, men det varede ikke mange Timer, før vi kom ind i høj, blød Sne, hvorigennem Mennesker og Dyr maatte ase sig frem Skridt for Skridt. Det var skrækkeligt for mig at sidde paa Slæden og se, hvorledes Knud og Hundene maatte slide og slæbe for at trække mig frem gennem Uføret, medens jeg intet hellere ønskede end at kunne staa af Slæden og tage min Del af Slidet. Da Maanen forsvandt, og Mørket gjorde al videre Fremtrængen umulig, gjorde vi ud paa Eftmd. Holdt for Natten. Medens vi er i Færd med af Sneblokke at danne et Kogested, hæver Maanen sig blodigrød i Horisonten som i Vrede over, at nogle smaa pelsklædte Mennesker havde vovet sig ind i denne Isørken, hvor ellers kun Isbjørnen hører hjemme. I en lille Hule i et mægtigt Isfjæld tændte vore Ledsagere et Baal af Spæk og Tørv paa en medbragt mindre Metalplade, og det Vand, som, foraarsaget af Varmen, samlede sig i Bunden af Hulingen, var det dejligste „Isvand". Efter et Maaltid af kogt Hvalroskød med frossen Mattark til Dessert og nogle Timers Hvile, satte vi os i Bevægelse. Maanen stod nu højt paa Himmelen og sendte et klart, men næsten uvirkeligt Lys ned over det hvide, stivnede „Landskab".

Sneen blev dybere og dybere. Vi indsaa, at med en saa langsom Fremrykning vilde det tage Maaneder at naa Upernivik — og vi havde kun Proviant til 8—14 Dage. Knud spændte sine Hunde, som var det stærkeste af vore Spand, for Jørgens Slæde og kørte fremefter paa Rekognoscering, medens Jørgen overtog Kørselen af mig. Noget efter erklærede Mylius-Erichsen, at han paa ingen Maade kunde udholde længere at skubbe sin stærkt belæssede Slæde frem gennem den knæhøje Sne. Han læssede sin Bagage, hvorimellem meget Narhvalkød med Mattark, af paa Isen og kørte frem for ogsaa at rekognoscere. Gaba, Panigpark og Krajodark (Kruluttnguark var allerede vendt tilbage til Kap York), arbejdede sig stadig slidsomt fremefter, medens Jørgen og jeg nødsagedes til at blive paa Stedet for at passe paa, at Bjørnene ikke aad den aflæssede Proviant. Vore Kammerater kunde

vi ikke se noget til. De var dækkede af Isfjælde. Hvorledes gik det dem? Blev Føret bedre, eller maatte alt Haab opgives?

Efter et Par Timer, lange som Aar, saa vi Røgen af et Baal. Kammeraterne havde altsaa gjort Holdt for at koge. Skønt dette fortalte, at Rejsen maatte opgives, og mange Forhaabninger derved sank i Grus, var denne ubehagelige Vished dog bedre end Uvishedens Spænding. Gaba kom nu tilbage med tom Slæde for at hente Mylius-Erichsens Bagage, og Jørgen satte min Slæde i Bevægelse mod Baa-

Kogested i Melvillebugten. Den 11. December 1903.

let. Kammeraterne kogte den Smule Renskød, vi havde med, som en ringe Erstatning for den Skuffelse vi alle havde lidt. Stemningen var trykket. Mange og lange Forberedelser, mange Anstrængelser var gjort forgæves! Mange Forhaabninger om at naa Upernivik inden Jul og høre nyt fra dem derhjemme brast. Den pludselige Vished virkede næsten lammende, men var dog som en Befrielse efter saa lang Tid tilbragt i uafbrudt Spænding.

Men Mismodet maatte jages paa Flugt, og Renskødet — vor største Delikatesse — og en udmærket Suppe hjalp mægtigt til at hæve de sjunkne Livsaander. Vi var straks enige om, ikke at ville vende tilbage til „Fjældhulen“ — saa meget mere som vi til vore Velgørere

havde foræret alt vort Husgeraad og for Rejseproviant og Hundefoder solgt de Aarer og Brædder, som dannede Bjælkerne i Husets Tag. Vi maatte fordele os blandt Eskimoerne, og inden en lille Snestorm med stærk Snefog tvang os i Soveposerne, havde vi allerede bestemt, hos hvem vi vilde bo.

11. December.

En mærkeligere Opvaagnen kan næppe tænkes. Snefoget havde tvunget os langt ned i Poserne, hvis „Laag“ maatte lukkes for at forhindre Sneen i at trænge ned til os. Ligger man saadan begravet i en Sovepose, kan maa intet se og knapt nok høre. Jeg sov godt efter Gaarsdagens Anstrængelser og Spænding. Da jeg vaagnede og stak Hovedet frem af Soveposen, saa jeg, at Knud og Eskimoerne allerede var oppe og sad malerisk grupperede omkring Kogestedet, hvor Ilden flammede og sendte sit gule levende Skær ud over Isens og Sneens kolde, døde Farver. Der var en egen højtidelig Stemning over denne Opvaagnen. De seneste Begivenheder syntes at ligge saa uendelig langt tilbage og Bevidstheden om, at vi idag ikke skulde kæmpe med noget saa uvist og uberegneligt som at trænge frem i „the dreadful Bay of Melville“ virkede beroligende.

Vi, der endnu laa i Soveposerne, fik The og kogt Hvalroskød paa Sengen.

Med godt Humør tiltraadte vi Kl. 9 Tilbagetoget ad en noget lettere „Vej“ end den, vi var kommen. Saa længe det svage Lys dæmrede, nærmede vi os Kap York med jevn Fart, men da Mørket faldt paa, kom vi bort fra hverandre og den megen Skrueis besværede vore Bevægelser meget. Tilsidst — jeg antager Kl. var c. 3 om Eftmd. — kørte Slæden sig saa fast i et sandt Kaos af Isblokke, at Knud ikke ved egen Hjælp kunde bringe den flot. Det var ganske mørkt og vi gav os til at raabe for at erfare, om vore Rejsefæller var i Nærheden. Vi lyttede, men vore Stemmer slugtes kun af den mægtige Stilhed.

Gentagne Raab fik Mørket og Tavsheden til at ruge endnu tungere over den døde Natur.

Hele Dagen havde vi ikke faaet andet ai spise end haardfrossen Mattark, som efter at være hugget i Smaastykker først maatte sættes mellem Fortænderne til Opvarmning, inden vi turde lade dem berøre

Læber og Tunge, da de ellers „brændte fast“ og tog Huden med sig.

Vi var derfor dygtig sultne og havde just fantaseret om, hvorledes vi skulde delikatere os med kogt Bjørnekød og The, naar vi kom i Hus.

Og nu sad vi fast her i et Vildnis af Skrueis og i Mørke!

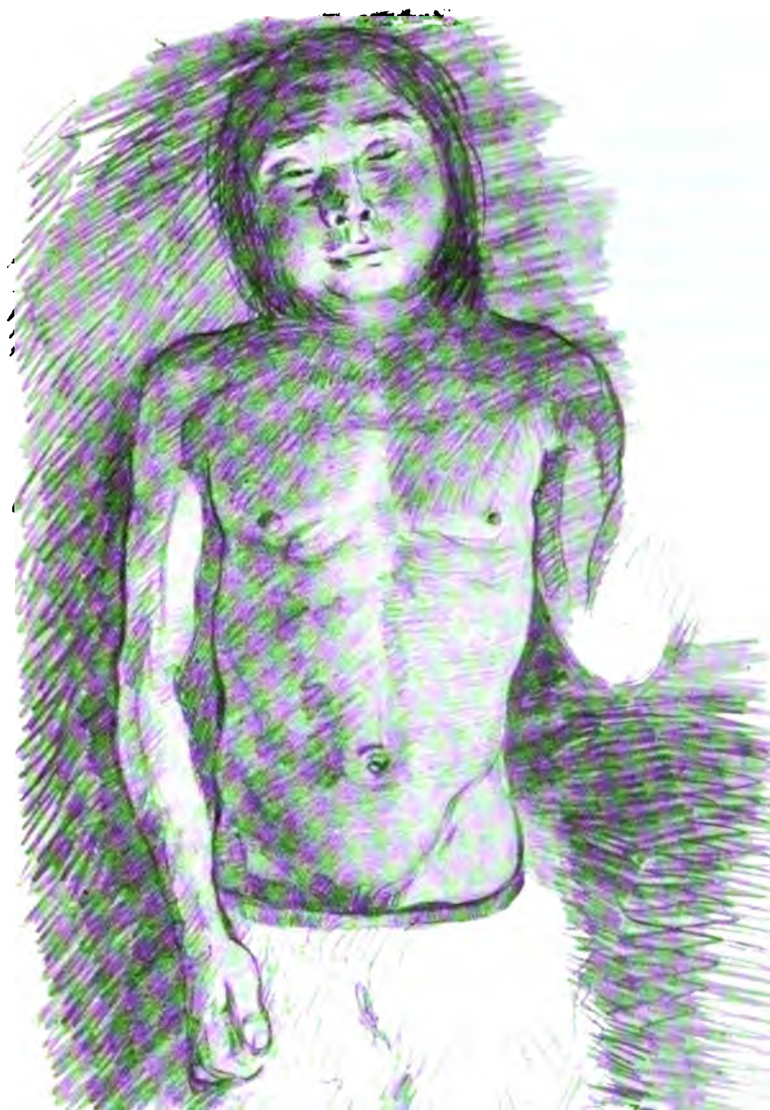
Knud asede det bedste han kunde, men forgæves. Slæden sad som fastnaglet. Han var træt af de sidste Timers Kørsel i Mørke og lagde sig paa Slæden for at hvile, men maatte snart reise sig plaget af Kulde og tog igen fat for at faa Slæden fri — den var ikke til at rokke.

Uden egentlig at tro paa Nytten deraf gave vi os til at raabe samtidig begge to og til vor store Forbavselse, hørte vi et fjærnt Svar. Vi jublede ligefrem af Glæde, da Udsigten til varm Mad saa uventet aabenbarede sig. Raab med faa Minutters Mellemrum vejledede „den frelsende Engel“ hen til os og snart efter dukkede Krajodarks pelsklædte Skikkelse ud af Mørket. Han havde ladet sin Slæde staa ude paa jevn Is og var tilfods gaaet ind i Skrueisen, da han hørte vore Raab.

Det var et meget vanskeligt Arbejde at befri Slæden og faa den trukket ud af Skrueisen, under hvilken Kørsel den gyngede som en Baad paa et oprørt Hav, men vi naaede dog mærkelig nok ud paa jevn Is uden at vælte. Krajodark kørte nu for og fandt Vej mellem en Vrimmel af Ifsjælde som en Rotte mellem Sten. For os blev denne Kørsel i Mørke lang og trættende, da vi maatte anspænde alle vore Sanser for at følge ham.

Kom vi bort fra ham vilde det være umuligt for os at finde Vej i denne Labyrinth.

Da vi endelig ud paa Morgenstunden d. 12. December, efter omtrent et Døgns Rejse, naaede Kap York, var vore Rejsefæller alle ankomne — havde fordelt sig i Husene og var i Færd med at fodre Hundene. Knud og jeg tog ind i Krajodarks Hus, som vist er et af de største paa Pladsen — men tillige et af de urenligste. Her vrimler med Børn i alle Aldre. En ustanselig Koncert af Barneskraal er ved at sprænge vore Trommehinder i dette lille Rum. Der er ganske vist noget hjemligt over disse grædende Barnestemmer — Lyden er vist

Imerarsunguark.

international — men dog virker den meget irriterende i Længden — især naar man er søvnig og gerne vil sove.

Knud og jeg giver os til — i Stedet for — at drøfte Udsigterne for Fremtiden. Straks, da vi indsaa, at vi maatte opgive at naa Upernivik denne Gang, havde vi bestemt, hvor vi vilde indkvartere os. Her i Kap York, der er daarlig provianteret, kunde der ikke være Tale om at bo i længere Tid. Nej, vi maatte nordpaa til de rige Fangstpladser. Vi aftalte da, at Knud og jeg skulde slaa os ned hos Imerarsunguark (eller Manetsork) i Umanark, hvor ogsaa Gaba senere skulde slutte sig til os, medens Mylius-Erichsen og Jørgen vilde til Krana.

Imerarsunguark er en ung gift Mand uden Børn. Hans Hus er relativt renligt, rummeligt (efter eskimoiske Forhold) og beliggende paa en Slette, hvor jeg daglig kan faa mine for Velbefindendet saa nødvendige Ture. Desuden er hans Vinterdepoter — og det er jo, naar alt kommer til alt, det vigtigste — velforsynede med Narhvalkød og Mattark. Knud og jeg føler, at dér og netop dér skal vi bo. Vi længes efter at komme afsted — bort fra disse Skraalhalse!

I det spæde Lys, som er højeste Dagslys her, farer vi den 13. December fra Kap York mod Nord, ledsaget af flere Eskimoer — Kap Yorkere, som skal hente Kød i Agpat-Kløften og Panigpark, som skal hjem til Umanark. Der er svært Humør over Hundene — især er Knuds oplagte til at løbe. Vi har kun 7 for vor Slæde, medens flere af Eskimoerne har 10 — men trods det kører vi fra dem alle, saa længe vi kan se, men da det svage Dagskær svinder og det hvide Polarmørke indtræder, maa vi vente paa Eskimoerne, for at en Forkører, som er fortrolig med Isfjældene, Skrueisen og Belysningen, kan lodse os frem.

Denne Belysning er karakteristisk for arktiske Egne. Man kan se og kan dog ikke se! Alt fortoner sig i hvidlig Dis. Nære Genstande kan ligne Bjærgkæder i flere Mils Afstand, medens fjærntliggende Land kan se ud til at være en mørk Stribe paa Isen i Nærheden. Skrueisen — Hundekuskenes Rædsel — som man, naar man ser den, kører langt udenom, hvis det er muligt, kan i denne mystiske Belysning slet ikke ses, før man kører lige op i den, saa Slæden vælter eller løber Medeenderne mod Isblokkene og standser saa brat,

at Kusken og Bagagen farer videre og havner i en syndig Forvirring paa Isen.

Efter 12 Timers Kørsel naaede vi Agpat-Kløften, som i Aften virkede endnu mere imponerende, end sidst vi var her. Atter samledes vi om Baalet, hvor Hvalroskødet kogtes medens vi som Indledning til Maaltidet spiste frossen Hvalroslever, der baade i Farve og Konsistens ligner Chokolade — hvorimod det beslægtede i Smagen vel nærmest skyldes den ydre Lighed.

Vi lægger os til at sove og jeg vaagner op til en af de ejendommeligste Dage i mit Liv — min Fødselsdag var det. En mægtig, alvorsfuld Stilhed var udbredt over Is og Land. En tyrkisk Halvmaane saas lavt i Fjældkløftaabningen, medens Venus, dens skønne Ledsagerske, just blinkede frem over Isfjældene i Horisonten. Knud var meget omhyggelig mod mig og en glad Stemning, som greb mig ved min Opvaagnen, holdt sig hele Dagen.

Medens jeg sov, havde Eskimoerne paa Knuds Opfordring bygget en lille Snehytte, som blev oplyst indvendigt og, transparent som den var, lignede en stor kinesisk Lampe. Atter fik jeg Chokolade (frossen Hvalroslever) og den dampende Kop The, som Knud bragte mig, var et helt Eventyr — Varme, Liv, et lille Stykke Civilisation i dette Kuldens, Dødens og Hedenskabets Rige.

Tankerne tog Flugt — hjem til Danmark — til mine kære. I Tankerne skrev jeg to enslydende Breve til to Mødre — Knuds og min egen.

Det var svært at løsrive sig fra disse uforglemmelige Omgivelser. Men Knud havde lovet mig som min Fødselsdagsgave at naa Umanark endnu i dette Døgn — vi maatte afsted! Følgende Landets Skik, tog vi bort uden Afskedshilsner — Eskimoerne blev tilbage. Kun Panigpark fulgte os, han skal heldigvis med helt til Umanark — hans Hjemsted. Fjældrækken tilhøjre formede sig i den mystiske Belysning til en lang Husrække med skønne Vinduer i alle Stilarter, mægtige Porte, som førte ind til Højenloftssale, var omkransede af snestrøt Vedbend. Vi naaede den store Bræ, Petowik Bræ, som lignede en lang Marmormur med blaagrønne Aarer. Dens Ensformighed trættede min Fantasi og jeg slumrede ind. Ved Kap Atholl mærkede jeg som i Drømme at Slæden foretog sære Bevægelser, men idet jeg

vaagnede op, saa jeg, at det ikke var Drøm, men den kolde Virkelighed.

Slæden væltede!

„Hvad er dette!“ raabte jeg.

„Intet!“ hørte jeg Knud sige. I næste Øjeblik laa jeg med Slæden over mig og Ansigtet presset mod Isen, hvor der over et Strømsted, trods ÷ 40°, havde samlet sig en Vandpyt. Mine Arme var begravede i Soveposen — jeg laa som i en Spændetrøje og kunde ikke hæve Hovedet, da hele Slædens Vægt tyngede paa dette. Med Fortvivlelsens Kraft fik jeg endelig, da jeg var ved at kvæles Hænderne ud af Posen — stemte dem mod Isen og hævede min Overkrop og Slæden saa meget, at jeg kunde faa Luft. Hænderne og mit eneste Par Vanter blev ved denne Lejlighed saa gennemblødte, at jeg senere kom til at fryse ganske voldsomt om Hænderne. Knud arbejdede som en Kæmpe for at vælte Slæden om paa ret Køl — men umuligt. Panigpark, som heldigvis var i Nærheden, hørte hans Raab og kom os til Hjælp, saaledes at Slæden lidt efter rejstes. De ulideligste Smerter fik jeg i Hænderne, da Fugtigheden stivnede til Is om dem. At Panigpark rullede og gned dem hjalp ikke. Først da Knud laante mig et Par tørre Vanter, og jeg krøb ned i Soveposen og lagde mine Hænder ind under mig, begyndte Blodet igen at cirkulere i dem.

I en stor Bue — en lang Omvej — kørte Panigpark nu for udenom Skrueisen, medens vi fulgte i hans Spor. Endelig stansede han og sagde, at Isen nu var jevn lige til Umanark. Knud kørte saa frem og gav sine Hunde Bjørnesignalet. Trætheden glemtes, Halerne sænkedes og de strakte sig i Løbet som store smidige Katte. Sneen hvirvlede om deres Bagpoter, som sendte os de fine Snepartikler med saadan Kraft i Ansigtet, at det sved.

Farten var berusende.

Mine Hænder smertede stadig meget stærkt. Jeg krøb saa langt ned i Soveposen, jeg kunde komme og laa ganske stille. Vinden havde sammenpresset Sneen paa Isen i regelmæssige Bølger, som frembragte en taktfast Rytme, idet Slæden med Jernbanefart fór hen over dem. Jeg laa dybt nede i Posen og drømte mig hensat til Strækningen København—Korsør.

Inetlia.

Jeg reves ud af disse blide, sjællandske Drømmerier, da Knud sagde: „Se nu op! Dér ligger Umanarkfjældet.“

„Er det virkelig et Fjæld!“ maatte jeg uvilkaarlig spørge, thi foran os laa en mægtig Pyramide, saa regelmæssig, som bygget af Menneskehænder.

Snart efter blinkede de oplyste Tarmskindsruder i Bopladsens Huse os indbydende imøde. Stedets Hunde istemte deres sædvanlige Tudekoncert, medens to Drenge kom løbende ud til os for at hjælpe

vore Hunde at klare Fjæren og trække Slæden op over Skrænten til Husene. Det maa have været langt hen paa Natten, thi med Undtagelse af de to hjælpsomme Drenge saa vi ingen af Beboerne — de laa alle i deres tryggeste Søvn, medens de „evigt brændende Lamper“ festligt oplyste deres smaa Jordhuler.

Knud krøb nu ind i Imerarsunguarks Hus for at melde vor Ankomst og viste sig snart efter tillige med den ungdommelige Vært, som gned Søvnen af Øjnene, idet han stilfærdigt svarede: „ab“ (ja) paa Knuds Meddelelse om, at vi nu agtede at slaa os ned i hans Hus et Par Maaneder. Det var jo vor Mening at belønne ham for hans Gæstfrihed, men hverken vi eller han kunde have nogen Mening om, hvorvidt det nogensinde skulde lykkes os at gengælde hans Hjælpsomhed. Men desuagtet gav han os Husly og Føde fra den første Dag som den naturligste Ting af Verden.

Jeg blev nu hjulpet af Slæden og krøb paa „alle fire“ ind gennem den lange Husgang, pressede mig gennem det lille Indgangshul og stod da overfor en næsten nøgen Kvinde, som sad smilende paa Briksen, saa hendes hvide Tænder skinnede i Spæklampelyset.

Det var Inetlia, vor tilkommende Værtinde.

Har man tilbragt nogle Døgn under aaben Himmel i nogle og 40 ° Kulde, er det en sand Velsignelse at komme ind i en saadan varm, oplyst lille Hule. Denne forekom mig da ogsaa usigelig hyggelig og i Sammenligning med Krajodarks Hus og vor egen „Fjældhule“ ordenlig og renlig — og saa dette Velkomstsmil, som vor Værtinde sendte os begge, da Knud noget senere, efter at have fodret Hundene, krøb ind gennem Indgangshullet — det bidrog altsammen til, at vi straks befandt os som hjemme her og blev vel tilmode. I en oprømt Stemning slængte vi os paa Briksen sammen med Vært og Værtinde under munter Passiar, idet vi kastede vore Pelsdragter, som var hvide af Rimfrost. Vi udmalede for vore Værtsfolk en drastisk Skildring af „Vandgangen“ paa Isen og tog os især en hjærtelig Latter over Knuds beroligende Svar: „Intet!“

Vi sov ind, lykkeligere end vi længe havde følt os.

15. December. Søvn og Mad hele Dagen. Velværet kulminerer, da Imerarsunguark kommer tilbage fra sit Forraadskammer med Narhvalkød og Mattark — i saa store Stykker, at de med Nød og neppe kunne komme ind gennem Indgangshullet.

16. December. Den gode Levemaade fortsættes. Vi klipper gensidigt hinandens Haar og Skæg og vasker Ansigt og Hænder, hvilket næsten gør os ukendelige. Da den spæde Dag ved 12 Tiden udstraaler sit svage Lys, klæder vi os paa og gaar en Tur paa Sletten, hvorfra vi beundrer det imponerende Umanarkfjæld, som dog ikke fra denne Side ligner en Pyramide, om det end ogsaa set herfra har en meget regelmæssig Form. (Se Billedet Side 509).

17. December. Idag har vi haft den Glæde at hilse paa nogle af vore gamle Venner fra Agpat, idet Sorkrark og hans livlige, snakkesalige Kone, Arnaluk, samt Majark med Kone og Søn er komne paa Besøg fra Agpat. Ogsaa fra Kap York har vi Gæster, nemlig Serkrusuna, Kone og lille skrigende Barn, som noget har forstyrret vor idylliske Ro. De Fremmede bestormes med Spørgsmaal om Nyt. En Avis vilde sikkert betale sig godt her — men Redaktøren maatte først lære sine Læsere at læse! Majark fortæller følgende Nyhed: En Moder fra Kiatark (Northumberland Ø) har i Sommer dræbt sin sindssyge Søn, da han begyndte at blive farlig for sine Omgivelser *). Den unge Mand hed Osarkrark — det samme som vor tidligere Husfælle, der i den Anledning har maattet tage Navneforandring, da en afdøds Navn aldrig maa nævnes. Vor tidligere Kammerat kalder sig nu Avadark (Fangeblæren). Gaba er kommen fra Kap York og har indkvarteret sig hos Angutitluarsuk, som bor ganske tæt ved Imerarsunguarks Hus.

18. December. I et Brev, som vi idag har modtaget fra Mylius-Erichsen, der nu sammen med Jørgen er i Agpat paa Vej til deres Vinterkvarter, foreslaar han Knud, den 27. ds. at komme til Krana, for at de i Fællesskab kan foretage Turen over Smith Sund til Pearys Hus. Heldigvis kan Knud da blive her Julen over.

Jeg har nu vænnet mig saadan til Eskimomaden, at jeg ikke mere savner evropæisk Kost. Mattark er vor største Delikatesse.

19. December. Knud, Gaba og Imerarsunguark samt nogle af de besøgende Eskimoer er rejste til Agpat. Jeg tegner og skriver i min Dag- og Skitse-Bog, som er sammensat af kvardreret Skrivepapir og Meterpapir — det sidste Papir, vi ejer — og „indbundet“ i to

*) Samme Drab, som omtales Side 526.

Stykker Pap fra mine brugte Akvarelblokke. Paa Bagsiden af forreste Blad har jeg i en Ramme af Blyantsstreger skrevet:

> *Denne Bog er syet sammen med Senetraad af Eskimokvinden Inetlia, Imerarsunguarks Kone, under vort Ophold i Umanark, medens vi ventede paa Lyset, Vinteren 1903—04.*
>
> *Den er skrevet og tegnet, for at jeg ved min Hjemkomst til Danmark kan give mine kære en nøjagtig Beretning om vore Oplevelser, medens vi førte en fuldstændig eskimoisk Tilværelse.*

I Aften ved 9 Tiden kom Knud tilbage med en Rævesaks, som han havde laant af Marsanguark for min store Jagtkniv — vor eneste „Værdigenstand" som vi endnu har tilbage foruden vore Geværer. Af Panigpark har vi laant to Sakse. Vi vil til at fange Polarræve. Gaba er bleven i Agpat for at gaa paa Hvalrosfangst.

20. December. Imerarsunguark er ude for at sætte vore Rævesakse. Jeg tegner.

21. December. Gaba kommer fra Agpat. Han er saa sørgmodig i denne Tid — han føler sig vist hjemløs, og er den eneste af os, som savner „Fjældhulen".

22. December. Endelig har vi den korteste Dag og fra imorgen vil Lyset begynde at tiltage. Aa! Hvor det bliver festligt at se Solen igen! Selv om vort Liv, siden vi kom her til Umanark, har antaget lykkeligere Former end nogensinde før her i Kap York-Landet, saa er det dog en Puppe- og Dvaletilstand vi lever i. Vi venter paa Lyset og Livet! Aldrig før har jeg levet saa fuldstændig Eskimolivet som i disse Dage. Dog staar vi daglig op og gaar ved 12 Tiden en Tur paa Sletten. Da dæmrer Lyset gulligt i Syd, men det er saa svagt, at det er umuligt f. Eks. at læse eller tegne ude. Umanark er et meget godt Madsted og vi har ikke, siden vor evropæiske Proviant slap op, levet saa godt og rigeligt som nu — — men fuldstændig paa eskimoisk, med meget raat, frossent Kød med Spæk til, og kogt Kød én Gang daglig. I Gaar fik vi til en Forandring frossen Narhvalhjærne, hvis Smag mindede meget om

frossen Mælk. I Dag er Knud og Imerarsunguark kørte ud paa „Juleindkøb“ af Kød.

Fra denne Paradistilværelse tænker jeg med Rædsel tilbage paa Slutningen af vort Ophold i „Fjældhulen“, som tilsidst mindst af alt lignede en Menneskebolig — fugtig, kold og svinsk, som den var.

Inetlia.

23. December. „Gemt bag Bræer! Begravet i Mørke!“ — Knuds Ord i Dag i et Øjebliks Længsel hjemefter, efter Lyset og Livet. I Dag har jeg tegnet lidt. Jeg tænker paa alle dem, som nu skriver de sidste Julekort til indenbys Venner. Og hvilken Flod af Breve oversvømmer ikke den civiliserede Verden i Morgen! Aa, kunde Vinden føre et Par Stykker herop! De vilde blive læste hundrede Gange og lidt til. Vor Julemad bestaar af Narhvalkød, frossen med Spæk, Niko (tørret Kød) Mattark og Narhvalkød i store Masser, saa sulte kommer vi ikke til. Der er vist ogsaa The til en Gang endnu.

25. December. Saa gik da ogsaa den Jul, bedre end nogen af os havde troet, takket være Knud. For nogle Dage siden fortalte han, han havde haft en Drøm, en Aabenbaring. Vi skulde Juleaften køre hen i en Bugt c. $1^1/_2$ Mil herfra, affyre et Skud, da vilde der ske et Under. En Julestjerne vilde dale ned paa Jorden, et Alter for Minderne, Slægt og Venner vilde rejse sig. Det lød jo meget spændende.

Juleaften oprandt. Vor Vært og hans Kone gjorde sig rejseklar. „Hvor de skulde hen?“ „Han vilde hen og sætte en Rævesaks.“ „Og tage Konen med?“ „Det lader til det.“ De drager afsted. Knud og jeg bliver tilbage i Hytten. Vi overvældes af Minder og Længsel. Hvordan mon de har det derhjemme! Sidste Jul hørte vi jo heller ikke fra dem. Det er altsaa omtrent halvandet Aar, siden vi har hørt noget fra dem. En rædselsfuld Frygt griber os. Vi ligger tavse uden at turde tale, uden at turde tænke. Under saadanne Forhold er det umuligt at holde en glad Jul, selv om de ydre Omstændigheder er tilstede, og de er tilstede.

I det mindste blev det en meget ejendommelig Jul. Ved 2 Tiden kører vi afsted. Himlen er noget overskyet og kun faa Stjerner synlige. Et lille Stykke fra Umanark sprænges Forremen i Skrueis. Medens vi holder for at denne Skade kan udbedres, opdager vi Maanen lige over Horisonten. „Saa maa jeg afsted iovermorgen,“ siger Knud. Kørselen fortsættes paa fortræffelig Is, i stor Spænding. Da vi har naaet et Sted, som hedder „Uli“, springer Knud pludselig af Slæden og siger:

„Her skal jeg skyde.“

Han løfter Winchesteren højt i Luften. Ild fra Mundingen. Knald, som runger i den store højtidelige Stilhed. Aandeløs Spænding.

„Det var for Julen i Grønland. Nu et Skud for dem derhjemme!“

Atter rungede et Skud gennem Stilheden.

„Julestjernen!“ raaber Knud.

„Ja sandelig, der forude ses en stor Stjerne paa Jorden. Det maa jo være et Baal!“

„Naa, tror nu nu, jeg er en vældig Angakok!“

„Nej, nu forstaar jeg det hele. Aftalt Spil!“

Latter. Pisken hviner gennem Luften. Vi suser afsted, og snart naar vi Stjernen, en Fakkel baaret af Gaba! Lidt derfra et prægtigt oplyst Snehus, som Knud har faaet vore Værtsfolk til hemmeligt at bygge. Det er belyst udvendig af en anden „Fakkel“, et Stykke brændende Spæk paa Sneen.

Det hele er prægtigt og eventyrligt og stemningsfuldt. Sandelig Overraskelse paa Overraskelse, rundt paa Isen ligger frossent Kød i Massevis. Sulte kommer vi ikke til i Julen. Imerarsunguark og Kone

tager sig ud i den flatterende Belysning. De drager lidt efter hjem, efterladende vældige Stykker Narhvalkød med Mattark, Spæk, Lever og Niko. Vore Julelækkerier!

Vi tre bliver tilbage i den festligt oplyste Snehytte. En Spæklampe af usædvanlig Størrelse, tilhørende Panigpark, udsender sammen med en mindre Lampe et straalende Lys, som reflekteres stærkt fra de hvide „Marmorvægge". Paa Briksen alle Slags Skind, der gør det blødt og hyggeligt derinde. Et lille Lys tændes for Vennerne derhjemme. Aa, sikken en Jul vi kunde have holdt her, hvis vi havde haft glædelige Efterretninger hjemmefra. Men paa Grund af, at disse manglede, vilde Humøret og Stemningen ikke rigtig komme. Gaba var den eneste, som var i „Snakkehumør". Men for ikke at give Tankerne for frit Løb, maatte vi til at tale for at aflede disse.

Og vi gav os til at fortælle om løst og fast, ret ligegyldige Minder. Vi kogte tynd Kaffe, spiste Niko, som vi havde faaet af Panigpark. Frossen Hvalroslever og Mattark var vor øvrige Julemad. Jeg gav mig til at tegne Knud, Gaba og mig selv, for senere at lave et Billede deraf.

Skønheden lyste ud af hver Sneblok og Revne. Stilheden udenfor afbrødes kun nu og da af Hundene.

Med Møje fik vi Plads til de tre Soveposer, og krøb i dem. Snehuset var meget lunt, og i Løbet af Natten blev Varmen ligefrem generende. Det kneb med at falde i Søvn, da Tankerne om dem derhjemme stadig stormede ind paa os.

Vi vaagnede tidlig. Gennem et Hul i Kuplen kunde vi se, at det maatte være overskyet, da ingen Stjerner saas. Atter opfriskes gamle Minder. Nye Planer, navnlig om Rejser, støbes. Baade i Gaar og i Dag maatte vi udbryde: „Nu gør de det og det derhjemme."

Ved Tretiden kørte vi afsted — „hjem." *)

26. December. I Dag rejste Knud og Imerarsunguark til Krana for at træffe Mylius-Erichsen og Jørgen Brønlund og i Forening med dem gøre Forsøg paa at naa Pearys Hus paa den anden Side Smith Sund. Der skal derovre, efter Eskimoernes Udsagn, være meget evropæisk Proviant og Petroleum. Især det sidste vilde være velkomment, da vi saa atter kunde bruge vore udmærkede Primus-

*) Denne Juleskildring er tidligere offentliggjort i Juleroser 1904.

Juleaften i Snehytten.

apparater paa Turen hjem til Upernivik. At koge ude i stærk Kulde er langsomt og besværligt med Spæk, som desuden fylder og vejer meget paa Slæderne. Mine Kammeraters Rejse bliver sikkert meget anstrængende og — desværre, er jeg bange for — forgæves.

Agparlinguark, vor tidligere „Plejesøn", kom hertil i Gaar med sin unge Brud, den skønne Isigaitork, om hvis Skønhed Mylius-Erichsen og Knud har talt saa meget. Hun er virkelig dejlig — og saa velvoksen! Hendes Væsen er stilfærdigt og tækkeligt og hun fører sig med megen Anstand. (Portræt Side 511.) Hendes Mand er stille lykkelig og inderlig stolt af den Opmærksomhed, der vises hende paa Pladsen. Især er vor Værtinde optaget af sin nye Veninde og følger hende overalt. Det unge Par skal foreløbig bo i Panigparks Hus, som er sammenbygget med „vort". Fru Panigpark er Agparlinguarks Søster. (Portræt Side 342.)

27. December. Levemaaden er ikke mere saa overdaadig som i Begyndelsen. Her er kun Sælkød. Jeg savner særlig Mattark og blev derfor meget glad, da vor Nabo, Angutitluarsuk i Dag bragte mig et Stykke. Knud er formodentlig ankommet til Krana i Dag.

28. December. Da jeg for lidt siden sad og skrev i denne Dagbog, (hvilket er meget besværligt, da Lamperne er anbragt saa lavt, at man, for at faa den belyst, maa holde den lodret med Skriften „paa Hovedet" og bøje sig ned over den), hørte jeg Drengene udenfor raabe, at Imerarsunguark kom tilbage. Da jeg kom udenfor, kunde jeg i Mørket skimte to Slæder og hørte til min Forbavselse Knuds Stemme. „Hvad for noget! allerede Dig!" raabte jeg. „Ja, vi naaede ikke engang Netschilivik. Aabent Vand kun 20 Minutters Kørsel fra Bopladsen. Stormen Julenat har brudt Isen."

Inde i Bugten, hvor vi tilbragte Julen, havde vi ikke mærket noget til Stormen, men vesterpaa, derude mod de aabne Vande, skal den have raset med betydelig Kraft.

Aldrig før har jeg mærket Mørkets deprimerende Indflydelse som i de sidste Par Dage. Ligger jeg ned, er jeg plaget af en permanent Hovedpine — rejser jeg mig op, føler jeg mig svimmel og ilde tilpas.

29. December. Knud tænker paa, at gøre et nyt Forsøg paa at naa Krana over Itivdlerk — en meget besværlig Vej over en mægtig Bræ, som navnlig nu, da Maanelyset for denne Gang er paa Retur,

vil blive farlig at passere. Men han har ingen Ro paa sig, da han er bange for, Kammeraterne nordpaa venter ham.

30. December. Knud har besluttet at opsætte Nordrejsen til næste Maanetid. Eskimoerne spaar Storm af SW. og de tager aldrig fejl. Det er overskyet og mildt.

31. December. Den sidste Dag i det mærkelige Aar 1903 er snart tilende. Ja! Hvilket uforglemmeligt Aar! Prøvelsernes, Længslernes Aar! Da Knud og jeg for to Aar siden første Gang saas netop paa denne Aften, anede vi ikke, hvilken mærkelig Skæbne vi gik imøde sammen. Vi rejste os fra et velbesat vegetariansk Bord for at drage ud, hvor Kød, Kød og atter Kød var Føden, som Selvopholdelsesdriften ofte maatte tvinge os til at nedsvælge. Ja, hvem der nu havde nogle af de dejlige forfriskende Frugter, som hin Aften forlystede vore Ganer.

Dog, naar vi nu ser tilbage paa det forløbne Aar, fyldes vi af Taknemmelighed over, at vi, trods alt, alle har Livet i Behold, at vi, trods mange Besværligheder, har kunnet skaffe Føden i de trange Tider. Det har været et Aar uden Post hjemmefra, men paa Tankens traadløse Telegraf har der næsten uafbrudt været Forbindelse med de kære derhjemme.

Den 1. Januar 1904. Den sidste Dags sidste Timer tilbragte jeg med at tegne Knud. Vi var derfor begge saa søvnige, at vi faldt i en tung Søvn, hvoraf jeg med et Ryk vaagnede op 2 Minutter før Kl. 12 Midnat. Jeg vækkede Knud og ønskede ham glædeligt Nytaar, og i de første Minutter af det nyfødte Aar skriver jeg dette. Velkommen da du gaadefulde Aar? Hvad bringer du? Maatte du føre os tilbage til Civilisationen, bliver du i hvert Tilfælde for os et Lykkens Aar. I Tankerne hæver jeg mit Glas højt og siger til Eder alle:

Glædeligt Nytaar!

Saa begynder da det nye Aar med en lille gemytlig Storm. Det er Maanen, som bringer Forstyrrelse i Luften, siger Eskimoerne.

Vi ligger i aaben Begravelse i denne lille Hytte, som fuldstændig minder mig om Gravkamrene fra Oldtiden. Der er kun den Forskel, at over dem hæver sig den græsbevokste Høj, medens selve den

blaa Himmel hvælver sig over vort Kampestensloft, som ofte sprænges af vore Tanker og Fantasier for at de kunne foretage lange Strejftog — til Danmark — Tyskland — Lapland — Island — til hele den vide Verden. Vel har vore Legemer Ligfarve af Smuds, men endnu ruller Blodet rødt og varmt gennem vore Aarer. Skulde det forundes os at slippe levende fra denne Puppetilværelse, da vil vi som Sommerfuglen sprede vore Vinger i Sol og Lys.

Vi tager, trods alt, fat paa det nye Aar med frejdigt Mod.

2. Januar. Rask lille Køretur med Knud i herligt Fuldmaaneskin. Naar Slæden med stor Hastighed farer hen over den haardfrosne Sne paa Isen, naar Luften er stivnet i Kulde og ganske stille, da spiller Slædemederne Melodier paa Sneens Vindbølger. I Aften hørte jeg hele Tiden frejdige Hornsignaler fra min Soldatertid.

Kører man tæt ved Land langs Fjæren, da hører man i stille, klart Vejr Toner, som minder om Orgelmusik. Det er Flod og Ebbe, der, ved at hæve og sænke Isen dér, hvor den støder mod Klipperne, spiller disse Naturens højtidsfulde Melodier. Her, hvor vi ofte saa meget længes efter Musik, er det en ubeskrivelig Nydelse at høre disse guddommelige Kompositioner. Saa ofte her, naar mit Sind har trængt til og derfor været særlig modtagelig for Musik, har Naturen spillet for mig og det har lydt, som om Menneskehedens største Mestre har spillet med Kraft og Følelse. Men maaske har Tonerne i Virkeligheden været fine og svage.

Den 3. Kl. 2 Nat vækkedes vi af mange Tilrejsende nordfra. Der var Brev fra Mylius-Erichsen, af følgende Indhold:

Krana, 1. Januar 1904.

Kære Kammerater!

En Del Slæder, Gæster allevegne fra, rejser engang i Morgen sydpaa, deriblandt Osakrark og Uvdloriark fra Kangerdlugsuark. Derfor endelig Brevlejlighed.

Nordturen foreløbig — og maaske helt og holdent — opgivet. I Juledagene Storm tilsøs, som brød Isen baade ved Kap Parry og fra Nekre nordefter. Allatta, som laa paa Rævefangst mellem Mac Cormick Bay og Nekre, bragte os Bud derom.

Iøvrigt var jeg klar til Rejse og havde faaet hentet Hundefor fra

Kangerdlugsuark, nordpaa laa Hvalroskød af Allattas og Renskød af Samiks, som vi kunde faa paa Vejen.

Hvad nu?

Ja, jeg mener, vi bør til Upernivik med Maanen og det voksende Dagslys nu sidst i Januar. Piuvatsork og Samik vil med til den Tid og stiller For til Disposition for samme Øjemed. Angmalortork talte ogsaa om Deltagelse, jeg var et Par Dage ene dernede. Nu er Jørgen taget derned for at høre nærmere. Skulde altsaa vore to faste Folk svigte, er der andre. Men Uluagtork (Krajodark), som er her, synes fast bestemt paa at ville med naarsomhelst.

Ved Lystid forstaar man, synes Jørgen og jeg at have erfaret her, ikke just Soltid, hvilket jo vil vare til Marts omtrent, men en Tid der netop falder henimod Februar.

Lad os sætte, at Maanen kommer 20. Januar, og at vi starter fra Kap York 25. Januar, saa vil vi baade have meget Maanelys og stærkt tiltagende Dagslys og kan være i Upernivik til Post gaar sydpaa, kan altsaa ogsaa, eventuelt i Baad fra Egedesminde, naa Holsteinsborg til første Skib, hvilket jo er det bedste, da vi saa faar frisk Post hjemmefra.

Under alle Forhold stemmer jeg derfor for denne eller en lignende Ordning.

Og jeg indser desuden, at yderligere Opsættelse kun gør Foderspørgsmaalet værre — hvis vi da ikke venter til længere ind i Marts. Heroppe omkring fanges saa at sige intet — og det er slet ikke saa nemt at faa fodret blot hveranden, hvertredje Dag. Thi hver Dag kommer her kørende Gæster — gennemsnitlig 3—4 Slæder pr. Dag — og det tager jo paa Foret. Mine Hunde er svært sløje.

Arbejdsfred til samlede Ting er her selvfølgelig heller ikke — og kan næppe blive det i noget Eskimohus. Idelige Besøg, stadig ny liggende Gæster, og Graad og Uro af Smaabørn forstyrrer jo. Lidt Smaatteri faar jeg dog daglig fra Haanden. Forresten rejser jeg og Piuvatsork i Morgen en Dagsrejse nordpaa, hvor gamle Merkrusark og Kone for Tiden ligger ene i en Husruin paa Rævefangst (omtrent ved Nekre, der hvor ogsaa Allatta laa).

Jeg ventede jo — kære Knud — med Længsel Deres Komme fra 27.—31. Decbr., men formoder, at De enten har faaet Nys om Vand ved Kap Parry — eller er midt i godt Arbejde, men jeg vil

meget bede Dem komme op nu, for at vi kan tale endeligt om Sagernes Stilling og faa de Forberedelser gjorte, der her kan gøres.

Uvdloriark, som nu gæster Umanark, har meget Renskød i Olriks

KNUD RASMUSSEN, tegnet Nytaarsaften.

Fjord, men faa Hunde (to er nyligt døde). Kunde De ikke faa ham til at afstaa et Dyr (han har skudt 10). Fra Samik kan, om han tager med, ventes et Dyr. Sælkød og Narhvalkød kan ogsaa faas her. Men med Hvalroshud er det saa godt som Slut.

Hvis De kunde være her mellem 6.—7. Januar og 10. Januar, helst saa hurtigt som muligt, kunde alt være rede, til at Jørgen og

jeg kunde tage sydpaa midt i Maaneden og en eventuel Hjemrejse foregaa omtrent til forannævnte Tid.

Disse Henstillinger til Dem og Moltke og til Overvejelse i Fællesskab inden vi ses!

Af Renskød har vi intet — i Kangerdlugsuark fik vi heller intet, men de fremmede, som nu kom derfra, har spist en Del, der da var bleven hentet og hvoraf Uvdloriark og Angmalortork tilsendte mig smaa Smagebidder.

Ellers lever vi af Narhval- og Sælkød.

Samik lovede at hente Renskød til Osakrark tog sydpaa, men har ikke gjort det endnu.

Men Agpalarsuarsuk, som ogsaa rejser sydpaa, har paany lovet at hente sit Renskød og lade lidt gaa til Umanark.

Godt Nytaar. Tak for det Gamle.

Eders hengivne

Mylius-Erichsen.

Knud og jeg er enige med Mylius-Erichsen. Vi bør, saa snart Eskimoerne anser det muligt og vil følge os, gøre et nyt Forsøg paa at naa Upernivik. Maaske vil det lykkes denne Gang, da Nyisen i Melvillebugten nu siges at være sikker, saaledes at vi ikke som sidst tvinges til at bane os Vej nær Land over fjorgammel Is med høj Sne og megen Skrueis. En ny Fare for vor Hjemrejse er ved at dukke op i Horisonten — Hundesygen. Men forhaabentlig udvikler Epidemien sig ikke stærkt. I Agpat er der forefaldet et Par Dødsfald blandt Hundene, men paa denne Aarstid plejer Sygdommen ikke at gribe om sig. Panigpark er villig til at ledsage os igen — ja, han taler endogsaa om at tage Kone og Børn med sig, en Omstændighed, som viser, at han nu anser Foretagendet gennemførligt. Men selvfølgelig har vi indstændigt fraraadet ham at tage Familien med.

Efter at være bleven vækket saa tidlig, sov vi det meste af Dagen og stod først op ud paa Natten. I denne Tid er det ogsaa praktisk at „gøre Nat til Dag,“ thi Fuldmaanen udstraaler et dejligt, næsten dagklart Lys, som gør det muligt at foretage lange Ture. Eskimoerne paastaar, at denne Maane er den stærkeste af alle, men den synes vist blot saaledes, fordi Dagen er mørkest nu. Jeg har været inde

paa Sletten ved 3—4 forladte Huse, som meget let kunde udbedres og tjene som Boliger for flere Familier.

Kl. 4 Morgen den 5. Januar begynder Knud at gøre Forberedelser til Nordrejsen og rejser Kl. 7 i fortræffeligt Humør, kun ledsaget af Kruakrinerk (Portræt Side 490). Jeg er nu atter ene med vore Værtsfolk.

Imerarsunguark er en ung Mand paa c. 21—22 Aar af en slank og dog kraftig og harmonisk Legemsbygning. Han er flittig, stilfærdig, yderst tjenstvillig og godmodig. Hans andet Navn, Manetsork, (den glatte, den medgørlige) passer saaledes særdeles godt paa ham. For Øjeblikket sidder han halvnøgen paa Briksen, beskæftiget med at sætte et Skaft af Rensdyrhorn paa en stor Kniv. Med det meget primitive Værktøj, som staar til hans Raadighed, arbejder han med stor Fingernemhed. Konen sidder ved Siden af ham holdende sit „Sytøj“ mellem Tæerne. Hun er ifærd med at sy Kamikker af smukt lysegult Sælskind til sin Mand. Med stor Elegance fører hun den runde Kvindekniv — Uloen — men ved en lidt for stor Bevægelse strejfer hun Imerarsunguarks nøgne Arm, hvorover han bliver ærgerlig — — vridster Kniven ud af Haanden paa hende, filer Eggen mod Stenbriksen og kaster sluttelig Uloen ud gennem Indgangshullet. Konen, som ellers er den hidsigste af de to, rejser sig op og henter Kniven uden at sige noget. Medens hun er ifærd med at slibe den, fortryder Imerarsunguark sin Hidsighed og giver sig til at kæle for hende og bede om Forladelse, men hun afviser alle hans Tilnærmelser, ser forurettet ud, men giver ham dog af sær kvindelig Naade Lov til at hvæsse Kniven.

Det unge Par lever ellers et lykkeligt Samliv, til trods for at Inetlia er meget lunefuld og ofte bereder sin Mand Skuffelser og Ærgrelser, som han finder sig i med en englelig Taalmodighed. Han er stærkt forelsket i sin lille, fede Kone — saa forelsket at hun, som er af et køligere Temperament, ofte maa afvise hans noget grovkornede Kurmageri med Magt.

Foruden dette Par bor Mandens Søster den c. 15aarige Gujabik (Billede Side 483) og hans 10aarige Broder Allakratsiark (se Billederne Side 484 og 513) her i Huset. Den unge Pige, som er af et usædvanligt indolent Gemyt, har kun to Interesser her i Livet: Mad og Søvn. Bevidstheden om at være et Menneske er endnu ikke vaagnet

hos hende. Drengen, som vi har mange smagfulde Kælenavne til — Gummidrengen — Balonen — Ædedolken — er livligere, men meget gnaven og hidsig overfor Søsteren, som han ved højrøstet Skenderi og Slag, som oftest forgæves, søger at rive ud af en næsten permanent Sløvhedstilstand. Engang imellem lykkes det ham dog at irritere hende op til Modværge og da opstaar der en regulær Kamp, hvoraf den mere energiske Allakratsiark altid gaar sejrrig ud, skønt Søsteren er den største og sikkert ogsaa den stærkeste. Men det er vist hendes Natur imod, helt at vække de slumrende Kræfter og hun flygter som Regel ud gennem Husgangen overladende ham Valpladsen og Lækkerbidskerne. For det er naturligvis altid om Maden, Uenigheden opstaar. De har nemlig begge to en velsignet god Appetit — men her er Allakratsiark sikkert Nr. et. Han har, forud for sin Søster, en vidunderlig stor og elastisk Mave, som han kan flytte rundt med efter Behag. Snart suger han den op i Brystet, snart skyder han den ud i en af Siderne, saa han bliver ganske skæv. Medens Søsteren sover den største Del af Døgnet, gaar hans meste Tid med at fylde Maven. Hans Yndlings-Spisetider er „naar alle andre sove." Vaagner vi tilfældig op, hører vi hans Spiseværk i fuld Aktivitet med Smasken og Pusten som af en Dampmaskine. Vi har vænnet os af med at gemme Mattark, thi vi ved af Erfaring, at Allakratsiark nok skal finde og fortære den, medens vi sover. Forresten er han en ganske pudsig lille Fyr, godmodig og tjenstvillig overfor os — men en rigtig Gris. For lidt siden snød han Næsen paa „den gammeldags Manér" ned over Gulvet, hvor al vor Mad ligger — det eneste Sted her i Huset, der er Plads til den. Var det en dansk Dreng, havde han faaet en Ørefigen, men denne lille Eskimodreng vilde have troet, jeg var gal, om jeg havde slaaet ham, fordi han foretog en for ham saa selvfølgelig Handling, som at snyde Næsen paa Gulvet — vort Spisekammer! Hele Dagen foretager han og de andre Eskimoer Handlinger, som i Begyndelsen stødte mig — med et mildt Udtryk — men som nu ikke rører mig mere, da jeg maatte vænne mig dertil for at kunne leve her. Snart jager han efter Lus paa intime Dele af Legemet og putter dem i Munden, hvor de mellem hans Fortænder ender Livet med lydelige Knæk og fortæres med det samme, snart stikker han Haanden i Gryderne, søgende halvsmeltet Sne til at sutte paa — et yndet „Slikkeri". Under-

tiden er han saa heldig straks at træffe den rigtige Gryde og tager et Stykke Sne, suger og slikker paa det til hans Tørst er stillet og spytter Klumpen ud i Gryden igen, men lige saa ofte jager han først Haanden i Suppegryden, slikker Fingrene, naar han opdager Fejltagelsen og gaar ufortrødent videre. Dette er nogle af de mest dagligdags Eksempler paa eskimoisk „Renlighed“.

Bopladsen Umanark i Maaneskin, set fra Fjæren.

Selvfølgelig vilde det være uretfærdigt at maale denne med en civiliseret Alen, da Eskimoen lever — og navnlig om Vinteren er nødt til at leve — under saa barske og ugunstige Forhold, at selv saa elementære Renlighedsfordringer som Vask og Badning selvfølgelig er ganske umulige. Dette indses maaske først, naar man selv i nogen Tid har levet fuldstændig som Eskimo. Da maa man i mange Retninger ligefrem beundre hans Evner til under saa indskrænkede Forhold at holde Hus og Klædedragt i Orden og Haar og Hud i tilsyneladende ren Tilstand, hvorimod den „hvide Mand“, efter blot faa Dage tilbragt under samme Omstændigheder, ligefrem faar et afskrækkende Udseende.

At leve i et saa lille Rum som dette er et sandt Kunststykke — et Kunststykke, som Eskimoen udfører med nedarvet og fra Barnsben opøvet Virtuositet, men som jeg tvivler om nogen „Kradlunark“, der ikke fra sin Barndom er opvokset her, tilfulde lærer. For klart at oplyse dette, vil jeg give en nøjagtig Beskrivelse af Imerarsunguarks Hus, hvori jeg nu kender hver Sten, hver Græstørv og da Forskellen

mellem to Huse her er forsvindende, vil jeg med det samme have beskrevet Polareskimoens Vinterhus.

Hele Huset har Form af en Kæmpeskildpadde. Husgangen er c. 5 Alen lang og saa lav, at vi for at komme gennem den maa krybe og endda passe paa ikke at støde Hovedet mod Loftet. I den strængeste Tid af Vinteren forlænges Gangen ofte med Snevolde og ligger Huset særlig udsat for Vejret, bygges der over den yderste Ende en lille Snekuppel med Indgang paa Siden, saaledes at Stormen ikke har lige og uhindret Adgang til Huset. Er man kommen gennem Husgangen, som bliver lavere og lavere, naar man Husrummets egentlige og eneste Ind- og Udgang — et Hul hævet c. $^1/_2$ Alen over Husgangens Gulv. Dette Hul er saa lille, at vi i Begyndelsen, naar vi var iført Pels, ofte blev siddende fast deri og maatte hales igennem af Eskimoerne, hvilket naturligvis var til stor Moro for dem. Selv farer de ud og ind med stor Lethed, da de gennemgaaende er mindre end vi og har Øvelsen. Naar jeg, som er af Middelhøjde, har presset mig gennem Indgangshullet og rejser mig op paa Gulvet, som er belagt med store Sten, kan jeg netop staa helt oprejst med Hovedet trykket mod det flade Kuppellofts højeste Punkt, hvorfra det med sine uregelmæssige Kampesten hvælver sig lavt ned til alle Sider. Gaar jeg nu to—tre Skridt frem, naar jeg Sovebriksen, der er hævet knapt $^3/_4$ Alen over Gulvet og belagt med Hø, hvorover atter Rensskind danner et blødt og varmt Leje for vore Værtsfolk og os. Denne Briks, som snevrer sig ind mod Fodenden, optager hele den bageste Halvdel af Huset og da Loftet hvælver sig skraat ned over den og den som sagt er hævet over Gulvfladen, er Rummet over den saa lavt, at vi ikke engang kan ligge paa Knæ paa den uden at støde Hovedet mod Loftet, hvilket daglig hænder, naar vi klæder os af eller paa. Ud mod Gulvet har Briksen en fri Kant af c. 2 Alens Bredde. Her er Husets bedste Siddepladser, som næsten hele Døgnet rundt er optaget af Besøgende, medens Husets faste Beboere som Regel findes sovende, spisende eller blot vegeterende paa Briksen. Paa begge Sider er Gulvet begrænset af to Stenbrikse eller Borde af samme Højde som Sovebriksen. Paa disse Borde staar Lamperne og Husgeraadet, medens Kød, Spæk, Kamikker, Hundeseler o. s. v. findes under dem — eller burde findes under dem — men ofte ligger ud over Gulvet, der med lige saa stor Ret kunde kaldes Spise-

bordet eller Pulterkammeret. Over Indgangshullet og kun adskilt fra dette af en lang overliggende Sten findes Vinduet, som naar helt op til Loftet og er overspændt med sammensyt Tarmskind. Her strømmer Lyset varmt og gulligt ind som gennem Silketøj — vel at mærke, naar der er Lys — men i denne mørke Tid er „Ruden“ som en Væg belyst af de brændende Lamper. I Midten er der et lille mørkt Punkt — et Kighul i Skindet, hvorigennem den sorte Himmel ses. Ved Middagstid begynder dette lille Punkt at antage et fint blaaligt Skær. Jeg synes for hver Dag at kunne se, at det bliver stærkere og varer længere.

Lyset kommer. Solen, Livet nærmer sig!

Over Sidebriksene er ophængt Tremmehylder til Tørring af Skindtøj, medens Gryderne ved Kobberemme er fastgjort til dem og hænger ned over Lamperne. Væggene er „tapetseret“ med Sælskind med den hvide Inderside udad, hvilket gør Huset baade varmt og lyst.

To Ting er forbavsende i denne lille primitive Hule — Temperaturen — og den gode Luft. Den kolde Luft strømmer gennem Husgangen, Indgangshullet og ud over Gulvet, hvor Temperaturen om Vinteren altid er under Frysepunktet — i Reglen ÷ 10 — ÷ 20° C. — saaledes at Sneblokkene beregnet til Drikkevand kan ligge der uden at smelte. Lamperne suger Luften opad og her opvarmes den og strømmer ud over Briksen, hvor Temperaturen i Reglen er saa varm, at man ikke kan udholde at have Klæder paa og hurtigt følger Eskimoernes Eksempel og klæder sig helt af. Under Loftet er Luften ligefrem ophedet. Sidder man paa Briksen vil Fødderne, om de hviler paa Gulvet, være omgivet af en Luft, som er c. ÷ 10°, medens Hovedet rager op i en tropisk Temperatur. Kun Maven er i en passende og behagelig Varme, hvilket forklarer, at man i længere Tid ikke kan udholde nogen anden Stilling herinde end den liggende paa Briksen. Hvor varmt her end bliver, er Luften dog altid ren og god, og i Modsætning til Atmosfæren i mange danskgrønlandske Huse — uden Stank. Dette forklares ganske simpelt derved, at den friske Luft altid har uhindret Adgang til Huset gennem Indgangshullet, hvor der ingen Dør er. Kun naar Stormen raser stærkt udenfor og Vinden staar lige paa, sættes et Brædt eller en flad Sten for. I Tagets højeste Del findes et Hul — „Husets Næse“, som Eskimoerne kalder det — og her strømmer den opvarmede og forbrugte Luft ud i Kulden som en hvid Damp. Er det

stille, stiger denne „Røg“ smukt tilvejrs fra Husene, som om der var „fyret i Kakkelovnene“ derinde.

Denne lille Jord- og Stenhule, som ved første Øjekast ser saa elendig og primitiv ud, viser sig ved nærmere Kendskab til den at være genial i sin Simpelhed — og er rimeligvis den eneste Form for Menneskebolig, som under den strænge Polarvinters bidende Kulde kan afgive et lunt Opholdssted for sine Beboere — kun opvarmet af Spæklamper. Disse er meget simple at se til: en flad Skaal udskaaret i Vægsten og anbragt saaledes paa tre Sten, at det Tran, som løber af Spækket, flyder ned mod den ene Kant, hvor et Bælte af tørt Mos, som først er bearbejdet og rullet i Haanden, suger Trannen, der — naar den antændes — brænder med rolig takket Flamme uden at ose. Det vil sige, Eskimoerne kan faa den til at brænde saaledes, idet de med en Pind glatter og udjevner Mosset. Men, hvor ofte vi end øvede os derpaa og hvor „dygtige“ vi end tilsidst blev i denne tilsyneladende saa simple Færdighed, opnaaede vi dog aldrig Eskimoernes Evne til med et Par „Strøg“ af Pinden at faa en osende og rygende Lampe til at brænde klart og roligt med en dejlig spillende Flamme, som man kan forlænge efter Behag med Mos — paa de aller største Lamper indtil c. 1 Alen. I „Fjældhulen“, hvor vi jo maatte passe vore Lamper selv, blev Rummet tilsidst saa tilrøget og sodet, netop fordi vi ikke havde Øvelsen i at behandle Lamperne med tilstrækkelig Omhyggelighed.

Ogsaa Polareskimoens Skinddragt er genialt afpasset efter de klimatiske Forhold — og ikke uden Skønhed. Det er altid Kvinderne, som syr Dragterne baade til sig selv og Mændene, idet de sidder „paa tyrkisk“ holdende „Sytøjet“ mellem Tæerne. Med genialt Instinkt tilskærer de Skindet med Uloen, syer det sammen med Senetraad, saaledes at det færdige Klædningsstykke passer udmærket, er klædeligt og meget holdbart.

Om Leo Tolstoy kendte denne lille Eskimostammes Samfundsordning, vilde han sikkert anbefale den i mange Retninger som værdig til Efterligning. Eskimofamilien er fuldstændig uafhængig af Naboen og dog hjælpsom mod de gamle og forældreløse. Penge kendes ikke og er overflødige, da Familien er sin egen Skrædder, Skomager, Slagter, Bygmester o. s. v. Manden — Fangeren — skaffer Føden ved Jagt og Fangst, som tillige afgiver Skind, Senetraad m. m.

til Klæder, Telt, Seletøj, Fangstredskaber etc. I gamle Dage, da Skydevaaben ikke kendtes heroppe, men Vildtet nedlagdes med Harpun, Bue og Pil, trængte Eskimoen slet ikke til „civiliserede“ Produkter, men da næsten alle Polareskimoer nu har Rifler, maa de ved Byttehandel søge at erhverve sig Krudt og Bly.*) Har en Fanger paa en Boplads gjort Bytte, skal han ifølge nedarvede Vedtægter dele med Pladsens Beboere, saaledes at ingen kan lide Sult, saalænge der blot gives Fangst og Fangere, som er istand til at bruge Vaaben. Her er jo i Virkeligheden den ideale Stat — en miniature! Ofte hører man denne lille Stamme omtalt som særlig beklagelsesværdig, medens den i mange Retninger netop er misundelsesværdig. Aldrig har jeg set gladere Mennesker end disse smaa, gode og godmodige Hedninger, som i deres Handlinger gør mangen Kristen tilskamme. Vi kan meget godt lære af disse Naturmennesker. Thi det er Naturen, som taler til os gennem dem. Nu i denne Tid, hvor der paa alle Omraader er rivende Udvikling og Fremgang, kan det netop være gavnligt ogsaa engang imellem at se tilbage og høre Naturens Stemme, at vi ikke i for høj Grad skal blive Kunstprodukter — Drivhusplanter. — Men det var Skinddragten, jeg vilde fortælle om!

Angutitluarsuk.

*) Efter at det i Februar 1904 for første Gang lykkedes „den danske literære Grønlandsekspedition“ at etablere Forbindelse mellem Polareskimoerne og deres kristnede Stammefrænder i dansk Grønland, vedligeholdes denne Forbindelse, saaledes at de førstnævnte de sidste to Aar ved Foraarstid har søgt ned til Upernivíks Distrikt for at tilbytte sig Ammunition mod Ræve- og Bjørneskind.

Medens Eskimoerne til Benene har de samme Klædningsstykker Aaret rundt (for Kvindernes Vedkommende ganske smaa Benklæder af Polarræveskind og meget lange „Kamikker“ til midt paa Laaret med et Væld af lange, gyldne Bjørnehaar faldende ud over den øverste Kant, for Mændenes Vedkommende Bjørneskindsbukser til Knæene og Kamikker) bruger begge Køn tre forskellige Pelse til Overkroppen. Om Vinteren Polarræveskindspels med Hætte om Hovedet, i mildere Vejr Sælskindspels (Netsidepels) særlig i Regnvejr eller Snevejr. Under disse to Pelse bæres inderst paa Kroppen en Fugleskindsanorak med Fjerene mod Huden. Denne Pels bæres ogsaa meget alene om Sommeren og er — saalænge den er ny — meget klædelig med sin varme okkergule Farve. For Benklædernes og de to førstnævnte Pelses Vedkommende er Haarene altid vendt udad, hvilket om Vinteren, naar Blaarævepelsen bæres, giver Eskimoerne et uforholdsmæssigt Omfang. Navnlig synes Hovedet, naar det ses bagfra og Hætten er trukket op om det, af mægtigt Omfang. Denne Pels erstattes ofte af en Renskindspels, som gør et endnu fyldigere Indtryk. (Se Billedet Side 564.) Anden Hovedbeklædning end denne Hætte har Mændene ikke — men deres lange, blaasorte Haar, som hænger frit ned om Ansigtet, gør ogsaa al anden Hovedbedækning overflødig. Dette Haar hænger Mændene ned i Øjnene og tvinger dem til at holde Hovederne i mærkelige kælne, affekterte Stillinger og foraarsager ejendommelige Haandbevægelser for at befri Øjnene for de generende Lokker. Kvinderne sætter Haaret op i en skraa Top i Nakken og bærer, naar de færdes ude, en hjælmlignende Hætte syt af Sælskind og fastgjort til Pelsen. Kvinder med Amaut — Barnepose — bruger dog løs Hætte, som bindes fast under Hagen.

Et Særpræg hos disse Mennesker er de glatte Ansigter. Trækkene er som Børns. Linjerne rolige og runde. Det er, som om en glattende Haand „har gaaet dem efter“ og derved skabt en velgørende Ro og Storhed i Linjerne — men ogsaa undertiden taget noget af det karakterfulde bort. Det forekommer mig, at Kvinderne her gennemgaaende har et mere „eskimoisk“ Udseende end Mændene. Det vil sige: smaa Næser, store Kindben, skraatstillede, smaa Øjne, kraftigt udviklede Kæber, hvilket ikke forhindrer, at mange af de unge Kvinder har et meget tiltalende Udseende — ja nogle er paa deres

Vis rene Skønheder. Men gennemgaaende bærer dog Mændene Prisen. Saadanne unge Mænd som Pualuna, hans Broder Iggienguark og Krisunguark vilde overalt i Verden vække Opmærksomhed paa Grund af deres Skønhed og kraftige og harmoniske Legemsbygning.

Nogle mærkelige Drømme, som jeg i denne Tid har næsten hver Nat, vil jeg ikke undlade at nedskrive, da de sikkert skyldes Mørkets deprimerende Virkning og viser, hvorledes en civiliseret Hjærne reagerer mod kun at faa Ensformighed til daglig Føde. Jeg bestyrkes i denne min Formodning af den Omstændighed, at mine Kammerater ogsaa under Mørketiden har drømt usædvanlig meget. Disse Drømme har adskilt sig fra Drømme i Almindelighed derved, at de viste sig med en saa besynderlig Klarhed, at jeg i Reglen tilsidst vækkedes af de stærke Indtryk og i vaagen Tilstand nøje kunde huske det drømte. Jeg har da nedskrevet dem umiddelbart efter at have set dem i „levende Billeder“:

En Mand bestiger et højt Fjæld. Han er meget forpustet og maa hvert Øjeblik stanse for at tørre Sveden af sin Pande og maa ogsaa ofte sætte sig ned for at hvile. Fuldstændig udaset naar han Toppen og kaster sig ned paa Maven, hvor han ligger halvt bevidstløs af Udmattelse. Men snart kommer han til Kræfter igen, rejser sig op og ser ud over Landene. Da bliver han imponeret af sin egen Storhed og siger: „Verden ligger for mine Fødder. Uendelig langt kan jeg se. Jeg er som Gud!“ En Turist staar paa Sletten og beundrer Fjældets Skønhed. Da han længe har staaet og set paa det, synes han at kunne skimte en utydelig Prik paa Toppen, tager sin Kikkert frem og ser, at det er et lille Menneske.

Jeg vaagnede op med et Smil over, at dette lille Punkt, som selv følte sig saa stort, nær var bleven overset.

En anden Gang blev jeg i Drømme sat frem i Tiden. En ny Religionsforkynder fremstod og udsendte følgende Budskab:

„Til hele Menneskeheden! Fred paa Jorden og i Menneskene en Velbehagelighed! I er alle Brødre og bør elske hverandre. Hvad enten I er Kristne eller Hedninger, hvad enten I er Negre eller Eskimoer, Eders Gudsdyrkelse er lige værdifuld for Skaberen. Thi Formaalet er det samme, at forherlige ham og anraabe om hans Hjælp. Eders Religioner er lige for ham, thi han er i dem alle. Gud

er i Afguder. Uden Gud ingen Afguder. Gud er i alt, i det levende, som i det døde. Særlig i Menneskene har Gud taget Bolig og af Menneskene udvalgt særlig benaadede, som forbereder og forkynder hans Love, hvis Grundlære er: elsker hverandre, thi I er Brødre! Gud er alvidende! Gud er almægtig! Ingen Spurv falder til Jorden, intet Rovmord begaas uden hans Vilje. For ham gives ingen Synd. Saa højt hævet over det Jordiske er han, at det, der forekommer Menneskene lavest og raaest, er rent og godt for ham, thi det er nødvendigt i hans Skaberværk. Og Gud er Sjælen i dette Skaberværk — i Naturen, som stræber frem mod Fuldkommenheden."

Da dette Budskab naaede Menneskene opstod en frygtelig Larm og blodige Krige hærgede Jorden. Overalt og paa alle Tungemaal hørtes Raabene: „Det er Løgn! Vort er det eneste saliggørende!" Filosofferne gik til den nye Kristus, pegede ud over Valpladserne og sagde: „Er dette Fred paa Jorden! Hvad har du paa din Samvittighed! Se paa de blodige Lig!" Forkynderen svarede: Ja, dette er Fred for Gud eller Vejen til Fred. Statuen er modelleret og skal nu støbes. Ligesom den helvedes Larm, som opstaar, naar det flydende, hvidglødende Metal heldes i Formen, ikke forekommer Billedhuggeren uhyggelig eller afskrækkende, da han kun tænker paa sit Værk, som skal træde ud af Formen, skøn og straalende som Solen, saaledes ser Gud ikke paa Krigene som Ulykker, men tænker kun paa Resultatet, Følgerne af disse Kampe, som vil føre nogle Skridt fremad mod Fuldendelsen og Fuldkommengørelsen af hans mægtige Skaberværk." Men Filosofferne sagde: „Denne Lære er farlig og den vil ødelægge Menneskene, thi du gør jo Forbrydelser guddommelige, forherliger Ugerninger." Forkynderen svarede: „Det onde har været nødvendigt, for at Menneskene skulde blive Mennesker og for at det gode skulde føles som godt. Naar alle Menneskene er modnede, vil Forbrydelser og Ugerninger ophøre, selv om verdslige og guddommelige Love og Straffe ophæves. Fred paa Jorden og i Menneskene en Velbehagelighed!"

To Filosoffer, som havde læst og gransket meget, troede tilsidst, at de vidste alt og kunde forklare alt. „Nu ved vi," sagde de," „hvor de vises Sten ligger. Vi har regnet Stedet nøjagtigt ud og nu vil vi drage afsted for at finde den." Frejdigt vandre de ud i den vide Ver-

den, stolende fuldt og fast paa deres Beregningers Nøjagtighed. Utaalmodigheden efter deres Længslers Maal driver dem frem med forøget Fart og tilsidst naar de det udregnede Sted i Hurtigløb — jublende over endelig at skulle lære Løsningen paa Livets store Gaade.

Men hvad er det! Stenen er levende! Det er jo en Olding, som sidder tankefuld bøjet over en Cirkel, han har tegnet i Sandet.

„Flyt dig gamle! Du sidder paa de vises Sten!“ raaber de til ham, da han ikke ændser deres Ankomst.

„Her!“ siger Vismanden, idet han peger paa Cirkelen i Sandet, „er Visdomstegnet. Menneskene vandre i en Rundkreds. Rundt og rundt gaar det i tusindaarige Spor. Men hver Gang Menneskene vandre paa de gamle Stier, tror de at være de første, som træder dem. Søg nyttigt Arbejde og lad Livets store Gaader ligge. De løses ej af Menneskehjærner.“

De to Filosofer skammede sig og gik bort. Den ene kastede sig i Havet. Den anden trøstede sig i den nærmeste Kro.

Fremtrængende Civilisation.

Hult buldre de tunge Hovslag i Jorden. Spøgelsesagtigt bryde de fnysende Helheste sig Vej gennem Taagen. Uhyggeligt lyse de brændende Øjne og sende Lyskegler gennem Skyen, som blander sig med Dampen fra de trøskede Næsebor. Hensynsløst trampe Uhyrene Naturplanterne — „Ukrudtet“ — ned med Hove, store som Møllesten. Hvor Hovene falde, blive Planterne levende, vride sig i Smerte og forvandles til Mennesker. Græsstraaene er jo Arme og Ben, sammenslyngede, sammenfiltrede i ulidelige Smerter! De røde Blomster er jo Blodet, som flyder! Hør Jammeren stiger mod Uhyrenes ribbede Buge som Hundehyl i den mørke Nat. Bæsterne trække den skrællende Plov. Jorden vælter sig som Bølger over Ligene og begraver dem. Lemmerne rage frem som visnede Græsstraa. Det størknede Blod samler sig i Plovfurerne.

Bag Ploven gaar Krigen klædt i Panser og Plade. Hult er hans Blik. Stejl er hans Nakke. Staal er hans Brynje. Staal er hans Hjerte. Ej ændser han Blod eller Jammerskrig.

Jorden maa gødes! Den gamle Kultur maa trampes under Hov,

at kommende Slægter kan nyde „Goderne“ spirede af Blod og Rædsler.

Straalende som den gryende Dag træder Kvinden, stor og skøn, frem ved den sorte Krigers Side og saar Civilisationens Blomster i den dyrekøbte, gødede Jord.

KNUD RASMUSSEN i „Husdragt“.

Denne sidste Drøm saá jeg saa levende, at jeg vaagnede op med et Ryk og forskrækkede mine Værtsfolk ved at give mig til at tegne den med stor Voldsomhed i min Skitsebog. Med Forundring og Ængstelse fulgte de alle mine Bevægelser, indtil Imerarsunguak endelig samlede Mod til spagfærdigt at spørge: „Hvad er der?“ Jeg beroligede dem med, at det kun var en Drøm, jeg vilde „gemme i Streger“, medens den stod tydelig for mig. Da jeg viste dem Tegningen, var de meget interesserede og blev, efter nogen Gransken, enige om, at

den forestillede to store Hunde, som slæbte en Hvalros hen ad Isen, medens en Kone strøede Foder for dem.

Forresten er det en sand Fornøjelse at vise disse Mennesker Billeder. De kommer med saa mange pudsige Bemærkninger, som røber en levende Evne til at sætte sig ind i Situationer, som i Sandhed maa være meget fremmedartet for dem. Deres Udtalelser om Billeder af vore Byer, Færdsel paa Gader, Træer, Heste o. s. v. er meget karakteristiske, men viser ofte i høj Grad, at det sete afhænger af Øjnene, som ser. Om Billedet af et Kompagni Soldater i snorlige Geledder, opmarscheret til Parade, sagde Inetlia f. Eks.: „sortlo agpât" (ligesom Alke, ingen daarlig Sammenligning, da Alkene, som bekendt, paa Fuglefjældene sidder i Rækker og med deres ensartede Fjerklædning virkelig ser uniformerede ud.) Naar vi skal have en rigtig festlig Stund, kommer det svenske Vittighedsblad „Strix" frem. Kunde Redaktøren, Alb. Engström, kigge herind, naar vi i en tæt Klynge gennemblader hans ustyrlig morsomme Bog og kunde han høre de Lattereksplosioner, som finder Sted, hver Gang et Blad vendes, vilde han glæde sig i sit Hjerte. Den Aargang, som Knud har med her til Kap-Yorklandet, har været os alle til megen Morskab og Opmuntring. Jeg vil absolut anbefale fremtidige Ekspeditioner at have i det mindste én Aargang med af dette fortrinligt redigerede Vittighedsblad. Naar vi holder „Strix-Forestilling", fyldes Huset her af Bopladsens Beboere, hidkaldt af Lattersalverne. Hver Tomme er

Angutitluarsuks Kone Siuliraduk.

da optaget og Varmen kvælende i dette lille Rum. Skønt Eskimoerne bogstaveligt ligger i en Bunke, den ene over den anden, for at komme til at se, kan de dog ikke rummes herinde, thi Umanark har for Tiden 29 Indbyggere fordelte i 5 Huse saaledes:

Imerarsunguarks Hus:

Manden,
hans Kone Inetlia,
„ Søster Gujabik,
„ Broder Allakratsiark,
samt Knud og jeg.

Panigparks Hus:

Manden,
hans Kone Erkrilenna,
„ Datter Ivelo,
„ to Sønner Igtuijuk og Gujavitork,
samt Konens Broder Agparlinguark og dennes Kone Isigaitork.

Angutitluarsuks Hus:

Manden,
hans Kone Siuliraduk,
„ to Sønner Ihvehe og Iggienguark.

Nâpsânguarks Hus:

Manden,
hans Kone Saugawaha,
„ tre Døtre Adidá, Arminguark og Amâkritork.
„ to Sønner Owli og Krajodark,
„ Svigermoder Krulaid,
samt Plejesønnen Krajoranguark.

Huset for Rejsende („Hôtel Umanark")

for Tiden: Odark,
hans Kone Kriajunguark,
„ lille Søn Gujavitork.

Desuden findes her Ruinerne af 3 Huse*), hvoraf det ene efter Sigende rummer Ligene af en Moder og hendes lille Barn, som døde ifjor under en Epidemi. Alle de øvrige Huses Beboere vare ligeledes angrebne af Sygdommen og kunde derfor ikke komme de Ulykkelige til Hjælp. Længe efter at Moderen var død, kunde de høre Barnet skrige af Kulde og Sult, indtil Døden ogsaa forbarmede sig over det.

Jeg vil altid være Kaptajn Amundsen („Gjøa“) taknemmelig for de Bøger, han i sin Tid forærede os. Tiden vilde ofte falde mig lang nu, om jeg ikke havde „min gode Ven“ Goethe hos mig. Hans geniale Aand forvandler hurtig denne mørke, svinske Hule til lyse Sale, skyggefulde Skove eller andre skønne Steder, tegnede med et Par simple, men geniale Ord. Ofte synes det mig, at Goethe taler direkte til mig, som om meget af hans Wilhelm Meister er skrevet for Læsere netop i min Situation. Men det er jo Hemmeligheden ved Genierne, at de taler til alle i alle Situationer og til alle Tider.

Følgende dejlige Strofer kan jeg ikke lade være at afskrive:

Nur wer die Sehnsucht kennt,
Weiss, was ich leide!
Allein und abgetrennt
Von aller Freude,
Seh' ich an's Firmament
Nach jener Seite.

Ach! der mich liebt und kennt,
Ist in der Weite!
Es schwindelt mir, es brennt
Mein Eingeweide.
Nur wer die Sehnsucht kennt,
Weiss, was ich leide!

Den 23. Januar Kl. 5 ankom Knud og Gaba tilbage fra Nordrejsen. Alt vel! Vi vil nu gøre os klar til Afrejse, saa snart som muligt. Kammeraterne i Krana vil rejse over Agpat til Kap York, hvor vi alle samles. Biuvatsork og Allatta følger dem og vil med os til Upernivik.

Paa noget raaddent, frossent Sælkød, som Knud medbragte nordfra, har vi holdt stort Afskedsgilde for vore Bopladsfæller. Stemningen

*) Foruden de tidligere omtalte Hustomter paa Sletten.

under Festmaaltidet var meget animeret, da raaddent Sælkød saa langt hen paa Vinteren anses for en stor Delikatesse. I Øjeblikkets Glæde erklærede næsten alle Gæsterne, at de vilde ledsage os til Kap York. De er alle meget hjælpsomme mod os — Kvinderne med at sy, af hvad vi mangler i at vore Rejsedragter kan være komplette (særlig Vanter og Overtrækskamikker), medens Mændene hjælper os med at bringe Slæder og Seletøj i Orden. Desværre er vor Hundebestand ikke saa talrig som sidst.

Knuds den lange Slæde, som vi egentlig havde byttet bort, har vi atter „købt" for at den kan blive repareret. Knud og jeg vil da benytte den over Melvillebugten. Sidst, da vi foretog det mislykkede Forsøg paa at naa Upernivik, sad vi paa en af de almindelige, vestgrønlandske Slæder, hvor Knud havde meget ringe Plads og jeg i Længden et højst ubekvemt Sæde. Paa den lange — „Omnibussen", som vi kalder den — vil vi næsten kunne faa det komfortabelt.

Dag og Nat — med mindst mulig Søvn — arbejder vi for at gøre alt klart til den store, spændende Rejse. Imerarsunguark fastholder heldigvis bestemt, at han vil med os trods Konens energiske Forsøg paa at overtale ham til at blive hos hende. Han kører rundt til sine forskellige Depoter for at hente Rejseproviant til os og Hundene. Han har ogsaa været i Agpat med Breve til Mylius-Erichsen fra Knud og mig, men „Nordboerne" var endnu ikke komne dertil — rimeligvis forsinkede af den tre Dages Storm, som ogsaa generede Knud.

Endelig den 26. Januar Kl. 10 Form. var alt færdigt til Opbrud. Men netop som vi begyndte at surre Slæderne, bryder en Nordenstorm løs med hvinende Vindstød og hvirvlende Snefog. Vor Bagage maa hurtigst bringes i Hus igen. Hen paa Eftermiddagen stilnede Stormen af og Kl. 4 var det ganske vindstille. Vi begyndte atter at bære Sagerne ud til Slæderne, men neppe er vi komne udenfor før et Vindstød med fabelagtig Pludselighed og Voldsomhed farer hen over vore intet anende Hoveder, indhyller alt i en Taage af dansende Snefog og støder mod Umanarkfjældet med et Brag som af mægtige Jernplader. Vi maatte hurtigst muligt retirere med vore Sager. Natten igennem rasede Nordenvinden og „svang sin Pisk" i regelmæssige Slag mod Fjældet. Snart var det ganske blikstille — snart blæste en Orkan.

Da vi ved Daggry — Kl. c. 9 — vaagnede, var Vejret klaret

helt op og vi tog for tredie Gang fat paa at pakke Slæderne — hjulpet af alle vore Venner her. De fleste har vist glemt Løfterne om at følge os til Kap York. Den eneste, som pakker sin Slæde — foruden vor Vært og Panigpark, som jo begge vil ledsage os helt til Upernivik — er Angutitluarsuk, en brav, hjertensgod og gemytlig Nabo, som vi sætter særlig Pris paa (Portræt Side 591.) Vor Værtinde vil naturligvis ogsaa med for at følge sin Mand til Kap York, hvor hendes Forældre bor og hvor hun vil blive til Imerarsunguark kommer tilbage. Det gør os egentlig ondt at maatte tage ham fra hende saa længe, men kommer han ikke selv med for at hente de Sager, som vi i Upernivik vil købe til ham og hans Kone som Erstatning og Tak for de store Tjenester, de begge har vist os, er det meget tvivlsomt, om de nogen Sinde faar Belønningen, naar den skal sendes med en anden. Altsaa, for vore Værtsfolks egen Skyld vil vi gerne have ham med; hans Ledsagelse er ikke nødvendig for os, da vi denne Gang kan faa saa mange Følgesvende, vi ønsker.

Først Kl. 12 er vi helt færdige med Pakningen af Slæderne. For sidste Gang gennemsøger vi Huset for at overtyde os om, at intet er glemt, og efter at have kastet de sidste Afskedsblikke rundt i de mørke Kroge forlader vi den lille Hule næsten tvivlende om, at det er Alvor med vort Opbrud.

Men der holder jo Slæderne klar til Afrejse! Hundene sidder utaalmodige og venter kun paa Afgangsraabene. Jo! Denne Gang maa det lykkes!

Jeg hjælpes i min Sovepose, Knud sætter sig foran paa Slæden, Pisken skærer hvislende gennem Luften og med nogle korte, glade Bjæf sætter Hundene Slæden i Bevægelse fulgt af hele Umanarks Ungdom. I svimlende Fart gaar det ned over Fjærens Bratninger og Ujævnheder, men flere af de unge Mænd har fat i Opstanderne og styrer Slæden let og sikkert ud paa god Is. Endnu en lille Galop og Hundene slaar over i hurtig Trav — det almindelige Rejsetempo.

Dagskæret svinder efter et Par Timers Forløb, men Maanen er højt paa Himmelen, saa Overgangen mærkes næsten ikke. Det er ganske stille, men meget koldt. Kl. 2 Nat skimter vi nogle mørke Genstande foran paa Isen og ser, da vi naar derhen, at det er vore Ledsageres Slæder — men Folkene er borte. Paa vore Raab kom-

mer der et fjærnt Svar inde fra Fjældene. I det samme tændes en Fakkel derinde og oplyser en mægtig, fantastisk Hule, hvori vore Rejsefæller tager sig ud som underjordiske Dværge — saa mærkelige smaa ser de ud i Forhold til de imponerende Omgivelser. Medens Hundene hviler en halv Timestid, indtager vi det sædvanlige Rejsemaaltid: frossent Hvalroskød og Vand. Vore Ledsagere fortæller os, at de har kørt i mange sydgaaende, friske Slædespor, hvilket altsaa vil sige, at vore Kammerater nordfra er foran.

I Nærheden af Kap York modtages vi af en bidende kold Vind — lige ned fra Indlandsisen. Den gaar gennem Skindtøj — alt — borer ligesom med Sylestik i de utildækkede Dele af Ansigtet og tager med særlig Heftighed fat paa vore Næser, som bliver voksagtig blege som Smør og stadig maa gnides og bearbejdes for at vedligeholde Blodomløbet.

Mylius-Erichsen og Jørgen kommer os imøde paa Isen. De kom hertil igaar, ledsaget af Piuvatsork (deres Vært i Krana) og Pualuna. Allatta, som ogsaa var med dem, vendte allerede om i Netschilivik. Desværre har Jørgen i den seneste Tid haft en Del Blodspytninger, som jeg haaber ikke vil genere ham for meget under den nu forestaaende besværlige Rejse.

Vi var alle glædelig overrasket af, saa lys og lang Dagen er her i Modsætning til deroppe mod Nord, hvorfra vi kommer.

Kl. 1, efter 25 Timers Rejse — kun afbrudt af den halve Times Hvil i Hulen — gjorde vi Holdt udenfor Agpalarsuarsuks*) Hus i Kap York. Vore stakkels Hunde var da saa trætte og sultne, at de gav sig til at æde Skagler, forinden vi kunde faa hugget det haardfrosne Foder ud til dem. Hvor mange Graders Kulde her egentlig er, kan jeg ikke sige med Nøjagtighed, da Kviksølvet i vore Termometre er og i flere Dage har været frosset. Men jeg antager Temperaturen er c. ÷ 45° C.

Efter en Nat i Agpalarsuarsuks Hus samledes vi om Formiddagen den 29. Januar ude paa Isen mellem de vældige Isfjælde. Denne Gang har det — som sagt — været let at hverve Ledsagere og ikke mindre end 6 Polareskimoer vil følge os til Upernivik, nemlig:

*) Ikke Kales Søn i Agpat, men en noget ældre Mand af samme Navn.

Krajodark. Piuvatsork. Pualuna.

Osarkrark. Panigpark. Manetsork (eller Imerarsupguark).

Panigpark } vore Følgesvende fra Forsøget i December,
Krajodark }
Imerarsunguark } vore Værter,
Piuvatsork }
Pualuna,
Osarkrark.

De 5 førstnævnte kører hver sin Slæde, medens Osarkrark faar Plads paa Mylius-Erichsens Slæde og skifter med ham til at styre Hundene og klare Vanskelighederne paa Rejsen.

Vi er en hel Karavane, som drager ind i Isørkenen: 11 Mennesker paa 9 Slæder, idet Jørgen og Gaba ogsaa hver kører sin Slæde. Hvert Spand Hunde bestaar af 6—9 Individer, hvilket giver ialt 70 Hundemaver at fylde idetmindste én Gang i Døgnet. At det ikke er smaa Partier Kød, vi fører med os, siger sig selv, og dog har vi paa vore Slæder kun kunnet rumme Proviant til 6—7 Dage — det mindste Antal Dage, paa hvilket Melvillebugten i heldigste Tilfælde kan passeres. Og dog er alle Slæderne ladede helt op til det øverste af Opstanderne og saa tunge, at hver Gang, vi støder paa ujevn Is eller Is bedækket med løs Sne, maa Folkene gaa ved Siden af Slæden eller skubbe i Opstanderne. Men vi stoler paa undervejs at kunne skyde et Par Bjørne, som vil give vor Proviant en kærkommen Forøgelse.

Føret er tungt og vi kommer kun taalelig godt fremad, følgende en c. 25 Alen bred Revne med aabent Vand, hvorfra Dampen i den stærke Kulde stiger tilvejrs og indhyller alt i en stærk Taage. Der er en hel dansk Engstemning over „Landskabet“, idet Revnen ligner en Aa, der bugter sig gennem den frodige Eng en tidlig Sommermorgen, hvor alt er hvidt af den stærke Dug og Solen endnu ikke har spredt Taagen, hvorigennem Buske og Træer (Skrueis og Isfjælde) kun utydeligt skimtes. Det er dog kun momentvis, denne Stemning griber mig, thi i næste Øjeblik jager Kulden mig „en Syl“ i Næsen og river mig ud af disse blide Drømme om den danske Sommer og minder mig brutalt om, at jeg befinder mig i en af Jordens Kuldecentre.

Ja! Næsen er det ømme Punkt i en saa stærk Kulde. Vi prøver forskellige gode Raad, som Eskimoerne giver os mod Forfrysning af Næsen — men intet hjælper rigtigt. Vi har hver en Blaarævehale

hængende løst ned over Næseryggen, hvilket beskytter noget mod Kulden, men rører blot den mindste Vind sig, eller forøges Farten, blæser Rævehalen tilside. At fastgøre den i dens nederste Ende, viser sig at være upraktisk, idet Aanden da sætter sig paa Haarene og fryser til store Klumper. Den egentlige Aarsag til Næsens stærke Afkøling, er den kolde Luftstrøm, som stadig passerer den under Indaandingen. Det gælder derfor om at opvarme Luften lidt, inden den faar frit Løb ind gennem Næsegangene. Dette har Eskimoerne indset og fylder derfor i stærk Kulde Næseborene med Rensdyrhaar. Dette forsøgte vi ogsaa og var alle enige om, at det var det bedste — eller rettere, det eneste — af de gode Raad, som virkelig duede noget. At bedække Næsen med et Hylster er upraktisk, da der derinde samler sig saa megen Fugtighed, som øjeblikkelig fryser til Is og virker i højeste Grad generende.

Det gælder jo om for os at komme frem saa hurtigt som muligt og vi gør derfor nødig Holdt, uden at Hundene er saa trætte, at Hvil er absolut nødvendig eller Mørket gør Fremrykning umulig. Vi har aftalt, at vi kun vil holde ét længere Hvil i Døgnet for at koge Kød, smelte Vand og give Hundene et solidt Foder samt sove nogle Timer.

Kl. 12 Midnat naaede vi efter 12 Timers Rejse en stor Hule paa Bushnan Øen. Her samledes vi efterhaanden alle — kun Panigpark udeblev foruroligende længe. Da han endelig kom, fortalte han med den Eskimoerne egne Ro, at hans Slæde var gaaet gennem Isen og at han havde haft megen Møje med ene at faa Slæden paa sikker Is igen. Heldigvis havde hverken han eller Bagagen lidt Skade.

Den næste Dag Kl. 9 a. m. drog vi videre stadig følgende Revnen — „Havets Aandehul“, som Eskimoerne kalder den. Denne Revne findes nemlig her hver Vinter, næsten altid i samme Afstand fra Land og løbende omtrent parallel med Kysten. Kap Yorkerne plejer at følge den paa deres Bjørnejagter. Temperaturen er stadig lige lav. Føret er tungere end vi havde haabet og ventet, men vi gør dog atter en ganske god Dagsrejse. Først da Hundene ikke orker mere, slaar vi Lejr paa „bar Mark“ mellem en Del Skrueis.

Den 31. Januar bryder vi op ved Daggry. Forholdene er uforandrede. Atter en taalelig god Dagsrejse. Hen paa Natten gør vi Holdt. Sneen er desværre stadig for løs til, at Eskimoerne kan bygge Snehuse, saa vi maa atter i Nat kampere under aaben Himmel. Vi ind-

retter Nattekvarter ved nogle mægtige Isfjælde i pragtfuldt Fuldmaaeskin. Mere eventyrlige Omgivelser kan ikke tænkes. Der er en saadan stivnet Skønhed over disse Isfjælde, over dette klare, men kolde Maanelys, som bevægede vi os i Æter paa en fremmed Klode, hvor Livet endnu ikke var vaagnet. Isfjældene har mærkelige gode og skønne Forhold. De virker som Arkitektur. Paa nogle ses fuldendte, dejlige Relieffer i det blaagrønne „Marmor".

Det ser ud til uroligt Vejr. Eskimoerne siger vi faar „Fuldmaanestorm". Om Natten blæser det ganske rigtigt op til Storm, som tvinger os langt ned i Soveposerne. Heldigvis varer Uvejret ikke længe, saa vi allerede den næste Dag Kl. 1 — altsaa den 1. Februar — kan fortsætte vor Fremrykning.

Vi har dog ikke kørt langt, før vi støder paa Revner og Isskruninger, som volder os Vanskeligheder. Revnen — „Landevejen" — har vi pludselig faaet paa venstre Haand (mod Nord) uden at ane naar, hvor og hvorledes, vi er kommet over den. Men Forklaringen giver sig snart. Vi er paa en drivende Isflage, som svømmer paa det aabne Hav, der i det usikre Lys kun utydeligt skimtes, skønt det ikke er mere end 100—200 Alen fra os. Isflagen har rimeligvis ligget fasttrykket mod den faste Is, vi er, uden at bemærke det, kørt ud paa den og vore Slæders Bevægelser har sat den i Drift udefter mod det aabne Hav — eller maaske snarere: Trykket af alle vore Slæder har løsnet det Isstykke, hvorpaa vi befinder os, fra den faste Is. Da vi blev klar over Situationen vendte vi straks om og var saa heldige at finde en Overgang dér, hvor et fremspringende Hjørne af Isflagen endnu berørte den faste Is. Men her havde Isen skruet sig op i en Stabel af Isblokke, som var halsbrækkende og meget besværlige at passere. Under vor Overgang foregik Isskruningen stadig med vedvarende Larm som af mange Dampmaskiner og vanskeliggjorde Passagen, idet vore Hunde ikke kunde høre Signalerne.

Da vi alle velbeholdne var komne over, var det imidlertid bleven saa mørkt, at al videre Fremrykning var umulig. Vi slog Lejr mellem nogle mægtige Isfjælde, som vi den næste Dag, da Lyset begyndte at dæmre, benyttede til Udkig, uden dog at kunne se langt, da endnu større Isfjælde omgav os paa alle Sider.

Den 2. Februar kører vi først nogle Timer i besværlig, dyb Sne, men kommer uventet ind paa en frossen Revne med snefri Is og gør

den bedste Dagsrejse, vi endnu har gjort. Det var i alle Maader en fornøjelig Kørsel. Slædemedernes Gliden hen over Isen „spillede" en Melodi, hvortil det morede mig at lave følgende Tekst, der hidsættes her som Prøve paa Poesi i 40° Kulde:

Nu hjemad det gaar
Efter Fangenskab et Aar
Under usle Kaar
Fra Vaar og til Vaar.

Vi stevner mod Sol,
Mod Kunst og Reol,
Musik og Viol,
Mod Bord og mod Stol.

Til alle Sider frit,
Til alle Sider hvidt,
Nu for Snavset kvit,
For Lus og for Skidt!

Se mod Nord,
Hvor Maanen er stor,
Hvor sælsomt den glor
Over Landet, hvor ingen bor.

Hvor Kulden bider,
Hvor Hundene slider,
Hvor Slæden glider
Over uendelige Vidder.

Panigpark kører for. Vi har Følelsen af at komme for sydligt og stanser for at raadspørge Kompasset. Det bekræfter vort Instinkt; vi forandrer Kurs, men kommer derved ind i meget dyb Sne, som snart tvinger os til at slaa Nattelejr. Desværre er Sneen stadig ikke egnet til Bygning af Snehuse.

Den 3. Februar er Krajodark Forkører. Han har været ubetalelig paa denne Rejse — født Komiker, som han er. Saa snart han viser sig paa „Scenen", skoggerler vi alle, Hans tykke, fedtglinsende Ansigt med Basunkinderne og de smaa, gemytlige Øjne er ikke til at modstaa. Han er — i god Betydning — Klovnen. En dygtig Fanger og Bjørnejæger er han og meget afholdt af sine Kammerater.

Atter i Dag gør vi en god Dagsrejse. Temperaturen begyndte allerede igaar at stige. Imorges var den ÷ 38°, nu er den ÷ 17°, hvil-

ket vi fornemmer som Sommervarme. Det, som plager os nu, er Fugtigheden. Vore Klæder og Skinddragter er til at vride, saa vaade er de. Min Sovepose har paa Turen været „Tørrerum" for Vanter. Men derved har jeg faaet saa meget Rim, Is og Sne ned i den, at den nu er pjaskvaad.

Glæden var derfor stor, da vi om Aftenen, Kl. c. 9½, naaede et stort Isfjæld, hvoromkring Sneen var saa haardt sammenføget, at Eskimoerne kunde bygge Snehuse af den. De gik alle med godt Humør igang med at skære Sneblokke ud af Snedriverne med deres lange Knive, og i mindre end en Time stod 3 nydelige, smaa Snekupler færdige til Brug med en brændende Spæklampe i hver.

Uundgaaelige Onder maa man se — at vende om — at gøre til Goder, da de ellers bliver uudholdelige. Saaledes med de smaa Parasitter. Vil man fuldtud leve som Eskimo, maa man vænne sig til disse smaa Snyltedyr og helst se dem fra et eskimoisk Standpunkt — ikke som Plageaander, men som Underholdning. „Hvad skulde vi bestille den lange Polarnat, om vi ikke havde disse kære, smaa Lus at jage," sagde engang en gammel Eskimo. Jeg kan gaa med til hans Opfattelse, naar man kan komme til at jage dem, men er dette umuligt, kan de kun ses under Synsvinklen: Plageaander af værste Slags. Paa den øvrige Del af Legemet havde jeg længe været plaget af dette Smaakryb, men først paa Slutningen af vort Ophold i Imerarsunguarks Hus var jeg saa uheldig at faa dem ogsaa i Hovedet. Saalænge jeg kunde jage dem eller lade andre lyske mig, kunde jeg — som sagt — nogenlunde vænne mig til disse Blodsugere, men da jeg paa hele Rejsen her i Melvillebugten paa Grund af den stærke Kulde har maattet beholde Hætten om Hovedet, har Krybet haft Fred — en Fred, som det har benyttet til at formere sig i en utrolig Grad. Saalænge vi kørte og var i Bevægelse — saalænge jeg var vaagen og ved Slag udenpaa Hætten eller paa anden Maade kunde indgyde „Regimentet" Respekt, saalænge var Plagen ikke uudholdelig, men saa snart jeg lagde mig til at sove og Krybet mærkede, at nu var der Fred, begyndte alle som paa Kommando at krybe, og da føltes det som om Haaret blev levende og krøb af Hovedet paa mig, og med Væmmelse vaagnede jeg op. Faldt jeg endelig i Søvn, blev den aldrig af lang Varighed — jeg tør sige, at jeg i disse 5 Døgn aldrig sov mere end 1 Time ad Gangen — for naar jeg sov, saa nøjedes

Bæsterne ikke med at krybe — nej! da stak de — stak ganske nederdrægtigt, saa de vækkede mig, selv af den dybeste Søvn efter kort Tids Forløb.

Jeg har saa omhyggeligt beskrevet disse mindre delikate Fakta for at kunne give et nogenlunde klart Begreb om den Nydelse, det var mig at krybe ind i et af disse smaa Snehuse og skifte Tøj fra inderst til yderst. Ganske vist var det Tøj, jeg trak paa, ikke renere end det, jeg trak af, men det virkede alligevel som et forfriskende Bad. Aa! ja! Sikken et Velvære vi følte her efter saa mange Døgn under aaben Himmel i stærk Kulde!

„Her vil vi blive til alt Tøjet er tørt," var vi alle enige om. Vi kogte den ene Portion Kød efter den anden. Vor Sult var umættelig. Siden vi forlod Kap York, havde vi kun kogt Kød en Gang i Døgnet og da hver faaet et Stykke Hvalros- eller Narhvalkød saa stort som en knyttet Haand, men ellers levet af frossent Mattark, som havde en Temperatur af ÷ nogle og 40°. Der vilde ellers være gaaet for meget Spæk til i den stærke Kulde, om vi skulde have kogt mere Kød.

Ja! vi nød dette Ophold i de smaa Snehytter. Og Hundene! Hvor maa ogsaa de have nydt dette længere Hvil. De havde jo udført den væsentligste og strængeste Del af Arbejdet. Dem kunde vi takke for, at vi var komne saa langt. De fik sig et godt Foder, rullede sig sammen i Snedriverne og sov som Sten. Der kunde skrives en hel Bog om de grønlandske Hundes mange gode Egenskaber: deres Udholdenhed, deres Styrke, deres Hurtighed, deres Nøjsomhed, deres Haardførhed, deres — ja der kunde nævnes endnu flere Dyder.

Natten gik med at koge, snakke — og i det hele taget nyde Tilværelsen. Tilsidst mærkede vi dog at have adskillige Timers Søvn tilgode og begyndte netop at trække Soveposerne frem, da vi opdagede, at det allerede begyndte at dages.

„Jeg vil lige ud og se, om Landet er synligt fra et af de høje Isfjælde," sagde Knud.

Han forsvandt sammen med flere af Eskimoerne. Noget efter hørte vi glade Raab:

„Kap Holm! Kap Holm!"

„Er det muligt! Er vi saa langt!"

Ja! Ja! Der er ingen Tvivl! Det maa være Kap Holm dér, lige mod Øst!

„Nu er jeg ikke søvnig mere!“

„Jeg heller ikke!“

„Men Tøjet! Det er jo slet ikke tørt!“

„Aa, nu gør det jo ingen Ting. Nu kan vi jo snart komme i et rigtigt Hus. Tænk dig, et rigtigt Hus!“

Fanger-Type fra Uperniviks Distrikt.

„Ja! Hurra! Vi maa afsted!“

„Ja! Panigpark! Krajodark! tamasa! (allesammen). Spænd for! Vi skal afsted!“

Hundene fik ikke saa lang en Søvn, som de havde fortjent. Men vi maatte afsted. Spændingen lod os ingen Fred. Det kunde dog maaske være et af de andre Næs. Kap Seddon maa det vist være! Kap Holm! Skulde vi virkelig være Maalet saa nær.

I Gabas barnlige, umiddelbare Sind levnedes ikke Plads til Reflektioner af nogen Art. Hans Glæde over at være i saa stor Nærhed af Hjem, Kone og Barn maatte have Luft, og under vilde Glædeshyl gav han sig til at danse en voldsom grønlandsk Reel midt i en Snedrive. Jørgen var sikkert ikke mindre glad. Paa hele Hjemturen over Melvillebugten havde han spyttet Blod og følt sig træt. I Begyndelsen, da vi havde den stærke Kulde, maatte han gaa med Klap for Munden for at forhindre den direkte Indaanding af den sviende kolde Luft. Men det er hans Natur imod at vise Sindsbevægelser og

han trak blot medlidende paa Skuldrene, idet han smilende saa paa „Naturbarnet“ Gaba og sagde: „Vi er der ikke endnu.“ Men Gabas Glæde var saa smittende, at den greb os alle. Selv Kap Yorkerne, som ellers ikke kender til Dans, gav sig til at trippe, og deres kluntede Forsøg paa at efterligne de hurtige Benbevægelser morede Gaba i den Grad, at han knækkede helt sammen af Latter. Ja! Humøret var rigtignok steget adskillige Grader.

Kl. c. 12 forlod vi de smaa Snehuse og styrede i den Retning, Knud havde opgivet, at Landet laa. Vi kørte som i en By af Isfjælde, hvor „Husene“ laa hulter til bulter og forhindrede den frie Udsigt. Efter et Par Timers Forløb tvang Mørket os til at gøre Holdt, indtil Maanen stod op og muliggjorde vor Fremrykning. Føret var tungt og de trætte Hunde næsten ikke til at drive frem. Da Dagen gryede, var deres sidste Kræfter udtømt, og vi maatte igen stanse uden at have set „det forjættede Land“. Vi fodrer straks Hundene, og medens de ruller sig sammen i fast Søvn, koger vi en Portion Kød til os selv.

Polareskimoer jager Isbjørn.

Mere end 4 Timer tillader Spændingen os ikke at holde Rast og vi sætter os i Bevægelse stadig omgivet af de mægtige Isfjælde paa alle Sider. Men pludselig og uventet aabner der sig et langt Perspektiv ind mod Land, og i samme Nu bryder vi alle ud i høje Jubelraab. Jo! Det er Kap Holm! Vi kender det, som havde vi set det i Gaar.

Hvor dejligt, hvor roligt ligger det dér som en Silhuet mod den gyldne Himmel.

Vi er helt ude ved det aabne Hav og kører paa ganske ny Is med et ringe Snelag, hvori det vrimler med Bjørnespor. Nogle af Eskimoernes Hunde kommer ind i ganske friske Spor, som de forfølger i vildeste Fart. Panigpark, som ellers er saa rolig og betænksom, har vi givet nogle af vore skøreste og værdifuldeste Genstande at køre, bl. a. nogle Fotografiapparater, men hans Jægerblod kommer i den Grad i Svingninger, at vi, til vor Bekymring, ser ham læsse vore Kostbarheder af midt paa Isen for bedre at kunne forfølge

Fra Bjørnejagten den 6. Februar 1904. Bjørnene flaas.
I Baggrunden til venstre ses Kap Holm.

Bjørnene. Krajodark jager en mægtig Bams, men den kaster sig i Havet og forsvinder.

Medens disse Bjørnejagter foregaar omkring os, ser vi i en Revne i Skyerne helt nede ved Horisonten et glødende Glimt af Solen, som fuldstændig blænder os, og dog kan vi ikke lade være at stirre paa den.

„Det kommer altsammen paa én Gang!“ udbryder Knud, „Solen, kendt Land og Bjørne!“

Et Bælte af meget besværlig Skrueis fik os snart til at sande Jørgens Ord: vi er der ikke endnu! Medens Mørket udvisker Landet, søger vi Læ for Natten mellem nogle mindre Isfjælde.

Da vi den 6. Februar vaagnede, begyndte Dagskæret at farve Himmelen bag det dragende Land. Vi kogte vort sidste Stykke Kød ved det sidste Spæk og satte os i Bevægelse. Søvnen syntes ikke at have forfrisket Hundene; de var sløve og trætte. Knud og jeg var forrest, Pualuna og Krajodark kørte umiddelbart bag os, medens de andre Slæder var noget længere tilbage. Pludselig raaber Knud: „Bjørn!"

Ja! ganske rigtigt! dér forude løber en stor Bjørn med sin Unge. Deres Pelse ser helt gyldne ud mellem Isens blaa og violette Farver. De flygter for os mellem spredt Skrueis, men stanser hvert Øjeblik nysgerrige for at se tilbage efter os. Vore Hunde er som forvandlede. Det er ikke længere de sølle Dyr listende afsted i Luntetrav med sænkede Haler. De strækker nu ud, alt hvad de kan. Slæden gynger og danser frem i rasende Fart over Skrueisen, og vi maa holde os fast i Opstandere og Surreremme for ikke at blive slynget af. Bjørnene mærker, at vi vinder ind paa dem og søger Frelse mellem en Del høj Skrueis. „Skær nu en Skagle over, ellers slipper de fra os!" raaber jeg til Knud. Med et rask Snit skærer han „Totoosark" løs og som en Pil farer denne, Knuds hurtigste Hund, ud fra Slæden — ikke lige paa Bjørnene, men i en Retning frem foran dem og driver dem tilbage — ud af Skrueisen. Pualunas og Krajodarks Slæder er lettere end vor, som er belastet med to Mand, og som en Stormvind farer de udenom os. Da Pualuna er i Højde med os, skærer han to af sine store, sorte Bjørnehunde løs, og idet Bjørnene, forfulgt af „Totoosark", naa'r ud paa jevn Is, modtages de af disse to kamplystne Hunde, som farer halsende løs paa Bamsemo'r, medens Ungen søger Beskyttelse inde under hendes lange Bughaar. Hun hæver sig paa Bagbenene, slaar om sig med de vældige Forpoter, brøler, brummer, hyler, jamrer, skærer Tænder, rynker Næsehuden og ser i det hele frygtindgydende ud. Ogsaa Hundene opfører en djævelsk Koncert og ser frygtelige ud, idet de hyler, tuder og blotter deres hvide Tænder. Bjørnemoderen snurrer bestandig rundt, langende ud efter de nærgaaende Angribere, men kan ikke faa Ram paa nogen af dem. De er for hurtige og talrige. Pualuna og Krajodark løber ganske nær ind paa Livet af hende og slynger hende deres tunge Harpuner — Narhvalstænder med Jernspids — ind i Siden. Med et Brøl sætter hun sig ned paa Isen.

Alt dette ser vi fra den „flyvende Slæde“. For ikke at ryge lige midt ind imellem de Kæmpende, maa Knud skære Forremmen over, da vi er c. 10 Alen fra Bjørnene. Slæden bliver staaende, medens vore Hunde i en hylende Klynge bider sig fast i den saarede Bjørns Hals. Knud griber Winchesteren, men det er ikke let at skyde uden at saare en af Hundene. To velrettede Kugler ender dog snart den store Bjørns Liv. Hundene jager nu Ungen frem paa Arenaen. Det er en aarsgammel Fyr, noget højere og meget kraftigere end vore de største Hunde. Han kæmper med hele Dødsangstens Fortvivlelse, og da han er meget hurtigere end Moderen, er han nok saa farlig, men Overmagten er for stor. Snart synker han sammen, udmattet og saaret af mange Hundebid og dør som en Helt, kæmpende til det sidste.

Udligger Nielsen, Tassiusark.

Bagefter forstaar jeg ikke, at jeg ikke følte Medlidenhed med disse stakkels Bjørne, som saa tappert kæmpede mod den overvældende Overmagt — men nej! Jeg følte kun Jagtglæde, Jagtspænding og Jagtiver. Aldrig har jeg oplevet mere spændende Øjeblikke i mit Liv. Da begge Bjørnene var faldne, brød vi ud i høje Triumfraab. Pua-

luna og Krajodark glødede af Jagtglæde og Stolthed, idet de ustanselig raabte: seinek sunei! seinek sunei!

Hele Kampen varede maaske 5 Minutter, og først efter at den var forbi kom alle de andre Slæder til. Kl. var da c. $9^1/_2$ Formiddag. Jeg tegnede en hurtig Skitse af de to faldne Bjørne, idet Eskimoerne gav sig til at flaa dem.

Nu begyndte et rigtigt Ædegilde. Vi tog den Beslutning, at vi alle — baade Mennesker og Hunde — skulde føle Mæthedens Velvære efter saa lang Tids Smalhans. Hundene fik sig først et rigtigt Kraftfoder. De aad hele den store Bjørn, medens vi „gjorde Kaal" paa den lille. Da vi rejste videre, var der ikke andet end Skindene og lidt Spæk tilbage — men, husk paa, vi havde ikke været mætte, siden vi forlod Kap York. Dette Maaltid havde ogsaa varet fra Kl. c. 10 til Kl. c. 4 om Eftermiddagen og det var allerede temmelig mørkt, da vi atter satte Slæderne igang ind mod Krauls Ø. Efter 4 Timers Kørsel stansede Mørket os et Par Timer til en stærkt aftagende Maane i Forbindelse med nogle blege Nordlys lyste saa meget, at vi langsomt kunde køre videre i en af disse graa Stemninger, hvor man slet ikke kan bedømme Afstande. Jeg havde Fornemmelsen af, at Nordlysenes lange, hvide Straaler stod paa Isen som høje, lyse Bøgestammer. Havde jeg ikke vidst, at Nordlys ikke kan komme ned paa Jorden, vilde jeg bestemt have troet, at vi kørte imellem dem.

Dorthe, Udligger Nielsens Kone.

Det begyndte at lysne og vi kørte ind i Dagen — den 7. Efter en dræbende lang Kørsel naaede vi endelig Depotøen og fandt til vor store Glæde de to Kasser Proviant urørte i Kløften, hvor vi havde anbragt dem paa Oprejsen. Der var en Kasse „koldt Bord“ og en Kasse Hundepemmikan. Med Andagt gav vi os til at smage paa Kradlunark-Maden — den vi saa ofte og saa inderligt havde savnet.

Karen, Udligger Nielsens ældste Datter.

„Naa, hvorledes smager det?“ sagde Mylius-Erichsen til mig.

„Det smager saa dejlig rent!“

Især var det velgørende at faa Kiks og Smør igen. Vi kogte baade Kaffe og The og Cacao. Vi maatte smage det altsammen igen. Ja! Det var rigtignok bedre end Kød! raat Kød, frossent Kød, raaddent Kød! Kød, Kød og atter Kød!

For at gøre Maaltidet til et rigtigt Festmaaltid, brød Solen Kl. 12 frem og skinnede nogle Minutter for os. Skønt det frøs 17°, syntes vi, det var saa varmt, at vi klædte os helt af for at jage de mange Snyltedyr, som havde plaget os saa meget. Jeg fik Osarkrark til at lyske mit Hoved og selv han var imponeret af Fangsten. Han lagde

den paa Isen, og den dannede en mørk Flade af c. 1 □ Alens Størrelse og dog var jeg langt fra helt befriet for disse modbydelige Plageaander.

Det var en sjælden skøn og stille Dag. Især blev Aftenen stemningsfuld. Himmelen antog en cadmiumsgul, lysende Farve, mod hvilken Isen og Isfjældene stod som violette Silhuetter. Det var velgørende for mig at komme ud af „Spændetrøjen“ og jeg var oppe til langt ud paa Natten og kogte The og Kaffe hele Tiden. Det var en Aften, vi længe, længe havde drømt om.

Josephine, Udligger Nielsens yngste Datter.

Mine Kammerater laa i Soveposerne og snakkede hyggeligt medens de stirrede op mod den stjernebestrøede Himmel, hvor usædvanlig stærke Nordlysbaand slyngede sig i lette, yndefulde Bugtninger.

Den næste Dag ved Daggry forlod vi dette „Paradis“ og styrede mod Nugsuark-Næsset. Vejret var stadig meget straalende, men betydelig koldere end i Gaar. Den samme pragtfulde, gyldne Himmel hvælvede sig over det dejlige Land, vi kørte forbi. Jeg huskede det, som havde jeg set det i Gaar, og dog forekom det mig meget skønnere og mere storslaaet nu end sidst, vi var her.

Efter 6 Timers hurtig Kørsel drejede vi om Næsset og spiste Levningerne af „koldt Bord“. Denne Kasse, beregnet til 6 Mand i 8 Dage, havde vi 11 Mand næsten spist paa et Døgn.

Hundene er trætte, og trods ganske godt Føre, gør vi kun ringe Fremgang. Dog lever vore Hunde svært op, da vi kommer ind i et Bjørnespor, som vi forfølger i nogen Tid, men kommer derved i Mørke bort fra de andre Slæder. Noget efter træffer vi Krajodark. Han er ogsaa faret vild. Mernork — det nordligste Hus i dansk Grønland — vidste vi jo, ikke kunde være langt borte, men i Mørke var det os umuligt at finde derhen. Vi kørte rundt til Kl. 2 Nat, men maatte da af Hensyn til vore udmattede Hunde gøre Holdt midt paa Isen og vente til Dagen brød frem. Krajodark havde heldigvis paa sin Slæde en Krukke Sennep og et Skinkeben (Levninger fra „koldt Bord"), som vi gav os til at gnave. Noget efter hører vi Stemmer, raaber og faar Svar. Det er Pualuna og Piuvatsork, som ogsaa er vildfarende. De har lidt Havregryn, The og Kaffe, som vi giver os til at koge, og faar det ganske hyggeligt, skønt det naturligvis er os en Skuffelse, at vi ikke naaede frem til Markus, Gabas Onkel i Mernork. Neppe er vi færdige med Madlavningen, før Dagen — den 9. — gryer, og vi fortsætter vor afbrudte Søgen efter Mennesker. I den tidlige Morgen staar der en hvid Frosttaage op fra Isen og indhyller alt i sit lette Slør. Vi finder dog snart vore Kammeraters Spor,

Sophie i Tassiusark.

og følgende dem, naa'r vi efter nogle Timers Kørsel endelig det første Hus paa dansk-grønlandsk Grund. Paa Oprejsen fandt vi det lille, fattigt og elendigt. Nu var vi imponeret af dets Størrelse og Renlighed. Vore Kammerater havde tilbragt Natten i Huset og kom os imøde paa Isen. Ogsaa Markus og Familie kom løbende mod os, og den Hjertelighed, hvormed de alle trykkede vore Hænder, viste, at de virkelig havde været alvorlig ængstelig for vor Skæbne. Hvor saá disse Grønlændere spinkle ud i deres stramtsiddende Sælskindtøj mod Kap Yorkernes Bjørne- og Ræveskind. Gaba havde truffet sin Moder her, idet hun tilfældigt var kommet paa Besøg fra Sarfark. Mødet mellem Moder og Søn skal have været gribende og rørende. De var allerede taget tilbage til Sarfark — Gabas Hjemsted.

Men Tassiusark var vore Længslers Maal. Knud og jeg fik lige Tid til hver at nedsvælge en skollende hed Kop Kaffe — som livede vidunderlig op — før vi igen satte os i Bevægelse. Markus fulgte os med 17 Hunde for sin Slæde — det største Hundespand, jeg har set.

I Kûk traf vi desværre ikke Simon — han var paa Fangst. Ogsaa her kom Befolkningen os imøde med overstrømmende Glæde. Desværre hørte vi her, at den bekvemmeste „Vej" til Tassiusark var ufremkommelig paa Grund af strømskaaren Is udenom Sarfark, men da Markus tilbød at være Fører, haabede vi stadig inden Nat at naa frem til det første danske Hus. Vi maatte op og ned ad et stejlt Fjæld, hvilket tog megen Tid og udmattede vore iforvejen medtagne Hunde. Da vi gjorde en mindre Stansning for at udrede Skagler, var Knud og jeg atter saa uheldige at komme bort fra vore Rejsefæller. Vi kørte rundt i Mørke et Par Timer uden at ane, hvor vi var, og stansede sluttelig trætte, søvnige og sultne for igen at overnatte under aaben Himmel — saa nær ved Maalet! Siden vi forlod Kap York, havde vi ikke kunnet skifte Kamikker. Følgen var, at vore Fødder nu var fugtige, ophovnede og meget smertefulde. Vi stirrede mismodige ud i Mørket. Med ét viste der sig et lille blinkende Lys, som forsvandt, kom igen og atter forsvandt i en Uendelighed paa en ret mystisk Maade. Naturligvis styrede vi mod dette „Blinkfyr", som viste sig at være „den lille Isak" fra Ikerasarsuk. Nogle af vore Kammerater var taget ind til ham, fortalte han, og de havde da sendt ham ud for at søge efter os — med en Æske Tændstikker. Disse

Sommeraften i en vestgrønlandsk Koloni (Sukkertoppen).

havde han revet af den ene efter den anden — og saaledes kom vi dog, takket være ham og Tændstikkerne, under Tag den Nat og fik

Type fra Vestgrønland.

tørre og rene Kamikker paa. Han lodsede os frem til Ikerasarsuk over et Næs med en livsfarlig Passage, hvor Grønlændere stod opstillede ved de farligste Punkter for at gribe vor Slæde, naar den var ved at styrte i Afgrunden. I Sandhed en ejendommelig Kørsel,

hvis Spænding maaske særlig fremkaldtes af, at det hele foregik i fuldstændig Mørke, ud af hvilket vore mystiske Redningsmænd duk-

Middagsstemning ved Vintertid i en vestgrønlandsk Koloni (Jakobshavn).

kede frem hver Gang, der var Brug for dem. I Ikerasarsuk traf vi vor „flygtede“ Ven Elias. Han bor i Nudarmiut — en Boplads kun 5 Minutters Gang fra Ikerasarsuk. Knud overnattede hos ham, medens jeg tog ind til Johannes — Udligger Søren Nielsens Svoger.

Her, ligesom i Mernork og Kûk, vakte vore prægtige Kap Yorkere stor Opsigt. Deres kristnede Stammefrænder flokkedes om dem, udspurgte dem og var helt begejstrede over de livlige og intelligente Svar, Hedningerne gav. De indtog alle ved deres glade, muntre Sind og beskedne Optræden. Sprogforskellen morede Grønlænderne, men voldte kun faa Vanskeligheder.

Den næste Dag satte en mægtig Slædekaravane sig i Bevægelse mod Tassiusark, medens Husene i de to Bopladser stod tomme tilbage. Alle Beboerne vilde følge os og overvære Mødet mellem os og vor første Landsmand. Slæderne var fuldt belastede af festklædte Grønlændere, og dog var der ikke Plads til alle; mange løb bag Slæderne i Opstanderne. Et malerisk og muntert Optog, hvori særlig de unge Kvinders Balstads straalede omkap med deres smilende, glade Ansigter. Naturligvis skulde der være Dans ved en saa festlig Lejlighed — og naturligvis havde vi indbudt dem alle til Kaffe som Tak for al udvist Gæstfrihed.

Kommer man fra Nord ligger Tassiusark gemt bag et Næs, som forhindrer Beboerne i at se de Rejsende, forinden de drejer om Næsset ganske tæt ved Udstedet. Vi havde derfor haabet at kunne naa frem uden at blive bemærket og overraske vore Venner der. Men nej! Nyheder spreder sig hurtigt, ogsaa i Grønland. Da vi drejede om Pynten, saa vi Dannebrogs hvide Kors smælde lystigt over det danske Hus, medens Nielsen, hans Kone og Børn, omgivet af alle Udstedets andre Beboere, kom os imøde med en Hjertelighed, som kunde vi være nære Slægtninge, der vendte tilbage. Vi var alle saa bevæget, at vi knapt kunde tale, og Taarerne traadte os i Øjnene.

„Velkommen! Velkommen tilbage!“ fremstammede Nielsen, „hertil og til Livet!“ Og, idet han greb mine Hænder, sagde han bevæget: „Dem havde jeg ikke troet at skulle se mere. Derfor dobbelt velkommen!“

Vi førtes ind i det festligt oplyste danske Hus. Der var Ild i Kakkelovnen, og mange brændende Stearinlys gav Stuen en egen juleagtig Feststemning. Hvor dejligt at gaa oprejst ind ad en Dør! Hvor dejligt at gaa paa et Gulv, at sidde paa Stole, spise ved et Bord! Ja! Hvor dejlige er ikke alle disse dagligdags og selvfølgelige Ting, naar man længe har savnet dem og inderligt længtes efter dem.

Vin blev skænket, og igen ønskede Nielsen os velkommen tilbage.

Denne Ankomst og mit tre Maaneders Ophold hos denne udmærkede Familie vil altid høre til mine dyrebareste og uforglemmeligste Minder.

Hans Peter, Udligger Nielsens yngste Søn.

Efterskrift.

Med Ankomsten til Tassiusark vil jeg slutte denne Bog. Thi fra det Øjeblik, vi betraadte Underassistent Nielsens*) gæstfrie Hjem, var vi frelste. Der kunde ellers være rig Anledning til ogsaa at nævne den Gæstfrihed, vi nød i Kolonibestyrer Krauls Hjem i Upernivik. Men at skrive om mine Kammeraters Rejser efter vor Ankomst til Tassiusark og min egen Afrejse derfra den 19. April 1904, vil bryde den Ramme af 40 Ark, indenfor hvilken denne Bog skal rummes.

Dog vil jeg lige nævne, at de 5 af vore udmærkede eskimoiske Følgemænd (Præmiekarle, fristes jeg til at kalde dem), som ønskede at rejse tilbage til Kap York, velbeholdne naaede deres Maal.

Osarkrark rejste med Ekspeditionen til Danmark, hvor han i længere Tid boede hos Knud Rasmussens Fader, Pastor Chr. Rasmussen i Lynge, men tog i Sommer sammen med sin kære og uadskillelige Ven, Knud Rasmussen, tilbage til Grønland. Her slog han sig ned hos sin faderlige Ven og Velgører Assistent, Udstedsbestyrer Jens Fleischer i Ikerasark i Umanarks Distrikt, hvor han har faaet et godt og kærligt Hjem. Han har senere ladet sig døbe med Navnene: Knud Mylius Moltke Rasmussen.

At de 5 andre, med Slæderne fuldt pakkede med Proviant, Redskaber, Vaaben og Ammunition — Gaver fra os som Erstatning og Tak for de uvurderlige Tjenester, de havde ydet os — lykkeligt naaede tilbage til deres nordlige Hjemland, har jeg gennem Breve fra

*) I et Brev til mig, dateret 1. Juli 1906, meddeler Nielsen, at han i Anledning af 25 Aars udmærket Tjeneste i den kongelige grønlandske Handel er bleven udnævnt til Underassistent.

mine Venner i Uperniviks Distrikt bragt i Erfaring. Nogle af vore Følgemænd sammen med andre Polareskimoer, som aarligt, siden vor Rejse over Melvillebugten, gæster Uperniviks Distrikt, har berettet det.

I det i Fodnoten nævnte Brev fra Underassistent Nielsen fortæller han, at Krajodark endogsaa har bosat sig et Sted ved Melvillebugtens Kyst kun tre Dagsrejser nord for Kap Holm.

Dagen efter vor Ankomst til Tassiusark indfandt Gaba sig for at faa sin Løn udbetalt. En Del af Daglønnen var under hans Fraværelse medgaaet til Underhold af hans Hustru og Barn, men dog var der den, for en Grønlænder, svimlende Sum af 638 Kr. tilbage at gøre Indkøb for. Fra den Dag blev han en meget hyppig Gæst i Butikken. Han bor nu i Kûk og har det iøvrigt godt. Hans Sjæl har faaet Ro — de mange Penge plager ham ikke mere.

Jørgen Brønlund, Knud Rasmussens Barndomsven fra Jakobshavn, sluttede sig til os allerede i Godthaab (Sommeren 1902) og fulgte os trofast paa hele vor lange Færd. Paa Hjemrejsen over Melvillebugten frygtede vi for, at hans Lunger var angrebne, men heldigvis har det vist sig, at Blodspytningen skyldtes et sprængt Blodkar i den ene Lunge, som forlængst er helet.

Under et omtrent 2-aarigt Ophold i Danmark var hans Tørst efter Kundskaber saa stærk, at hans Interesser spredtes noget for meget, og han beklagede selv, at han ikke forstod Begrænsningens svære Kunst. Som bekendt er han atter rejst ud sammen med Mylius-Erichsen. Gid Lykken følge dem og „Danmarks-Ekspeditionen"s øvrige Medlemmer paa deres farefulde Rejse til Grønlands Nordostkyst.

At denne Bog kun kommer til at omhandle Kap York-Afsnittet af vor Rejse er sikkert alle Ekspeditionens Medlemmer en Sorg — ikke mindst Mylius-Erichsen. Men Grønland er en Verdensdel. En Skildring af Folk og Natur i et Land af en saa mægtig Udstrækning i en Bog af denne Størrelse vil kun kunne blive mangelfuld og ufyldestgørende. Dette har Mylius-Erichsen ved Udarbejdelsen af Stoffet indset, og med Forlagets Billigelse er det da blevet bestemt, at denne Bog fremtræder som et selvstændigt Bind, kun omfattende vor Rejse til Jordklodens nordligst boende Mennesker og vort Ophold blandt dem.

At det har smertet mig, at en stor Del af mine Malerier og Teg-

Ung Pige fra Vestgrønland.

ninger fra Ekspeditionens Rejser derved ikke har fundet Anvendelse i Ekspeditionens Rejseberetning, siger sig selv. Paa den Del af vor Færd, som er skildret i denne Bog, var jeg jo i lang Tid nedbrudt af Sygdom, som naturligvis ogsaa i nogen Grad svækkede min Arbejdskraft.

Men forhaabentligt giver de Billeder, som stammer fra den Tid, jeg var i fuld Vigueur og som er gengivne i dette Bind, et Begreb om dansk Grønland — det dejligste Land i Verden.

I saa Fald vil Bogen dog med nogen Ret kunne bære sit Navn — „Grønland“.

København, i November 1906.

Harald Moltke.

Evighedsfjorden.

L. MYLIUS-ERICHSEN OG HARALD MOLTKE

GRØNLAND

ILLUSTRERET SKILDRING

AF

DEN DANSKE LITERÆRE GRØNLANDS-EKSPEDITION

1902—1904

GYLDENDALSKE
BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
KØBENHAVN OG
KRISTIANIA

1. Hefte.

25 Øre

G

STAN

N(

MED (

GARANTE

EFTER at P. I chers samle allerede nogen saa at kun et Ud har været i Hand at udsende en r *udgave,* der blive SEN, som fra sin flere Afhandlinge som en ivrig Dy af Blicher.

Skønt Udgav *meget billig,* vil end nogen tidlig dringer til *Nøja* *hed.* Som det vil anførte, bliver de end nogen tidlig Gang vil *filologis* sig gældende ved

Udgaven vil om Noveller og Skit kelte, *aldrig op* Grupperne

JYSKI
PEER SPILLI
ANDRI

L. MYLIUS-ERICHSEN

OG

HARALD MOLTKE

GRØNLAND

udkommer i ca. 40 rigt illustrerede Hefter med kunstneriske Farvetryk efter Moltkes Malerier.

Se iøvrigt Subskriptions-indbydelsen.

FR. BAGGES KGL. HOF-BOGTRYKKERI
KØBENHAVN

L. MYLIUS-ERICHSEN OG HARALD MOLTKE

GRØNLAND

ILLUSTRERET SKILDRING
AF
DEN DANSKE LITERÆRE GRØNLANDS-EKSPEDITION
1902—1904

GYLDENDALSKE
BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
KØBENHAVN OG
KRISTIANIA

2. Hefte

L. MYLIUS-ERICHSEN OG HARALD MOLTKE

GRØNLAND

ILLUSTRERET SKILDRING
AF
DEN DANSKE LITERÆRE GRØNLANDS-EKSPEDITION
1902—1904

GYLDENDALSKE
BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
KØBENHAVN OG
KRISTIANIA

3. Hefte.
25 Øre

L. MYLIUS-ERICHSEN OG HARALD MOLTKE

GRØNLAND

ILLUSTRERET SKILDRING

AF

DEN DANSKE LITERÆRE GRØNLANDS-EKSPEDITION

1902—1904

GYLDENDALSKE
BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
KØBENHAVN OG
KRISTIANIA

4. Hefte.

L. MYLIUS-ERICHSEN OG HARALD MOLTKE

GRØNLAND

ILLUSTRERET SKILDRING

AF

DEN DANSKE LITERÆRE GRØNLANDS-EKSPEDITION

1902—1904

GYLDENDALSKE
BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
KØBENHAVN OG
KRISTIANIA

5. Hefte.

L. MYLIUS-ERICHSEN OG HARALD MOLTKE

GRØNLAND

ILLUSTRERET SKILDRING

AF

DEN DANSKE LITERÆRE GRØNLANDS-EKSPEDITION

1902—1904

GYLDENDALSKE
BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
KØBENHAVN OG
KRISTIANIA

6. Hefte.

85 Øre

L. MYLIUS-ERICHSEN OG HARALD MOLTKE

GRØNLAND

ILLUSTRERET SKILDRING
AF
DEN DANSKE LITERÆRE GRØNLANDS-EKSPEDITION
1902—1904

GYLDENDALSKE
BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
KØBENHAVN OG
KRISTIANIA

7. Hefte.
35 Øre.

L. MYLIUS-ERICHSEN OG HARALD MOLTKE

GRØNLAND

ILLUSTRERET SKILDRING
AF
DEN DANSKE LITERÆRE GRØNLANDS-EKSPEDITION
1902—1904

GYLDENDALSKE
BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
KØBENHAVN OG
KRISTIANIA

8. Hefte.

L. MYLIUS-ERICHSEN OG HARALD MOLTKE

GRØNLAND

ILLUSTRERET SKILDRING

AF

DEN DANSKE LITERÆRE GRØNLANDS-EKSPEDITION

1902—1904

GYLDENDALSKE
BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
KØBENHAVN OG
KRISTIANIA

9. Hefte.

L. MYLIUS-ERICHSEN OG HARALD MOLTKE

GRØNLAND

ILLUSTRERET SKILDRING
AF
DEN DANSKE LITERÆRE GRØNLANDS-EKSPEDITION
1902—1904

GYLDENDALSKE
BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
KØBENHAVN OG
KRISTIANIA

10. Hefte.
25 Øre

L. MYLIUS-ERICHSEN OG HARALD MOLTKE

GRØNLAND

ILLUSTRERET SKILDRING

AF

DEN DANSKE LITERÆRE GRØNLANDS-EKSPEDITION

1902—1904

GYLDENDALSKE
BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
KØBENHAVN OG
KRISTIANIA

11

~~9.~~ Hefte.

35 Øre.

L. MYLIUS-ERICHSEN OG HARALD MOLTKE

GRØNLAND

ILLUSTRERET SKILDRING
AF
DEN DANSKE LITERÆRE GRØNLANDS-EKSPEDITION
1902—1904

GYLDENDALSKE
BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
KØBENHAVN OG
KRISTIANIA

12. Hefte.
35 Øre.

L. MYLIUS-ERICHSEN OG HARALD MOLTKE

GRØNLAND

ILLUSTRERET SKILDRING
AF
DEN DANSKE LITERÆRE GRØNLANDS-EKSPEDITION
1902—1904

GYLDENDALSKE
BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
KØBENHAVN OG
KRISTIANIA

13. Hefte.
35 Øre.

L. MYLIUS-ERICHSEN OG HARALD MOLTKE

GRØNLAND

ILLUSTRERET SKILDRING

AF

DEN DANSKE LITERÆRE GRØNLANDS-EKSPEDITION

1902—1904

GYLDENDALSKE
BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
KØBENHAVN OG
KRISTIANIA

14. Hefte.
35 Øre.

L. MYLIUS-ERICHSEN OG HARALD MOLTKE

GRØNLAND

ILLUSTRERET SKILDRING
AF
DEN DANSKE LITERÆRE GRØNLANDS-EKSPEDITION
1902—1904

GYLDENDALSKE
BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
KØBENHAVN OG
KRISTIANIA

15. Hefte.
35 Øre.

L. MYLIUS-ERICHSEN OG HARALD MOLTKE

GRØNLAND

ILLUSTRERET SKILDRING
AF
DEN DANSKE LITERÆRE GRØNLANDS-EKSPEDITION
1902—1904

GYLDENDALSKE
BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
KØBENHAVN OG
KRISTIANIA

16. Hefte.
35 Øre.

L. MYLIUS-ERICHSEN OG HARALD MOLTKE

GRØNLAND

ILLUSTRERET SKILDRING
AF
DEN DANSKE LITERÆRE GRØNLANDS-EKSPEDITION
1902—1904

GYLDENDALSKE
BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
KØBENHAVN OG
KRISTIANIA

17. Hefte.
35 Øre.

L. MYLIUS-ERICHSEN OG HARALD MOLTKE

GRØNLAND

ILLUSTRERET SKILDRING

AF

DEN DANSKE LITERÆRE GRØNLANDS-EKSPEDITION

1902—1904

GYLDENDALSKE
BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
KØBENHAVN OG
KRISTIANIA

18. Hefte.
35 Øre.

L. MYLIUS-ERICHSEN OG HARALD MOLTKE

GRØNLAND

ILLUSTRERET SKILDRING
AF
DEN DANSKE LITERÆRE GRØNLANDS-EKSPEDITION
1902—1904

GYLDENDALSKE
BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
KØBENHAVN OG
KRISTIANIA

19. Hefte.
35 Øre.

L. MYLIUS-ERICHSEN OG HARALD MOLTKE

GRØNLAND

ILLUSTRERET SKILDRING
AF
DEN DANSKE LITERÆRE GRØNLANDS-EKSPEDITION
1902—1904

GYLDENDALSKE
BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
KØBENHAVN OG
KRISTIANIA

20. Hefte.
35 Øre.

L. MYLIUS-ERICHSEN OG HARALD MOLTKE

GRØNLAND

ILLUSTRERET SKILDRING
AF
DEN DANSKE LITERÆRE GRØNLANDS-EKSPEDITION
1902—1904

GYLDENDALSKE
BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
KØBENHAVN OG
KRISTIANIA

21. Hefte.
35 Øre.

L. MYLIUS-ERICHSEN OG HARALD MOLTKE

GRØNLAND

ILLUSTRERET SKILDRING

AF

DEN DANSKE LITERÆRE GRØNLANDS-EKSPEDITION

1902—1904

GYLDENDALSKE
BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
KØBENHAVN OG
KRISTIANIA

22. Hefte.
35 Øre.

L. MYLIUS-ERICHSEN OG HARALD MOLTKE

GRØNLAND

ILLUSTRERET SKILDRING

AF

DEN DANSKE LITERÆRE GRØNLANDS-EKSPEDITION

1902—1904

GYLDENDALSKE
BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
KØBENHAVN OG
KRISTIANIA

23. Hefte.
35 Øre.

L. MYLIUS-ERICHSEN OG HARALD MOLTKE

GRØNLAND

ILLUSTRERET SKILDRING
AF
DEN DANSKE LITERÆRE GRØNLANDS-EKSPEDITION
1902—1904

GYLDENDALSKE
BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
KØBENHAVN OG
KRISTIANIA

24. Hefte.
35 Øre

L. MYLIUS-ERICHSEN OG HARALD MOLTKE

GRØNLAND

ILLUSTRERET SKILDRING
AF
DEN DANSKE LITERÆRE GRØNLANDS-EKSPEDITION
1902—1904

GYLDENDALSKE
BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
KØBENHAVN OG
KRISTIANIA

25. Hefte.
35 Øre.

L. MYLIUS-ERICHSEN OG HARALD MOLTKE

GRØNLAND

ILLUSTRERET SKILDRING
AF
DEN DANSKE LITERÆRE GRØNLANDS-EKSPEDITION
1902—1904

GYLDENDALSKE
BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
KØBENHAVN OG
KRISTIANIA

26. Hefte.
35 Øre.

L. MYLIUS-ERICHSEN OG HARALD MOLTKE

GRØNLAND

ILLUSTRERET SKILDRING

AF

DEN DANSKE LITERÆRE GRØNLANDS-EKSPEDITION

1902—1904

GYLDENDALSKE
BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
KØBENHAVN OG
KRISTIANIA

27. Hefte.
35 Øre.

L. MYLIUS-ERICHSEN OG HARALD MOLTKE

GRØNLAND

ILLUSTRERET SKILDRING

AF

DEN DANSKE LITERÆRE GRØNLANDS-EKSPEDITION

1902—1904

GYLDENDALSKE
BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
KØBENHAVN OG
KRISTIANIA

28. Hefte.
35 Øre.

L. MYLIUS-ERICHSEN og HARALD MOLTKE

GRØNLAND

ILLUSTRERET SKILDRING
AF
DEN DANSKE LITERÆRE GRØNLANDS-EKSPEDITION
1902—1904

GYLDENDALSKE
BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
KØBENHAVN OG
KRISTIANIA

29. Hefte.
35 Øre.

L. MYLIUS-ERICHSEN OG HARALD MOLTKE

GRØNLAND

ILLUSTRERET SKILDRING

AF

DEN DANSKE LITERÆRE GRØNLANDS-EKSPEDITION

1902—1904

GYLDENDALSKE
BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
KØBENHAVN OG
KRISTIANIA

30. Hefte.
35 Øre.

L. MYLIUS-ERICHSEN OG HARALD MOLTKE

GRØNLAND

ILLUSTRERET SKILDRING
AF
DEN DANSKE LITERÆRE GRØNLANDS-EKSPEDITION
1902—1904

GYLDENDALSKE
BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
KØBENHAVN OG
KRISTIANIA

31. Hefte.
35 Øre.

L. MYLIUS-ERICHSEN OG HARALD MOLTKE

GRØNLAND

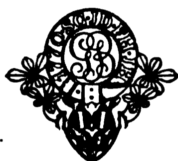
ILLUSTRERET SKILDRING

AF

DEN DANSKE LITERÆRE GRØNLANDS-EKSPEDITION

1902—1904

GYLDENDALSKE
BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
KØBENHAVN OG
KRISTIANIA

32. Hefte.
35 Øre.

L. MYLIUS-ERICHSEN OG HARALD MOLTKE

GRØNLAND

ILLUSTRERET SKILDRING
AF
DEN DANSKE LITERÆRE GRØNLANDS-EKSPEDITION
1902—1904

GYLDENDALSKE
BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
KØBENHAVN OG
KRISTIANIA

33. Hefte.
35 Øre.

L. MYLIUS-ERICHSEN OG HARALD MOLTKE

GRØNLAND

ILLUSTRERET SKILDRING

AF

DEN DANSKE LITERÆRE GRØNLANDS-EKSPEDITION

1902—1904

GYLDENDALSKE
BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
KØBENHAVN OG
KRISTIANIA

34. Hefte.
35 Øre.

L. MYLIUS-ERICHSEN OG HARALD MOLTKE

GRØNLAND

ILLUSTRERET SKILDRING

AF

DEN DANSKE LITERÆRE GRØNLANDS-EKSPEDITION

1902—1904

GYLDENDALSKE
BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
KØBENHAVN OG
KRISTIANIA

35. Hefte.
35 Øre.

L. MYLIUS-ERICHSEN OG HARALD MOLTKE

GRØNLAND

ILLUSTRERET SKILDRING
AF
DEN DANSKE LITERÆRE GRØNLANDS-EKSPEDITION
1902—1904

GYLDENDALSKE
BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
KØBENHAVN OG
KRISTIANIA

36. Hefte.
35 Øre.

L. MYLIUS-ERICHSEN OG HARALD MOLTKE

GRØNLAND

ILLUSTRERET SKILDRING

AF

DEN DANSKE LITERÆRE GRØNLANDS-EKSPEDITION

1902—1904

GYLDENDALSKE
BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
KØBENHAVN OG
KRISTIANIA

37. Hefte.

L. MYLIUS-ERICHSEN OG HARALD MOLTKE

GRØNLAND

ILLUSTRERET SKILDRING

AF

DEN DANSKE LITERÆRE GRØNLANDS-EKSPEDITION

1902—1904

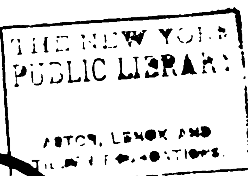

GYLDENDALSKE
BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
KØBENHAVN OG
KRISTIANIA

8. Hefte.
[illegible]5 Øre.

L. MYLIUS-ERICHSEN OG HARALD MOLTKE

GRØNLAND

ILLUSTRERET SKILDRING

AF

DEN DANSKE LITERÆRE GRØNLANDS-EKSPEDITION

1902—1904

GYLDENDALSKE
BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
KØBENHAVN OG
KRISTIANIA

39.—40. Hefte.
70 Øre.

L. MYLIUS-ERICHSEN OG HARALD MOLTKE

GRØNLAND

ILLUSTRERET SKILDRING
AF
DEN DANSKE LITERÆRE GRØNLANDS-EKSPEDITION
1902—1904

GYLDENDALSKE
BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
KØBENHAVN OG
KRISTIANIA

39.—40. Hefte.
70 Øre.

Til „Grønland“, der hermed foreligger komplet, har Forlaget efter Tegning af Hr. Greve *Harald Moltke* ladet fremstille et smukt, stærkt komponeret Bind, der faas gennem enhver Boglade til en Pris af

2 Kr. 85 Øre pr. løse Bind.

Hr. Boghandler ....

Undertegnede udbeder sig:

.... Ekspl. af det komponerede Bind til

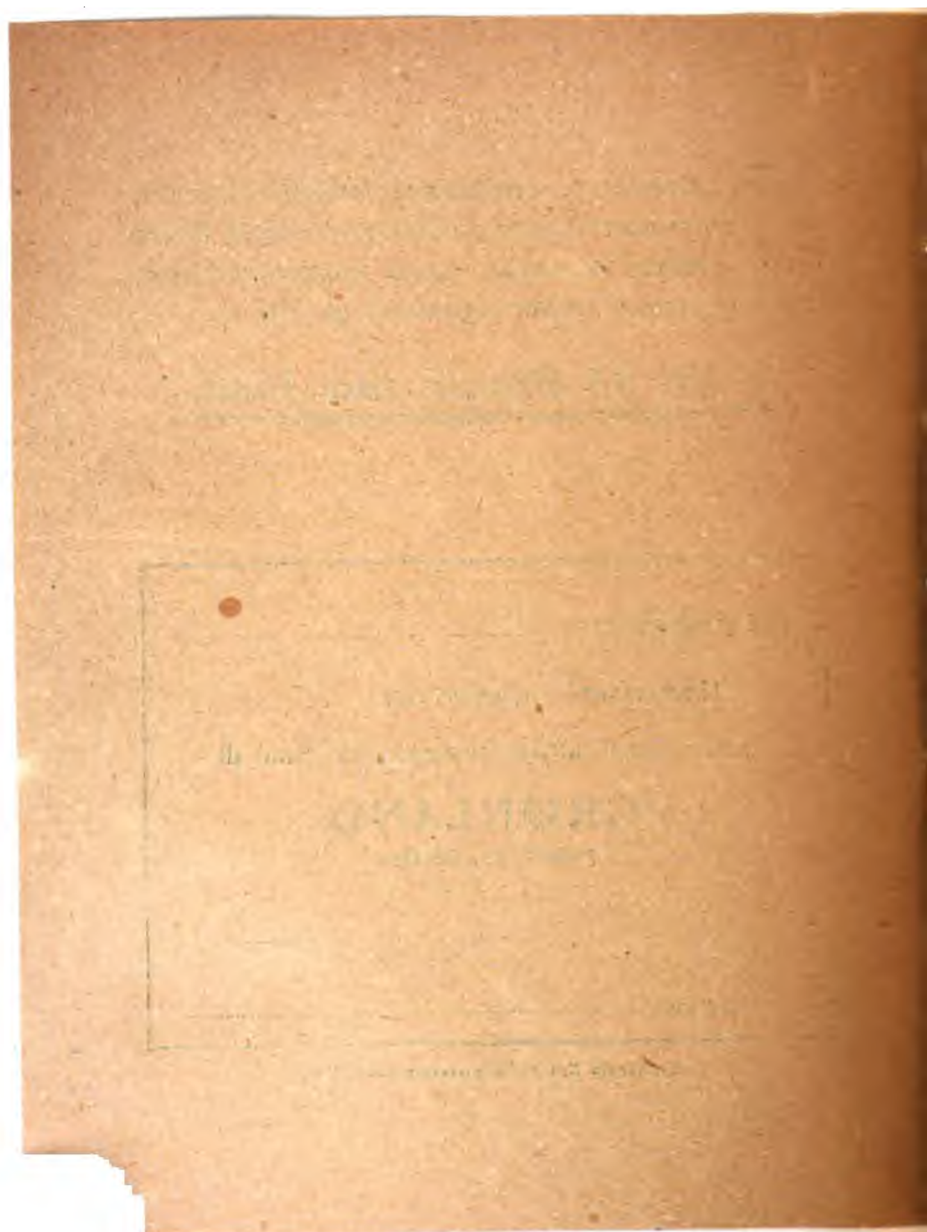
GRØNLAND

Pris 2 Kr. 85 Øre

Navn: ....

Adresse: ....

Fr. Bagges Kgl. Hof-Bogtrykkeri. København.

Fr. Bagges Kgl. Hof-Bogtrykkeri. København.